

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU
ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา การศึกษา การบริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยาและการแนะแนว ภาษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้นเพียงผู้เดียว และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบหลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน	(กำหนดออก เดือนเมษายน)
ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม	(กำหนดออก เดือนสิงหาคม)
ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม	(กำหนดออก เดือนธันวาคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดี
พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดี
พระเทพปวรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระราชวัชรสารบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระมหาบัณฑิต ปณิตฺตเมธี, ดร.	คณบดีคณะครุศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์

บรรณาธิการ

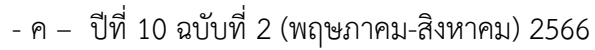
รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิสัยรส, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ศิริวรรณ	W.H.Taft University
รองศาสตราจารย์ ดร.อานวย เดชชัยศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทรเรือง	มหาวิทยาลัยสยาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เป่าวงศากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ดร.เสนห์ เดชะวงศ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร	มหาวิทยาลัยบูรพา

[illegible]

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระมหาพงศ์ศักดิ์ ฐานิโย, ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

ศาสตราจารย์ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา หุ่นวิไล

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษัตย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุทธ์ บุญศรีตัน

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปะบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิทย์ สุขป้อม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร สายเสนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกรรณ์ ปะพาน

ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ฝ่ายจัดการ

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตวฑฺฒโน, ผศ.ดร.

ดร.สุทิศ สวัสดิ์

ดร.ทองดี ศรีตระการ

พระสุรชัย สุรชัย, ดร.

ดร.เผด็จ จงสกุลศิริ

ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตน์กุล

ฝ่ายศิลป์

ดร.ณัฏชา อมราภรณ์

ดร.ประวิทย์ ชัยสุข

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

อาคารเรียนรวม โซน C ชั้น 5 ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 035-248-000 ต่อ 8284

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. โทรศัพท์ : 095-542-6695 Email: yannawat.bud@mcu.ac.th

ตั้งแต่ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562) วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เผยแพร่ เฉพาะฉบับออนไลน์ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ :

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/index>

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2566 ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ให้เป็น “วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567)” โดยกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงรูปแบบบทความให้สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาในการเข้ารับการประเมินคุณภาพวารสารในรอบต่อไป

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม) 2566 ฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพของบทความตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีน้อมรับเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย Research Articles :

- รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดนนทบุรี 1-12

MANAGEMENT MODEL IN VIPASSANA MEDITATION TRAINING PROGRAMS OF PROVINCIAL
MEDITATION PRACTICE CENTERS IN NONTHABURI PROVINCE

พระครูวิโรจน์กาญจนเขต (นันทกฤต ทีปงฺกโร) PhrakruVirotkanchanaket (Nuntakit Teepungkaro)

พระครูโอภาสพนทกิตติ PhrakruOphatnonthakit

สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

- การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 13-28

A META-ETHNOGRAPHY RESEARCH ON EDUCATIONAL ADMINISTRATION FOLLOWING BUDDHIST
PRINCIPLES IN SECONDARY SCHOOLS

พระมหากันตินันท์ กนตสีโล (เฮงสกุล) Phramaha Guntinun Kantasillo (Hangsakul)

พระครูโอภาสพนทกิตติ PhrakruOphatnonthakit

ลำพอง กลมกุล Lampong Klomkul

- การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา 29-39

THE DIGITAL LEADERSHIP DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES OF SCHOOL
ADMINISTRATORS

พระมหาพรประสงค์ ปริณูวารเมธี PhramahaPornprasong Pariṅkṛāvamedhī

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

พระมหาสมบัติ ธนปญโญ PhramahaSombat Dhanapaṅḡo

**ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี** 40-53

STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING PARTICIPATION OF
PARENTS IN EDUCATION MANAGEMENT SCHOOL UNDER THE CHONBURI PROVINCIAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

วารุณี จันพร Warunee Janporn

ลินดา นาคโปย Linda Nakpoi

สายฝน เสกขุนทด Saifon Sekkuntod

**การศึกษาประสิทธิภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิด
ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (DELIBERATE PRACTICE) ของแอนเดอร์ อีริกสัน (ANDERS ERICSSON)
สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 กลุ่มวิชาชีพเฉพาะดุริยางค์สากล เครื่องมือเอกไวโอลา
วิทยาลัยนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563** 54-68

THE EFFICIENTLY OF PRACTICE BOOK (DELIBERATE PRACTICE BY ANDERS ERICSSON) FOR
VIOLA STUDENT VOCATIONAL CERTIFICATE LEVEL 1, THE COLLEGE OF DRAMATIC ARTS, 2020

ปิยวรรณ แก้วใจเพชร Piyawan Kaewjaiphet

ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ Sakchai Hiranrak

**การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง** 69-79

DEVELOPMENT OF COMPETENCY – BASED CURRICULUM HIGH SCHOOL LEVEL HEALTH –
SCIENCE STUDY PLAN, ST. JOSEPH RAYONG SCHOOL, RAYONG PROVINCE

ชยานิน วิบูลย์อรรถ Chayanin Wiboon-At

สิทธิกร สุมาลี Sitthikorn Sumalee

อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ Udomluk Koolsriroj

**สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1** 80-86

CONDITION OF LEARNING RESOURCES MANAGEMENT OF PRIMARY SCHOOLS UNDER THE
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE PATHUM THANI PRIMARY SCHOOL DISTRICT 1

ศุภวรรณ การญญะวีร์ Supawan Karunyawee

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

พระสุรชัย สุรชโย PhraSurachai Surachayo

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์การ : กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) 87-102

ORGANIZATION BEHAVIOR CHANGE : CASE STUDY OF WORK FROM HOME

รัชณี เดชาศาสตร์ Ratchanee Dachasat

กมลพร กัลยาณมิตร Kamolporn Kalyanamitra

สถิตย์ นิยมญาติ Satit Niyomyaht

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัย Tassanee Lakkanapichonchat

A GRADE-BASED COMPARATIVE STUDY OF THAI SENIOR HIGH SCHOOL 103-116

STUDENTS' MOTIVATION FOR LEARNING THAI LANGUAGE

Siripen Phadungrat

Orlando González

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคนิววิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหาร 117-129

โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

THE GUIDELINE OF PERSONAL ADMINISTRATION DEVELOPMENT IN THE NEW NORMAL FOR THE EXECUTIVE OF THE PRIMERY SCHOOL IN BANGPLAD DISTRICT, BANGKOK

พระมหาชรินทร์ ชุตินฺธะยา (อรรคบุตร) Phramaha Charin Chutitthayi (Akkhabut)

พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phakhrukittiyanawisit

พีรวัฒน์ ชัยสุข Peerawat Chaisouk

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียน 130-145

วัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

THE DEVELOPMENT OF A MANAGEMENT MODEL FOR INTERNAL SCHOOL SUPERVISION OF WATNUANNORADIT SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

สมเกียรติ ผ่องจิต Somkiet Pongjit

การเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 146-157

และสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF TRAINING COURSES PROMOTE CONSERVATION OF NATURAL RESOURCES AND THE ENVIRONMENT USING DISCUSSION AND BRAIN STORMING TECHNIQUES

สลิลทิพย์ เนื่อนุ่ม Salilthip Nueanum

รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยม 158-175

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

A MODEL FOR ADMINISTRATION OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM IN SCHOOL
UNDER THE OFFICE OF BANGKOK SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

วีระ มีมาก Weera Meemar

ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

เสวียน เจนเขว้า Sawien Jenkwao

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการพัฒนาการบริหารวิชาการ 176-188

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

THE STRENGTHS, WEAKNESSES, OPPORTUNITIES, AND THREATS OF DEVELOPING SECONDARY
SCHOOLS' ACADEMIC MANAGEMENT TO ENHANCE TRANSFORMATIVE COMPETENCIES OF
STUDENTS

ปิยนัฐ ธนะบุตร Piyanut Thanabut

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ Pruet Siribunpitak

ชญาพิมพ์ อุสาโห Chayapim Usaho

คลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ : ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 189-198

SCIENCE PHENOMENA DATA BANK : LOWER SECONDARY LEVEL

สุภัชญา สุขศิริ Supatchaya Suksiri

ศิริรัตน์ ศรีสอาด Sirirat Srisa-ard

นัตยา ปิลันธนานนท์ Nataya Pilanthananond

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ 199-212

ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนที่ปังกอวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพมหานคร

THE EFFECTS OF USING A GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE WITH FLIPPED CLASSROOM
TECHNIQUE TO DEVELOP THE PERCEPTION OF SELF-EFFICACY IN CAREER CHOICE OF GRADE
10 STUDENTS OF DIPANGKORNWITTAYAPAT (TAWEEWATTANA) SCHOOL UNDER THE ROYAL
PATRONAGE, BANGKOK METROPOLIS

ปาณิสรา ทองเหลือ Panisara Thongluea

จิระสุข สุขสวัสดิ์ Jirasuk Suksawa

นิรนาท แสนสา Niranat Sansa

แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษา 213-225
ของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

THE GUIDELINES OF RELATIONSHIP DEVELOPMENT BETWEEN SCHOOL AND COMMUNITY
BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN HUAY RAI SUBDISTRICT
UNDER OFFICE OF PHETCHABUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

พระลิขิต ฐานิสโร (แวงกุดเรือ) Pra Likhit Thānisaro (Ngaswkudrues)

พระครูโสภาสนนทกิตติ PhrakhrūOpasonthakitti

อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan

การศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ 226-236

A STUDY OF PASSIONATE TEACHER LEVEL OF TEACHERS AT YOTHINBURANA SCHOOL

ณัฐวุฒิ เขตผดุง Nuthawut Ketpadung

สุกัญญา แซ่มช้อย Sukanya Chaemchoy

รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง 237-258

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

A SELF COMPETENCY DEVELOPMENT MANAGEMENT MODEL FOR TEACHERS UNDER THE
JURISDICTION OF SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วัชรกร เคยบรรจง Watcharagron Khoeibanjon

ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

เสวียน เจนเขว้า Sawien Jenkwao

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 259-268

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

THE PRIORITY NEEDS OF DEVELOPING TEACHERS OF THE SECONDARY SCHOOL UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1 ZONE 6 BASED ON THE
CONCEPT OF FINANCIAL LITERACY

วศมน ใจชื่น Wasamon Jaicheun

พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาภาษาอังกฤษ 269-281

เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

THE DEVELOPMENT OF ONLINE LESSON WITH LEARNING PRINCIPLE PROCESS ON ENGLISH COURSES TO ENHANCE THE ABILITY OF LISTENING AND READING IN ENGLISH FOR UPPER ELEMENTARY STUDENTS AT BANKLONG 30 SCHOOL

สุภาวิณี อ้อยขาว Supawinee Aoikhao

ณัฐพล รำไพ Nattaphon Rampai

สุทิเทพ ศิริพิพัฒน์กุล Sutithep Siripipattanakul

THE RELATIONSHIP OF SELF-EFFICACY AND TEST ANXIETY FOR 282-297

LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE WITH ENGLISH ACADEMIC

ACHIEVEMENT OF GRADE 9 STUDENTS AT A PUBLIC SCHOOL IN CHONBURI, THAILAND

Nattacha Thepparak

Md. Ziaul Abedin Forhad

รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 298-320
มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

THE MANAGEMENT MODEL OF QUALITY SECONDARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHETCHABUN

ไพโรจน์ กระจ่างพันธ์ Phairot Krajangpha

ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

เสวียน เจนเขว้า Sawien Jenkwao

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 321-332

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTE ADMINISTRATORS UNDER OFFICE OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

อภิเชษฐ์ อยู่เทศ Apiched Yuthed

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnon

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนร่วมกับการเรียน
แบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน 333-345

THE DEVELOPMENT OF CHINESE TEACHING MODEL USING 5STEPS LEARNING PROCESS AND
COOPERATIVE LEARNING TO ENHANCE READING, WRITING AND CRITICAL THINKING SKILL

สุภาพร ช้างพลาย Supaporn Changplai

นพวรรณ ฉิมรอยลาภ Nopphawan Chimroylarp

จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ Chatuwit Keawsuwan

รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง 346-353

A TEACHER DEVELOPMENT MODEL FOR ENHANCING EFFECTIVENESS IN PROMOTING LITERACY
AMONG BORDER PATROL POLICE SCHOOL STUDENTS: A CASE STUDY OF BAN DOI SAENG
BORDER PATROL POLICE LEARNING CENTER

คมศิลป์ ประสงค์สุข Komsin Prasongsuk

ประพันธ์ ธรรมไชย Prapun Thammachai

วินัย ไชยวงศ์ญาติ Winai Chaiwongyart

ณัฐพร จักรวิเชียร Nattporn Chugwichan

วีรวิทย์ ปิยนนทศิลป์ Weerawit Piyanonthasin

พงศ์กร ทิพย์ปัญญา Pongkorn Thippanya

พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiroj

การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้
แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 354-364

DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION USING 5W1H TECHNIQUE WITH FLIPPED
CLASSROOM FOR STUDENTS IN MATHAYOMSUKSA 6

ธนัชฐา สุทนต์ Thanitthah Suthon

วิภารัตน์ มุสิกะเจริญ Wiparat Moosikajaroen

นพวรรณ ฉิมรอยลาภ Nopphawan Chimroylarp

**การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม
ของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร** 365-382

THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATOR COMPETENCY MODEL IN
INNOVATIVE LEARNING MANAGEMENT FOR ELECTRONIC PROFESSION TEACHERS IN INSTITUTE
OF VOCATIONAL EDUCATION, BANGKOK

ปริญญ์ อินทรทวี Parinya Intaragave

ภารดี อนันต์นาวิ Paradee Anannawee

พงศ์เทพ จิระโร Pongthep Jiraro

**การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** 383-393

DEVELOPMENT OF CORPORATE CULTURE IN THE DIGITAL ERA ACCORDING TO
SANGAHAVATHU PRINCIPLES IN PRIMARY SCHOOL, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

จุฑามาศ รัชนจิตบริสุทธิ์ Jutamat Ratchanachitborisoot

พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phakhrukittiyawisit

พีรวัฒน์ ชัยสุข Peerawat Chaisouk

คลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ : ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 394-406

SCIENCE PHENOMENA DATA BANK : UPPER SECONDARY LEVEL

ศศิพร สามนคร Sasiporn Samnakorn

ศิริรัตน์ ศรีอาด Sirirat Srisa-ard

นัตยา ปิลันธนานนท์ Nataya Pilanthananond

**การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร** 407-416

COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION DEVELOPMENT IN SOLVING PROBLEM BY LOGICAL
THINKING FOR MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS AT BOONYAPRADIT SCHOOL BANGKOK

วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli

อารีรัตน์ จันทร์บำรุง Areerat Chanbumrong

สมิทธิ์ เจือจินดา Samith Jueajinda

นิธิภัทร บาลศิริ Nithipattara Balsiri

ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpajidkul

การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ WORDWALL เพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 417-427

LEARNING MANAGEMENT USING THE NATURAL APPROACH AND GAMES ON 'WORDWALL' WEBSITE TO ENHANCE PRIMARY LEVEL 5 STUDENTS' VOCABULARY SKILLS AND LEARNING ENGAGEMENT

กัญญาณัฐ วิเศษนันท์ Kanyanut Wisetnan

ชิตชไม วิสุตกุล Chidchamai Visuttakul

THE RELATIONSHIP OF SELF-EFFICACY FOR AND USE OF METACOGNITIVE STRATEGIES IN LEARNING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE WITH CHINESE ACADEMIC ACHIEVEMENT OF YEAR 5 STUDENTS AT AN INTERNATIONAL SCHOOL IN THAILAND 428-442

Duangkamon Huangphattarakul

Orlando González

การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 443-451

COMMUNITY MANAGEMENT OF VOCATIONAL LEARNING OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION

ปราณี นาคทอง Pranee Naktong

ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka

อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan

แนวทางพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย 452-462

THE LEARNING ORGANIZATION DEVELOPMENT GUIDELINES OF QUEEN COLLEGE

สุชาดา รักอก Suchada Rak-og

ประเสริฐ อินทร์รักษ์ Prasert Intarak

- ผลของกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมที่ส่งผลต่อการยอมรับ
และการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ 463-474

THE IMPACT OF TRAINING ON THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL BOARD GAMES
AFFECTING ACCEPTANCE AND PERCEPTION OF SELF-EFFICACY AMONG TEACHERS AT
RATTANAKOSIN SCHOOL GROUP

ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpaijidlul

วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli

สมิทธิ เจือจินดา Samith Jueajinda

นิธิภัทร บาลสิริ Nitipatara Balsiri

ปัญจลักษณ์ ถวาย Panjaluck Thawai

นิพาดา ไตรรัตน์ Nipada trairut

- การพัฒนากรอบแนวคิดการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ 475-490

DEVELOPMENT OF A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR TEACHER DEVELOPMENT
BASED ON THE CONCEPT OF LEARNING FACILITATOR

วารี รุ่งศิริวัฒน์ Watee Rungsirawat

ชญาพิมพ์ อูสาโท Chayapim Usaho

อภิรดี จริยารังษีโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

- A COMPARATIVE STUDY OF GRADES 6 TO 9 STUDENTS' ATTITUDES TOWARD 491-506
THAI LANGUAGE ACQUISITION CLASS AND THAI LANGUAGE LITERATURE
CLASS AT A TRILINGUAL SCHOOL IN THAILAND

Tatchanan Jirananda

Orlando González

บทความวิชาการ Academic Articles :

- การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาตามหลักกฏธรรม 507-518

THE PRINCIPLE OF ACQUIRING WISDOM THROUGH THE PRINCIPLES OF VUTHIDHAMMA

พระมหาชาวลิต โสขสโว (โพควรรการ) PhramahaChaowalit Kosachawo (Pokawarakorn)

SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 519-528
ในศตวรรษที่ 21

SUPAT MODEL: A LEARNING MODEL TOWARDS INNOVATION DEVELOPMENT OF LEARNERS IN
CONJUNCTION WITH THE FOUR IDDHIPADA IN THE 21ST CENTURY

สุภัทสร่า วันทมาตย์ Suphatsara Wantamat

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตวฑฺฒโน Phramaha Yannawat Thitavaddhano

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดนนทบุรี*

MANAGEMENT MODEL IN VIPASSANA MEDITATION TRAINING PROGRAMS OF
PROVINCIAL MEDITATION PRACTICE CENTERS IN NONTHABURI PROVINCE

¹พระครูวิโรจน์กาญจนเขต (นันทกุต ที่ปงโร) PhrakruVirotkanchanaket (Nuntakit
Teepungkaro) ²พระครูโสภาสนทนทกิตต์ Phrakruophatnonthakit

³สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี 3) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระวิปัสสนาจารย์ และโยคีที่เข้าร่วมโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรม จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการควบคุม ด้านอำนวยการ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร และด้านงานบุคลากร ตามลำดับ 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มี 4 ส่วน ประกอบด้วยส่วนนำ ตัวแบบ ขั้นตอนการนำไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ 3) รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี เป็นหลักการบริหารจัดการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร งานบุคลากร การอำนวยการ การควบคุม บูรณาการตามหลักสติปัญญา 4) ทำให้การบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารจัดการ, โครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน,

Abstract

The objectives of this dissertation were 1) to study the conditions of management in Dhamma practice centers, 2) to develop a management model in vipassana meditation training programs of provincial meditation practice centers in Nonthaburi province, and 3) to propose a management model in vipassana meditation training programs of provincial meditation practice centers in Nonthaburi province. Mixed methodology research. The quantitative data were collected by questionnaires from 297 samples and analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were obtained by interviews with 10 experts, and focus group discussions with 6 experts. Analyzed by content analysis. The study results were found that; 1) the conditions of management in Dhamma practice centers in overall and each aspect was at a high level, sorted from descending to the top; control, administration, planning, organization, and personnel. Management model in vipassana meditation training programs of provincial meditation practice centers in Nonthaburi province consisted of 4 parts: introduction, model, implementation steps, and success condition. 3) Management model in vipassana meditation training programs of provincial meditation practice centers in Nonthaburi province is a management principle that consists of planning, organizing, personnel, administration, controlling, and integrating according to the 4 Satipatthana principles, making vipassana meditation training programs of provincial meditation practice centers in Nonthaburi province more efficient.

Keywords: Model, Management, Vipassana Meditation Training Programs

บทนำ

ในสมัยพุทธกาลเมื่อพระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นในโลก ภายหลังการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงมีพระมหากรุณาที่จะแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ ทรงประกาศพระธรรมที่ได้ตรัสรู้มาจนกระทั่งมีผู้รู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรมตามที่พระพุทธองค์ทรงแสดง และส่งประกาศพระศาสนาด้วยพระดำรัสโดยใจความว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” (อง.จตุกก. (ไทย) 21/6/9-11) จากนั้นพระสงฆ์สาวกได้แยกย้ายกันออกไปประกาศพระสัทธรรมตามนิคมชนบทแคว้นต่างๆ แม้พระพุทธเจ้าก็ได้เสด็จไปพระนครราชคฤห์ทรงแสดงธรรมจนมีพุทธบริษัทศรัทธาเลื่อมใสและบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ในขณะนั้นพระเจ้าพิมพิสารพระราชผู้ครองพระนครราชคฤห์ทรงเห็นว่าพระภิกษุสงฆ์ไม่มีที่พำนักจึงได้น้อมถวายพระอุทยานเวฬุวันให้เป็นสถานที่พำนักของพระพุทธองค์และพระภิกษุสงฆ์ นับว่าเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา (พระครูนนทกิจโกศล (สิริชัย สิริชัย), 2563)

ในปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ขณะเดียวกันความเสื่อมทรามทางด้านจิตใจได้กลายเป็นโรครุมิคุ้มกันบกพร่องทางด้านอารมณ์ ยาที่จะแก้โรคใจได้ดีที่สุดนั้น คือการฝึก

วัดขึ้นทางใจ อันเป็นผลผลิตมาจากการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกกันว่าธรรมโอสธ การที่จะทำให้ประชาชนคนไทยหันมาสนใจศึกษาปฏิบัติธรรมได้อย่างกว้างขวางและแพร่หลายนั้นมิใช่กระทำได้ง่าย ต้องมีองค์ประกอบเป็นเหตุปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมหลายด้าน เหตุปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือวัดที่เป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่มีความพร้อม มีสถานที่เป็นสัปปายะเหมาะสมแก่การศึกษอบรมปฏิบัติธรรม และมีพระวิปัสสนาจารย์สำหรับทำหน้าที่บริหารจัดการ ผูกอบรมสั่งสอนได้อย่างดีมีคุณภาพ ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนพุทธศาสนิกชน ผู้ใคร่ต่อการศึกษาปฏิบัติธรรม แม้ประเทศไทยจะมีวัดจำนวนไม่น้อย แต่วัดที่มีคุณสมบัติพอจะตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมได้นั้นก็ยังมีจำนวนน้อย (กองพุทธศาสนาศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

มหาเถรสมาคมได้ให้คณะสงฆ์แต่ละจังหวัด ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาคัดเลือกวัดที่มีความเหมาะสมด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เสนอขอจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. 2543 โดยให้ครอบคลุมทุกจังหวัด เพื่อรองรับประชาชน พุทธบริษัทที่สนใจใคร่ปฏิบัติธรรมด้วยการฝึกปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เจริญจิตภาวนา โดยมีเป้าหมายให้คณะสงฆ์แต่ละจังหวัดมีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ (กองพุทธศาสนาศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) โดยได้กำหนดคุณสมบัติของวัดที่จะขอจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด โดยกำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ (กองพุทธศาสนาศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553) ในปัจจุบันวัดที่มีคุณสมบัติตรงตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. 2543 และได้รับการจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น มีการกระจายครอบคลุมทุกจังหวัดตามเจตนารมณ์แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ปัจจุบันมีประมาณ 15,00 สำนัก เมื่อเทียบกับจำนวนวัดที่มีจำนวนถึง 40,580 วัด ยังถือว่าน้อยมาก (พระครูนนทกิจโกศล (สิริชัย สิริชัย), 2563) นอกจากนี้แล้ว มหาเถรสมาคมได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นเพื่อเป็นแรงกระตุ้นการพัฒนาารูปแบบและพระวิปัสสนาจารย์ เพื่อเกื้อหนุนต่อการเผยแผ่พระสัทธรรมกัมมัฏฐาน โดยกำหนดขั้นตอนการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดที่น่าสนใจ ทั้งนี้ นอกจากสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันออกไปแล้ว หลักสูตรการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของแต่ละสำนักก็มีความแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติที่ออกมามีความแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดได้เพิ่มจำนวนขึ้นมาก กระจายครอบคลุมทุกจังหวัด ตามเจตนารมณ์แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ปัญหาสำคัญที่ต่อเนื่องคือปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาเนื่องจากสำนักปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ที่ตั้งขึ้นแล้ว ดำเนินกิจกรรมภายใต้กรอบแนวคิดของวัด ซึ่งหากมองในภาพรวมแล้วจะเห็นว่ายังมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานความร่วมมือกันระหว่างสำนัก ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติ สำหรับการติดตามและประเมินผล รวมทั้งขาดการสนับสนุนส่งเสริมด้านองค์ความรู้ บุคลากร การบริหารจัดการ งบประมาณ และขาดการกระตุ้นส่งเสริมให้มีกิจกรรมการปฏิบัติธรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบภารกิจดังกล่าว และไม่มีการกำหนดระเบียบหรือมาตรการบังคับหรือส่งเสริมใดๆ ที่ชัดเจนนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำนักปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความรู้ภาคปริยัติ และประสบการณ์ตรงที่ได้รับจากการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการเผยแผ่อบรมสั่งสอน

ประชาชน หรืออาจเป็นเพราะปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความสับสนในการดำเนินงานตามบทบาทที่พึงประสงค์ของสำนักปฏิบัติธรรม ในฐานะสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด (พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, 2562)

สำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันมีจำนวน 13 แห่ง ซึ่งได้ดำเนินการตามระเบียบมหาเถรสมาคม ในส่วนของการดำเนินการได้ดำเนินกิจกรรมภายใต้กรอบแนวคิดของปัจเจกชน ซึ่งหากมองในภาพรวมแล้วจะเห็นว่ายังคงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานความร่วมมือกันระหว่างสำนัก และการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม อันเนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งในจุดนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน แนวทางประการหนึ่งในการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องนี้ คือ การบริหารจัดการโครงการการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีให้มีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการหารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ที่มีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารสำนักปฏิบัติธรรมและพระวิปัสสนาจารย์ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับแนวคิดทฤษฎีการบริหารทางโลกมาใช้กับวิธีการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม เพื่อความสมบูรณ์แบบในการจัดการความรู้การปฏิบัติธรรมของพระวิปัสสนาจารย์ จังหวัดนนทบุรี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพรวมถึงให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่มหาเถรสมาคม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มี 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website มีเครื่องมือวิจัยเป็นแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่เป็นพระวิปัสสนาจารย์ และโยคีที่เข้าร่วมโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน จำนวน 297 คน กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (1970) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับค่าความเชื่อมั่น 95% มีเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวิปัสสนากัมมัฏฐาน หรือด้านสำนักปฏิบัติธรรม หรือด้านพุทธธรรม มีเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี (ฉบับร่างที่ 1) ใช้แหล่งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การแจกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ มีเครื่องมือวิจัยเป็นแบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การจัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี (ฉบับร่างที่ 2) มีแหล่งข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 6 รูป/คน คัดเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวิปัสสนากัมมัฏฐาน หรือด้านสำนักปฏิบัติธรรมจำนวน หรือด้านพุทธธรรม มีเครื่องมือเป็นแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ฉบับสมบูรณ์ ได้แก่ ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ที่ปรึกษา มีเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านงานบุคลากร 4) ด้านอำนวยการ 5) ด้านการควบคุม สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม

สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำ	n = 297

จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การวางแผน	4.09	0.53	มาก	3
2. การจัดองค์กร	4.03	0.41	มาก	4
3. งานบุคลากร	4.00	0.36	มาก	5
4. อำนวยการ	4.10	0.41	มาก	2
5. การควบคุม	4.18	0.35	มาก	1
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.08	0.38	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า พระวิปัสสนาจารย์ และโยคีที่เข้าร่วมโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.38) สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.35) ด้านอำนาจการ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.41) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.53) ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.41) และด้านงานบุคลากร ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.36) ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี (ฉบับร่าง) มี 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมของสำนักปฏิบัติธรรมตามคุณสมบัติเบื้องต้นของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่น 2) หลักการบริหารจัดการ 3) วัตถุประสงค์ตามองค์ประกอบการจัดการ 4) ปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผล ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไป ของการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านงานบุคลากร 4) ด้านอำนาจการ 5) ด้านการควบคุม 2) โครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม 3) ขั้นตอนการจัดการ 4) แนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีในด้านงานบุคลากร ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างกรรมการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด 2) การตัดสินใจของผู้บริหารสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามลักษณะของการจัดการที่ดี 3) แนวทางการประเมินตามองค์ประกอบของการบริหาร ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จตามบริบทของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี

3. ผลการเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมของสำนักปฏิบัติธรรมตามคุณสมบัติเบื้องต้นของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นใน 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร (วิทยากร) ด้านการบริหารจัดการ 2) หลักการบริหารจัดการ 4 ข้อ คือ มุ่งองค์การ มีคนทำงานร่วมกัน มีทรัพยากรในการบริหาร และมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงาน 3) วัตถุประสงค์ตามองค์ประกอบการจัดการ 7 ข้อ คือกลุ่มเป้าหมาย คุณค่าที่ต้องการนำเสนอ ช่องทาง แนวทางความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากร กิจกรรม และพันธมิตร

4) ปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผล 7 ประการ คือ อำนาจ ความรู้และทักษะ ข้อมูลข่าวสาร การให้รางวัล กลไกนำทางในการทำงาน ภาวะผู้นำ การจัดการทรัพยากร

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไป ของการบริหาร จัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านงานบุคลากร 4) ด้านอำนาจการ 5) ด้านการควบคุม 2) โครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานพัฒนา คุณธรรมและจริยธรรม 3) ขั้นตอนการจัดการ 8 ขั้นตอน คือ สำรวจความต้องการ การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การกำหนดภารกิจ จัดทำกระบวนการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ อำนาจการ ค้นหาปัจจัยที่จะช่วยผลักดัน ทบทวนผลลัพธ์ และการนำแผนที่แก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่ และ 4) แนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีในด้านงานบุคลากร 5 ข้อและหลักสติปัญญา 4 ด้านกายานุปัสสนา การกำหนดสติระลึกรู้สภาวะธรรม ด้านเวทนานุปัสสนา หมายถึง กำหนดสติระลึกรู้ สภาวะของเวทนา ด้านจิต ตานุปัสสนา กำหนดจิต ระลึกรู้ความคิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ด้านธรรมานุปัสสนา กำหนดสติระลึกรู้ธรรมารมณ์ ต่างๆ

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างกรรมการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด 2) การตัดสินใจของผู้บริหารสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามลักษณะของ การจัดการที่ดี 8 ข้อ คือ มีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด จัดระเบียบองค์กร คัดเลือกและพัฒนาคนงาน ส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ พัฒนาประสิทธิภาพในการบริการ พัฒนาระบบข้อมูลให้ทันสมัย นำเทคโนโลยีมา ใช้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่ม 3) แนวทางการประเมินตามองค์ประกอบของ การบริหาร 4 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีเป้าหมาย การแบ่งงาน และหลักการพัฒนาการบริหารการ จัดเตรียม

ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ตามบริบทของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ความ ร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามคุณสมบัติของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ดีเด่นในด้ายสถานที่ บุคลากร (วิทยากร) และการบริหารจัดการด้วย “MVS Model”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติ ธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มีประเด็นนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พระ วิปัสสนาจารย์ และโยคีที่เข้าร่วมโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการควบคุม ด้านอำนาจการ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร และด้านงานบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีมีการวางแผนเพื่ออำนาจการปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี ทำให้ ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมได้รับความสะดวกสบาย และผู้บริหารสำนักปฏิบัติธรรมเข้าใจจิตของผู้มาปฏิบัติธรรม ทำให้รู้สึกสบายกายและใจ มีกองอำนาจการดูแลความสะดวกในเรื่องสถานที่ได้อย่างเหมาะสม มีเจ้าหน้าที่ ดูแลอำนวยความสะดวกในการเข้ามาปฏิบัติธรรม มีสิ่งช่วยสนับสนุนการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างดี เช่น ครูผู้สอน

เจ้าหน้าที่ และพนักงานต้อนรับ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุตมมปญโญ) (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ด้านสถานที่ มีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดการปฏิบัติธรรม ด้านบุคลากร มีพระวิปัสสนาจารย์พอเพียงต่อการสอนธรรมนำปฏิบัติ และสามารถขอบุคลากรมาเพิ่มเติมได้ตามงบประมาณ แทบทุกสำนักสามารถอยู่ได้ด้วยเงินบริจาค ด้านการบริหารจัดการ มีการนำเอารูปแบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารสำนัก และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์) (2556) ที่ผลวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการการสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในอังกฤษที่ควรพัฒนา คือ ด้านสถานที่ ควรมีการจัดให้มีความเป็นสัปปายะสำหรับจัดกิจกรรมการสอนกัมมัฏฐานให้เพียงพอ และให้ความอบอุ่นเพียงพอ ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ดี ควรประพฤติดี และมีความสามารถนำหลักพระธรรมมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และด้านการบริหารจัดการได้มีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาวควรมีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีคู่มือการสอนกัมมัฏฐานและอุปกรณ์ในการเผยแผ่

2. รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี มี 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนนำ ตัวแบบ ขั้นตอนการนำไปใช้ และ เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมของสำนักปฏิบัติธรรมตามคุณสมบัติเบื้องต้นของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นใน ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร (วิทยากร) ด้านการบริหารจัดการ 2) หลักการบริหารจัดการ คือ เมืองคนดี มีคนทำงานร่วมกัน มีทรัพยากรในการบริหาร และมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงาน 3) วัตถุประสงค์ตามองค์ประกอบการจัดการ คือกลุ่มเป้าหมาย คุณค่าที่ต้องการนำเสนอช่องทาง แนวทางความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากร กิจกรรม และพันธมิตร 4) ปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผล คือ อำนาจ ความรู้และทักษะ ข้อมูลข่าวสาร การให้รางวัล กลไกนำทางในการทำงาน ภาวะผู้นำ การจัดการทรัพยากร

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านงานบุคลากร ด้านอำนวยการ ด้านการควบคุม 2) โครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม 3) ขั้นตอนการจัดการ คือ การสำรวจความต้องการ การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การกำหนดภารกิจ จัดทำกระบวนการนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ อำนวยการ ค้นหาปัจจัยที่จะช่วยผลักดัน ทบทวนผลลัพธ์ และการนำแผนที่แก้ไขแล้วไปปฏิบัติใหม่ และ 4) แนวทางในการส่งเสริมการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรีในด้านงานบุคลากร และหลักสติปัญญา 4 ด้านกายานุปัสสนา ด้านเวทนานุปัสสนา ด้านจิตตานุปัสสนา ด้านธรรมานุปัสสนา

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างกรรมการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด 2) การตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด จัดระเบียบองค์กร คัดเลือกและพัฒนาคนงาน ส่งเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ พัฒนาประสิทธิภาพในการบริการ พัฒนาระบบข้อมูลให้ทันสมัย นำเทคโนโลยีมาใช้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดริเริ่ม 3) แนวทางการประเมิน คือ วัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีเป้าหมาย การแบ่งงาน และหลักการพัฒนาการบริหารการจัดเตรียม

ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ตามบริบทของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามคุณสมบัติของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นใน ด้ายสถานที่ บุคลากร (วิทยากร) และการบริหารจัดการ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานให้ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการ มีรูปแบบการดำเนินการที่เป็นระบบ ขั้นตอน เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมถึงการจัดโครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของสำนักตลอดทั้งปี ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของอุทัย สติมัน (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมสำหรับสำนักปฏิบัติธรรมนั้นควรประกอบไปด้วย 1) ด้านคน คนในองค์กรมีความกระหายใคร่เรียนรู้ มีวัฒนธรรมในการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อีกทั้งมีโครงสร้างของการจัดการความรู้ที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ 2) ด้านเทคโนโลยี ควรมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ 3) ด้านกระบวนการ ควรมีกระบวนการจัดการความรู้ที่ชัดเจนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 4) ด้านเครื่องมือ ควรใช้หลักธรรมสนับสนุน คือ หลักอปริหานิยธรรม หลักสราณียธรรม หลักสัปปริสธรรม หลักกุณิยธรรม และหลักสัมมปชาน (5) ด้านกิจกรรม ควรยึดหลักกิจจาธิกรณ์ และหลักกิจวัตร 10 ประการ อันเป็นวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปญโญ) (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ด้านสถานที่ ได้รับการพัฒนาให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม เหมาะสมกับการปฏิบัติธรรม ด้านบุคลากร เจ้าสำนักเป็นผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใส มีพระวิปัสสนาจารย์ที่มีความสามารถในการสอนธรรม นำปฏิบัติ สามารถตอบปัญหาข้อข้องใจได้อย่างชัดเจน มีคณะทำงานแบ่งฝ่ายกันรับผิดชอบอย่างชัดเจน ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการ มีกองทุนหรือมูลนิธิของวัด และรับบริจาคตามศรัทธา ด้านการบริหารจัดการ มีการนำเอาระบบการจัดการสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการสำนัก มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ตามสื่อต่างๆ อย่างทั่วถึง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของพระมหากังวาล ธีรธมโม (ศรชัย) (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมที่เป็นมาตรฐาน คือ 1) เจ้าสำนักมีวิสัยทัศน์ มีการชวนช่วยศึกษาดูงานของสำนักที่มีมาตรฐานนำมาปรับปรุงสำนักตนเอง รู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ รู้จักริเริ่มโครงการที่เป็นแก่นสารประโยชน์ รู้จักวางแผนโครงการเพื่อปฏิบัติงาน จัดที่พัก อาคาร ปฏิบัติธรรม ให้มีความสะอาดพร้อมใช้งานได้ 2) ด้านบุคลากร รู้จักแบ่งงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่ การงาน รู้จักประสานความสามัคคีและประสานประโยชน์ร่วมกัน รู้จักปกครองบังคับบัญชา รู้จักติดตามและประเมินผลงาน พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองและบุคลากรให้มีภาวะความเป็นผู้นำ จัดการศึกษาทั้งด้านปริยัติ ควบคู่กับการปฏิบัติ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 3) ด้านการบริหารจัดการภายในสำนัก จัดทำบัญชี รายรับ-จ่าย ให้เป็นระบบ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ บัญชีการเงินของสำนักปฏิบัติธรรมควรแยกจากบัญชีวัด จัดทำสถิติ ผู้เข้ารับการปฏิบัติธรรม มีการตั้งทุนเพื่อการเผยแผ่ของสำนักปฏิบัติธรรม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านทางสื่อ เช่น แผ่นป้าย แผ่นพับ วิทยุชุมชน ทางอินเทอร์เน็ต เช่น Line และ Facebook เป็นต้น จัดทำสื่อการปฏิบัติธรรม เช่น แผ่นซีดี ดีวีดี หนังสือสวดมนต์ และหนังสือคู่มือการปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน

องค์ความรู้การวิจัย

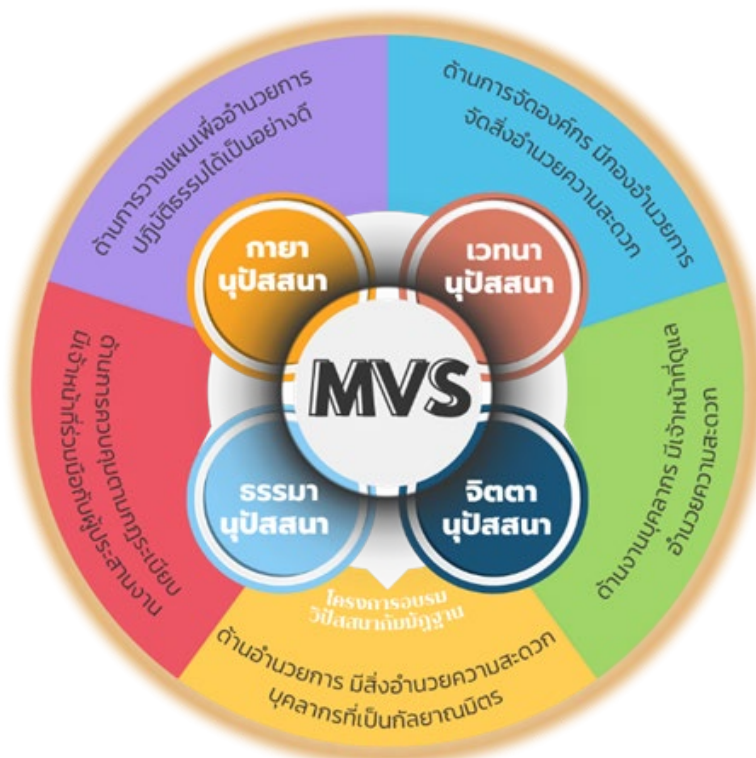
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้ “MVS” คือ

1. M (Management) การบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนเพื่ออำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้สึกสบายใจ จัดสำนักให้มีความร่มรื่นเหมาะสม 2) ด้านการจัดองค์กร มีกองอำนวยความสะดวก จัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน อาหาร ที่พักอาศัย ติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม 3) ด้านงานบุคลากร มีเจ้าหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวก มีผู้นำในการปฏิบัติที่มีความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำกับผู้ปฏิบัติธรรม 4) ด้านอำนวยความสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรที่เป็นกัลยาณมิตร 5) ด้านการควบคุม มีเจ้าหน้าที่ร่วมมือกับผู้ประสานงาน แจ้งกิจกรรมการปฏิบัติธรรมให้เหมาะสมในแต่ละวัน

2. V (Vipassana Meditation Training Programs) โครงการอบรมวิปัสสนากรรมฐานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของแต่ละสำนักปฏิบัติธรรม

3. S (SATIPATTHANA 4) หลักสติปัฏฐาน 4 การมีสติกำหนดพิจารณาอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งการงานทางใจที่จะให้เห็นแจ้ง มี 4 ด้าน คือ 1) กายานุปัสสนา คือ การกำหนดสติระลึกภูมิจิตที่ติดกับกาย และสิ่งที่เนื่องด้วยกาย คือ ลมหายใจ อิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อย ธาตุทั้ง 4 ปฏิรูปในกาย และซากศพ 2) เวทนานุปัสสนา หมายถึง กำหนดสติระลึก ภูมิจิตของเวทนาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตามความเป็นจริง เช่น ปวดเมื่อย คัน เหน็บชา สุข ทุกข์ เฉย เป็นต้น 3) จิตตานุปัสสนา กำหนดจิต ระลึกภูมิจิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (กำหนดรู้ให้เท่าทันปัจจุบัน วาระจิตตามความเป็นจริง เช่น ความนึกคิด โกรธ สงบ หลง ฟุ้งซ่าน เป็นต้น) 4) ธรรมานุปัสสนา กำหนดสติระลึกภูมิจิตธรรมารมณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในใจตามสภาวะความจริง (ธรรมารมณ์กระทบใจ) ได้แก่ ชันธ์ 5 นิรวรรณ 5 ธาตุ 5 อายตนะ 12 เป็นต้น สรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ด้านการวางแผน พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความรู้สึกสบายใจ ดังนั้น สำนักปฏิบัติธรรมควรมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรมเกิดความผ่อนคลาย

1.2 สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ด้านการจัดองค์กร พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม ดังนั้น สำนักปฏิบัติธรรมควรเพิ่มช่องทางการติดต่อให้หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น Line และ Facebook เป็นต้น

1.3 สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ด้านงานบุคลากร พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมได้จัดเจ้าหน้าที่คอยช่วยประสานงานกับผู้ปฏิบัติธรรมให้ได้รับความสะดวกเมื่ออยู่ในสำนักปฏิบัติธรรม ดังนั้น สำนักปฏิบัติธรรมควรจัดแบ่งหน้าที่การติดต่อสื่อสารแก่บุคลากร และมอบหมายงานให้ชัดเจน

1.4 สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ด้านอำนวยการ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมมีบุคลากรที่เป็นกัลยาณมิตรทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความสุขสบายใจ ดังนั้น สำนักปฏิบัติธรรมควรส่งเสริมให้บุคลากรเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความสามารถเพื่อให้ผู้มาปฏิบัติธรรมเกิดความสุขทั้งกายและใจ

1.5 สภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี ด้านการควบคุม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมได้จัดแผนกต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมให้ได้รับความพึงพอใจในการปฏิบัติธรรมแห่งนี้ ดังนั้น สำนักปฏิบัติธรรม ควรสำรวจความคิดเห็นและต้องการของผู้มาปฏิบัติธรรม เป็นการควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการโครงการอบรมวิปัสสนากัมมัฏฐานของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

2.2 ควรศึกษากระบวนการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). **สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่น ประจำปี 2553**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). **สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่น พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). **สำนักปฏิบัติธรรมดีเด่นประจำปี พุทธศักราช 2556**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

- พระครูนนทกิจโกศล (สิริชัย สิริชัย). (2563). รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดนนทบุรี. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 8(4). 1429-1437.
- พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปญโญ). (2557). รูปแบบการจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดีเด่นในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูศรีรัตนธรรมนิเทศ (ปกานนท์ พิลานันท์). (2556). รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทยอังกฤษ. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากังवाल ธีรธมโม (ศรชัย). (2557). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต. (2562). ความพึงพอใจของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อการจัดปฏิบัติธรรมของวัดป่าพุทธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรม. 2 (2). 2-10.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุทัย สติมั่น. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับสำนักปฏิบัติธรรมในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30 (3). 607-610.

การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา*

A META-ETHNOGRAPHY RESEARCH ON EDUCATIONAL ADMINISTRATION FOLLOWING BUDDHIST PRINCIPLES IN SECONDARY SCHOOLS

¹พระมหากันตนันท์ กนต์สีโล (เฮงสกุล) Phramaha Guntinun Kantasillo (Hangsakul)

²พระครูโอภาสณทกิตติ Phrakru Ophatnonthakit ³ลำพอง กลมกุล Lampong Klomkul

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: kantinanhengsakul@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) สังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้ 3) เปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผลการวิจัย 4) เสนอข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ รูปแบบงานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการวิจัยแบบ “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 15 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร ความถี่ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะงานวิจัยเป็นงานวิจัยระดับปริญญาเอก ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา 2) สภาพปัจจุบันของความรู้มี 6 ประเด็น ประกอบด้วย (1) เป้าหมายของการบริหารการศึกษา (2) หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง (3) คุณลักษณะของผู้บริหาร (4) กระบวนการบริหาร (5) ทักษะที่ใช้ในการบริหาร (6) ผลของการบริหารการศึกษา 3) การเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผลการวิจัย ได้แก่ (1) เป้าหมายของการบริหารการศึกษา มีแตกต่างกัน 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา และเป้าหมายด้านคุณภาพชีวิต (2) หลักธรรม มีจุดมุ่งหมายการใช้แตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ มุ่งให้การบริหารงานเกิดผลสำเร็จ และมุ่งให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้ (3) คุณลักษณะของผู้บริหาร มี 8 คุณลักษณะ (4) กระบวนการบริหาร มี 6 ขั้นตอน (5) ทักษะที่ใช้ในการบริหาร มีความแตกต่างกัน 2 กลุ่ม คือ ทักษะที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และทักษะที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธอันดีในองค์กร และ (6) ผลของการบริหารการศึกษา มี 6 ผล 4) ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย คือ องค์ประกอบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบหลัก และ 55 องค์ประกอบย่อย

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, หลักพุทธธรรม, การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to analyze the characteristics of research on Educational Administration Following Buddhist Principles in Secondary Schools, 2) to synthesize the current state of knowledge, 3) to compare the similarities and differences of research results, and 4) to present the new knowledge from research. Qualitative research method using a research method of “Meta-Ethnographic research” to study 15 issues related on Educational Administration Following Buddhist Principles in Secondary Schools. The research instrument was the research quality assessment form and research data record form and focus group discussion 9 persons expert. Analyze data with content analysis and analysis of basic statistical values such as mean, standard deviation, skewness, kurtosis, maximum and minimum values. The research results showed that: 1) The characteristics of research at the doctoral dissertations. Most studied on model of Educational Administration Following Buddhist principles in secondary schools. Most of the informants were educational experts and school administrators. 2) The current state consists of 6 issues, consisting; (1) goals of educational administration, (2) Buddhist Principles related to educational administration, (3) characteristics of educational administrators, (4) educational administration process, (5) educational administration skills, and (6) educational administration results. 3) Compare the similarities or differences of the research results in 6 issues, consisting; (1) there are two different goals of educational administration, quality of educational and quality of life, (2) there are two different purposes of Buddhist Principles, aiming for successful management and aiming to understand the truth thoroughly, (3) there are 8 characteristics, (4) there are 6 steps, (5) there are two different group of educational administration skills, skills to help at work and skills to help build good relationships in the organization, and (6) there are 6 issues of educational administration results. 4) New knowledge from research is the components of education administration following Buddhist principles in secondary schools consisted of 6 major components and 55 sub-components.

Keywords: Educational Administration, Buddhist Principles, A Meta-Ethnography Research

บทนำ

การศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพมีศักยภาพเพื่อเป็นกำลังอันสำคัญ ในการพัฒนาประเทศซึ่งต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาช่วยสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยแล้วนำความรู้ ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์ชีวิต และสังคมให้ดีขึ้น (ภารดี อนันต์นาวิ, 2552) ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้อง มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) เห็นได้ว่าเป็นการมุ่งที่การพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจโดยนำหลักธรรมมาบูรณาการในการจัดการศึกษา แม้ไม่ได้บรรจุไว้อย่างชัดเจนแต่เป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปใช้เพื่อเสริมสร้าง คุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งหลักธรรมเป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของคนไทย เหมาะสมอย่าง ยิ่งในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทย

ในอดีตการศึกษาของไทยจะเน้นให้ความสำคัญกับการท่องจำไม่ได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมี เหตุผล การวัดและประเมินผลก็มุ่งเน้นตัวความรู้ความจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ไม่มุ่งวัดทักษะใน การประยุกต์เอาความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ต่อมาระบบการศึกษาไทยได้มีการพัฒนา หลักสูตรการเรียนรู้กระบวนการคิดใหม่ อย่างไรก็ตาม ผลจากการปรับปรุงหลักสูตรยังเป็นปัญหาอยู่ เช่น ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตรกระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก การวัด และประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบ โอนผลการเรียนรวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องจากระดับ ประถมศึกษาจึงถือ ได้ว่ามีความสำคัญมากเพราะผู้เรียนอยู่ในระดับวัยรุ่น ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่มีพลังกำลัง ความตั้งใจที่จะมุ่งแสวงหา วิถีทางเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในอนาคต เป็นช่วงที่ผู้เรียนต้องการจะสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของตนเอง เพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุม มีหลักการที่แน่นอนเพื่อปลูกฝังสร้างสรรค์ให้ ผู้เรียนมีลักษณะคุณสมบัติตามที่สังคม และประเทศชาติต้องการ การจัดการศึกษาระดับมัศึกษานับว่าเป็น การจัดการศึกษาระดับสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม ความ

เชื่อ และสืบทอดศิลปวัฒนธรรม การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยการกำหนดนโยบาย กำหนดจุดหมายวางแผน กำหนดเป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงานในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้จะทำให้เกิดประสิทธิผลทางการศึกษาสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาล้วนมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาให้มีความเข้าใจในสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการพัฒนาการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ยังขาดการนำผลการวิจัยเหล่านั้นมาสังเคราะห์เพื่อให้เป็นองค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในลักษณะของการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยในอีกลักษณะหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเป็นการนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันมาสรุปให้ได้เป็นคำตอบที่เป็นข้อสรุปการวิจัยที่ต้องการ ทำให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์อย่างลุ่มลึก เกินกว่าระดับความรู้ความเข้าใจที่นักวิจัยจะได้จากผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยอาศัยเทคนิควิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เรียกว่า “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” (Meta-ethnography) ซึ่งเป็นวิวิธวิทยาการวิจัยที่นักวิจัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆได้อย่างกว้างขวาง

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงคุณค่าของข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมีความสนใจสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นภาพรวมใน 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการบริหารการศึกษา 2) หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง 3) คุณลักษณะของผู้บริหาร 4) กระบวนการบริหาร 5) ทักษะที่ใช้ในการบริหาร 6) ผลของการบริหารการศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาใช้เป็นสารสนเทศเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของไทยสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. เพื่อเสนอข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิวิธวิทยาการวิจัยที่เรียกว่า “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน (Meta-ethnography)” โดยใช้แนวคิดของ Noblit และ Hare (1988) เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดำเนินการศึกษาวิจัยในประเทศไทย ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ. 2555-2563 จำนวน 15 เรื่อง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัยชาติพันธุ์วรรณานาถิมาน มี 7 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเริ่มต้น ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และศึกษาวิธีการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบ “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณานาถิมาน” เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ โดยสืบค้นงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2563 จากฐานข้อมูลโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำมาคัดเลือกจำนวน 15 เรื่อง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอ่านงานวิจัย ผู้วิจัยอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยจัดทำแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัย และสภาพปัจจุบันของความรู้ ประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นกำหนดกรอบแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ โดยจับประเด็นจากข้อค้นพบของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแปลความหมายหรือตีความเทียบเคียงระหว่างงานวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ 1) การแปลความเทียบกลับไปกลับมา (Reciprocal Translations) 2) การแปลความเชิงหักล้าง (Refutational Synthesis) 3) การแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง (Line-of-Argument Synthesis)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นสังเคราะห์การแปลความหมาย ผู้วิจัยนำผลการแปลความหมายเทียบเคียงกันมาสังเคราะห์ในลักษณะของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อให้ได้ข้อความรู้ที่เป็นภาพรวมของงานวิจัยทุกเรื่อง

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นสรุปและรายงานผลการสังเคราะห์

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดำเนินการศึกษาวิจัยในประเทศไทย โดยเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ. 2555-2563

2.2 กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ทำแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ. 2555-2563 จำนวน 15 เรื่อง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมกันสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้งในเชิงเหตุผล ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 ท่าน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรอบรู้ด้านการบริหารการศึกษา หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านหลักพุทธธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของ บุปผา เมฆศรีทองคำ (2547) เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยประเด็นในการประเมิน 5 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ การ

กำหนดปัญหาวิจัย การทบทวนรายงานเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการสรุปผลการวิจัย/การอภิปรายผลการวิจัย/ข้อเสนอแนะการวิจัย

3.2 แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่บันทึก แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านการพิมพ์ 2) คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และ 3) คุณลักษณะด้านวิธีวิทยา

3.3 การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นกรอบของการสนทนา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และศึกษาวิธีวิจัยแบบ “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่ง ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ตอนที่ 4 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 5 การสังเคราะห์แปลความหมาย วิเคราะห์โดยการแปลความหมาย 3 ลักษณะ คือ การแปลความเทียบกลับไปกลับมา การแปลความเชิงหักล้าง และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง

ตอนที่ 6 วิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์ในลักษณะของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน 3 ด้าน 1) คุณลักษณะด้านการพิมพ์ 2) คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระ และ 3) คุณลักษณะด้านวิธีวิทยา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านการพิมพ์ พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอก โดยเป็นงานวิจัยในสาขาพุทธบริหารการศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 66.67) สำหรับสถาบันที่ผลิตงานวิจัย พบว่า เป็นงานวิจัยที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มากที่สุด (ร้อยละ 66.67) เป็นงานวิจัยที่ทำแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2561 มากที่สุด (ร้อยละ 46.67)

1.2 คุณลักษณะด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นการศึกษาในประเด็นวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมมากที่สุด (ร้อยละ 53.33) งานวิจัยที่ศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม (ร้อยละ 70.59) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทำให้ได้รูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม (ร้อยละ 53.33) บุคคลที่นำงานวิจัยไปใช้มากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา (ร้อยละ 75.00)

1.3 คุณลักษณะด้านวิธีวิทยาของงานวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา (ร้อยละ 44.44) โดยส่วนใหญ่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) (ร้อยละ 80.00) งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร (มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 35.90) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ (ร้อยละ 29.27) ระยะเวลาการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่มากกว่า 12 เดือน (ร้อยละ 53.33)

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยภาพรวมพบว่า งานวิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เท่ากับ 0.57 ค่าความเบ้ (Skewness) เท่ากับ -0.87 ค่าความโด่ง (Kurtosis) เท่ากับ 0.61 ค่าสูงสุด (Maximum) เท่ากับ 5.00 และค่าต่ำสุด (Minimum) เท่ากับ 3.43

2. ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 เป้าหมายของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 7 เป้าหมาย โดยเป้าหมายในประเด็น “บริหารจัดการศึกษาด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ” และ “พัฒนาทักษะความสามารถผู้บริหาร ครู และบุคลากร” พบมากที่สุดซึ่งปรากฏในงานวิจัย 11 เรื่อง “พัฒนาคุณภาพผู้เรียน” และ “วิธีการทำงานที่ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 7 เรื่อง “สร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ดีงาม” และ “มีความโปร่งใสตรวจสอบได้” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 5 เรื่อง สำหรับเป้าหมายในประเด็นอื่นๆ ปรากฏในงานวิจัยน้อยกว่า 4 เรื่อง

2.2 หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 16 หลักธรรม โดย “สัปปุริสธรรม 7” เป็นหลักธรรมที่พบมากที่สุดซึ่งปรากฏในงานวิจัย 5 เรื่อง “อิทธิบาท 4” และ “พรหมวิหาร 4” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 4 เรื่อง ส่วนหลักธรรมอื่นๆ ปรากฏในงานวิจัยน้อยกว่า 3 เรื่อง

2.3 คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 8 คุณลักษณะ โดยคุณลักษณะ “มีความรอบรู้มองการณ์ไกล” พบมากที่สุดซึ่งปรากฏในงานวิจัย 6 เรื่อง “มีธรรมอันเป็นธรรมของสัตบุรุษ” และ “มีพรหมวิหาร 4 ภายในจิตใจ” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 5 เรื่อง “มีความซื่อสัตย์” และ “มีความเป็นผู้นำ” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 4 เรื่อง ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ ปรากฏในงานวิจัยน้อยกว่า 4 เรื่อง

2.4 กระบวนการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 6 ขั้นตอน โดยขั้นตอน “วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นที่แท้จริงและกำหนดวัตถุประสงค์” และ “วางแผนการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์เป็นหลัก” พบมากที่สุดซึ่งปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 8 เรื่อง ส่วน “ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม” “กระจายอำนาจ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนด้วยความเป็นกลาง” “ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้” และ “บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้วยหลักพุทธธรรม” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 7 เรื่อง

2.5 ทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 11 ทักษะ โดย “ทักษะการตัดสินใจสั่งการและการแก้ปัญหา” พบมากที่สุดซึ่งปรากฏในงานวิจัย 10 เรื่อง “ทักษะด้านความรู้หลักการกฎระเบียบ” และ “ทักษะการวิเคราะห์วางแผน ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 9 เรื่อง

“ทักษะการสร้างมีส่วนร่วม” และ “ทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 7 เรื่อง ส่วนทักษะอื่นๆ ปรากฏในงานวิจัยน้อยกว่า 5 เรื่อง

2.6 ผลของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 6 ประเด็น โดยประเด็น “เพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ในสถานศึกษา” พบมากที่สุดซึ่ง ปรากฏในงานวิจัย 8 เรื่อง “เกิดความร่วมมือกันร่วมใจกันในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม” “การตัดสินใจ ถูกต้องยิ่งขึ้นมีการวางแผนทำให้สถานศึกษาเจริญก้าวหน้า” และ “แบ่งโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ และเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้” ปรากฏในงานวิจัยเท่ากันคือ 6 เรื่อง สำหรับประเด็น “พัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ” ปรากฏในงานวิจัย 5 เรื่อง ส่วน “การบริหารมีความเหมาะสมรวดเร็ว สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง” ปรากฏในงานวิจัย 4 เรื่อง

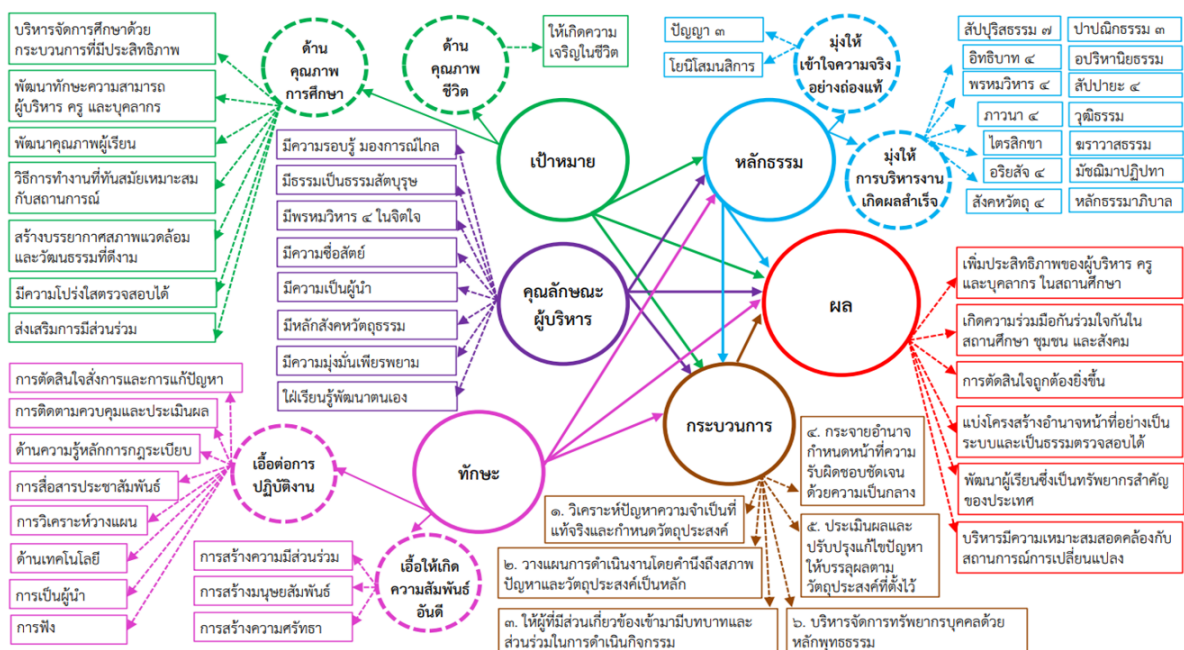
3. ผลการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วยผลการสังเคราะห์ ดังนี้

3.1 ผลการสังเคราะห์การแปลความเทียบกลับไปกลับมา พบว่า 1) ด้านเป้าหมายมีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 7 เป้าหมาย 2) ด้านหลักธรรม มีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 14 หลักธรรม 3) ด้านคุณลักษณะ มีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 8 คุณลักษณะ 4) ด้านกระบวนการ มีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 6 ขั้นตอน 5) ด้านทักษะ มีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 8 ทักษะ และ 6) ด้านผลของการบริหารการศึกษามีประเด็นอุปมาสอดคล้องกัน 6 ประเด็น

3.2 ผลการสังเคราะห์การแปลความเชิงหักล้าง และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้ง พบว่า 1) ด้านเป้าหมายมีประเด็นอุปมาไม่ตรงกัน ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา และกลุ่มที่มีเป้าหมายด้านคุณภาพชีวิตเพื่อพัฒนาชีวิตให้เกิดความเจริญ ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่เป้าหมายมีความแตกต่างกันเพราะว่า วิชาการ คือ การสอนคนให้เป็นพหูสูตร วิชาชีพ คือ จะต้องมีความรู้ทักษะการทำการหาเงินโดยสุจริตให้เป็นสัมมาอาชีวะ วิชาชีวิต คือ จะต้องมาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมให้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง วิชาจิตภาวนา คือ ให้สิ่งที่ออกแบบขึ้นมาเป็นลักษณะการศึกษาแบบ Learning by Doing ต้องมุ่งศักยภาพไปใช้จิตปัญญา และการเรียนการสอนต้องควบคู่ไปกับกิจกรรมให้มากที่สุด สามารถนำคำสอนไปใช้แก้ปัญหามานะได้ 2) ด้านหลักธรรม มีประเด็นอุปมาไม่ตรงกัน ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ หลักธรรมกลุ่มที่มุ่งให้การบริหารงานเกิดผลสำเร็จ และหลักธรรมกลุ่มที่มุ่งให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้ ผู้วิจัยพบว่า สาเหตุที่หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษามีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้เพราะโยนิโสมนสิการ คือ การคำนึงถึงอย่างเข้าใจถูกต้องเพื่อการดำเนินชีวิตที่เป็นสุข ส่วนปัญญา 3 ได้แก่ การคิด การสดับฟัง และการลงมือปฏิบัติ ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดด้วยการลงมือปฏิบัติคือ ปัญญาที่เกิดจากการที่จิตเคยได้สมาธิแล้ว ซึ่งเป็นไปตามหลักว่าสมาธินั้นเป็นบาทฐานของปัญญา เมื่อจิตใจสงบตั้งมั่น มีสมาธิดีแล้วก็พิจารณาจนเห็นความจริง 3) ด้านทักษะที่ใช้ในการบริหารพบว่ามีประเด็นอุปมาไม่ตรงกัน ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ทักษะกลุ่มที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และทักษะกลุ่มที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในองค์กร ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่มีทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในองค์กร เพราะการสนับสนุนส่งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจต่อกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เห็นคุณค่าของตนเองและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร การเข้าพบผู้บริหารเพื่อปรึกษาพูดคุยได้ง่าย ทำให้ทุกคนรู้สึกเท่าเทียมเสมอภาคกัน เกิดสัมพันธ์แนวนอน ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธาและยอมรับและขอคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา

4. ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้จากผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลการสังเคราะห์การแปลความหมายของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และ 55 องค์ประกอบย่อย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

คุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ เป็นงานวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สาขาพุทธบริหารการศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่จะศึกษาในประเด็นวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีประโยชน์ทำให้ได้รูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม และผู้ที่นำงานวิจัยไปใช้มากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ของภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นการขยายการศึกษา เพื่อผลิตดุสิตบัณฑิตที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ ในสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม ทำงานและสื่อสารร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี สามารถเรียนรู้และนำแนวคิดทางด้านการบริหารการศึกษาสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่งเสริมให้นำเอาหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา

เข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาอย่างจริงจังและเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงเข้ากับทิศทางการทำคุณนิตินิพนธ์ของนิสิตได้หลากหลายประเด็น ภายใต้การให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562)

สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1) ประเด็นเป้าหมายการบริหารการศึกษาพบว่า เป้าหมาย “บริหารจัดการศึกษาด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ” และเป้าหมาย “พัฒนาทักษะความสามารถผู้บริหาร ครู และบุคลากร” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารการศึกษาด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ โดยการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาด้วยหลักคุณธรรมและทำให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด มีการควบคุมติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ นำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง จะสามารถเพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารงานให้บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มที่การพัฒนาตัวบุคคลในสถานศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นเป้าหมายหลักที่ของการบริหารการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Frederick Taylor (1916) ที่ได้กล่าวว่า การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุด อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลักการที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection) ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation) 2) ประเด็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาพบว่า หลักธรรม “สัปปริสธรรม 7” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่ทำให้การบริหารงานเกิดผลสำเร็จ ทำให้เกิดสติปัญญา ฉลาดรอบรู้ สามารถฝึกปฏิบัติกาย วาจา และใจให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่นมีความสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นธรรมพื้นฐานสำหรับการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ใช้ในการครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2553) ที่ได้กล่าวว่า สัปปริสธรรม 7 คือ คุณธรรมที่สำคัญสำหรับสัปปริสชน หรือคนดีและเป็นคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่สมบูรณ์แบบด้วย คุณธรรมทั้ง 7 ประการ นำพาประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวมสามารถนำหมู่ชน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดไป และสอดคล้องการวิจัยของทวีศักดิ์ สุขกมล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า หลักสัปปริสธรรมหลอมรวมอยู่กับข้อมูลต่างๆ อย่างประสานกลมกลืนในเชิงลักษณะของหลักการบริหารภาครัฐซึ่งเน้นเรื่องเทคนิคและวิธีการในการดำเนินงานในทุกกระบวนการ 3) ประเด็นคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาพบว่า คุณลักษณะ “มีความรอบรู้มองการณ์ไกล” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รอบคอบ ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วสามารถที่จะนำพาให้องค์กรบรรลุตามจุดหมายที่ตั้งไว้ได้ สอดคล้องกับการวิจัยของอัญชลี สุขวิบูลย์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมองการณ์ไกลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องเป็นผู้ดำเนินการวิเคราะห์องค์กร กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา จัดทำแผนงาน สนับสนุนครูทำโครงการและเป็นผู้อนุมัติการสนับสนุนการทำโครงการของสถานศึกษา และมีหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินการทุกงานในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่รู้และมองภาพของงานได้ชัดเจนทั้งระบบ 4) ประเด็นกระบวนการบริหารการศึกษาพบว่า ขั้นตอน “วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นที่แท้จริงและกำหนดวัตถุประสงค์” และขั้นตอน “วางแผนการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์เป็นหลัก” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงของการบริหารการศึกษาและนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ทำให้เกิดวิธีการดำเนินงานและกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2533) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารตามหลักอริยสัจสี่เป็นหลักการคิดแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

ได้แก่ 1. การกำหนดปัญหา (ทุกข์) 2. การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (สมุทัย) 3. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา 4. กำหนดวิธีการแก้ปัญหา (มรรค) และสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูโสภณธรรมประดิษฐ์ (วีระพัฒน์ จันทศรีนาค) (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนตามหลักอิทธิบาท 4 คือ ความเอาใจใส่ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนการดำเนินงานนวัตกรรมและเทคโนโลยี การวางแผนระบบการบริหารให้เท่าทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง มีการวางแผนในการบริหารงานบุคคล โดยจะต้องมีคุณลักษณะ เช่น การไว้วางใจกันได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ไม่เบียดเบียน ไม่ทะเลาะ ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นต้น 5) ประเด็นทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษาพบว่า ทักษะ “ทักษะการตัดสินใจสั่งการและการแก้ปัญหา” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารการศึกษา เป็นหนึ่งในทักษะพึงมีของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องมีทักษะในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล ยุติธรรม สามารถจัดลำดับเวลา และความสำคัญของงานได้ สอดคล้องกับการวิจัยของพระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร) (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำควรตัดสินใจบนพื้นฐานความที่จริง และมีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์กรพร้อมกับชี้มติในที่ประชุมประกอบการตัดสินใจ และการตัดสินใจปัญหาอย่างยุติธรรม มีเหตุและผล และสอดคล้องกับจิตรกร จันทสุข และคณะ (2564) ที่กล่าวไว้ว่า การตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการตัดสินใจเป็นกระบวนการทางตรรกวิทยาในการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาว่าแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร โดยอาศัยเหตุผล ความเป็นจริง และระยะเวลา เพื่อพิจารณาทางเลือกเกณฑ์ในการตัดสินใจที่ดีที่สุด นอกจากนี้การตัดสินใจเป็นกิจกรรมด้านข่าวปัญหา โดยการเน้นระบบข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจ และยังเป็นกิจกรรมด้านออกแบบการตัดสินใจ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นทางเลือกที่เหมาะสมนำไปปฏิบัติในการตัดสินใจ 6) ประเด็นผลการบริหารการศึกษาพบว่า ประเด็น “เพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ในสถานศึกษา” พบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารการศึกษาด้วยหลักพุทธธรรมทำให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะเข้าใจกระบวนการเกิดความชำนาญที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน มีทัศนคติที่ดีมีความจงรักภักดีพร้อมทุ่มเททำงาน มีทักษะของการเป็นผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมเกิดความเจริญในชีวิตและหน้าที่การงาน สอดคล้องกับการวิจัยของทวีศักดิ์ ทองทิพย์ (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิเป็นสิ่งบ่งชี้ผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารสถานศึกษา โดยในด้านบุคลากร ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้มีวิถีชีวิตสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม คือ ลด ละ เลิก อบายมุข และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีหลักธรรมพรหมวิหารประจำใจ มีความซื่อสัตย์ จริงใจในการทำงาน มีความเข้าใจถูกต้องในพระรัตนตรัย เป็นผู้นับถือและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารสถานศึกษาด้านสถานศึกษาทำให้มีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการบริหารทุกๆ องค์ประกอบ เช่น บุคลากร ระบบบริหาร วิชาการ ระบบประมาณ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งการเรียนรู้อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภค พื้นฐานและสวัสดิการอย่างพอเพียง

การเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 3 ประเด็น คือ 1) ด้านเป้าหมายการบริหารการศึกษามีประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันของเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา และเป้าหมายด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งจะพบว่ามีเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษา เช่น บริหารจัดการศึกษาด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะความสามารถผู้บริหาร ครู และบุคลากร แต่บางส่วนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาชีวิตให้เกิดความเจริญ

งอกงาม เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดความเจริญสามารถดำรงชีวิตที่ดีในสังคมได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายด้านคุณภาพชีวิต อย่างไรก็ตามเป้าหมายดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของบุญสืบ โพธิ์ศรี และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารงานจะส่งผลไปถึงผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) ด้านหลักธรรมมีประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันของกลุ่มหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้การบริหารงานเกิดผลสำเร็จ และหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้ ซึ่งจะพบว่าหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้การบริหารงานเกิดผลสำเร็จ เช่น สปัจริยธรรม 7 แต่หลักธรรมโยนิโสมนสิการเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามเป็นจริงตรงตามสภาวะแท้ๆ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้เข้าใจความจริงอย่างถ่องแท้ อย่างไรก็ตามหลักธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของพระสุนทร วรสาโร จันทโร (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการคิดของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สำคัญในการบริหารงาน จะต้องผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ถ้าคิดถูกต้องก็จะสามารถดำเนินงานไปด้วยความเรียบร้อยปลอดภัย ถ้าคิดไม่ถูกต้องก็ไม่สามารถที่จะดำเนินงานไปได้ด้วยความไม่เรียบร้อยและไม่ปลอดภัยและเกิดความเสียหายแก่องค์กรได้ คือ ผู้บริหารคิดแบบมีเหตุผล ผู้บริหารคิดแบบมีกระบวนการ ผู้บริหารคิดแบบรอบคอบ ผู้บริหารคิดแก้ไขปัญหา ผู้บริหารคิดแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารคิดมีวิจารณ์ญาณ ผู้บริหารคิดแบบมีเป้าหมาย และผู้บริหารคิดตามความเป็นจริง 3) ด้านทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษามีประเด็นที่ไม่สอดคล้องกันของกลุ่มที่ใช้ทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติงาน และกลุ่มที่ใช้ทักษะในการบริหารการศึกษาเพื่อเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ซึ่งจะพบว่าทักษะเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติงาน เช่น ทักษะการตัดสินใจสั่งการและการแก้ปัญหา แต่เนื่องจากการบริหารการศึกษาในบางครั้งผู้บริหารต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี มีความสามารถในการปรับตัวประพฤติปฏิบัติตนให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับและศรัทธา ซึ่งเป็นทักษะที่เอื้อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี สอดคล้องกับการวิจัยของอุดม ชำนิ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมด้านหลักปาปนิคธรรม 3 ด้านจักขุมา การมีวิสัยทัศน์ที่ดี ด้านวิริยโร ด้านความชำนาญในงาน ความเป็นมืออาชีพ และด้านนิสสยสัมปโน การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดี ตลอดจนการสร้างสรรคทางสังคม โดยอาศัยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ นอกจากนี้ผู้นำต้องรู้จักใช้หลักพุทธธรรมในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ตนเองด้วย

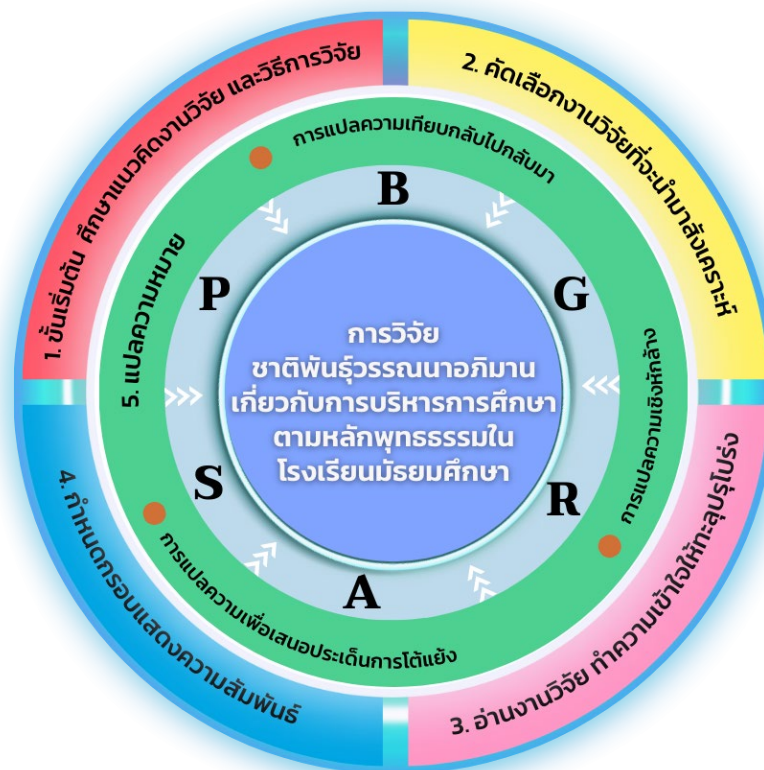
ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ องค์ประกอบของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้จากผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา และผลการสังเคราะห์การแปลความหมายของการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 55 องค์ประกอบย่อย โดยเป็นผลการสังเคราะห์ที่มีความลึกซึ้งมากกว่าที่จะได้รับจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง สอดคล้องกับบุบผา เมฆศรีทองคำ (2552) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน” เป็นวิธีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยที่ทำให้ได้ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์ที่มีความลึกซึ้งและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบมากกว่าที่จะได้จากการศึกษางานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยสิ่งที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของวิธีวิทยาการวิจัยดังกล่าวคือ “การแปลความหมาย” ที่ผู้วิจัยจะนำประเด็นอุปมาทั้งหมดที่ได้จากการอ่านงานวิจัยแต่ละเรื่องมาทำการแปลความหมาย 3 ลักษณะ คือ การแปลความเทียบกลับไปกลับมาใช้ในกรณีที่ผลการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีความสอดคล้องกัน การแปลความเชิงหักล้างใช้ในกรณีที่ผลการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีความขัดแย้งกัน และการแปลความเพื่อเสนอประเด็นการโต้แย้งใช้ในกรณีเพื่อหาสาเหตุของผลการแปลความเชิงหักล้างและผลของการ

แปลความเทียบกลับไปกลับมา เพราะฉะนั้นการสังเคราะห์ด้วยวิธีวิทยาการดังกล่าวจึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินอุปมาที่มากเพียงพอเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์การแปลความหมายด้วยการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา” เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยวิธีดำเนินการวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน อย่างเป็นระบบมีความลุ่มลึกทำให้เกิดความรู้ซึ่งและความเข้าใจ ผู้วิจัยสรุปเป็น “B-Grasp Model” ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย “B-Grasp Model” สามารถอธิบายได้ดังนี้

B = Buddhism หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 16 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) สัมปยุตธรรม 7 2) อิทธิบาท 4 3) พรหมวิหาร 4 4) ภาวนา 4 5) ไตรสิกขา 6) อริยสัจ 4 7) สังคหวัตถุ 4 8) ปาปนิกรรม 9) อปริหานิยธรรม 10) สัมปายะ 11) หลักธรรมบาลี 12) วุฒิธรรม 13) ขรรวาสธรรม 14) มัชฌิมาปฏิบัติ 15) ปัญญา และ 16) โยนิโสมนสิการ

G = Goal เป้าหมายของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 8 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) บริหารจัดการศึกษาด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาทักษะความสามารถผู้บริหาร ครู และบุคลากร 3) พัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) วิธีการทำงานที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ 5) สร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ดีงาม 6) มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ 8) เกิดความเจริญงอกงามในชีวิต

R = Result ผลของการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) เพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา 2) เกิดความร่วมมือกันร่วมใจกันในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม 3) การตัดสินใจถูกต้องยิ่งขึ้น มีการวางแผนทำให้สถานศึกษาเจริญก้าวหน้า 4) แบ่งโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบและเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ 5) พัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ 6) การบริหารมีความเหมาะสมรวดเร็วสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

A = Attribute คุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 8 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) มีความรอบรู้มองการณ์ไกล 2) มีธรรมอันเป็นธรรมของสัตบุรุษ 3) มีพรหมวิหาร 4 ภายในจิตใจ 4) มีความซื่อสัตย์ 5) มีความเป็นผู้นำ 6) มีหลักสัจจวัตถุธรรม 7) มีความมุ่งมั่นเพียรพยายามให้เกิดผลสำเร็จ และ 8) ไม่เรียนรู้พัฒนาตนเอง

S = Skill ทักษะที่ใช้ในการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 11 องค์ประกอบย่อย 1) ทักษะการตัดสินใจสั่งการและการแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านความรู้หลักการกฎระเบียบ 3) ทักษะการวิเคราะห์วางแผน 4) ทักษะด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ 5) ทักษะการติดตามควบคุมและประเมินผล 6) ทักษะการฟัง 7) ทักษะการเป็นผู้นำ 8) ทักษะด้านเทคโนโลยี 9) ทักษะการสร้างความร่วมมือร่วมใจ 10) ทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ 11) ทักษะการสร้างคุณธรรม

P = Process กระบวนการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นที่แท้จริงและกำหนดวัตถุประสงค์ 2) วางแผนการดำเนินงานโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์เป็นหลัก 3) ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 4) กระจายอำนาจกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนด้วยความเป็นกลาง 5) ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 6) บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้วยหลักพุทธธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ข้อค้นพบซึ่งได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่สนใจทั่วไปสามารถนำผลการสังเคราะห์จากงานวิจัยเล่มนี้ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปออกแบบการวิจัยเชิงสาเหตุเพื่อวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการบริหารการศึกษาตามหลักพุทธธรรม
  - 2.2 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีวิทยาดังกล่าวในประเด็นอื่นๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้อย่างเป็นระบบและกว้างขวาง อันจะเป็นประโยชน์กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตรกร จันทรสุข และคณะ. (2564). การตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. 10 (2). 223-238.
- ทวีศักดิ์ ทองทิพย์. (2554). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักไตรสิกขาของโรงเรียนวัดพระพุทธรบาทเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. **ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ สุขกมล. (2561). การใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานเชิงบูรณาการของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา**. 9 (1). 69-81.
- บุญสืบ โพธิ์ศรี และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการผลิตแรงงานมืออาชีพ. **Veridian E-Journal Silpakorn University**. 9 (2). 216-229.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2547). การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2552). การวิจัยชาติพันธุ์วรรณนาอภิมาน: การสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ. **วารสารกองการพยาบาล**. 36 (2). 77-85.
- พระครูโสภณธรรมประดิษฐ์ (วีระพัฒน์ จันทรศรีนาถ). (2561). รูปแบบการบริหารการศึกษาตามพุทธวิธีของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 6 (4). 1372-1378.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2533). **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สหมิตร.
- พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร). (2561). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง. **ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2553). **ธรรมานุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 122. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- พระสุนทร วรสาโร จันทรโต. (2562). โยนิโสมนสิการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์จิต**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). **หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มนตรี.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)**. แหล่งที่มา https://acd.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2021/05/มคอ.2_ค.ด.-พุทธบริหารการศึกษา-ป-เอก-62-1.pdf. สืบค้นเมื่อ 7 มิ.ย. 2565.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

- อัญชลี สุขวิบูลย์. (2559). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 9 (2). 1452-1466.
- อุดม ชำนิ. (2558). การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธของผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเขตภาคกลาง. *ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- George W. Noblit and R. Dwight Hare. (1988). *Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies*. Newbury Park: SAGE Publications, Inc.
- Taylor, Frederick W. (1916). *The Principles of Scientific Management*. New York: Harper.

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา*
THE DIGITAL LEADERSHIP DEVELOPMENT ACCORDING TO BUDDHIST
PRINCIPLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS

¹พระมหาพรประสงค์ ปริณญาวรเมธี PhramahaPornprasong Pariṅkāṭvaramedhī

²สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

³พระมหาสมบัติ ธนปญโญ PhramahaSombat Dhanapaṅṅko

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: pmppsdigital@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ วิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน และวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างแรก คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำนวน 354 คน กลุ่มตัวอย่างที่สอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำนวน 161 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 2) วัตถุประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 3) องค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5) ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 6) หลักธรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล คือ หลักอิทธิบาท 4 และ 7) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลการเสนอในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำด้านดิจิทัล, พุทธะ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research article was to present the digital leadership development according to Buddhist principles of school administrators. Using mixed method research, including qualitative research by in-depth interviews with 14 key informants and quantitative research from 2 groups of samples, the first sample group was 326 school administrators and teachers under the Chonburi Primary Educational Service Area Office. The second sample group was 149 school administrators under the Chonburi Primary Educational Service Area

*Received: April 09, 2023, Revised: July 02, 2023, Accepted: July 02, 2023.

Office. Statistics used to analyze the data, mean, percentage and standard deviation. The results of the research were as follows: The digital leadership development according to Buddhist principles of school administrators consists of 1) Digital Leadership Development Principles 2) Digital Leadership Development Objectives 3) Components of Digital Leadership 4) Digital Leadership Development Methodology 5) Digital Leadership Development Stages 6) Dhamma principles to develop the digital leadership: four foundations for accomplishment and 7) Success Factors in Digital Leadership Development according to Buddhist principles of school administrators. The overall of the digital leadership development according to Buddhist Principles of School Administrators is in the high level with the aspect arranged from the most to the least: utility, accuracy, propriety and feasibility at the high level respectively.

Keywords: Development, Digital Leadership, Buddhist, School Administrators

บทนำ

วิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ซึ่งมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ทักษะด้านดิจิทัลจึงได้กลายเป็นทักษะพื้นฐานเป็นทักษะที่จำเป็นในการใช้งาน และสร้างประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของประชาชน ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดด ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังที่หลายประเทศได้ตระหนักถึง จึงได้ทุ่มเทการลงทุน การพัฒนา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การปรับเปลี่ยนประเทศไทยสู่บริบทใหม่ในยุคดิจิทัลนั้น เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศจากฐานรากในทุกๆ มิติ ทางเศรษฐกิจและสังคม ที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม และความยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางประชารัฐโดยนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นแผนแม่บทของการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ Digital Thailand เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ดังนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นกุญแจสำคัญช่วยนำพาให้ประชาชนทุกคนในประเทศไทย มีความอยู่ดีมีสุข และในการพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศ

สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ ที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทำให้สภาพแวดล้อมภายใน ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ครูในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีและ

นวัตกรรม การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรวิชาชีพที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะมีความรู้และความสามารถแล้ว ยังจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณ และคุณลักษณะเฉพาะในการบริหารงานที่จะขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นตัวขับเคลื่อนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ เช่น การใช้การสื่อสารทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษา เป็นต้น (Sheninger, E., 2014) การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำด้านดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขัน ที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าที่แท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารตามหลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำประยุกต์ใช้กับการบริหารได้ตลอดเวลา ได้แก่ หลักอริยบท 4 ที่เป็นหลักธรรมสำคัญเพื่อผู้บริหารทุกระดับ เป็นแนวทางส่งเสริมให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตามได้สติปัญญาญาณเกิดผลดีต่อหน้าที่การงาน เป็นปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย คือ ฉันทะ ความพึงพอใจ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ ความเอาใจใส่ วิมังสา การไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2554) ดังนั้น การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธ ด้วยการนำเอาหลักธรรม คือ หลักอริยบท 4 มาประพฤติและปฏิบัติเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความตระหนักว่า การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากรทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ 1) ประชากร คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำนวน 4,488 คน กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำนวน 354 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี จำนวน 161 คน ได้คำนวณหาขนาดกลุ่มจากสูตรของ R.V.Krejcie and D.W.Morgan (อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านดิจิทัล ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 14 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดิจิทัล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 9 รูป/คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

2.1 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพของภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับสภาพของภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

2.4 แบบประเมินเพื่อใช้สอบถามความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เพื่อการตรวจสอบร่างเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ผลการศึกษา ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การนำผลของการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้วยวิธีรวบรวมข้อมูล เป็นการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ด้วยการศึกษจากแหล่งเอกสารการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ต่างบุคคล ต่างเวลา และต่างสถานที่ ตามกรอบแนวคิดของสฤงศ์ จันทวานิช (2552)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สำหรับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบ สอบถามเกี่ยวกับสภาพภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามสภาพความเป็นจริง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สอบถามเพื่อตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้มาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน (Likert อ้างใน บุญชุม ศรีสะอาด, 2535) คือ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม และ 4) ความถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ได้นำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. หลักการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) การปลูกฝังสร้างความรักและความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเรียนรู้ดิจิทัลและการสื่อสารดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 2) การบริหารจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วยความเอาใจใส่มุ่งมั่นตั้งใจพร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ดิจิทัลให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา 3) การติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ดิจิทัลของสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา 1) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรักในการทำงานนั้นให้สำเร็จบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย 2) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความขยันหมั่นเพียร บากบั่น กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานนั้นได้เป็นอย่างดี 3) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความคิดจดจ่อ เอาใจใส่มุ่งมั่นตั้งใจอยู่กับการทำงานนั้น 4) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการทำงานและหาวิธีแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การรู้ดิจิทัล 3) การสื่อสารดิจิทัล 4) การบริหารจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) การสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ดิจิทัล 4) วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล มี 4 วิธี ได้แก่ (1) การฝึกอบรม (Training) (2) การศึกษา (Education) (3) การพัฒนา (Development) (4) การเรียนรู้ (Learning)

5. ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็นและการประเมินก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 2) การวางแผนและออกแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 3) การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) การประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5) การปรับปรุงและการติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล

6. หลักธรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล คือ หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ ความรัก ความพอใจ 2) วิริยะ ความเพียรความขยัน 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ความมุ่งมั่น 4) วิมังสา การไตร่ตรองการติดตามการตรวจสอบ

7. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่รักในการเรียนรู้ ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่มุ่งมั่นตั้งใจ พิจารณาไตร่ตรองติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอในการพัฒนาตัวเอง พัฒนาบุคลากรและพัฒนาสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำด้านดิจิทัล มีความเชี่ยวชาญ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารจัดการศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ทางด้านดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ผลการตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หลักการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	4.03	0.38	มาก	3.94	0.50	มาก	3.95	0.50	มาก	4.00	0.43	มาก
2. วัตถุประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา	4.20	0.46	มาก	3.84	0.62	มาก	3.86	0.50	มาก	4.06	0.53	มาก
3. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ	4.08	0.49	มาก	3.73	0.52	มาก	3.75	0.42	มาก	3.96	0.54	มาก
4. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4 วิธี	4.14	0.52	มาก	3.75	0.49	มาก	3.77	0.50	มาก	4.03	0.55	มาก
5. ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5 ขั้นตอน	4.00	0.40	มาก	3.62	0.69	มาก	3.66	0.59	มาก	3.99	0.55	มาก
6. หลักธรรมในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล คือ หลักอิทธิบาท 4	4.10	0.52	มาก	3.80	0.66	มาก	3.86	0.56	มาก	4.03	0.50	มาก
7. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำด้าน	4.20	0.31	มาก	3.84	0.62	มาก	3.88	0.44	มาก	4.12	0.37	มาก

ดิจิทัลตามแนวพุทธของ ผู้บริหารสถานศึกษา												
รวม	4.11	0.44	มาก	3.79	0.59	มาก	3.82	0.50	มาก	4.03	0.50	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ทางด้านขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความจำเป็นและการประเมินก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ มีการวิเคราะห์โดยจำแนกประเด็นที่ต้องการพัฒนา มีการประเมินความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา เก็บข้อมูลก่อนการพัฒนา ในด้านคุณลักษณะ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และสรุปเพื่อการวางแผนพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับวรรณลัดดา ถิ่นกลาง (2556) กล่าวว่า การศึกษาสำรวจตนเองเพื่อให้เข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งโดยใช้วิธีการสำรวจ การวิเคราะห์ตนเอง สรุปให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อนที่ควรพัฒนาภายใต้บริบทของการจัดการศึกษาและอุดมคติ อุดมการณ์ของตน สอดคล้องกับ Dessler (2004) ระบุว่า การวิเคราะห์บุคลากรที่จะพัฒนา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับโปรแกรมการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะคิด และแรงจูงใจในส่วนนี้ บุคลากรทุกคนจำเป็นต้องมี และสอดคล้องกับ McCavley & Velser (1988) ที่ระบุว่าการพัฒนาภาวะผู้นำ คือ การเพิ่มสมรรถนะของบุคคลให้มีประสิทธิภาพในบทบาทและกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ ในส่วนของการประเมินก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล สอดคล้องกับ Dessler (2004) ระบุว่า การประเมินผลก่อนการดำเนินงาน เพื่อให้การพัฒนาเกิดความถูกต้องเหมาะสม และการประเมินผลการฝึกอบรมและการพัฒนาเป็นขั้นตอนรวมถึงการติดตามผล เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึกอบรมจะทำให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาได้ หรือไม่ในด้านต่างๆ เช่น ปฏิกริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการพัฒนาศึกษา/พฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้อบรม

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนและออกแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นการวางแผนและออกแบบการพัฒนาที่พิจารณาครอบคลุม ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและกระบวนการที่จำเป็นในการพัฒนา การกำหนดบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การออกแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลให้ครอบคลุมกับความต้องการและสภาพปัญหา และมีกำหนดปฏิทินการดำเนินงานในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับวรรณลัดดา ถิ่นกลาง (2556) ระบุว่า การค้นคว้าตำรา การปรึกษาผู้รู้เลือกใช้เทคนิควิธีและจัดทำแผนปฏิบัติการที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ให้ระบุ วัน เวลา ที่จะปฏิบัติช่วงเวลาที่จะใช้ทั้งหมด วิธีการที่กำหนดขั้นตอนไว้ชัดเจน และสอดคล้องกับ Kouzes & Posner (1997) กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำสามารถนำไปพัฒนาตนเอง ได้วันต่อวันและปีต่อปีทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นการดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามแผนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล มีการกำกับ นิเทศและติดตาม ให้เป็นไปตามกระบวนการดำเนินการตามแผน สอดคล้องกับ Dessler (2004) กล่าวว่า เน้นการทำงานให้ประสบความสำเร็จด้วยการฝึกอบรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถและทักษะในการนำเสนองานที่ดี นอกเหนือจากความรู้ในเนื้อหาที่อบรม และสอดคล้องกับ McCavley & Velser (1988) กล่าวว่า การเพิ่มสมรรถนะของบุคคลให้มีประสิทธิภาพในบทบาท

และกระบวนการภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักต้นให้กลุ่มสามารถทำงานโดยความร่วมมือเพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีคุณค่า

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ โดยผู้ประเมินจะใช้แบบสอบถามชนิดประมาณค่า โดยประเมินวิทยากร ผู้บริหารโครงการ ความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีดำเนินการ ความเหมาะสมของเวลา และสถานที่ เป็นต้น และประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance) ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สรุชนี เคนส์ฟอร์ (2560) กล่าวว่า การประเมินผลการอบรมเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เข้ารับการอบรมอย่างเป็นระบบด้วยเครื่องมือในการประเมินผล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรม เพื่อทราบถึงจุดเด่น ข้อบกพร่องของโปรแกรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย เนื้อหาความรู้ของหลักสูตร วิทยากร ผู้เข้ารับการอบรม สภาพแวดล้อม และอุปกรณ์เครื่องมือ เทคนิคต่างๆ ในอันที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และให้เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการจัดโปรแกรมการอบรมรวมทั้งในแง่ของผลกระทบต่อองค์การในทางที่ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและการติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล เป็นการนำข้อค้นพบปัญหาหรืออุปสรรค ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงและพัฒนาการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล และกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนาต่อยอดการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ วิธนา เอื้อศิรินุเคราะห์ (2554) กล่าวว่าเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ที่อบรมมาประยุกต์ใช้ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะ และสอดคล้องกับบ่งลักษณะ เรือนทอง (2550) กล่าวว่า การปรับปรุงและการนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เป็นขั้นตอนส่วนหนึ่งของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนต่อไป โดยภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิด ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับทักษะด้านดิจิทัล ซึ่งกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธ ประกอบด้วย 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การรู้ดิจิทัล 3) การสื่อสารดิจิทัล 4) การบริหารจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล 5) การสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ดิจิทัล 2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4 วิธี ได้แก่ 1) การฝึกอบรม (Training) 2) การศึกษา (Education) 3) การพัฒนา (Development) 4) การเรียนรู้ (Learning) 3. ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความจำเป็นและการประเมินก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 2) การวางแผนและออกแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 3) การดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 4) การประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล 5) การปรับปรุงและการติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัล แล้วนำเอาหลักธรรมมาใช้บูรณาการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลในกระบวนการทุกอย่าง โดยหลักธรรมนี้ คือ หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วย

ความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและสิ่งนั้นด้วยความคิด ให้ความสนใจเอาใจใส่ ดูแลรับผิดชอบ เอาจิตผูกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน การติดตาม การตรวจสอบ การวัดผล การประเมินผลและการคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดไป สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของสถานศึกษา
  - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษานำเอากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลตามแนวพุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ไปดำเนินการพัฒนาตนเองและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
  - 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปลูกฝังให้ตนเองรักในการเรียนรู้ ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่มุ่งมั่น ตั้งใจ พิจารณาไตร่ตรอง ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาตัวเอง พัฒนาบุคลากรและพัฒนาสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านดิจิทัลทั้ง 5 ด้านไปทำการวิจัย คือ การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ดิจิทัล โดยทำการบูรณาการกับหลักพุทธธรรมเพื่อนำไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
บุญชุม ศรีสะอาด. (2535). วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
วรรณลัดดา ถิ่นกลาง. (2556). การเป็นผู้นำทางวิชาการการบริหารจัดการทางการศึกษา. รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
วีณา เอื้อศิรินุเคราะห์ และคณะ. (2554). ทิศทางในการพัฒนาทักษะทางการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สุภางค์ จันทวนิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุรัชณี เคนสุโพธิ์. (2560). **การฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). **การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)**. แหล่งที่มา <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3-> สืบค้นเมื่อ 2 มิ.ย. 2564.
- Dessler. (2004). **Seven Steps to Effective Instructional Leadership**. California: Carwin Press.
- Kouzes & Posner. (1997). **The Leadership Challenge**. San Francisco: Jossey-Bass.
- McCauley & Velser. (1988). **Effective Leadership**. 4rd ed. Toronto: Nelson Education.
- Sheninger, E. (2014). **Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times**. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี^{*}
STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING PARTICIPATION
OF PARENTS IN EDUCATION MANAGEMENT SCHOOL UNDER THE CHONBURI
PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

¹วารุณี จันพร Warunee Janporn ²ลินดา นาคโปย Linda Nakpoi

³สายฝน เสกขุนทด Saifon Sekkuntod

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

Corresponding Author E-mail: warunee1632@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 232 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้แก่ ความคิดความเข้าใจในระดับสูง ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต วิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง การกำหนดวิสัยทัศน์ และการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ สามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาได้ร้อยละ 86.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstract

The purposes of this research article were 1) the level of strategic leadership level school administrators 2) the level of parental involvement in educational management 3) Relationship between strategic leadership of school administrators and parents' participation in educational management and 4) strategic leadership of school administrators affecting parents' participation in educational management of schools under the Chonburi provincial administrative organization. The sample group used in this research was administrators and teachers number sample of were 232. Research instruments Including questionnaires the statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research results were found that; 1) strategic leadership of school administrators overall, it was at a high level, including a high level of thinking and understanding, applying factors to formulating strategies, expectations and create opportunities for the future, revolutionary thinking for change; and Vision setting. 2) parents' participation in educational management the overall average was at a high level. 3) the relationship between strategic leadership of school administrators and parents' participation in educational management was statistically significant at the .01 level. 4) 4) strategic leadership of school administrators affecting parents' participation in educational management of schools under the Chonburi provincial administrative organization namely, high level of comprehension, expectations and creating opportunities for the future, revolutionary thinking for change, vision setting, and applying factors to formulating strategies. They were able to jointly predict parental' participation in educational management, 86.10% with a statistical significance of .05 level.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators, Participation of Parents

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต้องส่งเสริมให้ผู้สอน จัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (อัมชฎาพร จุลสงค์, 2558) การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชนต้องมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพราะว่าในชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ มากมายที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุน วัฒนธรรม บุคลากร ทั้งนี้การที่โรงเรียนสามารถให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารนั้น โรงเรียนจะต้องสามารถจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ (จรุง อานนท์, 2555) ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผนและปฏิบัติภารกิจตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ครอบคลุมตามหลักสูตร (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2555)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้นำแนวคิดของการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) มาเป็นหลักการในการบริหารที่ช่วยทำให้องค์กรมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อไปสู่ทิศทางที่ต้องการและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาหน่วยงานราชการให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์หรือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถที่ผู้นำสามารถบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถในการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดูบริน (Dubrin, 2007) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางที่กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้องค์กรอยู่รอดต่อไป ผู้นำเชิงกลยุทธ์ยังเป็นอีกหนึ่งในประเภทของภาวะผู้นำที่จะเป็นตัวผลักดันให้การบริหารเชิงกลยุทธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่พบว่ามีจุดแข็งด้านทรัพยากรในการจัดการศึกษา กล่าวคือ มีรายได้และทรัพยากรในการจัดการศึกษาค่อนข้างเพียงพอต่อการจัดการศึกษา ความเป็นอิสระ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สำหรับโอกาสในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งมีโอกาสในการบริหาร การกระจายอำนาจ รวมทั้งมีทรัพยากรจากรายได้ของท้องถิ่นที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการศึกษา ตลอดจนได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับตามกฎหมายและแนวนโยบายของรัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในชุมชนหรือท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี, 2563) โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีทุกแห่งได้มีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การเชิญผู้ปกครองมาร่วมปฐมนิเทศ การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา

กลับพบว่า นโยบายดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน อีกทั้งผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนมากนักและจากรายงานผลการประเมินภายนอก รอบที่ 4 (พ.ศ. 2559-2563) ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีโดยสรุป มีประเด็นสำคัญที่เป็นข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการและจัดการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมในด้านความร่วมมือของครูและผู้บริหารในการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขาดวิสัยทัศน์ ไม่เห็นความสำคัญทางด้านการศึกษา โครงสร้างการบริหารบุคลากรทางด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยังขาดบุคลากรอีกเป็นจำนวนมากและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ขาดการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของสถานศึกษา จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลนักเรียนเท่าที่ควรและผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้สถานศึกษาสอนนักเรียนโดยเน้นความเข้มข้นทางวิชาการเป็นสำคัญ ต้องการให้นักเรียนสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อได้มากๆ รวมถึงปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว การอพยพย้ายถิ่นฐานของผู้ปกครองทำให้นักเรียนได้รับการศึกษาไม่ต่อเนื่อง เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยผู้ปกครองมองว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ครูต้องดูแลสั่งสอนอบรมนักเรียนและผู้ปกครองไม่เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือในการพัฒนานักเรียนมอบภาระดังกล่าวให้กับครูเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางและปรับใช้ในการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน พัฒนารูปแบบและวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 11 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน และครูผู้สอน จำนวน 556 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 588 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 232 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 14 คน และครูผู้สอน 218 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเป็น 3 ตอนคือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลและดำเนินการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาวิจัย 2) บันทึกลงบนสมุดบันทึกสัมภาษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ออกหนังสือของความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 232 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และ 3) นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient) 5) วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรี จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน (stepwise) แล้วจึงนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญไปสร้างสมการพยากรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

สรุปผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรกคือ ด้านวิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 232			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ความคิดความเข้าใจในระดับสูง	4.22	.40	มาก	3
2. การนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์	4.28	.37	มาก	2
3. ความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.21	.50	มาก	4
4. วิสัยทัศน์เชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง	4.34	.54	มาก	1
5. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.18	.37	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.25	.37	มาก	

2. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรกคือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายคือ ด้านการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	n = 232			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.28	.52	มาก	1
2. การจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา	4.19	.55	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโรงเรียน	4.17	.55	มาก	3

4. การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน	4.07	.60	มาก	5
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4.16	.55	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.17	.49	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .901$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X	Y
X_1	1.000						
X_2	.646**	1.000					
X_3	.725**	.578**	1.000				
X_4	.727**	.621**	.662**	1.000			
X_5	.659**	.680**	.750**	.690**	1.000		
X	.782**	.801**	.873**	.877**	.870**	1.000	
Y	.812**	.690**	.799**	.783**	.780**	.901**	1.000

** $p \leq .01$

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

สรุปผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	$Sig.$
Regression	5	44.670	8.934	200.834**	.000
Residual	226	10.053	.044		
Total	231	54.724			

** $p \leq .01$

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเป็นลำดับต่อไป

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	<i>b</i>	<i>S.E.</i> _{<i>b</i>}	β	<i>t</i>	<i>Sig</i>
ค่าคงที่ (a)	-.767	.183		-4.194*	.000
ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง (X_1)	.346	.060	.282	5.765*	.000
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X_5)	.242	.066	.185	3.683*	.000
ด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง (X_4)	.202	.042	.223	4.834*	.000
ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (X_3)	.245	.048	.252	5.147*	.000
ด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ (X_2)	.130	.056	.098	2.329*	.021
$R = .903$ $R^2 = .816$ $S.E._{est} = .211$ $F = 200.834^{**}$					

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ ที่ร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอธิบายการผันแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 81.60 ($R^2 = .816$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้นำกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่ายสถานศึกษา และถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน การกำหนดทิศทางของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาองค์การให้ไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายและวิสัยทัศน์เดียวกัน ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการในการสร้างความเข้าใจระหว่างการทำงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น

ชุมชน กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ และหน่วยงานราชการที่สามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบ สามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิกร บุนกึ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีมีนโยบายการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในจังหวัดชลบุรีให้ก้าวหน้าสู่นวัตกรรมสมัยใหม่ ตามข้อกำหนดของแนวคิด “จังหวัดจัดการศึกษาด้วยตนเอง” โดยให้มีการกระจายทรัพยากรลงสู่พื้นที่ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบวิธีการและตัดสินใจสนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถสนองความต้องการตามความจำเป็นของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและมีคุณภาพ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 ชลบุรี, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องอาศัยทักษะด้านความเข้าใจที่เกิดขึ้นในระดับสูง เช่น ความสามารถในการคิดเชิงนิรนัยในการซึมซับและรับรู้แนวโน้มของสิ่งต่างๆ จำนวนมากอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ตลอดจนสามารถประมวลข้อมูลต่างๆ และผลที่ได้ตามมา ซึ่งเรียกว่าความคิดเชิงระบบ เป็นความสามารถในการบริหารให้ฝ่ายต่างๆ ได้ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวรินทร์ ยัมรอด (2559) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตกอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานและบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์มีความ สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคต พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลก โดยรวบรวมองค์ประกอบย่อยมาผสมผสานให้เกิดเป็นแนวคิดใหม่ และนำมากำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจุมพร พัฒนะมาศ (2558) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคาดหวังและสร้างโอกาสสำหรับอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาโดยมีการคิดเชิงบูรณาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน มีทัศนคติเชิงบวกกับปัญหาอมรับปัญหาและพร้อมที่จะแก้ไข ภายใต้กรอบการทำงานอย่างมีระบบ มีการวางแผนอย่างชัดเจน มีความเข้าใจหลักการพัฒนาสถานศึกษาแบบยั่งยืน และผู้บริหารได้มีการคิดหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดระยะเวลาและลดต้นทุน และมีการวางแผนเชิงนโยบายร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ให้มีการจัดการระบบการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เน้นการกระจายอำนาจและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนยอมรับและปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อผลผลิตของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้มีการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยผู้บริหารได้แสดงศักยภาพของการเป็นผู้นำเพื่อพาองค์กรสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ มองเห็นภาพรวมในอนาคตขององค์กรที่ต้องการที่จะให้เป็นได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นกับเป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์และสามารถมองเป็นวิธีการที่จะนำองค์กรให้บรรลุความต้องการนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเพ็ญ สุกุลลัทธิ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์

ทางบวกระดับมากกับการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิธีคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ โดยทุกด้านร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายการผันแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 81.60 อภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

4.1 ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานในการบริหารสถานศึกษาทั้งหมดโดยมีการคิด วิเคราะห์ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ การวางแผนงาน กำหนดแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารสามารถบริหารงานให้คนในองค์กรทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนได้ และยังมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน โดยนำความรู้ความเข้าใจที่มีไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเพ็ญ สกุลวลีธร (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูงส่งผลทางบวกต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .172 สามารถสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 56.10

4.2 ด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโรงเรียนเพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการจัดการข้อมูลโดยจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศ มีการรายงานผลแผนงานและโครงการเพื่อนำเป็นข้อมูลในการพัฒนางานแต่ละฝ่าย มีการคิดเชิงประยุกต์นำความรู้ที่เก็บรวบรวมได้มาทำให้เกิดประโยชน์เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีสัมประสิทธิ์ถดถอยของการทำนายเท่ากับ 0.553

4.3 ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ใช้กลยุทธ์ในการวางแผนการทำงานและขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน มองเห็นเป้าหมายของโรงเรียน มีการทำงานเชิงรุก ใช้ปฏิภาณไหวพริบในการบริหารจัดการการทำงาน และสามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตสามารถพยากรณ์การบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .176

4.4 ด้านวิคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการคิดเชิงบูรณาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดแบบองค์รวมเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน มีทัศนคติเชิงบวกกับปัญหาอมรับปัญหาและพร้อมที่จะแก้ไขภายใต้กรอบการทำงานอย่างมีระบบ มีการวางแผนอย่างชัดเจน มีความเข้าใจหลักการพัฒนาสถานศึกษาแบบยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.60 โดยด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

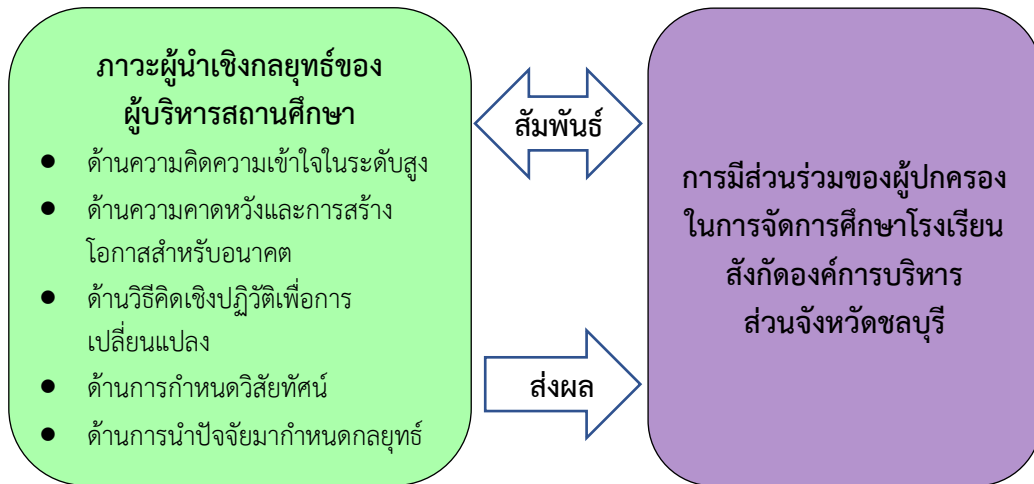
4.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้ครูนำมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้ประสบผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกด้าน ได้แก่ ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิคิดเชิงปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนด

วิสัยทัศน์ และด้านการนำปัจจัยมากำหนดกลยุทธ์ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลยุทธ์ การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ รวมถึงต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบ ควบคุม การดำเนินและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
  - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาแนวทางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ด้วยการจัดให้มีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างผู้ปกครองกับทางโรงเรียน มีการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ในจังหวัดอื่น
  - 2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาเพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จรุง อานนท์. (2555). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านย่านดินแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จุมพร พัฒนะมาศ. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภูมิกร บุนกึ. (2563). บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2555). เพื่อความเป็นเลิศของการครุศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มูฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู. (2558). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เยาวรินทร์ ยี่มรอด. (2559). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริเพ็ญ สกุลวลีธร. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 8 ชลบุรี. (2560). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาของจังหวัดชลบุรี ปี 2560. แหล่งที่มา <https://reo8.moe.go.th/> สืบค้นเมื่อ 17 ต.ค. 2561.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. (2563). นโยบายนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. แหล่งที่มา <https://www.chon.go.th/cpao/page/> สืบค้นเมื่อ 6 ก.ย. 2563.
- อัมชฎาพร จุลสงค์. (2558). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองโรงเรียน สังกัดเทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Dubrin, A. J., & Andrew. (2007). *Leadership research findings, practice, and skills*. 5th ed. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 608.

การศึกษาประสิทธิภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิดดีไลเบอเรท
แพรคทิซ (DELIBERATE PRACTICE) ของแอนเดอร์ อีริคสัน (ANDERS ERICSSON)
สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 กลุ่มวิชาชีพเฉพาะดุริยางค์สากล
เครื่องมือเอกไวโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563^{*}
THE EFFICIENCY OF PRACTICE BOOK (DELIBERATE PRACTICE BY ANDERS
ERICSSON) FOR VIOLA STUDENT VOCATIONAL CERTIFICATE LEVEL 1,
THE COLLEGE OF DRAMATIC ARTS, 2020

¹ปิยวรรณ แก้วใจเพชร Piyawan Kaewjaiphet ²ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ Sakchai Hiranrak
^{1,2}มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author E-mail: newviolin68@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดดีไลเบอเรท แพรคทิซ ตามทฤษฎีของแอนเดอร์ อีริคสัน 2) สร้างและหาประสิทธิภาพของ สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน สำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เครื่องมือเอก ไวโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เครื่องมือเอกไวโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย การวิจัยนี้ใช้งานวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยขึ้นการสร้งเครื่องมือใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และขึ้นทดลองใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง แบบการศึกษาหน่วยเดียว (single-case experiment design) ประชากรคือนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เครื่องมือเอก ไวโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์ 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย 2) แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจ ผลวิจัยพบว่า 1) แนวคิดดีไลเบอเรท แพรคทิซ ของแอนเดอร์ อีริคสัน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน, แบ่งสิ่งที่ต้องทำเป็นส่วน, ใส่ใจทุกส่วนของการฝึกซ้อม, รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้, เล่นบทเพลงที่ยากกว่าความสามารถปกติของตนเอง, รักษาแรงจูงใจ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนมาสร้างสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อม 2) สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ที่สร้างโดยผู้วิจัย มีผลการประเมินด้านความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.90 เกินกำหนดที่ตั้งไว้ที่ 0.60 และ ผลการใช้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายนักเรียน 5 คน จาก 6 คน มีพัฒนาการมากขึ้นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 60 และมีนักเรียน 1 คน ที่น้อยกว่าสมมุติฐาน ค่าเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ที่ร้อยละ 83.90 นับได้ว่าสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายอีกทั้งการใช้สมุดจดบันทึกอย่างมีเป้าหมายยังส่งผลให้ผู้เรียนมีการฝึกซ้อมที่มากขึ้น อีกทั้งการใช้สมุดจดบันทึกอย่างมีเป้าหมายยังส่งผลให้ผู้เรียนมีการฝึกซ้อมมากขึ้น 3) ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อของนักเรียนต่อสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย นักเรียนทุกคนคิดว่าเป็นประโยชน์

^{*}Received: August 16, 2022, Revised: August 25, 2022, Accepted: August 25, 2022.

ในการฝึกซ้อม ทำให้รู้จักวางแผน มีเป้าหมายในการฝึกซ้อมชัดเจน และมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกซ้อมมากขึ้น

คำสำคัญ: สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย, แนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซของ แอนเดอร์อิริคสัน, วิโอลา, นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์

Abstract

This research objectives are 1) To Study the Anders Ericsson's theory of deliberate practice 2) To create and study the efficiency of Anders Ericsson's deliberate practice book for first year vocational school students, majoring Viola of The College of Dramatic Arts (3) To Study opinions on deliberate practice book of first year vocational school students, majoring in Viola at The College of Dramatic Arts. Qualitative and quantitative research methods are used as tools of this research. Qualitative research method is used to create tools and experimental research with single - case experiment design is used as quantitative research method. The research population is 6 first year vocational school students, majoring in Viola of The College of Dramatic Arts in academic year 2020. The tools used in this research are (1) Deliberate practice book (2) Study achievement evaluation form (3) Opinion and satisfaction evaluation form. The study reveals that 1) Anders Ericsson's theory of deliberate practice consists of determining goals clearly, planning specifically, focusing on music practice, listening to expert's Feedback, playing a song harder than one's own ability, keeping one's motive. The researcher selected clear goal determination to create the deliberate practice book. 2) The deliberate practice book created by the researcher has been verified by experts resulting in Index of Consistency: IOC of 0.90, above the specified threshold of 0.60. Result of using the deliberate practice book, 5 out of 6 students show greater improvement which is in line with the hypothesis assuming 60% greater improvement, with only 1 student shows less improvement than the hypothesis. Total average is 83.90%. As a result, deliberate practice book and the use of deliberate practice book led to more frequency of practice among the sample students. 3) The study result of using the deliberate practice book is that all students find it very helpful to them for they can plan to practice with clear goals and do more.

Keywords: Deliberate Practice Book, Anders Ericsson's Deliberate Practice Concept, Viola Instrument, First Year Vocational School Students of The College of Dramatic Arts

บทนำ

การเรียนดนตรีจำเป็นต้องมีการฝึกซ้อมเนื่องจากเป็นการใช้ทักษะ การฝึกซ้อมที่ดีควรมีความถูกต้อง สม่ำเสมอ และมีระยะเวลาที่เหมาะสม ที่สำคัญต้องใช้แบบฝึกหัดและบทเพลงที่มีมาตรฐาน ผู้สอนจะต้อง รู้จัก เข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้กับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (พบักงามเจริญ, 2563) ในการซ้อมทุกครั้งต้องมีเป้าหมาย เราอาจแยกเป็นหลายคนเช็ป (concept) หรือหลายหัวข้อ เช่น ซ้อมเพื่อทบทวนความรู้ที่เรียนกับครู ซ้อมเพื่อสร้างทักษะ ความชำนาญ (skill) ในแต่ละด้านให้กับตนเอง เพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น ซ้อมเพื่อหาตำแหน่งต่างๆ ของนิ้ว เป็นต้น การฝึกซ้อมที่ดีต้องหัดฝึกซ้อมในจังหวะที่ช้าก่อน เพื่อจะได้ทั้งอินทอนชั่น (intonation) จังหวะที่ตรงและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เล่น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักนำสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาใช้ในการเรียนการสอน ครูต้องมีความอดทน ต้องมีจิตวิทยา ต้องหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้เด็กสนใจเรียน อันนี้เป็นหน้าที่สำคัญของครู (สมเกียรติ ศรีคำ, 2563)

การฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ของ แอนเดอร์ อีริคสัน Anders Ericsson กล่าวว่า การฝึกซ้อมเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ความเชี่ยวชาญด้านดนตรีทุกด้าน การฝึกซ้อมดนตรีนั้นมีหลายแง่มุม นักดนตรีไม่เพียงแต่ต้องพิจารณาการพัฒนาทักษะด้านเทคนิค แต่ยังต้องพัฒนาการตีความดนตรี องค์ประกอบเหล่านี้ต้องการทักษะเกี่ยวกับหู เกี่ยวกับความรู้ การสื่อสาร ประสิทธิภาพและการเรียนรู้ 6 หลักปฏิบัติของการฝึกฝน แบบ ดีไลเบอเรท แพรคทิซ เพื่อให้การฝึกฝนทักษะในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง (Specific goals) 2) วางแผนการฝึกซ้อม (Plan a good practicing) 3) ใส่ใจทุกส่วนของการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ (Play attention in every step) 4) รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้ (Feedback) 5) เล่นบทเพลงที่ยากกว่าความสามารถปกติของตนเอง (Comfort Zone) 6) รักษาแรงจูงใจ (Motivation)

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาหัวข้อ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง เพราะเล็งเห็นว่าการทำสิ่งต่างๆ เราควรมีการวางเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายเหล่านั้นได้โดยไม่หลงทาง ไม่เสียเวลา หากไม่มีการวางเป้าหมายให้ชัดเจน อาจพัฒนาไปได้อย่างช้าๆ หรืออาจไม่มีการพัฒนาเลย ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนในรายวิชาชีวะเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาชีวะด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ โดยจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรให้สาระการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการเรียนดนตรีที่ดี ผู้เรียนต้องรู้จักและให้ความสำคัญในการฝึกซ้อม ซึ่งการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายจะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกทำสมุติการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ และคาดหวังว่า เมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษา ไม่ว่าผู้เรียนจะไปเป็นศิลปินหรือเป็นครูที่ดี ต้องรู้จักวิธีการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ผู้ไปเป็นศิลปินย่อมต้องมี การฝึกซ้อมอย่างเป็นประจำต่อเนื่อง เพื่อนำทักษะจากการซ้อมไปใช้ในการแสดงการบรรเลงต่อไป ส่วนผู้ไปเป็นครูจะได้นำวิธีการซ้อมอย่างมีเป้าหมายไปสอนลูกศิษย์รุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson)

2. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของ สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของแอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) สำหรับ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาพิเศษเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาพิเศษเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ต่อสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย

สมมุติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า เมื่อทำการทดสอบหลังเรียน ผู้ได้รับการทดลอง

1. กลุ่มอ่อน (คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) จะมีพัฒนาการ สามารถสอบได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 คะแนนขึ้นไป
2. กลุ่มปานกลาง (9-15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) จะมีพัฒนาการ สามารถสอบได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70-79 คะแนน
3. กลุ่มเก่ง (สูงกว่า 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) จะมีพัฒนาการ สามารถสอบได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 คะแนน ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยการศึกษาประสิทธิภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (deliberate practice) ของแอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 1 กลุ่มวิชาพิเศษเฉพาะ ดุริยางค์สากล เครื่องมือเอก วิโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563 กรณีศึกษา นักเรียนวิโอลา ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็น การวิจัยเชิงทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวไม่มีกลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนประกอบเก็บข้อมูลของรูปแบบวิธีวิจัยได้แบ่งออกเป็นสองส่วนได้แก่ A คือ การเรียนการสอนแบบปกติ ส่วน B คือ การเรียนการสอนที่ใช้วิธีฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย โดยให้นักเรียนวางแผนก่อนซ้อมโดยจดบันทึกแบบคร่าวๆ และบันทึกผลหลังการซ้อมเพื่อประเมินตนเองเบื้องต้น เก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ และการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

2. ประชากร ประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 6 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาพิเศษเฉพาะดุริยางค์สากล เอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 เครื่องมือ ได้แก่

3.1 สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายของ Anders Ericsson ศึกษารูปแบบสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย และจัดทำสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนวิชาเอก วิโอลา ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 1 คน วิเคราะห์ผลที่ได้จากการใช้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย นำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

3.2 แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์หลักสูตรนาฏดุริยางคศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาดุริยางค์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา เพื่อกำหนดเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และศึกษารูปแบบกระบวนการสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดภาคปฏิบัติจากตำราและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ จากนั้นจึงสร้างแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบสังเกตการปฏิบัติ

3.3 แบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจ แบ่งประเด็นเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ประโยชน์ที่ได้รับจากการจดบันทึกก่อนซ้อม ข้อดีของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ข้อเสียหรือจุดที่ควรปรับปรุงของสมุด และข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนไปใช้กับกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ปีที่ 1 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 6 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาชีพ เฉพาะดุริยางค์สากล เอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบเพื่อวัดประเมินความรู้ตามวัตถุประสงค์การสอนและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 8 สัปดาห์ โดยจัดให้มีการเรียน แบ่งออกเป็น 4 ช่วง ๆ ละ 2 สัปดาห์ แล้วสรุปผลการจัดกิจกรรมใน 2 สัปดาห์ต่อมา ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงวิธีการเก็บข้อมูลเบื้องต้น

สัปดาห์	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
วิธีการฝึกซ้อม	A		B		A		B			
การเก็บข้อมูล			ครั้งที่ 1(A1)		ครั้งที่ 2(B1)		ครั้งที่ 3(A2)		ครั้งที่ 4(B2)	สรุปผล

ช่วงที่ 1 ใช้วิธีฝึกซ้อมตามความถนัดของนักเรียน (ซ้อมโดยไม่มีการจดบันทึก) ในสัปดาห์ที่ 1-2 และเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ในต้นสัปดาห์ที่ 3

ช่วงที่ 2 ใช้วิธีการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย (ให้นักเรียนวางแผนก่อนโดยจดบันทึกแบบคร่าว ๆ และบันทึกผลหลังการซ้อม) ในสัปดาห์ที่ 3-4 และเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ในต้นสัปดาห์ที่ 5

ช่วงที่ 3 ใช้วิธีฝึกซ้อมตามความถนัดของนักเรียน (ซ้อมโดยไม่มีการจดบันทึก) ในสัปดาห์ที่ 5-6 และเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 ในต้นสัปดาห์ที่ 7

ช่วงที่ 4 ใช้วิธีการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายอีกครั้ง ในสัปดาห์ที่ 7-8 และเก็บข้อมูลครั้งที่ 4 ในต้นสัปดาห์ที่ 9

สัปดาห์ที่ 9-10 จะเป็นช่วงการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ วัดประเมินผล แล้วสรุปผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายประเมินโดยผู้วิจัย แบบประเมินทักษะโดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ประเมินตามระยะเวลาที่ได้กำหนด และแบบสัมภาษณ์นักเรียน ผู้วิจัยทำหน้าที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลจากทั้งสามเครื่องมือมาทำการเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย จากการจดบันทึกก่อนและหลังการฝึกซ้อม จากสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย วิเคราะห์จากผลการสอบปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัย เพื่อหาประสิทธิภาพของการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามทฤษฎีของ Anders Ericsson

5.3 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายตามทฤษฎีของ Anders Ericsson

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson)

1.1 การฝึกซ้อม แนวคิดดีไลเบอเรท แพรคทิซ ของแอนเดอร์ อีริคสัน คือแนวทางการฝึกปฏิบัติทักษะที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพทางการเล่นดนตรีให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การฝึกซ้อมเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านดนตรีทุกด้าน นอกจากนักดนตรีต้องพิจารณาการพัฒนาทักษะด้านเทคนิคแล้ว ยังต้องพัฒนาการตีความดนตรี ซ้อมและดำเนินการร่วมกับนักดนตรีคนอื่น มีการตั้งคำถามและต่อสู้กับความกลัวบนเวที องค์ประกอบเหล่านี้ต้องการทักษะเกี่ยวกับการฟังเกี่ยวกับความรู้ การสื่อสาร ประสิทธิภาพและการเรียนรู้ ทักษะดังกล่าวนี้ไม่สามารถได้รับการปรับปรุงและดูแลรักษาด้วยการฝึกซ้อมอย่างง่าย ๆ ได้ ควรใช้การฝึกปฏิบัติโดยเจตนา (Deliberate Practice) เน้นไปที่การมีเป้าหมาย มีโครงสร้าง มีความพยายามในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีเรื่องของความตั้งใจซึ่งมีผลต่อปริมาณและคุณภาพของการฝึกซ้อม ในการซ้อมนักดนตรีต้องคำนึงถึงเป้าหมาย เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ การจัดสรรเวลา และวิธีการ มีการวางแผนการปฏิบัติ การประเมินผลงาน การปฏิบัติแบบองค์รวม (มหภาพ) (ชูชาติ พิทักษากร, 2563)

1.2 หลักปฏิบัติตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ ของ แอนเดอร์ อีริคสัน (1993) เพื่อให้การฝึกฝนหรือฝึกซ้อมทักษะในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.2.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง (Specific goals) ในการซ้อมดนตรี ควรมีการตั้งเป้าประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่คลาดเคลื่อนและเสียเวลา หากเราซ้อมไปเรื่อยเปื่อยโดยไม่มีเป้าหมาย อาจจะทำให้การพัฒนาในสิ่งต่างๆ นั้นล่าช้าหรืออาจจะไม่เกิดการพัฒนาเลย

1.2.2 แบ่งสิ่งที่ต้องทำเป็นสัดส่วนและวางแผนการฝึกซ้อม (Plan a good practicing by focusing to each part in music) ในหนึ่งบทเพลงนั้น อาจประกอบไปด้วยหลายๆ เทคนิค ในการที่จะทำให้ออกมาสมบูรณ์ที่สุด เราควรแบ่งบทเพลงออกเป็นหลายๆ ส่วนๆ แล้วฝึกซ้อมในแต่ละส่วนให้สมบูรณ์ จากนั้นจึงนำมาประกอบกันเป็นบทเพลง ซึ่งแต่ละคนอาจใช้เวลาในแต่ละส่วนแตกต่างกันไป เป็นผลมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาได้สั่งสมมาหรือผ่านมา เราควรเลือกใช้วิธีการและวางแผนเวลาซ้อมที่เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

1.2.3 ใส่ใจทุกส่วนของการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่ (Play attention in every step to practice concentration) ผู้ซ้อมจะต้องมุ่งมั่นในทุกขั้นตอนของการฝึกซ้อมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในตอนแรกให้ฝึกฝนอย่างช้าๆ ไปแต่ละส่วนจนเชี่ยวชาญ เพราะในแต่ละบทเพลง แต่ละเทคนิคต่างมีรายละเอียดต่าง

ๆ อยู่มาก การที่จะทำให้ทุกส่วนสมบูรณ์จะต้องใส่ใจในทุกส่วนของการฝึกซ้อม จากนั้นจึงนำสิ่งที่เราได้ฝึกทั้งหมดมารวบรวมเป็นหนึ่งเดียว

1.2.4 รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้ (Feedback) บางครั้งในการฝึกซ้อมเราอาจมีข้อผิดพลาดที่ไม่สามารถหาทางแก้ไขด้วยตนเองได้ การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้จึงมีส่วนสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าผู้ซ้อมจะมองเห็นข้อผิดพลาดของผู้ซ้อมและช่วยแก้ไขปัญหาลงมือให้ผู้ซ้อมได้

1.2.5 การกล้ำที่จะยอมรับในสิ่งที่ยากขึ้นหรือการออกจากพื้นที่ปลอดภัย (Comfort Zone) การฝึกปฏิบัตินอกเขตพื้นที่ปลอดภัย โดยให้ผู้เรียนได้ลองพยายามทำในสิ่งใหม่ๆ ที่อยู่พ้นขีดความสามารถในปัจจุบันของตน ซึ่งต้องใช้ความพยายามมากแต่เป็นสิ่งที่ควรกระทำเพื่อให้เราพัฒนาศึกษาสิ่งที่ซับซ้อนและยากกว่าเคยศึกษามาให้ได้

1.2.6 รักษาแรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจ คือ เป็นสิ่งสำคัญในการฝึกซ้อมเช่นกัน สิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เรามีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น ถ้าสิ่งแวดล้อมสร้างอุปสรรคมากเกินไป เช่น เวลาหรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการฝึกฝน อาจทำให้เรายอมแพ้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจึงสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อให้มีแรงจูงใจในการฝึกจนลุล่วง อีกทั้งอารมณ์และเหตุผลก็เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้เราทำสิ่งนั้นต่อไป อาจจะเป็นได้ทั้งทางด้านลบหรือด้านบวกก็ได้

การฝึกซ้อมเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านดนตรี ในการฝึกซ้อมแต่ละครั้งเราควรมีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง และมีความพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เราประสบความสำเร็จตามที่ต้องการได้ในระยะเวลาอันสั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกนำหลักการปฏิบัติเพียงหนึ่งข้อมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยจึงได้สร้างสมุดจดการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายขึ้น เพื่อให้การฝึกซ้อมแต่ละครั้งผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจน ในสมุดฝึกซ้อมประกอบด้วยตารางให้ผู้เรียนจดบันทึกก่อนซ้อมว่าจะซ้อมอะไร นานเท่าใด ซ้อมอย่างไร และมีให้การคะแนนหลังซ้อมหรือเรียกว่าเป็นการประเมินตนเอง ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมายในการซ้อมแล้ว การรู้ว่าเราทำอะไร ทำได้ดีแค่ไหน เป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจึงออกแบบสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีการประเมินตนเองหลังการซ้อม ในความเป็นจริงแล้วคนที่อยู่กับตัวเรามากที่สุดก็คือตัวเราเอง หากเราไม่สามารถประเมินตนเองได้ หวังรอแต่ครูผู้สอน หรือผู้รู้มาแนะนำจะทำให้เรามีพัฒนาการที่เนิ่นช้ากว่าผู้เรียนที่มีคุณสมบัติในการประเมินตนเองได้

2. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของ สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) สำหรับ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์

2.1 การสร้างสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน สำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้เลือกนำหลักการปฏิบัติคือ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง โดยในสมุดกำหนดเป็นตารางให้ผู้เรียนจดบันทึกรายละเอียดทั้งก่อนซ้อมและหลังซ้อม ประกอบด้วย 1) บันทึก วัน เดือน ปี ที่ซ้อม 2) การตั้งเป้าหมายในการซ้อม โดยให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่ต้องการจะซ้อมในครั้งนั้น 3) การกำหนดระยะเวลาในการ

ฝึกซ้อม 4) การเลือกกลยุทธ์หรือวิธีการในการฝึกซ้อม 5) การประเมินผลด้วยตนเอง เป็นการประเมินการฝึกซ้อมในแต่ละครั้งด้วยตนเอง

2.2 การหาคุณภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ผู้วิจัยได้นำตารางการฝึกซ้อมที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ จำนวน 4 คน โดยมีประเด็นสำหรับการประเมินตารางการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย คือ 1) ตารางการฝึกซ้อมนำไปใช้ได้จริง 2) ภาษาที่ใช้ในตารางฝึกซ้อมมีความชัดเจน 3) ตารางการฝึกซ้อมสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงไวโอลาได้ 4) ตารางการฝึกซ้อมมีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียน 5) ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการนำตารางฝึกซ้อมไปใช้ สรุปผลดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลแบบตรวจสอบคุณภาพสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิส ของแอนเดอร์ อิริคสัน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ ดุริยางค์สากล เครื่องมือเอกไวโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563

รายการ	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
1. ตารางการฝึกซ้อมนำไปใช้ได้จริง	1	1	1	1	4	1.00
2. ภาษาที่ใช้ในตารางฝึกซ้อมมีความชัดเจน	1	1	0	1	3	0.75
3. ตารางการฝึกซ้อมสามารถพัฒนาทักษะการบรรเลงไวโอลาได้	1	1	1	1	4	1.00
	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ				รวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
4. ตารางการฝึกซ้อมมีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียน	1	1	0	1	3	0.75
5. ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการนำตารางฝึกซ้อมไปใช้	1	1	1	1	4	1.00
สรุปผล					18	0.90

ผลจากการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยได้ค่าเฉลี่ยที่ ร้อยละ 90 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดที่ ร้อยละ 80 จึงทำให้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิส ของแอนเดอร์ อิริคสัน นำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

2.3 การหาประสิทธิภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งสร้างจากแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิส ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อิริคสัน สำหรับนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกไวโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์

2.3.1 เพื่อหาประสิทธิภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้ 1) ข้อมูลจากผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอน โดยให้ทำแบบประเมินทักษะ 2) ข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มทดลองซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกไวโอลา จำนวน 6 คน ใช้ระยะเวลาการทดลองทั้งหมด 10 สัปดาห์ ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

ก่อนเริ่มการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินทักษะก่อนและหลังใช้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย เพื่อวัดการบรรเลงบทเพลง Concerto in G major ของ Telemann ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพของเสียง 2) ระดับเสียง 3) ค่าตัวโน้ต 4) จังหวะ 5) การใช้คันชัก 6) ความดังเบา

ผลปรากฏว่า ก่อนการทดลองนักเรียนทุกคนจัดอยู่ในกลุ่มอ่อน (คะแนนต่ำกว่า 8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน) จากสมมุติฐานจะมีพัฒนาการ สามารถสอบได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 คะแนนขึ้นไป

2.3.2 หาประสิทธิภาพจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pre Test - Post Test) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินทักษะ แล้วนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาสรุปผลตามสูตรการคำนวณ Student learning objective (SLO) คะแนนก่อนเรียน + (100 - คะแนนก่อนเรียน × ความก้าวหน้าที่ยาคัดหวังร้อยละ) = คะแนนที่ยาคัดหวัง (ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ .2565) ได้ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางสรุปผลจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pre Test - Post Test)

นักเรียน	คะแนนก่อนเรียน	ร้อยละ	คะแนนหลังเรียน	ร้อยละ	สมมุติฐานที่ร้อยละ 68
คนที่ 1	6	20	20	66.67	ไม่ผ่าน
คนที่ 2	6	20	28	93.33	ผ่าน
คนที่ 3	6	20	29	96.67	ผ่าน
คนที่ 4	6	20	27	90.00	ผ่าน
คนที่ 5	6	20	25	83.33	ผ่าน
คนที่ 6	6	20	22	77.33	ผ่าน

จากประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลอง นักเรียนทั้ง 6 คน ได้คะแนนเฉลี่ย 6 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนหรือร้อยละ 20 จึงจัดอยู่ในกลุ่มอ่อนทั้งหมด

หลังการทดลอง นักเรียนทั้ง 6 คน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนมีนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์สมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 60 หรือเท่ากับ ร้อยละ 68 จำนวน 1 คน และมีจำนวนที่ผ่านเกณฑ์ตามสมมุติฐาน 5 คน

2.3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อม จากการศึกษาพบว่า นอกจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ที่พัฒนาขึ้นมากกว่าที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานแล้ว การใช้สมุดจดบันทึกอย่างมีเป้าหมายยังส่งผลให้ผู้เรียนมีการฝึกซ้อมที่มากขึ้น เมื่อเทียบกับการไม่ใช้สมุดจดบันทึกอย่างมีเป้าหมาย ดังในตารางที่ 4

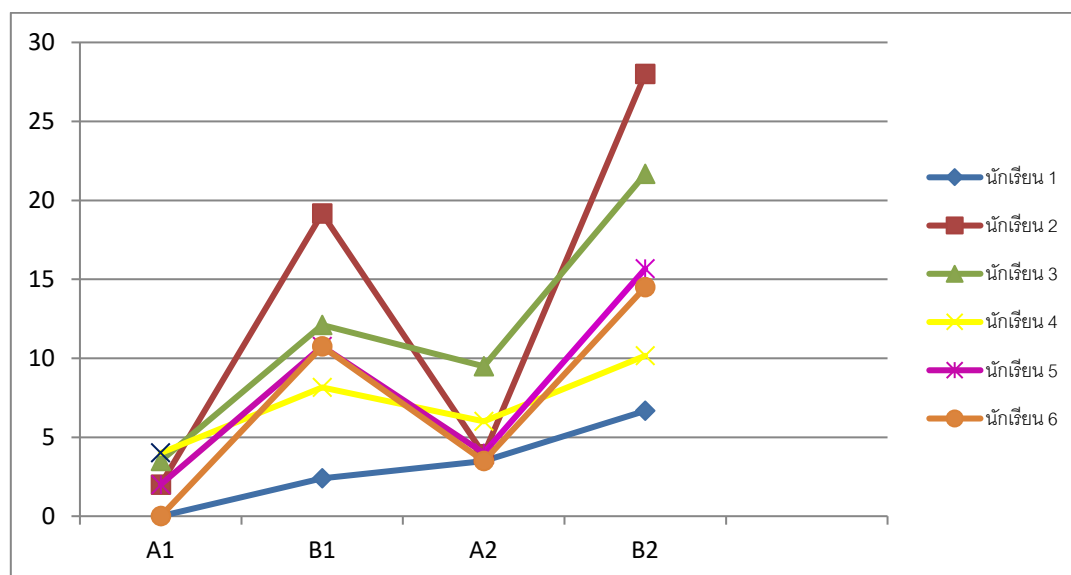
ตารางที่ 4 สรุปเวลาในการฝึกซ้อมของนักเรียนในการทดลองแบบ AB Design (A1 B1A2 B2)

นักเรียน	A1	B1	A2	B2
นร.1	ไม่ได้ซ้อม	2 ชม. 24 นาที	3-4 ชม.	6ชม. 40 นาที
นร.2	2 ชม.	19 ชม. 10 นาที	3 ชม. 55 นาที	28 ชม.
นร.3	3-4 ชม.	12 ชม. 6 นาที	9-10 ชม.	21 ชม. 40 นาที
นร.4	4 ชม.	8 ชม. 10 นาที	6 ชม.	10 ชม. 10 นาที
นร.5	2 ชม.	10 ชม. 45 นาที	4 ชม.	15 ชม. 40 นาที

นร.6	ไม่ได้ซ้อม	10 ชม. 45 นาที	3-4 ชม.	14 ชม. 30 นาที

ผู้วิจัยนำเสนอเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบเวลาในการฝึกซ้อมของนักเรียนในการทดลองแบบ A/B Design (A1 B1 A2 B2) ดังในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิเปรียบเทียบเวลาในการฝึกซ้อมของนักเรียนในการทดลองแบบ A/B Design

จากกราฟจะเห็นได้ว่า การใช้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการฝึกซ้อมมากกว่าเมื่อเทียบกับการซ้อมโดยไม่มีสมุดจดบันทึก จึงสรุปได้ว่าสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายมีส่วนขึ้นให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ความคิดเห็นต่อนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ต่อสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในกลุ่มรายวิชาชีพเฉพาะ เครื่องมือเอกวิโอลา ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์ ต่อสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย สรุปได้ว่า สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายเป็นสมุดที่ดีและมีประโยชน์ในการฝึกซ้อมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกซ้อมมากขึ้น และช่วยบันทึกความทรงจำได้เป็นอย่างดีทำให้รู้จักวางแผนในการฝึกซ้อมมีการตั้งเป้าหมายการซ้อมแต่ละครั้งอย่างชัดเจน ทำให้รู้ว่าในแต่ละวัน เราซ้อมและไม่ได้ซ้อมอะไรบ้าง แต่ละอย่างซ้อมนานเท่าไร เพื่อจะได้นำไปปรับในการซ้อมครั้งต่อไป ทำให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถจัดสรรเวลาและแบ่งสัดส่วนในการซ้อมได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์และประเมินการซ้อมด้วยตนเองได้ รู้พัฒนาการของตนเอง ส่งผลไปถึงการวางแผนเป้าหมายในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันได้ดียิ่งขึ้นด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจดบันทึกก่อนซ้อมทำให้ขยันซ้อมมากขึ้นจัดตารางการซ้อมได้ดีขึ้นรู้จักการวางแผนทั้งในการซ้อม และการดำเนินชีวิตมีเป้าหมายในการซ้อมที่ชัดเจนและตั้งใจทำให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งยังช่วยเตือนความทรงจำว่าได้อะไรไปบ้างแล้วบ้างและสิ่งใดที่ขาดหายไป ไม่ได้ซ้อมรู้ข้อผิดพลาดในการ

ซ้อมแต่ละครั้งทำให้รู้จักประเมินการซ้อมของตัวเอง ได้รู้จักแบ่งเวลาในการซ้อม ว่าควรซ้อมอะไรเพิ่มขึ้นหรือน้อยลง ปรับให้เหมาะสมกับเวลาในแต่ละวันได้และยังทำให้รู้พัฒนาการของตนเองด้วย

ข้อเสียของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายนักเรียนทุกคนมองว่าเปลืองทรัพยากรธรรมชาติ และบางคนให้ความคิดว่าการจดบันทึกลงในกระดาษอาจเกิดการฉีกขาดหรือหายได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate practice) ของ แอนเดอร์ อีริคสัน Anders Ericsson สำหรับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่1 กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ คุรียางค์สากล เครื่องมือเอก วิโอลา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจนำไปสู่การอภิปรายผล กล่าวคือเมื่อใช้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายผลปรากฏว่า จากนักเรียนทั้งหมด 6 คน มีนักเรียน 5 คน มีพัฒนาการมากกว่าร้อยละ 60 (คะแนนที่คาดหวัง เท่ากับร้อยละ 68 คะแนน) ตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ และมีนักเรียน 1 คน มีพัฒนาการน้อยกว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้มีพัฒนาการต่ำกว่าร้อยละ 60 (คะแนนที่คาดหวัง เท่ากับร้อยละ 68 คะแนน) เนื่องจากนักเรียนคนดังกล่าวไม่ได้ฝึกซ้อมตามแผนที่วางไว้ในสมุดจดบันทึก และเมื่อเทียบกับนักเรียนคนอื่น ๆ ถือว่ามีชั่วโมงการฝึกซ้อมที่น้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยการฝึกซ้อมต่อสัปดาห์อยู่ที่ 3 ชั่วโมง 8 นาที 30 วินาที ในขณะที่นักเรียนคนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยการฝึกซ้อมต่อสัปดาห์ไม่ต่ำกว่า 7 ชั่วโมง ผลของการฝึกซ้อมที่น้อยเกินไปทำให้นักเรียนมีพัฒนาการน้อยกว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิดดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) โดยละเอียดและเข้าใจแนวคิดทฤษฎีอย่างถ่องแท้ และได้นำส่วนหนึ่งของทฤษฎีมาปรับใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นับเป็นเครื่องมืองานวิจัยที่มีคุณภาพดี โดยได้รับการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อีกทั้ง แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก โดยมีผู้นำแนวคิดทฤษฎีนี้ไปใช้ในหลากหลายวงการมิใช่เพียงดนตรีศึกษาเพียงอย่างเดียว ทำให้เป็นแนวคิดที่น่าเชื่อถือและผู้วิจัยได้นำแนวคิด มาปรับใช้กับงานวิจัยนี้ได้โดยตรง นอกจากนี้สมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย มีส่วนช่วยในการเตือนความทรงจำ การซ้อมโดยมีการจดบันทึก ทำให้ผู้เรียนทราบว่าซ้อมสิ่งใดไปแล้วบ้าง สิ่งใดที่ต้องเพิ่มเติมหรือลดลง ช่วยให้ผู้เรียนประเมินตนเองได้ดีขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิญญา ศรีวรบุตร (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการซ้อมดนตรีของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยมพบว่านักศึกษาเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการจดบันทึกการซ้อม แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีการใช้สมุดจดบันทึกในการซ้อม เนื่องจากไม่เคยทราบว่าเป็นวิธีหนึ่งในการบันทึกการซ้อมดนตรีที่ดี และการตั้งเป้าหมายในการฝึกซ้อมช่วยให้ประสิทธิภาพในการซ้อมดีขึ้น ทั้งยังช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการซ้อมอีกด้วย สอดคล้องกับ Eiamsaard (2016) ได้ศึกษาปัจจัยเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่ยอมซ้อมดนตรีในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 211 คน พบว่า สาเหตุหลักเกิดจากการขาดแรงจูงใจและไม่มีเป้าหมายในการเรียน ทั้งการสนับสนุนเรื่องเครื่องดนตรีและสถานที่ที่เหมาะสมในบ้าน จะช่วยให้เด็กเรียนดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลที่น่าสนใจในการวิจัยพบว่านักเรียนทุกคนมีความคิดเห็นว่า การใช้กระดาษในการจดบันทึกเป็นการเปลืองทรัพยากรทางธรรมชาติ อีกทั้งยังฉีกขาดแล้วสูญหายได้ง่าย นักเรียนมี

ความเห็นว่าการจดบันทึกในอุปกรณ์สื่อสารจะสะดวกกว่าสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา และเกิดการสูญหายได้ยากกว่าการใช้สมุดจดบันทึกที่เป็นกระดาษ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการศึกษาศักยภาพของสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิด ดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ของแอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) อันเป็นการฝึกซ้อมเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาความเชี่ยวชาญด้านดนตรี ในการฝึกซ้อมแต่ละครั้งเราควรมีเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง และมีความพยายามพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง การฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เราประสบความสำเร็จตามที่ต้องการได้ในระยะเวลาอันสั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า หลักสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีเป้าหมาย ตามแนวคิดดีไลเบอเรท แพรคทิซ (Deliberate Practice) ตามทฤษฎีของ แอนเดอร์ อีริคสัน (Anders Ericsson) เพื่อให้การฝึกฝนหรือฝึกซ้อมทักษะในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง

ในการกระทำสิ่งใดๆ ก็ตาม ควรมีการตั้งเป้าประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่คลาดเคลื่อนและเสียเวลา หากไม่มีการตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน อาจจะทำให้การพัฒนาในสิ่งต่างๆ นั้นล่าช้าหรืออาจจะไม่เกิดการพัฒนาเลย เปรียบเสมือนการเดินทาง สำหรับคนที่รู้ว่าจะเดินทางไปไหนก็จะสามารถคำนวณและกำหนดระยะเวลาการเดินทางได้ไม่ว่าจะเป็นวิธีการหรือเวลาการเดินทาง เพื่อให้ไปถึงสถานที่ที่วางเป้าหมายไว้ ซึ่งแตกต่างจากคนที่ไม่มีจุดหมายก็เปรียบเสมือนคนที่ลอยอยู่กลางทะเล ปล่อยให้คลื่นซัด

ไปมา โดยเสียเวลา ไร้ทิศทาง ไม่มีเป้าหมาย ในการซ้อมดนตรีก็เช่นกัน หากเราซ้อมไปเรื่อยเปื่อย โดยไม่มีเป้าหมาย อาจทำให้เราหลงทางและเสียเวลา ซ้ำร้ายอาจทำให้ร่างกายบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมได้

2. แบ่งสิ่งที่ต้องทำเป็นสัดส่วน และวางแผนการฝึกซ้อม

ทักษะบางอย่างอาจดูไม่มีอะไรซับซ้อน แต่ส่วนใหญ่มักมาจากปัจจัยหลายอย่างรวมกันโดยเราต้องแยกสิ่งนั้นออกมาเป็นส่วนๆ จากนั้นให้วางแผนว่าจะฝึกแต่ละส่วนเมื่อไหร่และนานแค่ไหน เช่น ในหนึ่งบทเพลงนั้น อาจประกอบไปด้วยหลายๆ เทคนิค ในการที่จะทำให้งานเพลงนั้นออกมาสมบูรณ์ที่สุด เราควรแบ่งบทเพลงออกเป็นส่วนๆ แล้วฝึกซ้อมในแต่ละส่วนให้สมบูรณ์ แล้วจึงนำมาประกอบกันเป็นบทเพลง ซึ่งแต่ละคนอาจใช้เวลาในแต่ละส่วนแตกต่างกันไป เป็นผลมาจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เขาได้สั่งสมมาหรือผ่านมา แต่ละคนจะใช้เวลาในการซ้อมแตกต่างกัน เราควรเลือกใช้วิธีการและเวลาซ้อมที่เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

3. ใส่ใจทุกส่วนของการฝึกซ้อมอย่างเต็มที่

การฝึกซ้อมไปเรื่อยๆ แบบขอไปทีจะไม่ช่วยให้พัฒนาในด้านไหนได้เลย ผู้ซ้อมจะต้องมุ่งมั่นในทุกขั้นตอนของการฝึกซ้อมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยในตอนแรก ให้ฝึกฝนอย่างช้าๆ ไปแต่ละส่วนจนเชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำสิ่งที่คุณได้ฝึกทั้งหมดมารวบรวมเป็นหนึ่งเดียว การใส่ใจในรายละเอียดทุกส่วนของการฝึกซ้อม เป็นสิ่งที่เด็กในยุคปัจจุบันขาดไปมาก ส่วนใหญ่มักจะซ้อมแบบผ่านๆ เพื่อให้เล่นจบเพลง ซึ่งสำหรับเขาการเล่นจบเพลงถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว แต่ในความเป็นจริงนั้นไม่ใช่ เพราะในแต่ละบทเพลง แต่ละเทคนิคต่างมีรายละเอียดต่างๆ อยู่มาก การที่จะทำให้ทุกส่วนสมบูรณ์จะต้องใส่ใจในทุกส่วนของการฝึกซ้อม

4. รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้

บางครั้งในการฝึกซ้อมเราอาจมีข้อผิดพลาดที่ไม่สามารถหาทางแก้ไขด้วยตนเองได้ การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้รู้จึงมีส่วนสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าผู้ซ้อมจะมองเห็นข้อผิดพลาดของผู้ซ้อมและช่วยแก้ไขปัญหามอบให้ผู้ซ้อมได้ เพราะการฝึกผิดวิธีจะทำให้ผู้ฝึกซ้อมไม่พัฒนาขึ้น อาจเป็นการสร้างบาดแผลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้น เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์แบบ ผู้ฝึกซ้อมต้องผ่านการฝึกฝนอย่างถูกวิธีให้ได้ก่อน ในการเรียนดนตรีไม่ว่าจะเป็นการเรียนเบสิก หรือกระทั่งเทคนิคขั้นสูง ในบางครั้งผู้ฝึกอาจมองไม่เห็นถึงข้อผิดพลาดของตน หรือยังไม่มีสมาธิที่มากพอ ทำให้การเล่นอาจไม่สมบูรณ์แบบ การเปิดใจรับฟังข้อแนะนำจากผู้รู้จะช่วยเป็นกระจกสะท้อนทำให้เห็นข้อผิดพลาดของตนเองมากขึ้น และนำคำแนะนำกลับไปพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น ครูที่ดีจะช่วยให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่มีคุณค่าอย่างที่เราไม่มีทางได้จากวิธีอื่น ข้อมูลสะท้อนกลับที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นมากกว่าแค่การบอกว่าเราทำสิ่งที่ถูกหรือผิด แต่จะแนะนำวิธีคิดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การกล้าที่จะยอมรับในสิ่งที่ยากขึ้น หรือการออกจากพื้นที่ปลอดภัย

หากเราฝึกซ้อมแต่ในสิ่งที่เราเล่นได้อยู่แล้ว โดยไม่มีการฝึกสิ่งอื่นๆ ที่เรายังเล่นไม่ได้ เราจะไม่มีการพัฒนาใดๆ เลย การฝึกปฏิบัตินอกเขตพื้นที่ปลอดภัย โดยให้ผู้เรียนได้ลองพยายามทำในสิ่งใหม่ๆ ที่อยู่พ้นขีดความสามารถในปัจจุบันของตน ซึ่งต้องใช้ความพยายามมาก และอาจไม่ใช่เรื่องสนุกนัก แต่เป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพื่อให้เราพัฒนาทักษะสิ่งที่ซับซ้อนและยากกว่าเคยศึกษามาให้ได้ แต่ในการซ้อมเช่นนี้ก็ต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวัง เพราะหากเลือกทำในสิ่งที่ยากเกินไปแบบก้าวกระโดด อาจทำให้ผู้ฝึกเสียกำลังใจมาก หากเกิดการพลั้งพลาดในสิ่งที่ทุ่มเทมา Comfort Zone ในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่เราสามารถทำได้อยู่แล้ว เราไม่มีทางก้าวไปข้างหน้าได้ หากเรายังมัวอยู่อยู่กับที่ ในการก้าวไปแต่ละก้าวอาจไม่ได้ง่าย อาจต้องมีอุปสรรค

มากมาย แต่หากไม่ลองก้าวเดินออกไป เราจะไม่มีความรู้ได้เลยว่าเราจะทำในสิ่งที่อยากขึ้นได้หรือไม่ ถ้ามันแค่กลัวที่จะก้าวเดินสุดท้ายเราก็จะจมอยู่กับที่ไม่มีการพัฒนาใดๆ

6. รักษาแรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ เป็นสิ่งสำคัญในการฝึกซ้อมเช่นกัน ในด้านสิ่งแวดล้อมนั้น สิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เรามีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น ถ้าสิ่งแวดล้อมสร้างอุปสรรคมากเกินไป เช่น เวลาหรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการฝึกฝน อาจทำให้เรายอมแพ้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นจึงสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อให้มีแรงจูงใจในการฝึกจนลุล่วง ในด้านอารมณ์และเหตุผลก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน ถ้าเราไม่รู้เหตุผลว่าทำไมถึงอยากเชี่ยวชาญในทักษะนั้นๆ เราก็ไม่รู้จะซ้อมไปทำไม ซึ่งเหตุผลด้านอารมณ์ที่เป็นแรงผลักดันให้เราทำสิ่งนั้นต่อไปอาจจะไม่ได้ทั้งทางด้านลบหรือด้านบวกก็ได้ อย่างเช่น ไมเคิล จอร์แดน ที่เคยถูกตัดออกจากทีมบาสเกตบอลตัวแทนเขต เหตุการณ์ครั้งนั้นได้กระตุ้นให้เขาฝึกฝนอย่างหนักเพื่อพัฒนาตนเอง หรือเวลาได้รับคำชื่นชมจากอาจารย์หรือหัวหน้าเกี่ยวกับความสามารถก็ยังช่วยผลักดันให้เราฝึกซ้อมมากขึ้นนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อควรระวังในการนำสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมไปใช้ นักเรียนต้องจดบันทึกตามความเป็นจริง ตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์ต่อการบันทึก แม้กระทั่งเกิดปัญหาหรือการเกิดการเบี่ยงเบนในการฝึกซ้อม เพื่อที่จะได้นำมาหาวิธีการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ และจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นจริง

1.2 ควรมีการบันทึกเสียง หรือ วิดีโอ ตั้งแต่ต้นแบบสั้นๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบ เมื่อระยะเวลาผ่านไปว่าสามารถเล่นได้ดีขึ้น คล่องแคล่วขึ้นหรือไม่ โดยกลับไปดูสิ่งที่บันทึกว่าได้ฝึกซ้อมสิ่งใดมาน้อย หรือต่อเนื่องยาวนานแค่ไหน เพื่อต่อยอดความมั่นใจว่าฝึกซ้อมมาถูกทางแล้ว อีกทั้งยังสามารถส่งต่อผลการบรรเลงให้ผู้สอนได้ช่วยแนะนำติชมผ่านทางสื่อต่างๆ โดยไม่ต้องรอเวลามาเจอกันตัวต่อตัว ผู้สอนสามารถเพิ่มเติมอธิบายรายละเอียดการซ้อมต่างๆ ผ่านสื่อเพื่อให้เด็กมีความสมบูรณ์แบบในการบรรเลงมากยิ่งขึ้นในเวลาที่ยังเหลืออีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไป อุปกรณ์สื่อสารถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในตอนนี้ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้อาจทำให้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น การจดโน้ตศัพท์แทนการจดในกระดาษ เพราะสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา อาจทำในรูปแบบ google form หรือพัฒนาเป็นแอปพลิเคชันให้ยิ่งน่าสนใจยิ่งขึ้นได้

2.2 การสร้างสมุดจดบันทึกการฝึกซ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้ฝึกซ้อมได้ทั้งยังสามารถใช้ได้กับการฝึกซ้อมในเครื่องดนตรีอื่นๆ หรือการฝึกซ้อมอื่นๆ ได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พิทักษากร. (2563). ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงด้านดนตรีสากล. สัมภาษณ์. 30 มิ.ย. 2563.
- พบภัค งามเจริญ. (2563). ดุริยางคศิลป์ปิ่นอาวสุ. สัมภาษณ์. 25 มิ.ย. 2563.
- วรัญญา ศรีวรบุตร. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการซ่อมดนตรีของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม.** การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560.
- ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์. (2565). Georgia Department of Education, Student learning Objective (SLO). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ศรีคำ. (2563). หัวหน้ากลุ่มดุริยางค์สากล กรมศิลปากร. สัมภาษณ์. 28 มิ.ย. 2563.
- Eiamsaard. (2016). **ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่อยากซ่อมดนตรีในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 211 คน.** การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560.

การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์
สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง*

DEVELOPMENT OF COMPETENCY – BASED CURRICULUM HIGH SCHOOL LEVEL
HEALTH – SCIENCE STUDY PLAN, ST. JOSEPH RAYONG SCHOOL, RAYONG PROVINCE

¹ชยานิน วิบูลย์อรรถ Chayanin Wiboon-At ²สิทธิกร สุมาลี Sitthikorn Sumalee

³อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ Udomluk Koolsriroj

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Chayanin.wib@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง 2) เพื่อประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในลักษณะการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participation Research : PR) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ขั้นพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ และขั้นประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ แบบประเมินคุณภาพคู่มือ แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบมาตรฐานสมรรถนะสำคัญสำหรับการเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เอกสารหลักสูตรฐานสมรรถนะ แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะ และแบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพโรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์สมรรถนะเฉพาะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้ดังนี้คือ 1) สมรรถนะความฉลาดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2) สมรรถนะการเรียนรู้ด้านฝึกปฏิบัติและการปรับปรุงพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 3) สมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร และ 4) สมรรถนะด้านความเป็นมืออาชีพ ผลการวิจัย พบว่า 1)คู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยองในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี และ 2) หลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ, แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ, คู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

Abstract

The purpose of this research were 1) to develop a competency-based curriculum high school level health science lesson plan St. Joseph Rayong School, Rayong Province. and evaluate the Competency-Based curriculum study at the high school level according to the study plan of health sciences St. Joseph Rayong School, Rayong Province. It is research and development in the form of participatory research (PR). Research for Development method was applied in this study which consisted of 3 stages: preparation for developing Competency-Based curriculum, Competency-Based curriculum development stage and Competency-Based curriculum assessment stage. The population was teacher of science and technology who teach in 2021academic year. Research tools include a manual for developing a Competency-Based curriculum. Manual Quality Assessment Form an interview form to confirm the suitability of the standard framework as a key competence for studying health sciences. Competency - Based Course Documents an interview form to assess the effectiveness of a Competency-Based curriculum. and the conformity assessment form for the Competency-Based curriculum high school level health science lesson plan Saint Joseph's School Rayong. From the research can be synthesized Specific competencies for high school students in the health science study plan were as follows: 1) Health Science Intelligence Competency 2) Learning Competency in Practice and Improving Health Science Skills 3) Interpersonal and Human Relations Competencies communication and 4) Professional competency. The results of this study were 1) The Competency-Based curriculum development manual high school level health science lesson plan St. Joseph's School Rayong overall There was a good level of suitability and 2) Competency-Based courses high school level health science lesson plan, St. Joseph's School Rayong. There was a high level of appropriateness.

Keywords: Competency, Competency – Based Curriculum, Health – Science Study Plan, The Manual for the Development of the Competency – Based Curriculum

บทนำ

แนวโน้มของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้า และวิวัฒนาการของสังคมในด้านต่างๆ ตลอดจนความรู้ทางเทคโนโลยีถูกนำมาใช้ประโยชน์แทนแรงงานมนุษย์ สังคมในปัจจุบันจึงต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างไปจากอดีต การพัฒนาประเทศมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมคนให้พร้อมรองรับกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลก (คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, 2562) นอกจากนี้สถานการณ์การจัดการศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O – NET) (2561) และผลการประเมินนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) (2015) คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับนานาชาติ OECD (Organization for the Economic Cooperation and Development) ทุกวิชา พบว่า สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยในระดับสากลยังอยู่ในระดับต่ำในทุกด้าน สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จหรือไม่ นั่นก็คือ หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำในการจัดการความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ประเทศที่มีหลักสูตรที่มีความเหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ย่อมนำไปสู่คุณภาพของคนในประเทศนั้น (ชวลิต ชูกำแหง, 2561)

ศาสตราจารย์ David Mc Clelland แห่งมหาวิทยาลัย Harvard พบว่า สมรรถนะเป็นคุณสมบัติที่สามารถทำนายความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าเขาวนปัญญา สมรรถนะจึงควรเป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง (ทศนา แหมมณี, 2562) ในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกได้นำเอาหลักสูตรฐานสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา หลักสูตรนี้มีโครงสร้างให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้ในแต่ละระดับการศึกษา ความสามารถและทักษะจะถูกกำหนดไว้อย่างต่อเนื่องกัน (คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, 2562) จากการศึกษางานวิจัยหรือบทความทางการศึกษา เห็นได้ชัดเจนว่า หลายประเทศให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะในประเทศไทยการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะถูกให้ความสำคัญในระดับอาชีวศึกษา แต่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้ได้รับความนิยมมากนัก

หลักสูตรฐานสมรรถนะเริ่มใช้ครั้งแรกตั้งแต่ปี 1970 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้มีหลายประเทศได้นำหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency – base Curriculum) ไปใช้เป็นหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ที่ซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้ เช่น ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและปรับให้เข้ากับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียน ครู และสังคม โดยได้รับการออกแบบที่คำนึงถึงชุดของความสามารถ ความสามารถหลักที่สามารถข้ามหลักสูตรและขอบเขตของวิชาได้ (International Bureau of Education, 2011) หลักสูตรฐานสมรรถนะจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องรู้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและความสามารถ เชื่อมต่อ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เจตคติ (Attitude) KSAs กับการประเมินเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นต้องใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายสำหรับการประเมินระดับของสมรรถนะ เช่น แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) เป็นสิ่งจะแสดงศักยภาพในการผสมผสานวิธีการประเมินที่หลากหลาย (Mc Mullan, 2003) ซึ่งการประเมินหลักสูตรถือได้ว่าเป็นการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล

สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ รวมไปถึงแสวงหาทางเลือกที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของ นักเรียน (สิทธิกร สุมาลี, 2561) สำหรับครูการประเมินฐานสมรรถนะจะนำความลึกซึ้งและคุณค่ามาสู่หลักสูตร การประเมินตามสมรรถนะจะให้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ซึ่งส่งเสริมการเรียนการสอนที่ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ (David Garrick, 2020) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นการเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมในกรปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิตเป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เรียนรู้เพื่อให้นำความรู้ไปใช้จริง (กมลฉัตร กล่อมอิม, 2562) แก่นของการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะจะสะท้อนความสามารถที่แตกต่างของผู้เรียน สมรรถนะเชื่อมโยงกับกับอาชีพ ผู้เรียนจะประเมินสมรรถนะเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานใน อาชีพนั้นๆ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขข้อตกลงดังนี้ คือ 1) กำหนดสมรรถนะ 2) กำหนดเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ 3) กำหนดบทบาทของผู้เรียน 4) ประเมิน สมรรถนะตามจุดประสงค์ 5) เตรียมวัสดุฐานสมรรถนะ 6) กำหนดรายการสมรรถนะ และ 7) กำหนดโครงสร้าง สมรรถนะ (Finch and Crunkilton, 1993)

โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง เป็นหนึ่งโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบกับแนวโน้มการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เริ่มมีการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งแผนการเรียนรู้เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ต้องการ สมรรถนะที่สำคัญในการเรียนรู้ จากการศึกษางานวิจัยบทความทั้งในและต่างประเทศ พบว่า หลักสูตรฐาน สมรรถนะยังไม่แพร่หลายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่จะผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนา หลักสูตรฐานสมรรถนะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแผนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียน เซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและสามารถนำความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน หรือต่อยอดทางการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นอนาคต และยังเป็น แนวทางสำคัญให้ผู้สอนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบการจัดการเรียน การสอนที่พัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและ สังคมในปัจจุบันได้อย่างดี

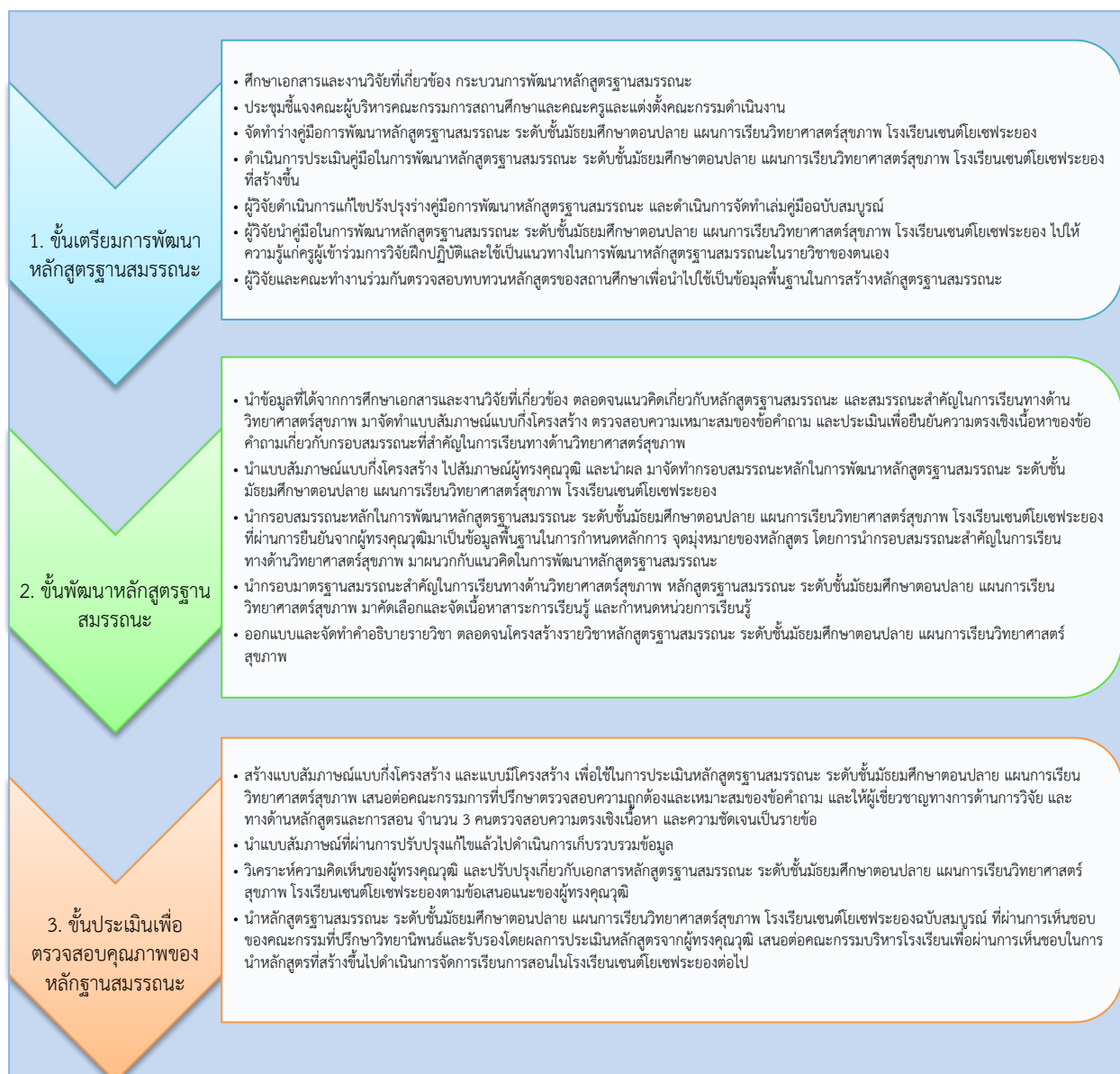
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. เพื่อประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในลักษณะการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participation Research : PR) โดยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร รวมทั้งสร้างคู่มืออบรมพัฒนาครูในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง จังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2563 ที่สอนใน 5 กลุ่มวิชา จำนวน 5 คน มีวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังแสดงในแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 1.1 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง
  - 1.2 คู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
  - 1.3 แบบประเมินคุณภาพคู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ
  - 1.4 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบมาตรฐานสมรรถนะสำหรับการเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ
  - 1.5 แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หลักสูตรฐานสมรรถนะ
  - 1.6 เอกสารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ที่ได้พัฒนาขึ้น
  - 1.7 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะ
  - 1.8 แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฐานสมรรถนะ
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.1 ขั้นเตรียมการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการสรุปประเด็นสำคัญและเขียนเชิงพรรณนา
  - 2.2 ขั้นการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสรุปประเด็นสำคัญการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเขียนเชิงพรรณนา
  - 2.3 ขั้นประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสรุปประเด็นสำคัญการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเขียนเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวครอบคลุมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคู่มือพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ สร้างแบบประเมินคู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ พร้อมนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและดำเนินการประเมินคู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กำหนดองค์ประกอบของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.45	0.73	ดี
2. เนื้อหาของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.50	0.67	ดี
3. กิจกรรมในคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.42	0.51	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	0.62	ดี

จากตารางพบว่า คู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ด้านเนื้อหาของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือด้านกำหนดองค์ประกอบของคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.45$) และด้านกิจกรรมในคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ

2. ขั้นพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินเพื่อยืนยันความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม นำ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันความเหมาะสมของกรอบสมรรถนะที่สำคัญในการเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสามารถสังเคราะห์สมรรถนะเฉพาะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้ดังนี้คือ 1) สมรรถนะความฉลาดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 2) สมรรถนะการเรียนรู้ด้านฝึกปฏิบัติและการปรับปรุงพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 3) สมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร และ 4) สมรรถนะด้านความเป็นมืออาชีพ และนำมาเขียนคำอธิบายรายวิชา และกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามสัดส่วนความสำคัญของเนื้อหาของแต่ละรายวิชา

3. ขั้นประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่พัฒนาขึ้น ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จำนวน 13 คน ดังปรากฏผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.31	0.57	มาก
2. กรอบแนวคิดและจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตร	4.38	0.50	มาก
3. ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้	4.23	0.43	มาก

4. คำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา	4.58	0.52	มากที่สุด
5. การนำหลักสูตรไปใช้	4.56	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.53	มาก

จากตารางพบว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน วิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า คำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างรายวิชา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือด้านการนำหลักสูตรไปใช้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และด้านกรอบแนวคิดและจุดเน้นในการพัฒนาหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน วิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยอง ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนจบหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ สามารถจัดระบบการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 3 ระบบ คือ ระบบการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระบบการนำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ และ ระบบการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของโรงเรียน อาจมีรูปแบบเหมือนหรือต่างไปจากที่กล่าวมาข้างต้น แต่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะจะยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

2. กระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะสำคัญ และสมรรถนะเฉพาะของผู้เรียน สมรรถนะเป็นสิ่งที่แสดงออกในผู้เรียนทั้งด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมีการบูรณาการงาน หรืองานที่นักเรียนพึงปฏิบัติได้ มีการกำหนดจัดลำดับเนื้อหา ภาระงาน จากงานพื้นฐานสู่งานที่มีความยากมากยิ่งขึ้น มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับการวัดและประเมินผลภาระงาน เป็นเป้าหมายที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามผลลัพธ์ที่กำหนด (กมลฉัตร อิมกล่อม, 2562) สมรรถนะ Competency เป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจาก ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และ ทศนคติ/แรงจูงใจ (Attitude/Motive) สมรรถนะ Competency สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) Competency ขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) และ 2) Competency ที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น (Differentiating Competencies) (David Mc Clelland, 1993) สำหรับกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะดำเนินการต่อไป สมรรถนะเฉพาะแผนการเรียน วิทยาศาสตร์สุขภาพ ไม่สามารถใช้กระบวนการศึกษางานวิจัยเพียงอย่างเดียวจำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และชำนาญในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยตรง เพื่อให้ได้สมรรถนะเฉพาะสำหรับผู้เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพอย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกต่อไปด้วยเช่นกัน

3. กระบวนการในการพัฒนาคู่มือฝึกอบรมครู ช่วยให้ผู้ร่วมดำเนินการวิจัยสามารถเข้าใจถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรฐานสมรรถนะในรายวิชาของตนเอง การจัดทำคู่มือที่มีคุณภาพตามที่กำหนด ผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ลดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน ลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ (เสถียร คามีสักดิ์, 2556) นอกจากกระบวนการในการพัฒนาคู่มือแล้วการฝึกอบรมครูในการใช้คู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ควรดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้ร่วมดำเนินการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำความรู้ความเข้าใจในการศึกษาคู่มือ อันจะส่งผลให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ดังปรากฏในตัวหลักสูตรฐานสมรรถนะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ โรงเรียนเซนต์โยเซฟระยองที่ได้พัฒนาขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

ความรู้ความวิจัยครั้งนี้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัยคือสมรรถนะเฉพาะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศ ประกอบกับการสัมภาษณ์เพื่อยืนยันสมรรถนะเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ดังในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สมรรถนะเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) คือ เป็นสมรรถนะที่มีความเฉพาะวิชา หรือสาขา จำเป็นสำหรับการเรียนในสาขาวิชานั้นๆ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ สามารถสังเคราะห์สมรรถนะเฉพาะสำหรับนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพได้ดังนี้

1. สมรรถนะความฉลาดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ สามารถสื่อสาร หรือโต้แย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตลอดจนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีได้ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งบุคคลนั้นต้องรู้ และใช้องค์ประกอบหลายอย่าง ได้แก่ บริบทหรือสถานการณ์ ความรู้ และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. สมรรถนะการเรียนรู้ด้านฝึกปฏิบัติและการปรับปรุงพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถประเมินและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนสามารถนำหลักฐานทางการแพทย์จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อมาปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ

3. สมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสาร คือ สามารถแสดงออกให้เห็นถึงทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารที่อยู่เหนืออุปสรรคทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และระดับชาติ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถสื่อสาร ข้อมูล ความรู้ เนื้อหาให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างง่าย และมีการนำเสนอข้อมูลที่หลากหลายรูปแบบ

4. สมรรถนะด้านความเป็นมืออาชีพ คือ มีเจตคติและกิริยาที่ตระหนักถึงศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคน ตระหนักถึงคุณค่าของเพื่อนร่วมงานที่ได้รับการฝึกฝนในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตลอดจนมีความตระหนักต่อตนเอง และทักษะในการดูแลตนเองในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participation Research : PR) สิ่งจำเป็นที่จะทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ที่จะเข้ามาเป็นทีมวิจัย ควรได้รับความรู้ และความเข้าใจในกระบวนการวิจัย ตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยที่จะจัดอบรมให้ความรู้ ช่วยเหลือให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าร่วมงานวิจัย

1.2 การสร้างคู่มือในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่าการใช้คู่มือควบคู่กันไปกับการอบรมให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตร ช่วยให้ครูเกิดทักษะและกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมภายในคู่มือร่วมกันระหว่างเพื่อนครู ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาองค์ความรู้ของครูผู้สอน และผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงกรอบสมรรถนะเฉพาะสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนสมรรถนะในการประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อให้กรอบสมรรถนะที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถพัฒนาสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสังคมมากยิ่งขึ้น

2.2 สามารถนำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่สร้างขึ้น ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่มสาระวิชาอื่นนอกเหนือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนใช้ในการแผนการเรียนอื่น หรือระดับชั้นอื่น เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนสามารถเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนกับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอ้อม. (2562). **วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). **คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -3 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2561). **การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร : แนวคิดและกระบวนการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). **สมรรถนะหลัก ปั่นเด็กไทยฉลาดรู้ อยู่ดีมีสุข มีความสามารถสูง และใส่ใจสังคม**. แหล่งที่มา http://site.ksp.or.th/content.php?site=library&SiteMenuID=4472&Action=view&Sys_Page=&Sys_PageSize=&DataID=2251. สืบค้นเมื่อ 20 ม.ค. 2563.
- สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **เครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับครู)**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สิทธิกร สุมาลี. (2561). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสถียร คามิศักดิ์. (2556). **การเขียนคู่มือปฏิบัติงานข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไปวิชาชีพเฉพาะเชี่ยวชาญเฉพาะและพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- David Garrick. (2020). **The Benefit of Competency – Based Assessment**. Dean of Graduate of Education, UCDS College for School Culture.
- David Mc Clelland. (1993). **Testing for Competence rather than for Intelligence**. American: Psychologist.
- Finch and Crunkilton. (1993). **Curriculum Development in Vocational and Technical Education: Planning, Content, and Implementation**. Virginia. Virginia Polytechnic Institute & amp, State University.
- International Bureau of Education. (2011). **Competency – Based Curriculum: IBE – UNESCO is the global centre of excellence in curriculum and related matter**. Geneva: UNESCO.
- Mc Mullan. (2003). **Portfolios and assessment of Competency: A review of the literature**. *Journal of advanced Nursing*. 41(3). 283 – 294.

สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*

CONDITION OF LEARNING RESOURCES MANAGEMENT OF PRIMARY SCHOOLS
UNDER THE EDUCATION SERVICE AREA OFFICE PATHUM THANI PRIMARY
SCHOOL DISTRICT 1

¹ศุภวรรณ การุญญะวีร์ Supawan Karunyawee ²บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

³พระสุรชัย สุรชัย PhraSurachai Surachayo

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: karunyaweesupawan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การศึกษาเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณใช้การสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 3 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้าน วิชาการ ผู้บริหารสร้างเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปี นำทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานอย่างพอเพียง ประหยัด และคุ้มค่า มีการกำหนด แนวทาง ทิศทาง รูปแบบการในการบริหารองค์กร และมีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน จัดสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การจัดการ, แหล่งเรียนรู้, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study the condition of learning resource management of primary schools under the office of educational service areas Pathum Thani Primary School, District 1, This is mixed method research. Qualitative research by studying the document. Data were analyzed by content analysis. Quantitative research by the questionnaire with 331 samples. Data were analyzed by statistics, percentage, mean, standard deviation. Results showed that the condition of learning resource management all 3 aspects overall were at a high level, namely physical aspects, management aspects, and

*Received: May 08, 2023, Revised: August 19, 2023, Accepted: August 19, 2023.

academic. The administrators promote teachers and personnel to have knowledge, understanding and cooperation. in the preparation of strategic plans annual action plan, use resources to operate sufficiently, economically, and cost-effectively. The administrators have guidelines, directions, and forms of organizational management, and flexibility in management organize the environment, materials, and equipment systematically to use as teaching media appropriately.

Keywords: Management, Learning Resources, Primary Schools

บทนำ

สถานศึกษาทุกแห่งแม้จะมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกันแต่โดยทั่วไปแล้ว ในพื้นที่อาณาบริเวณของสถานศึกษาจะมีเสาช หอพระ ถนน สนามเด็กเล่น สนามกีฬา แหล่งน้ำ แปลงเกษตร เรือนเพาะชำ สวนป่า หรือหากสถานศึกษาใดตั้งอยู่ในชุมชนเมืองมีพื้นที่จำกัด อย่างน้อยก็จะมีพื้นที่ไม่ยืนต้นที่คอยเป็นร่มเงาให้กับนักเรียนได้วิ่งเล่นอยู่บ้าง พื้นที่ของสถานศึกษาที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์จากสถานที่นั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยและต่อเนื่องจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสุดท้ายก็จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 25 ดังนี้ “มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ” โดยแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก สรุปโดยรวมได้ว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดการการเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่าและตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และ สาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่

หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตาม ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ การพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดห้องปฏิบัติการให้เป็น แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมมีความเข้าใจบทเรียนดีขึ้น และมีความสนุกสนานมีความสุขในการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (kroobannok.com, 2552)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research Design) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 2,208 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Mogan (อ้างใน ธาณินท์ ศิลป์จารุ, 2551) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 331 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (rating scale) คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็นข้อคำถามด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฐานทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง มีคุณภาพมีความเหมาะสม ตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) 4) นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา คุชณินพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเหมาะสม 5) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

เพื่อพิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (index of Item objective Congruence: IOC) 6) พิจารณาผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้ค่าที่ระดับ 0.50-1.00 และนำไปปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญให้คำแนะนำ 7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.915

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ด้วยการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และแปลผลคะแนนจากบุญชม ศรีสะอาด (2535)

สรุปผลการวิจัย

สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในรายด้าน และภาพรวม

สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ในรายด้าน และภาพรวม	n = 331			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.03	0.62	มาก	2
2. ด้านกายภาพ	4.08	0.73	มาก	1
3. ด้านวิชาการ	3.99	0.67	มาก	3
ภาพรวม	4.03	0.67	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านกายภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหาร จัดสภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจัดสถานที่ในสถานศึกษาพอเพียงกับจำนวนนักเรียนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้สถานที่ทำกิจกรรมก่อให้เกิดการเรียนรู้ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารวางระบบความปลอดภัย และความเป็นสัดส่วนโดยจัดทำแนวรั้ว

2. ด้านการบริหารจัดการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดแนวทางทิศทางการจัดการในการบริหารองค์กรและมีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ผู้บริหารนำทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานอย่างพอเพียง ประหยัด และคุ้มค่า และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปี และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรตรงกับความรู้ความสามารถโดยการจัดทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ด้านวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารครูมีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารมอบหมายและจัดตารางการเรียนการสอนให้ครูสอนในแต่ละวิชาตามความเหมาะสม และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างหลากหลายที่มีความเหมาะสม และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนโดยกิจกรรมโฮมรูมแนะแนว

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีประเด็นนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากคือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปี นำทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานอย่างพอเพียงประหยัดและเกิดความคุ้มค่า และมีการกำหนดแนวทางทิศทางการจัดการในการบริหารองค์กร การบริหารงานมีความยืดหยุ่น จัดสถานที่ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องบางประการกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ได้กล่าวว่า การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้นั้นสิ่งสำคัญคือแหล่งการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้หลากหลาย และครบทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ภายในโรงเรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง และเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเดิม ที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถพัฒนารอบแนวคิดของผู้เรียนได้ และผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ ปิยัญญา จันทะพันธ์ (2559) ที่พบว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการให้ความสำคัญกับงานวิจัย ด้านความสำเร็จของงานวิจัย ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัย ด้านการรับผิดชอบของครูผู้ทำวิจัย และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานครูผู้วิจัย ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนให้กับบุคลากรในโรงเรียน จัดหาเอกสารและมีแหล่งรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษาค้นคว้าการทำ

วิจัย ยกย่องชมเชย ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและมีการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียน ดูแลและเอาใจใส่ครู ผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่ครูในการทำวิจัย และส่งเสริมครูผู้ที่มีผลงานการทำวิจัยดีเด่นทางการศึกษาในการขอเลื่อนวิทยฐานะ การพิจารณาขึ้นเงินเดือน และทุนเพื่อส่งเสริมการทำวิจัย นอกจากนี้ผลการวิจัยบางประการยังมีความสอดคล้องกับการวิจัยของวีระพน ภาณุรักษ์และคณะ (2559) ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการฝึกปฏิบัติของทุกกลุ่ม โดยรวมเท่ากับ 99.203 ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนเข้าอบรมร้อยละ 804 ผลการประเมินคุณภาพเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำเสนอองค์ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการติดตามการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ มีผลด้านการยอมรับและใช้เทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือ สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองทุกภาคส่วนควรสร้างเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือ กำหนดแนวทางการบริหารและมีความยืดหยุ่น นำทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานอย่างพอเพียง ประหยัด และคุ้มค่า จัดสถานที่ในสถานศึกษาพอเพียงกับจำนวนนักเรียน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้สถานที่ทำกิจกรรมก่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างหลากหลายที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริงที่ได้จากแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้ พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้จัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านกายภาพ พบข้อที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารวางระบบความปลอดภัย และความเป็นสัดส่วนโดยจัดทำแนวรั้ว ดังนั้น โรงเรียนควรจัดมาตรการเพิ่มความปลอดภัยให้กับผู้เรียน จัดทำรั้วต้นไม้สำหรับกันส่วนภายในของโรงเรียนให้มิดชิด

1.2 ด้านการบริหารจัดการ พบข้อที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรตรงกับความรู้ความสามารถโดยการจัดทำคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของครูเป็นหลัก

1.3 ด้านวิชาการ พบข้อที่มีผลการวิจัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนโดยกิจกรรมโฮมรูมแนะแนว ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยนำหลักสัปปายะ 7 มาประยุกต์ใช้ในการจัดการแหล่งเรียนรู้

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารการนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ธานินท์ ศิลปจารุ. (2551). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสดิเนสอาร์แอนด์ดี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

ปิยณัฐา จันทะพันธ์. (2559). การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วีระพน ภาณุรักษ์และคณะ. (2559). รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพป. ปทุมธานี เขต 1. แหล่งที่มา https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=1301 สืบค้นเมื่อ 15 มิ.ย. 2563.

kroobannok.com. (2552). การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา. แหล่งที่มา <https://www.kroobannok.com/22785> สืบค้นเมื่อ 27 ก.ค. 2564.

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home)* ORGANIZATION BEHAVIOR CHANGE : CASE STUDY OF WORK FROM HOME

¹รัชณี เดชาศาสตร์ Ratchanee Dachasat ²กมลพร กัลยาณมิตร Kamolporn Kalyanamitra

³สถิตย์ นิยมญาติ Satit Niyomyaht

⁴ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช Tassanee Lakkanapichonchat

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ratchaneedachasat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน และ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work from Home) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จากผู้บริหารและบุคลากรทั่วไปในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการทำงานจากบ้านและมีประสบการณ์กับเรื่องการศึกษาในช่วงขณะที่มีการควบคุมโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐและภาคเอกชนและบุคลากรทั่วไป รวมจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปความแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อายุ เนื่องจากคนที่มีอายุมากมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถนั่งทำงานได้นานการทำงานเกิดความล่าช้า เพศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจากบ้านเนื่องจากเพศชายรู้สึกตื่นเต้น สนุก และมีความสุขกับการทำงานที่บ้าน สามารถปฏิบัติงานได้ทันที ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ในขณะที่เพศหญิงมีความรู้สึกกังวลกับการทำงานที่บ้าน ต้องใช้เวลาในการปรับตัว สถานภาพสมรสส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจากบ้านเนื่องจากบุคคลที่สมรสแล้ว อาจจะถูกรบกวนจากคนในครอบครัวทำให้เสียสมาธิในการทำงาน บุคคลที่มีสถานภาพโสดอาศัยอยู่คนเดียวจึงไม่มีปัญหา บุคลิกภาพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจากบ้านโดยบุคคลที่มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ชอบวางแผน จัดลำดับความสำคัญ สามารถบริหารจัดการเวลาส่วนตัวได้เป็นอย่างดี ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกอิสระ เปิดกว้าง พร้อมรับสิ่งใหม่ๆ สามารถปรับตัวกับการทำงานที่บ้านได้ง่าย ทักษะคิดส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจากบ้านเนื่องจากบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่บ้าน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถทำงานได้อย่างปกติสุข ในขณะที่บุคคลที่มีทัศนคติในเชิงลบต่อการทำงานที่บ้าน ขาดแรงบันดาลใจในการทำงาน มองว่าการทำงานที่บ้านเป็นอุปสรรค งานที่ทำจึงมีโอกาสล้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ การรับรู้ของบุคคลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานจากบ้านโดยการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ทำให้บุคลากรเกิดความรับผิดชอบและวินัยในการทำงาน 2) ปัญหาและอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work from Home) ได้แก่ ปัญหาความ

*Received: August 12, 2023, Revised: August 21, 2023, Accepted: August 21, 2023.

พร้อมของเทคโนโลยี ปัญหาการขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ปัญหาการสื่อสารที่ไม่ราบรื่น ปัญหาขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี ปัญหาสุขภาพและจิตใจ และปัญหาสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, พฤติกรรมองค์กร, การทำงานจากบ้าน

Abstract

The purpose of this research was to 1) to study the organization behavior change: a case study of work from home, and 2) to study the problems and obstacles of organization behavior change: a case study of work from home. This research was qualitative. Key Informants obtained from a purposive selection from executives and general personnel in government and private organizations involved in this study and had experience for work from home while there was controlled of the COVID-19 epidemic, totaling 20 key informants by a purposive selection. The tool using for data collection was a structured interview. The results found that 1) the organizational behavior change: a case study of work from home, including age, due to the deterioration of the body in older people, making it impossible to sit and work for a long time resulting in a work delay. Gender affected changes in work from home behavior because males were excited, and enjoy working at home, able to perform work immediately, no advance planning. While the female gender was concerned about having to work at home. It took time to adjust. Marital status affected changes in work from home because the married individuals might be distracted by their family and would distract them from work. A person with a single status lived alone had no problem. Personality affected changes in work from home behavior by persons with discipline, being responsibility, being honest with themselves, liked to plan, prioritized, being to manage work and personal time very well. Individuals with independent personalities were open to new things. You could easily adapt to work at home. Attitude affected changes in work from home behavior because people had a good attitude to work at home, being enthusiastic in their work and able to work happily. While the persons had negative attitudes to work at home, lacking of inspiration for work, seeing work at home as a hindrance. Therefore, work was more likely to fail than success. The perception of persons affected changes in work from home behavior by recognizing their roles and responsibilities, people developed responsibility and discipline in their work, 2) the problems and obstacles were lacked of technology availability, lacked of interaction with colleagues, poor communication problems, lacked of technology skills, health and psychological problems, and environment problems.

Keywords: Change, Organization Behavior, Work From Home.

บทนำ

การทำงานจากบ้าน “Work From Home” หรือที่หลายคนย่อว่า “WFH” ความหมายตรงๆ คือการทำงานจากบ้านได้โดยไม่ต้องมาเข้าที่ทำงาน และไม่ได้เจาะจงเฉพาะบ้านเท่านั้น อาจะหมายถึงการทำงานนอกสถานที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เพราะมีเหตุจำเป็นต้องไป แต่ก็สามารถนั่งทำงานได้ เป็นเทรนด์การทำงานยุคใหม่ที่ตามมากับเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาไปจนทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีต้นทุนที่ต่ำลง ประกอบกับพฤติกรรมการทำงานของคนรุ่นใหม่ที่มองหากการทำงานแบบอิสระ ให้คุณค่าทั้งงานและการเดินทางเพื่อรับประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับชีวิต เมื่อเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเข้าถึงคนส่วนใหญ่ผ่านทางอุปกรณ์ส่วนตัวได้ เช่น แล็ปท็อป สมาร์ทโฟน จึงช่วยเทรนด์การทำงานที่บ้านชัดเจนขึ้นสามารถทำงานและสื่อสารกันที่ไหนเมื่อไหร่ก็ได้ (ทวี สุรฤทธิกุล, 2563) การทำงานจากบ้านจึงช่วยให้ปลอดภัยจากโควิด-19 ได้ เนื่องจากผลการวิจัยต่างๆ รายงานถึงลักษณะการแพร่กระจายของไวรัสโคโรนาว่าไว้มากหลายรูปแบบ โดยผลการศึกษาที่ตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์นิวอิงแลนด์ (The New England Journal of Medicine, 2020) พบว่า ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ปะปนอยู่ในอากาศแม้จะผ่านไปนานเกือบ 3 ชั่วโมง โดยเฉพาะความสามารถในการแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้แม้ไม่แสดงอาการป่วย จึงทำให้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากกว่าโรคซาร์ส ทีมนักระบาดวิทยาของรัฐบาลจีนในมณฑลหูเป่ย์ ที่สอบสวนโรคกรณีการติดเชื้อแบบกลุ่มก้อน (Cluster) เมื่อวันที่ 22 มกราคม ที่ผ่านมาพบว่าเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ล่องลอยอยู่ในอากาศได้นานอย่างน้อย 30 นาที และกระจายไปไกลถึง 4.5 เมตร มากกว่าระยะปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขทั่วโลกแนะนำให้อยู่ห่างจากผู้ติดเชื้อ 1-2 เมตร แต่ระยะเวลาที่เชื้ออยู่บนวัตถุขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น อุณหภูมิ และชนิดของวัตถุ เช่น อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียสทำให้เชื้อสามารถมีชีวิตอยู่ได้นาน 2-3 วัน บน แก้ว ผ้า โลหะ พลาสติก หรือกระดาษ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การทำงานจากบ้าน (Work From Home) อาจไม่ใช่แค่เทรนด์การทำงานที่เกิดขึ้นตามสมัยนิยม หรือ “ทางเลือก” ในการทำงานเท่านั้น แต่กำลังจะกลายเป็น “ทางรอด” ของมวลมนุษยชาติ เมื่อคราวเกิดวิกฤตโรคระบาดอย่างที่เรากำลังเผชิญกับ “โควิด-19” ที่มาจากไวรัส “โคโรนา” ที่ยังมองไม่เห็นตอนอวสาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

พฤติกรรมของบุคคลที่ต้องทำงานจากบ้าน (Work From Home) ในช่วงสัปดาห์แรกๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้สามารถทำงานจากสถานที่ที่ไม่ใช่ที่ทำงานได้สัปดาห์ถัดๆ มาเป็นบททดสอบที่ทำหยาบมากขึ้นเรื่อยๆ ว่ายังมีความสุขดี เพราะสถานการณ์ได้บังคับให้ต้องใช้เวลาอยู่กับตัวเองมากขึ้นและทำความเข้าใจกับสังคมที่ไม่ได้อยู่ใกล้แค่เอื้อมอีกต่อไป (สุขใจ ว่องไวศิริวัฒน์, 2563) ส่วนเรื่องการทำงานนั้นต้องยอมรับว่ามีหลายอย่างขาดหายไป โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันแบบสบายๆ บทสนทนาถามไถ่เรื่องราวชีวิตหรือแม้กระทั่งการพูดคุยเรื่องต่างๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นสิ่งไร้สาระ แต่จริงๆ แล้วเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ทำงานได้อย่างไม่เครียดและกระตุ้นให้เกิดไอเดียใหม่ๆ ได้อย่างดี เพราะพฤติกรรมบุคคล หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในองค์การอย่างเป็นระบบ โดยใช้ความรู้เชิงพฤติกรรมศาสตร์มาทำความเข้าใจและทำความเข้าใจที่ได้เห็นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เป็นการเพิ่มผลผลิตที่นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน การทำงานจากบ้าน (Work From Home) หรือการทำงานที่บ้าน เมื่อโรค COVID-19 ระบาด อาจสร้างความเครียดให้แก่บางคนได้ เนื่องจากต้องเก็บตัวทำงานอยู่ที่บ้าน โดยไม่ได้เจอใครเลยเป็นเวลานานนับเดือนแล้ว (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ยังมีปัญหาอีกหลายประการ เช่น 1) ไม่สามารถรู้ได้ว่าคนๆ นั้นทำงานเต็มเวลาจริงๆ หรือไม่ ถ้าหากการทำงานไม่สามารถ

ติดตามการทำงานของบุคลากรได้ นอกจากการมานั่งทำงานในสำนักงานให้ครบตามชั่วโมงที่กำหนด

2) การติดต่อต้องผ่านการโทร Chat หรือ Email เท่านั้น หากมีการประชุมก็ต้องประชุมผ่าน Video Conference ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ประสิทธิภาพในการสื่อสารลดลง เมื่อเทียบกับการเจอหน้ากันโดยตรง และ

3) อาจเกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างตำแหน่งงานที่สามารถทำงานจากบ้านได้กับตำแหน่งงานที่ไม่สามารถทำได้ เพราะได้ผลประโยชน์ไม่เท่าเทียมกัน

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) จึงมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร เนื่องจากช่วยให้ได้รู้จักพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กรได้ตรงตามลักษณะและบุคลิกภาพของเขาทั้งในด้านที่เป็นข้อดีและข้อเสีย ในส่วนที่เป็นข้อดีจะได้รับยกย่องส่งเสริมให้รักษาไว้รวมทั้งสนับสนุนให้อยู่ในระดับที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป เพราะการศึกษาพฤติกรรมองค์กรในสถานการณ์ที่มีโรคระบาดนั้นนอกจากทำให้รู้จักและพัฒนาบุคลากรได้ตรงกับสภาพแวดล้อมแล้วยังช่วยให้ได้รับรู้และเรียนรู้ด้วยว่าองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ไม่ปกติ นั้นควรมีโครงสร้างและลักษณะการทำงานอย่างไร และพฤติกรรมองค์กรที่มีความเหมาะสมควรจะเป็นอย่างไร การทำงานจากบ้านจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานที่มีการปรับให้เหมาะสมและยังทำให้การทำงานขององค์กรยังเดินหน้าต่อไปได้ และการทำงานจากบ้านนี้อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงต่อการศึกษาพฤติกรรมองค์กรทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home)
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : การทำงานจากบ้าน (Work From Home)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้คัดเลือกไว้ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ที่ได้จากเอกสารประเภทต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการศึกษานี้ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้บริหารและบุคลากรทั่วไปในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่เคยมีประสบการณ์ทำงานอยู่ที่บ้าน ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานสื่อสารองค์กร ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการและสภาพแวดล้อมในการทำงาน วิทยากรที่ปรึกษา นักจิตวิทยา บรรณาธิการ และสื่อมวลชน นักเขียน Brand Inside ผู้บริหารระดับสูงในภาคเอกชน และบุคลากรในภาครัฐและเอกชน

รวมจำนวน 20 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในรูปแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. การสร้างเครื่องมือวิจัย

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.2 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัยข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้คำแนะนำ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้คัดเลือกไว้ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์โดยดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

5.1 การนัดหมายและกำหนดวันสัมภาษณ์ผู้วิจัยประสานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกำหนดสัมภาษณ์

5.2 การแนะนำตัวและการสร้างความสัมพันธ์ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และชี้แจงก่อนสัมภาษณ์ถึงข้อมูลที่ได้จากผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นความลับ ไม่นำไปเปิดเผยรายบุคคลโดยขออนุญาตในการจัดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ทำการวิจัยได้ สร้างความสัมพันธ์ (Rapport) กับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและมีการทดสอบคำถามและคำตอบเพื่อเป็นแนวทางในการถามคำถามต่อไปโดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาที

5.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะถามคำถามที่ละข้อตามแบบสัมภาษณ์ครบทุกด้าน และผู้วิจัยจะใช้คำถามเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังขาดอยู่

5.4 การยุติสัมภาษณ์ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และอาจนัดหมายสัมภาษณ์เพิ่มเติมทางโทรศัพท์เพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา

6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ในด้านข้อมูลที่ได้จากแหล่งบุคคลเป็นหลักรวมทั้งตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล(Methodological Triangulation) คือ การศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์

7. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นเครื่องมือของการวิจัยที่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือที่สุดจะเห็นได้ว่าตลอดกระบวนการวิจัยมีทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกเข้าไปในเรื่องส่วนตัว ความรู้สึกนึกคิด และการสังเกตซึ่งบางครั้งอาจจะละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเก็บรักษาความลับ

ความปลอดภัยโดยการนำเสนอข้อมูลและเขียนรายงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รหัสหมายเลข เพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล และนำเสนอในภาพรวมโดยไม่เฉพาะเจาะจงผู้ใด

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home)

1.1 อายุส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากคนที่มีอายุมากมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถนั่งทำงานได้นาน ต้องคอยพักระหว่างการทำงานเป็นระยะเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถ ส่งผลให้การทำงานเกิดความล่าช้า และขาดสมาธิในการทำงานได้ง่าย ในขณะที่คนที่มีอายุน้อยจะสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานได้ง่ายกว่า มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รักความอิสระ มีสิ่งล่อใจให้ไขว่คว้าหาทำให้เสียงานหรือทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

1.2 เพศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากเพศชายรู้สึกตื่นเต้น สนุก และมีความสุขกับการทำงานที่บ้าน สามารถปฏิบัติงานได้ทันที ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ในขณะที่เพศหญิงมีความรู้สึกกังวลกับการที่ต้องทำงานที่บ้าน ต้องใช้เวลาในการปรับตัว และมีการวางแผนการทำงานในแต่ละวัน

1.3 สถานภาพสมรสส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากบุคคลที่มีสถานภาพสมรสและมีสถานภาพโสด บางครั้งการทำงานจะถูกรบกวนจากคนในครอบครัว ทำให้เสียสมาธิในการทำงาน ดังนั้นการทำงานที่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพจึงต้องมีการพูดคุย ทำความเข้าใจกับคนในครอบครัว มีการกำหนดพื้นที่สำหรับทำงาน ยกเว้นบุคคลที่มีสถานภาพโสดแล้วอาศัยอยู่คนเดียวไม่ค่อยมีปัญหา

1.4 บุคลิกภาพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) โดยบุคคลที่มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ชอบวางแผน จัดลำดับความสำคัญ สามารถบริหารจัดการเวลางานและเวลาส่วนตัวได้เป็นอย่างดี ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกอิสระ เปิดกว้าง พร้อมรับสิ่งใหม่ ๆ สามารถปรับตัวกับการทำงานที่บ้านได้ง่าย ในขณะที่คนที่ยึดติดกับรูปแบบการทำงานเดิมๆ ชอบเข้าสังคม ชอบการถูกยกย่อง การทำงานที่บ้านทำให้คนเหล่านี้รู้สึกอึดอัด หดหู่ในการทำงาน

1.5 ทักษะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่บ้าน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถทำงานได้อย่างปกติสุข ในขณะที่บุคคลที่มีทัศนคติในเชิงลบต่อการทำงานที่บ้าน ขาดแรงบันดาลใจในการทำงาน มองว่าการทำงานที่บ้านเป็นอุปสรรค งานที่ทำจึงมีโอกาสร้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ

1.6 การรับรู้ของบุคคลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) โดยการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ทำให้บุคลากรเกิดความรับผิดชอบและวินัยในการทำงาน การรับรู้นโยบาย จะทำให้บุคลากรเกิดการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน การรับรู้บรรยากาศของการทำงานที่บ้าน ทำให้บุคลากรสามารถปรับการทำงานได้ และไม่วอกแวกไปกับสิ่งรบกวนข้าง การรับรู้

ในกระบวนการทำงานทำให้การทำงานที่บ้านเสร็จทันเวลาและตอบโจทย์เป้าหมายขององค์กร และการรับรู้ถึงประโยชน์ของการทำงานที่บ้านทำให้มีความสุขและสนุกกับการทำงาน

1.7 ความเครียดส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากการทำงานที่บ้านนั้นพื้นที่การทำงานและพื้นที่ส่วนตัวได้กลายเป็นพื้นที่เดียวกัน ต้องหาจุดสมดุลในการทำงานและชีวิตครอบครัวให้ชัดเจน หากมีการจัดการไม่ดีปล่อยให้สมดุลดังกล่าวผิดเพี้ยนสะสมให้เกิดเป็นความเครียด ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเบื่อ หดหู่ หหมดไฟในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้น ความอดทนต่ำ ประสิทธิภาพในการทำงานก็ลดลง

1.8 สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ส่งผล เช่น 1) แสง บางคนชอบไฟสว่างมาก บางคนชอบแสงสว่างน้อย ดังนั้นในการทำงานต้องปรับให้เหมาะสมกับความชอบของตนเอง 2) เสียง เพราะความเงียบสงบ ไม่มีคนคอยขัดจังหวะ ทำให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จได้มากกว่า 3) บรรยากาศ บรรยากาศในสำนักงานจะมีความเป็นทางการมากกว่า ทำให้เหมาะกับการทำงาน แต่การทำงานที่บ้านบรรยากาศเหมาะกับการพักผ่อน รู้สึกสบายเหล่านี้อาจส่งผลให้งานเสร็จช้าได้ และ 4) เครื่องมืออุปกรณ์ที่ดี มีความเหมาะสม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสะดวกสบายและงานเกิดประสิทธิภาพ

2. ปัญหาและอุปสรรคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: การทำงานจากบ้าน (Work From Home) ได้แก่ 1) ปัญหาด้านความพร้อมของทรัพยากรและเทคโนโลยี 2) ปัญหาด้านระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอน การขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 3) ปัญหาด้านการสื่อสารที่ไม่เป็นราบรื่น การขาดการติดต่อสื่อสาร ความผิดพลาดจากการสื่อสาร 4) ปัญหาด้านบุคลากรขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 5) ปัญหาด้านสุขภาพและจิตใจ และ 6) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะกับการทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home)

1.1 อายุส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากคนที่มีอายุมากมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถนั่งทำงานได้นานต้องคอยพักระหว่างการทำงานเป็นระยะเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถ ส่งผลให้การทำงานเกิดความล่าช้า และขาดสมาธิในการทำงานได้ง่าย ในขณะที่คนที่มีอายุน้อยจะสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานได้ง่ายกว่า มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รักความอิสระ มีสิ่งล่อใจให้ไขว่ขว้างทำให้เสียงานหรือทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ Robbins, S. P. (1993) ได้เสนอแบบจำลองของพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคล พบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร คือ คุณลักษณะทางชีวภาพซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคลในแต่ละระดับ ได้แก่ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับผลการปฏิบัติงานของบุคคลเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจ เช่น การศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอายุมากจะทำงานสุขุมมากกว่าคนอายุน้อย ในขณะที่ผลผลิตของงาน ไม่ได้แตกต่างจากคนอายุน้อย ซึ่งขัดแย้งกับความเชื่อเดิมของคนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่า คนอายุ มากมีโอกาสดำรงงานด้วยเหตุจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาสุขภาพมากกว่าคนอายุ น้อย ส่วนคนอายุน้อยมีโอกาสดำรงงานจากสาเหตุที่ไม่จำเป็น

หรือสามารถหลีกเลี่ยงได้มากกว่าคนอายุ มาก นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของบุญทริกา แจ้งเจริญกิจ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บรรยากาศองค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบรรยากาศองค์การ ระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศองค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ เพื่อศึกษาอิทธิพลระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและเพื่อสร้างสมการทำนายพฤติกรรมองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา จำนวน 297 คน ผลการศึกษา พบว่า การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับบรรยากาศองค์การพบว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อบรรยากาศองค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การไม่แตกต่างกันและบรรยากาศองค์การด้านการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การมากที่สุด

1.2 เพศส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์การ: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากเพศชายรู้สึกตื่นเต้น สนุก และมีความสุขกับการทำงานที่บ้าน สามารถปฏิบัติงานได้ทันที ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ในขณะที่เพศหญิงมีความรู้สึกกังวลกับการที่ต้องทำงานที่บ้าน ต้องใช้เวลาในการปรับตัว และมีการวางแผนการทำงานในแต่ละวัน สอดคล้องกับ Robbins, S. P. (1993) ได้เสนอแบบจำลองของพฤติกรรมองค์การในระดับบุคคลพบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ คือ เพศ จากการทบทวนงานวิจัยต่างๆ พบว่า ผลผลิตของการทำงานของเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน แต่เพศหญิงมีแนวโน้มขาดงานหรือออกจากงานจากสูงกว่าชาย เนื่องจากเพศหญิงต้องมียบทบาทในการดูแลครอบครัวและขาดความอดทนมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของมนัสนันท์ ศรีนาคร (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการทำงานทางไกลและที่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการใช้ทำงานทางไกลและที่บ้าน ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานทางไกลและที่บ้าน เปรียบเทียบกับการทำงานแบบดั้งเดิม รวมทั้งศึกษาข้อดีของการทำงานทางไกลและที่บ้าน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการทำงานในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 297 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานที่สำนักงาน (ร้อยละ 79.8) ใช้เวลาทำงานที่สำนักงานและที่บ้านครั้งต่อครั้ง (ร้อยละ 11.1) และเวลาส่วนใหญ่เป็นการทำงานทางไกลหรือที่บ้าน (ร้อยละ 9.1) นอกจากนี้พบว่าเพศ ลักษณะงาน รายได้และเงินเดือน การใช้ระบบการประชุมทางไกล และการส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการทำงานทางไกลและที่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อเปรียบเทียบความเห็นของผู้ที่ทำงานทางไกล และที่บ้านกับผู้ที่ทำงานแบบดั้งเดิมหรือทำภายในสำนักงาน พบว่าการทำงานทางไกลหรือที่บ้านดีกว่าการทำงานแบบเดิมตามลำดับดังนี้ มีอิสระในการทำงานมากขึ้น สุขภาพจิตดีขึ้น มีความสุขมากกว่าเดิม ความขัดแย้งลดลง พนักงานมีความมั่นใจในการตัดสินใจและการกระทำของตนเองมากกว่าเดิม มีผลงานมากขึ้นกว่าเดิม งานมีคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิม สามารถสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานได้ดีกว่าเดิม สามารถสื่อสารและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาได้ดีกว่าเดิม และรายได้และเงินเดือนเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

1.3 สถานภาพสมรสส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์การ: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากบุคคลที่มีสถานภาพสมรสและมีสถานภาพโสด บางครั้งการทำงานถูก

รบกวนจากคนในครอบครัว ทำให้เสียสมาธิในการทำงาน ดังนั้นการทำงานที่บ้านให้เกิดประสิทธิภาพจึงต้องมีการพูดคุย ทำความเข้าใจกับคนในครอบครัว มีการกำหนดพื้นที่สำหรับทำงาน ยกเว้นบุคคลที่มีสถานภาพโสดแล้วอาศัยอยู่คนเดียวไม่ค่อยมีปัญหา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Robbins, S. P. (1993) ได้เสนอแบบจำลองของพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคลพบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร คือการศึกษาวิจัยยังมีไม่มากพอที่จะสรุปความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่าง สถานภาพสมรสกับผลผลิตของงาน แต่ก็พบว่า คนที่แต่งงานแล้วจะขาดงานและออกจากงานน้อยกว่าคนที่ยังไม่แต่งงาน รวมทั้งมีความพึงพอใจในงานสูงกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะต้องรับผิดชอบ ครอบครัว จึงทำให้ความสำคัญกับความมั่นคงในการทำงานเพื่อให้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวมากกว่าผู้ที่ยังไม่มีภาระ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของกัลยา วงษ์ลัมัย (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริการด้านเครื่องรูดบัตรเครดิต (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา) ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานได้แก่ อายุมาก ระดับการศึกษาสูง มี สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงานนาน และตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานสูง มี ทักษะในการทำงานที่ดีและมีความก้าวหน้าในการทำงานอย่างรวดเร็ว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ ฝ่ายบริหารควรมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาเบื้องต้น และวิธีการตอบคำถามแก่ลูกค้าให้แก่พนักงานที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี มี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีสถานภาพโสด มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า 1 ปี และมี ตำแหน่งหน้าที่ต่ำกว่าพนักงาน เพื่อให้การบริการลูกค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้นผู้บริหารควรได้จัดทำนโยบายการบริหารองค์กรเป็นลายลักษณ์ควรได้จัดอบรมหลักสูตรภาวะผู้นำให้แก่บุคลากรใน ระดับหัวหน้างานขึ้นไป ควรจัดทำโครงสร้างเงินเดือนและผลตอบแทนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและแจ้งให้ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล ควรได้จัดทำรายการสวัสดิการในการทำงานของบุคลากรให้ ชัดเจนและให้มีการประชุมกับบุคลากร ควรได้จัดทำหลักสูตรการอบรมสัมมนาประจำปีให้บุคลากรเพื่อให้บุคลากรได้เลือกที่จะเข้ารับการฝึกอบรมและสัมมนาอย่างน้อย 1 หลักสูตรต่อคนต่อปีเพื่อพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพในการทำงานของตนเอง

1.4. บุคลิกภาพส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากบุคคลที่มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ชอบวางแผน จัดลำดับความสำคัญ สามารถบริหารจัดการเวลาและเวลาส่วนตัวได้เป็นอย่างดี ส่วนบุคคลที่มีบุคลิกอิสระ เปิดกว้าง พร้อมรับสิ่งใหม่ๆ สามารถปรับตัวกับการทำงานที่บ้านได้ง่าย ในขณะที่คนที่ยึดติดกับรูปแบบการทำงานเดิมๆ ชอบเข้าสังคม ชอบการถูกยกย่อง การทำงานที่บ้านทำให้คนเหล่านี้รู้สึกอึดอัด หดโหดในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Robbins, S. P. (1993) ได้เสนอแบบจำลองของพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคลพบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร คือบุคลิกภาพ เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล เช่น บุคลิกภาพส่วนหนึ่งถูกกำหนดโดยสภาพทางร่างกายและจิตใจที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ อีกส่วนหนึ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อมที่ได้รับตั้งแต่เกิดการเรียนรู้ การศึกษาอบรม และประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต นอกจากนี้สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพเดิมที่เป็นอยู่ บุคลิกภาพเป็นตัวทำนายพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร เช่น บุคลิกภาพ เชินอายหรือเชื่อมั่นในตนเอง การเชื่ออำนาจในตน หรือเชื่ออำนาจนอกตน การนับถือตนเอง การมุ่งมั่นในความสำเร็จ การชอบเป็นใหญ่เหนือผู้อื่น การชอบเสี่ยง การอนุรักษ์นิยม ฯลฯ ซึ่งบุคลิกภาพแต่ละประเภทจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

หรือไม่เหมาะสมกับแต่ละงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของสมฤดี คุ่มเดช (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในองค์กร และปัจจัยด้านข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานในบริษัทเอกชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ เก็บข้อมูลจากพนักงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และวิธีการทาง สถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยที (t-test) กรณี การเปรียบเทียบของกลุ่มสองกลุ่มที่อิสระต่อกันและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe และการวิเคราะห์การ ถดถอยแบบพหุ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านบุคลิกภาพและการรับรู้คุณค่าในตัวเอง มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงาน ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านเงินเดือนและการปรับเงินเดือนประจำปีไม่มีผล ต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน และด้านสวัสดิการและโบนัสประจำปีมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของ พนักงานเอกชน ปัจจัยสังคมด้านความสัมพันธ์ ด้านการได้รับการยอมรับและด้านการสื่อสารและกิจกรรมทาง สังคมมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน ปัจจัยสิ่งแวดล้อมด้านความเหมาะสมเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความพร้อมของอุปกรณ์ เครื่องมือในการทำงานมีผลต่อระดับคุณภาพ ชีวิตของพนักงานเอกชน และสถานะภาพสมรสที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชนที่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.5 ทศนคติส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่บ้าน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถทำงานได้อย่างปกติสุข ในขณะที่บุคคลที่มีทัศนคติในเชิงลบต่อการทำงานที่บ้าน ขาดแรงบันดาลใจในการทำงาน มองว่าการทำงานที่บ้านเป็นอุปสรรค งานที่ทำจึงมีโอกาสล้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ Robbins, S. P. (1993) ได้เสนอแบบจำลองของพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคล พบว่า ปัจจัยในระดับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร คือ ค่านิยมและทัศนคติ บุคคลถูก หล่อหลอมและขัดเกลาทางสังคมให้มีค่านิยมและทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ เช่น ต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อวิชาชีพ ต่อลักษณะการทำงาน ฯลฯ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในบุคคลที่ทำให้มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมตามค่านิยมและ ทัศนคติของตน การรับรู้ เป็นกระบวนการจัดระบบและให้ความหมายต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งส่งผลต่อการ ตัดสินสิ่งต่างๆ และการแสดงออกต่อสิ่งนั้นๆ โดยพบว่า การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ จะได้รับผลกระทบจาก ทั้งปัจจัยภายในบุคคล เช่น ความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ การศึกษาของวีรยา อิทธิพัฒนภากิน และอานนท์ ทับเที่ยง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติในมุมมอง ของพนักงานที่มีผลต่อการทำงานจากที่บ้าน งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการศึกษทัศนคติในมุมมองของ พนักงานที่มีต่อการทำงานจากที่บ้านโดยแบบจำลองที่ดัดแปลง จากทฤษฎีการยอมรับด้านเทคโนโลยีแบบจำลองการ ยอมรับ เทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดการทำงานจากที่บ้านไม่ว่าจะเป็นด้านความเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี ซึ่งใน ประเทศไทยมีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น จากในอัตราร้อยละ 82 ของประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงปัญหามลภาวะทางอากาศเป็นพิษ เนื่องจากในช่วงปี 2562 ได้เกิดวิกฤตการณ์ PM 2.5 ที่ ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของคนในประเทศไทยอย่างมาก ซึ่งค่าความหนาแน่นมลพิษใน กรุงเทพมหานคร ติดอันดับ 8 ใน 10 ของโลก ส่วนใหญ่มาจากปัญหารถติดสะสมบนท้องถนน ซึ่งนอกจาก ปัจจัยข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมใน ปัจจัยด้านทัศนคติ และแนวคิดนโยบายองค์กร (Corporate

Policy) และปฏิบัติงานของพนักงาน (Job Performance) ที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการยอมรับการทำงานจากที่บ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดการยอมรับและนำระบบการทำงานจากที่บ้านมาปรับใช้ในอนาคตได้ โดยได้ดำเนินการเก็บ แบบสอบถามจำนวนประชากรที่เคยทำงานจากที่บ้านจำนวน 400 คน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ T-test, One-way ANOVA และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยกำหนดปัจจัยไว้ 5 ด้านคือ (1) ด้านการรับรู้ ประโยชน์ (2) ด้านการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (3) ปัจจัยด้านความสอดคล้อง (4) ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของพนักงาน และ (5) ปัจจัยด้านนโยบายองค์กร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.6. การรับรู้ของบุคคลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) โดยการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ทำให้บุคลากรเกิดความรับผิดชอบและวินัยในการทำงาน การรับรู้นโยบาย จะทำให้บุคลากรเกิดการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน การรับรู้บรรยากาศของการทำงานที่บ้าน ทำให้บุคลากรสามารถปรับการทำงานได้และไม่วอกแวกไปกับสิ่งรบกวนข้าง การรับรู้ในกระบวนการทำงานทำให้การทำงานที่บ้านเสร็จทันเวลาและตอบโจทย์เป้าหมายขององค์กรและการรับรู้ถึงประโยชน์ของการทำงานที่บ้านทำให้มีความสุขและสนุกกับการทำงาน สอดคล้องกับการวิจัยของสมฤดี คุ่มเดช (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในองค์กรและปัจจัยด้านข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานในบริษัท เอกชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในองค์กร และปัจจัยด้านข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล ที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานในบริษัทเอกชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากพนักงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คนและวิธีการทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที (t-test) กรณี การเปรียบเทียบของกลุ่มสองกลุ่มที่อิสระต่อกันและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ด้านบุคลิกภาพและการรับรู้คุณค่าในตัวเองมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงาน ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านเงินเดือนและการปรับเงินเดือนประจำปีไม่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน และด้านสวัสดิการและโบนัสประจำปีมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน ปัจจัยสังคมด้านความสัมพันธ์ ด้านการได้รับการยอมรับและด้านการสื่อสารและ กิจกรรมทางสังคมมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ด้านความเหมาะสมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือในการทำงานมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชน และสถานะภาพสมรสที่แตกต่างกันมีผลต่อ ระดับคุณภาพชีวิตของพนักงานเอกชนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.7. ความเครียดส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: กรณีศึกษา การทำงานจากบ้าน (Work From Home) เนื่องจากการทำงานที่บ้านนั้นพื้นที่การทำงานและพื้นที่ส่วนตัวได้กลายเป็นพื้นที่เดียวกัน ต้องหาจุดสมดุลในการทำงานและชีวิตครอบครัวให้ชัดเจน หากมีการจัดการไม่ดีปล่อยให้สมดุลดังกล่าวผิดเพี้ยนสะสมให้เกิดเป็นความเครียด ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเบื่อ หดหู่ หมดไฟในการทำงาน ขาดความกระตือรือร้น ความอดทนต่ำ ประสิทธิภาพในการทำงานก็ลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Robbins, S. P. (1993) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมขององค์กรเป็นค่านิยมหรือบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันของสมาชิกขององค์กร ซึ่งกลายเป็นรากฐานของระบบการบริหารและวิธีการปฏิบัติของพนักงานและผู้บริหารภายในองค์กร

ซึ่งทั้งผู้บริหารและพนักงานที่เข้ามาอยู่ในองค์กร ต่างต้องเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรและยึดถือเป็นแนวทางในการคิด ตัดสินใจและปฏิบัติ หากผู้ใดละเมิดธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวจะถูกลงโทษในรูปแบบต่างๆ วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร ความเครียดจากการทำงาน เมื่อบุคคลทำงานด้วยกันในองค์กร โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดและความต้องการมักจะนำมาสู่ความเครียดของพนักงานและผู้บริหาร ซึ่งปัจจัยที่ ก่อให้เกิดความเครียดได้มีทั้งปัจจัยด้านบุคคล เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหา บุคลิกภาพ เป็นต้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น ความไม่แน่นอนของการเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยี เป็นต้น และปัจจัยด้านองค์กร ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวองค์กรโดยตรง เช่น ในสภาวะที่มีข้อจำกัดและความต้องการด้านบทบาท ด้านงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านภาวะผู้นำและช่วงวงจรชีวิตขององค์กร (Organization's Life Stage) ทำให้บุคคลในองค์กรมีแนวโน้มที่จะเครียดได้และหากบุคคลดังกล่าวมีบุคลิกภาพที่ไวต่อความเครียดและขาดประสบการณ์ในการจัดการกับความเครียด จะส่งผลให้เกิดสภาวะเครียดและมีอาการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐธิดา สุพรรณภพ (2559) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้คุณค่าของงานและความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 262 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาคือ ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความเครียดในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้คุณค่าของงาน ความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน โดยรวม ($r = .169, p < .01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงานด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ ($r = .248, p < .01$) ส่วนความเครียดในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงานด้านการลดค่า ความเป็นบุคคลของผู้อื่น และด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานและผลการศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้คุณค่าของงาน สามารถร่วมกันทำนาย ความเหนื่อยหน่ายในการทำงานได้ร้อยละ 10.9

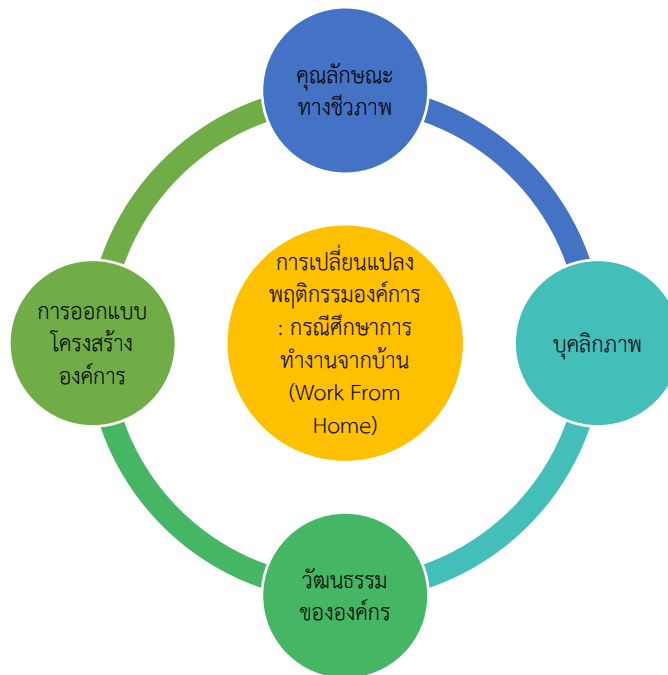
2. ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร: การทำงานจากบ้าน (Work From Home) ได้แก่ 1) ปัญหาด้านความพร้อมของทรัพยากรและเทคโนโลยี 2) ปัญหาด้านระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอน การขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 3) ปัญหาด้านการสื่อสารที่ไม่เป็นราบรื่น การขาดการติดต่อสื่อสาร ความผิดพลาดจากการสื่อสาร 4) ปัญหาด้านบุคลากรขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 5) ปัญหาด้านสุขภาพและจิตใจ และ 6) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของรัฐบาลในหลายๆ ประเทศที่ได้ออกมาตรการ Social Distancing ที่เข้มงวดและครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศอิตาลีที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในหลายอาทิตย์ที่ผ่านมาทำให้ทางรัฐบาลอิตาลีได้ออกมาตรการ Social Distancing ที่เข้มข้นขึ้น เช่น การห้ามไม่ให้ประชาชนกว่า 60 ล้านคน ออกจากบ้าน การเดินทางนั้นสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับการอนุญาตจากตำรวจรวมถึงโรงเรียน พิพิธภัณฑ์ โรงหนัง และร้านค้าต่างๆ ที่ถูกปิดลง ยกเว้นร้านขายของชำและร้านขายยาที่ทางรัฐบาลอนุญาตให้เปิดได้ นอกจากอิตาลีหลายๆ ประเทศนั้นได้ออกมาตรการคล้ายๆ กัน ขึ้นอยู่กับระดับความ

รุนแรงของการระบาดและการตัดสินใจของรัฐบาลในประเทศนั้นๆ ในส่วนของทางประเทศไทยนั้นทางกระทรวงสาธารณสุขนั้นได้เริ่มเดินหน้าออกมาตรการ Social Distancing เช่น การสั่งปิดสถานบันเทิงต่างๆ ชั่วคราว และการแนะนำให้ประชาชนนั้นรักษาระยะห่างระหว่างตัวเองและผู้อื่น เพื่อป้องกันไม่ให้ไวรัสขยายวงกว้างในสังคมไทย โดยแบ่งระดับของ Social Distancing ออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับบุคคล โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัว ควรระมัดระวังในการป้องกันตัวเอง 2) ระดับองค์การ สถานที่ทำงานควรมีมาตรการเหลื่อมเวลาทำงาน หรือการทำงานที่บ้าน (Work From Home) เป็นวิธีที่ช่วยลดความเสี่ยงในการติดเชื้อและการแพร่เชื้อ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าการทำงานที่บริษัทนั้นอาจจะมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่พนักงานบางกลุ่มนั้นไม่อาจหลีกเลี่ยงการเดินทางโดยขนส่งสาธารณะที่มีความแออัดในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนได้ ซึ่งเป็นที่ที่มีโอกาสสูงในการติดเชื้อ ดังนั้นการให้พนักงาน Work From Home ก็เป็นการป้องกันการแพร่เชื้อทั้งภายในบริษัทและนอกบริษัทเช่นกัน และ 3) ระดับชุมชน ควรลดหรืองดกิจกรรมทางสังคมต่างๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของปรีศ ชันธเสมา (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการทำงานที่บ้านในช่วงโควิดระบาด โควิด-19 ของกลุ่มงานพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีประชากร ได้แก่ ข้าราชการตำรวจในกลุ่มงานพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแนวการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ด้วยการตีความ (Interpretation) และเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นข้อความแบบบรรยาย (Descriptive) ผลการวิจัย พบว่า 1) กำลังพลมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามนโยบายการทำงานที่บ้านของผู้บังคับบัญชา โดยความพึงพอใจระดับมากในด้านความห่วงใยในสุขภาพและสวัสดิภาพของกำลังพลในช่วงไวรัสโรคระบาดโควิด-19 และรองลงมา ได้แก่ ความพึงพอใจในด้านรายรับและสวัสดิการรวมถึงการพิจารณาผลงานเพื่อปรับเงินเดือนและตำแหน่งงาน แต่ความพึงพอใจระดับน้อยในเรื่องสภาพการทำงาน และความไม่พร้อมในด้านอุปกรณ์สื่อสารในการทำงาน และ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานที่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานไม่บกพร่อง ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จของงานควรดำเนินการเปลี่ยนแปลงระบบและขั้นตอนการอนุมัติขององค์กรให้เป็นการอนุมัติตามยุคดิจิทัล 5 G เพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน 2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ควรเพิ่มทักษะการใช้งานโปรแกรมออนไลน์ เช่น ประชุมทางไกล (Zoom Meeting) ให้กำลังพลได้รับการสื่อสารอย่างทั่วถึง 3) ควรเพิ่มงบประมาณการใช้สัญญาณ WiFi อินเทอร์เน็ตของกำลังพลโดยอนุมัติงบประมาณเป็นรายเดือนเพื่อให้การติดต่อเพิ่มความเร็วและสถานะเครือข่ายมีความเสถียร และ 4) ปัจจัยด้านสภาพการปฏิบัติงาน ควรใช้ตารางหมุนเวียนการปฏิบัติงานในสำนักงาน เพื่อลดความเครียดในการอยู่ในที่จำกัด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร ในกรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) ซึ่งมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในองค์กรได้ตรงตามลักษณะและบุคลิกภาพของเขาทั้งในด้านที่เป็นข้อดีและข้อเสีย เพราะการศึกษาพฤติกรรมองค์กรในสถานการณ์ที่มีโรคระบาดนั้นทำให้รู้จักและพัฒนาบุคลากรได้ตรงกับสภาพแวดล้อม โดยมีการทำงานจากบ้านซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานให้เหมาะสมกับในการทำงานขององค์กร ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กร : กรณีศึกษาการทำงานจากบ้าน (Work From Home) เป็นการทำงานจากบ้านในช่วงที่มีสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 โดยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กรที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. คุณลักษณะทางชีวภาพ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมองค์กรในระดับบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส
2. บุคลิกภาพ บุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นผลจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล
3. วัฒนธรรมขององค์กร ค่านิยมหรือบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันของสมาชิกขององค์กรซึ่งกลายเป็นรากฐานของระบบการบริหารและวิธีการปฏิบัติของพนักงานและผู้บริหารภายในองค์กร
4. การออกแบบโครงสร้างองค์กร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริหารและพนักงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้
  - 1.1 ด้านองค์กร ต้องมีนโยบายที่จะกำหนดวิธีการในการทำงานจากที่บ้านของพนักงานเพื่อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ มีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร และมีแรงจูงใจด้านค่าตอบแทน ความมั่นคงในการทำงาน สวัสดิการที่ดี

1.2 ด้านบุคลากร ต้องมีการรับผิดชอบต่อตัวเอง ต่อหน้าที่ และต่อองค์กร มีการบริหารเวลา และการจัดลำดับความสำคัญของงาน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในภาครัฐและภาคเอกชน แล้วนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกันเพื่อทราบผลกระทบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2.2 ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงานของระดับผู้บริหารเพื่อให้ทราบผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

2.3 ควรทำการศึกษาพฤติกรรมความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เหมาะสมกับภาวะวิกฤติ

2.4 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชนในการทำงานที่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2563). Work From Home พัง งานไม่เดิน สุขภาพจิตแย่ เชื้อ 7 สัณ ญ า ณ ท ี ่ ต ู อ ง ร ี บ แ ก ้ . แห ล ่ ง ที่ ่ มา www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp%3Fid%3D30695+&cd=2&hl=th&ct=clnk&gl=th. สืบค้นเมื่อ 12 ก.ย. 2563.
- กัลยา วงษ์ลัมย์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริกรด้านเครื่องรูดบัตรเครดิต (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ณัฐธิดา สุพรรณภพ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้คุณค่าของงานและความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ของบุคลากร สายวิชาการ ภาควิชาศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวี สุรฤทธิกุล. (2563). การ Work From Home. แห ล ่ ง ที่ ่ มา <https://siamrath.co.th/n/240753>. สืบค้นเมื่อ 15 ก.ย. 2563.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). ธปท.เปิดผลสำรวจ 63% ไม่สามารถทำงานที่บ้านได้. แห ล ่ ง ที่ ่ มา <https://www.bot.or.th>. สืบค้นเมื่อ 12 มิ.ย. 2563.
- บุญทริกา แจ้งเจริญกิจ. (2556). บรรยาการองค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากรสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีศ ชันธเสมา. (2562). ความพึงพอใจในการทำงานที่บ้านในช่วงโควิดระบาด โควิด-19 ของกลุ่มงาน พิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- มนัสนันท์ ศรีนาการ. (2553). การทำงานทางไกลและที่บ้าน (Telework and Work at Home). วารสารการ จัดการสิ่งแวดล้อม. 6(1). 109-118.

- วีรยา อธิพัฒน์ภาดิน และอานนท์ ทับเที่ยง. (2562). การศึกษาทัศนคติในมุมมองของพนักงานที่มีผลต่อการทำงานจากที่บ้าน. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สมฤดี คุ่มเดช. (2559). การศึกษาปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในองค์กรและปัจจัยด้านข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของพนักงานในบริษัทเอกชน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุขใจ ว่องไวศิริวัฒน์. (2563). “Work from Home” ที่ทำงานที่ไม่ใช่ที่ทำงาน. แหล่งที่มา https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_BOTGettoKnow.aspx. สืบค้นเมื่อ 6 ก.ย. 2563.
- Robbins, S. P. (1993). **Organizational Behavior: Concept, Controversies and Applications.** 6th ed. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- The New England Journal of Medicine. (2020). **Challenges of “Return to Work” in an Ongoing Pandemic.** From <https://www.nejm.org/doi/pdf/10.1056/NEJMs2019953?articleTools=true>. Retrieved November 9, 2020.

A GRADE-BASED COMPARATIVE STUDY OF THAI SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS' MOTIVATION FOR LEARNING THAI LANGUAGE*

¹Siripen Phadungrat ²Orlando González

^{1,2}Assumption University, Thailand

Corresponding Author E-mail: siripen.aki@gmail.com

Abstract

The purpose of the current study was twofold: (a) to examine the motivation for learning Thai language held by Thai students enrolled in Grades 9 to 12 at an international school in Thailand, and (b) to perform a statistical comparison of it, using the students' school grade as grouping factor. A population sample of 118 students (31 students from Grade 9, 25 students from Grade 10, 28 students from Grade 11, and 34 students from Grade 12) enrolled in the target international school during the academic year 2021-2022, participated in this study. For the data collection, the Motivation for Learning Thai Language Questionnaire, adapted from Gardner's (2010) Attitude/Motivation Test Battery (AMTB) international version, was used. From performing descriptive statistics on the collected data, it was found that the overall level of motivation for learning Thai language held by Grades 9, 10, 11 and 12 students at the target international school was slightly high. From a quantitative comparative analysis, it was found that there was a significant difference in motivation for learning Thai language between Grade 10 and Grade 11 students, with the overall motivation for learning Thai language being significantly higher for the latter group than for the former, while no significant difference in motivation for learning Thai language was found between Grade 9 and Grade 11 students, Grade 9 and Grade 12 students, Grade 10 and Grade 12 students, and Grade 11 and Grade 12 students. Based on the research findings, recommendations for Thai high school students, teachers and future researchers are provided.

Keywords: Motivation for Learning, Thai Language, Thai High School Students, Mother Tongue Education, Comparative Study

---

*Received: October 24, 2022, Revised: November 16, 2022, Accepted: November 20, 2022.

Introduction

Motivation is a factor that plays an important role for students in reaching educational success (Gardner, 2010). Motivation for learning a language refers to a combination of effort intensity plus desire to achieve the goal of learning the language plus favorable attitudes toward learning the language (Gardner, 1985, 2010). Motivation is one of the most important factors in learning a language; therefore, teachers have to always discover new ways to teach the target language as a result of their recognition of the importance of motivation (López Corría, 1999). Moreover, motivated students have a tendency to be inspired to go forward to perform successfully during the learning processes (Ryan & Deci, 2000). Students must not only put effort, desire, and have a positive attitude to learn a language, but they also need to be motivated and stimulated to study hard and need to increase participation during learning and gain the knowledge taught in the school by the teachers as well (Gardner, 2010).

Previous studies (e.g., Brown, 2007; Ovando & Collier, 1988) have reported evidence of age-related differences in the motivation for learning a language. A student's age is an important factor and has an impact on the level of motivation for learning a language. Ovando and Collier (1988) found that successful language acquisition depends on the learner's age. Brown (2007) embraced the idea that children at a younger age are better at learning foreign languages than adults. The language acquisition competencies among older students seem to differ significantly from the way younger students acquire their mother tongue.

Mother tongue is referred to as the language that a child may have learned as the first language or may know the best, but can also be the language that the child uses the most (Skutnabb-Kangas, 2000). Learning to speak in the mother tongue is very necessary for a child's comprehensive development. According to Milosevic (2019), the mother tongue also has an important role in developing a second or foreign language for international school students. As mastery of the mother tongue is a key for developing a second or foreign language, students who have a solid foundation in their mother tongue can develop stronger literacy skills in acquiring a second or foreign language (Milosevic, 2019).

According to the Office of the Private Education Commission (OPEC), the purpose of instruction in the Thai Language and Thai Culture program at a Thai international school is to allow students to develop their skills to use Thai language to communicate in Thai at their fullest potential. Thai national students are the vital manpower to the nation's future, they have to be good, capable and happy citizens living lives according to Thai tradition and culture, and adhering to the democracy of the constitutional monarchy (OPEC, 2020). Thai language is mandatory for all Thai students at government and international schools in Thailand. During their school education, Thai nationals are required to cover all aspects of Thai language,

including reading, writing, speaking, and culture. Therefore, Thai students should develop their speaking and listening skills for the purposes of communication, effective learning, and application in daily life.

The first author has been working in an administrative department of the target international school for six years, and during that time, she had the opportunity to teach Thai language for high school students for one semester. During that experience, the first author observed a low enrolment of Thai students in the Thai Language classes at high school level. This could represent a problem, since it seems that many Thai high school students in the target international school dropped the Thai language at high school level, according to this researcher's observation. When the researcher asked some of these students about this behavior, they expressed that learning Thai language was not important, because they have the purpose to study abroad in higher education. Another reason was that learning Thai seems to be boring and too difficult for them. This could be interpreted as holding a negative attitude toward learning Thai language, which is an indicator of low motivation for learning Thai language (Gardner, 2010).

For these aforementioned reasons, the researchers decided to conduct a study to identify Thai students' motivation for learning Thai language in Grades 9 to 12 at an international school in Thailand, and compare them according to their grade.

Objectives of this Research

The following were the specific research objectives addressed in this study.

1. To determine the levels of motivation for learning Thai language of Thai high school students at an international school in Thailand, according to their grade.

- 1.1 To determine the level of motivation for learning Thai language of Thai Grade 9 students at an international school in Thailand.

- 1.2 To determine the level of motivation for learning Thai language of Thai Grade 10 students at an international school in Thailand.

- 1.3 To determine the level of motivation for learning Thai language of Thai Grade 11 students at an international school in Thailand.

- 1.4 To determine the level of motivation for learning Thai language of Thai Grade 12 students at an international school in Thailand.

2. To determine whether there is a significant difference in motivation for learning Thai language between Thai high school students at an international school in Thailand, according to their grade.

Research Methodology

In this section, details on the research design, population and sample, research tools, data collection, data analysis, ethical considerations and the research validity are provided.

1. Research Design

The researchers used a quantitative comparative survey research design in order to achieve the twofold purpose of this study, which was (a) to examine the motivation for learning Thai language held by Thai Grades 9 to 12 students at an international school in Thailand, and (b) to compare the four groups of students in terms of their motivation for learning Thai language

2. Population and Sample

A population sample, comprised of all the 118 Grades 9, 10, 11, and 12 students enrolled in Thai language subject at the target international school in Thailand during the academic year 2021-2022, participated in this study. The sample of participants was distributed as follows: 31 from Grade 9, 25 from Grade 10, 28 from Grade 11, and 34 from Grade 12.

3. Research Tools

This study was conducted using the following research instrument: the Motivation for Learning Thai Language Questionnaire (MLTLQ).

3.1 Motivation for Learning Thai Language Questionnaire (MLTLQ). In order to measure the participants' level of motivation for learning Thai language, the researchers administered the Motivation for Learning Thai Language Questionnaire (MLTLQ; see Table 1), which was adapted from the motivation construct of the Attitude/Motivation Test Battery (AMTB) by Gardner (2010). The three subscales comprising the motivation construct from the AMTB were chosen for this study: motivational intensity (Items 1-10), desire to learn Thai language (Items 11-20), and attitudes toward learning Thai language (Items 21-30). Each part has five positively- and five negatively-worded items, and all the negatively-worded items (i.e., Items 6-10, 16-20, and 26-30) were reverse coded for data analysis, in order to standardize the directionality of the interpretation. The statements on all items were rated used 6-point Likert scale (1 = strongly disagree, 2 = moderately disagree, 3 = slightly disagree, 4 = slightly agree, 5 = moderately agree, 6 = strongly agree). The mean scores obtained from averaging the Likert scale ratings of all items were interpreted using a continuum from 1.00 (very low motivation/very negative attitude) to 6.00 (very high motivation/very positive attitude).

Table 1 Items in the Motivation for Learning Thai Language Questionnaire (MLTLQ)

Item No.	Item statement
I. Motivational intensity	
1	I always try to understand all the Thai language I see and hear
2	I keep up to date with Thai language by working on it almost every day
3	When I have a problem understanding something in Thai language class, I always ask my teacher for help
4	I really work hard to learn Thai language
5	When I am studying Thai language, I ignore distractions and pay attention to my task
6	I do not pay much attention to the feedback I receive in my Thai language class
7	I do not bother checking my assignments when I get them back from my Thai language teacher
8	I postpone my Thai language homework as much as possible
9	I tend to give up and not pay attention when I do not understand my Thai language teacher's explanation of something
10	I cannot be bothered trying to understanding the more complex aspects of Thai language
II. Desire to learn Thai language	
11	I have a strong desire to know all aspects of Thai language
12	If it were up to me, I would spend all of my time learning Thai language
13	I want to learn Thai language so well that it will become natural to me
14	I would like to learn as much Thai language as possible
15	I wish I were fluent in Thai language
16	Knowing Thai language isn't really an important goal in my life
17	I sometimes daydream about dropping Thai language
18	I'm losing any desire I ever had to know Thai language
19	To be honest, I really have no desire to learn Thai language
20	I haven't any great wish to learn more than the basics of Thai language
III. Attitudes toward learning Thai language	
21	Learning Thai language is really great
22	I really enjoy learning Thai language
23	Thai language is a very important part of the school program
24	I plan to learn as much Thai language as possible
25	I love learning Thai language
26	I hate Thai language
27	I would rather spend my time on subjects other than Thai language
28	Learning Thai language is a waste of time
29	I think that learning Thai language is dull
30	When I leave school, I will give up the study of Thai language because I am not interested in it

4. Data Collection

The data were collected from the target participants as follows: In May 2022, the researchers administered the Motivation for Learning Thai Language Questionnaire (MLTLQ) to the participants from Grades 9 to 12 at the target international school in Thailand, using a Google Form. The response rate from administering the MLTLQ was 100%.

5. Data Analysis

Before hypothesis testing, the reliability of the whole questionnaire and its subscales was examined by computing the Cronbach's alpha coefficient (see Table 2) The Cronbach's

alpha values for the whole scale and its subscales ranged from .70 to .93, and hence it can be concluded that the MLTLQ items consistently measure the same construct and subscales across participants from various grade groups, so the collected data were reliable for hypothesis testing.

Table 2 Reliability Coefficients of the MLTLQ and Its Subscales for the Current Study

Variable	Grade			
	9	10	11	12
Motivation for learning Thai language	.85	.93	.91	.86
Motivational intensity	.70	.86	.71	.70
Desire to learn Thai language	.72	.80	.83	.79
Attitudes toward learning Thai language	.89	.84	.85	.74

After the reliability of the MLTLQ was established, the collected quantitative data were analyzed by using descriptive statistics (means and standard deviations) and quantitative comparative analysis (one-way analysis of variance [ANOVA] followed-up by a Scheffe post-hoc multiple comparison test), with the support of a statistical software package.

6. Ethical Considerations

Before joining the study, all the participants were informed that their participation was voluntary, and they were free to withdraw from participating in the data collection at any time, for whatever reason, specified or unspecified, and without prejudice, questioning, or any adverse consequences. Moreover, the purpose and objectives of the research were explained to the participants prior to the administration of the questionnaires. The participants were also informed that the research results were going to be used only for the purpose of this study, and all their identities were going to be kept anonymous and confidential.

7. Research Validity

Regarding the validity, since the MLTLQ was adapted from the AMTB, the validity of the MLTLQ is grounded on the validity of the AMTB. After conducting a large-scale pilot testing in five different schools in London, Ontario, Canada, the final validation test of the AMTB was conducted on 1,521 Grades 7 to 11 students who studied French as their second language in the Ontario school system, where people have two mother tongues: French and English (Gardner, 1985, 2010). Moreover, Ushioda and Dörnyei (2012) found that the AMTB has a satisfactory construct and content validity in a variety of first, second and foreign language learning contexts.

Also, in order to match the context of this study, the original wording of the AMTB items was slightly modified to confirm content validity, by replacing all the occurrences of the word “English” in the original questionnaire with the word “Thai”. Then, the final item wording was revised and assessed by discussions among the researchers.

Research Results

The research findings obtained from the data collection and analysis follows, presented by research objective.

1. Findings from Research Objective 1

Table 3 displays the overall mean scores, standard deviations and interpretations for the levels of motivation for learning Thai language, and its three subscales, held by the Thai high school students participating in this study, according to their grade.

Table 3 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Levels of Motivation for Learning Thai Language and Its Subscales Held by the Participating Thai High School Students, According to Their Grade

Grade	Motivation for learning Thai language			Motivational intensity			Desire to learn Thai language			Attitudes toward learning Thai language		
	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation
9	3.91	1.30	Slightly high	4.30	1.25	Slightly high	3.59	1.37	Slightly high	3.84	1.27	Slightly positive
10	3.69	1.44	Slightly high	3.65	1.36	Slightly high	3.71	1.52	Slightly high	3.70	1.43	Slightly positive
11	4.23	1.16	Slightly high	4.27	1.27	Slightly high	4.03	1.25	Slightly high	4.38	0.94	Slightly positive
12	4.09	1.52	Slightly high	4.02	1.55	Slightly high	4.03	1.51	Slightly high	4.21	1.48	Slightly positive

1.1 Findings from Research Objectives 1.1, 1.2, 1.3 and 1.4. Details on the mean scores, standard deviations and interpretations of the participants' answers to each item, the three subscales (i.e., motivational intensity [MI], desire to learn Thai language [DLTL], and attitudes toward learning Thai language [ALTL]) and the overall scale (i.e., motivation for learning Thai language [MLTL]) of the MLTLQ are presented in Table 4.

Table 4 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations of Each of the Items, Subscales and Overall Scale of the Participants' Responses to the MLTLQ, According to Their Grade

Item N ^o	Grade 9			Grade 10			Grade 11			Grade 12		
	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation	M	SD	Interpretation
I. Motivational intensity (MI)												
1	4.94	0.93	High	4.58	1.31	High	5.32	0.90	High	5.02	1.07	High
2	4.10	0.77	Slightly high	3.26	1.79	Slightly low	4.64	1.25	High	4.41	1.66	Slightly high
3	4.94	1.31	High	3.84	1.46	Slightly high	4.12	1.51	Slightly high	4.48	1.44	Slightly high
4	4.35	0.76	Slightly high	3.42	1.47	Slightly low	4.28	0.89	Slightly high	4.41	1.37	Slightly high
5	4.00	1.18	Slightly high	2.84	1.50	Slightly low	3.64	1.29	Slightly high	4.07	1.52	Slightly high
6	3.94	1.15	Slightly high	4.21	0.92	Slightly high	4.08	1.53	Slightly high	3.25	1.78	Slightly low
7	3.65	1.74	Slightly high	4.37	1.07	Slightly high	4.16	1.41	Slightly high	3.14	1.80	Slightly low
8	4.45	1.50	Slightly high	3.32	1.34	Slightly low	4.12	1.36	Slightly high	3.75	1.69	Slightly high
9	4.42	1.43	Slightly high	3.53	1.39	Slightly high	4.44	1.29	Slightly high	4.27	1.65	Slightly high
10	4.23	1.31	Slightly high	3.16	1.21	Slightly low	3.92	1.12	Slightly high	3.43	1.44	Slightly low
MI	4.30	1.25	Slightly high	3.65	1.36	Slightly high	4.27	1.27	Slightly high	4.02	1.55	Slightly high

II. Desire to learn Thai language (DLTL)												
11	4.16	1.07	Slightly high	2.63	1.67	Slightly low	3.88	1.13	Slightly high	4.14	1.31	Slightly high
12	3.19	1.30	Slightly low	2.47	1.31	Low	3.36	1.41	Slightly low	3.66	1.51	Slightly high
13	4.00	1.46	Slightly high	4.42	1.39	Slightly high	4.60	1.19	High	4.59	1.19	High
14	3.90	1.25	Slightly high	3.84	1.64	Slightly high	4.28	1.10	Slightly high	4.34	1.36	Slightly high
15	4.48	1.53	Slightly high	5.05	1.27	High	4.52	1.39	High	4.73	1.34	High
16	3.16	1.59	Slightly low	3.84	1.43	Slightly high	3.88	1.36	Slightly high	3.93	1.74	Slightly high
17	2.84	1.37	Slightly low	3.95	1.78	Slightly high	3.84	1.28	Slightly high	3.98	1.64	Slightly high
18	3.84	1.37	Slightly high	3.58	1.47	Slightly high	4.24	1.05	Slightly high	3.70	1.47	Slightly high
19	3.52	1.36	Slightly high	3.89	1.52	Slightly high	4.04	1.27	Slightly high	3.95	1.82	Slightly high
20	2.84	1.37	Slightly low	3.37	1.67	Slightly low	3.68	1.25	Slightly high	3.25	1.63	Slightly low
DLTL	3.59	1.37	Slightly high	3.71	1.52	Slightly high	4.03	1.25	Slightly high	4.03	1.51	Slightly high
III. Attitudes toward learning Thai language (ALTL)												
21	4.13	1.09	Slightly positive	4.26	1.59	Slightly positive	4.52	0.87	Positive	4.70	1.13	Positive
22	3.65	1.23	Slightly positive	4.00	1.56	Slightly positive	4.40	0.87	Slightly positive	4.45	1.36	Slightly positive
23	4.26	1.67	Slightly positive	4.53	.77	Positive	4.08	1.00	Slightly positive	4.39	1.48	Slightly positive
24	3.55	1.12	Slightly positive	4.11	1.41	Slightly positive	4.16	0.85	Slightly positive	4.48	1.34	Slightly positive
25	3.71	1.10	Slightly positive	3.84	1.71	Slightly positive	4.52	0.96	Positive	4.43	1.35	Slightly positive
26	4.74	1.06	Positive	3.63	1.57	Slightly positive	5.12	1.09	Positive	4.41	1.69	Slightly positive
27	2.74	1.13	Slightly negative	2.63	1.07	Slightly negative	3.24	0.78	Slightly negative	3.11	1.57	Slightly negative
28	4.32	1.35	Slightly positive	3.68	1.49	Slightly positive	4.96	0.79	Positive	4.16	1.73	Slightly positive
29	4.29	1.42	Slightly positive	3.05	1.51	Slightly negative	4.40	0.96	Slightly positive	4.11	1.48	Slightly positive
30	3.00	1.44	Slightly negative	3.26	1.33	Slightly negative	4.44	1.19	Slightly positive	3.84	1.55	Slightly positive
ALTL	3.84	1.27	Slightly positive	3.70	1.43	Slightly positive	4.38	0.94	Slightly positive	4.21	1.48	Slightly positive
MLTL	3.91	1.30	Slightly high	3.69	1.44	Slightly high	4.23	1.16	Slightly high	4.09	1.52	Slightly high

Note. See Table 1 for the item statements.

2. Findings from Research Objective 2

Table 5 below shows the results obtained from performing a one-way ANOVA on the collected data, testing whether there was a significant difference in motivation for learning Thai language among Grades 9 to 12 Thai students at an international school in Thailand.

Table 5 Results from Performing a One-Way ANOVA and a Scheffe Post Hoc Test Comparing Grades 9 to 12 Thai Students' Motivation for Learning Thai Language at an International School in Thailand

Grade	n	M	SD	ANOVA		Scheffe post-hoc test			
				F(3, 115)	p	1	2	3	4
1. Grade 9	31	3.91	1.30	3.51	.017*	—			
2. Grade 10	25	3.69	1.44			-0.28 (.544)	—		
3. Grade 11	28	4.23	1.16			0.32 (.348)	0.60* (.032)	—	
4. Grade 12	34	4.09	1.52			0.18 (.722)	0.45 (.097)	-0.14 (.856)	—

Note. * denotes a statistically significant difference (significance level set at $p = .05$, two-tailed). Under the Scheffe post hoc test results section, p-values appear within parentheses under the mean difference values.

Research Discussion

In this section, a discussion of the research findings from the current study is provided, by relating such findings with the ones reported by previous research studies.

Motivation for Learning Thai Language

The results of the current study revealed that the levels of motivation for learning Thai language, motivational intensity, and desire to learn Thai language held by Grades 9 to 12 students at an international school in Thailand were all found to be slightly high. Moreover, the level of attitudes toward learning Thai language, one of the motivational factors comprising motivation for learning Thai language, was found to be slightly positive for all the participants in this study, regardless of their grade. This result is in line with some previous studies reported in the literature (e.g., Cahapay, 2020; Phindane, 2015; Wen, 2011). Cahapay (2020) found that there was a positive overall level of attitude toward the mother tongue held by 20 Grade 2 students considered as monolingual, enrolled at a rural public school in Southern Philippines. Phindane (2015) found that 50 learners in Foundation Phase School (Grades 1-3; 10 in Grade 1, and 20 in both Grades 2 and 3), purposively selected from schools located in Motheo District, Free State Province, South Africa, held a positive overall level of attitude toward the mother tongue. Wen (2011) found that the overall level of attitude toward the mother tongue was slightly positive for Chinese bilingual learners (CBLs), and positive for Chinese heritage-connected learners (CHCLs), and non-Chinese heritage learners (NCHLs). Moreover, the finding of the current study in relation to the Item 27 (“I would rather spend my time on subjects other than Thai language”) indicated that Grades 9, 10, 11 and 12 students at the target school rated this item as slightly negative. This finding is in line with Berková et al. (2020), who found that 573 third-year (83 Czech and 206 Slovak) and fourth-year (81 Czech and 203 Slovak) students of secondary schools in Prague, Czech Republic, and Bratislava, Slovakia, ranked third attitudes toward the mother tongue among the four school subjects under study (economics, accounting, mathematics, and the mother tongue).

The current findings are not in line with some previous studies reported in the literature (e.g., Bachore, 2014; Cahapay, 2020; Wen, 2011). Bachore (2014) found that 70 primary school students from areas where the mother tongue was being used as a medium of instruction in primary schools from Sidama Zone (Dale, Shebedino and Hawassa Zuriya) in Ethiopia, held a moderate overall level of attitude toward the mother tongue. Cahapay (2020) found that, among the 20 items on attitudes toward the mother tongue he administered to

20 Grade 2 students considered as monolingual, enrolled at a rural public school in Southern Philippines, the lowest and highest mean score ranged from 3.70 to 4.60, which is different to the findings of the current study (2.74 to 4.94 for Grade 9; 2.47 to 5.05 for Grade 10; 3.24 to 5.32 for Grade 11; 3.11 to 5.02 for Grade 12). Wen (2011) found that the overall level of motivational intensity for learning the mother tongue was moderate for the CBLs, CHCLs, and NCHLs participating in the study. This is different to the findings of the current of the study, in which the overall level of Grades 9 to 12 students' motivational intensity was found to be slightly high. This can be due to the students' age, which is an important factor on motivation for learning a language (Brown, 2007; Ovando & Collier, 1988).

The Grade-Based Difference in Motivation for Learning Thai Language

The data analysis from the current study identified a significant difference in motivation for learning Thai language between Grades 10 and 11 (the overall motivation for learning Thai language was significantly higher for Grade 11 students than for Grade 10 ones), while no significant difference in motivation for learning Thai language was found between Grade 9 and Grade 11 students, Grade 9 and Grade 12 students, Grade 10 and Grade 12 students, and Grade 11 and Grade 12 students. These results were found to be not in line with a previous study reported in the literature (Berková et al., 2020). Berková et al. (2020) found that there was no significant difference in motivational variables (e.g., attitudes toward the mother tongue) between third-year and fourth-year Czech and Slovak secondary students from schools in Prague, Czech Republic, and Bratislava, Slovakia.

The results of the current study might be due to the instructional contents that the students have to learn in Thai language class in Grades 10 and 11. In Grade 10, they have to study about the Thai literature, Thai poems, and short stories that the students might not find interesting or relevant to their daily life, and hence their relatively low mean score of motivation for learning ($M = 3.69$) and attitudes toward learning Thai language ($M = 3.70$). However, in Grade 11, they have to study the connection between Thai language and culture, Constructing Sentences with Poise, Adding Words into Context, Thoughts and Language, Manners and Integrity in Communication, Questioning and Answering, Listening and Reading with Consideration, Public Speaking, Conferential Conversations and Speaking, which are topics that they may find more interesting, relevant and useful for their daily and future life, and hence their higher mean score in motivation for learning ($M = 4.23$) and attitudes toward learning Thai language ($M = 4.38$). Also, this might be due to Grade 11 students worrying more about their academic performance, since they have soon to apply to the university. Academic performance has been found to be significantly and positively correlated with students' attitudes toward the mother tongue (Cahapay, 2020; Gardner, 2010).

Research Body of Knowledge

The body of knowledge identified from conducting this study is summarized in Figure 1, which displays the different factors that were found to be either significantly related or influencing participants' motivation for learning Thai language.

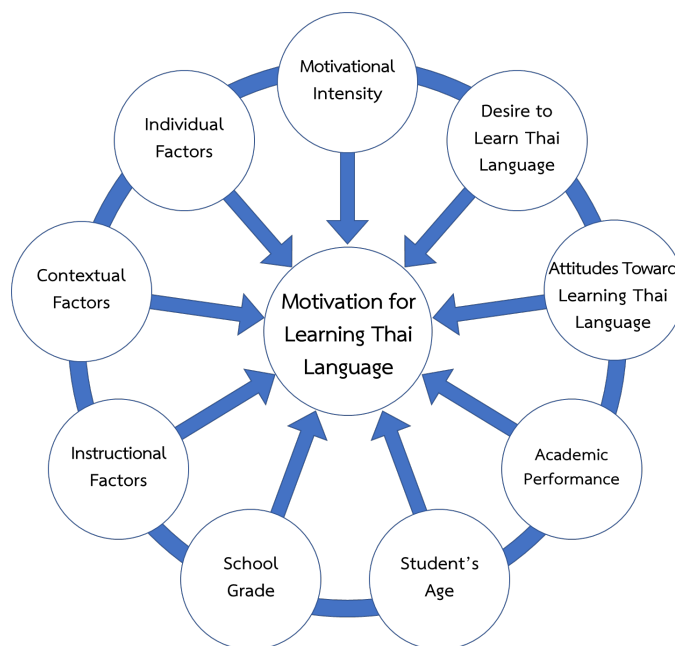

Figure 1 Research Body of Knowledge

Under Gardner's (2010) socio-educational model of second language acquisition, motivation for learning a language is hypothesized to be a composite construct comprised of three subscales: motivational intensity, desire to learn the language, and attitudes toward learning the language. Moreover, the discussion of the study's findings in relation to the literature reviewed on the research topic revealed that the overall level of motivation for learning Thai language (or any other mother tongue) could be significantly influenced by the academic performance (Cahapay, 2020; Ryan & Deci, 2000), the student's age (Brown, 2007; Ovando & Collier, 1988), the school grade in which the student is enrolled in (Gardner, 2010), instructional factors (e.g., perceived levels of practical importance and difficulty, attractiveness of the curriculum contents, teaching strategies; Berková et al., 2020; Gardner, 2010; López Corría, 1999), contextual factors (e.g., teachers, peers, parents, school administration, school culture, popularity of the language; Berková et al., 2020; Gardner, 1985, 2010); and individual factors (e.g., interest in the mother tongue, interest in foreign languages, attitude toward foreign languages, career path interest; Berková et al., 2020; Gardner, 2010; Phindane, 2015; Wen, 2011).

Research Suggestions

1. Suggestions in Practice

1.1 The findings of this study showed that the participants rated particularly low some items of the questionnaire. For example, Grade 9, 10 and 11 students at the target school rated Item 12 (“If it were up to me, I would spend all of my time learning Thai language”) as low (Grade 10) or slightly low (Grades 9 and 11). Therefore, the researchers suggest that students should focus their attention on Thai language topics that they might find their useful or interesting in daily life, such as language transmission through the internet and engage in educational projects (Grades 9 and 10); public speaking and conferential conversation/speaking (Grade 11). These activities can be considered new ways to learn Thai language for the targeted students, which may trigger their motivation for learning the language (López Corría, 1999). Moreover, focusing on interesting aspects of Thai language may trigger the students desire to learn and acquire knowledge and proficiency in Thai language (Gardner, 2010).

1.2 Grades 9 and 12 students at the target school rated Item 20 (“I haven’t any great wish to learn more than the basics of Thai language”) as slightly low. Therefore, the researchers suggest that students should understand that, in order to follow many career paths in Thailand, such as medical doctors, business owners, lawyers, actors and politicians, it is fundamental to be able to communicate in Thai language beyond the basics.

1.3 Grades 9, 10, 11 and 12 students at the target school rated Item 27 (“I would rather spend my time on subjects other than Thai language”) as slightly negative. This might be due to students focusing on other subjects to prepare for the university entrance examination. Therefore, the researchers suggest that students should not overlook the importance of Thai language as a subject, because a low score in Thai language class may affect the students’ GPA, and then their university entrance.

1.4 Grades 9 and 10 students at the target school rated Item 30 (“When I leave school, I will give up the study of Thai language because I am not interested in it”) as slightly negative. Therefore, the researchers suggest that students should understand that if they continue the higher education in Thailand, they have to study Thai language, because in the university it is also compulsory for Thai students to take Thai language courses. Moreover, some particular majors, such as law and medicine, require Thai students to learn courses on specialized and technical terms in Thai language.

1.5 In order to support students to have higher overall levels of motivation for learning Thai language, the researchers would like to suggest teachers to provide activities that students might find useful or interesting in their daily or future life, such as language transmission through the internet using social media, and engaging students in educational

projects that involve using the internet and public conversation and speaking.

1.6 The researchers would also like to suggest teachers to emphasize the importance of Thai language for particular career paths in Thailand. For this purpose, teachers may invite to the classroom, as guest speakers, Thai professionals from different career paths, such as medical doctors, business owners, lawyers, actors and politicians, to talk to Thai students about the importance of communicating in Thai language beyond the basics. The experiences from these guest speakers may also highlight the importance of Thai language as a subject, and even after leaving school, which may make students' attitude toward learning Thai language more positive, so they stop overlooking the importance of Thai language.

2. Suggestions for Research

2.1 The data of this study were collected from 118 students (i.e., 31 students from Grade 9, 25 students from Grade 10, 28 students from Grade 11, and 34 students from Grade 12). Based on this limitation, it is suggested that future researchers could examine a larger sample size of students, from an even wider range of grade levels, school subjects, and schools, which would be conducive to obtain more generalizable results and clearer trends regarding the behavior of the variables addressed in this study could emerge.

2.2 In terms of the research variables considered in this study, it was found that the grade in which participants were enrolled in (which was the independent variable in the current study), for some particular grade pairings (Grade 9 and Grade 11, Grade 9 and Grade 12, Grade 10 and Grade 12, and Grade 11 and Grade 12), appeared to have no significant effect on their motivation for learning Thai language. Therefore, it is suggested that future researchers consider to include in their studies some of the variables and factors that have been reported in the literature to influence and have a significant impact on students' motivation, that were not included in the current study, such as attitude toward English language (Phindane, 2015), perceived level of practical importance, difficulty or popularity of the subject; attractiveness of the curriculum contents of the subject (Berková et al., 2020), and academic performance (Cahapay, 2020; Ryan & Deci, 2000).

References

- Bachore, M. M. (2014). Learners' success in mother tongue-based classroom instruction and the attitudes and perceptions of school communities. **International Journal of Sociology of Education**. 3(2). 118-135.
- Berková, K., Krejčová, K., & Novák, J. (2020). Students' attitudes to selected subjects in secondary economic education. **Problems of Education in the 21st Century**. 78(1). 9-23.
- Brown, H. D. (2007). **Principles of language learning and teaching**. Pearson Longman.
- Cahapay, M. B., (2020). Attitudes toward mother tongue and academic performance: evidence from monolingual context in the Southern Philippines. **International Journal of Language Teaching and Education**. 4(1). 1-8.
- Gardner, R. C. (1985). **Sociology and second language learning: The role of attitudes and motivation**. Edward Arnold.
- Gardner, R. C. (2005). **Integrative motivation and second language acquisition**. Joint plenary talk. Canadian Association of Applied Linguistics/Canadian Linguistics Association London, Canada. From <http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/caaltalk5final.pdf> Retrieved November 23, 2020.
- Gardner, R. C. (2010). **Motivation and second language acquisition: The socio-educational model**. Peter Lang.
- López Corría, I. (1999). Motivating ELT learners. **English Teaching Forum**. 37(2). 13-17.
- Milosevic, O. (2019). The importance of mother tongue maintenance in international schools. **Nastava i Vaspitanje**. 68(2). 251-263.
- Office of Private Education Commission [OPEC]. (2020). **Thai language, Thai culture, and Thai history for international schools**. Office of Private Education Commission. From <https://opec.go.th/wp-content/uploads/2020/11/THAI-CULTURE-AND-HISTORY.pdf> Retrieved November 23, 2020.
- Ovando, C., & Collier, V. (1998). **Bilingual and ESL classrooms: Teaching in multicultural contexts**. McGraw-Hill.
- Phindane, P. (2015). Learning in mother tongue: Language preferences in South Africa. **International Journal of Educational Science**. 11(1). 106-111.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. **American Psychologist**. 55(1). 68-78.
- Skutnabb-Kangas, T. (2000). **Linguistic genocide in education-or worldwide diversity and human rights**. Lawrence Erlbaum.
- Wen, X. (2011). Chinese language learning motivation: A comparative study of heritage and non-heritage learners. **Heritage Language Journal**. 8(3). 41-66.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร*

THE GUIDELINE OF PERSONAL ADMINISTRATION DEVELOPMENT IN THE NEW
NORMAL FOR THE EXECUTIVE OF THE PRIMERY SCHOOL IN BANGPLAD
DISTRICT, BANGKOK

¹พระมหาชรินทร์ ชุตินฺธยา (อรรคบุตร) Phramaha Charin Chutitthayi (Akkhabut)

²พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phakhrukittianawisit ³พีรวัฒน์ ชัยสุข Peerawat Chaisouk

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Charinhomgreen@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู 175 คน และใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย กระบวนการวางแผนการกำหนดแผนงานที่เกี่ยวกับบุคลากร การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานของบุคคล 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการออกจากราชการ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เป็นการบริหารงานบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย การรักษาไว้ซึ่งสิ่งที่มีอยู่เดิม นำหลักธรรมคำสอนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การประพฤติปฏิบัติตน มีการวางแผน สรรหาบุคคลที่ตรงกับความสามารถมาปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี มีการยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับผู้ประพฤติตนดีและรักษาวินัยดีเด่น

คำสำคัญ: การพัฒนา, การบริหารงานบุคคล, ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition of personnel management of primary school administrators 2) to study methods of personnel administration in the new normal of primary school administrators 3) To propose guidelines for development of personnel administration in the new normal of primary school administrators in Bangphlad district of Bangkok. Mixed methods research was used combines the methods of quantitative and qualitative research. The questionnaire was used as a quantitative data collection tool from a sample of 175 administrators and teachers. An interview questionnaire was used to collect qualitative data from five experts. Quantitative data were analyzed by using descriptive statistics consisted of percentage, mean, and standard deviation whereas qualitative data was analyzed by content analysis. Results found that 1) the condition of personnel management of primary school administrators in all 6 aspects was at a high level 2) Personnel management method In the new normal of primary school administrators, Bangphlad District, Bangkok, consists of the process of formulating policies, setting plans relating to personnel, enhancing human relations, and create a good atmosphere in the work of the people in 5 areas, namely, manpower planning and positioning, nomination and appointment, enhancement of efficiency in government, discipline and discipline, and out of government. 3) The guidelines for school administration according to the good governance of educational institution administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1 is the administration of educational institutions to achieve maximum efficiency and effectiveness, integrated with the principles of good governance Use moral and ethical principles as the basis for school administration to ensure quality and achieve school objectives. 3) for development of personnel administration in the new normal of primary school administrators in Bangphlad district of Bangkok is the management of personnel to achieve maximum efficiency and effectiveness, consisting of maintaining the existing things, use the Dharma principles as a guideline for working, introducing the royal formula of behavior, planning, and recruiting people who match their abilities to perform their duties. Support the development of teachers and educational personnel to develop their knowledge and abilities all the time, Support the use of technology, Honor and honor those who behave well and maintain outstanding discipline.

Keywords: Development, Personnel Administration, New Normal, Primary School

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21

แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษา ปรากฏให้เห็นแต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคน ระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เหมาะสม และขาดความคล่องตัว เนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นการบริหารตามกฎหมาย ระเบียบ (Rule Driven) มากกว่าการบริหารเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย (Management Driven) และยังไม่เชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบตามหลักธรรมาภิบาล การแยกบทบาทระหว่างผู้กำกับการศึกษา (Regulator) กับผู้จัดการศึกษา (Provider) เพื่อมิให้เกิดการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ยังไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ภายใต้การแข่งขันที่เป็นธรรมค่อนข้างน้อย ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความไม่มีประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ดังจะเห็นได้จากจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กที่เพิ่มมากขึ้นตามโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง อัตราส่วนนักเรียนต่อครูจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การให้บริการการศึกษาที่มีปริมาณเกินกว่าความต้องการของผู้รับบริการซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นมาตรการจูงใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของหน่วยงานโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ระบบคุณธรรม และหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว เกิดความอิสระในการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ นำไปสู่การบริการครูและบุคลากร ทางการศึกษาตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สนองตอบความต้องการของหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบ ให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับ การยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตบางพลัด

มีการบริหารจัดการโดยเน้นวิถีไทยวิถีธรรม อาศัยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาและหลักปรัชญาในการบริหารจัดการ ส่วนในด้านของการนำเทคโนโลยีมีการนำมาใช้มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการบริหารงานบุคคล

ราชบัณฑิตยสภา บัญญัติคำศัพท์ “new normal” คือความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ ส่วนคำว่า new normal คือ บรรทัดฐานใหม่ ศ.นพ.สุรพล อิศโรกุล นายกราชบัณฑิตยสภา โพสต์เฟซบุ๊กชี้แจงรายละเอียดเรื่องการบัญญัติศัพท์คำว่า “new normal” และ “new norm” สรุปได้ว่า New normal = นิวนอร์มัล, ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หรือ New norm = บรรทัดฐานใหม่ คำว่า New normal นั้นมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นวลีและเป็นสำนวนซึ่ง Oxford dictionary ได้ให้คำนิยามว่า “A previously unfamiliar or atypical situation that has become standard, usual, or expected” หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเกิดเหตุหรือเกิดวิกฤติบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน ดังนั้น กรรมการราชบัณฑิตได้ให้ความเห็นว่าคำจำกัดความของคำว่า New normal เป็นพลวัตและคำนี้ที่ใช้ในหลายบริบท ไม่ใช่เฉพาะในทางธุรกิจหรือวิถีชีวิตเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะหาคำกลางๆ ที่จะใช้ได้ในทุกบริบท จึงมีข้อสรุปร่วมกันว่าควรจะเขียนคำนี้ทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “นิวนอร์มัล” จะสื่อความหมายได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ได้บัญญัติคำนี้ไว้แล้วว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ คณะกรรมการจึงมีความเห็นว่าสามารถใช้สองคำนี้ได้ด้วย (วอยซ์ออนไลน์, 2564)

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ประกอบด้วยวิถีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวินัยดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต โดยคำนี้กำเนิดขึ้นในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007-2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่นๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสถานะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่วน “New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิมๆ โดยมีการปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับการพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ่เบนออกจาก ความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การ

สื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนใน (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2563)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลมีความคล่องตัว ส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้ยุควิถีชีวิตใหม่ความปกติใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
- 2 เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
- 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน มีผู้บริหารและครูทั้งสิ้น 175 คน (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา, 2563)
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 175 คน
  - 1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยสัมภาษณ์เจาะจงคุณสมบัติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร อายุงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 5 ด้าน 1) การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) วินัยและการรักษาวินัย 5) การออกจาก

ราชการรวม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (อ้างใน ชุตีระ ระบอบ และคณะ, 2552)

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุครุทนีวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุครุทนีวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อความคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ระหว่าง ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.986 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร	n = 175			
	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง	4.16	0.69	มาก	3
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง	4.17	0.65	มาก	2

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.19	0.69	มาก	1
4. วินัยและการรักษาวินัย	4.15	0.78	มาก	4
5. การออกจากราชการ	3.90	0.85	มาก	5
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.12	0.66	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66) ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ รองลงมา คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านวินัยและการรักษาวินัย และ ด้านการออกจากราชการ ตามลำดับ

2. วิธีการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่

2.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ต้องการความรวดเร็วในการจัดการ ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยอย่างเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ความต้องการของครูและบุคลากร และสร้างแนวความคิดใหม่ๆ ในการดำเนินการเหล่านั้นเพื่อให้ง่าย สะดวก รวดเร็วได้ ประสิทธิภาพ ภายใต้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ต้องสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงตามตำแหน่งที่กำหนดไว้ ผ่านกระบวนการคัดเลือกคัดสรรรูปแบบใหม่ๆ เพื่อที่บุคลากรที่เข้ามาดำรงตำแหน่งจะสามารถปรับตัวตามทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีให้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการสรรหาบุคลากร จึงจะได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถหลากหลายและโดดเด่นเฉพาะด้าน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง

2.3 การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สิ่งสำคัญคือการพัฒนาทักษะของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และความสามารถที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยี ผ่านการอบรมการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การผลิตสื่อออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่อต่างๆ การแสวงหาความรู้ผ่านระบบ เป็นต้น จัดให้มีงบประมาณสนับสนุน และพัฒนาระบบคลังข้อมูล เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าถึงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ในยุคฐานชีวิตในปีใหม่นี้

2.4 วินัยและการรักษาวินัยในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ การเปลี่ยนแปลงวินัยและการรักษาวินัยนั้นยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความเป็นระเบียบง่ายต่อการจัดการและเกิดประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรต้องมีการปรับตัวต้องมีการรอบเป็นแนวทาง ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบออนไลน์ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้กำกับดูแล คอยตรวจสอบ

2.5 การออกจากราชการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ การออกจากราชการในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่นั้นในกรณีที่กระทำผิดหรือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ไม่มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน หลังผ่านการวัดประเมินผลแล้ว ใช้เทคโนโลยีช่วยในการวัดประเมินผล เป็นผู้ขาดคุณสมบัติและกระทำผิดจริง ก็ให้ออกจากราชการ ในกรณีที่ครบอายุราชการจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับครูและบุคลากรที่ครบอายุราชการเหล่านั้นให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ตามศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ดังนี้

3.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ประกอบด้วยการพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูลครูและบุคลากรโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงเสมอเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้มากด้วยความรู้และประสบการณ์

3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ประกอบด้วยการพัฒนารูปแบบของการสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น จะทำให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถตรงตามความต้องการ และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในการสรรหาต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่น มาเป็นผู้ช่วยในการสรรหาบุคลากร ไม่จำกัดอยู่แต่เพียงภายในหน่วยงานเท่านั้น

3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประกอบด้วยการจัดสรรงบประมาณให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถของตนเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เตรียมพร้อมเพื่อปรับตัวกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ครูและบุคลากรนั้นได้เข้าถึงข้อมูลในการพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ในระดับชุมชน เขต จังหวัดอื่นๆ

3.4 วินัยและการรักษาวินัย ประกอบด้วยการประเมินการประพฤติตน ส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ครูและบุคลากรจะหนักถึงความสำคัญของวินัยและการรักษาวินัย โดยการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ถึงระเบียบข้อบังคับที่จำเป็นและที่ควรปฏิบัติ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำการปฏิบัติ มีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบในเบื้องต้น และมีการประกาศเกียรติคุณยกย่องสำหรับผู้ประพฤติดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจต่อไป

3.5 การออกจากราชการ ประกอบด้วยการใช้หลักกฎหมาย พระราชบัญญัติราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ประกาศไว้แล้วในเวลานั้นเป็นหลักในการพิจารณาผู้กระทำความผิดให้ออกจากราชการอย่างจริงจัง สำหรับผู้ครบบอายุราชการก็จัดให้มีการอบรม ส่งเสริมการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณ ตามความเหมาะสมแก่ฐานะของบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายละเอียดทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ รองลงมา คือ ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคล มีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในโรงเรียนเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีการวางแผนอัตรากำลัง และมีความชัดเจนแสวงหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าปฏิบัติงาน ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้อง

กับการวิจัยของฉัตรชัย เทพขจร (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในหน่วยงานและองค์กร สามารถดำเนินภารกิจบรรลุผลสำเร็จ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคนวัตกรรมวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

2.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง จัดให้มีการจัดเก็บข้อมูลครูและบุคลากรวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูลครูและบุคลากร จะช่วยให้การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งเกิดความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้น สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับความสามารถเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการวิจัยของวิภาดา สารมัย (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษามีจัดการโดยการจัดทำกรอบอัตรากำลังครูตามหลักเกณฑ์ ของ ก.ค.ศ. ขอรับการบรรจุแต่งตั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด ติดต่oprสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่การสอน

2.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง พัฒนาระบบการสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น อาศัยความร่วมมือของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ประชาชนท้องถิ่นมาเป็นผู้ช่วยในการสรรหาบุคลากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสรรหาบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลายจะทำให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาอันจะเป็นผลดีแก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของสิวรรณ ไชยกุล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดสรรอัตรากำลังให้มีความเหมาะสม มีการสนับสนุนให้บุคลากร มีการพัฒนาและหาความรู้เพื่อให้มีโอกาสในการปรับเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นโดยการประเมินจากการ

2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ จัดสรรงบประมาณให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพความสามารถ ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ครูและบุคลากรนั้นได้เข้าถึงข้อมูลในการพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาสมรรถนะ เสริมสร้างทักษะ ความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาทำให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเป็นมาตรฐานในการทำงานต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของโสภณ สวายนท และคณะ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

2.4 วินัยและการรักษาวินัย ประเมินการประพฤติ ส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยใช้สื่อออนไลน์เพื่อสื่อสารระเบียบข้อบังคับที่จำเป็นและที่ควรปฏิบัติ ยกย่องผู้ประพฤติตนดีเด่น เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างความเข้าใจในระเบียบวินัย จะส่งผลให้บุคลากรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่ได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ

ผู้บังคับบัญชาในการเสริมสร้างพัฒนาป้องกันการกระทำผิด และการดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา พึงยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมให้บุคคลปฏิบัติ ระเบียบวินัยอันทำให้เกิดประสิทธิภาพทั้งหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและสถานศึกษาในประเด็นต่างๆของสถานศึกษา

2.5 การออกจากราชการ ใช้หลักกฎหมาย พระราชบัญญัติราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ประกาศไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณตามความเหมาะสมแก่ฐานะของบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติโดยยึดหลักกฎหมาย พระราชบัญญัติ เปิดเผย โปร่งใส จะทำให้บุคลากรและสังคมเกิดความเชื่อมั่นยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของมยุรา หอมชื่น (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานบุคคล ควรการเปิดโอกาสให้ ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้อย่างเสรี การทำงานมีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก มีกระบวนการตรวจสอบที่ถูกต้องชัดเจน โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จังหวัดฉะเชิงเทรา สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีอธิบายดังนี้

1. การปรับตัวสู่ดิจิทัลมากขึ้น ทักษะที่องค์กรมองหาจากผู้สมัครและพนักงานก็คือทักษะ ทางด้านดิจิทัล ทักษะนั้นนอกจากจะเป็นทักษะที่พนักงานด้าน IT และดิจิทัลต้องมีแล้ว พนักงานอื่นก็ควรต้องมีทักษะดิจิทัลด้วยเช่นกัน และต้องมีในระดับเชี่ยวชาญ ไม่ใช่ระดับที่พอใช้ได้

2. จากความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทักษะจำเป็นที่ต้องการมากคือความสามารถในการยืดหยุ่นและการปรับตัว ต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ปรับตัวสู่ความปกติใหม่ และมองหาโอกาสที่ซ่อนอยู่เพื่อพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส

3. ต้องชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติม ไม่หยุดที่จะเรียนรู้ และนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ โดยมองภาพรวม เพื่อใช้ในการรับมือกับปัญหาที่มีความใหม่และซับซ้อนยิ่งขึ้น

4. ต้องมีความสามารถในการจัดการพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้ทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนรอบข้างก็ได้ถึงแม้ว่าจะชอบความสงบ ไม่ถนัดเรื่องสังสรรค์หรือพบปะผู้คน แต่การทำงานต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ต้องสานสัมพันธ์หรือสร้างมิตรภาพดีๆ กับผู้อื่นเอาไว้เพื่อช่วยเหลือเกื้อหนุนเรื่องงานในอนาคต

5. เป็นทักษะจำเป็นในการหาไอเดียการแก้ปัญหาวิธีแก้ปัญหาใหม่ๆ คนทำงานยุค new normal ต้องกล้าคิดนอกกรอบ รู้จักประยุกต์พลิกแพลง นำข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่มาคิดต่อยอดให้เกิดผลงานดีๆ มีประโยชน์กับองค์กร ที่สำคัญคือความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ AI หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ทำแทนไม่ได้คนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถบริหารจัดการอารมณ์ตัวเองได้ ไม่ทำให้ปัญหาที่มีอยู่ใหญ่ไปกว่าเดิม แต่ทำให้ปัญหาที่มีอยู่นั้นเล็กลงโดยใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในการทำความเข้าใจผู้อื่น การมีทักษะนี้จะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือผู้บริหารมีแนวคิดทันสมัยรู้ทันต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและนอกโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนตนเองให้มีความรู้ แสวงหาความรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลา

1.2 ด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ ผู้นำชุมชนปราชญ์ท้องถิ่น และผู้มีภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนและนำความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการบริหารการศึกษา

1.3 ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาระบบสารสนเทศแบบ Online เพื่อคุณภาพรวมทั้งประเทศ เช่น ข้อมูล อัตรากำลัง

การศึกษา วุฒิการศึกษา เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะ ความรู้ การศึกษา มีมาตรฐานเท่าเทียมกันทั้งในระดับเขต ภาค และจังหวัด

1.4 ด้านวินัยและการรักษาวินัย พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารทำกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพวินัยและการรักษาวินัยของระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ร่วมกับสถาบันการทดสอบระดับนานาชาติ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดหาวิธีการปรับเปลี่ยนกรอบแนวทางการประเมินให้สอดคล้องกับระดับนานาชาติ

1.5 ด้านการออกจากราชการ พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ออกจากราชการ เพราะมีเหตุเกี่ยวกับสมรรถภาพ มีความประพฤติไม่ดีหรือไม่มีความรู้หรือมีความสามารถไม่เหมาะสมกับสภาพ ดังนั้น ผู้บริหารควรยกย่อง ชมเชย ผู้ที่ทำความดี หรือผู้ทำผลงานทางวิชาการ ให้ทุกคนได้ร่วมยินดีเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรคนอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ให้สถานศึกษาได้นำไปปฏิบัติจริง

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉัตรชัย เทพขจร. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชุตีระ ระบอบ และคณะ. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับมือความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปการจัดการ. 4(3). 783-795.
- มยุรา หอมชื่น. (2560). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วอยซ์ออนไลน์. (2563). คุณภาพชีวิต: ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์ New Normal=ความปกติใหม่. แหล่งที่มา <https://www.voicetv.co.th/read/gEEgnvbnX>. สืบค้นเมื่อ 5 ก.ค. 64.
- วิภาดา สารมัย. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **มาตรฐาน/คู่มือการปฏิบัติงาน: คู่มือการปฏิบัติงาน
กลุ่มบริหารงานบุคคล**. แหล่งที่มา <https://www.obec.go.th/archives/119865>. สืบค้นเมื่อ 7
มิ.ย. 2565.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. (2563). **รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: ร้านพจน์กล่องกระดาษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สีวรรณ์ ไชยกุล. (2562). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลาเขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- โสภณ สวายุทธ และคณะ. (2558). **การบริหารงานบุคคลด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
ราชการกับสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 4**. **วารสารวิจัยและพัฒนาโดยลงกรณีในพระบรมราชูปถัมภ์**. 10(2). 165-
175.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียน
วัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1^{*}
THE DEVELOPMENT OF A MANAGEMENT MODEL FOR INTERNAL SCHOOL
SUPERVISION OF WATNUANNORADIT SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

สมเกียรติ ผ่องจิต Somkiet Pongjit

โรงเรียนโยธินบูรณะ Yothinburana School, Thailand

Corresponding Author E-mail: somkiet.pj@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 39 คน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ร่วมกับการจัดประชุมประชาพิจารณ์ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 64 คน 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยการจัดประชุมสรุปผลการทดลองใช้รูปแบบจากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 45 คน ร่วมกับการเก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน และ 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยนำผลการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารร่วมกับผลการสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 514 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศมีความเหมาะสมมาก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การเสริมสร้างภาวะผู้นำ, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การพัฒนาศักยภาพครู, ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, การนิเทศภายในสถานศึกษา และคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การบริหารจัดการ, การนิเทศภายในสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this survey research was to develop a management model for supervision in Wat Nuannoradit School in the Secondary Education Service Area Office 1. The four steps of the research process were 1) to create a management model for supervision in Wat Nuannoradit School by reviewing the research literature and interviewing 5 experts and 39 related persons. 2) to check appropriateness of the management model for supervision in Wat Nuannoradit School by 5 experts and 69 participants of the public hearing. 3) to implement the management model for supervision in Wat Nuannoradit School and to conclude the outcomes from 45 implementers and 170 questionnaire respondents. 4) to evaluate the result of the management model implementation for supervision in Wat Nuannoradit School by interviewing 514 samples. The data were analyzed by means and standard deviation. The result of this study indicated that the management model for supervision in Wat Nuannoradit is the most appropriate, consisting of 6 components, leadership enrichment, professional learning community, teacher training and development, technological system and communication, school supervision, and education standard and quality.

Keywords: Development Model, School Management, School Supervision

บทนำ

การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ในปัจจุบันสถานศึกษายังมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนด้านบุคลากร ด้านผู้เรียน และด้านงบประมาณ อีกทั้งสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ มีการพัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้วยตนเอง จึงส่งผลให้คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการบริหารจัดการมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้แล้ว การได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา หรือแม้กระทั่งการได้รับการช่วยเหลือกำกับติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้น และจากสภาพการณ์ด้านการศึกษาของประเทศไทย ที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษามากที่สุด และเพิ่มมากขึ้น เป็นลำดับ แต่ผลการจัดการศึกษากลับไม่สอดคล้องกับงบประมาณ และแม้จะมีความพยายามปฏิรูปการศึกษาแล้วหลายครั้งก็ตาม แต่ปัญหาการศึกษาสำคัญหลักๆ ยังคงมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นการขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบาย การขาดการกำกับเชิงปริมาณ การขาดการควบคุมคุณภาพ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2558)

การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น เพราะเป็นกิจกรรมการบริหารที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบ ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นยุทธวิธีที่ผู้เกี่ยวข้องควรหาแนวทาง

ดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในฐานะผู้นิเทศ ในการพัฒนาคุณภาพและเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของผู้เรียน หากโรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอันจะส่งผลให้คุณภาพของโรงเรียน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนา เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานและคุณภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความตระหนักในความเป็นผู้นำ ทันทเหตุการณ์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ตลอดเวลา มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการทำงานที่เน้นกระบวนการกลุ่ม มีการบริหารงานแบบเป็นทีม มีศักยภาพในการส่งเสริมและให้โอกาสผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขปัญหาและให้กำลังใจ รวมถึงการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ ภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารคือการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการนิเทศการสอนของครูให้มีการพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในบางครั้งแม้ครูจะได้ใช้ความสามารถในการจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้แล้วก็ตามแต่อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างขาดตกบกพร่อง ทำให้การสอนขาดความสมบูรณ์ ดังนั้น หากมีบุคคลอื่นได้ชี้แนะแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ก็ย่อมเกิดผลดี นอกจากนี้ ยังมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดีภายใต้ระบบการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู การทำงานเป็นทีมการสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1, 2555) ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาด้วยกลไกการนิเทศภายในโรงเรียน ถ้าจะให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์อย่างเพียงพอ เนื่องจากความสลับซับซ้อนของภารกิจและการเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษามากมาย

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรย่อมเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ทุกฝ่ายต้องการให้เกิดขึ้น การนิเทศภายในของสถานศึกษาเป็นกลไกการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารถือเป็นตัวจักรที่สำคัญ เพราะเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน กระตุ้นและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องยกระดับคุณภาพและอุดมการณ์ของครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ให้บรรลุถึงความเจริญรุ่งเรืองของสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ โดยร่วมมือกันกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาในการใช้เทคนิควิธีการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ความรู้ความสามารถยุทธศาสตร์เทคนิคหรือกระบวนการบริหารจัดการมุ่งใจแน่วแน่ให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้โดยคำนึงถึงคุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพ

โรงเรียนเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ชาติรี โพธิกุล, 2552)

โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ตั้งอยู่แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตบางภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน ทั้งนี้เพราะการนิเทศเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้ที่มีบทบาทหน้าที่หลักสำคัญในระบบโรงเรียน นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันนั้นได้มีการปรับเปลี่ยนจุดเน้นที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยการปรับเปลี่ยนนั้นจึงมีจุดหมายที่ตรงกันก็คือ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีมาตรฐานและยกระดับคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นความคิดให้เกิดกับครู ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาความสามารถและศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น จึงทำให้ครูผู้สอนเป็นครูผู้มีความรู้และมีสมรรถนะ ครูมีการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอด้วยกระบวนการนิเทศการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา จนเกิดการพัฒนาวินัยอย่างต่อเนื่องและส่งผลถึงความเป็นมืออาชีพในที่สุด กอปรกับในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนไปความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องทันต่อสภาพบริบทของสังคมโลกด้วย

โรงเรียนวัดนวลนรดิศ ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู ผู้ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องให้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย และต้องมีการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มีการกำกับดูแลการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระบวนการและวิธีการแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนครูโดยผู้มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการจัดการศึกษา บทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทของการนิเทศ ที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานคอยช่วยเหลือ แนะนำ แก้ไขส่วนที่บกพร่อง เป็นต้น

จากสภาพการดำเนินงาน หลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนวัดนวลนรดิศได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามภารกิจหลักและขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศภายในที่จะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู อันจะนำไปสู่คุณภาพของนักเรียนตามเป้าหมายการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้เสียได้เกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษาว่ามีความเหมาะสมต่อกลยุทธ์ของโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูตระหนักถึงการใช้นิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองตามบริบทที่เหมาะสม บุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องเป็นผู้ร่วมดำเนินงานและรับผิดชอบในการจัดการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา หรือจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาาร่วมกัน รับรู้ปัญหาาร่วมกัน มีความคุ้นเคยกัน จะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ทั้งยังกระทำได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็วกว่าการนิเทศภายนอก เป็นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของวิถีการนิเทศสมัยใหม่ที่ยึดหลักการทำงานร่วมกันจึงมีความสนใจที่จะ

ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จากสื่อ หรือนวัตกรรมหรือนวัตกรรมที่ทันสมัย หลากหลาย เป็นรูปธรรม ด้วยความมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายใน อันเป็นหัวใจของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ อยู่บนหลักการและแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถานศึกษาเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม โดยศึกษาวิเคราะห์ตรวจสอบ และประเมินวิเคราะห์สภาพการดำเนินงาน ความต้องการพัฒนา ปัญหาการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในของสถานศึกษา โรงเรียนวัดนวลนรดิศ เพื่อสามารถกำหนดองค์ประกอบที่เป็นปัจจัย การดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบ โดยผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ผู้วิจัยกำหนดการได้มาของกลุ่มผู้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ประกอบด้วย 1) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน 4) ครูผู้สอน จำนวน 31 คน 5) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน และ 6) นักเรียน จำนวน 5 คน

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกับนำผลจากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การวางแผน การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา และมีความเต็มใจให้ความความคิดเห็นในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดการได้มาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยนำผลการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารร่วมกับผลการสนทนากลุ่ม มากำหนดเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และใช้เทปบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ โดยแจ้งประเด็นการสัมภาษณ์ นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ล่วงหน้า และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ และหลังจากนั้นทำการถอดเทปบันทึกเสียงข้อมูลคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสรุปเป็นประเด็น นำผลจากการสัมภาษณ์ มาศึกษาสังเคราะห์ร่วมกับผลสรุปการสนทนากลุ่มตามประเด็นสภาพ ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

3. ยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการการบริหาร การวางแผนและการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา มากำหนดเป็นกรอบในการยกย่องรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

4. ตรวจสอบความตรงของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยกำหนดการได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วย 2 วิธีจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การวางแผน และการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษาและการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา และมีความเต็มใจให้ความความคิดเห็นในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดการได้มาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยการจัดประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ผู้วิจัยกำหนดการได้มาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวมทั้งสิ้นจำนวน 64 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน, รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน, ครูผู้สอน จำนวน 30 คน, ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คน, นักเรียน จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้เป็นแบบบันทึกข้อเสนอแนะประเด็นต่างๆ ตามหัวข้อของรูปแบบ เพื่อบันทึกความคิดเห็นที่ได้จากการประชุมประชาพิจารณ์ และเทปบันทึกข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำประชาพิจารณ์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการจัดประชุมเพื่อทำประชาพิจารณ์ 2) จัดการประชุมประชาพิจารณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อความและสรุปเป็นประเด็น เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และคู่มือการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1. ผลการวิเคราะห์สถานศึกษาเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยใช้วิธีวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT Analysis) โดยผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ จำนวน 60 คน ในภาพรวมผลการวิเคราะห์สถานศึกษามีผลการวิเคราะห์สรุปพอสังเขปดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า

สภาพที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา และมีคู่มือในการปฏิบัติตามขอบข่ายงานอย่างชัดเจน ส่งผลให้ระบบการบริหารมีความคล่องตัว โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีมาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อใช้กำหนดคุณภาพการศึกษา และมีระบบการประเมินภายใน ส่งผลให้การศึกษาามีคุณภาพและได้มาตรฐาน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย หลักสูตรของโรงเรียนมีความหลากหลายสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน และมีกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย โรงเรียนมีอาคารสถานที่ เอื้อต่อการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมผลผลิตให้มีคุณภาพ ครูและบุคลากรมีความเสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถส่งผลให้ขับเคลื่อนขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ส่งผลให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพสูงขึ้น โรงเรียนมีสื่ออุปกรณ์เพียงพอในระดับหนึ่ง สามารถนำไปสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบแบ่งโครงสร้างบริหารงานที่ชัดเจนเหมาะสม ส่งผลให้การปฏิบัติงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีแผนและโครงการเพื่อใช้ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการการศึกษา มีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีระบบสารสนเทศที่ดีส่งต่อการใช้ข้อมูลทำได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ การเบิกจ่ายเงินเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ การบริหารจัดการผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม ครูทุกคน มีศักยภาพในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษา ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเป็นอย่างดี

สภาพที่เป็นจุดอ่อนของโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรบางคนปฏิบัติหน้าที่หลายฝ่าย/งานรวมทั้งบางฝ่ายงานมีบุคลากรไม่เพียงพอ นักเรียนขาดความสนใจในการใช้แหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะ การรักการอ่าน ส่งผลให้ได้รับประสบการณ์ไม่หลากหลายเท่าที่ควร บุคลากรใช้เทคนิควิธีการสอนยังไม่หลากหลาย ขาดกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ สื่อและอุปกรณ์ บางรายการมีความเก่าล้าหลัง ส่งผลให้ขาดความสะดวกในการปฏิบัติงานและเกิดความล่าช้าในบางส่วนงาน งานนโยบาย มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และมีภาระการรายงานด้านเอกสารมากทำให้มีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระบบสารสนเทศมีหลายระบบและไม่เชื่อมโยงทำให้เกิดภาระงานในการจัดทำที่ซ้ำซ้อน ภาระงานมากขึ้น

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอก พบว่า

สภาพที่เป็นโอกาส ได้แก่ ชุมชนให้ความร่วมมือในด้านทรัพยากรเกี่ยวกับวิชาการทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกันอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งผลให้นักเรียนมีแหล่งการศึกษาและทำให้นักเรียนมีแบบอย่างที่ดี ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญด้านการศึกษาและให้การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนด้านการศึกษาเป็นอย่างดี เครือข่าย/สมาคม/ชุมชน/หน่วยงาน/รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมสนับสนุนการบริหารจัดการ ของโรงเรียน ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนมีความต้องการบริโภค ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โรงเรียนมีความพร้อมด้านสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยผู้ปกครอง

ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี สามารถสนับสนุนการศึกษาได้ สมาคม กองทุน มูลนิธิ ให้การสนับสนุนทุนการศึกษานักเรียนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา สมาคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายด้านการจัดการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนมากขึ้น พระราชบัญญัติกฎหมาย มีความชัดเจนในการมุ่งพัฒนาบุคลากรและนักเรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

สภาพที่เป็นภาวะคุกคาม ได้แก่ ผู้ปกครองบางส่วนมีฐานะยากจนประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่มีเวลาดูแลนักเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองบางส่วนมีปัญหาด้านครอบครัวแตกแยก ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนสภาพแวดล้อมรอบๆ โรงเรียน มีสิ่งยั่วยุ ล่อแหลมไม่เหมาะสม ทำให้เสียการเรียนรู้ เช่น ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น อุปกรณ์บางส่วนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัยและขาดการซ่อมบำรุงรักษา ผลกระทบจากการใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้นักเรียนบางส่วน ไม่สามารถแยกแยะหรือเลือกใช้เทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ได้ ผู้ปกครองบางส่วนมีอาชีพรับจ้างไม่มั่นคง และมีรายได้น้อยไม่แน่นอน ส่งผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลเปลี่ยนแปลง เกิดความไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สวอทนั้น สรุปได้ว่าโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายนอกโดยมีสภาพด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจเป็นโอกาสหลัก และมีสภาพด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสนับสนุน ส่วนสภาพด้านการเมืองการปกครองและนโยบายนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการ สำหรับสภาพแวดล้อมภายในนั้นมีสภาพด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนเป็นจุดแข็งของโรงเรียน และมีสภาพด้านการบริหารจัดการที่มีรูปแบบการจัดโครงสร้างการบริหารงาน และการจัดระบบการบริหารเป็นจุดแข็ง และยังมีสภาพด้านการเงินเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน สภาพด้านบุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม ส่วนด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่นั้นมีอย่างพอเพียงและเหมาะสมเป็นจุดแข็งเช่นกัน ส่วนด้านบุคลากรและด้านการเงินนั้นมีแนวโน้มที่จะเป็นจุดอ่อนในการบริหารจัดการของโรงเรียน สรุปสภาพโดยรวมแล้วโรงเรียนยังมีศักยภาพในการบริหารจัดการพัฒนาไปสู่ความเป็นดาวรุ่งได้ โดยมีสภาพแวดล้อมปัจจัยภายในเป็นหลัก แต่ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอกสนับสนุนอยู่ในระดับมาก และมีแนวโน้มจะมากกว่าสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน

นอกจากนี้ โรงเรียนวัดนวลนรดิศได้นำความต้องการของชุมชนเข้ามาร่วมวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา ซึ่งความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

- 1) มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ และสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2) ครูที่มีความรู้ ความสามารถ
- 3) มีการจัดการอย่างเป็นระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพ
- 4) โรงเรียนควรเปิดแผนการเรียนที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง
- 5) นักเรียนได้รับความรู้ ตามความถนัดและความสามารถ รวมไปถึงได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง
- 6) นักเรียนควรได้รับการพัฒนาด้านภาษา ให้มีความรู้ด้านภาษามากกว่า 2 ภาษา
- 7) นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และหลากหลาย
- 9) นักเรียนรับความรู้และโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
- 10) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติการมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตอาสาต่อผู้อื่น ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
- 11) โรงเรียนควรได้รับ

การสนับสนุนงบประมาณใน การจัดหาสื่ออุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน 12) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการจัดการบริหารโรงเรียนเพื่อให้สะท้อนกลับไปยังนักเรียนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกับนำผลจากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหาร การวางแผน และการนิเทศภายในสถานศึกษา มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการการศึกษา และมีความเต็มใจให้ความความคิดเห็นในการวิจัย จำนวน 5 ท่าน สรุปความคิดเห็นเพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ร่วมกับนำผลจากการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญและจำเป็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สอดคล้องตามหลักการ และจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา ได้แก่ 1) มีการวางแผนโดยคำนึงถึงสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสบอยู่ 2) คำนึงถึงความถนัดและความต้องการของแต่ละบุคคล 3) มีจุดพัฒนาที่เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและความพยายามของครูให้สูงขึ้น และสนับสนุนให้เกิดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเรียนการสอน 4) เน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ และความร่วมมือจากทุกฝ่าย 5) มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถ ตามความมุ่งหมายของการศึกษา 6) ใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ 7) การสร้างเครือข่าย ถือเป็นการประสานสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา ที่ดีที่สุด

2.2 สอดคล้องตามองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) มีระบบการวางแผนนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์ โดยนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน 2) มีบุคลากรผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยกำหนดบทบาท หน้าที่ที่ชัดเจน 3) มีการพัฒนาครูและการพัฒนางาน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 4) มีระบบการติดตาม ประเมินผลที่เน้นผลงานครู 5) มีระบบการเผยแพร่และขยายผล 6) มีเทคนิคการนิเทศ โดยคำนึงถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 7) มีการใช้สื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ สอดคล้องตามความต้องการ

2.3 สอดคล้อง และครบถ้วนตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การประเมินสภาพปัจจุบัน และการวางแผนการนิเทศ ทั้งระยะยาว และระยะสั้น 2) การกำหนดบทบาท หน้าที่ ที่ชัดเจน 3) การออกแบบการนิเทศ โดยการพิจารณาเทคนิคการนิเทศที่เหมาะสม และคำนึงถึงการใช้สื่อ เครื่องมือในการนิเทศ 4) การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ 5) การสร้างขวัญ กำลังใจ จัดให้มีการประสานสัมพันธ์ โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการดำเนินงาน

นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ ยังมีข้อเสนอแนะสำคัญในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องและสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ควรกำหนดภารกิจในการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรทุกคน

ได้ตระหนักถึงภาระงานที่จะต้องปฏิบัติ 3) ในการกำหนดนโยบาย มีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติ แต่การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ในการจัดทำแผน ควรกำหนดนโยบายการนิเทศภายในเป็นนโยบายหนึ่งในนโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และมีพันธกิจเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน 4) การวางแผน มีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการปฏิบัติ คือ ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูล และสารสนเทศด้านการศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง 5) สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยแบบต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการนิเทศ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบประเมินผลแผนการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกว่าเครื่องมือ ไม่ใช่สื่อ และไม่ใช่อุปกรณ์ ส่วนเทคโนโลยี เป็นได้ทั้งสื่อเครื่องมือ และวิธีการ ขึ้นอยู่ว่าจะใช้เพื่ออะไร อย่างไร ซึ่งก็ถือเป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบันเช่นเดียวกัน 6) ในการประชุมผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ก่อนดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเป็นกิจกรรมที่ต้องระบุให้ชัดเจนในปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งอาจใช้วิธีการประชุมชี้แจงให้เข้าใจร่วมกัน ในช่วงเตรียมการเปิดภาคเรียน ไม่จำเป็นต้องประชุมทุกครั้งก่อนการนิเทศ เพราะจะทำให้เสียเวลา

3. ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพสถานศึกษา และการสรุปจากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยหาลักษณะร่วมและข้อสรุปร่วม นำมาয়กร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งมีประเด็นสำคัญประกอบการยกร่างรูปแบบ ดังนี้ 1) วิเคราะห์องค์กร เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหา ความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ครู นักเรียนและชุมชน เพื่อการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ 2) ใช้ผลการประเมินที่หลากหลายมาเป็นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อวางแผนการพัฒนาคุณภาพครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการบริหารจัดการ พัฒนาระบบการนิเทศภายใน และพัฒนาการดำเนินงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง 3) กำหนดกรอบการดำเนินงานของการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ และเป้าหมายความสำเร็จให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) กำหนดองค์ประกอบ กระบวนการ และกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ เพื่อเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานและการจัดกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนในการดำเนินงาน และคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน 6) จัดให้มีการสนับสนุนส่งเสริมความเข้มแข็งในการดำเนินการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ พัฒนาการโดยการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยแวดล้อม พัฒนาศักยภาพครู การสร้างทีมงานและเครือข่าย การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้วยเทคโนโลยี การนิเทศภายในเต็มรูปแบบ และการส่งเสริมสนับสนุนจากโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด 7) ใช้หลักการองค์การแห่งการเรียนรู้ในการดำเนินงาน

มีการประเมิน การติดตามตรวจสอบ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน ให้เป็นการทำงานปกติของสถานศึกษาจนเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ผลการตรวจสอบความตรงของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ผลการจัดประชุมประชาพิจารณ์เพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีความตรงและมีความเหมาะสมมากสำหรับการนำไปดำเนินงานบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์เสนอแนะให้ระบุกลุ่มประเด็นของการดำเนินงานให้ชัดเจน ได้แก่ ในส่วนขององค์ประกอบของรูปแบบไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนแต่จะปรับปรุงในประเด็นความเชื่อมโยงของข้อมูล ที่ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความเชื่อมโยงกัน โดยที่องค์ประกอบ การสร้างภาวะผู้นำ การพัฒนาศักยภาพครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ ควรเป็นปัจจัยที่ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับเพิ่มเติมรูปแบบวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้เห็นขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจน การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจะต้องเป็นการวิเคราะห์ภาพรวมของทั้งระบบ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนงาน การติดตามและประเมินผล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีการประเมินผลและนำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลกระบวนการดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดในคู่มือการดำเนินงาน ซึ่งผลปรากฏการปรับรายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเสริมสร้างภาวะผู้นำ องค์ประกอบที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาศักยภาพครู องค์ประกอบที่ 4 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 5 การนิเทศภายในสถานศึกษา และองค์ประกอบที่ 6 คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามกระบวนการจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นไปได้ว่านอกจากโรงเรียนได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาโดยดำเนินงานตามหลักวิชาการที่มีความสอดคล้องกับการบริหารงาน ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนการดำเนินงาน การพัฒนาเชิงระบบของวงจรคุณภาพ (PDCA: Plan Do Check Act) เป็นพื้นฐานการปฏิบัติงาน และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของ

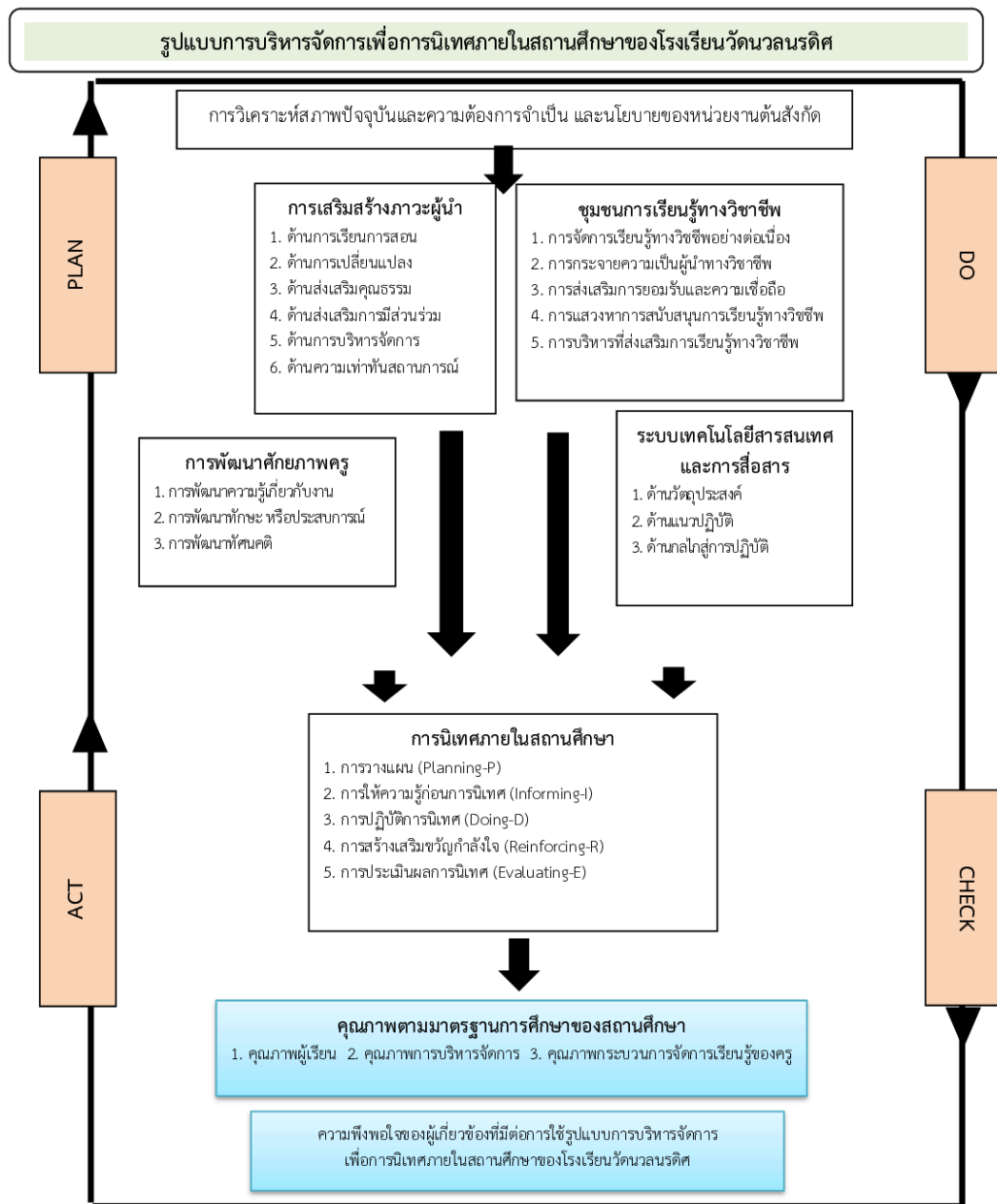
ทุกฝ่ายในทุกกระบวนการดำเนินงาน ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการจำเป็นผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็น อภิปรายผลจากการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่างๆ จนทำให้เกิดรูปแบบการบริหารงานที่มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเป็นเวลาถึง 1 ปี การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิมา พุนทรัพย์ และคณะ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการ Deming's Cycle วงจรคุณภาพของเดมมิง ประกอบด้วย Plan-Do-Check-Act (PDCA) คือ การวางแผน-การปฏิบัติ-การตรวจสอบ-การปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องส่งผลให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของวัชรรา เล่าเรียนดี (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน มีการสำรวจปัญหาและความต้องการในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประชุมวางแผนและเสนอโครงการนิเทศภายในให้ความรู้และฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็นในการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีสอนแบบต่างๆ ประชุมวางแผน ทำแผนการนิเทศและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วางแผนการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนและสังเกตการสอน ประชุมเพื่อให้อ้อมมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประชุมเพื่อสรุปและประเมินผลโครงการนิเทศการสอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการนิเทศการสอนหรือทบทวนโครงการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ที่พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านวิชาการผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอน มีการบริหารงานเป็นระบบและมี การวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ โดยถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดของผู้อื่นเน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็นและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จะต้องเป็นการวิเคราะห์ภาพรวมของทั้งระบบ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนงาน การติดตามและประเมินผล ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีการประเมินผลและนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการประเมินผล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การเรียนการสอน การเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมคุณธรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ ความเท่าทันสถานการณ์ 2) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพต่อเนื่อง การกระจายความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ การส่งเสริมการยอมรับและความเชื่อถือ การแสวงหาการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการบริหารที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การพัฒนาศักยภาพครู ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงาน การพัฒนาทักษะ หรือประสบการณ์ และการพัฒนาทัศนคติ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ ด้านแนวปฏิบัติ และด้านกลไกสู่การปฏิบัติ 5) การนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผน การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ การปฏิบัติการณ์นิเทศ การสร้างเสริมขวัญกำลังใจ และการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งจะนำไปสู่ 6) คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งดูผลลัพธ์จากความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายใน

สถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ กระบวนการดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาที่จะส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในโรงเรียน ดังนี้

1.1 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 1 การเสริมสร้างภาวะผู้นำ พบว่า บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานในโรงเรียนและการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถด้านการเป็นผู้นำให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความสามารถที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการ และช่วยในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า โรงเรียนเสริมสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริมการยอมรับและความเชื่อถือว่าไว้วางใจในการทำงานร่วมกันของครู มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมครูทุกคนภายในโรงเรียนเพื่อร่วมกันวางแผน ในการจัดการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกัน โดยอาจจะจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือทำการกระตุ้นส่งเสริมกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคนในการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาศักยภาพครู พบว่า ครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในเนื้อหาวิชา สาขาวิชาเอก หลักสูตร หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรวางแผนการพัฒนาศักยภาพครูโดยเฉพาะเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชาเอก หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพราะในปัจจุบันรูปแบบวิธีการในการจัดการเรียนการสอนได้มีการพัฒนาไปอย่างมาก ซึ่งถ้าครูได้รับการพัฒนาศักยภาพ ในด้านดังกล่าว ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนภายในโรงเรียนอีกด้วย

1.4 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 4 ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า โรงเรียนสร้างกำลังคนให้มีศักยภาพในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีสมรรถนะได้มาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องวางแผนการพัฒนาศักยภาพครู เพราะนอกจากโรงเรียนจะมีความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีแล้ว การที่ครูหรือบุคลากรที่จะใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งผลต่อการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.5 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 5 การนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการนิเทศภายในห้องเรียนทุกห้อง มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนควรเพิ่มน้ำหนักและให้ความสำคัญในการจัดทำปฏิทินการนิเทศ และวางแผนการนิเทศให้มีความครอบคลุม ทั้งถึงทุกห้องเรียน

1.6 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 6 คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน พบว่า นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสารสนเทศ รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูฝ่ายวิชาการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียน ประชุมวางแผนในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนทางด้านการใช้เทคโนโลยี และอีกประเด็นที่สำคัญคือการใช้เทคโนโลยีให้ถูกต้อง เนื่องจากปัจจุบันในสังคมออนไลน์มีข่าวปลอมหรือการหลอกลวงจำนวนมาก ถ้านักเรียนใช้เทคโนโลยีไม่ถูกต้องแล้ว อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อตัวนักเรียนได้

1.7 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 6 คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพ การบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนการศึกษาชาติ มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ในการวางแผนการดำเนินงาน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ควรทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความสอดคล้องของนโยบายในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นนโยบายระดับชาติ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้การวิเคราะห์ วางแผน และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนได้ตามที่เป้าหมายของประเทศชาติ

1.8 จากผลการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 องค์ประกอบที่ 6 คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ครูดำเนินการทดลอง รวบรวม วิเคราะห์ สรุปผล และเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาครูให้มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยอาจจะประสานความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยใกล้เคียง เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์มหาวิทยาลัย เข้ามาให้ความรู้ และพัฒนาครู และบุคลากรในการจัดการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้ผลจากการวิจัยในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยนำแนวคิดของนักการศึกษาที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของ Glatthorn การนิเทศการสอนตามแนวคิดของ Glickman เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาหรือนำรูปแบบที่ได้นี้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่องจุดเด่นของรูปแบบฯ และจะได้จะได้มีข้อมูลสารสนเทศต่อการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาแนวการประเมินผลการจัดกิจกรรม งานโครงการต่างๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดนวลนรดิศ

2.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร เพื่อการพัฒนานิเทศภายในที่ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในกลุ่มสาระต่างๆ ที่เป็นการฝึกทักษะการปฏิบัติของนักเรียน เช่น สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2558). **ก้าวข้ามขีดจำกัดสู่หัตถ์สวรราชแห่งคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน).
- ชาตรี โพธิกุล. (2552). **สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา**. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเรศวร.
- ปฏิมา พูนทรัพย์ และคณะ. (2561). **แนวทางการนำนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษสู่การปฏิบัติในโรงเรียนมาตรฐานสากล**. สักทอง: **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 24(3). 75-85.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). **การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2555). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน: กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานมัธยมศึกษา เขต 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.

การเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง
(Brain Storming)*

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF TRAINING COURSES PROMOTE
CONSERVATION OF NATURAL RESOURCES AND THE ENVIRONMENT USING
DISCUSSION AND BRAIN STORMING TECHNIQUES

สลิลทิพย์ เนื่อนุ่ม Salilthip Nueanum

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: The_pattiizz@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปรายและเทคนิคการระดมสมอง 2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปรายและเทคนิคการระดมสมอง 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปรายและเทคนิคการระดมสมอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร จำนวน 60 คน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคนิค 2 แบบ คือ เทคนิคการอภิปราย ใช้สำหรับฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และเทคนิคการระดมสมอง ใช้สำหรับฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 2) แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่า 2) สถานการณ์หมอกควัน 3) สถานการณ์บุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อทำการเกษตร และ 4) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลลงทะเล สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมี

*Received: August 14, 2023, Revised: August 21, 2023, Accepted: August 22, 2023.

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปรายและเทคนิคการระดมสมองโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม, การอนุรักษ์, ทรัพยากรธรรมชาติ, สิ่งแวดล้อม, การอภิปราย, การระดมสมอง

Abstract

The research aimed to 1) investigate the effectiveness of training programs promoting natural resource and environmental conservation using discussion and brainstorming techniques; 2) compare the outcomes of training programs using discussion and brainstorming techniques; and 3) assess the overall satisfaction with the training programs using discussion and brainstorming techniques. The sample group comprised 60 volunteer students from both junior-high-school and high-school levels who enrolled in the first semester of the academic year 2023. The participants were divided into two groups of 30 students each based on their prior knowledge and understanding of natural resource and environmental conservation. The first group received training using the discussion technique. The second group underwent training using the brainstorming technique. The research utilized two instruments: 1) training programs employing the discussion technique for the first group and the brainstorming technique for the second group; and 2) A pre-test and post-test consisting of 20 questions, distributed across four scenarios related to deforestation, smoke haze, forest encroachment for agriculture, and oil spill in the sea. The findings revealed that 1) the effectiveness of training programs after using the discussion technique was significantly higher than before ($p < .05$); 2) similarly, the effectiveness of training programs after using the brainstorming technique was also significantly higher than before ($p < .05$); 3) moreover, the effectiveness of training programs after using both discussion and brainstorming techniques was significantly higher than before ($p < .05$); and 4) overall, participants expressed high satisfaction with the training programs using discussion and brainstorming techniques.

Keywords: Training Programs, Conservation, Natural Resource, Environment, Discussion, Brainstorming

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจึงต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) ในกระบวนการจัดการศึกษา หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2553)

เป็นที่เข้าใจและยอมรับกันมาเป็นเวลานานแล้วว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติและประเทศชาติ ทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่คอยค้ำจุนความเจริญในทุกๆ ด้านของมวลมนุษยชาติ จะเห็นได้ว่า ประเทศใดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ประชาชนรู้จักหลักการอนุรักษ์ หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนั้นๆ อย่างชาญฉลาดในเชิงของการอนุรักษ์แล้ว ประเทศนั้นๆ มักประกอบไปด้วยประชาชนที่มั่งคั่ง สมบูรณ์ มีความเป็นอยู่สุขสบาย ตรงกันข้ามกับประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ หรือประชาชนไม่รู้จักหลักวิธีการอนุรักษ์ ปล่อยให้ทรัพยากรธรรมชาติต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ในไม่ช้าประชาชนของประเทศนั้นก็จะต้องเผชิญความตกต่ำทางเศรษฐกิจ มาตรฐานการครองชีพจะถูกกระทบกระเทือน ความวุ่นวายต่างๆ ก็จะตามมา ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์เป็นอู่น้ำอู่น้ำ แต่ถ้าประชาชนยังใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ประหยัดและขาดหลักการอนุรักษ์แล้วอนาคตของประเทศก็จะตกอยู่ในฐานะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (นิวัติ เรืองพานิช, 2556) ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มากขึ้น ขณะเดียวกันอันตรายที่มีต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้ทวีมากขึ้นเป็นเงาตามตัวเช่นกัน ตัวอย่างเช่น น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ดินเสื่อมคุณภาพ กองขยะ และเศษเหลือต่างๆ ที่ทับถมมากขึ้นทุกวัน รวมทั้งปัญหาประชากรที่กำลังจะล้นโลก ประเทศที่มั่งคั่งในทางเศรษฐกิจที่ได้พัฒนาความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมอย่างไม่ลืมหูลืมตา กำลังต้องเผชิญกับบทเรียนอันล้ำค่าเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ชีวิตย่อมจะหาความสุขกายสุขใจได้ยาก เพราะเหตุนี้การพัฒนา ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการสมัยใหม่ จึงมีทั้งคุณและโทษในเวลาเดียวกัน จึงควรที่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบในการพัฒนาประเทศว่า จุดที่พอเหมาะที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบาย การพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจะเดินควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดผลดีต่อการอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ ประเทศต่างๆ ต่างก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพยายามค้นคว้าหาวิธีป้องกัน และปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น รัฐบาลและประชาชนคนไทย ต่างก็ได้ตื่นตัวให้ความสนใจกับเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จากการตั้งชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต่อมาเป็นกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันมีการ

จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสังคมมนุษย์แล้ว บางครั้งก็มีผลกระทบทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยและต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่น้อย (นิวัติ เรืองพานิช, 2556)

ในปัจจุบัน เยาวชนและประชาชนจำนวนมากให้ความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะมีผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชนโดยตรง จากตัวอย่าง การทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำลายระบบนิเวศ การเกิดมลภาวะและปัญหาขยะ การเกิดความเสี่ยงต่อโรค (บุญเลิศ ตั้งจิตพัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา, 2557) ฉะนั้น เราจะมียุทธศาสตร์อย่างไรที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้น้อยที่สุด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เพื่อให้ชนรุ่นหลังจะได้มีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องที่เยาวชนจะต้องมีความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพเดิม หรือทดแทนความเสี่ยงต่อโรคของสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องใกล้ตัวที่เราทุกคนควรรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญเพื่อจะได้ใช้ประโยชน์และใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนและมีความสุข

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องรีบดำเนินการ โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติจึงมีแนวคิดในการจัดฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร (Volunteer Samples) จำนวน 60 คน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน โดยจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

2. ตัวแปรในการวิจัย 1) ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ตัวแปรตาม คือ ผลของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) และความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 หลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคนิค 2 แบบ คือ เทคนิคการอภิปราย (Discussion) ใช้สำหรับฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และเทคนิคระดมสมอง (Brain Storming) ใช้สำหรับฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2

3.2 แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่า 2) สถานการณ์หมอกควัน 3) สถานการณ์บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร และ 4) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลลงทะเล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรม 20 ข้อ และหลังการฝึกอบรม 20 ข้อ ทั้งกลุ่มที่ฝึกอบรมด้วยเทคนิคการอภิปรายผล (Discussion) และกลุ่มที่ฝึกอบรมด้วยเทคนิคระดมสมอง (Brain Storming) ใช้ข้อสอบเดียวกันทั้ง 2 กลุ่ม

4.1 ชี้แจงนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2 ทดสอบก่อนการฝึกอบรม (Pre-Test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร (Voluntary Samples) จำนวน 60 คน โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่า 2) สถานการณ์หมอกควัน 3) สถานการณ์บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร

และ 4) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลลงทะเล เพื่อจำแนกระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การแบ่งกลุ่ม

4.3. เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย คัดเลือกลำดับให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ใช้เทคนิคการอภิปราย (Discussion) และคัดเลือกลำดับให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 ใช้เทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

4.4 ดำเนินการฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

4.5 ทดสอบหลังการฝึกอบรม (Post-Test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร (Volunteer Samples) จำนวน 60 คน โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่า 2) สถานการณ์หมอกควัน 3) สถานการณ์บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร และ 4) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลลงทะเลเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.6 นำผลการทดสอบที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) โดยใช้การทดสอบที (dependent t-test)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) โดยใช้การทดสอบที (dependent t-test)

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) โดยใช้การทดสอบที (dependent t-test)

5.4 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion)

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเข้ารับการอบรม	30	10.93	1.28	-6.53	.000**
หลังเข้ารับการอบรม	30	12.60	1.40		

.000** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเข้ารับการอบรม	30	9.07	1.34	-9.11	.000**
หลังเข้ารับการอบรม	30	12.17	1.82		

.000** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเข้ารับการอบรมและหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเข้ารับการอบรม	60	10.00	1.61	-10.34	.000**
หลังเข้ารับการอบรม	60	12.38	1.63		

.000** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) ดังในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. หลักสูตรการฝึกอบรมช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง	4.51	0.63	มากที่สุด	6
2. เนื้อหาสาระการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเนื้อหาที่มีความจำเป็นและความสำคัญต่อนักเรียน	4.62	0.61	มากที่สุด	1
3. เนื้อหาสาระทุกหัวข้อที่จัดในหลักสูตรการฝึกอบรมน่าสนใจ เหมาะสมกับนักเรียน	4.60	0.58	มากที่สุด	3
4. การฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) มีความเหมาะสม	4.62	0.61	มากที่สุด	1
5. การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันตัดสินใจ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.53	0.59	มากที่สุด	5
6. สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม มีความหลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียน เนื้อหาสาระและกิจกรรมต่างๆ	4.56	0.55	มากที่สุด	4
7. หลักสูตรการฝึกอบรม ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.20	0.63	มาก	10
8. นักเรียนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.42	0.69	มาก	7
9. นักเรียนสามารถนำความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชายเลน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปหรือผู้สนใจ	4.29	0.73	มาก	9
10. หลักสูตรการฝึกอบรม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก และเกิดจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.40	0.69	มาก	8
รวม	4.48	0.63	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 หลักสูตรการฝึกอบรมช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ข้อ 2 เนื้อหาสาระการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเนื้อหาที่มีความจำเป็นและความสำคัญต่อนักเรียน ข้อ 3 เนื้อหาสาระทุกหัวข้อที่จัดในหลักสูตรการฝึกอบรมน่าสนใจ เหมาะสมกับนักเรียน ข้อ 4 การฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) มีความเหมาะสม ข้อ 5 การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน ตัดสินใจและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และข้อ 6 สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม มีความหลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียน เนื้อหาสาระและกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อ 7 หลักสูตรการฝึกอบรมฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ข้อ 8 นักเรียนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตร ที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อ 9 นักเรียนสามารถนำความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชายเลน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปหรือผู้สนใจ และข้อ 10 หลักสูตรการฝึกอบรม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก และเกิดจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การอภิปรายผลการวิจัยการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) ตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

จากสมมติฐานข้อที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากสมมุติฐานข้อที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากสมมุติฐานทั้ง 3 ข้อ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเข้ารับการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) เพราะฉะนั้น การฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) จึงมีความเหมาะสม การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรการฝึกอบรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเห็นหาความรู้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันตัดสินใจและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพราะทั้งสองเทคนิคเป็นกระบวนการแก้ปัญหา ฝึกการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักเรียนได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถนำความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชายเลน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปหรือผู้สนใจ และประการสุดท้าย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเกิดจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) พบว่า ความพึงพอใจของการฝึกอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเทคนิคการอภิปราย (Discussion) และเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือหลักสูตรที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 สถานการณ์ ได้แก่ 1) สถานการณ์การตัดไม้ทำลายป่า 2) สถานการณ์หมอกควัน 3) สถานการณ์บุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร 4) สถานการณ์น้ำมันรั่วไหลลงทะเล โดยใช้เทคนิคการอภิปราย (Discussion) คือ การพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ ทรศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจนำไปสู่การหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่าง กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี การอภิปรายจึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาระดับ ส่วนเทคนิคการระดมสมอง (Brain Storming) คือ การระดมความคิดจากทุกๆ มุมมอง โดยไม่มีการตัดสินถูกผิดของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจความคิดใหม่ๆ และใช้ในการวางแผน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หลักสูตรฝึกอบรมครั้งนี้ ได้ถูกพัฒนาเพื่อใช้ฝึกอบรมบุคคลทั่วไป ถ้าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างกันหลากหลาย เพศ อายุ ระดับการศึกษา จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสามารถในการเรียนรู้ของกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มบุคคลหรือองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ควรมีการแยกหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งความแตกต่างกันดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้หลักสูตรฝึกอบรมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ถ้ามีการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ควรใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน ตัวอย่างเช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้เทคนิคต่างๆ ในการฝึกอบรมเพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่คุณภาพ มีการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็น มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม เนื้อหาหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับความต้องการ ก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการจัดฝึกอบรมกับกลุ่มอื่นๆ เช่น นักเรียน นักศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา หรือในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นว่า

สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอื่นๆ ต่อไป

2.4 ควรนำเทคนิคการฝึกอบรม มาเป็นแนวทางการจัดฝึกอบรมเรื่องอื่นๆ ในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2556). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: ธรรมสาร.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2551). วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การพิมพ์.

รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2^{*}
A MODEL FOR ADMINISTRATION OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT
SYSTEM IN SCHOOL UNDER THE OFFICE OF BANGKOK SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

¹วีระ มีมาก Weera Meemar ²ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

³เสวียน เจนเข้ว่า Sawien Jenkwao

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: weerameemak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการดำเนินการวิจัยโดยศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา และขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วย แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก คือ การวางแผน และการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก คือ การคัดกรองนักเรียน 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การวางแผน และการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียน

^{*}Received: August 12, 2023, Revised: August 21, 2023, Accepted: August 21, 2023.

Abstract

The purpose of this research was to develop an administration model for the student care and support system in Schools under the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 2 conducted the research by studying quantitative data and qualitative data, divided into three steps as follows: 1) Study the problems and guidelines for the implementation the student care and support system in Schools under the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 2. 2) Develop and verify the administrative model of the student care and support system of secondary schools. and 3) Was to try and evaluate the administration model of the secondary school student care and support system. Qualitative data were collected by analyzing, synthesizing, interviewing. Quantitative data were collected using a questionnaire. Statistics used in data analysis were mean and standard deviation. The results of the study were as follows: 1) Implementation of the student care and support system in Schools under the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 2 of the student care and support system administration process at a high level was the planning and implementation of the student support system at a high level, namely screening students. 2) Problems in the operation of the student care and support system in Schools under the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 2 of the student care and support system administration process the least problematic aspect was the planning and implementation of the student support system. The least problematic aspect is student screening. 3) Evaluation results of the administration model the student care and support system in Schools under the Office of Bangkok Secondary Educational Service Area 2 found that the assessment results of the model possibility and usefulness Overall, it was at the highest level.

Keywords: Model, Administration, Student Care and Support System, School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 กำหนดในความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ซึ่งผู้บริหาร ครูอาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าประสงค์ คือ เก่ง ดี มีสุข สถานศึกษาจึงต้องจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนโดยการบ่มเพาะ กล่อมเกล่าปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความคิดตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิตที่ดีเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่ง (มาตรา 16) ให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์โรงเรียนจึงแบ่งโครงสร้างการบริหารงานในโรงเรียนออกเป็น 4 ฝ่าย คือฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานงบประมาณและฝ่ายบริหารทั่วไป ซึ่งฝ่ายบริหารงานบุคคล เป็นฝ่ายที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม และการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กำหนดให้ ปี พ.ศ. 2564 เป็นปีแห่งการรัก เข้าใจ ห่วงใย ปลอดภัย และให้โอกาสกับนักเรียนทุกคน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันสมัย ได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อเป็นคนดี มีความสุขและปลอดภัย ในสภาพสังคมปัจจุบัน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้จัดกระบวนการบริหารดูแลช่วยเหลือนักเรียน เริ่มตั้งแต่การวางแผน ดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมอบหมายหน้าที่ดำเนินการตามแผน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน การส่งต่อนักเรียนอย่างมีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมสุขภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม โรงเรียนจึงได้นำกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งหวังให้

บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงาน สิ่งที่สำคัญคือ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทครูที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจอย่างถักทอมิตร ทั้งนี้เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงทำให้การแก้ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียน ยังไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงครบถ้วนทุกคน เนื่องจากการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลไม่ได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง และไม่เป็นไปตามพฤติกรรมของนักเรียนที่ปรากฏให้เห็น ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในด้านการให้ข้อมูลและ ความร่วมมือในการป้องกันปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่พบว่า ปัญหาที่สำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดจากระบบการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ซึ่งต้องสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารระบบใหม่และเผยแพร่ความรู้สู่สถานศึกษา เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนในทุกด้าน จากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเพียงการทำงานตามนโยบายของรัฐเท่านั้น ในขณะที่ครูมีภาระงานอื่น ๆ นอกจากงานสอนที่มาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดี ครูที่ปรึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคิดว่าเป็นหน้าที่ของครูในการดูแล ผู้ปกครองไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ ของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและโรงเรียนอย่างชัดเจน ดังนั้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาจึงมีความสำคัญที่สุดที่จะต้องมีความรู้ เทคนิค วิธีการในการให้คำปรึกษากับนักเรียนของตนเองที่อยู่ในความดูแลโดยอาศัยความร่วมมือกับทุกฝ่าย ตั้งแต่ครูประจำวิชาที่สอนนักเรียน ผู้อำนวยการ ครูในโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนและเพื่อนๆ ของนักเรียนให้มีความเข้าใจตรงกันและร่วมมือกันพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โรงเรียนจึงควรดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอน เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ในขั้นตอนที่ 1 จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 52 คน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 52 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 156 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน และหัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 52 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามตารางกำหนดของ Krejcie & Morgan (1970) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 132 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 สภาพปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและการพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ

3.2 กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Doing) การตรวจสอบและพัฒนา (Checking) และการปรับปรุงแก้ไข (Acting)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มา วิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว มาใช้เป็นข้อมูล เพื่อยกร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ส่วนที่ 2 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีคุณสมบัติด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ หรือผลงานทางวิชาการด้านการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 2) ครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ หรือผลงาน ทางวิชาการด้านการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ในการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษา ที่โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นเวลา 1 เดือน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร จำนวน 4 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 คน และครูร่วมทำการ ทดลอง จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

ส่วนที่ 2 ประเมินร่างรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้และ ความเป็นประโยชน์

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำนวน 52 คน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 52 คน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากจำนวน 52 โรงเรียนๆ ละ 3 คน รวมจำนวนประชากร ทั้งสิ้น 156 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 44 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก

ประชากรตามตารางกำหนดของ Krejcie & Morgan (1970) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 132 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม

กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	สภาพการปฏิบัติ			ปัญหาในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผน	4.87	0.13	มากที่สุด	1.00	0.00	น้อยที่สุด
2. การดำเนินงาน	4.27	0.19	มาก	1.57	0.09	น้อย
3. การตรวจสอบ	2.66	0.26	ปานกลาง	3.46	0.25	มาก
4. การปรับปรุงและแก้ไข	3.22	0.24	ปานกลาง	2.62	0.16	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.75	0.11	มาก	2.16	0.07	น้อย

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.11) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผน ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.13) การดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.19) และการตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.26) ตามลำดับ

ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.07) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การตรวจสอบและพัฒนา ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.25) การดำเนินงาน ($\bar{X} = 1.57$, S.D. = 0.09) และการวางแผน ($\bar{X} = 1.00$, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการปฏิบัติ			ปัญหาในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.67	0.13	มากที่สุด	1.32	0.13	น้อย
2. การคัดกรองนักเรียน	4.80	0.10	มากที่สุด	1.21	0.08	น้อยที่สุด
3. การส่งเสริมและพัฒนา	3.67	0.15	มาก	2.12	0.21	น้อย
4. การป้องกันและแก้ไข	2.56	0.07	ปานกลาง	3.26	0.14	มาก
5. การส่งต่อ	2.95	0.19	ปานกลาง	2.91	0.13	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.73	0.05	มาก	2.16	0.07	น้อย
รวมเฉลี่ยโดยรวม	3.74	0.05	มาก	2.16	0.05	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.05) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.10) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.13) และการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.07) ตามลำดับ

ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.05) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.14) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 1.32$, S.D. = 0.13) และการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 1.21$, S.D. = 0.08) ตามลำดับ

2. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบ มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

2.1 กิจกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไข และการส่งต่อ

2.2 กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเดิมและความต้องการของนักเรียน 2) ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไข

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ การทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเป็นไปได้			
1. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีสารสนเทศเพียงพอ สามารถนำไปใช้ ปฏิบัติจริงได้	4.69	0.49	มากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จได้	4.96	0.22	มากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันของผู้ ที่เกี่ยวข้อง	4.95	0.21	มากที่สุด
4. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการรายงานผลที่มีคุณภาพ	4.94	0.24	มากที่สุด
5. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมกับบุคลากรที่ดำเนินการ	4.70	0.48	มากที่สุด
รวมด้านความเป็นไปได้	4.84	0.18	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์			
1. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ทราบว่า สมควรจะดำเนินการอะไร ก่อน/หลัง	4.70	0.48	มากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ทราบว่า สมควรจะปฏิบัติงานอย่างไร	4.71	0.47	มากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ลดข้อผิดพลาดในการทำงานที่ซับซ้อน	4.94	0.24	มากที่สุด
4. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ไม่เกิดความ สับสน	4.82	0.39	มากที่สุด

5. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คุณภาพของงานเป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนดไว้	4.76	0.43	มากที่สุด
6. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน	4.83	0.38	มากที่สุด
7. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา บอกรายละเอียดของการดำเนินงานที่ชัดเจน	4.82	0.52	มากที่สุด
รวมด้านความเป็นประโยชน์	4.79	0.22	มากที่สุด
ภาพรวม	4.81	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.13) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.18) โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จได้ ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.22) รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.21) และรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสารสนเทศเพียงพอ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานจริงได้ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

ด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.22) โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ลดข้อผิดพลาดในการทำงานที่ซับซ้อน ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) และรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ทราบว่าสมควรจะดำเนินการอะไร ก่อน/หลัง ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ การประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเป็นไปได้			
1. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสารสนเทศเพียงพอ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้	4.20	0.40	มากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จได้	4.75	0.43	มากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.80	0.39	มากที่สุด
4. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการรายงานผลที่มีคุณภาพ	4.78	0.41	มากที่สุด
5. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมกับบุคลากรที่ดำเนินการ	4.61	0.48	มากที่สุด
รวมด้านความเป็นไปได้	4.63	0.21	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์			
1. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ทราบว่าสมควรจะดำเนินการอะไร ก่อน/หลัง	4.76	0.43	มากที่สุด
2. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ทราบว่าสมควรจะปฏิบัติงานอย่างไร	4.98	0.12	มากที่สุด
3. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ลดข้อผิดพลาดในการทำงานที่ซับซ้อน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คณะกรรมการดำเนินงาน ไม่เกิดความสับสน	4.92	0.39	มากที่สุด
5. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ช่วยให้คุณภาพของงานเป็นไปตามที่โรงเรียนกำหนดไว้	4.90	0.29	มากที่สุด

6. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน	4.99	0.08	มากที่สุด
7. รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา บอกรายละเอียดของการดำเนินงานที่ ชัดเจน	4.68	0.57	มากที่สุด
รวมด้านความเป็นประโยชน์	4.90	0.11	มากที่สุด
ภาพรวม	4.78	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.10) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.21) โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวางแผนและดำเนินการร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.39) รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการรายงานผลที่มีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.41) และรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัศึกษามีสารสนเทศเพียงพอ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.11) โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ลดข้อผิดพลาดในการทำงานที่ซับซ้อน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.99$, S.D. = 0.08) และรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา บอกรายละเอียดของการดำเนินงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1.1 การวางแผน เป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหาของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ที่กล่าวถึงการวางแผนเป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมี

ประสิทธิภาพในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการและควรวางแผนการประเมินผลไปพร้อมกันด้วยเพื่อใช้กำกับตรวจสอบ การปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนเพียงใด โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะประเมินเรื่องใด ใช้วิธีการ รูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 การดำเนินงาน เป็นขั้นตอนในการดำเนินงาน ตามการวางแผนการหรือแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานนั้นตอบสนองความต้องการและตรงตามเป้าหมาย ซึ่งในการดำเนินงานนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น แต่การปรับเปลี่ยนนั้นจะต้องต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา เกื้อกุล (2560) ที่กล่าวถึงการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่างๆ ของสภาพงานที่จะลงมือปฏิบัติให้ถ่องแท้ก่อน ในกรณีที่เป็นการงานประจำที่เคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กอาจใช้วิธีการเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นงานใหม่ หรืองานใหญ่ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก อาจต้องจัดให้มีการฝึกอบรม ก่อนที่จะปฏิบัติจริง การปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วยเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป การปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและมีความชัดเจนต้องอาศัยผู้บริหารในการ แบ่งภาระงานสู่ระบบย่อยและแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติ โดยมีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ตามความเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม การจัดการแบ่งภาระงานจึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้หน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและมีการปรับปรุงสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นตามลำดับ

1.3 การตรวจสอบ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะจะทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าและปัญหาในการปฏิบัติงานตามการวางแผน นั้นมีปัญหาอะไรบ้าง รวมทั้งร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหามาให้ทันที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา เกื้อกุล (2560) ที่กล่าวถึงการตรวจสอบเป็นขั้นตอนการเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติงานตามแผน หรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่าง การปฏิบัติงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินงานใดๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตามการตรวจสอบ และการประเมินปัญหาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการทำงานต่อไปในการตรวจสอบ และการประเมินการปฏิบัติงานจะต้องตรวจสอบด้วยการปฏิบัติ นั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน การตรวจสอบ เป็นการประเมินและติดตามการปฏิบัติงานต่างๆ ในองค์กรอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนและเข้าสู่การปฏิบัติงานในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุง และแก้ไข กระบวนการทำงานต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายและความรับผิดชอบของแต่ละส่วน

1.4 การปรับปรุงแก้ไข เป็นกระบวนการที่นำข้อมูลมาจากการตรวจสอบและพัฒนา มาปรับปรุงแก้ไข ในส่วนที่มีข้อบกพร่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา เกื้อกุล (2560) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการของการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้า หรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การ

กำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิมเมื่อมีการดำเนินงาน ในรอบใหม่ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุง จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้นได้ด้วย การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานต่างๆ ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น นับเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นเพื่อ สร้างความก้าวหน้าขององค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ใน องค์กรจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารและผู้อยู่ใต้ บังคับบัญชาช่วยกันปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

2. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และหา แนวทางในการแก้ไขที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ที่กล่าวถึงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นหน้าที่สำคัญของครูที่ปรึกษาซึ่ง จะต้องทำความเข้าใจกับนักเรียนโดยศึกษาข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ได้ข้อมูลมากที่สุด โดยเฉพาะ ข้อมูลด้านความสามารถทางการเรียน ความสามารถพิเศษอื่นๆ ด้านสุขภาพ ตลอดจนด้านครอบครัวใน การศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนกระทำได้หลายวิธีตามที่ได้กล่าวแล้ว นอกจากนี้ยังมีวิธีอื่นๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถศึกษาข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติม เช่น การสอบถามจากเพื่อนสนิทจากผู้ใกล้ชิด ญาติพี่น้อง ที่คุ้นเคย หรือบุคคลอื่นที่พบเห็น ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบการพิจารณานักเรียนเพื่อส่งเสริม ป้องกัน แก้ปัญหา และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป นักเรียนจะได้ ทักษะในการดำรงชีวิตที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 การคัดกรองนักเรียน เป็นการดำเนินงานพิจารณาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล จากคัดกรองพฤติกรรมนักเรียน เพื่อนำมาทำการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา เพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่กล่าวถึงการคัดกรองนักเรียน เป็นการ วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น โดยโรงเรียน ควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ ว่า ความรุนแรง หรือ ความถี่เท่าไร จึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา อย่าให้นักเรียนรู้ตัวตนเองจัดอยู่ใน กลุ่มใด ควรเก็บเป็นความลับโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็น ปัญหาและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ 2) กลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศ ไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียน เปลี่ยนแปลงไปในทางลบด้านลบ และ 3) กลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมใน ด้านลบ

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักเรียน มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การเยี่ยมบ้าน นักเรียน การจัดกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมอื่นๆตามศักยภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพนักเรียน ให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)

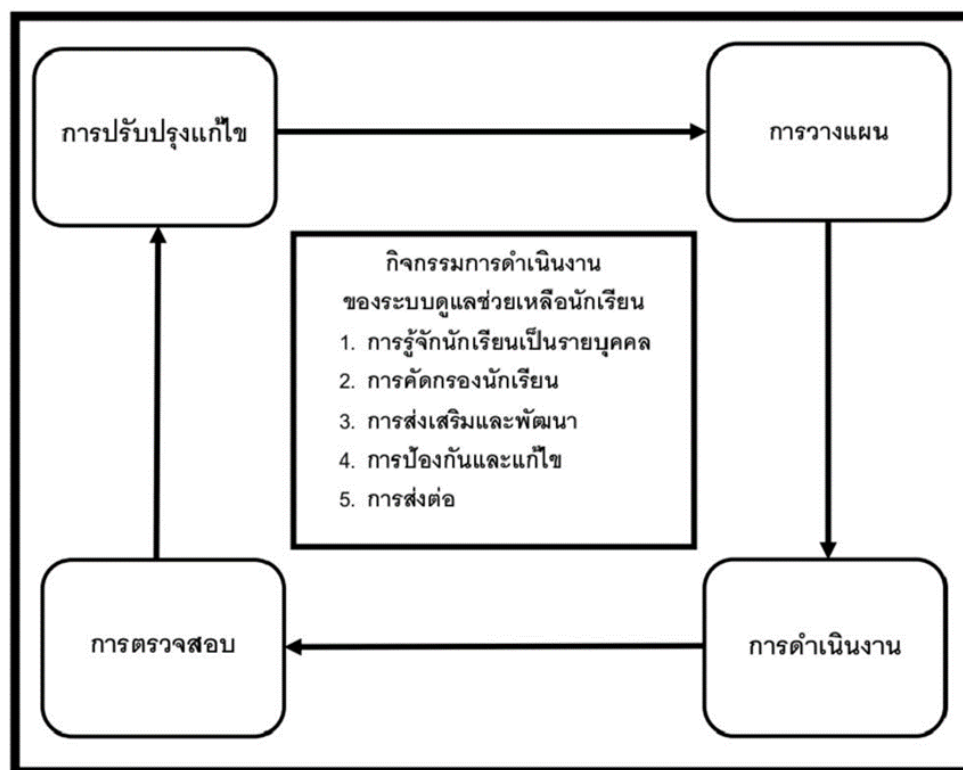
ที่กล่าวถึงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ เป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้มีคุณภาพตามความคาดหวังของโรงเรียน และชุมชนต่อไป การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือการจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

2.4 การป้องกันและแก้ไข เป็นการดำเนินงานให้ความรู้ และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันในเรื่องที่เป็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนทราบสาเหตุของปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการช่วยเหลือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือภาระงานที่ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ควรปล่อยนักเรียนแก้ไขปัญหาลำพัง จำเป็นต้องให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเพื่อไม่ให้ปัญหาลุกลามของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559) ที่กล่าวถึงการแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเป็นพิเศษ เอาใจใส่และให้การดูแลอย่างใกล้ชิด หาวิธีการช่วยเหลือทั้งป้องกันและแก้ปัญหโดยไม่ปล่อยละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ของครูที่ปรึกษา

2.5 การส่งต่อ เป็นการช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหา ที่ยากต่อการช่วยเหลือและป้องกันแก้ไข การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา จะต้องประสานงานกับครูแนะแนว หรือครูฝ่ายปกครองในการส่งต่อ และจะต้องส่งต่อหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของนักเรียน โดยตรง เพื่อให้การดำเนินการแก้ปัญหาเป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2559) ที่กล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการในการแก้ปัญหานักเรียนนั้นอาจมีบางกรณีที่มีปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อันเป็นการดำเนินการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริม การป้องกัน การแก้ไขปัญห พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน สรุพอองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

1. กิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันและแก้ไข และการส่งต่อ

2. กระบวนการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้หลักการบริหารคุณภาพที่เรียกว่า วงจรคุณภาพเต็มมิ่ง แต่ละขั้นตอนของวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) การลงมือทำ ลงมือนำแผนไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามแผนว่าเป็นไปตามแผนมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) และพัฒนา (corrective action) หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์ดูแล้ว อาจไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้องดำเนินการแก้ไข หากได้ผลตามแผน ให้สรุปขั้นตอนต่างๆ มากำหนดไว้เป็นมาตรฐานในการทำงานครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

  - 1.1 ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูผู้สอน ฝ่ายปกครอง หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ควรกำหนดแผนการดำเนินการให้คำปรึกษา เพื่อร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
  - 1.2 โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม ด้านทักษะกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
  - 1.3 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นผู้นำในการนำระบบไปใช้ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนให้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน
  - 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (หลักสูตรผู้บริหาร). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน*

THE STRENGTHS, WEAKNESSES, OPPORTUNITIES, AND THREATS OF
DEVELOPING SECONDARY SCHOOLS' ACADEMIC MANAGEMENT
TO ENHANCE TRANSFORMATIVE COMPETENCIES OF STUDENTS

¹ปิยนัฐ ธนะบุตร Piyanut Thanabut ²พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ Pruet Siribunpitak

³ชญานิษฐ์ อูสาโท Chayanipim Usaho

^{1,2,3}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: piyanut.th@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน 2) เพื่อศึกษาโอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 292 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 876 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) จุดแข็งของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) การบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) และการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = .264$) ส่วนจุดอ่อนคือด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = .328$) 2) โอกาสของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ได้แก่ เทคโนโลยี ($PNI_{modified} = .181$) และนโยบายและการเมืองของรัฐ ($PNI_{modified} = .223$) ส่วนภาวะคุกคาม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ($PNI_{modified} = .263$) และสภาพสังคม ($PNI_{modified} = .237$)

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the strengths and weaknesses of the developing secondary schools academic management to enhance transformative competencies of students, 2) to study the opportunities and threats of the developing external environment that were conducive to the secondary schools academic management to enhance transformative competencies of students. The mixed method research collected data by using the questionnaire on actual state and the desirable state with 292 secondary schools' samples by using a simple randomized method. The respondents consisted of 3 groups, school administrators, teachers and students, totaling 876 people. The data were analyzed by using averages, standard deviation and priority needs index. The research result revealed that the strengths of the developing secondary schools academic management to enhance transformative competencies of students were at the learning management ($PNI_{modified} = .256$), the media, technology, innovation, and learning resources management ($PNI_{modified} = .256$) and the measurement and evaluation ($PNI_{modified} = .264$). The weaknesses were at the school curriculum management ($PNI_{modified} = .328$). The opportunities of the developing external environment of secondary schools academic management to enhance transformative competencies of students were at the technological environment ($PNI_{modified} = .181$), and the political and legal environment ($PNI_{modified} = .223$). The threats were at the economic environment ($PNI_{modified} = .263$), and the social environment ($PNI_{modified} = .237$)

Keywords: Academic Management, Transformative Competencies, Secondary Schools

บทนำ

โลกที่มีความผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่สามารถทราบถึงเหตุการณ์ในอนาคต ทั้งสถานการณ์สภาพแวดล้อม สภาพการเมืองและนโยบายของรัฐ สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เกิดความท้าทายใหม่ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของทุกคน สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา จำเป็นที่จะต้องพิจารณา ทบทวน ปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานในการพัฒนาคนเพื่อสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญ และจำเป็น สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมโลก และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2563) โดยสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อผู้เรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมและกำหนดอนาคตชีวิตที่ดีขึ้น คือสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง (Transformative Competencies) เป็นสมรรถนะที่องค์กรเพื่อความร่วมมือ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้เสนอไว้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของเข็มทิศแห่งการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ถือว่าเป็นสมรรถนะระดับสูงของ บุคคลที่สามารถนำไปใช้ได้กับบริบทสถานการณ์ที่หลากหลายและใช้ได้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างคุณค่าใหม่ (Creating new value) คือความสามารถของบุคคลอันเกิดจากความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี และค่านิยมบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ 2) การรับมือกับความ

ตึงเครียดและภาวะวิกฤติ (Reconciling tensions and dilemmas) คือความสามารถของบุคคลอันเกิดจากความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยมบูรณาการเพื่อสร้างภาวะความสมดุลของความตึงเครียดและภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างองค์กรหรือหน่วยงาน และ 3) การแสดงความรับผิดชอบ (Taking responsibility) คือความสามารถของบุคคลอันเกิดจากความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยมบูรณาการเพื่อแสดงถึงการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (OECD, 2019) สมรรถนะการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถสอนและเรียนรู้ในโรงเรียนได้ด้วยการผสมผสานสมรรถนะเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนในหลายวิชา เช่น ศิลปะ ภาษา เทคโนโลยี คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในลักษณะการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ เป็นต้น รวมถึงยังสามารถสอนและเรียนรู้ในบ้าน ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอีกด้วย (OECD, 2019)

สภาพปัญหาการบริหารวิชาการที่เสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนในประเทศไทยปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ อาจไม่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการทำงาน หากผู้เรียนนั้นขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีในการปฏิบัติงาน หรืออีกนัยหนึ่งคือการขาดความสามารถเชิงสมรรถนะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในต่างประเทศเช่น ประเทศญี่ปุ่น โรงเรียนมัธยมอนาคตฟุตาบะ (The Futaba Future High School) เมืองฮิโรโนะ (Hirono town) จังหวัดฟูกูชิมะ (Fukushima) ได้กำหนดสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน โดยนักเรียนจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน โดยเลือกศึกษาประเด็นท้าทายในจังหวัดฟูกูชิมะ (Fukushima) เช่น การสร้างชุมชนใหม่ (Community rebuild) แหล่งพลังงานหมุนเวียน (Renewable energy sources) สุขภาพและสวัสดิการ (health and welfare) เป็นต้น โดยวางแผนทำงานเป็นกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูล สร้างแผนปฏิบัติการ สะท้อนคิด และนำเสนอแนวคิดการพัฒนาต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้รับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนาในประเด็นนั้นๆ การเรียนรู้ลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยมบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อจังหวัดฟูกูชิมะ สามารถเข้าใจความซับซ้อนของประเด็นภาวะวิกฤติและสามารถรับมือกับความตึงเครียดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เหมาะสม รวมถึงแสดงความรับผิดชอบต่อในการดำเนินการต่างๆ ที่มีผลต่อสังคม (OECD, 2019) เป็นต้น ทั้งนี้ การเสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงจะมุ่งเน้นกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดชีวิต (OECD, 2019)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง แต่สำหรับประเทศไทยการพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงยังเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องอาศัยเวลาและข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้น การเสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญสำหรับวางแผนพัฒนานักเรียนให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมโลก พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาโอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,360 โรงเรียน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Confidence interval) และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 5\%$ ได้จำนวนตัวอย่าง 342 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) แต่การศึกษารั้งนี้ได้รับการตอบกลับคืนของแบบสอบถามจากตัวอย่าง จำนวน 292 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 85.38 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวนโรงเรียนละ 3 คน รวมเป็นจำนวน 876 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ชุด จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แต่ละชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ แบ่งตามตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ประเด็น ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 2) ข้อมูลทั่วไปของครู จำนวน 5 ประเด็น ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งครู 3) ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำนวน 3 ประเด็น ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ด้านสภาพสังคม และด้านเทคโนโลยี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี) เป็นคำถามปลายเปิด

3. การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และการเสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง 2) สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาและสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัย 3) กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และกรอบแนวคิดสมรรถนะการเปลี่ยนแปลง 4) ร่างแบบสอบถามและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .5 ขึ้นไปมาจัดเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.78 - 1.00 5) นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .856 6) นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) จัดทำและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างเพื่อขอเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย 2) ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์กับผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน 3) นำข้อมูลที่ได้รับการตอบกลับจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ พร้อมทั้ง นำข้อมูลที่ได้รับมาลงรหัสสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (\bar{X}_I - \bar{X}_D) / \bar{X}_D$ เมื่อ $PNI_{modified}$ แทน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $\bar{X}_I$ แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ และ $\bar{X}_D$ แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม โดยนำจัดกลุ่มของค่า $PNI_{modified}$ ด้วยการนำค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่สูงที่สุดของด้านลบด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่ต่ำที่สุดของด้าน แล้วหารด้วย 2 แล้วนำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่าดัชนี $PNI_{modified}$ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ สูง ถ้าเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจะจัดเป็นจุดอ่อน และถ้าเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจะจัดเป็นภาวะคุกคาม กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ต่ำ ถ้าเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจะจัดเป็นจุดแข็ง และถ้าเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจะจัดเป็นโอกาส ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. จุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน พบว่า จุดแข็งของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) ด้านการ

บริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) และด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = .264$) ส่วนจุดอ่อน คือด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = .328$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

สมรรถนะ การเปลี่ยนแปลงของ นักเรียน	การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา																ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง-จุดอ่อน จำแนกตามสมรรถนะ การเปลี่ยนแปลงของนักเรียน			
	การบริหารหลักสูตร สถานศึกษา				การจัดการเรียนรู้				การวัดและประเมินผล				การบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้							
	สภาพ ปัจจุบัน		สภาพ ที่พึง ประสงค์		สภาพ ปัจจุบัน		สภาพ ที่พึง ประสงค์		สภาพ ปัจจุบัน		สภาพ ที่พึง ประสงค์		สภาพ ปัจจุบัน		สภาพ ที่พึงประสงค์					
	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	PN_{ref}	ลำดับ	กลุ่ม	สภาพ
1.การสร้าง คุณค่าใหม่	331	23	431	.19	346	.19	437	.19	333	.19	433	.21	354	.18	441	.19	270	1	สูง	จุดอ่อน
2.การ รับมือกับ ความตึง เครียดและ ภาวะวิกฤต	329	25	445	.21	354	.21	446	.20	348	.23	438	.32	340	.21	429	.27	260	2	สูง	จุดอ่อน
3.การแสดง ควา ม รับผิดชอบ	327	24	437	.22	373	.24	464	.17	383	.24	469	.16	375	.22	473	.18	242	3	ต่ำ	จุดแข็ง
ภาพรวม	329	.13	437	.13	356	.13	448	.10	352	.15	445	.14	356	.10	447	.12	255	-	-	-
ความ ต้องการ จำเป็น	328		438		356*		445		352		445		356*		447		PN_{ref}			
จุดแข็ง- จุดอ่อน	1		สูง		4		ต่ำ		2		ต่ำ		3		ต่ำ		ลำดับ			
จำแนกตาม การบริหาร วิชาการ โรงเรียน มัธยมศึกษา	จุดอ่อน		จุดแข็ง		จุดแข็ง		จุดแข็ง		จุดแข็ง		จุดแข็ง		จุดแข็ง		จุดแข็ง		สภาพ			

หมายเหตุ 1. *การจัดลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยและค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ เท่ากัน จะพิจารณาจากจุดเทคนิคนิยมตำแหน่งถัดไป
2. ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ จำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มต่ำ มีค่าอยู่ระหว่าง .256 - .292 และกลุ่มสูง มีค่าอยู่ระหว่าง .293 - 0.382
3. ค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ จำแนกตามสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน กลุ่มต่ำ มีค่าอยู่ระหว่าง .242 - .256 และกลุ่มสูง มีค่าอยู่ระหว่าง .257 - 0.270

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาในภาพรวม ($PNI_{Modified}$) เท่ากับ .255

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_D = 3.56$, $SD = .13$) รองลงมา คือด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}_D = 3.56$, $SD = .10$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}_D = 3.52$, $SD = .15$) และด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}_D = 3.29$, $SD = .13$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}_I = 4.48$, $SD = .10$) รองลงมา คือด้านการบริหารสื่อ

เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}_I = 4.47$, $SD = .12$) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}_I = 4.45$, $SD = .14$) และด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}_I = 4.37$, $SD = .13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาจำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = .328$) ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูง และเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน รองลงมา คือด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{modified} = .264$) ด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = .256$) ซึ่งทั้ง 3 ด้าน จัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำ และเป็นจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือด้านการสร้างคุณค่าใหม่ ($PNI_{modified} = .270$) รองลงมา คือด้านการรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤต ($PNI_{modified} = .260$) ซึ่งทั้ง 2 ด้าน จัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูง และเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนด้านการแสดงความรับผิดชอบ ($PNI_{modified} = .242$) จัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำ และเป็นจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

2. โอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน พบว่า โอกาสของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = .181$) และด้านนโยบายและการเมืองของรัฐ ($PNI_{modified} = .223$) ส่วนภาวะคุกคาม ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ($PNI_{modified} = .263$) และด้านสภาพสังคม ($PNI_{modified} = .237$) ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์โอกาสและภาวะคุกคามของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

สมรรถนะ การเปลี่ยนแปลง ของนักเรียน	สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา																ความต้องการจำเป็น โอกาส-ภาวะคุกคาม จำแนกตามสมรรถนะ การเปลี่ยนแปลงของนักเรียน			
	การเมืองและนโยบายของรัฐ								สภาพเศรษฐกิจ											
	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์				สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์							
	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD	$\bar{X}_D$	SD	$\bar{X}_I$	SD				
1. การสร้าง คุณค่าใหม่	317	28	403	30	346	25	442	23	351	27	443	23	373	25	424	26	236	2	สูง	ภาวะ คุกคาม
2. การรับมือกับ ความตึงเครียด และภาวะวิกฤต	288	30	404	27	330	24	448	23	315	23	430	24	344	19	420	31	332	1	สูง	ภาวะ คุกคาม
3.การแสดงความ รับผิดชอบต่อ	432	23	461	19	379	29	442	22	405	23	452	22	390	14	464	25	132	3	ต่ำ	โอกาส
ภาพรวม	345	15	422	19	352	13	444	14	357	13	442	14	369	12	436	14	226	-	-	-

ความต้องการ จำเป็น	223	263	237	181	PNI _{modified} ลำดับ กลุ่ม
โอกาสภาวะ คุกคาม ตาม สภาพแวดล้อม ภายนอกที่เอื้อ ต่อการพัฒนาการ บริหารวิชาการ โรงเรียน มัธยมศึกษา	สูง	สูง	สูง	ต่ำ	
	โอกาส	ภาวะคุกคาม	ภาวะคุกคาม	โอกาส	สภาพ

หมายเหตุ 1. ค่าดัชนี PNI_{Modified} จำแนกตามการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มต่ำ มีค่าอยู่ระหว่าง .181 - .222 และกลุ่มสูง มีค่าอยู่ระหว่าง .223 - .263

2. ค่าดัชนี PNI_{Modified} จำแนกตามสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน กลุ่มต่ำ มีค่าอยู่ระหว่าง .132 - .232 และกลุ่มสูง มีค่าอยู่ระหว่าง .233 - .332

จากตารางที่ 2 พบว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาในภาพรวม (PNI_{Modified}) เท่ากับ .226

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจำแนกตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านเทคโนโลยี ($\bar{X}_D = 3.69$, $SD = .12$) รองลงมา คือด้านสภาพสังคม ($\bar{X}_D = 3.57$, $SD = .13$) ด้านสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X}_D = 3.52$, $SD = .13$) และด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ($\bar{X}_D = 3.45$, $SD = .15$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านสภาพเศรษฐกิจ ($\bar{X}_I = 4.44$, $SD = .14$) รองลงมา คือด้านสภาพสังคม ($\bar{X}_I = 4.42$, $SD = .14$) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X}_I = 4.36$, $SD = .14$) และด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ($\bar{X}_I = 4.22$, $SD = .19$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาจำแนกตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือด้านสภาพเศรษฐกิจ (PNI_{modified} = .263) รองลงมาคือ ด้านสภาพสังคม (PNI_{modified} = .237) ซึ่งทั้ง 2 ด้านจัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า PNI_{modified} สูง และเป็นภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (PNI_{modified} = .223) และด้านเทคโนโลยี (PNI_{modified} = .181) ทั้ง 2 ด้านจัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า PNI_{modified} ต่ำ และเป็นโอกาสของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือด้านการรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤต (PNI_{modified} = .332) รองลงมา คือด้านการสร้างคุณค่าใหม่ (PNI_{modified} = .236) ซึ่งทั้ง 2 ด้าน จัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า PNI_{modified} สูง และเป็นภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนด้านการแสดงความรับผิดชอบ (PNI_{modified} = .132) จัดอยู่ในกลุ่มที่มีค่า PNI_{modified} ต่ำ และเป็นโอกาสของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน คือด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาน้อย ซึ่งจำเป็นอย่างมากที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องร่วมมือกันในการเร่งพัฒนาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างคุณค่าใหม่ ด้านการรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤติ และด้านความรับผิดชอบ (OECD, 2019) โดยเน้นด้านการสร้างคุณค่าใหม่ และด้านการรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤติ เนื่องจากมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในกลุ่มสูงและเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนด้วย สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของของปริญญา มุขสาร และนันทรินทร์ เจริญกุล (2564) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียว พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และการศึกษาวิจัยของอนุพงษ์ คล่องการ, ยศวีร์ สายฟ้า และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นลำดับแรก เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้กำหนดทิศทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้สมรรถนะการเปลี่ยนแปลง โดยควรศึกษา พัฒนา หรือเลือกใช้กลยุทธ์ หรือแนวทางเชิงรุกในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมเพื่อให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีต้องสามารถกำหนดเป้าหมายที่ดีและสามารถบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายนั้นๆ ได้ รวมถึงการบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายนั้นจะต้องใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม (ยุภาพร ยุภาศ, 2562)

ในทางตรงกันข้าม จุดแข็งของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน คือด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันอยู่ระหว่าง 3.52 - 3.56 และค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ระหว่าง 4.45 - 4.48 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญมากกับด้านการจัดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมในชั้นเรียนตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดหาและ/หรือพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้จากภายในและภายนอกสถานศึกษาที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล โดยการกำหนดวิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน รวมถึงในอนาคตผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ให้ความสำคัญและมีคาดหวังมากต่อการบริหาร

วิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลเช่นเดียวกัน โดยสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงด้านที่เป็นจุดแข็ง คือการแสดงความรับผิดชอบ สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ การบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างการแสดงความรับผิดชอบของนักเรียน ทำให้นักเรียนแสดงการยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (OECD, 2019) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของศิริวัฒน์ บุญโตนด และสฤพร เขาวนชัย (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่า ด้านการจัดและพัฒนารการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล มีความต้องการจำเป็นต่ำในการพัฒนา สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ และมีส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง รวมถึงวัดและประเมินผลการจัดการเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน ตลอดจนใช้สื่อและเทคโนโลยีในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ภาวะคุกคามของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน คือด้านสภาพเศรษฐกิจและด้านสภาพสังคม สะท้อนให้เห็นว่า บริบทการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคมส่งผลต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างคุณค่าใหม่และการจัดการกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤติ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, นันทรัตน์ เจริญกุล และพทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านสภาพเศรษฐกิจและสภาพสังคม เป็นภาวะคุกคามของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น ด้านสภาพเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจทั้งในและนอกประเทศต้องหยุดชะงัก คนตกงานจำนวนมาก เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองของนักเรียนได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะยากจน ไม่มีเงินเพียงพอที่จะจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ สื่อการเรียนสำหรับการเรียนออนไลน์ได้ (เสาวลักษณ์ อนุยันต์, 2564) ด้านสภาพสังคม ในบริบทของการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปิดเรียนเป็นเวลานานเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค มีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นรูปแบบทางไกล ซึ่งอาจส่งผลทำให้คุณภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูลดลง นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติในรายวิชาน้อยลงและไม่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้ และอาจทำให้นักเรียนเกิดภาวะการถดถอยทางการเรียนรู้ได้ (Learning Loss) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันที่ไม่ทราบล่วงหน้าในลักษณะนี้เป็นภาวะคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องปรับตัวอยู่

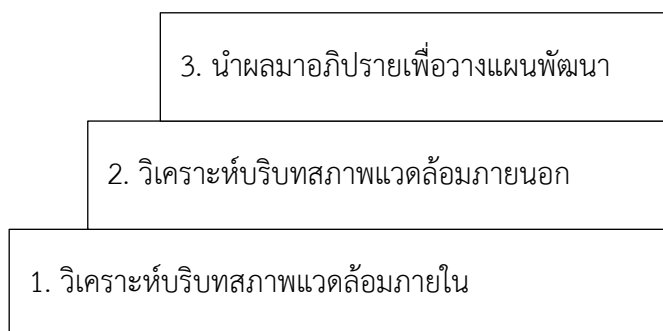

ตลอดเวลา โดยอาจพิจารณาหาแนวทางเชิงรุกหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อมรับมือ หรือเผชิญกับสภาพการณ์ดังกล่าว

ในทางตรงกันข้าม โอกาสของการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน คือด้านเทคโนโลยีและด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับด้านเทคโนโลยีเป็นลำดับแรก และรองลงมาคือ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ โดยเห็นเป็นโอกาสในนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ วัดและประเมินผลผู้เรียน รวมถึงนโยบายทางการศึกษาต่างๆ มาใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, นันทรัตน์ เจริญกุล และพทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านเทคโนโลยีและด้านการเมืองและนโยบายของรัฐเป็นโอกาสของการบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน สรุปองค์ความรู้การวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 การพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. วิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมภายใน คือการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เพื่อหาจุดอ่อนและจุดแข็งสำหรับการพัฒนา ประกอบด้วย การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ และสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างคุณค่าใหม่ การรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤต และการแสดงความรับผิดชอบ

2. วิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมภายนอก คือการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เพื่อหาโอกาสและภาวะคุกคามของการพัฒนา ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ด้านสภาพสังคม และด้านเทคโนโลยี และสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างคุณค่าใหม่ การรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤต และการแสดงความรับผิดชอบ

3. นำผลมาอภิปรายเพื่อวางแผนพัฒนา คือการนำผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคาม มาอภิปรายผลเพื่อเป็นข้อเสนอสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้วางแผนพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ควรพิจารณาวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในลำดับแรก โดยการกำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา และกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรให้ครอบคลุมการพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

1.2 การพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนควรเน้นเรื่องการสร้างคุณค่าใหม่ และการรับมือกับความตึงเครียดและภาวะวิกฤต โดยใช้เทคโนโลยีที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เสริมสร้างสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

2.2 ควรวิจัยระดับความสามารถด้านสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา, นันทรัตน์ เจริญกุล และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2564). กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาทั้งภาษาและสมรรถนะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 49(2). 1-14.
- ปฎิญา มุขสาร และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียว. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*. 4(3). 1-20.
- ยุภาพร ยุภาศ. (2562). กลยุทธ์กับการบริหาร. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 6(1). 353-356.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2563). สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World). *ครุสภาวิทยารจารย์*. 1(1). 8-18.

- ศิริวัฒน์ บุญโตนด และสริพร เขาวนชัย. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(3). 252-274.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19 : สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้**. รายงานวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวลักษณ์ อนุพันธ์. (2564). อนาคตทางการศึกษา: ผลกระทบจากวิกฤติการแพร่ระบาดของไวรัส COVID19. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 14(2). 14-25.
- อนุพงษ์ คล่องการ, ยศวีร์ สายฟ้า และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*. 3(2). 42-60.
- OECD. (2019). *OECD Future of education and skills 2030: OECD Learning Compass 2030*. From https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/OECD_Learning_Compass_2030_Concept_Note_Series.pdf Retrieved October 9, 2021.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row Publication.

คลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ : ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น* SCIENCE PHENOMENA DATA BANK : LOWER SECONDARY LEVEL

¹สุภัชญา สุขศิริ Supatchaya Suksiri

²ศิริรัตน์ ศรีสอาด Sirirat Srisa-ard ³นัตยา ปิลันธนานนท์ Nataya Pilanthananond

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: supatchaya.su@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินคลังปรากฏการณ์ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) มีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้สอนด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านการสอนวิทยาศาสตร์ระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน 2) ผู้สอนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน และ 3) ศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องในสาขาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา โลก ดาราศาสตร์ และอวกาศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี รวม 15 คน ที่ได้จากการเลือกอย่างเจาะจง มีเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ได้ปรากฏการณ์ที่เหมาะสมกับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 16 ปรากฏการณ์ และฉากทัศน์การสอน จำนวน 12 ฉากทัศน์ 2) ทุกปรากฏการณ์และทุกฉากทัศน์การสอน ใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ในการอธิบายได้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนปรากฏการณ์เป็นฐาน และเหมาะกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์ธรรมชาติ, ฉากทัศน์, ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to develop and evaluate the quality of instructional scenarios linked to science in lower secondary level. This research is Basic research. The sample of this research consisted of 1) 5 science lecturers or science teaching lecturers at the higher education 2) 5 science teachers in secondary school and 3) 5 science teaching supervisors who have at least 5 years' experience related in Physics, Chemistry, Biology and Astronomy total 15 people selected by a purposive sampling. The research instruments consisted of 1) A questionnaire an opinion analysis of natural phenomena linked to the scientific knowledge and 2) A questionnaire an opinion about natural phenomena

*Received: November 03, 2022, Revised: December 05, 2022, Accepted: December 05, 2022.

scenarios linked to scientific knowledge in lower secondary level. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The results were 1) has 16 phenomena suitable for lower secondary level and 12 scenarios. 2) All phenomena and scenarios using scientific knowledge to explain appropriately, consistent the concept of Phenomenon-based learning and suitable for lower secondary level at the most level.

Keywords: Natural Phenomena, Scenarios, Phenomenon-Based Learning

บทนำ

ในปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์หลากหลายวิธี แต่วิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้แล้วยังต้องสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาสาเหตุของปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนและหาแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ โดยวิธีสอนหรือกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่นิยมใช้มีหลายวิธี แต่ไม่มีข้อมูลยืนยันว่ามีวิธีสอนหรือกิจกรรมใดที่ดีที่สุด เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ดังนั้น ครูวิทยาศาสตร์จึงต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน เนื้อหาวิชา ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่มีอยู่ (ภพ เลหาพิบูลย์, 2542)

แนวทางในการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับประเทศ รัสเซีย (2541) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสำคัญของระบบการศึกษาไทย คือ การขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีซึ่งสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วไปตั้งแต่ประถมศึกษาไปจนถึงมหาวิทยาลัย คือ การศึกษาเอาวิชาเป็นที่ตั้ง ครูถ่ายทอดเนื้อหา นักเรียนท่องจำ การเรียนที่เน้นการถ่ายทอดและการท่องจำเนื้อหาวิชาดังกล่าว ก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น ผู้เรียนคิดไม่เป็น ทำไม่เป็น ขาดความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำการเรียนรู้ไม่เป็น ซึ่งบุคคลที่สามารถที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต ซึ่งยังไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ปัจจุบัน เกิดแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon – based learning) ที่มีต้นกำเนิดจากประเทศฟินแลนด์ เป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติวิทยาศาสตร์ และให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งรอบตัวของผู้เรียนอย่างมาก เนื่องจากวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนทุกคน ซึ่งแนวคิดนี้จะมีการกำหนดปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้และเกิดการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และยังมีความสอดคล้องกับพงศธร มหาวิจิตร (2562) ที่กล่าวว่า ควรเลือกปรากฏการณ์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างสาระบทเรียนกับในชีวิตจริงเพื่อจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้จากปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่มีความน่าสนใจจะง่ายต่อความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียน มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

จากปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน และลักษณะของแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะแสวงหา คัดเลือก คัดกรอง ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นรอบตัวของผู้เรียนในวัย 12 – 15 ปี เพื่อนำปรากฏการณ์ต่างๆ มารวบรวม และหาคำอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีอยู่รอบตัว ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวันได้และยังเป็น

แนวทางในการจัดการศึกษาของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ และบุคคลทั่วไปที่สนใจวิทยาศาสตร์รอบตัวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างคลังปรากฏการณ์ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อประเมินคลังปรากฏการณ์ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการพัฒนากล้องปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยเครื่องมือในการดำเนินการ คือ ตารางวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากล้องปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะปรากฏการณ์ธรรมชาติที่อธิบายได้ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จากนั้นคัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติ แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยระบุงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์นั้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินปรากฏการณ์ธรรมชาติที่คัดเลือก ในประเด็น ดังนี้

1. พิจารณาความถูกต้องขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่กำหนด
2. คัดแยกว่าเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากนั้นนำปรากฏการณ์เฉพาะปรากฏการณ์ที่เหมาะสมระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้จากการคัดเลือกของผู้เชี่ยวชาญ มาพัฒนาฉากทัศน์การสอน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในรูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยเขียนฉากทัศน์ที่ใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ และนำฉากทัศน์การสอนที่พัฒนาขึ้นไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับฉากทัศน์ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในรูปแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขฉากทัศน์การสอน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างคลังปรากฏการณ์ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 การคัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้รวบรวมปรากฏการณ์ธรรมชาติจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และจากการสืบค้นข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร เว็บไซต์ เป็นต้น จากนั้นกำหนดองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ในสาขา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา โลก ดาราศาสตร์และอวกาศ ที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จำนวน 55 ปรากฏการณ์ โดยแต่ละปรากฏการณ์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากกว่า 1 สาขา ในการอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ โดยมีปรากฏการณ์ที่ใช้อธิบายความรู้ฟิสิกส์กับโลกดาราศาสตร์และอวกาศ และปรากฏการณ์ที่ใช้อธิบายความรู้ฟิสิกส์กับชีววิทยาในการอธิบายมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 14 ปรากฏการณ์ เท่ากัน ส่วนปรากฏการณ์ที่ใช้ความรู้เคมีกับชีววิทยาในการอธิบายมีจำนวน 8 ปรากฏการณ์ และปรากฏการณ์ที่ใช้ความรู้เคมีกับโลกดาราศาสตร์และอวกาศในการอธิบายมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 ปรากฏการณ์ ตามลำดับ จากนั้นประเมินความสอดคล้องขององค์ความรู้วิทยาศาสตร์กับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นพบว่า องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายแต่ละปรากฏการณ์ที่ความเหมาะสมทุกปรากฏการณ์ โดยมี 35 ปรากฏการณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นว่าเหมาะสม และมีเพียง 17 ปรากฏการณ์ และ 3 ปรากฏการณ์ ที่มีผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม จำนวน 1 คน และ จำนวน 2 คน ตามลำดับและประเมินความเหมาะสมของนักเรียนแต่ละระดับชั้นพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมากกว่าร้อยละ 60 ให้ความเห็นว่ามี 16 ปรากฏการณ์ที่เหมาะสมในการใช้อธิบายความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในการอธิบาย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นและคำแนะนำเพิ่มเติมจนพบว่า มี 12 ปรากฏการณ์ที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาจากทัศนการสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ โดยทั้ง 12 ปรากฏการณ์ มีดังนี้ 1) แผลงขอบตอมดอกไม้ที่มีสีส้ม 2) การเกิดฝนตก 3) การที่น้ำทะเลมีระดับที่สูงขึ้น และลดลงเป็นช่วงๆในแต่ละวัน 4) ภูเขาไฟระเบิด 5) เมื่อผลไม้สุกจะร่วงลงจากต้น 6) การเกิดคลื่นในทะเล 7) เรามองเห็นฟ้าแลบก่อนได้ยินเสียงฟ้าร้อง 8) เมื่อตะกอนเข้าหาหน้าผาหรือถ้ำจะมีเสียงสะท้อนกลับ 9) การเกิดสายรุ้งหลังฝนตก 10) คนสามารถทรงตัวอยู่พื้นโลกได้ โดยไม่ลอยออกนอกชั้นบรรยากาศ 11) เมื่อจ้องมองในบริเวณที่มีแสงจ้า ตาจะหยี 12) นกฮูกจะมีดวงตากลมโต ในตอนกลางคืน

1.2 การพัฒนาจากทัศนการสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์

การเขียนฉากทัศน์ที่ใช้อธิบายความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอธิบายแต่ละปรากฏการณ์จะใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและใช้การสืบสอบองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ในแขนงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละปรากฏการณ์ จากนั้นขยายความรู้เพื่อนำไปสู่การออกแบบชิ้นงานที่ใช้อธิบายความรู้ที่ได้ โดยฉากทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานและกระบวนการสืบสอบหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) กระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยให้นักเรียนสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นรอบตัว 2) นักเรียนร่วมกันตั้งสมมติฐานเพื่อสืบสอบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ 3) นักเรียนศึกษาสืบค้นข้อมูลโดยกระบวนการสืบสอบหาความรู้ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น 4) ครูและนักเรียนร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ โดยใช้อธิบายความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้แก่ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ 5) มีการขยายความรู้ในเรื่องอื่นๆโดยใช้อธิบายความรู้ที่ได้จากการศึกษา

2. การประเมินคลังปรากฏการณ์ ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ประเมินฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อฉากทัศน์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
แมลงชอบดมดอกไม้ที่มีสีส้ม	4.40	0.51	มากที่สุด
การเกิดฝนตก	4.47	0.52	มากที่สุด
การที่น้ำทะเลมีระดับที่สูงขึ้น และลดลงเป็นช่วงๆในแต่ละวัน	4.67	0.49	มากที่สุด
ภูเขาไฟระเบิด	4.27	0.46	มากที่สุด
เมื่อผลไม้สุกจะร่วงลงจากต้น	4.87	0.35	มากที่สุด
การเกิดคลื่นในทะเล	4.40	0.51	มากที่สุด
เรามองเห็นฟ้าแลบก่อนได้ยินเสียงฟ้าร้อง	4.20	0.56	มากที่สุด
เมื่อตะกอนเข้าหาหน้าผาหรือถ้าจะมีเสียงสะท้อนกลับ	4.20	0.56	มากที่สุด
การเกิดสายรุ้งหลังฝนตก	4.47	0.52	มากที่สุด
คนสามารถทรงตัวอยู่พื้นโลกได้ โดยไม่ลอยออกนอกชั้นบรรยากาศ	4.73	0.46	มากที่สุด
เมื่อจ้องมองในบริเวณที่มีแสงจ้า ตาจะหยี	4.73	0.46	มากที่สุด
นกฮูกจะมีดวงตากลมโต ในตอนกลางคืน	4.13	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าทุกฉากทัศน์การสอนสอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด

ตารางที่ 2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกแบบฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based learning)

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
แมลงชอบดมดอกไม้ที่มีสีส้ม	5.00	0.00	มากที่สุด
การเกิดฝนตก	4.87	0.35	มากที่สุด

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับ แนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
การที่น้ำทะเลมีระดับที่สูงขึ้น และลดลงเป็น ช่วงๆในแต่ละวัน	4.87	0.35	มากที่สุด
ภูเขาไฟระเบิด	4.87	0.35	มากที่สุด
เมื่อผลไม้สุกจะร่วงลงจากต้น	4.87	0.35	มากที่สุด
การเกิดคลื่นในทะเล	5.00	0.00	มากที่สุด
เรามองเห็นฟ้าแลบก่อนได้ยินเสียงฟ้าร้อง	4.53	0.52	มากที่สุด
เมื่อตะกอนเข้าหาหน้าผาหรือถ้าจะมีเสียง สะท้อนกลับ	4.87	0.35	มากที่สุด
การเกิดสายรุ้งหลังฝนตก	4.53	0.52	มากที่สุด
คนสามารถทรงตัวอยู่พื้นโลกได้ โดยไม่ลอย ออกนอกชั้นบรรยากาศ	4.87	0.35	มากที่สุด
เมื่อจ้องมองในบริเวณที่มีแสงจ้า ตาจะหยี	4.67	0.49	มากที่สุด
นกฮูกจะมีดวงตากลมโต ในตอนกลางคืน	4.87	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าทุกฉากทัศน์การ
สอนการออกแบบการสอนโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based learning)

ตารางที่ 3 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับฉากทัศน์การสอนที่เหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอน เกี่ยวกับฉากทัศน์การสอนที่เหมาะสมกับจัดการ สอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
แมลงชอบตอมดอกไม้ที่มีสีส้ม	4.93	0.26	มากที่สุด
การเกิดฝนตก	4.87	0.35	มากที่สุด
การที่น้ำทะเลมีระดับที่สูงขึ้น และลดลงเป็นช่วงๆ ใน แต่ละวัน	4.67	0.49	มากที่สุด
ภูเขาไฟระเบิด	4.93	0.26	มากที่สุด
เมื่อผลไม้สุกจะร่วงลงจากต้น	5.00	0.00	มากที่สุด
การเกิดคลื่นในทะเล	5.00	0.00	มากที่สุด
เรามองเห็นฟ้าแลบก่อนได้ยินเสียงฟ้าร้อง	4.87	0.35	มากที่สุด
เมื่อตะกอนเข้าหาหน้าผาหรือถ้าจะมีเสียงสะท้อนกลับ	5.00	0.00	มากที่สุด

การเกิดสายรุ้งหลังฝนตก	4.93	0.26	มากที่สุด
คนสามารถทรงตัวอยู่พื้นโลกได้ โดยไม่ลอยออกนอกชั้นบรรยากาศ	4.80	0.41	มากที่สุด
เมื่อจ้องมองในบริเวณที่มีแสงจ้า ตาจะหยี	4.80	0.41	มากที่สุด
นกฮูกจะมีดวงตากลมโต ในตอนกลางคืน	4.93	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าทุกฉากทัศน์การสอนที่เหมาะสมกับการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลวิจัยพบว่า ทุกปรากฏการณ์ธรรมชาติในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใช้องค์ความรู้ฟิสิกส์ในการอธิบาย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากฟิสิกส์ มุ่งเน้นการอธิบายศึกษาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการสังเกตและทดลองเพื่อทำความเข้าใจและคาดการณ์ความเป็นไปของปรากฏการณ์นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ระบบสารานุกรมเวิลด์บุ๊ก World Book Encyclopedia (1984) ได้กล่าวว่า ฟิสิกส์เป็นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (pure Science) หรือวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (natural science) ซึ่งเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่บรรยายถึงความเป็นไปของปรากฏการณ์ต่างๆ ในธรรมชาติ อันประกอบไปด้วยข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี กฎ และสูตรต่างๆ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ทุกฉากทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสะท้อนให้เห็นว่ามีการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม เนื่องจากในฉากทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น เริ่มต้นจากการออกแบบให้ผู้เรียนนำเสนอผลการสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้น มีการตั้งคำถามเพื่อตั้งจุดและกระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบ มอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งสมมติฐาน โดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตปรากฏการณ์ จากนั้น ผู้สอนนำเสนอแนวทางในการหาคำตอบ จัดหาสื่ออุปกรณ์ในการสืบค้นความรู้และให้คำแนะนำ มีการอภิปราย แลกเปลี่ยน จนผู้เรียนได้องค์ความรู้ในสาขาต่างๆ ครบตามที่กำหนด ตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ภูเขาไฟระเบิด ผู้เรียนต้องได้องค์ความรู้ในสาขาฟิสิกส์เรื่องความร้อนและความดันจากหินหนืดใต้แผ่นเปลือกโลก แรงที่เกิดจากความเค้นและความเครียดของแผ่นเปลือกโลก และองค์ความรู้ในสาขาโลก ดาราศาสตร์ อวกาศ เรื่องคุณสมบัติ ลักษณะ และประเภทของแผ่นเปลือกโลก รอยต่อของแผ่นเปลือกโลก เป็นต้น จากนั้นผู้สอนได้มอบหมายให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ ที่ได้ มาใช้ในการอธิบายสถานการณ์อื่นๆ ที่เชื่อมโยงกัน เช่น จากปรากฏการณ์ภูเขาไฟระเบิด ผู้เรียนต้องนำองค์ความรู้ทางฟิสิกส์ โลก ดาราศาสตร์ และอวกาศที่ได้ มาใช้อธิบายถึงสาเหตุ อิทธิพล ผลกระทบ และตำแหน่งของจุดร้อน (Hot spot) ความแตกต่างของแมกมา (Magma) และลาวา (Lava) ได้ เป็นต้น และขั้นสุดท้ายต้องมีการกำหนดให้ผู้เรียนสร้างชิ้นงาน เช่น การออกแบบ การประดิษฐ์ โดยใช้องค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาฉากทัศน์นี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ดังที่ทิสนา แชมมณี (2547) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของความรู้ของมนุษย์โดยผู้เรียนสามารถสร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้เดิมและผู้เรียนยังสามารถเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเองได้ ซึ่งจะเห็นว่า ฉากทัศน์การสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นได้แสดง

ถึงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากศึกษาปรากฏการณ์อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นฉกาทศนการสอนที่สะท้อนให้เห็นว่ามีการใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสมแล้ว

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ทุกฉกาทศนการสอนเป็นฉกาทศนการสอนที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากในทุกฉกาทศนการสอนนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติที่น่าสนใจสามารถสังเกตการเกิดปรากฏการณ์ได้รอบตัวและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด นำไปสู่การตั้งสมมติฐานเพื่อหาคำตอบ มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้วิทยาศาสตร์เข้าด้วยกันในการอธิบายการเกิดปรากฏการณ์นั้นๆ โดยกระบวนการสืบสอบหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ Deahler and Folsom (2016) ที่ได้กล่าวไว้ว่า Phenomenal-based learning เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์นั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าได้ ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญทุกคนจึงมีความคิดเห็นตรงกันว่า ทุกฉกาทศนการสอนมีความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning)

4. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ทุกฉกาทศนการสอนเป็นฉกาทศนการสอนที่เหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่ ฉกาทศนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้น เริ่มต้นจากการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว มีการทำงานเป็นกลุ่มเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเหมาะกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ในวัยที่ชอบสังเกตสิ่งรอบตัว ชอบมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี อยากรู้อยากเห็น ชอบทำกิจกรรมและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สอดคล้องกับที่พนม เกตุมาน (2561) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่นด้านสังคมว่าเป็นวัยที่สนใจเพื่อน สังคม และสิ่งแวดล้อมมาก ปรับตัวง่าย มีความยืดหยุ่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และฉกาทศนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น นอกจากจะสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่นแล้วยังสอดคล้องกับพัฒนาการด้านจิตใจและสติปัญญาของวัยรุ่น ตามที่ พนม เกตุมาน (2561) ได้กล่าวไว้อีกว่า วัยรุ่นจะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งตนเองชอบและถนัด มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความอยากรู้อยากเห็นสูง วัยรุ่นจะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้มากขึ้นตามลำดับ จนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้วจะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ ซึ่งฉกาทศนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ก็มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสืบสอบหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดการคิด วิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมสืบค้นและสรุปข้อมูล ตลอดจนการนำองค์ความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นชิ้นงานออกมา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างและประเมินคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อคัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นรอบตัวของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นมารวบรวม และหาคำอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ โดยใช้้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวันได้ และยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ในการพัฒนาทักษะและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. ในการพิจารณาคัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติ ควรพิจารณาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกตปรากฏการณ์ได้ด้วยตนเอง ไม่ควรนำปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไกลตัวนักเรียนมาใช้ และผู้สอนต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนร่วมด้วย

1.2 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความคล้ายคลึงของสาเหตุการเกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติและองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด เนื่องจากอาจเกิดความสับสนและความซ้ำซ้อนในการพัฒนาฉากทัศน์การสอน

1.3. ในการพิจารณาองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการอธิบายปรากฏการณ์ ควรพิจารณาถึงระดับขององค์ความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากองค์ความรู้วิทยาศาสตร์นั้น ผู้สอนสามารถอธิบายให้มีความยากหรือง่าย มีระดับความซับซ้อนและความลึกซึ้งขององค์ความรู้ได้หลายระดับ ดังนั้นควรพิจารณาถึงวัยของผู้เรียนและความพร้อมของผู้เรียนเป็นหลัก

1.4 ในการนำฉากทัศน์การสอนไปใช้ในห้องเรียน ผู้สอนควรพิจารณาองค์ความรู้เดิมและความพร้อมของผู้เรียน เพื่อออกแบบและปรับประยุกต์กระบวนการเรียนการสอนจากฉากทัศน์การสอนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการอธิบายปรากฏการณ์ ควรมีแนวทางในการเชื่อมโยงองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ในสาขาอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การแพทย์ วิศวกรรม เทคโนโลยี เป็นต้น

2.2. ในการอธิบายปรากฏการณ์ ควรมีแนวทางในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ในศาสตร์อื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ เช่น สังคมศึกษา ภูมิศาสตร์ ภาษาศาสตร์ เป็นต้น

2.3. ควรมีการพัฒนาฉากทัศน์การสอนที่เป็นแนวทางในการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.4. ควรมีการศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน หลังจากมีการปรับประยุกต์และนำฉากทัศน์การสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในห้องเรียนวิทยาศาสตร์ รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขฉากทัศน์การสอน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ทิตินา แคมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. (2541). **ปฏิรูปการศึกษาไทย: ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากหายนะ**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์. **นิตยสาร สสวท**. 46(3). 40-45

พนม เกตุมาน. (2551). **พัฒนาการวัยรุ่น**. แหล่งที่มา www.familynetwork.or.th สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2565.

ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). **แนวการสอนวิทยาศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

World Book Encyclopedia. (1984). Physics. **Science and Technology**. 17. 10.

Deahler, and Folsom. (2016). **Phenomenon-Based Learning**. From <http://www.wemss.weebly.com>. Retrieved January 10, 2022.

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้
ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพมหานคร*

THE EFFECTS OF USING A GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE WITH FLIPPED
CLASSROOM TECHNIQUE TO DEVELOP THE PERCEPTION OF SELF-EFFICACY IN
CAREER CHOICE OF GRADE 10 STUDENTS OF DIPANGKORNWITTAYAPAT
(TAWEEWATTANA) SCHOOL UNDER THE ROYAL PATRONAGE, BANGKOK METROPOLIS

¹ปานิสรา ทองเหลือ Panisara Thongluea ²จิระสุข สุขสวัสดิ์ Jirasuk Suksawa

³นิรนาท แสนสา Niranat Sansa

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author E-mail: panisara.aomkood@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติหลังการทดลอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมจำนวน 60 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ (2) ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติ และ 3) แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว, ห้องเรียนกลับด้าน, การรับรู้ความสามารถ, การเลือกอาชีพ, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare perception of self-efficacy in career choice of an experimental students group before and after using a guidance activities package with flipped classroom technique to develop the perception of self-efficacy in career choice, and 2) to compare the perception of self-efficacy in career choice of the experimental group who used the guidance activities package with flipped classroom technique with the counterpart level of a control group who used a set of normal guidance activities. The research sample consisted of 60 students in grade 10 at Dipangkornwittayapat (Taweewattana) under the Royal Patronage School in Bangkok Metropolis, during the first semester of 2021 academic year. They were obtained by cluster sampling, and randomly assigned into an experimental group and a control group each of which consisting of 30 students. The research instruments were 1) a guidance activities package with flipped classroom technique to develop the perception of self-efficacy in career choice, 2) a set of normal guidance activities package, and 3) a scale to assess perception of self-efficacy in career choice, with a reliability coefficient of .79. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings showed that; 1) after using the guidance activities package with flipped classroom technique to develop the perception of self-efficacy in career choice, the post-experimental mean score of perception of self-efficacy in career choice of the experimental group students was significantly higher than their pre-experiment counterpart mean score at the .01 level of statistical significance; and 2) the post-experiment mean score of perception of self-efficacy in career choice of the experimental group students, who used the guidance activities package with flipped classroom technique, was significantly higher than the post-experiment counterpart mean score of the control group students, who used the set of normal guidance activities at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Guidance Activities Package, Flipped Classroom, The Perception of Self-efficacy, Career Choice, High School Education

บทนำ

อาชีพและการประกอบอาชีพนับว่าเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนเรา การดำรงชีพในปัจจุบันแตกต่างไปจากอดีต อันเนื่องมาด้วยปัจจัยต่างๆ การเปลี่ยนแปลงในยุคข่าวสารที่มีความซับซ้อนมากขึ้นทำให้การศึกษาและการนำความรู้มาใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพมีความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานชีวิตที่ดีให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม การประกอบอาชีพจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเป็นเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับทุกคน (สุภัททา ปินทะแพทย์, 2560) หากเราเลือกเรียนในสายอาชีพซึ่งกำลังขาดแคลนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในยุคปัจจุบันจะทำให้เรามีงานทำ มีรายได้ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากที่กล่าวมาทำให้เห็นได้ชัดว่า การประกอบอาชีพเป็นสิ่งที่สำคัญมากในปัจจุบัน เพราะทุกคนต้องการประกอบอาชีพที่ดี มีความมั่นคง และมีรายได้เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเป็นความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านอาชีพที่จะกระทำหรือปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองเลือกให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการพิจารณาความสามารถเลือกอาชีพและทักษะที่ตนมี ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับอาชีพสำหรับนักเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่ง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต การรู้จักตัวเองจะนำไปสู่การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการประกอบอาชีพรับรู้ความถนัด ความชอบ และความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม

จากการทบทวนงานวิจัยต่างๆ พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ดังเช่นการศึกษาของ Wright and Perrone (2010) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพรวมกับการรับรู้ตนเองในสังคมส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ด้วยเหตุนี้ การแนะแนวอาชีพจึงต้องพัฒนาเยาวชนให้เรียนรู้การวางแผนสู่อาชีพและรู้วิธีการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีระบบ บุคคลที่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ตรงกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของตนเอง บุคคลนั้นจะเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจและพึงพอใจต่ออาชีพนั้น และส่งผลต่อโอกาสในการประสบความสำเร็จในอาชีพ (อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ และทัศนาก ทอภักดี, 2540) และงานวิจัยของมนาคกรักษ์ช้าง (2558) ที่ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในปัจจุบันพบว่ามักมีปัญหาการเรียนจบแล้วทำงานไม่ตรงสายที่เรียนมา ผู้เรียนยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดทักษะความสามารถในการเลือกอาชีพของตนเอง การเลือกเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ จำเป็นต้องต้องรู้จักความสามารถ ความถนัด ความชอบของตนเอง โดยจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนกิจกรรมแนะแนวและการสังเกตนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพค่อนข้างน้อย ไม่รู้ความชอบ ความถนัด ความสามารถของตนเอง ทำให้ไม่สามารถเลือกคณะ และสาขาในการเรียนต่อมหาวิทยาลัยตรงตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของตนเองได้ จนส่งผลต่อการเรียนในรั้วมหาวิทยาลัยและการประกอบอาชีพของตนเองในอนาคต และจากการสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เบื้องต้นพบว่า นักเรียนขาดการรู้จักและเข้าใจตนเองด้านอาชีพ

กิจกรรมแนะแนวถือเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านการศึกษา ด้านส่วนตัวและสังคม และโดยเฉพาะด้านอาชีพ โดยกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนรู้จักตัวตน รู้จักความสามารถของตนเอง ความชอบ

ความถนัด และอาชีพในอนาคตของนักเรียนที่สอดคล้องกับความสามารถของตนเอง กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ รู้จักและเข้าใจตนเองมีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษาและอาชีพ ชีวิตและสังคม รู้จักเลือกและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังเช่นงานวิจัยของชุดิมา ทองมีขวัญ (2560) ที่ศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ เพื่อพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชดำริ พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพ สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มณีนีรัตน์ แก้วการไธ, 2561) และสอดคล้องกับวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อการตั้งเป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยคาศึกษา จ.พิจิตร พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีคะแนนการตั้งเป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพภายหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นาฏศิลป์ คชประเสริฐ, 2557)

สำหรับเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงคือเทคนิคห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจที่ผู้สอนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้หลักการแทนการท่องจำ โดยเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอนแบบเดิมที่ผู้สอนบรรยายเนื้อหาในห้องเรียน แต่เน้นการให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้และทำกิจกรรมด้วยตนเองนอกห้องเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ที่ผู้สอนจัดทำให้ก่อนเข้าชั้นเรียน และร่วมกันอภิปรายและทำกิจกรรมในห้องเรียน โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555) โดยครูผู้สอนต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับการพัฒนาความรู้ด้วย การพัฒนาตนเองให้มีพื้นฐานแน่น พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน พร้อมที่จะถ่ายทอดทั้งการปฏิบัติและรับการป้อนกลับ บรรยากาศการเรียนรู้ และสร้างทักษะที่จำเป็นด้วยการลงมือทำ (นิตยาพร กิณบุญ, 2565)

จากการทบทวนงานวิจัยต่างๆ พบว่า มีงานวิจัยที่นำเทคนิคห้องเรียนกลับด้านมาประยุกต์ใช้ดังตัวอย่างเช่นงานวิจัยของฐานิตา ลิ้มวงศ์ และยุพารักษ์ แสงฤทธิ์ (2562) ที่ศึกษาเรื่องห้องเรียนกลับด้าน: การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในแต่ละขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการใช้ชีวิต มีการปรับตัวเพื่อปรับเปลี่ยนตนเองในการเรียนการสอนแบบใหม่ และสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา ธรรมเวช (2564) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับบทเรียนออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพอลิเมอร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของภาณุวัฒน์ สงแสง (2564) ที่ศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนล่วงหน้า ด้วยการฝึกทำการบ้าน ทำแบบฝึกหัดมาก่อน

และกลับมาร่วมกิจกรรมในห้องเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ก่อนเข้าชั้นเรียน จนส่งผลให้ผู้เรียนได้ทบทวนและเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (ณัฐธาดา ธรรมเวช, 2564)

จากความเป็นมาและการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวที่ประยุกต์ใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้าน สำหรับเน้นพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ นักเรียนได้รู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง ค้นหาความชอบและความถนัดของตนเอง ให้เป็นแนวทางของนักเรียนในการประกอบอาชีพของนักเรียนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) แบบแผนการวิจัย Nonequivalent control group pretest – posttest design มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรการวิจัย

1.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 ห้องเรียนความสามารถ รวมเป็นจำนวน 261 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมจำนวน 60 คนโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยการจับสลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนรู้จักตนเอง ความชอบความถนัดของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพในอนาคตให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของ Taylor & Betz (1983 อ้างใน ประทีป จินิจ, 2540) แบ่งเป็น

4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินตนเอง 2) การเข้าถึงข้อมูลทางอาชีพ 3) การเลือกเป้าหมาย 4) การวางแผนและประยุกต์ใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านร่วมด้วยเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย 10 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาที และในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเหมาะสม พบว่า ชุดกิจกรรมแนวนวทั้ง 10 กิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี และผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากรจริง จำนวน 30 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

3.2 ชุดกิจกรรมแนวนวแบบปกติ เป็นชุดกิจกรรมในรูปแบบของการจัดกิจกรรมแนวนว โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินตนเอง (Self-Appraisal) 2) การเข้าถึงข้อมูลทางอาชีพ (Gathering Occupational Information) 3) การเลือกเป้าหมาย (Goal Selection) และ 4) การวางแผน (Planning) จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

3.3 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ แบ่งเป็น 4 ด้าน 1) การประเมินตนเอง 2) การเข้าถึงข้อมูลทางอาชีพ 3) การเลือกเป้าหมาย และ 4) การวางแผน (Taylor & Betz, 1983 อ้างใน ประทีป จินฉัตร, 2540) มีจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุดถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด มีค่าความตรงเนื้อหายู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20 ถึง .78 ตัวอย่างคำถามเช่น ฉันไม่เคยคิดหาวิธีการหรือแนวทางเพื่อวางแผนเข้าสู่อาชีพของตนเอง, ฉันวางแผนเข้าศึกษาต่อและประกอบอาชีพในสาขาวิชาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นต้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยเตรียมกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียนละความสามารถ รวมจำนวน 60 คนโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยการจับ

4.2 ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมแนวนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ชุดกิจกรรมแนวนวแบบปกติ และแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ

4.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ และนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนวนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ กับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 10 กิจกรรม และหลังจากนั้นจึงนำกิจกรรมแนวนวแบบปกติ จำนวน 10 กิจกรรม ไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุมในวันเดียวกัน

4.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพไปให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มนักเรียนควบคุมทำหลังการทดลองครั้งสุดท้าย (Posttest)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบค่าที โดยกำหนดค่าที่ยอมรับทางสถิติไว้ที่ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ

ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

เวลาการทดลอง	n	M	S.D.	การแปลผล
ก่อนการทดลอง				
กลุ่มทดลอง	30	2.98	.27	ระดับปานกลาง
กลุ่มควบคุม	30	2.90	.21	ระดับปานกลาง
หลังการทดลอง				
กลุ่มทดลอง	30	3.27	.33	ระดับปานกลาง
กลุ่มควบคุม	30	2.99	.18	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากัน คือ ระดับปานกลาง โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 2.98 (S.D. = .27) และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 2.90 (S.D. = .21) ส่วนหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากัน คือ ระดับปานกลาง โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 3.27 (S.D. = .33) ซึ่งมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 2.99 (S.D. = .18)

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	30	2.98	.27	1.35	.18
กลุ่มควบคุม	30	2.90	.21		

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ก่อนทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ทั้งนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีพื้นฐานเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวปกติหลังการทดลอง

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

เวลาการทดลอง	n	M	S.D.	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	30	2.98	.27	3.95**	.00
หลังการทดลอง	30	3.27	.33		

**p < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 3.27 (S.D. = .33) มากกว่าก่อนการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 2.98 (S.D. = .27) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	M	S.D.	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	30	3.27	.33	4.12**	.00
กลุ่มควบคุม	30	2.99	.18		

จากตารางที่ 4 พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับ

ด้านมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเท่ากับ 3.27 (S.D. = .33) ซึ่งสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 (S.D. = .18) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการทดสอบตามสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพที่จัดขึ้นนั้นได้เอื้อให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนโดยนักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน โดยให้ดูจากคลิปวิดีโอที่บ้าน และนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียนกับเพื่อนๆ เริ่มจากการที่ให้นักเรียนได้สำรวจตนเองด้วยการประเมินตนเองด้านความชอบ ความถนัด และความสามารถในการเลือกอาชีพ การเข้าถึงข้อมูลด้านอาชีพ ด้วยวิธีการค้นคว้าหาข้อมูลที่นักเรียนสนใจจากหลากหลายรูปแบบวิธีการ เช่น การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตและห้องสมุด การอ่านหนังสือ การเรียนรู้จากผู้ประกอบการ การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงนอกห้องเรียน ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วม มีแรงจูงใจและรู้สึกสนุกในการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนมาร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ในห้องเรียนจึงทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจอาชีพที่ตนเองสนใจมากขึ้น และสามารถวางแผนเป้าหมายที่นักเรียนชื่นชอบ สนใจ ถนัด สอดคล้องกับศักยภาพและความสามารถของตนเองชัดเจนขึ้น จากการทำกิจกรรมดังที่กล่าวมา นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น

งานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่มีหรือนำเทคนิคห้องเรียนกลับด้านมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพของนักเรียน แต่มีการนำเทคนิคห้องเรียนกลับด้านมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานักเรียนซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ดังเช่นงานวิจัยของมนานปี คงรักช้าง (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธาสนิ สัตย์เจริญ (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการทดสอบตามสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพของนักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวที่รวบรวมการทำกิจกรรมที่ผสมผสานความรู้ การทำกิจกรรมที่มีกระบวนการ และขั้นตอนในการจัดกิจกรรมไว้อย่างเป็นแบบแผน จึงมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาการรับรู้

ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพได้ จากการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ดังเช่น ศิริมา เผ่าวิริยะ (2553) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จัดเข้าไว้เป็นชุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูและนักเรียน ทั้งยังช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเป็นการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยการให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียนได้ผ่านเครื่องมือสื่อสารสมาร์ตโฟน หรือศึกษาหาความรู้จากห้องสมุด เน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพที่นักเรียนสนใจกับผู้ประกอบการโดยตรงและมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายและวางแผนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองจนประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต

นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพกับนักเรียนกลุ่มทดลอง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ถึง 10 ชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพ โดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านซึ่งเป็นเทคนิครูปแบบการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้นอกห้องเรียน และมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปรายความรู้กันในห้องเรียน ทำให้ห้องเรียนมีกิจกรรมที่สนับสนุนแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างกันของนักเรียนในห้องเรียนมากขึ้น เพื่อการค้นหาค้นหาตนเองในด้านความสามารถ ความชอบ และความถนัดของนักเรียน และชุดกิจกรรมแนะแนวชุดนี้ยังส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลภายนอกโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านอาชีพให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีแนวทางในการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพมากขึ้น ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมเป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เป็นการทำกิจกรรมที่ให้ความรู้เรื่องการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพแบบปกติ ที่ผู้สอนเพียงบรรยาย เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว นักเรียนกลุ่มทดลองขาดการแลกเปลี่ยนหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่มีกระบวนการเรียนรู้จากนอกห้องเรียน นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่น้อยกว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นแบบแผนและมีระบบ และมีกิจกรรมที่สร้างเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนจึงช่วยให้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจ มีการวางแผนการเลือกอาชีพได้มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

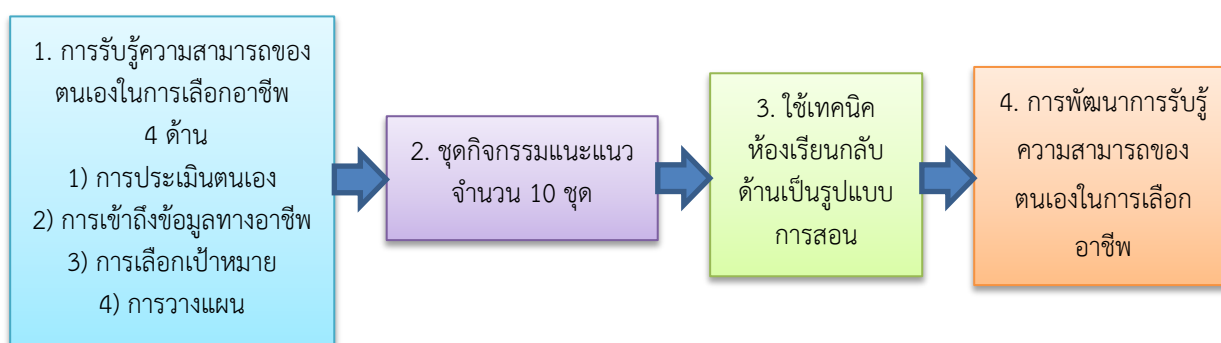
จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ในปัจจุบันมีผลงานเกี่ยวข้องกับค่อนข้างน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้เลือกงานที่ใกล้เคียงและผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา ทองมีขวัญ (2560) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ ปรีชานุกูล (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระยะหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเองสามารถเข้าถึงข้อมูลอาชีพที่นักเรียนสนใจ เลือกเป้าหมาย และวางแผนการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยในชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ โดยใช้การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ (Taylor & Betz, 1983 อ้างใน ประทีป จินฺ, 2540) แบ่งเป็น 4 ด้าน 1) การประเมินตนเอง 2) การเข้าถึงข้อมูลทางอาชีพ 3) การเลือกเป้าหมาย 4) การวางแผน ในการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย 10 กิจกรรม ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเอง สามารถเข้าถึงข้อมูลอาชีพที่นักเรียนสนใจ เลือกเป้าหมาย และวางแผนการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองได้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินตนเอง ความสามารถวิเคราะห์และทบทวนเกี่ยวกับการรับรู้ในด้านความชอบ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการเลือกอาชีพให้ดีขึ้น 2) การเข้าถึงข้อมูลทางอาชีพ ความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในการเลือกอาชีพที่ตนเองสนใจ หลากหลายรูปแบบ เช่น การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตและห้องสมุด การอ่านหนังสือ การเรียนรู้จากผู้ประกอบการ การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เข้าใจอาชีพที่ตนเองสนใจมากขึ้น 3) การเลือกเป้าหมาย การตัดสินใจเลือกเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพที่ตนชื่นชอบ สนใจ ถนัด และสอดคล้องกับศักยภาพและความสามารถของตนเองให้ชัดเจน เพื่อวางแผนในการเลือกอาชีพในอนาคตของตนเองได้ 4) การวางแผน กระบวนการคิดตัดสินใจ ก่อนการลงมือปฏิบัติ โดยการกำหนดแนวทางหรือวิธีการเพื่อวางแผนในการเข้าสู่อาชีพ เพื่อให้เกิดความสำเร็จและสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้

2. ชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ชุด มาจากการใช้ด้านทั้ง 4 ด้านข้างต้น เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ชุด

3. เทคนิคห้องเรียนกลับด้าน หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูจัดเตรียมและมอบหมายให้นักเรียนศึกษาสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ก่อนการเรียนในชั้นเรียน เช่น คลิปวิดีโอจากยูทูป Google Classroom โปรแกรม Petled สื่อการสอนออนไลน์ จากนั้นเมื่ออยู่ในชั้นเรียนจริงนักเรียนจะได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อต่อยอดจากเนื้อหา ทำแบบฝึกหัด และถามตอบ จากสิ่งที่ได้เรียนผ่านสื่อมาแล้ว

4. การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ หมายถึง การรู้จักและเข้าใจตนเองจนสามารถรับรู้ความชอบ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง เพื่อให้ตั้งเป้าหมายและวางแผนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองจนประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพ มีผลทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพที่สูงขึ้น ดังนั้น ครูแนะแนว หรือบุคคลที่สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของนักเรียนในการเลือกอาชีพ

1.2 การวิจัยครั้งนี้ทดลองเฉพาะในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นครูแนะแนว บุคลากรทางการศึกษา หรือบุคคลที่สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับชั้นที่ใกล้เคียงกันเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพตามแนวคิดของ ประทีป จินฉัตร (2540) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมและแบบวัด ซึ่งผู้ที่สนใจอาจจะใช้แนวคิดของท่านอื่น ซึ่งมีอีกหลายท่านที่เขียนงานเกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพ

2.2 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลในระยะติดตามผล ในการทดลองครั้งต่อไปควรศึกษาในระยะติดตามผล เพื่อศึกษาความคงทนต่อการรับรู้ความสามารถในการเลือกอาชีพของนักเรียน

2.3 การวิจัยในครั้งนี้ทดลองเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพได้ ดังนั้นควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปทดลองกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นต่อไป โดยผู้สนใจสามารถปรับปรุงชุดกิจกรรมและแบบวัดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชุติมา ทองมีขวัญ. (2560) **การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐานิตา ลิ้มวงศ์ และยุพาภรณ์ แสงฤทธิ์. (2562). **ห้องเรียนกลับด้าน: การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21**. คณะวิทยาศาสตร์ งานแพทยศาสตร์และบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐดา ธรรมเวช. (2564). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับบทเรียนออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพอลิเมอร์**. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร. 23(2). 61-74.
- นาฏศิลป์ คชประเสริฐ. (2557). **ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวเพื่อการตั้งเป้าหมายทางการศึกษา และอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหันคาพิทยาคม จังหวัดชัยนาท**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยาพร กินบุญ. (2565). **การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการการเรียนรู้เชิงรุกในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน**. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู. 2(2). 251-264.
- ประทีป จินน์. (2540). **การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม**. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยวรรณ ปรีชากุล. (2558). **ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ภาณุวัฒน์ สงแสง (2564). **ผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณีนันท์ แก้วการไร่. (2561). **ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพเพื่อพัฒนาการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชดำริ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มนานี คงรักช้าง. (2558). **การศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริมา เฝ้าวิริยะ. (2553). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: อักษราพัฒนา.
- สุธาสนี สัตย์เจริญ. (2561). **ผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2560). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ์ และทัศนาก ทองภักดี. (2540). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการศึกษาอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Wright and Perrone. (2010). **An examination of the role of attachment and efficacy in satisfaction**. The Counseling Psychologist.

แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของ
โรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2*

THE GUIDELINES OF RELATIONSHIP DEVELOPMENT BETWEEN SCHOOL AND
COMMUNITY BASED ON BUDDHIST EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF
SCHOOLS IN HUAY RAI SUBDISTRICT UNDER OFFICE OF PHETCHABUN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

¹พระลิขิต ฐานิสโร (แงวกุดเรื่อ) Pra Likhit Thānisaro (Ngaswkudrues)

²พระครูโสภาสนนทกิตติ Phrakhrupasonthakitti ³อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: passlove1234@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและผู้บริหาร 207 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วย (1) กระบวนการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกันระหว่างโรงเรียนชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชน 5 ด้าน คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย (2) หลักสารานิยธรรม 6 ประการ คือ เมตตาทายกรรม เมตตาจริกรรม เมตตาโมกกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญดา ทิฏฐิสามัญญดา 3) แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เป็นการบริหารงานให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยนำหลักสารานิยธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบสุข และทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

คำสำคัญ: การพัฒนาความสัมพันธ์, โรงเรียนประถมศึกษา, ชุมชน, หลักพุทธบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition of developing relationships between schools and communities 2) to study methods of developing relationships between schools and communities in accordance with Buddhist educational administration principles 3) To propose guidelines of relationship development between school and community based on Buddhist educational administration of schools in Huay rai subdistrict under office of Phetchabun primary educational service area 2. Quantitative methods research was used questionnaire as a tool. Quantitative data collected from a sample of 207 teachers and parents. The quality of the research instruments was examined by 5 experts. The data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation. Results found that 1) the condition of developing relationships between schools and communities in all 5 aspects was at a high level 2) the methods of developing relationships between schools and communities in accordance with Buddhist educational administration principles consists of (1) administrative processes that are related to schools, communities, and network partners for the benefit of schools and communities in 5 areas: the relationship between school community and network, community services, participation in community development respectively, community support, and followed by evaluation in the operation of community and network (2) the 6 principles of saraniyadhamma, namely, mercy for physical karma, mercy for karma, mercy to mano karma, public relations, silasamnanta, ditthisamanyata, 3) guidelines for developing relationships between schools and communities in accordance with the Buddhist educational administration principles of schools in Huai Rai Sub-district. Phetchabun Primary Educational Service Area Office, District 2 , is the administration to create relationships between schools and communities by applying the principles of Saranya Dharma as a guideline to develop relationships between schools and communities for peaceful coexistence and to create unity among the group.

Keywords: Relationship Development, Primary School, Community, Buddhist Educational Administration

บทนำ

การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนเพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนเองด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วยจึงถือได้ว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่ชุมชนนั่นเองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชนเป็นสิ่งที่มีความหมายของทุกคน ช่วยทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียนยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียนอาจจะเป็น เงิน วัสดุสิ่งของแรงงาน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน ทำให้ครูกับผู้บริหารนักเรียนและประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แต่ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครูถูกกล่าวหาบ้างถูกตำหนิบ้าง เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็ปัญหาต่อการศึษา ในชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีผู้ที่มีปัญหาไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือทางโรงเรียน ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้นเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติบุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ย่อมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึษาในโรงเรียนได้ทำ ให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีทั้งในด้านปัญหาของชุมชน ความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชนเพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับชุมชน ส่งผลให้ครูและชุมชนมีความรู้สึที่ดีต่อกัน ทำให้ครูมีขวัญ กำลังใจในการทำงาน อีกทั้งชุมชนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนในทุกๆ ด้านเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการศึษาประสบความสำเร็จ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกิดขึ้นมาเนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นอย่างยึ่งที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กัน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย เป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชนเป็นแหล่งพัฒนาคนในชุมชน เป็นที่รวบรวมสาขาวิชาต่างๆ เป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นศูนย์อบรมของชุมชน และโรงเรียนกับชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน (รุ่งทิพย์ เข้มทิศ, 2559)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมาถึงช่วยเตรียมบุคคลให้มีชีวิตที่ดีงามสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า ต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเพราะเป็นการศึษาเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพสูงสุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 “ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินจากทางรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) กระทรวงศึษาธิการมีนโยบายในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึษาโดยเฉพาะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึษา ทั้งด้านอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทิศทางการจัดการศึษาว่า โรงเรียนจะต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน การบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียน

การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านมายังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่น ทำให้การจัดการศึกษาไม่สัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ถึงแม้ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้น้อย ส่วนมากจะให้บริการชุมชนในด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ แต่การให้ความรู้และการนำแหล่งทรัพยากรในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนยังทำได้ไม่มากนัก (อุเทน จิตต์สำรวย, 2541)

อย่างไรก็ตามสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน จึงเป็นการมองข้ามทรัพยากร ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่งงานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (สมยศ ยิ่งยงเมธี, 2550)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้สร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนมาตลอด แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าภาพรวมของความสัมพันธ์เป็นอย่างไร มีประเด็นใดบ้างที่เป็นจุดแข็งและมีประเด็นใดบ้างที่เป็นจุดอ่อน สมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจในการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยนำหลักสารานุกรม มาเป็นเป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
- 2 เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
- 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวนจำนวน 358 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรครูและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 207 คน ทำ

การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และตำแหน่ง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 แบ่งเป็น 5 ด้าน 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 2) การให้บริการชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 4) การได้รับสนับสนุนจากชุมชน 5) การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามเกณฑ์ของ Likert (1967)

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด 2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ระหว่าง ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach (1971) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.986 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย 2) ด้านการให้บริการชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชน 4) ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน 5) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคี เครือข่าย สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ใน ภาพรวม

สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2	n = 207			
	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และภาคีเครือข่าย	3.82	0.76	มาก	1
2. ด้านการให้บริการชุมชน	3.74	0.84	มาก	4
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	3.69	0.84	มาก	5
4. ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน	3.76	0.79	มาก	3
5. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคี เครือข่าย	3.81	0.78	มาก	2
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	3.76	0.80	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบล ห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80) ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของ โรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยการบูรณาการกับ หลักสภาราณียธรรม 6 ประการ ได้แก่

2.1 ด้านเมตตาทายกรรม โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการ สุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวก โดยไม่มี การเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ครูเข้าร่วม เป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชนด้วยความปรารถนาดีต่อชุมชน ผู้นำชุมชนหรือผู้ มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่าง

สม่ำเสมอ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ

2.2 ด้านเมตตาจริกรรม ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความเป็นกันเอง ครูเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำความรู้ต่างๆ แก่ชุมชนโดยใช้คำพูดภาษาที่สุภาพ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ผู้นำชุมชนหรือ ผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ด้านเมตตาเมตตาโนกรรม คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น ครูนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชนเช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ ด้วยความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้า มาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

2.4 ด้านสาธารณโภคี โรงเรียนจัดทำและแจกเอกสาร แผ่นพับหรือวารสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนเผยแพร่ต่อชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โรงเรียนให้ยืมอุปกรณ์กีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล ฯลฯ แก่ชุมชนด้วยความเสียสละ ไม่ช่วงชิงของส่วนรวมมาเป็นของตน มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทุนทรัพย์ ในการสนับสนุนงานกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น งานกีฬาประจำปีโรงเรียน ฯลฯ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

2.5 ด้านศีลสามัญญตา โรงเรียนได้เชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยความเสมอภาคต่อกัน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนด้วยความจริงใจต่อกัน ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนไปเยี่ยมชมนและศึกษาตามอัธยาศัยให้บริการด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความมีน้ำใจในหมู่ผู้ร่วมงานด้วยกัน โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่ายตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน

2.6 ด้านทวิญญูสามัญญตา โรงเรียนมีการประชุม ปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงาน จัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียน

3. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ดังนี้

3.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนด้วยการแสดงกิริยาอาการสุภาพเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน

โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาโดยยึดถืออุดมคติหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผน และพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยความหวังดีต่อโรงเรียนและชุมชน

3.2 ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งสมมาของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียนด้วยความ สุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ โรงเรียนมีกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ต่อต้านยาเสพติด ฯลฯ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากร ให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านแรงงานและอุปกรณ์เพื่อร่วมพัฒนาชุมชน และมีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน

3.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบด้วยความสุภาพและจริงใจ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า ครูและผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก วิทยากรทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ด้านการได้รับสนับสนุนจากชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรแหล่งการเรียนรู้ ฟังพาดูอาศัยกัน ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย สอดคล้องกับการวิจัยของนาวัน แกละสมุท (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ และการบริการชุมชน ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของโสภะเหล่าตระกูลสวัสดิ์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรีโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านงานประชาสัมพันธ์ ด้านงานเครือข่ายผู้ปกครองและด้านงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.053 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านงานเครือข่ายผู้ปกครองและด้านงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านงานคณะกรรมการสถานศึกษา และด้านงานประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ประกอบด้วย

2.1 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน ปรัชญาหรือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา โดยยึดผลประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายได้ร่วมพูดคุย ปรัชญาหรือ ชักถาม ได้แย่งเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ มีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับการวิจัยของวันชาติ ดนเสมอ (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รองลงมา คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน และด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ผู้ปกครองและศิษย์เก่า ตามลำดับ

2.2 ด้านการให้บริการชุมชน คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีโดยการเปิดสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์ เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและพร้อมที่จะสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ให้แก่โรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของนาวัน แกละสมุทร (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการบริการชุมชน มี 4 แนวทางแนวทาง ดังนี้ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพื่อจะช่วยส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น 2) โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ 3) โรงเรียน

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ และ 4) โรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ จัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การงดสูบบุหรี่ ต่อต้านยาเสพติด หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความสามารถเพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในชุมชน เช่น ฟ้อนรำ ละคร การแสดงต่างๆ และครูเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ในการจัดอบรมสัมมนาต่างๆ ของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนโดยจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง น่าอยู่ ทำให้โรงเรียนเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นการสร้างความผูกพันกับชุมชน สอดคล้องกับการวิจัยของรุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และผู้บริหาร และครูหรือนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของชุมชน

2.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมงานกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ทั้งชุมชนและโรงเรียนเกิดความสมัครสมานสามัคคี พึ่งพาอาศัยกัน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของสมยศ ยิ่งยศเมธี (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า การแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมหรือเป็นที่ปรึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในการดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน สอบถามหรือติดต่อไปยังศิษย์เก่าหรือบุคคลในชุมชนให้ช่วยประสานและขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ และหน่วยงานภายนอกเพื่อชักนำให้มาร่วมกิจกรรมหรือช่วยเหลือโรงเรียนหรือพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านต่างๆ มากขึ้น และโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย คือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน ความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนตามความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรายงานให้ทราบถึงผลเป็นกระบวนการย้อนกลับเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่ายให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของไพโรจน์ วงศ์จันทร์ (2545) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น โรงเรียนจะต้องมีการวางแผนการดำเนินการโดยมีการกำหนดบุคลากรในการประสานงาน อีกทั้งดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทั้งทางด้านศาสนา งานประเพณีต่างๆ ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามโอกาสอันควรและจะต้องมีการประเมินผลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 อธิบายดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย มีการส่งเสริม สนับสนุน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน มีการดำเนินการตามแผน ประเมินและติดตามผล
2. การให้บริการชุมชน ในด้านการให้บริการ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ การให้บริการด้านบุคลากรและด้านอื่นๆ
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน มีการบริการข่าวสารแก่ชุมชน ให้บริการด้านวิชาการ การให้ความรู้ การจัดกิจกรรม การจัดนิทรรศการห้องสมุดหรือการให้ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสาขาต่างๆ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง
4. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนโรงเรียนจากความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน องค์กร เช่น ชมรม สมาคม มูลนิธิ และความร่วมมือจากชุมชนในด้านวิชาการ ได้แก่ การเป็นวิทยากร ให้ใช้สถานประกอบการสนับสนุนด้านทรัพยากร รวมไปถึงการสนับสนุนที่เป็นตัวเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา ให้แก่โรงเรียน
5. การประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบ มีการประเมินผลในระดับโรงเรียน และประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ตามผลการศึกษาศาภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนในเขตตำบลห้วยไร่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่าย พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ครูออกพบปะพูดคุย เยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดูแลบุตรหลานร่วมกับทางโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโดยจัดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องของการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.2 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคนในชุมชน เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดและใช้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดให้คนในชุมชนเข้ามาใช้บริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมาตรวจตราดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ มีการจัดนิทรรศการห้องสมุดเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดนิทรรศการแหล่งการเรียนรู้ภายในห้องสมุดของโรงเรียน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมาร่วมงาน

1.4 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ชุมชนเสียสละแรงงานเพื่อช่วยพัฒนาโรงเรียนหรือจัดกิจกรรมของโรงเรียน ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งองค์กรชุมชน เช่น สมาคม สโมสร ชมรม เพื่อสนับสนุนโรงเรียน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ

1.5 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ มีการนำผลการวิเคราะห์ประเมินผลไปปรับปรุงการดำเนินงาน การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน ดังนั้น โรงเรียนควรรวบรวมผลการวิเคราะห์และร่วมหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน ความผูกพันของชุมชนต่อโรงเรียน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับบริบท และตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- นาวิณ แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้าน
บ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพโรจน์ วงศ์จันทร์. (2545). ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิต. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง
3 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชาติ ดนเสมอ. (2551). การศึกษาปัญหาและแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สมยศ ยิ่งยศเมธี. (2550). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกขี้เหล็ก เขต 2. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). มาตรฐานการปฏิบัติงาน
โรงเรียนประถมศึกษา 2552. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- โสภา เหล่าตระกูลสวัสดิ์. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตามความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองโรงเรียนเมืองพัทยา 1 สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุเทน จิตต์สำรวย. (2541). การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Cronbach. (1971). *Essentials of psychological testing*. 5thed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein.
Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.

การศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ*

A STUDY OF PASSIONATE TEACHER LEVEL OF TEACHERS AT YOTHINBURANA SCHOOL

¹ณัฐวุฒิ เขตผดุง Nuthawut Ketpadung ²สุกัญญา แซ่มช้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nuthajim001@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ โดยใช้กรอบแนวคิดครูที่มีแรงขับเคลื่อน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนโยธินบูรณะ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน 4 คน รวม 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครู จำนวน 160 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) ได้จำนวน 113 คน รวมทั้งสิ้น 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านของระดับการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ พบว่า ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน มีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ ด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ และด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก มีระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

คำสำคัญ: ครูที่มีแรงขับเคลื่อน, การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน, การใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก

Abstract

The objectives of this research were to study the level of passionate teacher of teachers at Yothinburana School by using the passionate teacher conceptual framework. This study was conducted with descriptive method. The population was Yothinburana School. The informants were 1 school director and 4 deputy directors, totaling 5 people by purposive sampling and 160 teachers by random sampling, the number of 113 people, a total of 118 people. The research tool was the level of passionate teacher of teachers at Yothinburana School. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. The results were found that: The level of Passionate Teacher of teachers at

*Received: February 17, 2023, Revised: April 08, 2023, Accepted: April 08, 2023.

Yothinburana School overall were in the high level. When considering the level of Passionate Teacher of teachers at Yothinburana School, it was deep subject matter Knowledge and teaching techniques had the highest level, was the second reflect on their goals and beliefs, be hopeful in the teaching profession and education, care about their students and see them as an important and use of knowledge and emotion simultaneously have the lowest level, respectively.

Keywords: Passionate Teacher, Deep Subject Matter Knowledge and Teaching Techniques, Use of Knowledge and Emotion Simultaneously

บทนำ

ในปัจจุบันประสิทธิภาพในการทำงานของครูไม่ได้มาจากด้านความรู้ ความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นนั้น จะต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนและความมุ่งมั่นในการทำงานของครู ซึ่งในสถานศึกษาแต่ละแห่งมักจะพบเจอปัญหาเหล่านี้อยู่เป็นประจำจึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาโรงเรียน ครู และนักเรียนในที่สุด การแสดงพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทำให้เกิดลักษณะการควบคุมบังคับบัญชาเข้มงวดจะส่งผลให้เกิดการลาออกและย้ายสถานที่สอนของครูเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดความพอใจของครูผู้สอนในการทำงานที่ไม่ดีและไม่พึงปรารถนา คณะครูเกิดความคับข้องใจและไม่มีความสุขในการทำงานจึงต้องเปลี่ยนงาน (ธร สุนทรายุทธ, 2551) ฉะนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจูงใจบุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรมีกำลังใจมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการจูงใจที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจะทำงานอย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นที่จะให้ผลงานออกมาดีที่สุดในที่สุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กรและความสำเร็จของครูผู้สอนด้วย แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในองค์กรมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์กร ถ้าหากบุคลากรในองค์กรไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงาน การขาดงานและการลาออกจากงาน จนนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ในองค์กร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550)

การพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครูมีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเองในการทำงาน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ โดยครูที่มีแรงขับเคลื่อน คือ ครูที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานและใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร เนื่องจากมีความหวังและความกระตือรือร้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นแรงบันดาลใจและเป็นปัจจัยสนับสนุนในการศึกษา ไม่เพียงแต่ผลักดันให้ครูสอนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังผลักดันให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนด้วยใจรักนำมาซึ่งความเอาใจใส่และความเต็มใจเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ครูที่มีแรงขับเคลื่อนจะมีความสามารถในการจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น (Day, 2004) และหากนักเรียนรู้ว่าครูจดจ่อกับวิชาของตนและกำหนดมาตรฐานระดับสูงให้กับนักเรียน พวกเขาจะจริงจังกับการเรียนมากขึ้น และกลายเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีโอกาที่จะสร้างความสัมพันธ์โดยอาศัยความเคารพและความไว้วางใจระหว่างครูและนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้กับชีวิตของตนเอง (Fried, 2001)

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูที่แรงขับเคลื่อนจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของนักเรียน ตลอดจนมุ่งมั่นในการทำงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา มีการศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบครูที่มีแรงขับเคลื่อนในการสอนและการเรียนรู้ทักษะการพูดในวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีแรงขับเคลื่อนมีบทบาทในความสำเร็จของนักเรียน ดังนั้นยิ่งครูมีแรงขับเคลื่อนมากเท่าใด การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนก็จะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น (Agustin, 2022) ซึ่งโรงเรียนโยธินบูรณะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีความเป็นเลิศทั้งในด้านวิชาการ ด้านระบบการจัดการ รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของครู แต่จากสถิติการขาด ลา มาสายของครู และบุคลากรมีอัตราที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่สถานศึกษาอื่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการครู เนื่องจากครูและบุคลากรยังขาดการมีส่วนร่วมในการทำงานส่วนต่างๆ (โรงเรียนโยธินบูรณะ, 2564) ฉะนั้น ครูที่มีแรงขับเคลื่อนมักจะพยายามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่ในวิชาชีพครูเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการทำงานอย่างมีความสุขของครู (Zehm et al., 1993)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ มีความพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางการพัฒนาครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะต่อไปในอนาคต อนึ่ง หากโรงเรียนโรงเรียนโยธินบูรณะมีการพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการทำงาน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนและบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาครู พัฒนานักเรียน และพัฒนาโรงเรียน อันเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

ประชากร คือ โรงเรียนโยธินบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และรองผู้อำนวยการ โรงเรียน 4 คน รวม 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูในโรงเรียนโยธินบูรณะ จำนวน 160 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) ได้จำนวน 113 คน ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน (E) $\pm$ 5% ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 118 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งหมด 24 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับครูที่มีแรงขับเคลื่อน กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปไว้ใช้ จากการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 22 ข้อ และข้อที่มีค่า เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 2 ข้อ รวมทั้งฉบับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยติดตามและให้ข้อมูลจากการสอบถามเพิ่มเติมของกลุ่มกับตัวอย่างจำนวน 118 คน ผ่านทาง E- Mail โทรศัพท์ และ Line group ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 14 วัน และได้รับการตอบกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้แก่ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ โดยเป็นการวิเคราะห์ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อน จากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ ด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก และด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวม

ข้อ	ครูที่มีแรงขับเคลื่อน	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	S.D.		
1	การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน	4.29	0.63	มาก	1
2	การใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ	3.84	0.77	มาก	4
3	การสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ	4.19	0.61	มาก	2
4	การใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก	3.47	0.68	ปานกลาง	5
5	การมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา	4.09	0.64	มาก	3
เฉลี่ยรายด้าน		4.00	0.66	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณารายด้านระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ พบว่า ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน มีระดับมากที่สุด ($M = 4.29$, $SD = 0.63$) รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ ($M = 4.19$, $SD = 0.61$) ด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา ($M = 4.09$, $SD = 0.64$) ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ ($M = 3.84$, $SD = 0.77$) และด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก มีระดับน้อยที่สุด ($M = 3.47$, $SD = 0.68$)

ตารางที่ 2 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน

ข้อ	การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	SD		
1	มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาที่สอนเป็นอย่างดี	4.59	0.51	มากที่สุด	1
2	มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.38	0.72	มาก	2
3	ใช้จิตวิทยาในการจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม	3.95	0.74	มาก	4
4	มีการวัดและประเมินผลที่บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้	4.23	0.58	มาก	3
เฉลี่ยรายข้อย่อย		4.29	0.63	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน พบว่า การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.29$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีระดับสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.59$, $SD = 0.51$) และใช้จิตวิทยาในการจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม มีระดับน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ($M = 3.95$, $SD = 0.74$)

ตารางที่ 3 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ

ข้อ	การใส่ใจนักเรียนและ มองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	SD		
1	เอาใจใส่ในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน	3.41	0.83	ปานกลาง	3
2	ให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียม	4.01	0.72	มาก	2
3	พัฒนาศักยภาพของนักเรียนทุกคนที่เป็นส่วนสำคัญในการทำงานของตนเอง	4.11	0.77	มาก	1
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.84	0.77	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ พบว่า การใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.84$, $SD = 0.77$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พัฒนาศักยภาพของนักเรียนทุกคนที่เป็นส่วนสำคัญในการทำงานของตนเองมีระดับสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $SD = 0.77$) และเอาใจใส่ในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน มีระดับน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.41$, $SD = 0.83$)

ตารางที่ 4 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ

ข้อ	การสะท้อนถึงเป้าหมาย และความเชื่อ	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	SD		
1	ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู	4.57	0.55	มากที่สุด	1
2	มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน	3.90	0.67	มาก	3
3	การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.11	0.61	มาก	2
เฉลี่ยรายข้อย่อย		4.19	0.61	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ พบว่า การสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.19$, $SD = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู มีระดับสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.55$) และมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน มีระดับน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ($M = 3.90$, $SD = 0.67$)

ตารางที่ 5 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก

ข้อ	การใช้ความรู้ ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	SD		
1	ความสามารถในการใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับความรู้สึกพอใจและตั้งใจ	3.12	0.67	ปานกลาง	3
2	มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและนักเรียน	3.40	0.62	ปานกลาง	2
3	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการทำงานขององค์กร	3.91	0.76	มาก	1
เฉลี่ยรายข้อย่อย		3.47	0.68	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก พบว่า การใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.47$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการทำงานขององค์กร มีระดับสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($M = 3.91$, $SD = 0.76$) และความสามารถในการใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับความรู้สึกพอใจและตั้งใจ มีระดับน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.12$, $SD = 0.67$)

ตารางที่ 6 ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา

ข้อ	การมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		M	SD		
1	มีแรงจูงใจในการทำงาน	3.36	0.70	ปานกลาง	4
2	เห็นคุณค่าในวิชาชีพครู	4.57	0.61	มากที่สุด	1
3	ความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น	4.08	0.71	มาก	3
4	มีความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีในด้านการศึกษา	4.37	0.55	มาก	2
เฉลี่ยรายข้อย่อย		4.09	0.64	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา พบว่า การมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เห็นคุณค่าในวิชาชีพครู มีระดับสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.61$) และมีแรงจูงใจในการทำงาน มีระดับน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.36$, $SD = 0.70$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาในระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน มีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสะท้อนถึงเป้าหมายและความเชื่อ ด้านการมีความหวังในวิชาชีพครูและการศึกษา ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ และด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก มีระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งผลการดังกล่าวนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า

1. ด้านการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน มีระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนสามารถนำองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญ มาถ่ายทอดสู่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Day (2004) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดี คือ ทักษะทางเทคนิคการสอนและทักษะการถ่ายทอดความรู้ส่วนบุคคล รวมถึงความรู้เชิงลึกในเนื้อหาวิชาและความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ซึ่งครูต้องให้ความสำคัญกับการสอนที่ดีและทำด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ ทั้งนี้ การพัฒนาครูจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับ

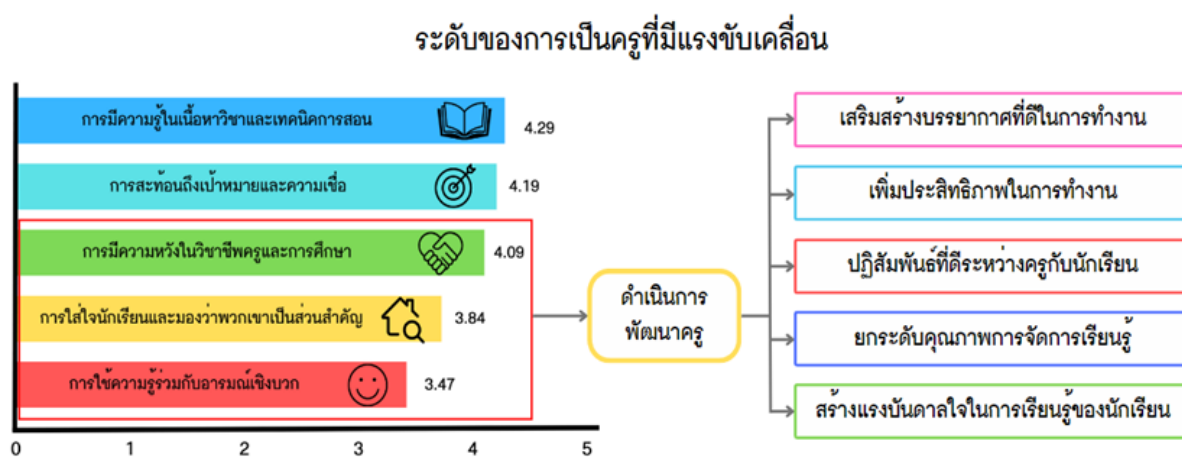
การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการต่างๆ รวมทั้งหลักการสอน แนวการสอน รูปแบบวิธีการและเทคนิคการสอนทักษะกระบวนการ โดยใช้วิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมกับบริบท เช่น การบรรยาย อภิปราย การฝึกอบรบเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้เป็นทีม (ทิตินา แคมมณี, 2557) สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของเสาวรี ภูบาลชื่น (2563) ได้ศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระ หรือทักษะต่างๆ ได้เร็วได้มากและลึกซึ้งในเวลาอันสั้น และสอดคล้องกับภูชิมา ภูญโญสินวัฒน์ (2563) ที่พบว่า หากครูสามารถออกแบบการเรียนรู้และมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นทักษะจำเป็นในการดำรงชีวิตในอนาคต

2. ด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานในส่วนต่างๆ ของโรงเรียนที่มีผลต่อด้านอารมณ์ ความรู้สึก และความพอใจในการทำงาน รวมถึงประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ที่ลดลง สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของมนตรี อินตา และกาญจนา อินตา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า อารมณ์ของครูนั้นมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรู้ทางวิชาการและความสามารถในการเรียนการสอน เนื่องจากอารมณ์ของครูมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึก สุขภาวะทางจิตแรงจูงใจ สภาพบรรยากาศในชั้นเรียน ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ทางวิชาการ พฤติกรรมและการมีวินัยในชั้นเรียนของนักเรียน รวมถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และบ่อยครั้งที่ครูมักจะแสดงอารมณ์เชิงลบออกมาในชั้นเรียนโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น และอารมณ์ดังกล่าวยังไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อครูและนักเรียน แต่กลับส่งผลกระทบในทิศทางลบมากกว่า เช่น ภาวะหมดไฟในการทำงาน และการสูญเสียความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และสอดคล้องกับ (Trigwell, 2012) ที่กล่าวว่า อารมณ์ของครูมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอน และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนไม่น้อยไปกว่าวิธีสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากอารมณ์ของครูส่งผลกระทบต่อความคิด แรงจูงใจและพฤติกรรมของครูและนักเรียน มีผลต่อบรรยากาศภายในชั้นเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และเจตคติของนักเรียนต่อครูและรายวิชาที่เรียน และยังสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของปรกรณ์ รัตนทรัพย์ศิริ และ อีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความมั่นคงทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของครูโดยรวมและมีความสุขในการทำงานรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่า การที่ครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง สะกดกลั่นอารมณ์ของตนให้เผชิญกับสิ่งเร้าในสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองจากความผิดพลาดต่างๆ ให้กลับเข้าสู่สภาพปกติได้ รู้จักตนเอง เชื้อมนั่น เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจตนเองอย่างเหมาะสม และเปิดใจกว้าง ยอมรับความแตกต่างของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาอย่างเข้าใจ จะทำให้ครู มีทัศนคติและพฤติกรรมในเชิงบวกมากขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ กระบวนการศึกษาองค์ประกอบของครูที่มีแรงขับเคลื่อน และการวัดระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อน เพื่อจัดลำดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและพัฒนาศักยภาพของครูในการทำงานต่างๆ ในโรงเรียน ซึ่งผลจากการศึกษาระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก ด้านการใส่ใจนักเรียนและมองว่าพวกเขาเป็นส่วนสำคัญ และด้านการมีความหวังในวิชาชีพครู ตามลำดับ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าว มีความสำคัญต่อการทำงานในสถานศึกษาของครู เนื่องจากส่งผลต่อบรรยากาศการทำงานที่ดีในองค์กร การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และประสิทธิภาพการทำงานในสถานศึกษา ทั้งนี้ โรงเรียนควรนำผลจากการศึกษาไปดำเนินการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนใน 3 องค์ประกอบดังกล่าว ให้มีระดับที่สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของครู การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปเป็นแนวทางในการสร้างคุณค่าให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูโรงเรียนโยธินบูรณะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบย่อยด้านการใช้ความรู้ร่วมกับอารมณ์เชิงบวก มีระดับน้อยที่สุด ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในการทำงานและการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เพื่อให้ครูมีสุขภาวะทางอารมณ์ที่ดีในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

1.2 กลุ่มบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของครู ประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษา และยกระดับคุณภาพนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนในทุกองค์ประกอบ เพื่อเสริมสร้างการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนให้ครบทุกด้านซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้จัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการทำงานให้เกิดประสิทธิผล

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรเพียงโรงเรียนเดียวเท่านั้นจึงทำให้ได้ผลการวิจัยเป็นระดับของการเป็นครูที่มีแรงขับเคลื่อนของครูเพียงโรงเรียนเดียว ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยในขอบเขตประชากรที่มากขึ้นเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2557). **ปลูกการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่**. การประชุมวิชาการอภิวัดน์ การเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- ปกรณ รัตนทรัพย์ศิริ และธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2564). ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การเสริมสร้างพลังอำนาจและความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนสายสามัญ จังหวัดเพชรบุรี. **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 35(3). 155-173.
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย**. แหล่งที่มา <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/> สืบค้นเมื่อ 20 ม.ค. 2566.
- มนตรี อินตา และกาญจนา อินตา. (2562). อารมณ์ในชั้นเรียน: อารมณ์ของครูมีผลต่อนักเรียนอย่างไร. **วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 14(2). 461-481.
- โรงเรียนโยธินบูรณะ. (2564). **รายงานการประเมินตนเองประจำปีของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโยธินบูรณะ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธีรฟิล์มและไซเท็กซ์.
- เสาวรี ภูบาลชื่น. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 39(5). 81-92.

- Agustin, F. (2022). **Investigating EFL Passionate Teachers in Teaching English Speaking Skills**. English Education Study Program Tarbiyah and Tadris Faculty UIN Fatmawati Sukarno Bengkulu. Universitas Islam Negeri.
- Day, C. (2004). **A Passion for Teaching**. London: Routledge Falmer.
- Fried, R. (2001). **The Passionate Teacher: A Practical Guide**. Boston: Beacon Press.
- Trigwell, K. (2012). Relations between teachers' emotions in teaching and their approaches to teaching in higher education. **Journal of Instructional Science**. 40. 607–621.
- Zehm et al. (1993). **On Being a Teacher : The Human Dimension**. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*

A SELF COMPETENCY DEVELOPMENT MANAGEMENT MODEL FOR TEACHERS
UNDER THE JURISDICTION OF SARABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹วัชรกร เคยบรรจง Watcharagron Khoeibanjon ²ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

³เสวียน เจนเข้ว่า Sawien Jenkwao

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: noi527@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะด้วยวิธีการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะด้วยวิธีการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง และขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองกับครู ค.ศ.1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง และแบบประเมินความพึงพอใจ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่ (1) ลาศึกษาต่อ (2) การอบรมสัมมนา (3) การศึกษาดูงาน (4) การฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5) การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning) (2) การจัดองค์กร (Organizing) (3) การนำปฏิบัติ (Leading) และ (4) การควบคุมการปฏิบัติงาน (Controlling) 3) ครูผู้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีความพึงพอใจกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้วยวิธีการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, การพัฒนาสมรรถนะ, ครู, วิธีการพัฒนาตนเอง, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to develop a self-development management model to enhance teacher competency in schools affiliated with the Education District Office, Saraburi Province, District 2. The research was conducted in four stages: Stage 1 involved studying the current situation and the developmental needs of teacher competency through self-development approaches in schools affiliated with the Education District Office, Saraburi Province, District 2. Stage 2 focused on developing a management model for enhancing teacher competency through self-development. Stage 3 involved evaluating the management model for enhancing teacher competency through self-development. Lastly, Stage 4 included implementing the management model with K1 teachers in schools under the Education District Office, Saraburi Province, District 2, involving 196 participants. The research tools included a Likert-scale questionnaire, semi-structured interviews, feasibility assessments, and satisfaction surveys. The data were analyzed using standard statistical measures and content analysis. The research findings indicated that: 1) Overall, the management of teacher competency through self-development was practiced at a high level. 2) The management model for enhancing teacher competency consisted of two main components: Component 1 focused on developing teacher competency through self-development, which comprised five methods: continuing education, training and seminars, workplace observation, experiential learning in related organizations, and studying relevant documents. Component 2 outlined the process of developing teacher competency through self-development, which involved four steps: planning, organizing, leading, and controlling. 3) Teachers who participated in the implementation of the model expressed a high level of satisfaction with the self-development management model.

Keywords: Model, Administration, Competency Development, Teacher, Self-Development Methods, Primary Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ครูถือเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นด้านหน้าและกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถระดับสูง สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ หลายประเทศได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการกำหนดสมรรถนะครู ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานในวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการขับเคลื่อนคุณภาพในปัจจุบัน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แฉ่งชัน, 2551) การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา พบว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูยังเป็นเรื่องที่ต้องมีการพัฒนาค่อนข้างมาก ทั้งนี้ เพราะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น แต่การพัฒนาครูที่ผ่านมายังประสบปัญหาบางประการ จากผลการศึกษาวิจัยที่ยืนยันว่าการพัฒนาครูยังขาดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากหลักสูตรการพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการของครูและขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนา และยังพบว่าการพัฒนาครูในปัจจุบันยังไม่มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน แม้ว่าหน่วยงานต่างๆ จะจัดโครงการพัฒนาครูเป็นจำนวนมากแต่ยังซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบ ขาดประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง การดำเนินงานส่วนใหญ่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้จัด วิธีการส่วนใหญ่จะใช้การอบรม บรรยายประชุมกลุ่มย่อยและสรุปความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ อีกทั้งมีการประชุมค่อนข้างมากและสาระที่สำคัญคือครูละทิ้งการสอนเข้ามารับอบรมจึงมีค่าใช้จ่ายสูงและไม่สามารถติดตามผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่เห็นผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและไม่สามารถแก้ไขปัญหาของโรงเรียนได้ตรงประเด็น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557)

อาชีพครู ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวว่า ครูทุกคนต้องการพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ ไม่ว่าจะสังกัด หน่วยงานใดแต่วิธีการพัฒนาการเป็นครูมืออาชีพอาจแตกต่างกันจากสภาพที่ครูแต่ละคนอยู่ในบริบทที่ต่างกันทำให้ต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองในระดับต่างกัน บางท่านใช้วิธีการต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับปริญญาสูงขึ้นหรือใช้เป็นใบแสดงความพร้อมด้านคุณวุฒิที่จะขอเปลี่ยนสายงานจากการเป็นครูผู้สอนขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหาร หรือใช้เพื่อประกอบการขอย้ายโอนไปสังกัดหน่วยงานใหม่เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะครูจึงถือเป็นเรื่องสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว และได้ดำเนินแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมาประยุกต์ใช้ โดยจัดทำโครงการขึ้น ที่เรียกว่า โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ (Upgrading Teacher Qualification Through The Whole System: UTQ) ที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ระบบบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลเพื่อการบริหารอย่างเพียงพอตอบสนองต่อการตัดสินใจและกำหนดนโยบาย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีฐานข้อมูลหลักของครูในเชิงลึกเป็นรายบุคคลอย่างสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็น

การยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ โดยเริ่มจากการประเมินสมรรถนะครูเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลตามระดับสมรรถนะ ซึ่งในการประเมินจะแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรก เป็นสมรรถนะเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่ครูสอน ส่วนที่สองจะแยกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ สมรรถนะหลัก ซึ่งเป็นสมรรถนะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนจะต้องรู้ในการดำเนินการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำของครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนต่างๆ เป้าหมายสูงสุด คือคุณภาพที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในลำดับต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปัจจุบันกำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา รวม 135 โรงเรียน ใน 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอวังม่วง รวมจำนวน 135 โรงเรียน ทั้งนี้ ได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบ เครือข่ายสหวิทยศึกษา เป็นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษา จำนวน 14 สหวิทยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องหลากหลายรูปแบบ อันเนื่องจากความคาดหวังของผู้ปกครอง การสร้างการยอมรับในสังคมและชื่อเสียงของโรงเรียนดังกล่าว เช่น อบรมพัฒนางาน การประชุม สัมมนาศึกษา ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศให้กับครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2563) แต่จากรายงานผลผลคะแนน O-NET ปี 2563 รายบุคคลของผู้เรียนในปีที่ผ่านมา พบว่า ในรายวิชาของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับเกณฑ์ของ สพฐ. บางรายการสูงกว่าระดับประเทศ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุอันอาจเกิดจากความรู้ความสามารถ ดังนั้นครูจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วย ในขณะเดียวกันก็ต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อวิถีการดำเนินงานของครูให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคปัจจุบันและตามบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษาในสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน และความเหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูต้องเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรุนแรงพลิกผันและความคาดไม่ถึงครูยุคใหม่จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และการปรับตัว เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถแพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต ของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ดังนั้น ระบบการจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์ ถึงแม้ว่าครูได้รับการพัฒนาแล้ว แต่องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีพื้นที่ที่เป็นภูเขาและพื้นที่ราบ โรงเรียนบางส่วนมีความทุรกันดาร และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 แห่ง จาก 135 แห่ง ครูและผู้บริหารมีการเคลื่อนย้ายบ่อยและขณะเดียวกันก็มีข้าราชการครูบรรจุใหม่มาแทนที่ เมื่อครบอายุราชการมีคุณสมบัติก็เขียนย้ายกลับภูมิลำเนา ในขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อมาบรรจุแต่งตั้งหลังจากดำรงตำแหน่งและมีอายุราชการการดำรงตำแหน่งครบตามหลักเกณฑ์ตามคุณสมบัติก็เขียนย้ายออกจากพื้นที่เนื่องจากไม่ใช่บุคลากรในพื้นที่รวมถึงปัญหาการขาดแคลนครูและมีการบรรจุครูใหม่ ซึ่งบางโรงเรียนไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก แต่รับผิดชอบหลายชั้นเรียน ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนครูบรรจุใหม่จำนวนมากเกือบครึ่งของครูทั้งหมด (43%) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังไม่ได้จัดอบรมและพัฒนาสมรรถนะให้มีทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ

เนื่องจากมีปัญหาทั้งสถานการณ์โควิดและงบประมาณที่จำกัด แต่จัดให้สถานศึกษาที่มีครูผู้ช่วยแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการแนะนำและเตรียมความพร้อมการพัฒนาอย่างเข้มในระยะเวลา 2 ปี จึงทำให้ครูไม่มีทักษะความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชานั้นๆ และนอกจากนี้ ในแต่ละปีจะมีครูที่มีความรู้ความสามารถและมากด้วยประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนได้เกษียณอายุราชการไปเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8 คน และจากการออกแบบสอบถามครู (ค.ศ.1) ที่บรรจุผ่านครูผู้ช่วยมาแล้ว ถึงความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปที่โรงเรียนทุกโรงเรียน จำนวน 402 คน (ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา สพป.สระบุรี เขต 2 ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2564) เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครู ผลปรากฏว่า ครู (ค.ศ.1) ต้องการพัฒนาสมรรถนะด้วยการพัฒนาตนเอง คิดเป็นร้อยละ 92.50 (สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องมีการเตรียมและพัฒนาสมรรถนะครูให้สอดคล้องกับการศึกษาตามความต้องการของครู และสอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จากสภาพ ปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะครูดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้รูปแบบเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะที่สร้างขึ้นนี้ จะได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูที่สร้างขึ้นนี้ หากได้นำมาใช้กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จะส่งผลให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสอนและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
4. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครู วิธีการพัฒนาตนเอง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ หนังสือและตำรา เอกสาร รวมถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (เว็บไซต์) ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การพัฒนาสมรรถนะของครู วิธีการพัฒนาตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบความคิด พร้อมทั้งสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สำหรับการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารการพัฒนาสมรรถนะครู ด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู (คศ. 1) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 402 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู (คศ. 1) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้มาจากการใช้ตาราง Krejcie; & Morgan ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 196 คน หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่จะศึกษาทั้งหมดเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ตาราง Krejcie; & Morgan ที่ความคลาดเคลื่อน 5%

ตัวแปรที่ศึกษา คือ วิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 1) การศึกษาต่อ 2) การอบรมสัมมนา 3) การศึกษาดูงาน 4) การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ 5) การศึกษาจากเอกสาร

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูรวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานในสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. ศึกษานิเทศก์ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์หรือผลงานทางวิชาการด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในสาขาการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 1) การศึกษาต่อ 2) การอบรมสัมมนา 3) การศึกษาดูงาน 4) การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 5) การศึกษาจากเอกสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ร่วมกับแนวคิด หลักการ และทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 2 แล้วนำผลการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นข้อมูลสำหรับยกร่างรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในด้านความถูกต้อง และความเหมาะสม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญเชี่ยวชาญการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะครู จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญระดับประถมศึกษา จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 3 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ความเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ในการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างคู่มือและรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
2. ติดต่อและประสานงานกับผู้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ ได้แก่ ครู จำนวน 402 คน
3. เตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น
4. ลงมือปฏิบัติ วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ณ อาคารวิทยบริการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

5. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมทดลอง โดยใช้แบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู (ค.ศ.1) จำนวน 185 คน ที่เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ตัวแปรที่ศึกษา ความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1.1 สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ
1. การศึกษาต่อ	4.31	0.36	มาก
2. การอบรม	4.35	0.47	มาก
3. การศึกษาดูงาน	4.38	0.36	มาก
4. การฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.36	0.37	มาก
5. การศึกษาจากเอกสาร	4.28	0.38	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.35	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ข้อ 3 ด้านการศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.36), ข้อ 4 ด้านการฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.37) และข้อ 2. ด้านการอบรมสัมมนา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

1.2 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

1. ควรสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นๆ โดยการจัดทำแผนและข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ จัดการอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ควรจัดประชุมครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันทบทวนความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรจัดอบรมการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การวิจัย การผลิตสื่อ มีการสนับสนุนให้ครู เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการใช้สื่อ และเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ควรสนับสนุนให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู (คศ. 1) กับครูระดับอื่นๆ มีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยมีการทบทวนและปรับปรุงสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ควรสร้างขวัญ และกำลังใจให้กับครู (คศ. 1) ในการพัฒนาตนเอง และการส่งเสริมให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อ เช่น จัดทุนการศึกษาต่อให้ การพาไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบ การสร้างกลุ่มระหว่างศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่กับครู (คศ. 1) ของโรงเรียน

2. การสร้างรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มี 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การศึกษาต่อ 2) การอบรมสัมมนา 3) การศึกษาดูงาน 4) การฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การศึกษาจากเอกสาร และองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การดำเนินการ (Do) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นที่ 4 การแก้ไข ปรับปรุง (Act) โดยมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาต่อ

1.1 สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา

1.2 จัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan) ที่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

1.3 สร้างนวัตกรรมที่ได้จากการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.4 สร้างวัฒนธรรมทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.5 นำความรู้ใหม่นำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. การอบรม

2.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ศึกษาสภาพปัญหาที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือนโยบาย จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 จัดอบรมสัมมนาให้กับครู การอบรม/สัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ การอบรมออนไลน์ ฯลฯ

2.2 จัดอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูตามที่สถานศึกษากำหนด

2.3 พัฒนาเจตคติ ความรู้สึกที่ดี ความรับผิดชอบซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้กับครูในสถานศึกษาอยู่เสมอ

2.4 อบรม/สัมมนา เพื่อทำความเข้าใจนโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2.5 ประสานกับหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาครูให้มีประสบการณ์ในการพัฒนา
งานของสถานศึกษา

2.6 การอบรมสัมมนาครอบคลุมครูและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างการ
เปลี่ยนแปลงจนเกิดตามมาตรฐานใหม่

3. การศึกษาดูงาน

3.1 จัดการศึกษาดูงานประสบการณ์ตรงให้กับความต้องการในการพัฒนาบุคลากรของ
โรงเรียน

3.2 จัดประชุมแบบมีส่วนร่วมโดยการใช้กระบวนการ A-I-C เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุ
เป้าหมายเกิดประสิทธิภาพ

3.3 สร้างทีมงาน/พัฒนาทีมงาน โดยดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ
และกิจกรรม

3.4 ติดตามตรวจสอบ โดยดำเนินการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และติดตามตรวจสอบ
ช่องทาง ออนไลน์ Facebook ของสถานศึกษา

3.5 ตรวจสอบเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยดำเนินการจัดสร
งงบประมาณโครงการฯ

4. การฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.1 ประชุมครู เพื่อสอบถามความต้องการที่ครูอยากไปฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษา
ต้นแบบหรือหน่วยงานทางการศึกษา

4.2 กำหนดหัวข้อเรื่อง และวางแผนที่จะไปฝึกประสบการณ์ กำหนดวัน เวลาให้ชัดเจน
เพื่อที่จัดเตรียมสถานการณ์

4.3 รายงานสรุปผลที่ได้จากการไปฝึกประสบการณ์

4.4 นิเทศติดตาม สิ่งที่เกิดขึ้นพัฒนาตนเองด้วยการฝึกประสบการณ์

4.5 จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู เป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด
ขยายผลไปสู่สถานศึกษา

5. การศึกษาจากเอกสาร

5.1 จัดสรรสื่อ/เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาตนเองอย่างครอบคลุม

5.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง

5.3 จัดหาหนังสือ เอกสาร/สารสนเทศต่างๆ ตำรา งานวิจัยเพื่อบริการในการพัฒนา
ความรู้ความสามารถของตนเอง

5.4 ประเมินผลความก้าวหน้าในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

5.5 สร้างขวัญ และกำลังใจในการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะการปฏิบัติงาน
และทัศนคติของครู

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

ด้านการศึกษด้วยตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. การวางแผน P (Plan)

1.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan) ที่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานความต้องการจำเป็นหรือตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและส่วนราชการต้นสังกัด

1.2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะของครูรายบุคคลมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.3 แผนการปฏิบัติงานตามความต้องการจำเป็น องค์ความรู้ใหม่ หรือตามนโยบาย หรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและส่วนราชการต้นสังกัด

1.4 ครุณาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาตนเองมาพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

1.5 แผนการประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาสมรรถนะของครูเป็นระบบ ชัดเจน ตรวจสอบได้

2. การปฏิบัติ D (Do)

2.1 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา หรือระดับเครือข่าย หรือระดับชาติ และแสดงบทบาทในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)

2.2 สร้างความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร

2.3 สร้างนวัตกรรมจากการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาวิชาชีพมาพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) เข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) นำองค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) สร้างนวัตกรรมที่ได้จากการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) สร้างเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) สร้างวัฒนธรรมทางการเรียนรู้ในสถานศึกษา 6) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวงวิชาชีพ และ 7) เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำ

3. การตรวจสอบ C (Check)

3.1 สถานศึกษามีการตรวจ ประเมินผลจากความร่วมมือร่วมใจในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพระหว่างครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

3.2 การประเมินผลด้านการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างเป็นหนึ่งเดียว

3.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการสหวิทยศึกษา (กลุ่มโรงเรียน) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งงานวิชาการและการพัฒนาที่ต้องใช้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน

4. การปรับปรุง A (Act)

4.1 หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนการให้การนิเทศ (Supervisors) ช่วยให้การควบคุม การตรวจสอบและการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เป็นระบบยิ่งขึ้น

4.2 ครูได้รับข้อมูลในการพัฒนาต่างๆ เช่น องค์กรความรู้ใหม่ๆ วิธีการสอน แหล่งข้อมูลสำหรับการเรียนรู้

4.3 จัดระบบการตรวจสอบและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดให้มีแผนและให้การนิเทศอย่างต่อเนื่อง

ด้านการอบรมสัมมนา

1. การวางแผน P (Plan)

1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ศึกษาสภาพปัญหาที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือนโยบาย จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องเร่งด่วน ความต้องการ จำเป็นที่ต้องรับรู้

1.2 วางแผนจัดอันดับการจัดกลุ่มครูในการพัฒนาที่ชัดเจน

1.3 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนา

1.4 ระบุตัวชี้วัด แล้วกำหนดแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

2. การปฏิบัติ D (Do)

2.1 ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เป็นขั้นตอน อย่างเป็นระบบ เหมาะสม

2.2 จัดการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ตามปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้ จะช่วยป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ให้เกิดผลกระทบงานอบรมสัมมนาที่กำหนดไว้ ในทุก ๆ ด้าน

3. การตรวจสอบ C (Check)

3.1 การดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดตามแผนอย่างเป็นระบบชัดเจน

3.2 ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุเมื่อเกิดปัญหาปัญหา เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ประสบความสำเร็จหรือผ่านตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

4. การปรับปรุง A (Act)

4.1 การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ใช้ในแผนปฏิบัติการในปีต่อไป

4.2 ปรับระดับเชิงคุณภาพของตัวชี้วัดและเชิงปริมาณให้สูงขึ้น

4.3 การอบรมสัมมนาครอบคลุมครูและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจนเกิดตามมาตรฐานใหม่

การศึกษาดูงาน

1. การวางแผน P (Plan)

1.1 วางแผนการศึกษาดูงานให้ครูและบุคลากร เพื่อการเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ และองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอ

1.2 นำองค์ความรู้ที่ได้รับมาปรับประยุกต์ใช้ในองค์กร หน่วยงาน หรือปรับปรุงกระบวนการทำงานในบทบาทหน้าที่สำคัญของแต่ละบุคคล

1.3 นำปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรค/ข้อควรระวังที่ได้จากการเรียนรู้จากองค์กรที่ไปศึกษาดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.4 จัดเทคโนโลยี บรรยากาศ สภาพแวดล้อม บุคคลและสถานที่ที่ได้ศึกษาเรียนรู้ เสริมสร้างแนวคิดใหม่ เครือข่าย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

1.5 วางแผนกิจกรรมในกระบวนการพัฒนาบุคลากร ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เปิดมุมมองที่จะรับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

1.6 วางแผนการสร้างผลสัมฤทธิ์ ให้แก่ทีมงาน/หน่วยงาน และองค์กร ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้ที่ไปศึกษาดูงานต้องใช้ทักษะการสอบถาม การสังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานจากสถาบันที่ไปศึกษาดูงาน ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการไปศึกษาดูงานให้ชัดเจน 2) คัดเลือกสถานศึกษา หรือ องค์กรที่มีแบบอย่างที่ดี สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการศึกษาดูงาน 3) เตรียมความพร้อมของทีมโดยมอบหมายผู้รับผิดชอบ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเนื้อหาในการดูงาน การซักถาม และการจดบันทึก

2. การปฏิบัติ D (Do)

2.1 จัดการประชุมสัมพันธการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานให้สถานศึกษาทราบ พร้อมแจ้งกำหนดการที่ชัดเจน กำหนดสถานที่นัดพบเพื่อสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมาย

2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงานที่ชัดเจน

2.3 คณะทำงานต้องบริหารเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

2.4 จัดช่วงเวลาให้กลุ่มเป้าหมายได้สอบถาม สังเกตการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงาน และเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนา

3. การตรวจสอบ C (Check)

3.1 สรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงานทั้งรายบุคคลและทีมโดยจัดทำรายงานผลการศึกษาดูงาน

3.2 ถอดบทเรียนและสรุปผลลัพท์ และแผนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานขององค์กร/ หน่วยงาน/ทีม/รายบุคคล

3.3 จัดทำแบบประเมินผลการรับศึกษาดูงานให้ทีมงานและองค์กรที่ไปศึกษาดูงาน

4. การปรับปรุง A (Act)

4.1 ครูและบุคลากรที่ศึกษาดูงานในองค์กรต่างๆ สามารถนำเอาเทคนิค และวิธีการไปปรับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.2 นำเอาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเต็มความสามารถ

4.3 ถ่ายทอดความรู้ให้คนในองค์กร ส่งผลทำให้องค์กรเกิดกระบวนการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.4 พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

ด้านการฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. การวางแผน P (Plan)

1.1 วางแผนการฝึกประสบการณ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้

1.2 จัดผลงานเป็นที่เป็นเชิงประจักษ์ มีบริบทสภาพแวดล้อมไม่ต่างกับสถานศึกษาที่กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติงานอยู่เป็นการเปิดประสบการณ์ที่เรียกว่า “ประสบการณ์ตรง”

1.3 ปรับทัศนคติที่ดีในการฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับความรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ตามที่คาดหวังไว้

1.4 วางแผนการปรับปรุงกระบวนการทำงานในบทบาทหน้าที่สำคัญของแต่ละบุคคล ทั้งปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรค/ข้อควรระวังที่จะได้เรียนรู้จากองค์กร

1.5 กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้

1.6 วางแผนการเตรียมความพร้อมของคณะทำงานโดยมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการประสานงาน ด้านการบริหารจัดการ

2. การปฏิบัติ D (Do)

2.1 จัดกิจกรรมให้ชัดเจน เช่น การแจ้งกำหนดการที่ชัดเจน กำหนดสถานที่การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 คณะทำงานบริหารงานให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติงานและเก็บข้อมูล

3. การตรวจสอบ C (Check)

3.1 ตรวจสอบ และสรุปผลของกลุ่มเป้าหมายทั้งรายบุคคลและทีม

3.2 กลุ่มเป้าหมายจัดทำรายงานผล ถอดบทเรียนและสรุปผลลัพท์ เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. การปรับปรุง A (Act)

4.1 ติดตามผลในระยะยาว โดยพิจารณาผลที่เกิดจากการที่ครูและบุคลากรที่ฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาเทคนิค และวิธีการไปปรับใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4.2 นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งมีการถ่ายทอดความรู้ให้คนในองค์กร นำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

ด้านการศึกษาจากเอกสาร

1. การวางแผน P (Plan)

1.1 จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู เป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดขยายผลไปสู่สถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงาน

1.2 วางแผนการประชุมชี้แจงผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจในแนวทาง และนำคู่มือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษา

1.3 วางแผน/กระบวนการในการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง

2. การปฏิบัติ D (Do)

การจัดโครงการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูผู้ช่วย เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. การตรวจสอบ C (Check)

ประเมินผลการปฏิบัติงาน และมอบรางวัลเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในเชิงประจักษ์

4. การปรับปรุง A (Act)

นิเทศติดตามการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาจากเอกสาร มีการเสนอแนะแนวทางในการศึกษาเอกสาร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การประเมินรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

4. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้รูปแบบฯ กับครู (คศ. 1) ที่เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ผู้เข้าร่วมทดลองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติของความพึงพอใจของกลุ่มผู้เข้าร่วมการทดลอง ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

การพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. การศึกษาต่อ	4.22	0.60	มาก
2. การอบรม	4.16	0.67	มาก
3. การศึกษาดูงาน	4.10	0.60	มาก
4. การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.24	0.63	มาก
5. การศึกษาจากเอกสาร	4.01	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	0.62	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4 การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ข้อ 1 การศึกษาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.60) และข้อ 2 การอบรมสัมมนา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การศึกษาด้วยตนเองมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การอบรมสัมมนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การศึกษาดูงานมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การศึกษาจากเอกสาร มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง มีการปฏิบัติตามแนวนโยบายของหน่วยงานทั้งนโยบายระดับชาติ และนโยบายของต้นสังกัดที่ได้กำหนดแนวนโยบายไว้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบกับการพัฒนาสมรรถนะของครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองตรงกับสภาพจริงในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยี แหล่งข้อมูล ข่าวสารมากขึ้น เกิดความสะดวก ประหยัดทั้งเวลา งบประมาณ ตรงตามความต้องการอย่างยิ่ง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองในการบริหารการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา ปลื้มสำราญ (2557) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และองค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) ใช้แนวคิดวงจรเดมมิง (Deming Cycle) คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (Outputs) ใช้แนวคิดสมรรถนะของ David C. McClelland คือ คุณลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) โดยใช้วิธีจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่ประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย และฝึกปฏิบัติการเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการและแบบประเมินสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ สู่ประชาคมอาเซียนของผู้เข้าร่วมโครงการ และผลประเมินสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

2. รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การศึกษาต่อ 2) การอบรม 3) การศึกษาดูงาน 4) การฝึกประสบการณ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การศึกษาจากเอกสาร ซึ่งการศึกษาต่อนั้น เป็นการศึกษาหนึ่งในแรงขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนานั้นก็คือการศึกษา (Education) นั่นเอง เรื่องของการศึกษาไม่ใช่เรื่องของเด็กหรือวัยรุ่นเรียนเพียงเท่านั้น นอกจากพื้นฐานที่ถูกปลูกฝังมาแล้วการพัฒนาการศึกษาในวัยทำงานก็ถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน และการศึกษาทำให้มนุษย์มีองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ อยู่ในตัว และทำให้กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถตลอดจนมีศักยภาพในการปฏิบัติงานใดๆ ซึ่งจะทำให้การทำงานราบรื่นไม่มีปัญหา นอกจากนี้ การอบรมทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครู เป็นเพราะ 1) การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนได้พัฒนาขีดความสามารถของ

ตัวเอง เนื่องจากได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้รับการอบรม ทำให้สามารถนำทักษะและความรู้ที่ได้ไปเพิ่มประสิทธิภาพในการการสอน ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมากยิ่งขึ้น 2) การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสในการปรึกษาหารือระหว่างกัน ทั้งกับสมาชิกทุกคนในองค์กร ในกรณีที่เป็นการอบรมภายใน หรืออาจจะเป็นการพูดคุยกับครูผู้สอนต่างโรงเรียนในการอบรมภายนอก ซึ่งทำให้ทราบรูปแบบแนวคิด รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในมุมมองที่แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล 3) การฝึกอบรมทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพร้อมกัน ซึ่งเป็นผลดีกว่าการให้ความรู้ความเข้าใจทีละบุคคล 4) การฝึกอบรมช่วยให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการสอนให้เชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน 5) การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาตัวเองของครูผู้สอน ซึ่งสำหรับครูผู้สอนที่เป็นราชการ การฝึกอบรมเหล่านี้มีผลต่อการพิจารณาเงินเดือน การทำวิทยฐานะหรือแม้แต่การตอบใบประกอบวิชาชีพครู 6) การฝึกอบรมช่วยเปิดโลกทัศน์ของครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อการศึกษา เนื้อหาความรู้ และนักเรียนที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นผลดีเพราะทำให้การสอนของครูทันสมัย

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การดำเนินการ (Do) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นที่ 4 การแก้ไข ปรับปรุง (Act) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความเป็นไปได้ ต่อการจัดอบรมสัมมนาครู (คศ. 1) เป็นอย่างมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ต้องมีกระบวนการติดตาม ชี้แนะด้านการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บอกความรู้เป็นโค้ช เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง ที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านคุณภาพผู้เรียนประสบความสำเร็จในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจूरี่ตัน พินิจมนตรี (2554) ได้วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของครูตามรูปแบบมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูและคุณภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสถียร วัชรนิมิต (2562) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 15 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบหลักที่ 1 งานด้านการพัฒนาสมรรถนะครู มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสำรวจความต้องการของครู 2) การจัดทำแผน พัฒนาครู 3) การจัดทำหลักสูตรการพัฒนาครู 4) การลงมือพัฒนาครู และ 5) การประเมินผลการพัฒนา ครู องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การวางแผน (Planning = P) 2) การปฏิบัติตามแผน (Doing = D) 3) การตรวจสอบ (Checking = C) และ 4) การปรับปรุงแก้ไข (Acting = A) องค์ประกอบที่ 3 คือ สมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 ที่ประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน

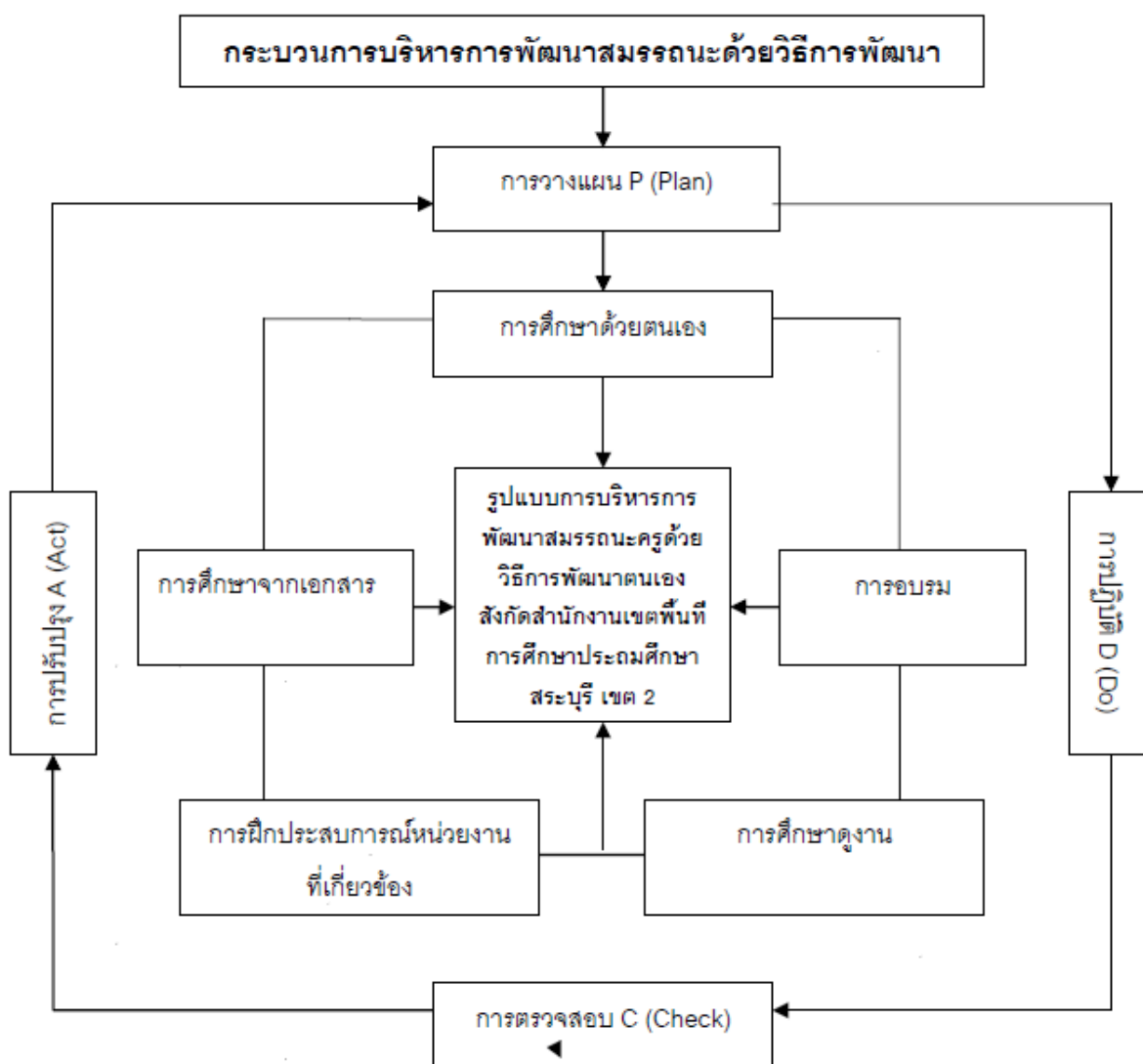
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยจัดทำคู่มือการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ผู้ใช้รูปแบบฯ มีความคิดเห็นด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญและให้ความสำคัญร่วมมือกับฝ่ายพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นอย่างดีเกิดความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของพิระวัตร จันทกุล (2559) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และประเมินความพึงพอใจของกับครู (คศ. 1) ที่เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ครู (คศ. 1) ที่เข้ารับการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระบวนการจัดการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้ครูได้อบรมตามความต้องการในเรื่องที่ต้องการพัฒนาด้านตนเองอย่างเร่งด่วน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาชัดเจน มีกระบวนการอบรม เนื้อหา สาระเหมาะสม มีระยะเวลา 1 วัน (ไม่นานเกินไป) มีการประเมินผล แก้ไขอย่างต่อเนื่อง ตอบข้อสงสัยของครูได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล (2556) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะครูนักวิจัยประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความเข้าใจการวิจัย 2) ด้านจิตวิทยา 3) ด้านทักษะปฏิบัติการวิจัย ส่วนการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เต็มใจและเห็นคุณค่า ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในประสบการณ์จริงหรือชั้นลงมือปฏิบัติจริง ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนการกระทำ ขั้นตอนที่ 4 สรุปแนวคิดหลักการ และขั้นตอนที่ 5 ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งการศึกษานี้ได้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นตัวของตัวเอง (Self-Autonom) 2) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation Building) 3) เอื้ออำนวยความสะดวก (Access Facilitator) 4) ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ (Respond to Authentic system) 5) การพบกลุ่มและติดตาม (Team Meeting and Reflection)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 1) กระบวนการบริหาร หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นระบบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วยกระบวนการทำงานด้วยระบบ PDCA ดังนี้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การทำตามแผน (Do) หรือลงมือทำ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) 2) การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง การที่ครูได้รับการพัฒนาตนเองโดยวิธีการ 5 ประการ ประกอบด้วยการศึกษาต่อ การอบรมสัมมนา การศึกษาดูงาน การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งการได้รับการพัฒนาสมรรถนะโดยวิธีการดังกล่าว เป็นการแสวงหาด้วยตนเองทั้งสิ้น สรุปองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

1. กระบวนการบริหาร ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นระบบของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วยกระบวนการทำงานด้วยระบบ PDCA ดังนี้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การทำตามแผน (Do) หรือลงมือทำ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action)

1.1 ขั้นวางแผน (Plan) การจัดทำแผนงานเพื่อเตรียมความพร้อม โดยการสร้างความตระหนักแก่บุคลากรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายใน วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกย้อนหลัง และวิเคราะห์สังเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีการกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน รวมถึงการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.2 ขั้นดำเนินการ (Do) การดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ โดยกำหนดมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลจากการสังเคราะห์ย้อนหลังมาเป็นฐาน ประกาศมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดแนวทางดำเนินการ ระยะเวลา งบประมาณ และผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมที่ชัดเจน จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและเป้าหมายโดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนด และส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

1.3 ขั้นตรวจสอบ (Check) การกำกับ นิเทศ ติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยการวางกรอบการประเมิน การจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา มีการประเมินคุณภาพตามขั้นตอนของการดำเนินงานและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

1.4 ขั้นปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา (Action) การรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นมาวิเคราะห์ แก้ไข เพื่อจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์ข้อมูลตามมาตรฐาน สรุปผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย วิเคราะห์สังเคราะห์ หาจุดเด่น จุดด้อย จุดควรพัฒนา และแนวทางการยกระดับ คุณภาพต่อไป จัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เขียนรายงานการ ประเมินตนเองเสนอต่อต้นสังกัด และนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. การพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง การที่ครูเข้ารับการพัฒนาตนเองโดยวิธีการต่างๆ ดังนี้ 1) การศึกษาต่อ 2) การอบรมสัมมนา 3) การศึกษาดูงาน 4) การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การศึกษาจากเอกสาร ซึ่งการเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะโดยวิธีการดังกล่าว เป็นการแสวงหาด้วยตนเองทั้งสิ้น

2.1 การศึกษาต่อ การศึกษาต่อจากสิ่งที่ได้ศึกษามาแล้ว เพื่อการยกระดับความรู้และทักษะให้สูงขึ้น

2.2 การอบรม วิธีการการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงาน เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่ดี ความรู้สึก ความรับผิดชอบเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจในนโยบายและเป้าหมายขององค์กร

2.3 การศึกษาดูงาน วิธีการจัดการศึกษาจากประสบการณ์ตรงให้กับบุคลากรโดยการออกเยี่ยมชมสถานที่จริง เพื่อเปิดโลกทัศน์ ให้เห็นสภาพจริง เพื่อพูนประสบการณ์แนวคิดและนำสิ่งที่พบเห็นมาพัฒนาตนเองและองค์กร

2.4 การฝึกประสบการณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การฝึกประสบการณ์ที่เน้นทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน และสนใจที่จะแก้ปัญหาพัฒนางานร่วมกัน หรือเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงงาน

2.5 การศึกษาจากเอกสาร การส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น หนังสือ เอกสาร/สารสนเทศต่างๆ ตำรา งานวิจัย เพื่อเป็นหนทางไปสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารของฝ่ายพัฒนาบุคคลสามารถนำรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองกับครู เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และควรศึกษาทำความเข้าใจในวิธีการนี้ให้ชัดเจน

1.2 ผู้บริหารของฝ่ายพัฒนาบุคคลควรศึกษาและวิเคราะห์บริบทสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเองให้เหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยวิธีการพัฒนาตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ กัน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จุริรัตน์ พินิจมนตรี. (2554). รูปแบบการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บุปผา ปลื้มสำราญ. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิระวัตร จันทกุล. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). ข้อเสนอโครงการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร รอบ 3 ปี (พ.ศ. 2555-2557) และโครงการศึกษาและประเมินเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของ สวท. ในทศวรรษหน้า เสนอต่อสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2562). สารสนเทศทางการศึกษา. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2563). สารสนเทศทางการศึกษา. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2564). สารสนเทศทางการศึกษา. สระบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวานกราฟฟิค.
- เสถียร วัชรนิมิต (2562). รูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ สำหรับข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษา เขต 2. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน*
THE PRIORITY NEEDS OF DEVELOPING TEACHERS OF THE SECONDARY SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1
ZONE 6 BASED ON THE CONCEPT OF FINANCIAL LITERACY

¹วศมน ใจชื่น Wasamon Jaicheun ²พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wasamon.ja@chanpradit.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จำนวน 108 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) สรุปผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน ($PNI_{modified} = 0.355$) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ($PNI_{modified} = 0.344$) และด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ($PNI_{modified} = 0.339$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาครู, ความฉลาดรู้ทางการเงิน, โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

Abstract

The proposes of this research were to study a priority needs of developing teachers of the secondary school under the secondary educational service area office Bangkok 1 zone 6 based on the concept of financial literacy. This is a Descriptive Research, and the research tool was a questionnaire. Data were collected from 108 samples including school directors, deputy school directors, and teachers. The data were analyzed by using descriptive statistics of, frequency, percentage, means, and priority needs index modified ($PNI_{modified}$). The research result were as follows: The overall current of state were at the medium level and the overall desirable state were at the high level, respectively. The priority needs of developing teacher of the secondary school under the secondary educational service area office Bangkok 1 zone 6 based on the concept of financial literacy, ranked from highest to lowest, were Financial attitude ($PNI_{modified}=0.355$) followed by Financial behavior ($PNI_{modified}=0.344$) and Financial knowledge ($PNI_{modified}=0.339$), respectively.

Keywords: The Priority Needs, Developing Teachers, Financial Literacy, Secondary School

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization Trends) ในปัจจุบัน นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยในเวลาอันรวดเร็วเป็นเหตุให้สังคมไทยในปัจจุบันมีการปรับและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแส ผู้คนถูกครอบงำด้วยกระแสของทุนนิยมอันเป็นกระแสที่ให้ความสำคัญในเรื่องของ “เงิน” ถึงแม้ความเจริญรุ่งเรืองและความก้าวหน้าจะเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ยังแฝงไปด้วยข้อเสียต่างๆ ที่ตามมา การที่ผู้คนในสังคมตกอยู่ภายใต้ลัทธิบริโภคนิยมนั้นทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้จ่ายค่อนข้างที่จะฟุ่มเฟือยมากขึ้น มีความต้องการที่สูงขึ้นเรื่อย จนทำให้มีการก่อหนี้สินในรูปแบบของการกู้ยืมเงิน ซึ่งถือเป็นการนำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายในปัจจุบันก่อน เมื่อถึงกำหนดจ่ายหนี้หากไม่มีจ่ายก็ต้องไปก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น อันจะเกิดเป็นปัญหาระยะยาวที่ยั่งยืนก็ยังไม่จบ นับเป็นการแก้ปัญหาด้วยการสร้างปัญหาแทนที่จะจบปัญหา

หนี้สินครัวเรือนไทยเป็นประเด็นที่หน่วยงานต่างๆ กลับมาให้ความสนใจ เนื่องจากประชากรไทยมีจำนวนหนี้สินครัวเรือนที่สูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินในครอบครัวนั้นๆ แต่ยังส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) ข้าราชการครูในฐานะประชากรกลุ่มหนึ่งของประเทศและเป็นทรัพยากรบุคคลผู้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ การสร้างการเรียนรู้ให้กับเยาวชนเพื่อให้เป็นบุคคลที่ต้องการของสังคมก็ประสบปัญหาหนี้สินเช่นเดียวกับคนทั่วไป เนื่องจากข้าราชการครูเกือบร้อยละร้อยมีรายรับทางเดียว คือ เงินเดือน ขัดแย้งกับรายจ่ายที่มีมากมายหลายรายการที่ส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ที่ไม่เกิดรายได้ (มรกต วงศ์อรินทร์, 2563) โดยการก่อหนี้เหล่านี้เกิดจากการขาดการวางแผนทางการเงิน หรือขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารเงินนำไปสู่ภาระหนี้สินที่มากมายเกินกว่าจะบริหารจัดการได้ (กรุงเทพมหานคร, 2563)

หนี้ครัว ถือเป็นหนึ่งในปัญหาทางการเงินของไทยที่ส่งผลกระทบเนื่องถึงตัวเลขหนี้สินครัวเรือน สะท้อนถึงความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) ที่ขาดหายไปของคนไทย

ความฉลาดรู้ทางการเงิน ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างมากในการดำรงชีพ เนื่องจากทุกกิจกรรมในชีวิตล้วนแล้วแต่ดำเนินได้ด้วยเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมด้านต่างๆ อาทิ หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนและธุรกิจในช่วงกว้าง ยิ่งเน้นย้ำความสำคัญของการมีทักษะทางการเงินที่ดี อันจะเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) เมื่อมองย้อนกลับไปในปี 2559 ผลสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยในภาพรวมอ่อนกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD เล็กน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า คนไทยต้องเร่งพัฒนาความรู้ทางการเงินให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากความรู้ทางการเงินเป็นองค์ประกอบเดียวที่คนไทยด้อยกว่า OECD โดยถดถอยในปี 2561 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) ผลสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในภาพรวมสูงขึ้นกว่าปี 2559 และยิ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD แต่เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบนั้น ด้านความรู้ทางการเงินก็ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า OECD อยู่ดี โดยเฉพาะในเรื่องของนิยามเงินเฟ้อ ความเสี่ยง และผลตอบแทน รวมไปถึงการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน และในการสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2563 นั้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) พบว่า ในภาพรวมคนไทยมีพัฒนาการทักษะทางการเงินดีขึ้นซึ่งสูงขึ้นกว่าการสำรวจครั้งก่อนในปี 2561 และสูงกว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินครั้งล่าสุดของ OECD ในปี 2563 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้าน พบว่า คนไทยมีพัฒนาการดีขึ้นในทุกด้าน โดยด้านความรู้ทางการเงินปรับตัวดีขึ้นในทุกหัวข้อ แต่ยังคงเร่งส่งเสริมหัวข้อที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ ได้แก่ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุนและมูลค่าเงินตามกาลเวลา ส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงิน ซึ่งหัวข้อบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้มีคะแนนลดลงอาจสะท้อนผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และด้านทัศนคติทางการเงินซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าการสำรวจครั้งก่อนในปี 2561 ด้วยเช่นเดียวกัน

ปัญหาข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนว่าปัญหาหนี้สินครัวเรือนที่เรื้อรังมีสาเหตุสำคัญมาจากการขาด “Financial Literacy” ของคนไทย แม้หลายปีที่ผ่านมาจะมีมาตรการช่วยเหลือเรื่องหนี้สินของครัวหลายรูปแบบ แต่มาตรการเหล่านี้เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นเท่านั้น เพราะท้ายที่สุดแล้วการแก้ปัญหาที่เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวเหล่านี้ ก็คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน โดยเฉพาะการปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนที่ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน หรือแม้แต่ภาคประชาชนต้องพยายามผลักดันให้เกิดขึ้น (มรกต วงศ์อรินทร์, 2563) ปัญหาหนี้สินของครัวส่งผลกระทบไปยังการปฏิบัติงานโดยตรงที่เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ครูยังต้องไปหาอาชีพเสริมและรายได้เสริม เพื่อให้เพียงพอต่อการบรรเทาหนี้สินและค่าใช้จ่ายในการใช้ชีวิตทำให้การปฏิบัติงานลงสู่เด็กถูกให้น้ำหนักที่เบาลงๆ จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาในวงการศึกษามา “ครู” ในฐานะผู้เป็นสื่อกลางที่มีอำนาจในการถ่ายทอดความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ชีวิตที่ดี มีทัศนคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้การปฏิบัติงานเพื่อนักเรียนเป็นไปอย่างเต็มศักยภาพและเป็นต้นแบบในด้านทักษะชีวิตและด้านอื่นๆ ให้กับนักเรียนอีกด้วย

ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีจำนวนกว่าเก้าแสนคน และมีหนี้สินรวมกว่า 1.4 ล้านล้านบาท กระทรวงศึกษาธิการจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูตามโครงการ

“แก้ไขปัญหาหนี้สินครู สร้างโอกาสใหม่ให้ครูไทย” ภายใต้นโยบายการบริหารประเทศของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่มุ่งมั่นให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งได้ประกาศให้ปี 2565 เป็น “ปีแห่งการแก้หนี้ภาคครัวเรือน” (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) และจากการดำเนินการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ก็ได้ผลักดันโครงการดังกล่าวผ่านการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เว็บไซต์ของสำนักงานเขตฯ เพื่อเป็นการสนองนโยบายและเป็นการผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาหนี้สิน

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีของ OECD (2005) ประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีความฉลาดรู้ทางการเงิน มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนและการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โรงเรียนวัดนวลนรดิศ โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม โรงเรียนไชยฉิมพลีวิทยาคม โรงเรียนปัญญาวรคุณ โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ โรงเรียนวัดรางบัว โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ และโรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม รัชมิงคลาภิเษก

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยแบ่งเป็น ผู้อำนวยการ 8 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 18 คน ได้จากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครู 82 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 108 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน ประกอบไปด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 64 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามให้ชัดเจนและครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 กำหนดแบบประเมินโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.4 ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามและกำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์ และเสนอแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข แบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์ โดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 และดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.6 นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.7 ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 108 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นใช้การวิเคราะห์หาดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{modified}) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ซึ่งมีสูตรการคำนวณ PNI_{modified} (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน มีผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

การพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)	2.826	1.008	ปานกลาง	3.785	1.009	มาก	0.339	3
2. ทักษคติทางการเงิน (Financial Attitude)	2.840	0.977	ปานกลาง	3.849	0.950	มาก	0.355	1
3. พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)	2.850	0.973	ปานกลาง	3.829	0.967	มาก	0.344	2
รวม	2.839	0.986	ปานกลาง	3.821	0.975	มาก	0.346	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.839$, S.D.=0.986) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ($\bar{X}=2.850$, S.D.=0.973) รองลงมา คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน ($\bar{X}=2.840$, S.D.=0.977) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ($\bar{X}=2.826$, S.D.=1.008)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.821$, S.D.=0.975) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน ($\bar{X}=3.849$, S.D.=0.950) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ($\bar{X}=3.829$, S.D.=0.967) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ($\bar{X}=3.785$, S.D.=1.009)

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน ดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดลำดับที่ 1 คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน ($PNI_{modified}=0.355$) รองลงมาลำดับที่ 2 คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ($PNI_{modified}=0.344$) และความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 คือ ด้านความรู้ทางการเงิน ($PNI_{modified}=0.339$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน โดยสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า ครูและบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีสภาพปัจจุบันในการพัฒนาด้านพฤติกรรมทางการเงิน การกู้ยืม การออม และการวางแผนรายรับรายจ่ายทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะมีพฤติกรรมทางการเงินบางจุดที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้ พฤติกรรมและทัศนคติทางการเงิน จากผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) ที่สรุปไว้ว่า หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้อง อาจเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ประชาชนขวนขวายหาความรู้ที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับผลสำรวจทักษะทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) ที่ระบุว่า ประชาชนมีความตระหนักในรูปแบบของพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมแล้ว แต่ยังต้องส่งเสริมให้ลงมือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดพฤติกรรมในระยะยาว โดยเฉพาะการบริหารรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย การจัดสรรเงินเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ รวมถึงการเปรียบเทียบและการศึกษาข้อมูลก่อนเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยผลการสำรวจนั้น ด้านพฤติกรรมทางการเงินแม้จะสูงขึ้นกว่าผลสำรวจในปี 2561 แต่หัวข้อการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้กลับมีคะแนนลดลง และยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD ซึ่งอาจจะสะท้อนผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ครัวเรือนเผชิญในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยจะต้องเร่งส่งเสริมวินัยทางการเงินเพื่อให้ประชาชนมีความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ (Financial Resilience) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของดลิตา อมรเหมานนท์ และแสงอรุณ อิศระมาลัย (2562) ที่พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับความฉลาดรู้ทางการเงินของบุคคลมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทัศนคติทางการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูและบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาด้านทัศนคติทางการเงิน แนวคิดและค่านิยมด้านการลงทุน การออม การใช้จ่าย และการวางแผนทางการเงิน รวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของเงิน และการวางแผนเพื่ออนาคตในระยะยาวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ องค์ประกอบของความฉลาดรู้ทางการเงินทั้ง 3 องค์ประกอบต่างมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยทัศนคติเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะส่งผลไปยังพฤติกรรมทางการเงิน เมื่อมีการพัฒนาทั้งองค์ความรู้และทัศนคติทางการเงินนั้นก็จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินให้ดียิ่งขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับศิริสุข อินละคร (2563) ที่กล่าวว่า ทัศนคติทางการเงินมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมทางการเงิน และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Financial Services Authority (2005) ที่ระบุว่า ความเชื่อและทัศนคติ (Confidence and Attitudes) มีผลต่อพฤติกรรมทางการเงิน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับดลิตา อมรเหมานนท์ และแสงอรุณ อิศระมาลัย (2562) ที่กล่าวว่า หากต้องการยกระดับทักษะความรู้ทางการเงินของบุคคล บุคคลต้องปรับทัศนคติความเชื่อของตนจนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านทัศนคติทางการเงิน มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูและบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ด้านทัศนคติทางการเงินมากที่สุด โดยให้ความสำคัญจากการเริ่มพัฒนาจากทัศนคติทางการเงินก่อนเป็นอันดับแรก และเชื่อว่าการพัฒนาด้านทัศนคตินั้นเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาต่อยอดในด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับพรรณนัท ตรีอิทธิพิทกุล (2562) กล่าวว่า ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมในการใช้สินค้าหรือบริการที่เหมาะสม เพื่อสร้างทัศนคติให้ประชาชนมีการใช้จ่ายใช้สอยสินค้าที่เหมาะสมกับสถานะทางการเงินของตนเองมากขึ้น เพื่อลดโอกาสการเกิดหนี้สินในครัวเรือนให้น้อยลง และสอดคล้องกับดลิตา อมร همانนท์ และแสงอรุณ อีสระมาลัย (2562) ที่พบว่า ทัศนคติของบุคคลจะเป็นปัจจัยส่งผ่านหรือปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างความรู้กับพฤติกรรมทางการเงินของบุคคลได้อีกทางหนึ่ง รวมถึงยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพร แป้นทองคำ และสุภาสิณี นุ่มเนียม (2559) ที่พบว่า ทัศนคติทางการเงินที่ดีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเงินของนิสิต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ การพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินมีความสำคัญต่อการพัฒนาครูในยุคปัจจุบันที่มีความผันผวนทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะปัญหาเศรษฐกิจเดิมที่มีอยู่แล้ว ตลอดจนวิกฤตเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน

จากภาพที่ 1 การพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน อธิบายได้ดังนี้

ความฉลาดรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวันที่ทุกคนพึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากทักษะหรือความฉลาดรู้ทางการเงินนั้นจะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของครู ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี มีผลของการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพในระดับดียิ่งๆ ขึ้นไป ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการจัดการศึกษาและเป็นแบบอย่างที่ดีในแง่ของการมี

ทักษะในการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป โดยความฉลาดรู้ทางการเงินประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ซึ่งเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด ได้แก่

1. ความรู้ทางการเงิน คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารจัดการเงิน ทั้งความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเงิน การใช้จ่าย การออม ความเสี่ยงทางการเงิน การลงทุน การกู้ยืม และการวางแผนทางการเงิน

2. พฤติกรรมทางการเงิน คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับการบริหารเงิน การใช้จ่ายอย่างเหมาะสม การตัดสินใจทางการเงิน การกู้ยืม การออม และการวางแผนรายรับรายจ่ายทางการเงิน

3. ทักษะคิดทางการเงิน คือ แนวคิดและค่านิยมด้านการลงทุน การออม การใช้จ่าย และการวางแผนทางการเงิน รวมไปถึงการตระหนักถึงความสำคัญของเงิน และการวางแผนเพื่ออนาคตในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 ควรมีแนวทางและนโยบายในการพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินให้ครบทุกด้าน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน โดยพัฒนาด้านทัศนคติทางการเงิน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และ ด้านความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเสนอแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน เนื่องจากเป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความฉลาดรู้ทางการเงินให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องผลของการปฏิบัติงานของครูตามแนวคิดความฉลาดรู้ทางการเงินเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2563). **หนี้ครัว ภาพสะท้อนความรู้ด้านการเงินของคนไทย**. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbiznews.com/news/862221> สืบค้นเมื่อ 13 พ.ย. 2564.

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). **เปิดเวทีแจง 4 มาตรการและภารกิจ 558 สถานีแก้หนี้ครัวทั่วไทย**. แหล่งที่มา <http://www.bangkokbiznews.com/social/992572> สืบค้นเมื่อ 30 พ.ค. 2565.

ณัฐพร แป้นทองคำ และ สุภาสินี นุ่มเนียม. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 9(2). 1890-1900.

ดลิตา อมร همانนท์ และแสงอรุณ อิศระมาลัย. (2562). ทักษะความรอบรู้ทางการเงินคืออะไรเหตุใดจึงสำคัญ. *วารสารบริหารธุรกิจ นิด้า*. 25. 51-80.

- ทรศนันท์ ตรีอิทธิพิทักษ์กุล. (2562). **ทักษะการเงินของประชากรไทย**. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). **รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). **รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2561**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). **รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- พรชนิต เหมไพบูลย์ และ ลดาวัลย์ ยมจินดา. (2563). **ทักษะทางการเงินของคนวัยทำงานในเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มรกต วงศ์อินทร์. (2563). **ภาระหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิรินุช อินละคร. (2563). **การวิเคราะห์ทักษะทางการเงินของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา**. วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี. 6(2). 78-90.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2564). **ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1**. แหล่งที่มา <https://www.sesao1.go.th/> สืบค้นเมื่อ 21 ต.ค. 2564.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพมหานคร: องค์การคำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- Atkinson, A., & Messi, F.A. (2012). **Measuring Financial Literacy: Result of OECD**. Financial Services Authority. (2005). **Measuring financial capacity: an exploratory study**. London: Personal Finance Research Centre, University of Bristol.
- Jason Fernando. (2021). **What Is Financial Literacy**. From <https://www.investopedia.com/terms/f/financial-literacy.asp> Retrieved November 13, 2021.
- Jeanne M. Hogarth, & Marianne A. Hilgert. (2002). **Financial Knowledge, Experience and Learning Preferences: Preliminary Results from a New Survey on Financial Literacy**. From <http://www.consumerinterests.org/public/articles/publicarticles/FinancialLiteracy-02.pdf> Retrieved November 13, 2021.
- OECD. (2005). **Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy**. South Africa: Cape Town, International Network on Financial Education.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาภาษาอังกฤษ
เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30*

THE DEVELOPMENT OF ONLINE LESSON WITH LEARNING PRINCIPLE PROCESS
ON ENGLISH COURSES TO ENHANCE THE ABILITY OF LISTENING AND READING
IN ENGLISH FOR UPPER ELEMENTARY STUDENTS AT BANKLONG 30 SCHOOL

¹สุภาวณิ อ้อยขาว Supawinee Aoikhao ²ณัฐพล รำไพ Nattaphon Rampai

³สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล Sutitthep Siripipattanakul

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Supawinee.ao@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนด้านทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษกับคะแนนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก จำนวน 15 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน และมีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บทเรียนมีคุณภาพโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และมีค่าประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์เท่ากับ 84.27/88.80 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.79 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ โดยร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, ดัชนีประสิทธิผล

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop of online lesson with participatory learning process on English courses to have quality and efficiency at 80/80 criteria, 2) compare between pre test and post test after learning with online learning for upper elementary students at Banklong 30 school, 3) study the effectiveness index of learning with online lessons and 4) study the student's satisfaction toward online lessons with Participatory Learning activities on English courses to enhance listening and reading skills in English for upper elementary students at Banklong 30 school. They were selected by purposive sampling within upper elementary school students. Ban Khlong 30 School, Nakhon Nayok Province. The research instruments were 1) lesson plan with the cooperative learning principle. 2) learning achievement test. 3) the satisfaction questionnaires of upper elementary students at Banklong 30 school. data were analyzed using descriptive statistics consisted of percentage, mean and standard deviation. the research results revealed that: 1) online lessons with the cooperative learning principle was the overall quality at a very good level and the efficiency was 84.27/88.80. 2) students learning achievement was higher than pretest is statistically significant. 05 3) The E.I was at 0.79, and 4) the students' satisfaction towards online lessons was at highest level.

Keywords: Online Lesson, Participatory Learning, Effectiveness Index

บทนำ

การจัดการศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษในประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศถือว่าเป็นภาษาที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และแสดงความรู้สึกความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ การตีความ การนำเสนอข้อมูล การมีความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ ทั้งนี้ยังรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ (อรพรรณ วีระวงศ์, 2554) ทักษะการอ่านและการฟังเป็นทักษะที่สำคัญในการศึกษาทุกระดับการศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนนั้นจำเป็นต้องใช้การอ่านและการฟังเป็นการสื่อสารเป็นสำคัญ เพื่อการเรียนรู้โดยเฉพาะในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาต่างประเทศ สำหรับในประเทศไทยนั้น ทักษะการอ่านถือว่าเป็นทักษะที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ ในการสอนภาษาอังกฤษที่ถือว่าเป็นภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการอ่าน เพื่อนำความรู้ที่เกี่ยวกับทักษะต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในวิธีการจัดการเรียนการสอนและสร้างกระบวนการทางภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจริงจำเป็นต้องมีทฤษฎีในการสอนเพื่อเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้โดยมาจากแนวคิดการสอนแบบดั้งเดิม (กมลวรรณ โคตรทอง และวิสาข์ จิตวิตร์, 2558)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนสำคัญในระบบการศึกษาเป็นอย่างมากและการศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา กล่าวคือระบบการจัดการการศึกษาต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงทางสังคมซึ่งในปัจจุบันโลกกำลังเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างแท้จริง โดยเฉพาะผู้เรียนมีความจำเป็นต้องเข้าถึงและสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างเพิ่มขึ้นและรวดเร็วด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นไม่ได้มีไว้สำหรับผู้เรียนเพียงเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงยังมีไว้พัฒนาครูผู้สอนอีกด้วยวัตถุประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีนั้นเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับสามารถเรียนรู้ ทำงาน และใช้ชีวิตได้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557) ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนทางด้านของผู้สอนและผู้เรียนที่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดโดยจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติม ผู้เรียนมีความสามารถสร้างในการสร้างองค์ความรู้ทางการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนนั้นจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคและสมัยโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นฐานความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเอง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นฐานความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองและมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่การเรียนรู้ผ่าน e-learning เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญเป็นลำดับขั้นตอนและยังถือว่าเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่มีความเหมาะสมแก่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบของ e-learning ทำให้ผู้เรียนมีอิสระและเสรีภาพในการเลือกเรียนผ่านเนื้อหาสาระต่างๆ โดยไม่ถูกจำกัดอยู่ในกรอบของหลักสูตรการเรียนรู้เพียงเท่านั้น ผู้เรียนยังสามารถกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง และนอกจากนี้ การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับขั้นตอน ผู้เรียนสามารถข้ามขั้นตอนที่ตนเองคิดว่าไม่จำเป็น หรือผู้เรียนสามารถเรียงลำดับตามการเรียนรู้ของตนเองได้ (สุรินทร์ เพชรไทย, 2560)

ทั้งนี้ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในปีที่ผ่านมาของทางโรงเรียนบ้านคลอง 30 นั้นทำให้ทราบว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านคลอง 30 นครนายก ขาดความรู้ในทักษะการฟังและการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ นักเรียนยังขาดการสื่อสารที่ผู้เรียนสามารถพบทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองและการศึกษาในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับผู้เรียนและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าไปทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนด้วยตนเองในรูปแบบผสมผสานมีการนำข้อมูลข่าวสาร เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายเช่นการมองเห็นการได้ยินรวมไปถึงความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์หรือตอบโต้สื่อสารทำให้มีการนำสื่อและบทเรียนออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้อย่างแพร่หลายเพราะสามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นทั้งนี้ยังสามารถสื่อสารตอบโต้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างทันทั่วถึง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวิธีดำเนินการวิจัยสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการหาคุณภาพและประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์

ตอนที่ 4 ผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนทดลอง ระยะระหว่างการทดลอง และระยะหลังการทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียดดังนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 คน ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบ้านคลอง 30 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ดัชนีประสิทธิผล 3) ความพึงพอใจของนักเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 มีแนวทางในการออกแบบ โดยมีเครื่องมือการวิจัย คือ บทเรียนออนไลน์ แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบบทดสอบก่อนเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้น

ประถมศึกษาตอนปลาย แบบฝึกทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 บท แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสำรวจความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์

4. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

4.1 การสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ของบทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย จุดประสงค์ของการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ การวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำกิจกรรม คู่มือการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์

4.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน มีลำดับการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี วิธีการหาความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นันทิมา นาคาพงษ์, 2559) 2) วิเคราะห์เนื้อหา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบชนิด เลือกตอบ (Multiple Choice) ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่สอนโดยยึด เกณฑ์ตามผลการวิเคราะห์หลักสูตร 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ทำการทดสอบ (try-out) มาวิเคราะห์เป็นรายข้อ ทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของข้อสอบแต่ละข้อ และ 5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ

4.3 การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ 2) กำหนดขอบเขตการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ 3) สร้างและออกแบบสอบถามความพึงพอใจตามแบบการสร้างแบบสอบถามของ Likert Scale เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4) การกำหนดข้อความในแบบสอบถามความพึงพอใจ อยู่ในรูปแบบของข้อความสั้น เข้าใจง่าย และชัดเจน 5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความรู้สึกที่ต้องการของแบบสอบถามความ พึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนออนไลน์ 6) นำผลการพิจารณาที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (IOC) และคัดเลือก ข้อสอบที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แนะนำขั้นตอนการทำกิจกรรมและบทบาทของนักเรียน 2) ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนด ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนผ่าน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเปรียบเทียบคะแนน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เนื้อหามีความสอดคล้องวัตถุประสงค์	5.00	0.00	ดีมาก
2. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	5.00	0.00	ดีมาก
3. จัดเรียงลำดับเนื้อหาเหมาะสม	4.67	0.47	ดีมาก
4. เนื้อหาชัดเจน ถูกต้อง	4.67	0.47	ดีมาก
5. การนำเสนอสื่อมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.67	0.47	ดีมาก
6. ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.67	0.47	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.78	0.31	ดีมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับดีมาก

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการออกแบบ			
1.1 การแสดงผลเป็นไปตามหัวข้อที่กำหนด	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 ตำแหน่งการวางเมนูมีความเหมาะสม ง่ายต่อการใช้งาน	5.00	0.00	ดีมาก
1.3 ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	4.67	0.47	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.89	0.16	ดีมาก
2. ด้านตัวอักษร			

2.1 ตัวอักษรมีความคมชัด ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย	5.00	0.00	ดีมาก
2.2 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
2.3 สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
2.4 แบบของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.67	0.47	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.92	0.12	ดีมาก
3. ด้านรูปภาพประกอบ			
3.1 ภาพมีความชัดเจน	5.00	0.00	ดีมาก
3.2 ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	ดีมาก
3.3 ขนาดของภาพเหมาะสมกับการแสดงผล หน้าจอ	4.67	0.47	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.89	0.16	ดีมาก
4. ด้านสื่อวีดีโอ			
4.1 ระยะเวลาในการแสดงผลมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
4.2 วีดีโอมีความคมชัดทั้งภาพและเสียง	4.67	0.47	ดีมาก
4.3 วีดีโอมีการแสดงผลอย่างต่อเนื่อง	4.67	0.47	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.78	0.31	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	0.19	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 พบว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้งด้านเนื้อหา วัดและประเมินผล และด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.89$) และเมื่อพิจารณาสามลำดับแรกพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ ผลการประเมินด้านตัวอักษรมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} =4.92$) และผลการประเมินคุณภาพด้านการออกแบบและด้านสื่อภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} =4.87$)

ตารางที่ 3 การหาประสิทธิภาพของการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 ในการทดลอง

การหาประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	คิดเป็นร้อยละ
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1)	10	8.43	84.27
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2)	10	8.80	88.00

จากตารางที่ 3 พบว่า การเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่าผู้เรียนได้คะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.27 และได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.00 เป็นไปตามเกณฑ์ E_1/ E_2 ที่ผู้วิจัยได้กำหนดคือ 80/80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้

ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

คะแนนทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	10	4.38	0.62	22.25	.000*
คะแนนผลสัมฤทธิ์	10	8.80	0.64		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 หลังการทดลองพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยพบว่าการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8.80 คะแนนตามลำดับ

3. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การหาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

การหาดัชนีประสิทธิผล	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	คิดเป็นร้อยละ	ดัชนีประสิทธิผล
คะแนนก่อนเรียน	10	4.38	43.80	0.79
คะแนนหลังเรียน	10	8.80	88.00	

จากตารางที่ 5 พบว่า การทดลองใช้บทเรียนออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จำนวน 15 คน ซึ่งมีการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ ผลปรากฏว่าผู้เรียนได้คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 43.80 และได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.79 แสดงว่านักเรียนมี

ความรู้เพิ่มขึ้น 0.79 หรือคิดเป็นร้อยละ 79 ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เนื้อหาที่น่าสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ภาพรวมในการจัดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การเรียบเรียงเนื้อหาเข้าใจง่าย	4.93	0.25	มากที่สุด
5. สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ	4.85	0.36	มากที่สุด
6. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.80	0.40	มากที่สุด
7. สื่อทำให้เนื้อหาเข้าใจง่ายขึ้น	4.80	0.40	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
9. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.73	0.57	มากที่สุด
10. ท่านคิดว่าได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมมากเพียงใด	4.67	0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.84	0.36	ดีมาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จำนวน 15 คน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมความพึงพอใจที่ 4.84 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณภาพและประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 พบว่า บทเรียนมีคุณภาพโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก และมีค่าการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์เท่ากับ 84.27/88.00 สอดคล้องตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิธราภรณ์ ปันพิมาย และณัฐพล รำไพ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนออนไลน์มีคุณภาพด้าน

เนื้อหา และด้านสื่ออยู่ในระดับดีมากมีค่าประสิทธิภาพของสื่อจากกลุ่มภาคสนามได้ผลโดยรวมที่ E1 มีค่าเท่ากับ 82.11 และ E2 มีค่าเท่ากับ 80.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ในการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนก่อนเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 จังหวัดนครนายก ที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรเดช ทูมมะชาติ และมานิตย์ อาษานอก (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์แบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับบทเรียนแบบเว็บเควสต์ เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาซีเบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นพบว่า คะแนนเฉลี่ยผู้เรียนมีคะแนนก่อนเรียนจากการทำแบบทดสอบของผู้เรียน ได้คะแนนรวมของนักเรียนทั้งหมด 4.33 คะแนน และผลจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบชุดเดิม พบว่าผู้เรียนทั้งหมดได้คะแนนรวม 132 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 8.80 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา อุตสาหะ และสุเทพ อ่วมเจริญ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีความแตกต่างกันอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการทดสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน 2) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้กิจกรรมนันทนาการในการจัดการเรียนการสอนพบว่า บรรยาภาสในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ต้องการให้จัดกิจกรรมนันทนาการทุกปีมากที่สุด

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 ทำให้พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่ให้การตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านของเนื้อหา สื่อ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของระดับความพึงพอใจต่อการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกนก ยงค์โภชน (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านทักษะสังคมและทักษะทางปัญญา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ขั้นชี้แจง เพื่อชี้แจงให้ผู้เรียนทราบข้อปฏิบัติในการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน
2. ขั้นทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้ของผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30
3. ขั้นเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 พร้อมทำแบบฝึกหัดในระหว่างการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ เพื่อฝึกฝนผู้เรียน

4. ขั้นตอนทดสอบหลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ของผู้เรียนหลังจากเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30

5. ขั้นตอนวิเคราะห์ผลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 นั้นทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรนำบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ไปประยุกต์ใช้กับบทเรียนอื่นๆ ต่อไปเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 จากการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเสริมสร้างทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลอง 30 นั้นทำให้ผู้วิจัยทราบว่าผู้เรียนมีความสนใจในสื่อที่กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งด้านเสียง ภาพ และเนื้อหามีความน่าใจ ดังนั้นเพื่อเพิ่มความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนอาจมีการพัฒนาสื่อให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ควรมีการพัฒนาสื่อในบทเรียนออนไลน์ เช่น คลิปวิดีโอคำศัพท์ ควรใช้การออกเสียงจากเจ้าของภาษาแทนการใช้เสียงจากปัญญาประดิษฐ์ เพื่อความสั่นไหวของทำนองในการออกเสียงของแต่ละคำ

2.2 ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ควรมีการพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์ ในรายวิชาหรือเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป เพื่อเพิ่มกระตุ้นการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ควรมีการพัฒนาในรูปแบบของแอปพลิเคชันเพื่อให้มีความหลากหลายและผู้ใช้สามารถติดตั้งในอุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน เป็นต้น เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงบทเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ โคตรทอง และวิสาข์ จัตวีรัตน์. (2558). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากนิทานอาเซียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป้า (สำราญไชยวิทยา) จังหวัดชัยภูมิ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 8(2). 2255-270.
- กรกนก ยงค์โกชน. (2561). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขากะลาวิทยาคม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทิมา นาคาพงศ์. (2559). การสร้างและพัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบหลัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- โรงเรียนบ้านคลอง 30. (2564). ผลการทดสอบ o-net ระดับชาติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. แหล่งที่มา https://sp.moe.go.th/sp_2563/info/?module=page_onet_province&id_province=26. สืบค้นเมื่อ 29 พ.ค. 2565.
- วรเดช ทุมมะชาติ และมานิตย์ อาษานอก. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน กับบทเรียนแบบเว็บควสต์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาซีเบื้องต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 12(2). 301-312.
- วาสนา อุตสาหะ และสุเทพ อ่วมเจริญ. (2556). การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(2). 232-243.
- สำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: เมตตาการพิมพ์.
- สิทธาภรณ์ ปันพิมาย และณัฐพล รำไพ (2565). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง โครงสร้างร่างกายที่เป็นพื้นฐานความงาม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร*. 7(1). 57-66.
- สุรินทร์ เพชรไทย. (2560). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รายวิชาการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์โดยใช้โอเลิร์นนิ่ง. แหล่งที่มา <https://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/26012018-05-31.pdf> สืบค้นเมื่อ 25 ก.ค. 2565.
- อรพรรณ วีระวงศ์. (2554). งานวิจัย มศว ระบุเด็กไทย เรียนอังกฤษเพื่อสอบมากกว่านำมาใช้ในชีวิตประจำวัน. แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/campus/viewnews.aspx?newsID=9540000155943>. สืบค้นเมื่อ 29 ก.ค. 2565.

THE RELATIONSHIP OF SELF-EFFICACY AND TEST ANXIETY FOR LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE WITH ENGLISH ACADEMIC ACHIEVEMENT OF GRADE 9 STUDENTS AT A PUBLIC SCHOOL IN CHONBURI, THAILAND*

¹Nattacha Thepparak   ²Md. Ziaul Abedin Forhad

^{1,2}Assumption University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nattachathepparak@gmail.com

Abstract

This study aimed to determine whether there was a significant relationship of self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language with English academic achievement of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand. A convenience sample of 108 students, enrolled in three Grade 9 classes at the target school during the academic year 2021-2022, participated in this study. The Questionnaire of Self-Efficacy (QESE; Wang et al., 2013) and the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS; Horwitz et al., 1986) were adopted and used to measure the levels of the participants' self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language, respectively. The English as a foreign language final test scores were collected from the participants to measure their English academic achievement. From the data analysis, it was found that the overall level of self-efficacy held by Grade 9 students at the target school was slightly low, their overall level of test anxiety was moderate, and their overall level of English academic achievement was good. Moreover, participants' English academic achievement was found to be significantly, positively and weakly correlated with their self-efficacy for learning English as a foreign language, and significantly, negatively and weakly correlated with their test anxiety for learning English as a foreign language. The combination of the participants' self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language was found to be significantly and weakly correlated with their English academic achievement. Recommendations are provided for the students, teachers, school principal and administrators, and future researchers, based on the research findings obtained from this study.

Keywords: Self-Efficacy, Test Anxiety, Learning English as a Foreign Language, English Academic Achievement, English Language Education in Thailand

---

*Received: August 23, 2022, Revised: September 13, 2022, Accepted: September 13, 2022.

Introduction

Learning new things, including languages, is based on self-efficacy. It has been shown to play an important role in academic achievement, and an extensive body of research supports the idea that self-efficacy can influence the instigation, direction, persistence, and outcomes of achievement-related actions (Schunk & Pajares, 2007). Even in physiological behaviors, McAuley (1992) found that self-efficacy can predict exercise behaviors in the first stage, but when exercise becomes a habit, the participation is become an important role. Some researchers (e.g., Kitikanan, 2017; Partridge, 2014) claimed that students' self-efficacy and anxiety act as determinants of learning and can lead to both good and bad results in their English academic achievement.

Language learning anxiety can be characterized as the feeling of pressure or tension and forbiddance especially associated with language learning situations (MacIntyre & Gardner, 1994). Anxiety affects people of all ages who have to be evaluated, assessed, and graded on their abilities or achievements (Lufi et al., 2004). which is associated with their experiences with that language or language learning classroom. The anxiety that we can only experience in the language learning classroom is known as foreign language classroom anxiety (FLCA; Horwitz et al., 1991). According to Horwitz (2001), we can find anxiety in different situations such as classroom anxiety, language use anxiety, and test anxiety in the language learning classroom. Test anxiety means the unpleasant feelings or emotions that the students feel concerning the process of taking tests or examinations (Horwitz, 2001).

Some researchers (e.g., Kitikanan, 2017; Partridge, 2014) claimed that students' self-efficacy and anxiety act as determinants of learning, and can lead to both good and bad results in their English academic achievement. In fact, in the case of English as a Foreign Language learners, English academic achievement has been found significantly, positively, and moderately strongly correlated with general perceived self-efficacy, and significantly, negatively, and strongly correlated with test anxiety (Mohammadyari, 2012).

The first author has observed that students in Grade 9 seemed to be quiet and lack confidence in using English language in the classroom with their teachers and classmates. Also, it seemed they did not believe in themselves, were afraid to make mistakes, and they felt insecure when others made fun of them as well as they rarely talk to strangers or other people in English because of their shyness. All this could be interpreted as an indicator of having a low level of self-efficacy for learning EFL (Bandura, 1986). Moreover, the first author has also observed that Grade 9 students from the target school seemed to worry, be nervous, or unease about their English academic achievement scores. The students from the target school also seemed to have fear, stress, and worry about their ability and the possible outcomes on a test or other evaluative situation in English as a foreign language class and get the low English

academic achievement scores. All this could be interpreted as indicators of having a high level of test anxiety for learning EFL (Horwitz et al., 1986). The research literature provides evidence that test anxiety is significantly related to English academic achievement (e.g., Lufi et al., 2004; Mohammadyari, 2012), and having higher levels of self-efficacy has been found to be an important determinant of English academic achievement (e.g., Kitikanan, 2017; Partridge, 2014; Schunk & Pajares, 2007).

For these aforementioned reasons, the researchers decided to conduct an empirical study in order to examine the relationship of self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language with English academic achievement of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand

Objectives of this Research

The following were the specific research objectives addressed in this study.

1. To determine the level of self-efficacy for learning English as a foreign language of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand.
2. To determine the level of test anxiety for learning English as a foreign language of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand.
3. To determine the level of English academic achievement of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand.
4. To determine whether there is a significant relationship of self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language with English academic achievement of Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand.

Research Methodology

In this section, the research design, population and sample, research tools, data collection, data analysis, ethical considerations and the research validity are described in detail.

1. Research Design

The purpose of this research was to identify whether there was a significant relationship between of self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language with English academic achievement of Grade 9 students at a public school, Chonburi, Thailand. A quantitative correlational research design was used to examine the relationship among the research variables.

2. Population and Sample

The study employed a population sample of all the 108 Grade 9 students who were studying English as a foreign language (EFL) at a public school in Chonburi, Thailand, in the

academic year of 2021-2022. The participants were 108 Grade 9 students from three classes (i.e., 39 students from Class 9/1; 32 students from Class 9/2; and 37 students from Class 9/3), and their age range from 13 to 15 years.

3. Research Tools

For this study, the researcher used the Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Questionnaire and the Grade 9 English as a foreign language final test for the academic year 2021-2022.

3.1 Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Questionnaire. In order to measure the participants' level of self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language, the researchers administered the Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Questionnaire, which consisted of three sections; Section 1 for personal information, Section 2 consisted of 32 items adopted from the Questionnaire of English Self-Efficacy (QESE; Wang et al., 2013), and Section 3 was comprised of 6 items adopted from one subscale of the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS; Horwitz et al., 1986).

Questionnaire for English Self-Efficacy (QESE). In order to measure the participants' level of self-efficacy for learning English as a foreign language, the researchers administered the 32 items from the QESE (see Table 1), which was adopted from Wang et al. (2013). The target students were asked to rate their self-efficacy level on a 7-point Likert-type scale from 1 (I am totally unable to do this) to 7 (I am totally able to do this). The questionnaire is comprised of 32 items, arranged in the following parts: self-efficacy for listening, self-efficacy for speaking, self-efficacy for reading, and self-efficacy for writing. The mean scores from the Likert scale ratings were interpreted using a continuum from "very low self-efficacy" to "very high self-efficacy".

Table 1 Items in the Questionnaire for English Self-Efficacy (QESE)

Item No.	Item statement
Self-efficacy for listening	
1	Can you understand stories told in English?
3	Can you understand American TV programs (in English)?
9	Can you understand radio programs in English-speaking countries?
10	Can you understand English-language TV programs?
15	Can you understand English dialogs (audio recordings) about everyday school matters?
22	Can you understand English films without subtitles?
24	Can you understand English songs?
27	Can you understand telephone numbers spoken in English?
Self-efficacy for speaking	
4	Can you describe your school to other people in English?
6	Can you describe the way to the school from the place where you live in English?
8	Can you tell a story in English?

17	Can you ask your teacher questions in English?
19	Can you introduce your teacher (to someone else) in English?
20	Can you discuss subjects of general interest with your fellow students (in English)?
23	Can you answer your teacher's questions in English?
30	Can you introduce yourself in English?
Self-efficacy for reading	
2	Can you do homework/home assignments alone when they include reading English texts?
12	Can you guess the meaning of unknown words when you are reading an English text?
16	Can you understand messages or news items in English on the internet?
21	Can you read short English narratives?
25	Can you read English-language newspapers?
26	Can you find out the meanings of new words using a monolingual dictionary?
29	Can you understand English articles on Myanmar culture?
32	Can you understand new reading materials (e.g., news from the English magazine) selected by your teacher?
Self-efficacy for writing	
5	Can you compose messages in English on the internet (Facebook, Twitter, Viber, etc.)?
7	Can you write a text in English?
11	Can you leave a note for another student in English?
13	Can you form new sentences from words you have just learned?
14	Can you write e-mails in English?
18	Can you produce English sentences with idiomatic phrases?
28	Can you write diary entries in English?
31	Can you write an essay in about two pages about your teacher in English?

Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS). In order to measure the participants' level of test anxiety for learning English as a foreign language, the researchers administered the 6 items from the FLCAS (see Table 2), which was adopted from Paranuwat (2011). The target students were asked to rate their test anxiety level on a 5-point Likert-type scale from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). The questionnaire is comprised of 6 items. The mean scores from the Likert scale ratings were interpreted using a continuum from "very low test anxiety" to "very high test anxiety".

Table 2 Items in the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS)

Item No.	Item statement
33	I am usually at ease during the test in my language class
34	I worry about the consequences of failing my foreign language class
35	I don't understand why some people get so upset over foreign language classes
36	I would not be nervous speaking the foreign language with native speakers
37	The more I study for a language test, the more confuse I get
38	I got nervous when I don't understand every word the language teacher says

3.2 Grade 9 English as a Foreign Language Final Test. As for measuring the participants' English academic achievement, the scores from students' English as a foreign language final test in March 2022 in the second semester of the academic year 2021-2022

were used. The test was prepared by the English teacher of the target students, and included different question types such as vocabulary, grammar, conversation, matching sentences, numbering and conversation, reading, and writing. The test was designed to assess the students' abilities in understanding and remembering the English vocabularies; sentences composition skills, as well as reading comprehension skills and students' ability to use creative writing skills. The scores were interpreted as follows: excellent (4.00); very good (3.50-3.99); good (3.00-3.49); very fair (2.50-2.99); fair (2.00-2.49); satisfactory (1.50-1.99); barely satisfactory (1.00-1.49).

4. Data Collection

The data were collected from the target group as follows:

4.1 In March 2022, the researchers administered to the participants, in person, the Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Questionnaire. The response rate from the participants was 100%.

4.2 The scores from the Grade 9 English as a Foreign Language Final Test of the target students were collected by the English language teacher of the target class, who provided the data to the researchers.

5. Data Analysis

The quantitative data collected from the Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Questionnaire and the Grade 9 English as a foreign language final test were analyzed by using descriptive statistics (frequency distribution, percentages, means and standard deviations) and correlational analysis (using multiple correlational coefficient), with the support of a statistical software package.

6. Ethical considerations

Before joining the study, all the participants were informed that their participation was voluntary, and they were free to withdraw from participating in the data collection at any time if they did not feel comfortable. Moreover, the participants were told that the research results were going to be used primarily for the purpose of the study, and all their identities will be kept anonymous.

7. The research validity

Based on the validity reported by previous research (e.g., QESE: Pakampai, 2017; Wang et al., 2013; FLCAS: Horwitz et al., 1986; Paranuwat, 2011), these well-known instruments were selected for the measurement of the level of students' self-efficacy and their test anxiety for learning English as a foreign language. The validity of the Grade 9 English as a Foreign Language Final Test was established by the assessment and approval of the school principal, the head of the English department, one academic director, and one English language teacher from the target school.

Research Results

The main findings that emerged from this study are presented in detail, organized by research objectives

1. Findings from Research Objective 1

Table 3 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of self-efficacy for learning EFL, and its subscales, held by the Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, who participated in this study.

Table 3 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Self-Efficacy for Learning EFL Held by Grade 9 Students at a Public School in Chonburi, Thailand

Variable	M	SD	Interpretation
Self-efficacy for learning EFL	3.24	1.44	Slightly low
Self-efficacy for listening	3.11	1.40	Slightly low
Self-efficacy for speaking	3.17	1.41	Slightly low
Self-efficacy for reading	3.29	1.51	Slightly low
Self-efficacy for writing	3.37	1.44	Slightly low

2. Findings from Research Objective 2

Table 4 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of test anxiety for learning EFL held by the Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, who participated in this study.

Table 4 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language Held by Grade 9 Students at a Public School in Chonburi, Thailand

Item No.	Item statement	M	SD	Interpretation
33	I am usually at ease during the test in my language class	3.37	1.11	Moderate
34	I worry about the consequences of failing my foreign language class	3.30	1.13	Moderate
35	I don't understand why some people get so upset over foreign language classes	2.97	1.10	Moderate
36	I would not be nervous speaking the foreign language with native speakers	3.03	1.05	Moderate
37	The more I study for a language test, the more confuse I get	3.54	1.03	High
38	I got nervous when I don't understand every word the language teacher says	3.37	1.24	Moderate
Overall (Test anxiety for learning EFL)		3.27	1.11	Moderate

3. Findings from Research Objective 3

The findings regarding the level of English academic achievement of the Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, who participated in this study, are reported in Table 5.

Table 5 Frequency Distribution, Overall Mean and Standard Deviation of Grade 9 Students' English Academic Achievement from the English as a Foreign Language Final Test Scores

Mathematics academic achievement interpretation	Academic score (GPA)	n	%
Excellent	4.00	48	44.4
Very good	3.50-3.99	12	11.1
Good	3.00-3.49	7	6.5
Very fair	2.50-2.99	10	9.3
Fair	2.00-2.49	19	17.6
Satisfactory	1.50-1.59	5	4.6
Barely satisfactory	1.00-1.49	7	6.5
Descriptive statistics			
Minimum	4.0		
Maximum	1.0		
M	3.08		
SD	1.02		

4. Findings from Research Objective 4

Table 6 below indicates the bivariate correlations of self-efficacy and test anxiety for learning EFL with English academic achievement, in regard to the Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, participating in this study.

Table 6 Bivariate Correlations Between Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning EFL and English Academic Achievement of Grade 9 Students at a Public School in Chonburi, Thailand

Variables	1	2	3
1. Self-efficacy for learning EFL	—		
2. Test anxiety for learning EFL	-.29* (.002)	—	
3. English academic achievement	.31* (.001)	-.24 (.012)	—

Note. *denotes a statistically significant relationship (statistical significance level set at $p = .05$, two tailed). p-values appear within parentheses below the correlation coefficients.

Research Discussion

In this section, a discussion of the research findings from the current study is provided, by relating such findings with the ones reported by previous research studies.

Self-Efficacy for Learning English as a Foreign Language

The results of the current study revealed that the overall level of self-efficacy for learning EFL, as well as the overall levels of self-efficacy for listening, speaking, reading and writing held by Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, were slightly low. This finding is not in line with some previous studies reported in the literature (e.g., Alexander & González, 2020; Noorollahi, 2021). This can be due to various characteristic factors which may influence the self-efficacy for learning EFL, such as the attitudes and motivation for learning EFL (Dörnyei, 2005), the influence on participants' self-efficacy for learning EFL by behavioral outcomes (e.g., goal progress and achievement) and by environmental inputs (e.g., feedback from parents, teachers and peers; Gardner, 2010; Horwitz, 2010; MacIntyre & Gardner, 1994).

Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language

The results of the current study revealed that the overall level of test anxiety for learning EFL held by Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, was moderate. The current findings are similar with the one of Salehi and Marefat (2014), who found a moderate level of test anxiety in 200 Iranian students from the Iran Language Institute (ILI). However, the result from the current study is different with the one reported by Birjandi and Alemi (2010), who found that 164 first-year university students in Iran had a low level of test anxiety for learning EFL. This can be due to various characteristic factors that might be influencing the current levels of the participants' test anxiety for learning EFL, such as their current level of English academic achievement (e.g., Dörnyei, 2005; Gardner, 2010; Kitikanan, 2017; Partridge, 2014).

English Academic Achievement

The results of the current study revealed that the overall level of English academic achievement held by Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, was good. The current findings are similar with the one of Alexander and González (2020), who found that the Batch 5 and Batch 6 students at Level Up Academy, Loikaw Township, Kayah State, Myanmar, had a good level of English academic achievement. This can be due to students' current levels of self-efficacy and test anxiety for learning EFL acting as determinant factors leading to both good and bad results in students' English academic achievement, as it has been claimed by several researchers (e.g., Dörnyei, 2005; Kitikanan, 2017; Partridge, 2014).

The Relationship of Self-Efficacy and Test Anxiety for Learning English as a Foreign Language with English Academic Achievement

The combination of self-efficacy and test anxiety for learning EFL held by Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, was found to be significantly and weakly correlated with their English academic achievement. This can be interpreted as the combination of self-efficacy and test anxiety for learning EFL held by the participants having a weak multiple explanatory and predictive power for their English academic achievement. This finding is in line with Yusuf (2011), who found a significant, positive and very weak correlation between self-efficacy and academic achievement in a group of 300 undergraduate students enrolled in the University Kebangsaan Malaysia. Moreover, this finding is also in line with Salehi and Marefat (2014), who reported a significant, negative, and very weak correlation between the test anxiety and English academic achievement held by 200 Iranian students.

This result was not in line with other studies reported in the literature, who found that there was a significant, positive, strong or very strong relationship between the self-efficacy for learning English as a foreign language with the English academic achievement in their respective studies (e.g., Alexander & González, 2020; Mohammadyari, 2012; Noorollahi, 2021); or either no or a significant, negative, and strong correlation between the test anxiety and English academic achievement (e.g., Birjandi & Alemi, 2010; Mohammadyari, 2012). A possible reason to obtain a different result to these previous studies could be that other factors not considered in the current study, such as self-regulated learning and school identification (Ahmad & Hussain, 2012), achievement motivation (Yusuf, 2011), achievement level and gender (Cakici, 2016), or attitudes toward and motivation for learning EFL (Dörnyei, 2005), are likely to account for a higher percentage of the variance in English academic achievement.

Research Body of Knowledge

The body of knowledge obtained from conducting this study is summarized in Figure 1, which displays the different factors that were found to be either significantly related or influencing participants' English academic achievement.

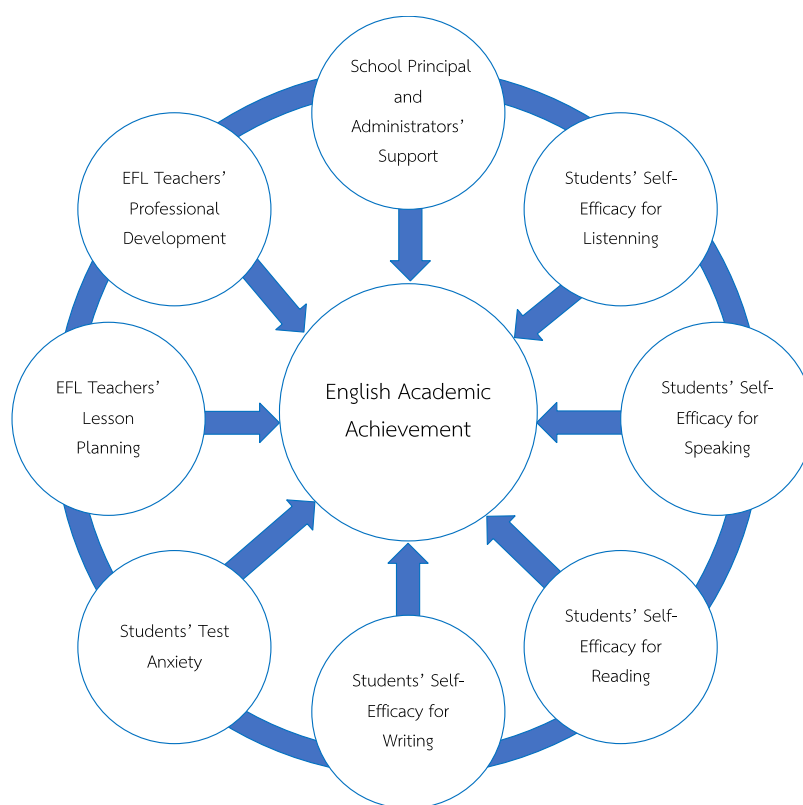

Figure 1 Research Body of Knowledge

Self-efficacy has been shown to have a significant influence in academic achievement, as well as in the instigation, direction, persistence, and outcomes of achievement-related actions (Schunk & Pajares, 2007). Therefore, the four language macro skills comprising self-efficacy for learning English as a foreign language identified by Wang et al. (2013; i.e., self-efficacy for listening, self-efficacy for speaking, self-efficacy for reading, and self-efficacy for writing) are significant factors between in a students' acquisition of knowledge, skills, understanding, and self-confidence in relation to learning English.

The test anxiety triggered by the unpleasant emotions that the students feel in relation to the process of taking tests or examinations has also been found to be a significant factor influencing students' English academic achievement (Horwitz, 2001).

The environment of the students can also influence the emotion, behavior, and performance of the students (Bandura, 1986). The students' immediate surroundings, comprised of environmental factors that include the support and encouragement from the teacher, the curriculum or the lessons that the students need to learn, and the school of the students, have an effect on how the students think, their actions, and the achievement or the failure of the students (Bandura, 1986). Therefore, EFL teachers' lesson planning and professional development, as well as the school principal and administrators' support, will have direct influence upon students' acquisition of English academic achievement.

Research Suggestions

1. Suggestions in practice

1.1 The findings of this study showed that the Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, had a slightly low overall level of self-efficacy for learning EFL. In relation to the listening subscale, students at the target school did not believe or have confidence and security in their ability to use the English language in listening and to succeed in their EFL class, and rated some items on this subscale as slightly low (e.g., Items 3, 9, and 22). Moreover, some items were rated as neither high nor low (e.g., Items 1, 24, and 27). Therefore, the researchers suggest that students should focus their attention on improving their English language listening, by starting with strategies such as watching more often the English films that they like the most without the subtitles. When they are familiar with the film's words, phrases, and sentences, it may be straightforward for them to understand, which will lead them to believe in their listening ability and then improve their overall level of self-efficacy for learning EFL (Wang et al., 2013).

1.2 In relation to the speaking subscale, some items were slightly low (e.g., Items 4, 6, and 19). The researchers suggest that students try to communicate more often with others in English language, describe where they live or their school's location, and introduce other people, such as their teacher and classmates.

1.3 In relation to the reading subscale, some items were rated as slightly low (e.g., Items 2, 21, 25, and 32). The researchers suggest that students increase their vocabulary by using an application or their preferred online platform to look up for the meaning of the unknown words or unfamiliar vocabulary they have read.

1.4 In relation to the writing subscale, some items were rated as slightly low (e.g., Items 5, 7, 11, 13, 14 and 28). The researchers advise students to engage in more English writing with their friends and classmates, by exchanging messages in English through Facebook, Twitter, and other social media platforms. Also, the researcher suggests students to try to write at least one sentence with every new English word they learn, in order to increase their vocabulary and improve their English writing.

1.5 In addition, the findings of this study also indicated that Grade 9 students at a public school in Chonburi, Thailand, had a moderate level of test anxiety. Nevertheless, the data analysis revealed a high level of test anxiety by the participants in relation to the statement of Item 37. In this regard, the researchers suggest that students could try to relax and gain more confidence in relation to taking tests in EFL class by participating in more extracurricular activities in English, either individually or with peers, in the period leading up to the test, as students are under stress and worry about their ability and possible outcome due to the upcoming test.

1.6 In order to support students to have higher overall levels of self-belief, confidence, and security in their ability to use English in the EFL classroom, the researchers would like to suggest teachers to provide activities that are appealing and interesting to the students, in order to support the development of their students' interest in English language, which is always motivating and results in meaningful engagement (Renninger & Hidi, 2017).

1.7 Teachers are suggested to include in their EFL lessons activities that promote students' listening, such as watching English films without activating subtitles or captions, listening to their favorite songs or radio programs from English-speaking countries, or trying to repeat telephone numbers spoken in English.

1.8 Regarding students' English speaking, teachers are suggested to include classroom activities in which the students are required to describe to others the location where they live or their school is located, as well as to introduce other people, such as their teacher and classmates, since the participants were found to have a slightly low English speaking self-efficacy in relation to these actions.

1.9 Regarding students' English reading, teachers are suggested to implement instructional activities that allow students to look up for and pick up new English terminology, such as adding synonyms and antonyms during their reading, in order to increase and assist with their comprehension of messages and news items in English on the Internet, and English-language newspapers, which were reading materials for which the participants were found to have a slightly low English reading self-efficacy.

1.10 Regarding students' English writing, teachers are suggested to encourage their students to take notes in English as much as possible during their EFL class, as well as to write emails and message in English using e-mail or social media platforms (e.g., Facebook and Twitter), or provide additional "How to write" lessons, in order for students to get more familiar on how to start writing and build a writing outline, and hence help them deal with their writing assignments.

1.11 Additionally, in order to relieve students' fear, stress, and anxiety about their ability to take tests in the EFL class, teachers can organize and increase extracurricular activities in English language, review EFL lessons, and provide appropriate pre-exam counseling to help students become more familiar with their test in EFL class, in order to lower their levels of test anxiety for learning English as a foreign language.

1.12 Since participants were found to have a slightly low level of self-efficacy in relation to reading short English-language narratives, newspapers and magazines, the school principal and administrators should support the teachers and students in EFL class by acquiring more English books for the school library, and subscriptions for English-language newspapers and magazines for the school community. Also, the school principal and administrators of the

target school are suggested to set up an audiovisual room in the school's computer lab or any other facility, in which students could engage in English listening activities, with the guidance of their EFL teacher, in order to improve in relation to those actions they were found to have a slightly low listening self-efficacy (e.g., understanding TV and radio programs from English-speaking countries, as well as English films without subtitles). The school principal and administrators are also suggested to set up a space, in either the school website or social media, to allow students to write diary entries in English, or to organize and launch an English essay writing competition and English poetry recitation contest, in order for students to develop more their English writing and speaking skills. Moreover, the school principal and administrators should provide opportunities for ongoing professional development for EFL teachers, so they get more prepared to incorporate the instructional use of internet apps and platforms in their lessons, since students were found to have a slightly low level of writing self-efficacy in relation to composing messages in English in social media platforms such as Facebook and Twitter (see Item 5).

1.13 In relation to participants' test anxiety for learning EFL, the school principal and administrators of the target school are suggested to support EFL teachers in the organization and provision of extracurricular activities in English language, in order to support the increase of students' level of self-efficacy for learning EFL and hence lower their level of confusion experienced by the students while they study for a EFL test (as revealed by the results from Item 37), due to the fear, stress, and worry they feel about their ability and the possible outcomes on tests administered in EFL class. Moreover, the school principal and administrators should provide appropriate pre-exam counseling to help students become more confident and less confused in relation to their tests in EFL class, and hence lower their levels of test anxiety for learning English as a foreign language.

2. Suggestions for research

2.1 The current quantitative research was conducted on 108 Grade 9 students enrolled in only one public school in Eastern Thailand. Based on the limitation of access, it is suggested that future researchers could examine a larger sample size of students, from even a wider range of grade levels, which would be conducive to obtain more generalizable results regarding the variables addressed in this study.

2.2 In terms of the research variables considered in the present study, it was found that the combination of the participants' self-efficacy and test anxiety for learning English as a foreign language accounted for only 12% of the variance of their English academic achievement, and hence an 88% of that variance was explained by other variables that were not included in the current study. There are many factors that can influence and have a significant impact on English academic achievement, in addition to the two proposed in this

study, such as: motivation, attitude, self-regulated learning, school identification, and gender (Ahmad & Hussain, 2012; Azar et al., 2010; Dörnyei, 2005; Gardner, 2010; Pajares & Graham, 1999; Yusuf, 2011). It is suggested that future researchers consider the inclusion of some of these variables and explore their relationship with English academic achievement in depth.

References

- Ahmad, S. & Hussain, A. (2012). Relationship of academic SE to self-regulated learning, SI, test anxiety and academic achievement. **International Journal of Education**. 4(1). 12-25.
- Alexander, A. & González, O. R. G. (2020). A correlational study of self-efficacy and perceived parental encouragement for learning English as a foreign language with English academic achievement of Batch 5 and Batch 6 students at Level Up Academy, Loikaw Township, Kayah State, Myanmar. **Scholar: Human Sciences**. 12(2). 154-168.
- Bandura, A. (1986). **Social foundations of thought and action**. Prentice-Hall.
- Birjandi, P. & Alemi, M. (2010). The impact of test anxiety on test performance among Iranian EFL learners. **Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience**. 1(4). 44-58.
- Cakıcı, D. (2016). The correlation among EFL learners' test anxiety, foreign language anxiety and language achievement. **English Language Teaching**. 9(8). 190-203.
- Dörnyei, Z. (2005). **The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition**. Lawrence Erlbaum.
- Gardner, R. C. (2010). **Motivation and second language acquisition: The socio-educational model**. Peter Lang.
- Horwitz, E. K. (2001). Language anxiety and achievement. **Annual Review of Applied Linguistics**. 21. 112-126.
- Horwitz, E. K. (2010). Foreign and second language anxiety. **Language Teaching**. 43(2). 154-167.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B. & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. **The Modern Language Journal**. 70(2). 125-132.
- Horwitz, M. B., Horwitz, E. K. & Cope, J. (1991). Foreign language classroom anxiety. In E. K. Horwitz & D. J. Young (Eds.), **Language anxiety: From theory and research to classroom implications**. Prentice Hall.
- Kitikanan, P. (2017). The effects of L2 experience and vowel context on the perceptual assimilation of English fricatives by L2 Thai learners. **English Language Teaching**. 10(12). 1-72.

- Lufi, D., Okasha, S. & Cohen, A. (2004). Test anxiety and its effect on the personality of students with learning disabilities. **Learning Disability Quarterly**. 27(3). 176-184.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. **Language Learning**. 44(2). 283-305.
- Mohammadyari, G. (2012). Comparative study of relationship between general perceived self-efficacy and test anxiety with academic achievement of male and female students. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 69. 2119-2123.
- Noorollahi, N. (2021). On the relationship between Iranian English language teaching students' self-efficacy, self-esteem, and their academic achievement. **Language Teaching Research Quarterly**. 21. 84-96.
- Pajares, F., & Graham, L. (1999). Self-efficacy, motivation constructs, and mathematics performance of entering middle school students. **Contemporary Educational Psychology**. 24. 124-139.
- Pakampai, W. (2017). **Students' self-efficacy and English performance**. Unpublished doctoral dissertation. Chulalongkorn University.
- Paranuwat, J. (2011). **A study of foreign language learning anxiety of the first year students at Srinakharinwirot University**. Unpublished master's thesis. Srinakharinwirot University.
- Partridge, B. J. (2014). **A comparative study on students' foreign language classroom anxiety through cooperative learning on Grade 10 students at Saint Joseph Bangna School, Thailand**. Unpublished master's thesis. Assumption University.
- Renninger, K. A., & Hidi, S. E. (2017). **The power of interest for motivation and engagement**. Routledge.
- Salehi, M., & Marefat, F. (2014). The effects of foreign language anxiety and test anxiety on foreign language test performance. **Theory & Practice in Language Studies**. 4(5). 931-940.
- Schunk, D., & Pajares, F. (2007). Competence perceptions and academic functioning. In A. J. Elliot, & C. S. Dweck (Eds.), **Handbook of competence and motivation**. Guilford.
- Wang, C., Kim, D. H., Bong, M., & Ahn, H. S. (2013). Examining measurement properties of an English self-efficacy scale for English language learners in Korea. **International Journal of Educational Research**. 59. 24-34.
- Yusuf, M. (2011). The impact of self-efficacy, achievement motivation, and self-regulated learning strategies on students' academic achievement. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 15. 2623-2626.
- .

รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์*

THE MANAGEMENT MODEL OF QUALITY SECONDARY SCHOOL UNDER THE
JURISDICTION OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE PHETCHABUN

¹ไพโรจน์ กระจำพันธ์ Phairot Krajangpha ²ณรงค์ พิมสาร Narong Pimsarn

³เสวียน เจนเขว้า Sawien Jenkwao

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: phairot.1990@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2565 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน โดยใช้แบบสอบถาม และศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบโดยประเมินความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 32 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 48 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 80 คน โดยใช้แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การพัฒนาบุคลากร 6) เครือข่ายความร่วมมือ และ 7) บรรยากาศองค์กร และองค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำปฏิบัติ และ 4) การควบคุม 3) ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพอยู่ในระดับมาก และมีกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพด้านการนำปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, โรงเรียนมัธยมศึกษา, โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

The purpose of this research was to develop an administrative model for quality secondary schools. Under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office, there are 3 steps: Step 1: a study of conditions and management guidelines for quality secondary schools; Under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office The sample group was the director, deputy director and teachers from secondary schools under the Office of Phetchabun Secondary Educational Service Area in the academic year 2022, a sample of 382 people was obtained using a questionnaire and study the management guidelines for quality secondary schools Under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office by interview 9 experts. Step 2 Development and verification of the model. by evaluating the accuracy and suitability of the form By 5 experts and step 3 Evaluation and trial of the model The sample group consisted of 32 directors, 48 deputy directors, a total of 80 people, using a feasibility and usefulness assessment form and a questionnaire. The research findings were as follows: 1) the administrative condition of quality secondary schools; Under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office The overall and individual aspects were practiced at a high level. Under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office There are 2 important components as follows: Component 1: Quality Secondary School Administration, consisting of 1) Academic Leadership 2) Determination Strategies 3) Learning Management 4) Media, Innovation and Educational Technology Development 5) Personnel Development 6) Collaborative Network and 7) Organizational Climate and the second component of the quality secondary school administration process consisted of 1) planning, 2) organization, 3) implementation, and 4) control, 3) feasibility assessment results and usefulness of the administrative model of quality secondary schools under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office have a possibility and usefulness at the highest level and the results of the experimental model of administration of quality secondary schools under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office found that administrators and teachers had formulated strategies for managing quality secondary schools at a high level And there is a quality secondary school management process in the implementation at a high level.

Keywords: Model, Administration, Secondary School, Quality Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ตลอดจนเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ (ประจักษ์ จันทอง, 2558) การเปลี่ยนผ่านของสังคมที่เข้าสู่ยุค ความรู้ในศตวรรษที่ 21 ความทันสมัยของเทคโนโลยียุคดิจิทัลที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึง วิธีการดำรงชีวิตของประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ ติดต่อสื่อสาร กระบวนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่างๆ รวมถึงการดำเนินการทางเศรษฐกิจ ทั้งในประเทศและ ระหว่างประเทศจึงทำให้แต่ละประเทศมุ่งเข้าสู่สังคมพหุวัฒนธรรม ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัว และเตรียม ความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้ อย่างปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งกรอบและแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับ ศตวรรษที่ 21 จะมีความสร้างสรรค์ ทำลาย และหลากหลาย เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่จึงต้องมุ่งสร้างคนไทยให้มีสมรรถนะสูงขึ้น มีนิสัยใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิด ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทำงานเป็นทีมได้ มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะการใช้งานเทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางอารมณ์ และทักษะการจัดการที่ดี รวมทั้งการจัดการ ตนเองให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรงโดยมีองค์ประกอบที่เร่งดำเนินการ คือ หลักสูตรและการ เรียนรู้แบบใหม่ การผลิตและพัฒนาครูใหม่ การผลิตสื่อนวัตกรรมผ่านระบบดิจิทัล การบริหารจัดการศึกษา รูปแบบใหม่ โดยเน้นการจัดการที่ทันสมัย นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ทั้งด้านการเรียนและ ด้านการสอน โดยการนำระบบการบริหารที่ทันสมัย (E-Administration) มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ทั้งนี้ต้อง มุ่งพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะและมีมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพ รวมทั้งการสร้างผู้นำเพื่อการ เปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารการศึกษาทุกคน ทุกระดับเพื่อให้การ พัฒนาคุณภาพการศึกษามีความต่อเนื่อง ผู้บริหารมีหน้าที่ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยี มีระบบบริหารจัดการด้านบุคคลที่ทันสมัย และใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจ และสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนด้วยรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย บริหารจัดการให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่เน้นโรงเรียน เป็นฐาน (Whole School Approach: WSA) สามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านภูมิทัศน์และ จิตทัศน์ เน้นการพัฒนาด้านวิชาการ (Academic Focus) และจัดระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ให้มีประสิทธิภาพเสริมสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมให้ ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2564)

นอกจากนั้น ร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจ สร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน (Hi-Value and Sustainable Thailand) โดยมุ่งเน้นคัดเลือกประเด็น การพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ Hi-Value and Sustainable Thailand ในองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-

Friendly Living) และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) โดยภายใต้องค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด "หมุดหมาย" (Milestones) ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะหวัง จะมี หรือต้องการจะ "ขจัด" ในช่วงระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาภายในปี 2570 โดยในองค์ประกอบที่ 4 หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต คนเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างไรก็ตาม คุณภาพการศึกษาและระบบการพัฒนาทักษะแรงงานของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งยังประสบกับความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ส่งผลให้ขาดแคลนกำลังแรงงานที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นจากอนาคตของงานและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของทางเทคโนโลยี วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับความต้องการงานและทักษะประเภทใหม่ รวมถึงทักษะทางพฤติกรรม (Soft Skills) ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งส่งผลให้กำลังแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การขาดความพร้อมทางเทคโนโลยีและความแตกต่างระหว่างพื้นที่ยังอาจทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและทักษะเพิ่มสูงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การลดลงของประชากร และการขยายตัวของความเป็นเมืองจะนำมาซึ่งโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและฝึกอบรม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูง เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ต่อไป โดยขอบเขตของระบบการศึกษาไทยตั้งแต่ระดับปฐมวัยมีคุณภาพมาตรฐานใกล้เคียงกันภายในประเทศและเทียบเท่าระดับสากล โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีทักษะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่อย่างรอบด้าน อาทิ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านดิจิทัล และทักษะการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงทักษะทางสังคม/พฤติกรรม (Soft Skills) อาทิ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว การยอมรับความแตกต่าง และการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นให้คนมีปัญญา เน้นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) เน้นการศึกษาผ่านปวงชน (education for all) เน้นการร่วมมือจากปวงชน (all for Education) เน้นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learn how to learn) และเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Co-operative and collaborative learning) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกคนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพและความมั่นคงในการดำรงชีวิต (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2558) ฉะนั้นการพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสังคมโลกที่ไร้พรมแดน มีอัตราการแข่งขันสูง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเน้นคุณภาพคนให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย สติปัญญา ทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม การงานอาชีพ คุณธรรมและจริยธรรมให้พร้อมเผชิญกับสิ่งท้าทายที่เพิ่มมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทที่สำคัญในการผลิตบุคลากรซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีมีความรู้ความสามารถจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่และมีคุณภาพ สิ่งสำคัญ คือ ระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่าหรือใกล้เคียงกับนานาชาติอารยประเทศ เหตุฉะนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาหลายด้านรวมทั้งโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนในโครงการหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยมีความมุ่งหวังไว้ว่า นักเรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก เป็นเลิศวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่มีความเป็นสากล ได้แก่ ทฤษฎีความรู้ การเขียนความเรียงขั้นสูง กิจกรรม โครงการเพื่อสาธารณประโยชน์ และพลโลกศึกษา และ 3) ยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพใน 5 ด้าน คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยนำจุดเด่นจากหลักสูตรต่างๆ เช่น หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรสองภาษา หลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับเร่งรัด หรือหลักสูตรความเป็นเลิศเฉพาะทาง มาปรับหลักสูตรให้เข้มข้นเทียบเคียงมาตรฐานสากล (2) พัฒนาการเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โดยใช้ภาษาอังกฤษ (3) พัฒนาครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง และครูผู้สอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน (4) พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (5) พัฒนาระบบการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ

จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ (2564) พบว่า ผลคะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 มีค่าคะแนนเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา และค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 วิชา คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา และค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 วิชา คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จากผลคะแนนดังกล่าวในปีการศึกษา 2564 เหตุนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ (2565) จึงได้ยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยปรับแผนปฏิบัติการและเป้าประสงค์ของแผน โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรับผิดชอบ และบริหารแบบมีส่วนร่วม กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ คือ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง พัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จากสภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ยังมีปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และเป็นนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ที่มีความมุ่งหวังจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลจึงได้นำเครื่องมือพัฒนาคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ คือ Office of the Basic Education Commission Quality Award: OBECQA ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานเดียวกันกับ Thailand Quality Award (TQA) ที่มีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและ

กระบวนการเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้นำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
3. เพื่อประเมินและทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ในการศึกษาสภาพของการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และการบริหารคุณภาพ เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบข้อมูลสำหรับพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ได้แก่ 1) การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ใน 7 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (2) การกำหนดกลยุทธ์ (3) การจัดการเรียนรู้ (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (5) การพัฒนาบุคลากร (6) เครือข่ายความร่วมมือ (7) บรรยากาศองค์การ และ 2) กระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ใน 4 กระบวนการ ประกอบด้วย (1) การวางแผน (2) การจัดองค์การ (3) การนำปฏิบัติ (4) การควบคุม ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 39 คน รองผู้อำนวยการ 51 คน และครูผู้สอน 1,403 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จาก 39 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2565 จาก 39 โรงเรียน เป็นผู้อำนวยการ 32 คน รองผู้อำนวยการ 48 คน และครูผู้สอน 302 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวนทั้งสิ้น 382 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ใน 7 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การพัฒนาบุคลากร 6) เครือข่ายความร่วมมือ 7) บรรยากาศองค์การ

ส่วนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาหรืออดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมัศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินรางวัลคุณภาพระดับ สพฐ. (Office of the Basic Education Commission Quality Award: OBECQA)

2. ผู้บริหารการศึกษาหรืออดีตผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษาหรือมีประสบการณ์ หรือผลงานทางด้านการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

3. อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสอนสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และ 2) กระบวนการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ในการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยจะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาไว้แล้วในบทที่ 2 แล้วนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นข้อมูลสำหรับยกร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ใน 2 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และ 2) กระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน ตามคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาหรืออดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

2. ผู้บริหารการศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 2 คน

3. อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่มีวุฒิระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ คือ 1) ร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ 2) แบบประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 39 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 51 คน รวมจำนวน 90 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 39 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 32 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 48 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 39 โรงเรียน ได้มาโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 80 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ไปใช้

ส่วนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อหาคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับโรงเรียน เพชรละครวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ระหว่างวันที่ 15 มกราคม 2566 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2566 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยบริหารงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานโรงเรียน มาตรฐานสากล หัวหน้างานวัดและประเมินผลการศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา รวมจำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง (purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

1.1 สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังมีรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวม

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.34	0.27	มาก
2. การกำหนดกลยุทธ์	4.36	0.31	มาก
3. การจัดการเรียนรู้	4.37	0.29	มาก
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.35	0.32	มาก
5. การพัฒนาบุคลากร	4.40	0.30	มาก
6. เครือข่ายความร่วมมือ	4.38	0.26	มาก
7. บรรยากาศองค์การ	4.42	0.28	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	0.15	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบรรยากาศองค์การ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.28) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.30) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.26) ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.29) ด้านการ

กำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.31) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.32) และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.27) ตามลำดับ

1.2 ปัญหาและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารควรใช้ภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาวิเคราะห์ ออกแบบหลักสูตรร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำหลักสูตรที่พัฒนาไปใช้ให้เกิดการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทบทวนข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารการเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิชาการเพื่อไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง และ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ท้าทายกับสังคมยุคใหม่ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตร และนำข้อมูลไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และใช้ข้อมูลย้อนกลับ ศึกษาครูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดผลและประเมินผลได้จริงตามหลักวิชาการ

3. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรวางแผน ต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดวิธีการวัดผล ประเมินผล และการสะท้อนกลับและปรับปรุง ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ กำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ พัฒนาและบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้และวัดผลประเมินผลฐานสมรรถนะสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อสร้างความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิเคราะห์สาเหตุ และปัญหาเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัล และภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัลในโลกยุคใหม่ วางแผนร่วมกับครูในการจัดทำแผนการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการ โดยครูผู้รับการนิเทศร่วมให้ข้อมูล และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารควรวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนส่งเสริมให้ครูกิดค้น ผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ ให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน สนับสนุนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมการผลิต การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศตามที่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ จัดขึ้นอยู่เสมอ ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหาพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอนกับสถานศึกษา องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทุกปีการศึกษา บันทึกรายงานข้อสรุปผลการพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อตอบโจทย์การประกันคุณภาพการศึกษา

5. ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารควรกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีกระบวนการเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกครูและบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสอนงานหรือเทศการทํางานในรูปแบบและวิธีการสมัยใหม่ แยกกลุ่ม ชั้น วิชา ในการพัฒนาครู กลุ่มละจำนวนไม่มาก และกำกับติดตามประเมินผลหลังการอบรมพัฒนา

6. ด้านเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ครูต้องเข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของรายวิชา ครูต้องอบรม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูที่เก่งๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในงานวิชาการกับเครือข่ายต่างๆ โดยมีการบันทึกลงนามความร่วมมือ (MOU) วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการมีส่วนร่วมกับเครือข่าย ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ศิลปะ ดนตรี กีฬา ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน ร่วมเครือข่ายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ติดตาม และประเมินผลความร่วมมือให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของเครื่องมือ รู้จักนำเทคโนโลยี มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน และใช้กระบวนการเสาะหาความรู้ของผู้เรียนด้วยการสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

7. ด้านบรรยากาศองค์การ ควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจ เรียนรู้อย่างมีความสุข เพิ่มความสุขในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว ต้องให้นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน ครูรักวิชาที่สอน สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและสังคม โดยมีมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ ภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ผู้บริหารมีการปรับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการสื่อสารระหว่างครูและผู้บริหารเพื่อการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว อำนวยความสะดวกด้านสวัสดิการต่างๆ แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ระบบการบริหารของโรงเรียนไม่ซับซ้อน คล่องตัว และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี

8. ด้านการจัดองค์การ ควรให้โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการวิชาการ บริหารบุคคล งบประมาณ บริหารทั่วไป กำหนดภารกิจหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน มีการเผยแพร่แผนภูมิโครงสร้างการบริหารในช่องทางต่างๆ มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลรอบด้านเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ มีคำสั่งมอบหมายงานโดยพิจารณาความเหมาะสมกับคุณสมบัติของบุคลากร จัดทำแนวทาง/แผนพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรตามความต้องการครูและบุคลากรเพื่อสร้างความหน้าตามสายให้แก่บุคลากร บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนและการบริหารโรงเรียน โรงเรียนควรได้มีการทบทวนอยู่เสมอเพื่อจัดสรรบุคลากรให้มีความเพียงพอ และตรงตามความสามารถของบุคคล

9. ด้านการนำปฏิบัติ ผู้บริหารควรจัดระบบข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง ผู้บริหารต้องมีศักยภาพและแนวคิดในการจัดการศึกษาที่มีความเป็นอิสระ และตอบสนองความต้องการของชุมชน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ประสบการณ์ และภาวะผู้นำในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้บริหารสามารถบริหารด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายของโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง

10. ด้านการควบคุม ผู้บริหารควรกำหนดตัวชี้วัด เพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการติดตามประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร แจ้างผลการประเมินการปฏิบัติงานให้ครูและบุคลากรได้รับทราบเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนางานให้ดีขึ้น ทบทวน/ปรับปรุงแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัด และแผนการประเมินเพื่อให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีขึ้น มีระบบการควบคุมกำกับกับการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจ เปรียบการปฏิบัติงานกับเป้าหมายทุกกิจกรรม บันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และนำระบบ Big Data มาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้บุคลากรทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลการบริหารจัดการของโรงเรียนได้

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การพัฒนาบุคลากร 6) เครือข่ายความร่วมมือ และ 7) บรรยากาศองค์การ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำปฏิบัติ และ 4) การควบคุม

3. ผลการประเมินและทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวม

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.62	0.29	มากที่สุด	4.76	0.20	มากที่สุด
2. การกำหนดกลยุทธ์	4.66	0.25	มากที่สุด	4.73	0.24	มากที่สุด
3. การจัดการเรียนรู้	4.63	0.28	มากที่สุด	4.78	0.26	มากที่สุด
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.64	0.37	มากที่สุด	4.69	0.37	มากที่สุด
5. การพัฒนาบุคลากร	4.74	0.29	มากที่สุด	4.75	0.30	มากที่สุด
6. เครือข่ายความร่วมมือ	4.65	0.26	มากที่สุด	4.67	0.28	มากที่สุด
7. บรรยากาศองค์การ	4.61	0.22	มากที่สุด	4.67	0.29	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.65	0.18	มากที่สุด	4.72	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบด้านในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$ S.D.= 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 5 การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.74$ S.D.= 0.29) ข้อ 2 การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.66$ S.D.= 0.25) และข้อ 6 เครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.65$ S.D.= 0.26) ส่วนด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 3 การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.78$ S.D.= 0.26) ข้อ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.76$ S.D.= 0.20) และข้อ 5 การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.75$ S.D.= 0.30)

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ อยู่ในระดับมาก และมีกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพด้านการนำปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้จากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ความเป็นไปได้
การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ			
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.18	0.21	มาก
2. การกำหนดกลยุทธ์	4.27	0.23	มาก
3. การจัดการเรียนรู้	4.15	0.25	มาก
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.11	0.31	มาก
5. การพัฒนาบุคลากร	4.21	0.17	มาก
6. เครือข่ายความร่วมมือ	4.15	0.24	มาก
7. บรรยากาศองค์การ	4.12	0.32	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.11	มาก
กระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ			
1. การวางแผน	4.17	0.32	มาก
2. การจัดองค์การ	4.10	0.28	มาก
3. การนำปฏิบัติ	4.21	0.24	มาก
4. การควบคุม	4.15	0.15	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.35	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีความเป็นไปได้ต่อการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.11) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 2 การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.23) ข้อ 5 การพัฒนา บุคลากร ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.17) ข้อ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.21) ส่วนด้าน กระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ มีความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ แรก ได้แก่ ข้อ 1 การนำปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= 0.24) ข้อ 2 การวางแผน ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.32) และ ข้อ 4 การควบคุม ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.15)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบูรณ์ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบรรยากาศองค์การ ด้าน การพัฒนาบุคลากร ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษาให้ความสำคัญกับบรรยากาศองค์การ เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานร่วมกันของครู นักเรียน ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาให้มีสภาพที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย พัฒนา ความสามารถของบุคคล ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การยอมรับ ความอบอุ่น การสร้างขวัญ กำลังใจ ความพร้อมของทรัพยากร และความเป็นหนึ่งเดียวในองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตั้งใจและสร้างความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา และช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่ง ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาธิตี ผ่องอักษร (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการคุณภาพของ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ในด้านต่างๆ สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการภาวะผู้นำทาง วิชาการ ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหารได้ศึกษาวิเคราะห์ ออกแบบหลักสูตรร่วมกับครู ส่งเสริมให้ครูนำ หลักสูตรที่พัฒนาไปใช้ให้เกิดการบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ เพื่อไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิก คุณเมธีกุล (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน พบว่า ตัวบ่งชี้

ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอก และด้านการจัดการทางการเงิน โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักคุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนทั้ง 8 ด้าน มีค่าเป็นบวก ถึงแม้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละด้านจะไม่เท่ากัน แต่น้ำหนักองค์ประกอบก็มีความใกล้เคียงกันและแตกต่างกันไม่มากนัก ย่อมชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสำคัญในการบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้าน

2.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการและกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร นำข้อมูลไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสามารถวัดผลและประเมินผลได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิก คุณเมธิกุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอก และด้านการจัดการทางการเงิน โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักคุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนทั้ง 8 ด้าน มีค่าเป็นบวก ถึงแม้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละด้านจะไม่เท่ากัน แต่น้ำหนักองค์ประกอบก็มีความใกล้เคียงกันและแตกต่างกันไม่มากนัก ย่อมชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสำคัญในการบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้าน

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการวัดผล ประเมินผล และการสะท้อนกลับและปรับปรุง ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ กำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยกุล หัตถกิจ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนขนาดเล็กจาก 7 องค์ประกอบ มีรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนขนาดเล็กดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ (Leadership) ประกอบด้วยการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำทางวิชาการและใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การจัดการกระบวนการ (Process Management) ประกอบด้วย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนให้หลากหลาย มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาชัดเจน และใช้กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพตามวงจร เดมมิง PDCA 3) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) ประกอบด้วยการใช้หลักธรรมาภิบาล หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนและกำหนดวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ และการพัฒนาโรงเรียนชัดเจน 4) การสร้างทีมงาน (Team Working) ประกอบด้วย การสร้าง วัฒนธรรมองค์การในการทำงาน สร้างบรรยากาศในการทำงาน และสนับสนุนส่งเสริม

การพัฒนาครูให้เต็มศักยภาพ 5) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) ประกอบด้วย การประเมินผลสัมฤทธิ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กและความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา 6) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (Student and Stakeholders) ประกอบด้วย การจัดความรู้คู่คุณธรรม และทักษะชีวิตนักเรียน สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ศักยภาพของนักเรียน และสร้างความผูกพันให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน 7) สารสนเทศและเทคโนโลยี (Information and Technology) ประกอบด้วย การนำเทคโนโลยีมาให้ความรู้ บริการชุมชน ใช้เทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ครูใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

2.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากผู้บริหารมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนการสอน ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้นำผลการประเมินไปใช้ประกอบการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญกุล หัตถกิจ (2556) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนขนาดเล็กจาก 7 องค์ประกอบ มีรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนขนาดเล็กดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) 2) ด้านการจัดการกระบวนการ (Process Management) 3) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) 4) ด้านการสร้างทีมงาน (Team Working) 5) ด้านการประเมินตนเอง (Self-Assessment) 6) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (Student and Stakeholders) 7) ด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี (Information and Technology)

2.5 ด้านการพัฒนาคณาจารย์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน มีกระบวนการเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลังการอบรมพัฒนา

2.6 ด้านเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในงานวิชาการกับเครือข่ายต่างๆ วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการมีส่วนร่วมร่วมกับเครือข่าย มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิช คุณเมธิกุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ภายนอก และด้านการจัดการทางการเงิน โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักคุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนทั้ง 8 ด้าน มีค่าเป็นบวก ถึงแม้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละด้านจะไม่เท่ากัน แต่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบก็มีความใกล้เคียงกันและแตกต่างกันไม่มากนัก ย่อมชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสำคัญในการบ่งชี้คุณภาพการบริหาร

การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทุกด้าน

2.7 ด้านบรรยากาศองค์การ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศองค์การการเรียนรู้ เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เรียนรู้อย่างมีความสุข กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครองและสังคม โดยมีมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี สอดคล้องกับงานวิจัยของสาธิตี ผ่องอักษร (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล พบว่า รูปแบบการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ องค์ประกอบที่ 4 การบูรณาการสื่อ เทคโนโลยี และสินทรัพย์ทางความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 5 การพัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา องค์ประกอบที่ 6 การออกแบบและสร้างนวัตกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน และองค์ประกอบที่ 7 ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาขีดความสามารถและทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.8 ด้านการวางแผน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแผน/โครงการ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องแนวคิดของสัมมา รณิธย์ (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การ ที่จะต้องเลือกนำมาใช้ซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์การนั้นๆ กระบวนการบริหารเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทางแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดบุคลากร 4) การอำนวยการ 5) การควบคุม

2.9 ด้านการจัดองค์กร เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดภารกิจหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน จัดทำแนวทาง/แผนพัฒนา/ฝึกอบรมบุคลากรตามความต้องการครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน สอดคล้องแนวคิดของสัมมา รณิธย์ (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การ ที่จะต้องเลือกนำมาใช้ซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์การนั้นๆ กระบวนการบริหารเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลาและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทาง

2.10 ด้านการนำปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ประสบการณ์ และภาวะผู้นำในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทางด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรฐานและเป้าหมายของโรงเรียน และสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง สอดคล้องแนวคิดของ

สัมมา รณิธ (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การ ที่จะต้องเลือกนำมาใช้ซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์การนั้นๆ กระบวนการบริหารเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทาง

2.11 ด้านการควบคุม เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากผู้บริหารมีการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการติดตามประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร ทบทวน/ปรับปรุงแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัด และมีระบบการควบคุมกำกับกับการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ สอดคล้องแนวคิดของสัมมา รณิธ (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การ ที่จะต้องเลือกนำมาใช้ซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็น และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์การนั้นๆ กระบวนการบริหารเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทาง

3. ผลการประเมินและทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

3.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกรอบในการพัฒนาสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นและตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้รับบริการ และมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสรรค์ ทองศรี (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินยืนยันรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ความเป็นประโยชน์ในภาพรวม และความเป็นไปในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และซึ่งสอดคล้องกับหลักการสร้างรูปแบบของ Keeves (1988) ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบต้องอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนเพื่อจะนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่ จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล ตามขั้นตอนดังกล่าวจึงทำให้ผลการประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบที่พัฒนาครั้งนี้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ระดับมากที่สุด

3.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ อยู่ในระดับมาก และมีกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพด้านการนำปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัยพบว่า สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และ

สภาพแวดล้อม ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผลมีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินนักเรียนเกี่ยวกับทักษะด้านคุณลักษณะของนักเรียนสำหรับสังคมในยุคดิจิทัลมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากลที่คาดว่าจะนำไปใช้ได้จริง ประกอบด้วย

1. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ การบริหารจัดการที่มุ่งปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ 7 ประการ ได้แก่

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ในการชี้นำ สนับสนุน ส่งเสริม โน้มน้าว จูงใจ ในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

1.3 การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมหรือวิธีการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน การถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และก่อให้เกิดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รวมทั้งมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์

1.4 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การสร้างหรือการใช้สื่อการสอนต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งการนำนวัตกรรมทางการศึกษาหรือสิ่งใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดีกว่าวิธีการเดิม โดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ แนวความคิด กระบวนการ วิธีการ เทคนิค ตลอดจนอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพทางการคิด สร้างความเข้าใจ มีทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้มีความก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.5 การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคลากร ตั้งแต่การรับเข้าปฏิบัติงาน การพัฒนา การสร้างขวัญและกำลังใจ และการจัดการบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับพันธกิจ กลยุทธ์ และปฏิบัติการโดยรวมขององค์กร โดยมุ่งเน้นการมี

ส่วนร่วมในกิจกรรม การดำเนินงานของโรงเรียน รวมถึงการประเมินขีดความสามารถอย่างยุติธรรมและการสร้างสภาพบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดี

1.6 เครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความร่วมมือกับนักเรียน ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มุ่งเน้นความพึงพอใจเป็นสำคัญ มีการสร้างความสัมพันธ์ รับฟังความคิดเห็นและประเมินความพึงพอใจในบริการทางการศึกษาของโรงเรียนจากผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง

1.7 บรรยากาศองค์การ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานร่วมกันของครู นักเรียน ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาให้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ตั้งแต่โครงสร้างองค์การ การให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การพัฒนาความสามารถของบุคคล ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การยอมรับ ความอบอุ่น การสร้างขวัญกำลังใจ ความพร้อมของทรัพยากร ความอาวุโสในอาชีพ การยอมรับความขัดแย้ง และความเป็นหนึ่งเดียวในองค์การ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการจูงใจและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา และช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ กิจกรรมที่ช่วยให้การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ของผู้บริหาร ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 4 ขั้นตอน ได้แก่

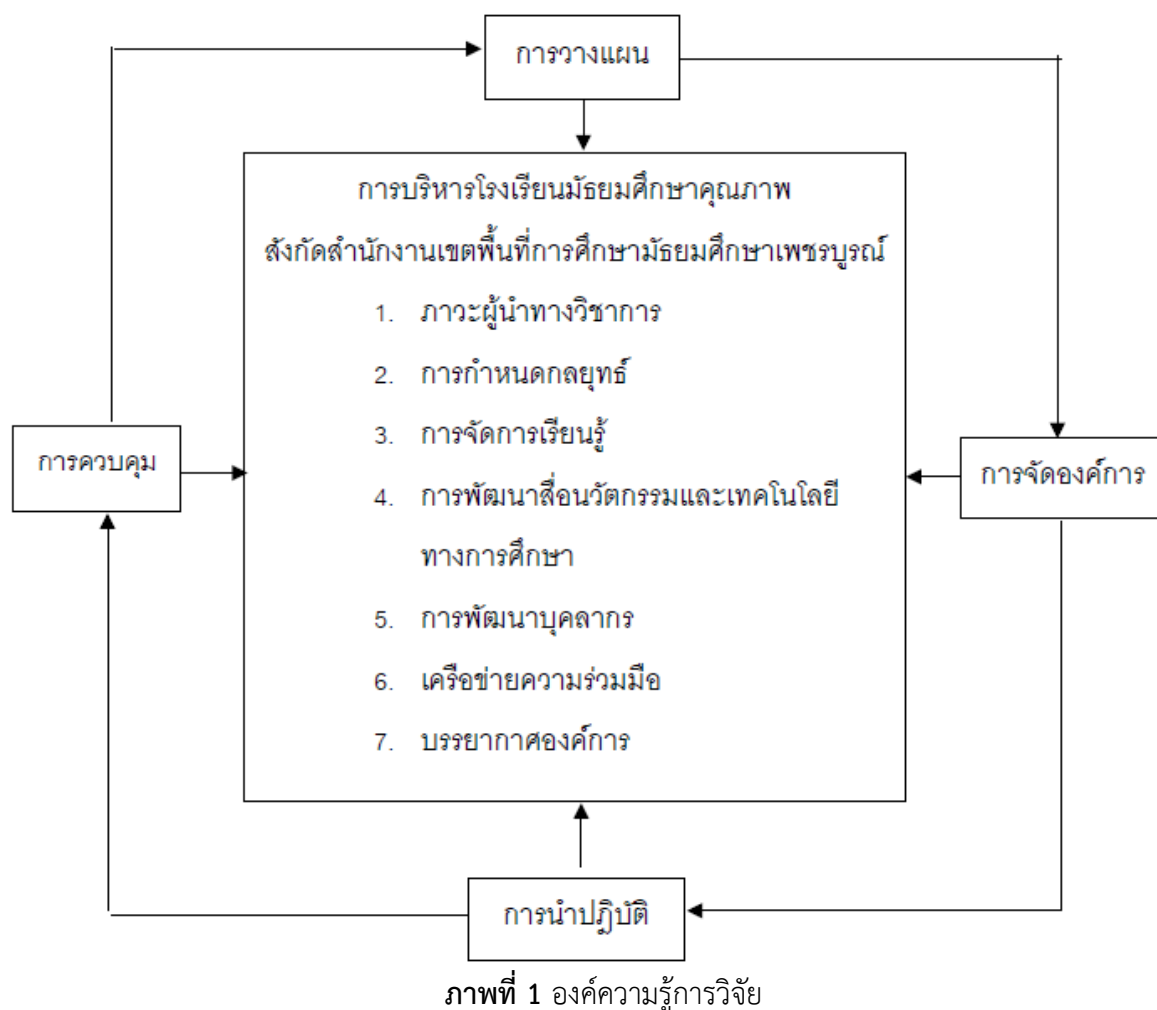
2.1 การวางแผน การกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน/โครงการ แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการติดตามประเมินผลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.2 การจัดองค์การ การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การนำปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.3 การนำปฏิบัติ กิจกรรมที่ผู้บริหารใช้ภาวะความเป็นผู้นำในการสั่งการ บังคับบัญชา หรือชักจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานต่างๆ ในหน้าที่ของตนด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การควบคุม การติดตาม การตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง การประเมินผลการดำเนินงาน และการประสานงาน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์เป็นไปตามเป้าหมาย

สรุปดังในภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ควรสนับสนุน ส่งเสริมในการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ควรกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำข้อมูลไปใช้เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดผลและประเมินผลได้จริง

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วางแผนร่วมกับครูในการจัดทำแผนการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร ฐานสมรรถนะที่สำคัญให้กับผู้เรียน และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใหม่ๆ ให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทุกปี

1.5 ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีกระบวนการเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสอนงานหรือนิเทศการทำงานในรูปแบบและวิธีการที่ทันสมัย

1.6 ด้านเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในงานวิชาการกับเครือข่ายต่างๆ วางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ที่เน้นการมีส่วนร่วมกับเครือข่าย ติดตาม และประเมินผลความร่วมมือให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

1.7 ด้านบรรยากาศองค์การ ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และมีมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.2 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในระดับต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ อภัยใจ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียน

ในโครงการตามพระราชดำริ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ธนิก คุณเมธิกุล. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการบริหารการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา

เอกชน. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญยกุล หัตถกิจ. (2556). รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก. ดุษฎี

นิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประจัน จันทอง. (2558). การประกันคุณภาพศึกษา “การก้าวข้ามขีดจำกัด...สู่สหัสวรรษแห่งคุณภาพ.

กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ทพลัส.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้แนวในทศวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. วารสารครุสภา

วิทยากรย์. 2(2). 16-30.

สัมมา รณิธย์. (2553). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

สาธินี ผ่องอักษร. (2561). รูปแบบการจัดการคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ

พัฒนาสู่มาตรฐานสากล. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2564). ผลประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เพชรบูรณ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี 2565. เพชรบูรณ์:

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2557-2558**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกรฟิสิก.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช). (2565). **กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่เศรษฐกิจ สร้างคุณค่าสังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน**. แหล่งที่มา <https://www.nesdc.go.th/> สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2565.
- เสกสรรค์ ทองศรี. (2557). **การพัฒนาแบบบริหารคุณภาพองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Keeves, Peter J. (1988). **Model and Model Building**. Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

**แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1***
**GUIDELINES FOR SCHOOL ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE
OF EDUCATIONAL INSTITUTE ADMINISTRATORS UNDER OFFICE OF PHRANAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1**

¹อภิเชษฐ์ อยู่เทศ Apiched Yuthed ²เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnon

³บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: armapiched@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 321 คน และใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ประกอบด้วย การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกด้านที่เกิดจากบุคลากรร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพอาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เป็นการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล โดยอาศัยหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition Administration of educational institutions according to the principles of good governance of educational institution administrators. 2) to study the methods of school administration according to the principles of good governance of educational institution administrators. 3) To propose guidelines for school administration according to the good governance of educational institution administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1. Mixed methods research was used combines the methods of quantitative and qualitative research. The questionnaire was used as a quantitative data collection tool from a sample of 217 teachers and an interview questionnaire was used to collect qualitative data from five experts. Quantitative data were analyzed by using descriptive statistics consisted of mean and standard deviation whereas qualitative data was analyzed by content analysis. Results found that 1) the state of educational institution administration according to the principles of good governance of educational institute administrators in all 6 aspects was at a high level. 2) educational institution administration methods according to to good governance of educational institute administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1, comprising of activities related to educational management in all aspects caused by personnel working together to manage. Use administrative processes effectively by an organization management method that is appropriate and consistent with the context of each educational institution, integrated with the principles of good governance in 6 areas, namely the principle of value for money; principle of responsibility principle of participation Principles of transparency, principles of morality, rule of law. 3) The guidelines for school administration according to the good governance of educational institution administrators under office of Phranakhon Si Ayutthaya primary educational service area 1 is the administration of educational institutions to achieve maximum efficiency and effectiveness, integrated with the principles of good governance Use moral and ethical principles as the basis for school administration to ensure quality and achieve school objectives.

Keywords: School Administration, Good governance, Educational Institute Administrators

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สังคมโลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารมากมายมีความสลับซับซ้อน จึงเป็นโลกไร้พรมแดนแห่งข้อมูลข่าวสารและการหลั่งไหลของข้อมูลต่างๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตทำให้สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมองค์กรต่างๆ ผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากเดิมไปสู่ผู้นำที่มีกระบวนการทัศน์ใหม่ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การบริหาร และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมทางวิชาการมีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลและสามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to Do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นต้น และทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศทั่วโลกได้นำมาปรับใช้ให้เกิดขึ้นกับพลเมืองของตนเอง ซึ่งการจัดการศึกษาในยุคใหม่นี้ต่างก็มุ่งปฏิรูปคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มาใช้บริการ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

ปัจจุบันเกิดการตื่นตัวกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่นี้จะเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าการศึกษาของไทยอย่างขนานใหญ่ในอนาคต องค์การที่รับผิดชอบหลักในการดูแลและควบคุมการจัดการศึกษาจะมีอยู่เพียงหน่วยงานเดียวคือ กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยต่างๆ จะออกนอกระบบราชการไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารทรัพยากรและบริหารหลักสูตรให้สามารถพัฒนาองค์การทางการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศในทางวิชาการ แต่ขณะเดียวกันสถานศึกษาต่างๆ ก็จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพอย่างเข้มข้นขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดภายในหน่วยงาน มีสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากที่จัดการศึกษาเฉพาะด้านให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง เพราะในมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าหน่วยงานที่จัดการศึกษาอื่นๆ ของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา เริ่มมีการใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อแสดงให้เห็นประจักษ์ว่าสถาบันศึกษานั้นๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคมอยู่ในลำดับที่ดี และมีคุณภาพ

ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้มีการกล่าวถึงครูมืออาชีพและผู้บริหารมืออาชีพ และถือกันว่าเป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้การปฏิรูปการศึกษาไทยบรรลุผลตามเจตนารมณ์ และช่วยให้แผนแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาของไทยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษาคือ ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากในภาคปฏิบัติจะเป็นตัวการและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ ดังนั้น ความก้าวหน้าหรือความล้าหลังของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน

จะขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก จากการวิจัยของเหรียญทองมีชัย (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ยกเว้นด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาใช้ในหลายๆ สถานศึกษา อันเนื่องจากการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่อาจจะเข้ามาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2564)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 177 โรงเรียน จำนวน 1,972 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน โดยสัมภาษณ์เจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และผู้อำนวยการโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนระดับความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร	n = 321			
	ความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. หลักนิติธรรม	3.19	0.58	ปานกลาง	6
2. หลักคุณธรรม	3.75	0.88	มาก	4
3. หลักความโปร่งใส	3.74	0.91	มาก	5
4. หลักความมีส่วนร่วม	3.93	0.68	มาก	3

5. หลักความรับผิดชอบ	4.01	0.73	มาก	2
6. หลักความคุ้มค่า	4.11	0.78	มาก	1
ภาพรวม	3.79	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า รองลงมาคือ หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ส่วนหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

2. วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับองค์การ มีการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพบุคลากรให้มีการศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ร่วมและส่งเสริมให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การริเริ่มสร้างสรรค์ การได้มาหรือครอบครองและ การถ่ายทอดความรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้ใหม่ๆ ประสานงานเกี่ยวกับบทบาทความเสมอภาคระหว่างหน่วยงานและส่วนงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณ จัดมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและมาตรฐานในการให้บริการที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค จัดทำองค์ความรู้และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเสมอภาคให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้รับทราบโดยทั่วถึง ควรมีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ นำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่ได้ทั้งจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมาใช้ในการตัดสินใจการบริหารงาน มีการใช้กระบวนการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็น

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานแก่บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส มีระบบการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันที่โปร่งใส

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและมีการเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและทันเหตุการณ์ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ และพัฒนาองค์การ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีระบบให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และหน้าที่ต่อสังคม รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ จัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงในองค์กร โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจนจัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดี โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่ชัดเจน

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำรายงานผลการประเมินความคุ้มค่าไปใช้ในการบริหาร มีการประเมินความสำเร็จของการดำเนินการเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ การตั้งกลไกภายในและการเตรียมการเพื่อประเมินความคุ้มค่า

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3.1 ด้านนิติธรรม มีการแต่งตั้งบุคลากรด้วยความเสมอภาค พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีศีลธรรมอยู่ในระเบียบวินัย กล้าที่จะตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ปกครองด้วยความยุติธรรม บริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ด้วยระเบียบวินัย มีความยุติธรรมปราศจากอคติ

3.2 ด้านหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละและอุทิศตน มีรอยยิ้มแจ่มใสเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตนให้น้ำเคารพเสียสละอุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 ด้านความโปร่งใส ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานมีความน่าเชื่อถือยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเสนอสิ่งที่ดี ซื่อตรงต่อหน้าที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่งตั้งบุคลากรด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นในการปฏิบัติงานวิชาการ มีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลอย่างน่าเชื่อถือ บริหารงานทั่วไปด้วยความซื่อตรง

3.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคีร่วมมือกับชุมชนยอมรับฟังความคิดเห็นในการทำงานเป็นทีม สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความสามัคคี สร้างจิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับชุมชน สร้างความสามัคคีในการบริหารงานวิชาการ ทำงานเป็นทีมในการบริหารงานบุคคล สร้างความมีส่วนร่วมในด้านงบประมาณ ยอมรับฟังความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไป

3.5 ด้านความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ ปฏิบัติงานโดยไม่คั่งค้างมุ่งมั่นทำงานสามารถตรวจสอบได้ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันท่วงที คำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้นดูแลสวัสดิการบุคลากรเพื่อเป็นแรงกระตุ้นพัฒนาบุคลากรให้เต็มความสามารถในการปฏิบัติงาน

3.6 ด้านความคุ้มค่า นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ทรนงค์และมีการปลูกฝังให้มีการประหยัด ลดใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มอบภาระงานตามความรู้ความสามารถ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส ตามลำดับ ส่วนหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีการศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง มีการบริหารงานโดยยึดหลักฉันทามติ สนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส รับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม มีการวางแผนในการจัดหางบประมาณและใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการวิจัยของ

สุจิตรา บุญรัตนพันธุ์ (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนบ้านชายธูป ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 หลัก ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม ตามลำดับ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารคือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน และร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้โดยทุกคนปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษา ลักษณะพิเศษของหลักธรรมาภิบาลจะส่งผลทำให้การทำงานภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน คณะบริหารควรมีภาวะผู้นำปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูง มากขึ้นอีก การทำงานภายในสถานศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการ บริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป และสอดคล้องกับการวิจัยของทักษิณา เหลืองทวีผล (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า (2545) ได้มีการจัดทำโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการที่ดีทั้ง 6 หลักมีความเหมาะสมในการอธิบายการบริหารจัดการที่ดี โดยประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความผูกพันต่อกฎหมายของเจ้าหน้าที่หน่วยงานได้มาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานยึดหลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และการทำงาน ภายใต้กฎ ระเบียบสูงสุด 2) หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญ คือ การปลอดคอร์รัปชัน การปลอดจากผู้ทำผิดวินัย การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ 3) หลักความโปร่งใส ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ ความโปร่งใสด้าน โครงสร้างของระบบ ด้านระบบการให้คุณ ด้านระบบการให้โทษ และด้านการเปิดเผยของ ระบบงาน 4) หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หลักการให้ข้อมูลข่าวสาร หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระบวนกร ตัดสินใจและหลักการพัฒนาขีดความสามารถในการมีส่วนร่วม 5) หลักสำนึกความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ หน่วยงานมีการ สร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบ ติดตามประเมินผล มีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน และหน่วยงานมีแผนสำรอง 6) หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วยหลักย่อยที่สำคัญคือ การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และความสามารถในการแข่งขัน

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับองค์การ มีการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง 2)

หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ริเริ่มสร้างสรรค์ การถ่ายทอดความรู้ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความรู้ใหม่ๆ 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของหน่วยงานแก่บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสนับสนุนการบริหารงานให้มีความโปร่งใส เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน 4) หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ตัดสินใจและพัฒนาองค์กร 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อสังคม พร้อมรับการตรวจสอบ จัดให้มีระบบควบคุมภายในที่ดี 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำรายงานผลการประเมินความคุ้มค่าไปใช้ในการบริหาร ประเมินความสำเร็จของการดำเนินการเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการปกครองที่ดีทำให้เกิดผลดีและเหมาะสม ผู้บริหารที่ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจะคำนึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสและมีระบบตรวจสอบได้ สอดคล้องกับการวิจัยของชัชภูมิ สีชมพู (2548) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากทุกด้าน รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยนำเข้า จำแนกเป็นภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และภาวะผู้นำของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ด้านกระบวนการบริหารจัดการจำแนกเป็น การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติ การบริหารตามแผน บุคลากรการบริหารตามแผนงบประมาณ การบริหารตามแผนการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา การวางระบบวางแผนปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตรวจสอบถ่วงดุลและการรายงานผลการจัดการศึกษา การศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับการวิจัยของอภิญา แก้วชื่น (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านภาระงาน 4 งาน คือ งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร บริหารทั่วไป โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ได้แก่ นิติธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และให้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ประการ ได้แก่ การสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง และการมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของศิรินารด นันทวัฒน์ภรณ์ (2547) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็นแนวปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาในปัจจุบันจะเน้น ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ และความโปร่งใส ในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อธิบายดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา การดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุก ด้าน ที่เกิดจากบุคลากรหลายๆ คนร่วมมือกันบริหารจัดการ โดยใช้กระบวนการทางการบริหารอย่างมี ประสิทธิภาพ อาศัยวิธีการจัดการองค์การที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน แต่ละแห่ง

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การดำเนินการจัดการศึกษาโดยอาศัยหลัก คุณธรรมและจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เพื่อให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารนำหลักความยุติธรรม ความเสมอภาค ยึดถือมติของ ส่วนรวมมาเป็นระเบียบปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน 2) หลักคุณธรรม ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน อดกลั้น ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมคุณธรรมอันดีงาม 3) หลักความ โปร่งใส ผู้บริหารมีความซื่อตรง น่าเชื่อถือ ยอมรับผลการประเมิน มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 4) หลักการมี ส่วนร่วม ผู้บริหารสร้างความสามัคคี ทำงานเป็นทีม ยอมรับฟังความคิดเห็น ร่วมมือกันจัดการศึกษา ร่วมวางแผนพัฒนาและร่วมประเมินผล 5) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารมีการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานอย่างมุ่งมั่น แก้ไข ปัญหา พร้อมรับการตรวจสอบ เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญ 6) หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารปฏิบัติตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้งบประมาณซื้อวัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ผนวกรวมให้มีความประหยัดมอภาระ งานตามความรู้ความสามารถและดูแลทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาโดยเป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ดังนั้น ผู้บริหารควรปกครองด้วยความยุติธรรม แต่งตั้งบุคลากรด้วยความเสมอภาคส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีศีลธรรมอยู่ในระเบียบวินัย

1.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการจัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและถูกต้องตามระเบียบ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงานและการบริหารงาน โดยยึดหลักฉันทามติ

1.3 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการให้ครูผู้สอนตัดสินผลการเรียนด้วยความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูร่วมตรวจสอบการวัดผลและประเมินผลการเรียน

1.4 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกในการทำงานเป็นทีม

1.5 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินงานเป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่เพิ่มแรงกระตุ้นการทำงาน

16 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาสถานที่ในบริเวณสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารควรรณรงค์ ปลุกฝังให้มีการประหยัดใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาหลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพของครู

เอกสารอ้างอิง

- ชัยภูมิ สีส้มภู. (2548). รูปแบบการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(1). 1-9.
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอเมืองลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กลางคพรว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2564). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. แหล่งที่มา <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/234833> สืบค้นเมื่อ 21 ส.ค. 2564.
- สุจิตรา บุญยรัตน์พันธุ์. (2549). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เทพรัตน์การพิมพ์.
- เหรียญทอง มีชัย. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 4(2). 113-120.
- อภิญา แก้วชื่น. (2550). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอนร่วมกับการเรียน
แบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน^{*}
THE DEVELOPMENT OF CHINESE TEACHING MODEL USING 5STEPS LEARNING
PROCESS AND COOPERATIVE LEARNING TO ENHANCE READING,
WRITING AND CRITICAL THINKING SKILL

¹สุภาพร ช้างพลาย Supaporn Changplai ²นพวรรณ ฉิมรอยลาภ Nopphawan Chimroylarp

³จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ Chaturwit Keawsuwan

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: supaporn.chan@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ วิชาภาษาจีน 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ วิชาภาษาจีน ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่มีต่อทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ วิชาภาษาจีน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 แผนการเรียนอังกฤษ ภาษาจีน จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี จำนวน 49 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เขียน 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้เวลาทดลองสอน 14 ชั่วโมง เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ dependent sample T-Test และค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ รายวิชาภาษาจีน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินเท่ากับ 85.48 อยู่ในระดับดีมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่าน เขียน และ การคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กระบวนการ 5 ขั้นตอน, การเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ, ทักษะอ่าน, ทักษะการเขียน, ทักษะคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of research were 1) to develop a model of Chinese language teaching and learning management using 5steps learning process with cooperative learning in Chinese language 2) To study the achievement of a model using 5STEPS learning process with cooperative learning in Chinese subjects before and after classes on reading, writing, and critical thinking skills 3) To study students' satisfaction in the management of Chinese language learning by using model 5STEPS process with cooperative learning . The sample group in this research was 49 students from Matthayom 6/8 who studied in English Chinese Program at Suankularb Wittayalai Thonburi School. The sample was collected by purposive sampling. The research instruments were 1) lesson plan 2) reading and writing achievement test 3) critical thinking ability test 4) satisfaction questionnaire. It took 14 hours of teaching time for 7 weeks. The statistics used to analyze the data were dependent sample T-Test and average percentage. The research results were 1) The Chinese language instructional model was obtained by using a 5STEPS process with cooperative learning for Chinese language course in Mathayom 6, learners had an average of 85.48 assessment results, at very good levels. 2) The learning achievement in reading, writing and critical thinking was higher than before. The statistical significance was at the .01 level. 3) The students were satisfied with the learning management by using the 5STEPS process with cooperative learning as a whole at the highest level.

Keywords: 5 STEPs Learning Process, Cooperative Learning, Reading Skill, Writing Skill, Critical Thinking Skill

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนมีมาอย่างยาวนานเริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยได้มีการติดต่อการค้าและการทูตกับประเทศจีน ภาษาจีนกลางเป็นภาษาหนึ่งของเอเชียที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติทำให้ภาษาจีนกลางมีความสำคัญเป็นอย่างมาก การเรียนภาษาจีนกลางไม่เพียงแต่จะใช้เพื่อการสื่อสารทั่วไปแล้วยังสามารถใช้ภาษาเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ เช่น การประกอบธุรกิจ การลงทุน รวมถึงนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับประเทศไทย ประเทศจีนเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่อันดับต้นๆ และมีแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว (อดิเรก นวลศรี และปิยนันต์ คล้ายจันทร์, 2560) ด้วยเหตุผลนี้ทำให้รัฐบาลไทยเห็นความสำคัญและประโยชน์ของภาษาจีนในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดและผลประโยชน์ในระบบการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นจึงมีนโยบายให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่ 2 จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีการกำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีนตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถทักษะและสมรรถนะ รวมถึงเข้าใจวัฒนธรรมจีนมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในศตวรรษที่ 21 ได้นำสื่อมัลติมีเดียเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ทักษะฟังพูดอ่านเขียนเพื่อการสื่อสาร และทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ รวมถึงการใช้สื่อต่างๆ ทั้งภาพ เสียงเกมก็สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมีโอกาสดูฝึกฝนทักษะต่างๆ ด้วยตนเองเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก หรือเรียกว่า (Active Learning) ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้บรรยายเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และแนะนำการเข้าถึงองค์ความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในห้องเรียน (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559)

แต่ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี ที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการอ่าน เขียน เนื่องมาจากการขาดการฝึกฝนในการใช้ภาษา ไม่กล้าใช้ภาษาจีนในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีโอกาสลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองค่อนข้างน้อย ขาดทักษะการคิด การค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง จึงไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งภาษาจีนยังเป็นภาษาที่ยากสำหรับผู้เรียน ในเรื่องการจดจำคำศัพท์ต่างๆ การอ่านเขียนรวมถึงประโยคจึงทำให้ผู้เรียนไม่สนุกกับการเรียนภาษาจีน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การประเมินทักษะการอ่านและการเขียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ดังนั้นด้วยปัญหาเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่าน เขียนภาษาจีนโดยใช้รูปแบบการสอนเชิงรุกด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนเป็นการสอนโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ฝึกให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม ค้นหา คำตอบ แสวงหาความรู้ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ อีกทั้งยังได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียน ส่วนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเป็นการฝึกทักษะให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีการแสดงออกมากขึ้นถือเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ รายวิชาภาษาจีน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ที่มีต่อทักษะการอ่าน เขียนและการคิดวิเคราะห์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 6 ดำเนินการในรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน จำนวน 71 คน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 จำนวน 1 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 49 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ รายวิชาภาษาจีน ในการพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 แผน เวลา 14 ชั่วโมง เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการอ่าน เขียน รายวิชาภาษาจีน สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนอังกฤษ จีน เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนอังกฤษ จีน เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ รวมถึงศึกษารูปแบบวิธีการ ขั้นตอนในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์

2. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน (5STEPS) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2561) ขั้นที่ 1 ขั้นเสนอสิ่งเร้าและระบุคำถาม ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาสารสนเทศ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายและสร้างองค์ความรู้ ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและสะท้อนคิด ขั้นที่ 5 ขั้นประยุกต์และตอบแทนสังคม

3. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ โดยมีองค์ประกอบและรูปแบบกิจกรรม ดังนี้ (Kagan S., 1994) 1) การจัดกลุ่ม 2) ความมุ่งมั่น 3) การจัดการ 4) ทักษะทางสังคม 5) กฎพื้นฐาน 4 ข้อ ส่วนรูปแบบของกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) เช่น กิจกรรม Jigsaw, CIRC, Team Game Tournament, Think Pair Share, Pair Check, Group Investigation เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. พัฒนาและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ สำคัญ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล รวมถึงแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน (5STEPS) และการสอนแบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และคำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขอบเขตของเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาจีน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน เขียน และและคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาจีน 2) ออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนกระบวนการ 5 ขั้นตอน (5STEPS) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน เขียน และและคิดวิเคราะห์ จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามความเห็นและคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย เหมาะสมมากที่สุด, เหมาะสมมาก, เหมาะสมปานกลาง, เหมาะสมน้อย, เหมาะสมน้อยที่สุด จากการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินเท่ากับ 85.48 อยู่ในระดับดีมาก

2. พัฒนาและออกแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เขียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน ก่อนเรียนและหลังเรียน 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ 2) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน แบ่งเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นการประเมินด้านการอ่าน ประกอบด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย ถูก-ผิด จำนวน 10 ข้อ และแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งหมด 25 ข้อ และส่วนที่ 2 เป็นการประเมินด้านการเขียน 10 ข้อ โดยเขียนตอบคำถามจากเรื่อง 5 ข้อ และเขียนโปสการ์ดให้เพื่อนตามหัวข้อที่กำหนด 5 ข้อ 3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์ ที่จะวัด โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวัดการคิดวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยข้อความที่มีลักษณะเป็นปัญหา สถานการณ์ หรือข้อมูลที่ได้จากบทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ คำตอบถูกในแต่ละข้อจะให้ข้อละ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดในแต่ละข้อจะให้ 0 คะแนน ถ้าตอบมากกว่า 1 ข้อ หรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน 5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ และเกณฑ์ประเมินผลการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาโดยทำแบบประเมินหาความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และขอคำแนะนำเพื่อแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่องก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ผลจากการทำแบบประเมินหาความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียน และแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน และแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนอังกฤษ จีน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยเลือกทดสอบกับห้องที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง หลังจากนั้นพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาจีน

8) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน และแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน ที่ผ่านการทดลองใช้ (try out) คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน วิชาภาษาจีน ที่มีคุณภาพดีที่สุดไว้ 35 ข้อ ผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน เขียน วิชาภาษาจีน พบว่า มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.36 – 0.77 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27 – 0.64 และผลของการทดสอบแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน พบว่า มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.36–0.55 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.27–0.36 จำนวน 10 ข้อ จากนั้นให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. พัฒนาและออกแบบ แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ซึ่งทำให้ได้ผลในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ 5 ขั้นตอนร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดการแปลผล โดยใช้เกณฑ์และแนวทางการหาช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้นของ Best, J. W. (1977) ที่แบ่งระดับการแปลผลออกเป็น 5 ระดับ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาโดยทำแบบประเมินหาค่าความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อตรวจสอบรูปแบบ เนื้อหา และขอคำแนะนำเพื่อแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่องก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผลจากการทำแบบประเมินหาค่าความสอดคล้องหรือความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 21 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พบว่า ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 จึงถือว่าแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ได้ทุกข้อ 3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปแจกเพื่อทดสอบใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยกำหนดให้ต้องมีค่ามากกว่า 0.70 จึงจะสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้ ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .831 จึงถือได้ว่าข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น นำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ รวมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาจีนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 49 คน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development) การประเมินและปรับปรุง ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาจีน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน

1.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบดังนี้ ขั้นตอนที่ 1) เสนอสื่อและสร้างคำถาม ขั้นตอนที่ 2) สืบค้นข้อมูล ขั้นตอนที่ 3) สังเคราะห์ความรู้ ขั้นตอนที่ 4) สรุปและสะท้อนคิด ขั้นตอนที่ 5) สร้างสรรค์ผลงานสู่สังคม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปออกแบบ สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 7 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยวัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เป็น การเรียนรู้หรือทำงานเป็นกลุ่ม ที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน แต่ทำกิจกรรมภายใต้หัวข้อ หรือจุดประสงค์เดียวกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนกำหนดไว้ รูปแบบของกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ ร่วมใจมีหลายรูปแบบหลายวิธี ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกิจกรรมที่ได้นำไปใช้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น รูปแบบการเรียนการสอน Jigsaw, CIRC, Team Game Tournament หรือ กิจกรรม Think Pair Share, Team Discussion, Round Robbin, Time Pair Share, Brain Storm, Group Investigation เป็นต้น นำไปใช้ในทุกขั้นของกระบวนการ 5 ขั้นตอน นำรูปแบบที่ได้จากการสังเคราะห์ มาจัดทำเป็นแผนการจัดการ เรียนรู้โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ วิชาภาษาจีน รวมถึงการประเมินผล ทั้งหมด 7 แผนการจัดการ เรียนรู้ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านประเมินคุณภาพ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของแผนการจัดการ เรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพรวมเท่ากับ 85.48 คุณภาพและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียน รู้อยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ที่มีต่อทักษะการอ่าน เขียนและการคิดวิเคราะห์

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน ด้านการอ่าน เขียน วิชาภาษาจีน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนด้านการอ่าน เขียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ		N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
Pair 1	ผลการทดสอบก่อนเรียน ด้านการอ่าน เขียน	49	17.41	4.339	12.130	.000*
	ผลการทดสอบหลังเรียน ด้านการอ่าน เขียน	49	25.61	4.490		

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ด้านการอ่าน เขียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่าน เขียนภาษาจีนในภาพรวมเพิ่มมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของผลการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 17.41 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 25.61

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนด้านการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ		N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
Pair 2	ผลการทดสอบก่อนเรียนด้านการคิดวิเคราะห์	49	5.14	1.443	17.163	.000*
	ผลการทดสอบหลังเรียนด้านการคิดวิเคราะห์	49	8.10	1.489		

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ด้านการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมเพิ่มมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของผลการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 5.14 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 8.10

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ

ความพึงพอใจของผู้เรียน	N = 49		ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ครูให้ความสนใจแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	4.48	0.74	มากที่สุด	1
2. กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.44	0.85	มากที่สุด	2
3. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ	4.38	0.79	มากที่สุด	3
4. ครูยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน	4.35	0.79	มากที่สุด	4

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 ต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสิ่งที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ครูให้ความสนใจแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน มีค่าเฉลี่ย 4.48 ลำดับที่ 2 คือ กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.44 ลำดับที่ 3 คือ ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ มีค่าเฉลี่ย 4.38 และลำดับที่ 4 คือ ครูยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.35

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการ 5 ขั้นตอน และสังเคราะห์จนได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเสนอสื่อและสร้างคำถามเป็นขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนจะเสนอสื่อการสอนประเภทต่างๆ หลังจากนั้นครูก็จะตั้งคำถามให้ผู้เรียนช่วยกันตอบจากการดูหรืออ่านสื่อต่างๆ เป็นการเสนอสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ในเนื้อหาต่อไป 2) ขั้นสืบค้นข้อมูล เป็นขั้นเรียนรู้ ที่ผู้เรียนต้องสืบเสาะค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ผู้สอนแนะนำ 3) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ เป็นขั้นฝึกฝน ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ค้นคว้ามาได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นความรู้ความเข้าใจของตนเองจนเกิดเป็นองค์ความรู้ ด้วยการฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ด้วยตนเองจนคล่องแคล่ว 4) ขั้นสรุปและสะท้อนคิด ผู้เรียนจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้สรุปลงในใบกิจกรรม แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนสรุปบทเรียนร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อเกิดความสงสัย 5) สร้างสรรค์ผลงานสู่สังคม เป็นขั้นเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับนำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดเป็นผลงานหรือนวัตกรรม และสามารถเผยแพร่สู่สาธารณชน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึง ขั้นที่ 5 เริ่มตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน จนถึงขั้นสรุปและนำเสนอความรู้มาบูรณาการนั้น ผู้เรียนต้องเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล และฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ฝึกการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเป็นแค่ผู้อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา ชี้แนะหรือนำในการเรียนรู้ สอดคล้องกับสำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557) ได้เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงด้วยการเรียนโดยการลงมือทำด้วยตนเอง สอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เองผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ โดยการแสดงความคิดเห็นซักถามเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผล คิดเปรียบเทียบ และคิดพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีน ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูล แนวคิด รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการสอนของแต่ละขั้นตอน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มละเท่าๆ กัน แต่ละกลุ่มมีผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน ร่วมกันเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จนประสบความสำเร็จ บรรลุจุดประสงค์ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ โดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาสาระสำคัญ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ขั้นที่ 4 ออกแบบสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาจีน รวมถึงจัดทำใบความรู้และใบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 ตรวจสอบ

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ นำเสนอให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและตามความเห็นของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพ ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะบางประเด็นของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธินุช จุยกาวงค์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อคณิตศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และอรชร วัฒนกุล (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

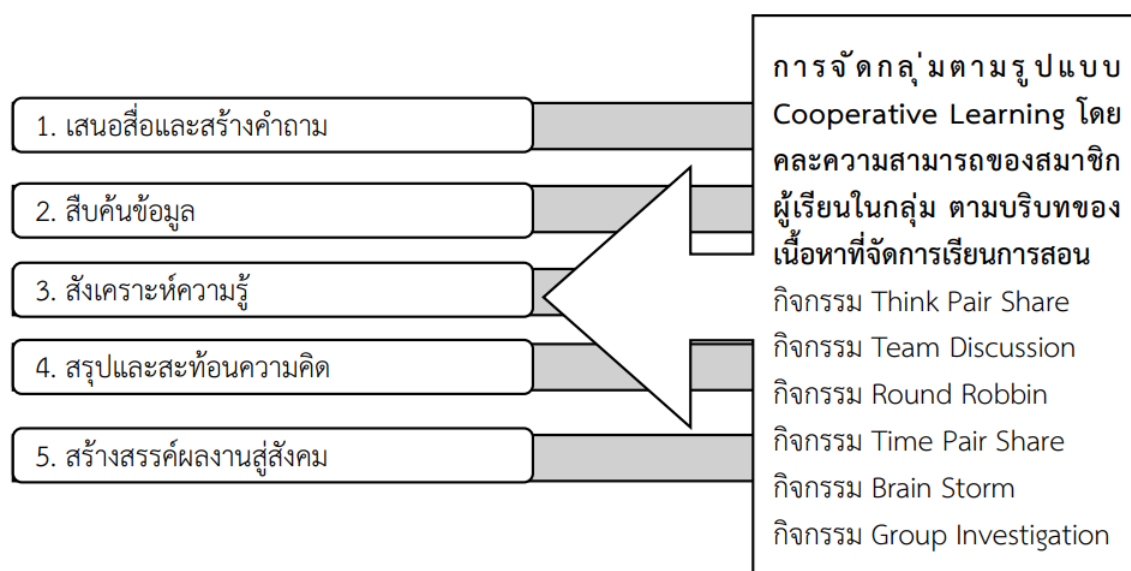
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนด้านความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/8 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน และหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านการอ่าน เขียน ก่อนเรียนกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ย 17.41 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 25.61 ส่วนการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ย 5.14 และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 8.10 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีน ด้านการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ ของผู้เรียนสูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ เป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามขั้นตอนของกระบวนการ 5 ขั้น เริ่มจากขั้นที่ 1 ขั้นเสนอชื่อและสร้างคำถาม ผู้เรียนแต่ละกลุ่มต้องระดมสมองช่วยกันคิดหาคำตอบ ขั้นที่ 2 สืบค้นข้อมูล ผู้เรียนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบสืบค้นข้อมูล ทำกิจกรรมกลุ่ม ช่วยกันอ่าน หาคำศัพท์ใหม่ และแปลความหมายอย่างละเอียด ช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา ฝึกปฏิบัติการอ่าน เขียนร่วมกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ความรู้ นำองค์ความรู้ที่ได้มาเรียบเรียงใหม่ด้วยภาษาของตนเองที่เข้าใจง่าย มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างการทำกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่สอนให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มผู้ที่มีความสามารถสูงกว่า จะช่วยผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำกว่า ขั้นที่ 4 สรุปและสะท้อนคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกในการใช้ภาษา นำเสนองานหน้าชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน ขั้นที่ 5 เชื่อมโยงความรู้มาบูรณาการ สร้างสรรค์ผลงาน หรือนวัตกรรม สมาชิกในกลุ่มต้องมีความมุ่งมั่นกระตือรือร้น เพื่อความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน เขียน สูง หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของยุพาพร นอกเมือง และพรพิมล แวงกลาง (2563) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการวิจัยของเพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์ และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีระดับทักษะในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบในการสอนแบบปกติซึ่งการใช้วิธีการสอนแบบ 5 ขั้นตอนทำให้ความสามารถในการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และยงยุทธ อังคสัญลักษณ์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้

กระบวนการ 5 ขั้นที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของ Yusuf, Q. and Z. Jusoh. (2019) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจเพื่อเพิ่มพูนทักษะการเขียนของผู้เรียนภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจในชั้นเรียนมีผลเชิงบวกในการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์ วิชาภาษาจีน สรุปภาพองค์ความรู้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้สามารถสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ เป็นผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ คือการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ช่วยกันฝึกปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมนั้น ผู้สอนต้องแบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละเท่าๆ กัน โดยความสามารถ สมาชิกแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนเก่ง กลาง และช้า อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ผู้สอนจะคัดเลือกสมาชิก โดยดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของภาคเรียนที่ผ่านมา รูปแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกสื่อและสร้างคำถาม เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนจะให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิด ช่วยกันตอบคำถาม หรือคาดคะเนคำตอบจากการดูหรืออ่านสื่อต่างๆ ที่ผู้สอนเสนอ

ขั้นที่ 2 สืบค้นข้อมูล สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่ไปสืบค้นข้อมูล ตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสมาชิกแต่ละคนต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูล เป็นการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้หัวข้อเดียวกัน เรียนรู้ที่จะยอมรับความแตกต่าง ยอมรับในความสามารถของแต่ละคน ผู้เรียนที่มีความสามารถสูงกว่าช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำกว่าในการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 สังเคราะห์ความรู้ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มนำข้อมูล หรือความรู้ที่ได้ไปสืบค้นมาอย่างดีแล้ว นำมาอธิบาย บอกหรือเล่า ให้สมาชิกในกลุ่มให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ช่วยกันวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้นั้น โดยการเขียนลงในใบกิจกรรม หรือการทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบต่างๆ

ขั้นที่ 4 สรุปและสะท้อนคิด ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับร่วมกัน ผู้แทนกลุ่มนำเสนอผลงานที่ได้ช่วยกันทำพร้อมบอกข้อคิดที่ได้จากการทำงานกลุ่มร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นหรือทักษะเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน หรือการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 สร้างสรรค์ผลงานสู่สังคม เป็นขั้นที่สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเชื่อมโยงความรู้มาบูรณาการ สร้างผลงานใหม่ขึ้นมาแล้วนำไปเผยแพร่ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนในระดับชั้นอื่นได้เข้ามาศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ให้เข้าใจก่อนการนำไปใช้ จะทำให้ได้ประโยชน์สูงสุด

1.2 ก่อนจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ ครูผู้สอนควรชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง และเกณฑ์การประเมินต่างๆ ในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์ในการเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นตอน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือร่วมใจ เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ เช่น ทักษะด้านการฟัง พูด ทักษะด้านการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Online เพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยใช้ Digital Platform เช่น Google Classroom, Google Meet, Zoom, Line Group เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันแบ่งปันความคิด ข้อมูล หรือนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน และใช้ Application เช่น Topworksheet, Liveworksheet ในการสร้างใบงาน หรือใบความรู้ให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐนิช จุยกาวงค์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อคณิตศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 14(1). 15-23.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). **การจัดการเรียนรู้แบบ active learning**. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2541). **แนวคิดและแนวทางของการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์, อารี สาริปา, และ สุพัฒน์ บุตรดี. (2560). ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 17(2). 163-173.
- ยงยุทธ อังคสกุลฤกษ์. (2559). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กระบวนการ 5 ขั้นที่มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์และทัศนคติการเรียนรู้เชิงรุกของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพาพร นอกเมือง และพรพิมล แวงกลาง. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ. **วารสารครุศาสตร์สาร**. 14(2). 61-70.
- สำนักงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2557). **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อดิเรก นวลศรี และปิยนันต์ คล้ายจันทร์. (2560). การศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนนทบุรี. **วารสารสุทธิปริทัศน์**. 31(97). 178-192.
- อรชร วัฒนกุล. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต**. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Best, J. W. (1977). **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice hall Inc.
- Kagan, S. (1994). **Cooperative learning**. CA: Kagan Publishing.
- Yusuf, Q. and Z. Jusoh. (2019). Cooperative learning strategies to enhance writing skills among second language learners. **International Journal of Instruction**. 12. 1399-1412.

รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน
บ้านดอยแสง*

A TEACHER DEVELOPMENT MODEL FOR ENHANCING EFFECTIVENESS IN
PROMOTING LITERACY AMONG BORDER PATROL POLICE SCHOOL STUDENTS: A
CASE STUDY OF BAN DOI SAENG BORDER PATROL POLICE LEARNING CENTER

¹คมศิลป์ ประสงค์สุข Komsin Prasongsuk ²ประพันธ์ ธรรมไชย Prapun Thammachai
³วินัย ไชยวงศ์ญาติ Winai Chaiwongyart ⁴ณัฐพร จักรวิเชียร Nattporn Chugwichean
⁵วีรวิทย์ ปิยนนท์ศิลป์ Weerawit Piyanonthasin ⁶พงศ์กร ทิพย์ปัญญา Pongkorn Thippanya
⁷พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiroj

^{1, 2, 3, 4, 5, 6}มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

⁷มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author Email: kom4886@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน คือ ครูใหญ่ 24 คน และครู 127 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน คู่มือการใช้รูปแบบ และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง ประกอบด้วย คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครู 2) เป้าหมายการพัฒนา 3) หลักสูตรการพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา 5) การดำเนินการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนาครู ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การอ่านออกเขียนได้, ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the current situation and the need for teacher development to increase the effectiveness of promoting literacy among students at Border Patrol Police School 2) to develop of teacher development model to increase the effectiveness in promoting literacy among border patrol police school students: a case study of Ban Doi Saeng border patrol police school learning center. The research and development (R&D) were 151 samples, 24 principals and 127 teachers, by simple random sampling. The research tools were questionnaires, interview forms, assessment forms, model manuals, and data record form. Data were analyzed by statistical values, including percentage, mean, standard deviation, and content analysis. Results showed that: 1) the current situation for teacher development to increase the effectiveness of promoting literacy among students at Border Patrol Police School overall is at a low level, the need for teacher development to increase the effectiveness of promoting literacy among students at Border Patrol Police School overall, it was at a high level. 2) Teacher development model for enhancing effectiveness in promoting literacy among border patrol police school students: a case study of Ban Doi Saeng border patrol police school learning center consisting of: (1) a study of current conditions and teacher development needs; (2) development goals, (3) development curriculum, (4) development method, (5) development implementation, and (6) teacher development evaluation. This will be useful in developing the teaching and learning process of teachers. Make students learn a variety ready to grow to be the next important force of the nation.

Keywords: Teacher Development, Literacy Border, Patrol Police Learning Center

บทนำ

ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) พบว่า การปฏิรูปการศึกษามีหัวใจสำคัญคือ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เพราะการปฏิรูปการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนจากรูปแบบเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการบอกความรู้และการควบคุมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการได้นำประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เกี่ยวกับการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครูตั้งแต่การดึงดูดคัดสรร ผู้มีความรู้ความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบ

การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเป็นผู้สร้างครูรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

การอ่านและการเขียนจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อกิจธุระ การประกอบอาชีพ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน การประกอบกิจกรรมต่างๆ ก็ต้องอาศัยทักษะด้านการอ่านและการเขียนทั้งสิ้น การอ่านและการเขียนจึงควรดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนเราจะต้องอ่านออกเขียนได้เพื่อให้การติดต่อสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นการแก้ปัญหาอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ของผู้เรียนควรต้องเริ่มต้นด้วยการหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเสียก่อน เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์และแก้ปัญหาให้ตรงจุดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งปัญหาอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาด้านหลักสูตร ด้านครอบครัว ความพร้อมและระดับสติปัญญาของเด็ก วิธีการสอนของครู รวมถึงการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ซึ่งมีผลการศึกษาชี้ชัดว่านักเรียนจะเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถ้าผู้ปกครองร่วมกันดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความเข้าใจ อ่านหนังสือร่วมกับบุตรหลานของตนสม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบุตรหลาน โดยเฉพาะในช่วงวัยเริ่มเรียน แม้กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง แต่จากกระแสสังคมยังคงมีภาพสะท้อนให้เห็นอีกว่า นักเรียนบางคนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ยังอ่านเขียนไม่คล่อง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาบางคนยังคงมีปัญหาเรื่องความเข้าใจการอ่าน มีความอ่อนด้อยเรื่องการเขียน หรือบางคนจบระดับอุดมศึกษาแต่ความรู้ความสามารถด้านการอ่านการเขียนยังคงเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติงาน จะเห็นว่าการอ่านออกเขียนได้จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำนายครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่สอนภาษาไทยจะได้รับการกล่าวโทษเสมอว่าสอนอย่างไรเด็กถึงอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ได้ ดังนั้นคงไม่สายเกินไปหากครูผู้สอนจะหันมาทบทวนความเป็นครูที่มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา คงต้องร่วมด้วยช่วยกันด้วยทุ่มเทเวลา แรงกาย แรงใจ ด้วยความเสียสละอย่างมาก เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และเมื่อเด็กอ่านออกเขียนได้แล้ว มิใช่จะหยุดเพียงเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องจนถึงขั้นอ่านคล่อง เขียนคล่อง และสามารถอ่านเชิงคิดวิเคราะห์ได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

การแก้ไขปัญหการอ่านออกเขียนได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่องเขียนไม่คล่องในขณะนี้ปัญหานี้เป็นปัญหาเร่งด่วน ที่ครูผู้สอนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนภาษาไทย ต้องร่วมมือร่วมใจแก้ไขเพื่อให้เยาวชนผู้เป็นอนาคตของชาติ มีการพัฒนาหรือได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยเหตุที่ว่า หากเยาวชนของเราอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสรรพวิชาต่างๆ ก็ย่อมจะมีดมน เพราะทักษะการอ่านออกเขียนได้เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเยาวชนในการรับสารส่งสาร นอกเหนือจากทักษะฟัง ดู พูด ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันเพราะภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญที่เยาวชนต้องใช้เพื่อการแสวงหาความรู้ ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต

จากการที่บุคลากรสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอนได้ให้บริการวิชาการ อนุรักษ์การเรียนรู้ ดอยตุง ปีการศึกษา 2563 ด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสารข้อมูลสารสนเทศ โดยรวมพบว่า ครูยังขาดเทคนิค วิธีการ ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ครูควรได้รับการพัฒนาเพื่อที่จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่องให้สูงขึ้น จึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development-R&D) มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร คือ ครูใหญ่และครูโรงเรียน ตชด. สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 ประกอบด้วยครูใหญ่ 27 คน และครูผู้สอน จำนวน 194 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูใหญ่ และครูผู้สอนโรงเรียน ตชด. สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 จำนวน 151 ประกอบด้วยครูใหญ่ 24 คน และครูผู้สอน 127 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายตามเกณฑ์ของ Krejcie & Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (rating scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3) แบบประเมินพฤติกรรมการอ่าน และการเขียนของนักเรียน แบบประเมินผลสัมฤทธิ์การอ่าน และการเขียนของนักเรียน และแบบประเมินครูผู้เข้ารับการพัฒนา 4) คู่มือการใช้รูปแบบ และ 5) แบบบันทึกข้อมูล

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฐานทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง มีคุณภาพมีความเหมาะสม มีความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) 4) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (index of Item objective Congruence: IOC) 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับครูใหญ่ และครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 30 ชุด 6) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากหนังสือ บทความ งานวิจัย และ website 2) แจกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ และความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน กับกลุ่มตัวอย่าง 3) บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้แปลผลคะแนนของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง

1.1 ผลการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ความหมายของการพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม มีบุคลิกภาพดี ทั้งภายในและภายนอก สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม จนส่งผลให้เกิดเป็นสมรรถนะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานภายในองค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การพัฒนาครูเป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เป็นการช่วยยกระดับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา และเป็นกำลังสำคัญหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพสูงสุด ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้น การพัฒนาครูเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรทุกแห่ง เนื่องจากระบบสังคมในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกัน ทำให้ทุกองค์กรต้องสร้างผลผลิตที่ดีออกมาให้เพียงพอต่อความต้องการของสังคมโดยเฉพาะองค์กรด้านการจัดการศึกษา ปัจจัยที่องค์กรจะสามารถสร้างผลผลิตคือผู้เรียนมีคุณภาพออกมาได้ บุคลากรในองค์กรคือตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ดังนั้นครูในโรงเรียนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพได้ต้องพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นครูซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ การให้การศึกษาแก่นักเรียน ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้มีศักยภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทเชิงพื้นที่โดยองค์กรจะต้องวางแผน ดำเนินการพัฒนาสภาพบรรยากาศแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงานของบุคลากร เสมือนองค์กรมีชีวิตเพื่อให้บุคลากรมีความสุขกับการทำงานกับภาวะการเปลี่ยนแปลง 3) วิธีการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การประชุม การพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม เพื่อพัฒนาทัศนคติและบุคลิกของตน ให้เกิดความพึงพอใจพัฒนาทักษะในการทำงาน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม

การอ่านออกเขียนได้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น มา เพื่อเป็นสื่อในการพัฒนาและที่เกิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติแล้วมีความอยากรู้อยากลองจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ แล้วนำความรู้ใหม่ไปพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการวางแผนการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการอ่านจากหนังสือ ตำรา วิทยุ โทรทัศน์ และ จาก YouTube เป็นต้น

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตำรวจชายแดนบ้านดอยแสง พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$) 2) ความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง โดยผู้วิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง เพื่อร่วมหารือ ประชุมวิเคราะห์ วิเคราะห์ วิธีการ ขั้นตอน และสรุปผล ซึ่งรูปแบบฯ ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน 2) เป้าหมายการพัฒนา 3) หลักสูตรการพัฒนา ได้แก่ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การผลิตและเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การจัดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การสร้างแรงจูงใจและการแนะนำผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในปกครอง และการประเมินผลการอ่านออกเขียนได้ 4) วิธีการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 5) การดำเนินการพัฒนา ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 6) การประเมินผลการพัฒนาครู ได้แก่ การประเมินความพึงพอใจครูและการประเมินผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนของนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมจากครูที่ผ่านการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง พบว่า โดยภาพรวม การพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน มีการปฏิบัติในระดับน้อย และมีความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ในเมื่อการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ครูใหญ่และครูผู้สอนทุกคนต่างให้ความสำคัญในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป เป็นไปตามหลักการวิจัยเชิงพัฒนาที่ต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาว่าต้องการพัฒนาในเรื่องใด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับการวิจัยของ สมปรารถนา แสนแก้ว (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความต้องการใน

การพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องบางประการกับผลการวิจัยของ ธนาพล บัวคำโคตร (2563) ที่พบว่า การพัฒนาครูเป็นภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ช่วยยกระดับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาและเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก

2. รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง ประกอบด้วย คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ 2) เป้าหมายการพัฒนา 3) หลักสูตรการพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา 5) การดำเนินการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนาครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการดำเนินงานต้องทราบสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นลำดับแรก ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย เลาหนีเชียร และคณะ (2540) ที่ได้กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ ความปรารถนาในหรือความต้องการ เป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่บุคคลนั้นต้องการ สำหรับวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาในครั้งนี้ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของ บุญสนอง พลมาตย์ (2545) ที่ผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนามากที่สุด คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ รองลงมา คือ การฝึกอบรมและการศึกษาดูงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง ประกอบด้วย คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ 2) เป้าหมายการพัฒนา 3) หลักสูตรการพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา 5) การดำเนินการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนาครู ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาครู ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูผู้สอนเกิดความตื่นตัว และศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น

เอกสารอ้างอิง

- ธนาพล บัวคำโคตร. (2563). แนวทางพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาน.
- บุญสนอง พลมาตย์. (2545). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมปรารถนา แสนแก้ว. (2552). ปัญหาและความต้องการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุทัย เลาหิเชียร และคณะ. (2540). เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(30). 608.

การพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียน กลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION USING 5W1H TECHNIQUE WITH FLIPPED CLASSROOM FOR STUDENTS IN MATHAYOMSUKSA 6

¹ธนิตฐา สุทนธ์ Thanitthah Suthon ²วิภารัตน์ มุสิกะเจริญ Wiparat Moosikajaroen

³นพวรรณ ฉิมรอยลาภ Nopphawan Chimroylarp

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: thanitthah.s@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร จังหวัดสิงห์บุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H จำนวน 5 แผน เวลา 10 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.70 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23-0.73 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.60 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ, ห้องเรียนกลับด้าน, เทคนิค 5W1H

Abstract

The purposes of this research article were to: 1) compare reading comprehension skills by using the 5W1H for Matthayomsukka 6 with flipped classroom; and 2) study to the satisfaction of students towards the teaching method of the flipped classroom with 5W1H Technique. The sample group was 30 students in Matthayomsuksa 6 at Thachangwitthayakarn School in Academic Year 2021; semester 2 by using Cluster Sampling. Research instruments consisted of 1) Lesson plans; 2) an English reading comprehension test before and after receiving the learning arrangement with reliability of 0.70, difficulty level between 0.23-0.73 and discrimination index between 0.20-0.60. 3) a questionnaire on students' satisfaction with the learning management method. The statistics used were; mean, standard deviation and t-test dependent. The research results were as follows; 1) The posttest of English reading comprehension in Matthayomsuksa 6 after studying with flipped classroom with 5W1H technique were higher than pretest with a statistically significant difference at 0.05 level. 2) The students' overall satisfaction with learning by using flipped classroom with 5W1H technique was found to be at the greatest possible level.

Keywords: English Reading Comprehension, Flipped Classroom, 5W1H Technique

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ความบันเทิง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลายและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมถึงเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่าย กว้างขวางขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

จากความสำคัญของภาษาต่างประเทศตามที่กล่าวมานี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศทุกช่วงชั้น เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นรากฐานและเตรียมความพร้อมในการเรียนของเยาวชนรุ่นใหม่ ให้สอดคล้องกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถพัฒนาความคิดและมองโลกกว้างขึ้น โดยมีความคาดหวังว่า เมื่อนักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง

ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา นักเรียนจะมีความรู้ความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งทักษะการอ่านซึ่งเป็นทักษะที่ให้ประโยชน์สำหรับการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

ทั้งนี้สิ่งที่มีความสำคัญและช่วยให้การอ่านประสบความสำเร็จ ก็คือความสามารถในการอ่านและความเข้าใจในการอ่านโดยเฉพาะความเข้าใจในการอ่านนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การอ่านจะไม่เกิดประโยชน์หากผู้อ่านไม่เข้าใจเรื่องที่ตนอ่าน ซึ่งสมุทร เช่นเชาวนิช (2549) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นความสามารถที่จะอนุมานข้อสนเทศ หรือความหมายอันพึงประสงค์จากสิ่งที่อ่านมาแล้ว ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งความเข้าใจนี้เป็นเรื่องที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการศึกษา และประสบการณ์ต่างๆ ในหลายๆ ด้านของแต่ละคน และถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการอ่าน ถ้าอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจใดๆ เลย ก็อาจกล่าวได้ว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น โดยนวัตกรรมที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านนั้น ก็คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งเป็นการตั้งประเด็นคำถาม และตอบเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม 6 ประเภทตามความคิดของ Bloom (1961) ได้แก่ 1) Who (ใคร) เช่น ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง 2) What (อะไร) เกิดอะไรขึ้นบ้าง มีอะไรเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้บ้าง 3) Where (ที่ไหน) เช่น เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน 4) When (เมื่อไร) เช่น เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อไร เวลาอะไร 5) Why (ทำไม) เหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นี้ ทำไมเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น 6) How (อย่างไร) เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5W1H จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้น (กรองทิพย์สุราตะโก, 2559) นอกจากนี้การตั้งคำถามจะทำให้เราได้คำตอบในแต่ละประเด็นแต่ละข้อของคำถาม อีกทั้งยังสามารถช่วยให้แยกแยะส่วนประกอบย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว และเนื้อหาต่างๆ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร และสามารถสรุปประเด็นของเรื่องที่อ่านได้เพราะปัญหาที่พบในปัจจุบัน นักเรียนไม่สามารถแยกแยะหรือจับประเด็นของเรื่องได้ ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะเทคนิคการสอนของครูที่ยังไม่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเทคนิคนี้ในการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านจับประเด็นของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจากการสอนในห้องเรียนโดยปกติ ไม่สามารถแก้ไขปัญหการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามจากบทความที่อ่านได้ ตอบไม่ตรงประเด็น จึงนำเอาเทคนิค 5W1H มาใช้ในการตั้งคำถาม

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งของสังคมโลก การเตรียมความพร้อมทางการศึกษาของครูควรมีความสอดคล้องกับการใช้ชีวิตในช่วงศตวรรษที่ 21 โดยผ่านการเรียนการสอนแบบใหม่ เป็นการเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลายและเข้ากับสังคมโลกในปัจจุบัน รูปแบบการเรียนการสอนที่ประยุกต์จากการเรียนการสอนเชิงรุก และเป็นรูปแบบการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยวิจารณ์ พานิช (2557) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านไว้ดังนี้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยกระดับคุณค่าของความเป็นครู คือ ครู ไม่สอนแบบถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์โดยตรงอีกต่อไป แต่ถ่ายทอดผ่านวิดีโอที่สั้นๆ 15-20 นาที ให้นักเรียนได้เรียนสาระความรู้ที่บ้าน ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กที่เรียนช้าได้ดูซ้ำหลายครั้งได้ แล้วในวันรุ่งขึ้น นักเรียนก็ได้ทำโจทย์หรือกิจกรรมเพื่อฝึกใช้ความรู้ที่นั้น เกิดกระบวนการ “เรียนรู้โดยลงมือทำ” (Learning by Doing) ที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกและรู้จริงโดยครูเปลี่ยนไปทำหน้าที่ “ครูฝึก” หรือ โค้ช ทั้งนี้ห้องเรียนกลับด้านก็คือกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหา (Lecture) ในห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกแก้โจทย์ปัญหา และประยุกต์ใช้จริง ส่วนการบรรยายจะอยู่ในช่องทางอื่นๆ เช่น วิดีโอ วิดีโอออนไลน์ podcasting หรือ screen casting ฯลฯ ซึ่งนักเรียนเข้าถึงได้

เมื่ออยู่ที่บ้านหรือนอกห้องเรียน ดังนั้น การบ้านที่เคยมอบหมายให้นักเรียนฝึกทำเองนอกห้องจะกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในห้องเรียน และในทางกลับกัน เนื้อหาที่เคยถ่ายทอดผ่านการบรรยายในห้องเรียนจะเปลี่ยนไปอยู่ในสื่อที่นักเรียนอ่าน-ฟัง-ดู ได้เองที่บ้านหรือที่ไหนๆ ก็ตาม (Kachka, 2012) ครูอาจตั้งใจหรือให้นักเรียนสรุปความเนื้อหานั้นๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และนำมาอภิปรายหรือปฏิบัติจริงในห้องเรียน

ห้องเรียนกลับด้านเป็นการพลิกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยนักเรียนจะใช้เวลาทำความเข้าใจเนื้อหาการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต และเปลี่ยนบทบาทของห้องเรียนให้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรม และทำการบ้าน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวคิดของห้องเรียนกลับด้านจึงอาจเป็นสิ่งที่คุณครูหลายคนยังไม่คุ้นชิน แต่คุณครูก็สามารถสร้างห้องเรียนกลับด้านได้ง่ายๆ และมีประสิทธิภาพทั้งในชั้นเตรียมสื่อฯ แบบออนไลน์ ชั้นกิจกรรมในห้องเรียน และชั้นทบทวน เพื่อต่อยอดการสอนให้ประสบความสำเร็จยิ่งกว่าเดิม

จากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่า การอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะหนึ่งของการอ่านที่นักเรียนกำลังประสบปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา นักเรียนสามารถอ่านออกแต่ไม่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนต่ำในรายวิชาการอ่านจับใจความ และจากที่ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร ทำให้ทราบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (ONET) ประจำปีการศึกษา 2562 ระดับประเทศ มีผลคะแนนการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษลดลงเมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2561 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนขาดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ เนื่องจากข้อสอบของแบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (ONET) นั้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอ่านคิดวิเคราะห์ หาใจความสำคัญของเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนจึงขาดความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์คำถาม และไม่สามารถทำการคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ด้วยตนเอง (โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร, 2563) ซึ่งความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญนั้นเป็นการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และนำความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นมาสรุป อีกทั้งยังสามารถแยกแยะส่วนประกอบย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือ เนื้อหาต่างๆ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร โดยการใช้คำถามแบบวิเคราะห์ความสำคัญ ความสัมพันธ์และหลักการ ดังนั้นการใช้แบบฝึกเพื่อช่วยพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการตั้งคำถาม ฝึกแยกแยะส่วนประกอบย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่างๆ ได้ โดยแนวทางการแก้ปัญหาที่นักเรียนต้องฝึกให้นักเรียนได้อ่านหาใจความสำคัญ ซึ่งผู้สอนสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน

จากข้อมูลดังกล่าว ในฐานะครูผู้สอนจึงสนใจที่จะพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้ศึกษาเนื้อหาจากวิดีโอ รวมถึงเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนสามารถนำการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนต่างชั้นหรือในรายวิชาอื่นๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 คน ประกอบด้วย ห้องเรียนที่ 1 จำนวน 30 คน ห้องเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H จำนวน 5 แผน เวลา 10 ชั่วโมง

- 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

- 2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ดำเนินการทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

- 3.2 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ให้แก่นักเรียน

- 3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ใช้เวลา 10 คาบเรียน โดยใช้เวลาเรียนตามปกติ คาบเรียนละ 50 นาที

- 3.4 ดำเนินการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ หลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H

- 3.5 ดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H หลังเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.6 วิเคราะห์และประเมินผลการทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ และ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากการที่ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในประเด็นความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้และการประเมินผล

4.2 วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร จำนวน 30 คน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และค่าที (t-test)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยการใช้การแปลผลมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert แบบ 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ โดยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 21.23, S.D. = 3.35) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 13.33, S.D. = 3.20) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	30	30	13.33	3.20	-19.64*	0.00
หลังเรียน	30	30	21.23	3.35		

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยภาพรวมพบว่า เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นราย

ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อ 4 ด้านผู้สอน และอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 ด้านเนื้อหา และ ข้อ 2 ด้านบรรยากาศ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.44) ลำดับที่ 2 ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.49) ลำดับที่ 3 ด้านบรรยากาศ ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.60) และลำดับที่ 4 ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.64) ตามลำดับ ซึ่งโดยภาพรวมการนำเทคนิค 5W1H มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิค 5W1H จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยภาพรวม

ความพึงพอใจของนักเรียน	N = 30		ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเนื้อหา	4.38	0.64	มาก	4
2. ด้านบรรยากาศ	4.40	0.60	มาก	3
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.75	0.44	มากที่สุด	1
4. ด้านผู้สอน	4.67	0.49	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.57	0.53	มากที่สุด	

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาคำอ่านจับใจความในการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 21.23, S.D. = 3.35) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 13.33, S.D. = 3.20) อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นการนำเอาเทคโนโลยีในปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้นอกห้องเรียนด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้ซ้ำได้หลายครั้ง เพื่อเป็นการเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งห้องเรียนกลับด้านนั้นได้ให้ระยะเวลาและการเตรียมการกับผู้เรียน ซึ่งภายในคาบเรียนทำให้ผู้เรียนมีเวลาในการฝึกฝน ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น มีการนำสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และร่วมกันคิดวิเคราะห์ โดยบทบาทของครูผู้สอนในการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นการสร้างคำถามให้เกิดขึ้นแทนการเป็นผู้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังสอดคล้องกับบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2545) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้น จากวัสดุอุปกรณ์หรือจากสื่อการเรียนการสอน เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าความรู้ที่ได้จากครู ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับเป็นความรู้ที่สมบูรณ์ ในการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลายและกว้างขวางเพียงพอที่จะช่วยให้นำมาคิดไตร่ตรองจนสร้างเป็นความรู้ใหม่ที่มีความหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Joseph (2013) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพ

ของการใช้วิดีโอการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลับด้าน พบว่า การเรียนรู้แบบกลับด้านส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและ เน้นความสำคัญของเนื้อหาและความเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนการสอนแบบกลับด้านมีศักยภาพที่จะปฏิวัติการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพวัฒน์ เก้มกาแมน (2558) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วย บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วยบทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลใหม่ๆ ที่นักเรียนสงสัยและแตกต่างจากที่ครูสอนในห้องเรียนได้ด้วยตนเอง อีกทั้งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองล่วงหน้า จึงทำให้ในคาบเรียนนักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติ ทำแบบฝึกหัด ใบงาน โดยมีครูคอยให้คำแนะนำและปรึกษาจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลยา เมาะราศรี (2556) และลลันลลิต เอี่ยมอานวย (2556) ที่ศึกษาการสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

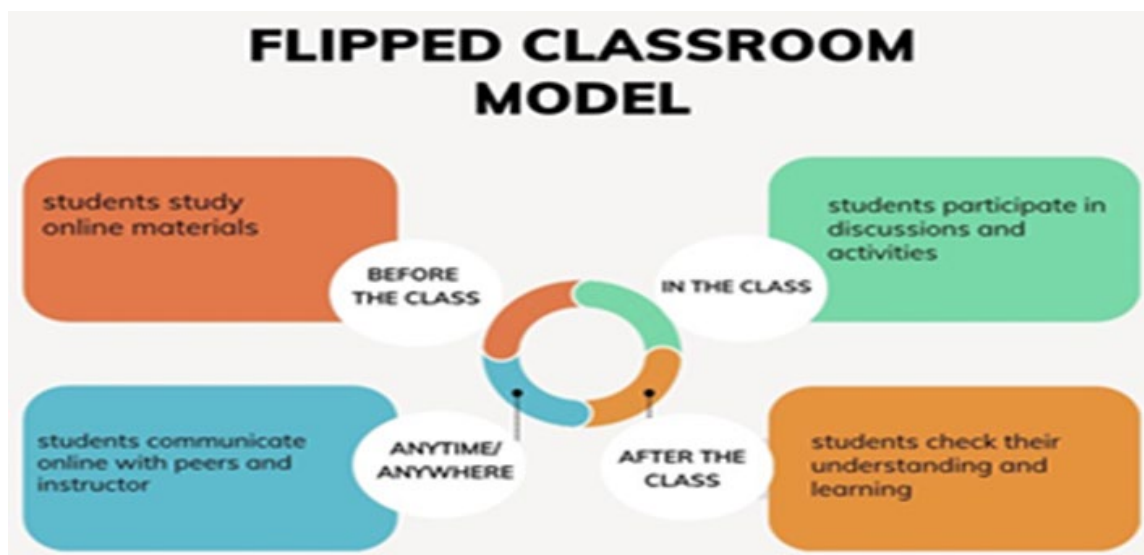
2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับเทคนิค 5W1H พบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อ 4 ด้านผู้สอน และอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 ด้านเนื้อหา และ ข้อ 2 ด้านบรรยากาศ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านผู้สอน ลำดับที่ 3 ด้านเนื้อหา ลำดับที่ 4 ด้านบรรยากาศ โดยการนำเทคนิค 5W1H มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้เทคนิค 5W1H จัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.40 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน เสริมสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน และการจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ทำให้นักเรียนกล้าพูดและกล้าแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้คำถามว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน โดยผู้สอนจะป้อนคำถามในลักษณะต่างๆ ที่เป็นคำถามที่ดี สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียน ถามเพื่อให้ผู้เรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือการประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามเหล่านั้น และสอดคล้องกับแนวคิดของวิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2549) ได้กล่าวว่า การตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม 6 ประเภทตามความคิดของ Bloom เพื่อให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ 1) Who (ใคร) 2) What (อะไร) 3) Where (ที่ไหน) 4) When (เมื่อไร) 5) Why (ทำไม) 6) How (อย่างไร)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการอ่านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการเรียนการสอนแบบห้องเรียนปกติและห้องเรียนกลับด้าน

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมตามปกติ

การเรียนการสอนแบบปกติ ครูเป็นผู้บรรยายเนื้อหาในชั้นเรียน ส่วนนักเรียนเป็นผู้ฟังและจดบันทึกเนื้อหาที่เรียน จากนั้นครูมอบการบ้านให้นักเรียนกลับไปทำตามตามที่ครูสอน ทั้งนี้ นักเรียนอาจตามไม่ทัน ไม่เข้าใจในเนื้อหาและไม่กล้าถามครู และอาจจะไม่มีช่องว่างให้ถามเนื่องจากเนื้อหาเยอะอัดแน่นในเวลาจำกัด เมื่อกลับมาบ้าน ทำการบ้านก็ไม่ได้ เลยต้องลอกเพื่อนจึงไม่มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน จึงทำให้เกิดเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น

การจัดการเรียนการสอนแบบ Flipped Classroom เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบคล้ายกับการสอนออนไลน์ นักเรียนเรียนรู้บทเรียนจากวิดีโอการสอนและศึกษา คิด วิเคราะห์ ด้วยตนเองจากที่บ้าน ก่อนมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ ในห้องเรียน ซึ่งเทคโนโลยีมีส่วนช่วยให้การสอนในห้องเรียนกลับด้านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนกลับด้าน ที่คุณครูสามารถนำไปปรับใช้เพื่อช่วยให้มีเวลามากขึ้นในการเตรียมแผนการสอน วัดและประเมินผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะและเอาใจใส่กับนักเรียนมากขึ้น อีกทั้งนักเรียน มีเวลามากพอที่จะดูวิดีโอ สามารถปรึกษากับเพื่อนหรือครูออนไลน์ได้หรือสามารถหาความรู้เพิ่มเติมหรือประเด็นที่สงสัยได้ด้วยตนเอง ไม่มีการบ้าน แต่จะมาร่วมทำกิจกรรมในห้องเรียนร่วมกับเพื่อนๆ มีครูคอยให้คำปรึกษาตลอดเวลา ได้ลงมือปฏิบัติ ได้โต้ตอบกับเพื่อนและครูผู้สอน ซึ่ง Flipped Classroom เป็นการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา บวกกับการจัดกิจกรรมในห้องเรียน เนื่องจากเวลาในห้องเรียนมีจำกัด การที่จะให้นักเรียนเข้าใจในหลักการความรู้บางอย่างอาจมีเวลาไม่พอ ดังนั้นการศึกษาความรู้จากการสอนผ่านวิดีโอที่ครูได้บันทึกไว้แล้ว รวมทั้งการอ่านหนังสือเพิ่มเติม ปรึกษาเพื่อนหรือครูออนไลน์ สามารถทำได้ล่วงหน้าก่อน

ห้องเรียน ส่วนเวลาในห้องเรียน ครูก็สร้างสภาวะแวดล้อมให้เหมาะกับการจัดกิจกรรมที่ออกแบบไว้ เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรม และครูคอยให้คำแนะนำหลักการที่เข้าใจยาก หรือปัญหาที่เด็กพบ วิธีนี้จะทำให้เด็กเข้าใจความรู้ และเชื่อมโยงในหลักการมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาในการสอนอ่านภาษาอังกฤษให้มีความเหมาะสมตามระดับชั้น และตามความสามารถของผู้เรียน เนื้อหาสาระควรมีความทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่ควรเลือกบทความที่เก่าเกินไป ควรเลือกบทความที่เป็นที่สนใจของนักเรียน รวมทั้งเลือกการใช้สื่อในการสอนให้เข้ากับยุคสมัย และเป็นที่น่าสนใจของนักเรียน หรืออาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเรื่องที่จะอ่าน

1.2 ข้อคำถามที่ใช้ในการอ่านบทความแต่ละเรื่อง ควรครอบคลุม 5W1H เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ตอบคำถามได้หลากหลายในแต่ละเรื่องที่สอน

1.3 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนออนไลน์ นั้น เหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านกับวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนแบบอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิค 5W1H กับทักษะทางภาษาด้านอื่นๆ เช่น การเขียนสรุปความ การฟังอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้บทอ่านหลากหลายประเภท

2.3 ควรมีการศึกษากการพัฒนาการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรองทิพย์ สุราตะโก. (2559). ผลการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคนิค 5W1H และผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 16(1). 51-59.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชลยา เมาะราสี. (2556). ผลการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการสอนแบบย้อนกลับร่วมกับห้องเรียนกลับด้านบนเครือข่ายสังคม ในรายวิชาการวิเคราะห์และแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

นพวัฒน์ เก้มกาแมน. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านด้วยบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร. (2563). **รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี 2563**. สิงห์บุรี: โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร.
- ลัสน์ลลิต เอี่ยมอานวยสุข. (2556). **การสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิทัลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). **การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). **การสอนเพื่อพัฒนาการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: เหมการพิมพ์.
- สมุทร เช้นเชาวนิช. (2549). **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). **กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- Bloom, B.S. (1961). *Taxonomy of Education Objectives*. New York: David McKay.
- Joseph C. (2013). *The Effectiveness of Using Online Instructional Videos with Group Problem-Solving to Flip the Calculus Classroom*. California State University, Northridge.
- Kachka, P. (2012). *Educator's Voice: What's All This Talk about Flipping*. From <https://tippie.uiowa.edu/faculty-staff/allcollege/kachka.pdf> Retrieved January 15, 2015.

การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม
ของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร^{*}
THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATOR
COMPETENCY MODEL IN INNOVATIVE LEARNING MANAGEMENT FOR ELECTRONIC
PROFESSION TEACHERS IN INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION, BANGKOK

¹ปริญญ์ อินทรทวี Parinya Intaragave ²ภารดี อนันต์นาวิ Paradee Anannawee

³พงศ์เทพ จิระโร Pongthep Jiraro

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา St theresa international college, Thailand

Corresponding Author E-mail: intaragavee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หัวหน้าแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากการใช้ตารางของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิได้ จำนวน 51 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนารูปแบบฯ มี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มี 5 ด้าน ได้แก่ (1) สมรรถนะความเป็นผู้นำ (2) สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ (3) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ (4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม (5) สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ POLCD 3) ผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, สมรรถนะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม, ครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์, สถาบันการอาชีวศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to develop and evaluate the competency model of educational institution administrator in innovative learning management of electronics vocational teachers in Institute of Vocational Education, Bangkok. The research methods comprised of three steps: Step 1: Studying the current state, desirable state, and the need for competency of educational institution administrators in innovative learning management of electronics vocational teachers in Institute of Vocational Education, Bangkok, Step 2: Developing the school administrator's competency model in innovative learning management of electronics vocational teachers in Institute of Vocational Education, Bangkok, and Step 3: Conducting a pilot test and evaluating the feasibility and benefits of the model. The Sample group consists of executives of Vocational Education Institution, institute administrators, teachers, and heads of electronics department at vocational education institutes under Institute of Vocational Education, Bangkok. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's table and a stratified random sampling method with the result of 51 participants. The research tools used were questionnaires, interviews, and evaluations. The data were analyzed using basic statistics and content analysis. The research results indicated that: 1) the current state and necessity of educational institution administrators' competencies in innovative learning management of electronics profession teachers in Institute of Vocational Education, Bangkok were generally being practiced at a high level. 2) The developed model comprises of two components. The first component consists of five dimensions of competencies for educational institution administrators in managing innovation learning of electronics vocational teacher in Institute of Vocational Education, Bangkok, which are (1) Leadership (2) Strategic management (3) Learning management (4) Teamwork (5) Morality, Ethics, and Integrity. The second component is the process of managing innovative learning of electronics profession teachers, which is POLCD. 3) the overall evaluation results of the model are highly possible and beneficial.

Keywords: Model, Competency, Educational Institution Administrator, Innovative Learning Management, Electronic Profession Teachers, Institute of Vocational Education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2542 นั้นส่งผลให้เกิดการปฏิวัติด้านการจัดการการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนในการจัดการด้านการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนในชาติและสนับสนุนให้บุคคลสามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการจัดการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน สังคม เพื่อให้บุคคลในชาติเกิดคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2542) และจากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 กำหนดบทบาทหน้าที่ของการอาชีวศึกษาไว้ว่า การอาชีวศึกษา คือ กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี เป็นกระบวนการศึกษาที่ประกอบด้วยการศึกษาความรู้ และการฝึกอบรมวิชาชีพผสมผสานกันเพื่อการเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษา และต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี โดยความร่วมมือกันในการจัดการศึกษาของชุมชน สังคม ตลอดจนถึงสถานประกอบการในการร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคน มีการระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อให้ได้กำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติงานที่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

การจัดการอาชีวศึกษายังต้องขึ้นอยู่กับทิศทางเศรษฐกิจของประเทศโดยจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สถานการณ์การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community – AEC) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการกำลังคนให้กับภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และกลุ่มบริการ ในนโยบายประเทศไทยแลนด์ 4.0 ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมีฐานคิดหลักคือเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น รวมทั้งแนวคิดเรื่องทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษา การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังได้นำกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของ

คนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติดิจิทัล การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ เสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนา SMEs สู่สากล การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมือง พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่ง ความมั่นคงและพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วน การพัฒนากับนานาชาติ ประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ มาเป็นแนวทางการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

ปัญหาสำคัญของการผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวศึกษา คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ส่งผลกระทบในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมที่หลากหลายด้าน ทั้งการใช้เทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงานคน การนำเครื่องจักรที่ทันสมัยทำงานในระบบอัตโนมัติมาใช้ในการผลิต ทิศทางของธุรกิจเน้นใช้แรงงานที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีเข้ามาควบคุมเครื่องจักรที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทดแทนการใช้แรงงานคนจำนวนมากเพื่อเร่งการผลิตตั้งในอุตสาหกรรมสมัยอดีต เน้นอุตสาหกรรมการออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ที่ให้มูลค่าผลตอบแทนสูง ใช้แรงงานน้อยต้นทุนต่ำ ปรับเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ที่เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างและผลิตสินค้าคุณภาพสูงและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้สูงกว่าการลงทุนในระบบอุตสาหกรรมเดิม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงต้องเร่งปรับเปลี่ยนวิธีการในการผลิตและพัฒนาากำลังคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

การจัดการการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาที่ต้องมีการฝึกทักษะทางด้านปฏิบัติ โดยกำหนดเป็นนโยบายการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี พ.ศ. 2562 และ 2563 กำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษา โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้เรื่องของการฝึกปฏิบัติจริง เน้นสร้างชิ้นงานนำไปสู่การสร้างสิ่งประดิษฐ์และต่อยอดเป็นนวัตกรรม จัดรายวิชาโครงการในแต่ละภาคเรียน โดยผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติสรสร้างนวัตกรรมหรือชิ้นงานจริง โดยลักษณะการจัดการศึกษาใช้วิธีการศึกษา ค้นคว้า สำรวจ ทดลอง ประดิษฐ์คิดค้น โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ กระตุ้นให้คำปรึกษา เพื่อให้ชิ้นงานในวิชาโครงการสำเร็จลุล่วง โดยนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน หลังจากนั้นสามารถนำชิ้นงานในโครงการนั้น ต่อยอดเป็นสิ่งประดิษฐ์ นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชนได้ (ชลัท อุตวรยิ่ง, 2558)

แต่ปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการการเรียนรู้ด้านการศึกษาอย่างถึงนั้น ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ก็คือ ผลกระทบสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ยังมีแนวโน้มการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องและขยายวงกว้างในหลายพื้นที่ ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกาศแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากเดิมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาใช้การจัดการเรียนรู้วิชาทฤษฎีในห้องเรียนทฤษฎีและวิชาปฏิบัติใน

โรงงาน มีการฝึกทักษะการปฏิบัติงานกับชิ้นงานหรืออุปกรณ์ของจริง โดยครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการควบคุมการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการการเรียนรู้ แต่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดปรับเปลี่ยนวิธีจัดการการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียน การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ การฝึกอาชีพ การประเมินผลการเรียนรายวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสถานศึกษาอาจกำหนดเวลาเรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียน เนื้อหาและกิจกรรมตามสมรรถนะโดยบูรณาการในลักษณะของกลุ่มวิชาอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และในสถานการณ์ที่มีประกาศเขตพื้นที่สถานการณ์ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาและประเมินผลตามหลักสูตร โดยใช้การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและความสะดวกเหมาะสมของสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงต้องเร่งปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ลักษณะ และวิธีการ ในการให้บริการทางการศึกษามาให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มีการบูรณาการระหว่างสาขาวิชา ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจและสื่อสารในมิติต่างๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัว สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก 2) สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) จะเป็น เครื่องมือสำคัญทางการศึกษา ช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา เสริมการติดต่อสื่อสารจากรูปแบบดั้งเดิม ครูและผู้บริหารโรงเรียนก็สมารถใช้ในการติดต่อสื่อสารกันเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การสอนและการจัดทำหลักสูตร นอกจากนั้นยังจะเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้อีกด้วย 3) โครงสร้างและจุดเน้นของห้องเรียน (structure and focus of classroom) จะเป็นห้องเรียนที่จัดให้ เหมาะสมกับแนวคิดใหม่ทางการศึกษาที่เปลี่ยนจากหลักสูตรที่เน้นตำราเรียน เป็นหลักสูตรที่เน้นประสบการณ์ จากการทำวิจัยเน้นสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ในเชิงรุก มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดหรือแจกจ่ายสารสนเทศเท่านั้น เน้นวัฒนธรรมการสืบค้นและความรู้มากกว่าการจดจำในสารสนเทศ 4) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) เป็นรูปแบบที่จะช่วยให้นักเรียนเตรียมตัวเพื่อการทำงานเป็นทีมต่อไปในอนาคต โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ (วิโรจน์ สารัตนะ, 2556) นอกจากนี้ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 3 สมรรถนะหลัก คือ 1) สมรรถนะด้านความรู้ (การบริหารงานวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา) 2) สมรรถนะด้านทักษะ (การบริหารงานวิชาการและการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้) 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะ (ภาวะผู้นำทางวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม) อันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีศักยภาพในการบริหารจัดการทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม (พระมหาญาณวฑฺฒน์ จิตวฑฺฒโน และศุขภิญญา ศรีคำไทย, 2565)

ด้วยเหตุดังกล่าว สถานศึกษาอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตกำลังคนทางด้านอาชีพร่วมกับสถานประกอบการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการแรงงานของประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องบริหารจัดการให้สถานศึกษา มีความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการและทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตผลิตภัณฑ์ในรูปแบบไปสู่การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม เน้นการเพิ่มมูลค่าด้วยเทคโนโลยี แต่ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้สถานการณ์การ

จัดการการศึกษาของสถานศึกษาต้องเปลี่ยนแปลง ต้องนำเทคโนโลยีทางการสื่อสารมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องสรรหาวัตกรรมการจัดการการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องมุ่งเน้นการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมให้กับครูผู้สอน ต้องเร่งเห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องพัฒนาทักษะ พัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครู เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้และทักษะปฏิบัติ ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เน้นการคิดค้น การประดิษฐ์ การผลิต ชิ้นงานเชิงนวัตกรรม ครูผู้สอนต้องเน้นการสอนเชิงประดิษฐ์คิดค้นอย่างจริงจัง เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติโดยการใช้นวัตกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้ ครูอาชีวศึกษาในยุค 4.0 ต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ความรู้จำเป็นสำหรับครูอาชีวศึกษานั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะการฝึกปฏิบัติและเจตคติที่ตีรวมถึงสมรรถนะและความสามารถพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับการศึกษา การประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ ในการเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นนักนวัตกรรมในอนาคต

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีความสนใจและต้องการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของการเป็นสถานศึกษาที่ใช้การจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีความสามารถในระดับสากล และเพื่อเป็นแบบแผนในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมเชิงนวัตกรรม ในสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสถานการณ์โลกปัจจุบัน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

1. การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำมากำหนดกรอบสมรรถนะของผู้บริหารในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หัวหน้าแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 13 วิทยาลัย รวมประชากร 59 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie; & Morgan (1970) ใช้การเลือกแบบสุ่ม จำนวน 51 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งและหน้าที่ในการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นชั้นภูมิต่างๆ และดำเนินการสุ่มผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ตามสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา 4 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 43 คน และ 3) ครูหัวหน้าแผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ 4 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และ/หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะของผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษา 3 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะของผู้บริหารจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครที่มีผลงานการบริหารงานเป็นที่ยอมรับ 3 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. ขั้นการร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความสามารถ จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2. ประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการดังนี้

1. สร้างคู่มือการทดลองใช้รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

2. การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สมรรถนะความเป็นผู้นำ	4.11	0.61	มาก
2. สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์	4.10	0.76	มาก
3. สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้	4.20	0.85	มาก
4. สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	4.11	0.84	มาก
5. สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ	4.34	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.82) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.85) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.84) สมรรถนะความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.61) และสมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.76)

1.2 ผลสรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปได้ ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการ การเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน P (Plan) 2) ขั้นการจัดองค์กร O (Organizing) 3) ขั้นการนำ L (Leading) 4) ขั้นการควบคุม C (Controlling) 5) ขั้นการพัฒนา D (Developing) ตามประเด็น ดังนี้ 1) สมรรถนะความเป็นผู้นำ 2) สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ 4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ซึ่งจากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ พบว่า ทั้ง 5 ด้าน ใช้กระบวนการ POLCD มาขับเคลื่อนบรรลุตามเป้าหมาย นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ได้เป็นอย่างดี

2. ผลการพัฒนารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยที่กระบวนการตามขั้นตอนของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) สมรรถนะความเป็นผู้นำ

2) สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ 4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม
5) สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

1. สมรรถนะของผู้บริหารด้านความเป็นผู้นำในการจัดการการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ชัดเจน และใช้ขับเคลื่อนองค์กรอย่างมุ่งมั่น 2) สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรให้ครูและบุคลากรเข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการจัดการการเรียนรู้ 3) สามารถกำหนดกลยุทธ์และแผนงานด้านจัดการการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม 4) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ แสดงบทบาทในการร่วมมือกันจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชาชีพอ่างลึกซึ้ง 5) สนับสนุน ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูและบุคลากร ด้วยการให้คำปรึกษา การมอบหมายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ 6) สามารถวางแผน ขับเคลื่อน ควบคุม และพัฒนาให้องค์กรเกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน 7) สนับสนุนให้องค์กรมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 8) สามารถชี้นำองค์กรและสังคมอย่างสร้างสรรค์

2. สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ในการจัดการการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ 1) ทักษะการคิดเชิงระบบ คิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ความเข้าใจในบริบทขององค์กร และสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ได้ 3) สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กรเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ 4) สามารถวางแผนปฏิบัติงานและแนวทางการปฏิบัติตามแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ได้ 5) สามารถคิดวิเคราะห์และเลือกแนวทางปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร 6) สามารถใช้กลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ 7) สามารถใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการ รับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ได้ 8) การปฏิบัติงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 9) สามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานภายใต้เงื่อนไข ของเวลาและสถานการณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ 10) สามารถประเมินแนวโน้มและเชื่อมโยงสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องมากำหนดกลยุทธ์ 11) สามารถนำแผนกลยุทธ์มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ขององค์กร

3. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ 1) สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเรียนรู้ 2) สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ในการจัดการการเรียนรู้ 3) สามารถนิเทศการจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษา 4) สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการการเรียนรู้ 5) สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา และการจัดการการเรียนรู้ 6) สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ในการจัดการการเรียนรู้ที่ถูกต้องให้แก่ครู 7) สามารถสร้างองค์ความรู้ในการจัดการการเรียนรู้ที่ถูกต้องให้แก่ครูผู้สอน 8) สามารถบริหารจัดการการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 9) สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 10) สามารถประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 11) สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ 12) สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 13) สามารถบริหารจัดการงานบริการผู้เรียน ให้เกิดประสิทธิภาพ 14) สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่างๆ 15) สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม และความสามัคคีในหมู่คณะ 16) สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงาน ได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ 17) สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาได้อย่างเพียงพอกับความต้องการของการจัดการเรียนรู้

4. สมรรถนะการทำงานเป็นทีม หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้ 1) การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อนร่วมงาน 2) การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม 3) การปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลาย 4) การเสริมแรงให้กำลังใจส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน 5) การ ยอมรับและชื่นชม ศักยภาพ และความสามารถของบุคลากร 6) สามารถออกแบบ สร้าง และพัฒนาทีมงานที่มี ประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง 7) มอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงศักยภาพได้ อย่างเต็มความสามารถ 8) ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีผลงานทางวิชาชีพให้ สาธารณชนได้รับทราบ

5. สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ มีพฤติกรรมบ่งชี้ 1) ความเป็นผู้นำเชิง คุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา 3) การบริหารงานและการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้หลักธรรมาภิบาล 4) เสียสละ อุทิศตน โดยเห็น ประโยชน์ขององค์กรเป็นสำคัญ 5) มีความซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 6) ส่งเสริมและ พัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่วงอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 1) การวางแผน P (Plan) 2) การจัดองค์กร O (Organizing) 3) การนำ L (Leading) 4) การ ควบคุม C (Controlling) 5) การพัฒนา (Developing)

3. ผลการทดลองใช้ขั้นทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่วงอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่วงอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ที่สุด ด้วยการสอบถามความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของผู้ใช้ ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดลองใช้ขั้นทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่วง อิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

คำถาม	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่วงอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร						
1. สมรรถนะความเป็นผู้นำ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. สมรรถนะการทำงานเป็นทีม	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

คำถาม	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5. สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณ	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
กระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์						
1. การวางแผน P (Plan)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การจัดองค์กร O (Organizing)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การนำ L (Leading)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
4. การควบคุม C (Controlling)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การพัฒนา (Developing)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.82) 2) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.85) 3) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.84) สมรรถนะความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.61) สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.76) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติตามแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและนโยบายของสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้กำหนดแนวนโยบายไว้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติในการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้ ประกอบกับการออกแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาตรงกับสภาพจริงในปัจจุบัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความรู้ ความเข้าใจถึงบทบาทของตนเองมากยิ่งขึ้น เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาเดช บุญเชิดชู (2553) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพ มีจำนวน 20 สมรรถนะ 101 คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม รูปแบบที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นรูปแบบบูรณาการพัฒนาเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ผ่านการพัฒนาสมรรถนะที่มีความต้องการพัฒนาสูง 5 ลักษณะ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการจัดระบบการปฏิบัติงาน ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างประกันคุณภาพความสามารถในการบริหาร

จัดการความรู้ในองค์กร ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงและความเป็นไปได้ของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุริรักษ์ คุ่มกลาง (2564) ได้วิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารมืออาชีพประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อย ดังนี้ 1) ด้านความรู้ 26 สมรรถนะย่อย 2) ด้านทักษะ 24 สมรรถนะย่อย 3) ด้านคุณลักษณะ 28 สมรรถนะย่อย 4) ด้านแรงจูงใจ 24 สมรรถนะย่อย 5) ด้านเจตคติ 28 สมรรถนะย่อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21 ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมมี 6 ปัจจัย 1) หัวข้อการฝึกอบรมทันสมัย 2) ความต้องการของผู้บริหารระดับนโยบายและยุทธศาสตร์ 3 ความต้องการหรือความจำเป็นของครูอาจารย์ที่มีต่อหลักสูตร 4) ความต้องการของผู้บริหาร 5) ความต้องการของชุมชนสังคม 6) ความต้องการด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีของสังคม

นอกจากนั้น Spencer & Spencer (1993) ได้ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารในอนาคต ประกอบด้วย 1) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) ต้องสามารถเข้าใจและคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพทั่วไป เข้าใจโอกาสการหาตลาด อุปสรรคในการแข่งขันการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือความสำเร็จ 2) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leading) ต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรที่ได้ปฏิบัติได้จริงและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการให้บุคคลในองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เขาเหล่านั้นอยากทำงานและทาสัญญาประชาคมร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น 3) การจัดการด้านความสัมพันธ์ (Relationship Management) ต้องมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเครือข่ายหลายๆ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้บริหารและหัวหน้าหน่วย เช่น บริษัทห้างร้านทั่วไป รวมถึงส่วนราชการต่างๆ สัมพันธภาพที่ว่านี้ไม่จำเป็นว่าต้องมีกับผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งที่ให้คุณให้โทษได้เท่านั้นแต่ใครก็ตามที่น่าจะเป็นประโยชน์กับเราต้องมีสัมพันธภาพที่ดีไว้เพื่อพึ่งพาอาศัย

2. รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) สมรรถนะความเป็นผู้นำ 2) สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ 3) สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ 4) สมรรถนะการทำงานเป็นทีม 5) สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

2.2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ 1) การวางแผน P (Plan) 2) การจัดองค์กร O (Organizing) 3) การนำ L (Leading) 4) การควบคุม C (Controlling) 5) การพัฒนา (Developing) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายทั้งสองหน่วยงานนี้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบสำหรับปฏิบัติงานของต้นสังกัดกับสถานศึกษา ที่ทำงานร่วมกัน มีการวางแผนงาน และติดตามผลการดำเนินงาน ตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้องค์ความรู้ในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การพัฒนาอย่างเป็นระบบ ชัดเจน ต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Spencer &

Spencer (1993) ได้ศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารในอนาคต ประกอบด้วย 1) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) ต้องสามารถเข้าใจและคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพทั่วไป เข้าใจโอกาสการตลาด อุปสรรคในการแข่งขันการวิเคราะห์ รู้จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์การของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือความสำเร็จ 2) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leading) ต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์การที่ได้ปฏิบัติได้จริงและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ให้บุคคลในองค์การและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปฏิบัติ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้เขาเหล่านั้นอยากทำงาน และหาสัญญาประชาคมร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น 3) การจัดการด้านความสัมพันธ์ (Relationship Management) ต้องมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเครือข่ายหลายๆ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้บริหารและหัวหน้าหน่วย เช่น บริษัทห้างร้านทั่วไป รวมถึงส่วนราชการต่างๆ สัมพันธภาพที่ว่านี้ไม่จำเป็นต้องมีกับผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งที่คุณให้โทษได้เท่านั้นแต่ใครก็ตามที่น่าจะเป็นประโยชน์กับเราต้องมีสัมพันธภาพที่ดีไว้เพื่อพึ่งพาอาศัย

นอกจากนั้นพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลปกรรม จันทไชย (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน พบว่า 1) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน 4) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ที่เปิดสอนในช่วงชั้นแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน 5) ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน 6) ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนมที่เปิดสอนในช่วงชั้นแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน 7) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 8) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 8 ตัวคือการนิเทศ และการประเมินผล การยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อองค์กร การจูงใจหรือความสามารถ ในการสร้างทิศทางด้วยตนเอง การประสานงาน การให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ความสามารถในการโน้มน้าวสมาชิกให้ทำงานประสบผลสำเร็จ ความสามารถในการประเมินและวินิจฉัยสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและความสามารถในการบริหารตนเอง 9) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านที่ต้องหาแนวทางพัฒนามีด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการจูงใจหรือความสามารถในการสร้างทิศทางด้วยตนเอง ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ด้านการประสานงาน ด้านความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อองค์กร ด้านการให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ ด้านความสามารถในการบริหารตนเอง ด้านยุทธวิธีทำให้

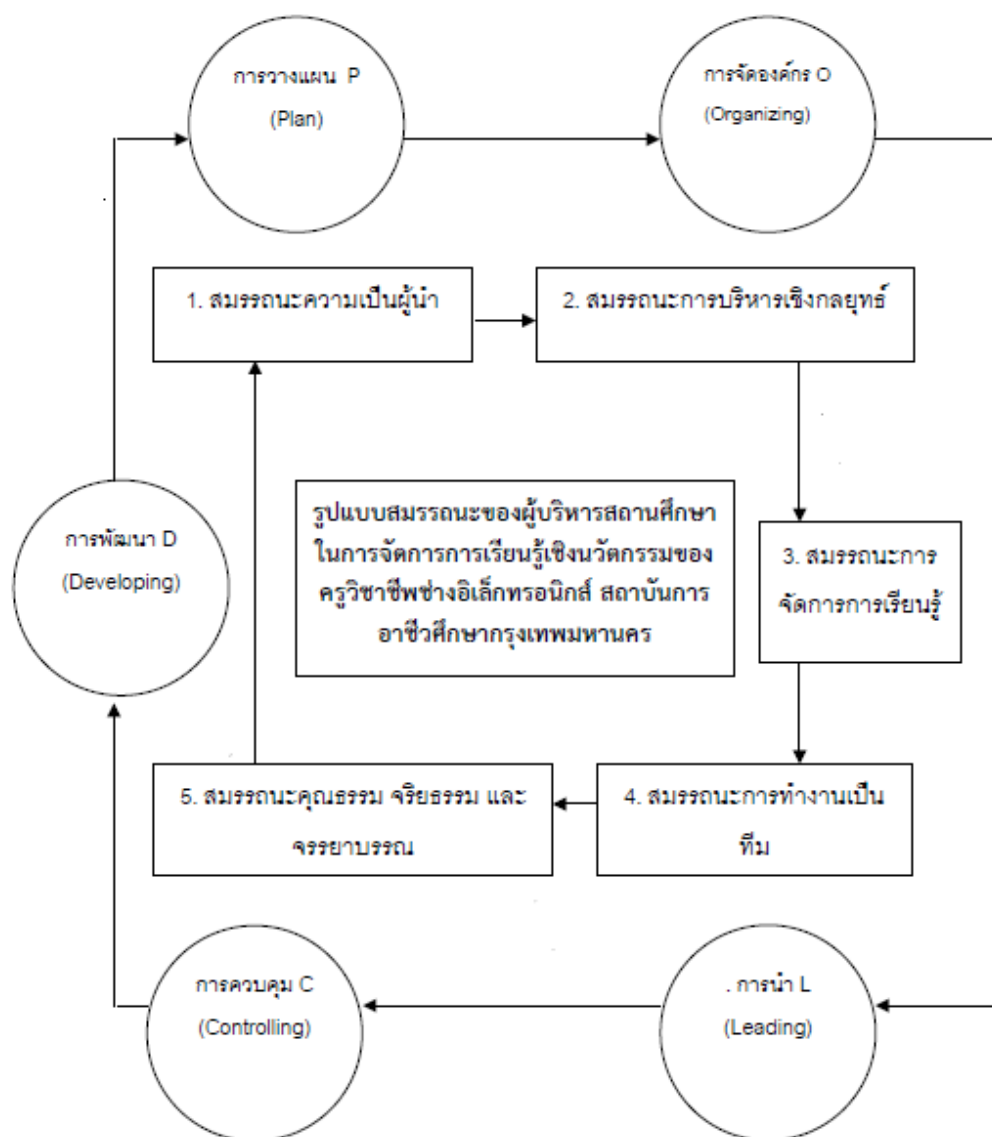
สมาชิกปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถในการประเมินและวินิจฉัยสถาน การณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ด้านความสามารถในการบริหารความขัดแย้งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ด้านความสามารถในการคิดและวางแผนกลยุทธ์ ด้านความสามารถการโน้มน้าวสมาชิกให้ทำงานประสบผลสำเร็จ ด้านการประเมินผู้เรียน และด้านการนิเทศและการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนวทางพัฒนาแล้ว

3. ผลทดลองใช้และประเมินรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู มีความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทักษะอาชีพ ให้มีความสำคัญ และให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี เกิดความพึงพอใจต่อการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนพิศ สิทธิธาดา (2552) ได้ศึกษารูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) สมรรถนะด้านวิชาชีพ 2 สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ 3)สมรรถนะด้านหน้าที่ 4 สมรรถนะด้านบุคคล และ 5) สมรรถนะด้านการบังคับบัญชา รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผลเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบที่มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร อันเป็นโครงสร้างของความคิดที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปแบบ ลักษณะเป็นแบบจำลองที่ออกแบบเพื่อแสดงถึงแนวความคิดของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณลักษณะต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาในการที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการจัดการการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้กับผู้เรียน จนครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการใหม่ๆ โดยการปรับใช้นวัตกรรมด้านการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียน การสร้างความรู้ การสร้างทักษะชีวิต การสร้างทักษะในวิชาชีพจนเกิดการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายกรอบสมรรถนะวิชาชีพในแต่ละรายวิชาของการจัดการเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร และรูปแบบดังกล่าวสามารถใช้เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำแนวความคิดนั้นแล้วยังคงผลลัพธ์ของการบรรลุเป้าหมายการจัดการการเรียนรู้ได้ สรุปองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย มีอธิบายดังนี้

1. สมรรถนะผู้บริหารในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพ เป็นความรู้ ทักษะ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกมาในการที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการจัดการการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของครูผู้สอน จนเกิดการประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ประกอบไปด้วยสมรรถนะความเป็นผู้นำ สมรรถนะการบริหารเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะการจัดการการเรียนรู้ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

2. การจัดการ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามนโยบายที่กำหนดไว้ อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยผ่านการอำนวยการประสานความร่วมมือกันของบุคลากร ในการดำเนินกิจกรรม ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

ขั้นการวางแผน P (Plan) การกำหนดเป้าหมายการจัดการการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดวิธีการ ขั้นตอนชัดเจน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการการเรียนรู้

ขั้นการจัดองค์กร O (Organizing) การกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง กำหนดบทบาท หน้าที่ ขอบข่ายงาน การมอบหมายหน้าที่ การจัดเตรียมงบประมาณ เครื่องมือ รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ในเรื่องของการจัดการการเรียนรู้

ขั้นการนำ L (Leading) ภาวะในการควบคุมกระบวนการจัดการการเรียนรู้ให้สำเร็จลุล่วง โดยการแสดงออกในด้านการสร้างแรงจูงใจการทำงาน การแสดงออกในด้านทักษะในการแก้ไขปัญหา ทักษะด้านการตัดสินใจ ของการจัดการการเรียนรู้

ขั้นการควบคุม C (Controlling) การควบคุม การติดตาม (Monitoring) และประเมินผลงาน (Evaluation) ให้การจัดการการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนการจัดการการเรียนรู้

ขั้นการพัฒนา D (Developing) การนำผลการติดตามและประเมินผล มาใช้เป็นแนวทางในการปรับแก้ไข และพัฒนาการจัดการการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหารและมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ

1.2 สถานศึกษาควรได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูแต่ละสาขาวิชาเป็นกลุ่มย่อย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในการพัฒนาการเรียนการสอนแต่ละสาขาของอาชีวศึกษา

1.3 สถาบันการอาชีวศึกษาในแต่ละสถาบันควรจัดประชุมร่วมกับภาคีเครือข่ายการศึกษาในแต่ละพื้นที่เพื่อจะได้พัฒนาสมรรถนะของการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ และเป้าหมายของการจัดการแต่ละสถาบันการอาชีวศึกษา

1.4 ควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับผู้บริหารเพื่อผลสัมฤทธิ์ที่สูงสุดในการใช้รูปแบบจากผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา เพื่อนำรูปแบบฯ ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and development) เพื่อนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งผู้บริหารในการศึกษาประเภทต่างๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ โดยเฉพาะสมรรถนะที่มีความต้องการด้านทักษะของผู้เรียนและมีความจำเป็นสูงเพื่อกำหนดกิจกรรมการพัฒนาให้มีรายละเอียดเฉพาะแต่ละสมรรถนะต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษากการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมของครูวิชาชีพช่างอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้ตรงกับเป้าหมาย ของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานให้บรรลุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ. (2564). รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(11). 288-301.
- ชลัท อุดมวรายิ่ง. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมรูปแบบการสอนวิชาโครงการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนโดยวิธีผสมผสาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชวนพิศ สิทธิธาดา. (2552). *รูปแบบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภาเดช บุญเชิดชู. (2553). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรیرักษ์ คุ่มกลาง. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(11). 244-54.
- พระมหาญาณวฑฺฒน์ จิตตวฑฺฒโน และศุภกัญญา ศรีคำไทย. (2565). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบรรณการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*. 3(1). 70-77.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ.
- ศิลปกรณ์ จันทไชย (2553) สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 2(4). 152-166.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2554-2559)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Spencer, L. M.; & Spencer, S. M. (1993). *Competency at Work: Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.

การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา *

DEVELOPMENT OF CORPORATE CULTURE IN THE DIGITAL ERA ACCORDING TO
SANGAHAVATHU PRINCIPLES IN PRIMARY SCHOOL, PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

¹จุฑามาศ รัชณจิตติบุรุษ Jutammat Ratchanachitborisoot

²พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phakhrukittiyanawisit

³พีรวัฒน์ ชัยสุข Peerawat Chaisouk

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Anniejtm5@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพวัฒนธรรมองค์กรยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ทำการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู 217 คน และใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตนาธรรม อุดมการณ์ วิธีการ กระบวนการต่างๆ รวมถึงพฤติกรรม ที่มีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอเป็นบรรทัดฐาน และสนับสนุนให้ทุกคนปฏิบัติตาม บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 3) แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามี เป็นการพัฒนาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมขององค์กร บูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 โดยการมีส่วนร่วมของทุกคน ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี บรรลุเป้าหมายสูงสุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร, โรงเรียนประถมศึกษา, หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

The purposes of this thesis were 1) to study the condition corporate culture in the digital era according to Sangahavathu principles in primary school, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 2) to study the method of corporate culture development in the digital era according to Sangahavathu principles in primary school, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 3) to propose guidelines for development corporate culture in the digital era according to Sangahavathu principles of primary schools Phra Nakhon Si Ayutthaya District. Mixed methods research was used combines the methods of quantitative and qualitative research. The questionnaire was used as a quantitative data collection tool from a sample of 217 teachers and an interview questionnaire was used to collect qualitative data from five experts. Quantitative data were analyzed by using descriptive statistics consisted of mean and standard deviation whereas qualitative data was analyzed by content analysis. Results found that 1) the condition corporate culture in the digital era according to Sangahavathu principles in primary school, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in all 4 aspects was at a high level. 2) the method of corporate culture development in the digital era according to Sangahavathu principles in primary school, Phra Nakhon Si Ayutthaya district, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, It consists of the development to bring about changes in intentions, ideology, methods, processes, and behaviors that are regularly practiced as the norm and encourage everyone to follow and integrate with the Sangahavathu principles. 3) the guidelines for development corporate culture in the digital era according to Sangahavathu principles of primary schools Phra Nakhon Si Ayutthaya District is development of the organization to change the organization culture Integrate with Sangahavathu principles with participation of everyone. Promote a good relationship between personnel in the organization itself and between the organization and personnel more. This will result in working with happiness, unity and achieving the highest goals.

Keywords: Corporate Culture, Primary School, Sangahavathu Principles

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เมื่อเทียบกับโลกในศตวรรษก่อนโดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและนวัตกรรม ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและเกิดการแผ่กระจายไปยังทุกแห่งอย่างรวดเร็ว แบบไร้ขีดจำกัดไม่เว้นแม้แต่ในประเทศไทย ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตสินค้าจนทำให้การขนส่งหรือส่งออกของสินค้าชนิดต่างๆ ในภาคของรายได้ทางอุตสาหกรรมนั้นกลับกลายมาเป็นส่วนที่เป็นรายได้หลักใหญ่ๆ ของประเทศ ส่งผลต่อเนื่องไปสู่อัตราความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าและที่สำคัญคืออัตราการรายได้ต่อหัวของประชากรภายในประเทศที่มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีตที่ผ่านมาจากการเจริญก้าวหน้าและการมุ่งเน้นทางด้านอุตสาหกรรมนั้น ทำให้ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า ประเทศชาติมั่งคั่ง แต่ถ้าหากลองมองย้อนดูให้แล้วจะพบว่าความเจริญก้าวหน้าบนวัตถุเหล่านี้เป็นล้วนแล้วแต่เป็นความเจริญก้าวหน้าที่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากความร่ำรวย ความมั่งคั่งความก้าวหน้าเหล่านี้ไม่ใช่มาจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมไทยอย่างแท้จริงหรือเป็นการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ไทยเป็นคนคิดค้นขึ้นมาเองได้ หากแต่มีการนำเข้าจากนานาอารยประเทศ เมื่อสภาวะการณ์ของโลกรวมทั้งเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งวงการอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในหลายๆ ครั้งจึงทำให้เกิดวิกฤตทางการเงินหรือทางด้านอื่นๆ อย่างรุนแรงและต่อเนื่อง สิ่งที่ได้กล่าวมานั้นนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ อย่างมากมายในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาทางการจัดการศึกษา ความล้มเหลวทางการศึกษาที่ไม่สามารถสร้างคนให้มีจิตใจที่ดีมีศักยภาพที่เพียงพอในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพประกอบอาชีพอย่างพอเหมาะและสามารถพัฒนาชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้น (ก่อการ ไชยสงคราม, 2561) องค์กรที่มีศักยภาพคือองค์กรที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ องค์กรที่อยู่รอดในโลกแห่งความเป็นจริงได้นั้นก็คือ องค์กรที่ต้องมีการปรับตัวตลอดจนพัฒนาให้ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคด้วยนั่นเอง ในส่วนเป้าหมายหนึ่งของทุกๆ องค์กรก็คือการมุ่งพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

วัฒนธรรมองค์กรมีส่วนช่วยในการพัฒนาองค์กรแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์กร และพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อก่อให้เกิดคนที่มีความรู้ควบคู่คุณธรรม และเมื่อคนในองค์กรมีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลให้องค์กรมีคุณภาพด้วยเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาคนและองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรและคนในฐานะกลไกการขับเคลื่อนงานในองค์กร นับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก องค์กรต่างๆ จึงเริ่มหันมาให้ความสนใจในการบริหารงานควบคู่กับการบริหารคน “แนวคิด Happy Workplace ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้คนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงนำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน” (จุฑามาศ แก้ววิจิตร และคณะ, 2556) การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน เช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมระบบการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์มากต่อพฤติกรรมและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นๆ ซึ่งการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่จะเปลี่ยนแปลงอย่างเสียบๆ โดยวัฒนธรรมในองค์กรอย่างมีระเบียบแบบแผน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในองค์กรหรือการบริหารงานถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (วันชัย ปานจันทร์, 2560)

องค์กรยุคดิจิทัลต้องเริ่มที่ความคิดของบุคลากรทุกคนในองค์กรไม่ใช่เฉพาะคนในองค์กรเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงผู้บริหารทุกระดับด้วย เพราะการนำองค์กรด้วยวิสัยทัศน์จะทำให้ทุกคนพร้อมเดินไปในทาง

เดียวกัน ในฐานะผู้บริหารต้องทำให้คนในองค์กรมองเห็นว่าแนวคิดขององค์กรยุคใหม่จะขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างไร และจำเป็นต้องมีปัจจัยเสริมอะไรบ้าง ซึ่งอาจเป็นไปได้ยาก หากต้องการเปลี่ยนสู่องค์กรยุคดิจิทัลแต่ระบบงานภายในยังยึดติดกับรูปแบบการทำงานแบบเดิมๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารในรูปแบบกระดาษ ข้อมูลประเภทเดียวกันแต่ถูกเก็บกระจายอยู่หน่วยงานต่างๆ การนัดหมายทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการติดบอร์ดหรือต้องทำหนังสือเวียน เหล่านี้ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน สิ้นเปลืองทรัพยากร เสียเวลาและเกิดความผิดพลาดได้ง่าย การเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารถึงกัน การจัดทำระบบข้อมูลกลางขององค์กร และการติดต่อสื่อสารที่สามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ ทุกเวลา ทุกอุปกรณ์ คือสิ่งจำเป็น แนวคิดมีระบบมีแต่พนักงานใช้ไม่เป็นอาจทำให้สิ่งที่ทุ่มเทไปเปล่าประโยชน์ การทำให้พนักงานทุกคนรับรู้ว่าปัจจุบันองค์กรมีเทคโนโลยีดิจิทัลอะไรมาใช้งานบ้างแล้ว และเทคโนโลยีดังกล่าวมีการใช้งานอย่างไร ถือเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องผลักดัน ตัวพนักงานเองก็ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ และที่สำคัญผู้บริหารก็ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงต้องสามารถนำมาใช้อย่างเหมาะสม การปรับตัวสู่องค์กรยุคดิจิทัล ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในองค์กร วิสัยทัศน์ต้องชัดเจน ผู้นำต้องเข้มแข็ง และพนักงานทุกคนทุ่มเททั้งกายและใจที่จะปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล (ลลิตเทพ ทรัพย์เมือง, 2559)

โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหน้าที่สร้างและพัฒนานคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องรับภาระหน้าที่สำคัญสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติดีต่อองค์กรและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยตนเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น โดยมีวิธีการแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถ์ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มาใช้ในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำไปสู่การปรับตัวขององค์กรในด้านหน้าที่การงาน ด้านอารมณ์ ด้านร่างกายให้เหมาะสมกับความเป็นครู และสามารถเป็นบุคลากรที่ดีขององค์กรและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพวัฒนธรรมองค์กรยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถ์ 4 โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถ์ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถ์ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 27 โรงเรียน จำนวน 493 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่มประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยสัมภาษณ์เจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารหรือผู้นำน้องที่ เป็น Best Practice ในการปฏิบัติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัดประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพวัฒนธรรมองค์กรยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด สรุปผลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

สภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	n = 217			
	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านทาน	4.22	0.71	มากที่สุด	4
2. ด้านปิยวาจา	4.23	0.78	มากที่สุด	3

3. ด้านอัตถจริยา	4.27	0.78	มากที่สุด	1
4. ด้านสมานัตตตา	4.23	0.75	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.24	0.76	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านอัตถจริยา รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา ด้านทาน ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การทำกิจกรรมร่วมกันนอกเหนือจากเวลาทำงาน การทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน การไปร่วมบริจาคโลหิต กิจกรรมส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่การทำบุญ 9 วัด การทำกิจกรรมพักผ่อนท่องเที่ยวนอกสถานที่ การจัดกิจกรรมให้บุคลากร ได้ออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ การช่วยให้ความรู้ให้การแนะนำในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่ทุกคนทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยต่างก็ควรจะมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อให้บุคลากรเรียนรู้ถึงการเป็นผู้ให้ การทำกิจกรรมเพื่อสังคมเพื่อเรียนรู้ถึงการเป็นผู้ให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชนรอบข้าง และผู้ที่ตกอยู่ใน สภาวะยากลำบากด้วยจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ

2.2 วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา การทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การเชิดชูบุคลากรที่เป็นคนดีคนเก่ง การจัดกิจกรรมเชิดชูบุคลากรที่เป็นคนดีขององค์กร ทั้งด้านการมีน้ำใจ การปฏิบัติงานดีเยี่ยม หรือมีความยึดมั่นผูกพันกับองค์กรการสอนหลักธรรมทางศาสนา การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางศาสนา การปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การพูดคุยสื่อสารในองค์กร การจัดกิจกรรมที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรทุกระดับในองค์กร การจัดกิจกรรม Buddy โดยให้บุคลากรเก่าจับคู่กับบุคลากรใหม่เพื่อดูแลให้คำแนะนำและถ่ายทอดวัฒนธรรมองค์กรให้แก่บุคลากรใหม่

2.3 วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การส่งบุคลากรออกไปทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่ต้องลงแรงซึ่งถือเป็นการออกกำลังกายทางอ้อม เช่น การจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ในชุมชน การออกไปทำความสะอาดในชุมชนช่วงน้ำท่วม การจัดอาสาสมัครไปออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในชุมชนทุรกันดาร ควรทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติสิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจาใจ ในทุกเวลา และทุกโอกาส การร่วมบริจาคเงินช่วยเหลือบุคลากรที่ได้รับความเดือดร้อนจากความเจ็บป่วยหรือประสบเหตุภัยพิบัติมอบทุนการศึกษาแก่บุตรหรือการจัดหาเงินกู้สำรองฉุกเฉินสำหรับบุคลากร

2.4 วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา องค์กรมีการจัดอบรมและศึกษาดูงานพัฒนาศักยภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ปลูกฝังจิตสำนึก การให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน สร้างความสามัคคีเป็นหมู่คณะเพื่อป้องกันมิให้การทะเลาะวิวาทในองค์กรอันส่งผลสู่การแบ่งพรรคแบ่งพวกเกี่ยงกันปฏิบัติงานซึ่งจะเกิดความเสียหายกับองค์กร

การให้ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน การให้ความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวและ การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกันในองค์กร การทำงานเป็นทีมและการจัดกิจกรรม การละลายพฤติกรรมต่างๆ

3. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอมะนังศรีอยุธยา

3.1 แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน ควรเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือให้ทรัพย์สินสิ่งของ ให้กำลังใจ ให้อภัยกัน ให้ความรู้ ความสามารถ ศิลปวิทยา สอนทักษะในการ ปฏิบัติงานให้เกิดความเชี่ยวชาญ มีจิตสำนึกที่ดีในการบำเพ็ญประโยชน์ จัดแบ่งภาระหน้าที่ในการปฏิบัติอย่าง ชัดเจน กระจายงานอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจกัน เสียสละ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีความจริงใจต่อกันและเสนอแนะในสิ่งที่ควรพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ปฏิบัติงานในการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่คนในองค์กร ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในองค์กรได้รับการศึกษาที่ สูงขึ้น นำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรอย่างเหมาะสม

3.2 แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา ควรเป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพไพเราะ อ่อนน้อมถ่อมตน อ่อนหวานน่าฟังที่ ก่อให้เกิดความสามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ เกิดความประทับใจ โดยการพูดเป็นไปด้วยความเต็มใจ จริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว ส่อเสียด แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลชักจูงใจให้ ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม รู้จักใช้คำพูดที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจกัน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ รักใคร่นับถือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ควรมีการฝึกเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการประสานงานที่ดี มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยแก้ไขปัญหาคือข้อสงสัยในงานของเพื่อนร่วมงานให้เข้าใจทำให้บรรยากาศ ในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น หลีกเลี่ยงคำพูดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือทำร้ายกัน ตลอดจนเปิดโอกาสให้คนใน องค์กรได้แสดงความสามารถและกล้าพูดในที่ประชุมต่อหมู่คณะและส่งเสริมสนับสนุนให้คนในองค์กรมีการใช้ คำพูดด้วยความปรารถนาดีมีน้ำใจไมตรี เห็นใจ ปลอบใจ ให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้ฟังเกิดมีกำลังใจและสบายใจ

3.3 แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา ควรเป็นผู้รู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกายหรือแรงใจ ช่วยเหลือกิจกรรมเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ไม่เกี่ยงงานหรือเลื่องงาน และส่งเสริมสนับสนุนให้คนใน องค์กรรู้จักแบ่งปันความรู้ในการปฏิบัติงาน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองรวมถึงสร้างจิตสำนึกเรื่องการ ติดต่อประสานงานกัน ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ ให้คำแนะนำทั้ง เรื่องงานและเรื่องส่วนตัวแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อให้การปฏิบัติงานการปฏิบัติตนมีความสุข รู้สึกเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันรักและสามัคคีกัน ตลอดจนผู้บริหารต้องเสียสละเวลาของตนเองให้กับคนในองค์กรอย่างต่อเนื่อง ประพฤติปฏิบัติตนในความเป็นกลาง สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

3.4 แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา ควรเป็นผู้ที่ครองตนวางตนให้มีความเหมาะสมถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติดุปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้าและลับ หลัง รู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย มีความเสมอภาคเท่า เทียมกันต่อคนทุกเพศทุกวัย ไม่ถือตัวไม่แบ่งแยก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหามา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันและวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็นส่งเสริมสนับสนุนให้ คนในองค์กรอยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคีไม่มียศติดต่อกัน มีระบบความยุติธรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ส่งเสริมให้คนในองค์กรรู้จักการแยกแยะเรื่องส่วนตัวจากเรื่องงาน ไม่เลือกปฏิบัติ และมีระบบการให้คำปรึกษาช่วยเหลือกันภายในองค์กรโดยปฏิบัติกับทุกๆ คนด้วยความเสมอภาค ตลอดจนสร้างความประทับใจแก่ผู้ร่วมงาน ไม่เย่อหยิ่ง หรือวางตัวสูงกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาและมีการบริหารอย่างตรงไปตรงมาไม่เลือกปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอยะนิง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอยะนิง จังหวัดยะลา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะวัฒนธรรมเกิดจากการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในกลุ่มหนึ่งๆ โดยการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเคยชินอันนำไปสู่การสืบทอดและเป็นแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน สามารถกำหนดเป็นแบบแผนกำหนดระเบียบปฏิบัติของบุคคลได้ ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและอาจกล่าวได้ว่ามีความสำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้งและตอบสนองต่อความต้องการด้านพื้นฐานขององค์กร ซึ่งเป็นบรรทัดฐานของกลุ่มที่สนับสนุนให้สมาชิกปฏิบัติตาม สอดคล้องกับการวิจัยของเบญจมาภรณ์ เครือสุวรรณ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ คือการบริหารอาคารสถานที่และการตัดสินใจระดับโรงเรียนด้วยหลักประชาธิปไตย ภาวะผู้นำความมีเสถียรภาพของบุคลากร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและการจัดองค์กร การพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนของผู้ปกครองการได้รับยกย่องในคุณภาพทางวิชาการ การจัดการเวลาเรียนให้มากที่สุด การได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่น ความร่วมมือในการวางแผนและความสัมพันธ์ในหมู่คณะ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การมีเป้าหมายและมีความคาดหวังที่ชัดเจนและความ เป็นระเบียบ และความมีวินัย และ สอดคล้องกับการวิจัยของชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอยะนิง ประกอบด้วย 1) ด้านทาน โดยคนในองค์กรมีการประพฤติปฏิบัติในการเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือให้ทรัพย์สินสิ่งของ ไม่ใช่สิ่งของ ให้กำลังใจ ให้อภัยซึ่งกันและกันเมื่อผู้อื่นทำผิดด้วยความไม่รู้ให้อภัย และแนะนำในทางที่ถูกต้อง มอบของกำนัลให้แก่ผู้อื่นในโอกาสพิเศษเช่นวันเกิด เป็นต้น 2) ด้านปิยวาจา โดยคนในองค์กรมีการประพฤติปฏิบัติ โดยเป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน น่ารัก คอยแนะนำและให้ความรู้ที่มีประโยชน์ในการทำงาน ใช้คำพูดในเชิงบวกในการทำงานกับองค์กรตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวลสุภาพเป็นกันเอง 3) ด้านอัตถจริยา โดยคนในองค์กรมีการประพฤติปฏิบัติโดยรู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมขององค์กรไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกายหรือแรงใจ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ

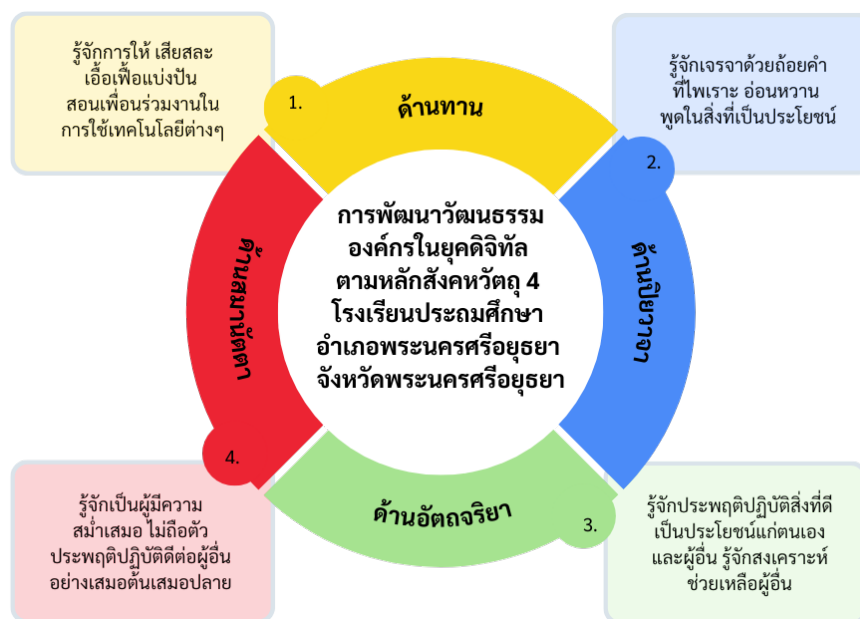

ต่างๆ เพื่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ ช่วยกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเต็มใจไม่เกี่ยงงานหรือเลี้ยงงาน เป็นแบบอย่างในการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานทุกฝ่าย 4) ด้านสมานัตตตา คนในองค์กรมีการประพฤติปฏิบัติ โดยต้องเป็นผู้ที่ครองตน วางตนให้มีความเหมาะสมถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง รู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันต่อคนทุกเพศ ทุกวัย ไม่ถือตัว ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่เอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน และวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรโดยบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นการช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาเกิดการร่วมมือร่วมใจ ลดความขัดแย้ง ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เมื่อเกิดปัญหาทุกคนพร้อมที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข สอดคล้องกับการวิจัยของพระคำจันทร์ คุณวโส (วงษ์ชาติ) (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทำทุกสิ่งโดยหวังให้ประโยชน์ต่อส่วนรวมในการบริหารงานทั่วไปและฝ่ายงานต่างๆ ควรปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมในคุณภาพขององค์กร การปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี พร้อมรับผิดชอบร่วมกันในเรื่องงบประมาณ ปฏิบัติงานด้วยความสามัคคีเสมอต้นเสมอปลาย และสอดคล้องกับการวิจัยของปิยะบุตร รักขันธ์ (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า สามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ เกิดความประทับใจ โดยการพูดเป็นไปด้วยความเต็มใจจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าวส่อเสียด แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผล ชักจูงใจให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม รู้จักใช้คำพูดที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจกัน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะรักใคร่นับถือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อธิบายดังนี้

หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน ผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูลประสานใจกัน มี 4 ด้าน ได้แก่

1. ทาน ให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงานที่เดือดร้อนด้วยคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ให้อยู่เสมอ มีวิจารณ์ญาณสังเกตและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ให้มีสวัสดิการด้วยความเหมาะสมให้ความช่วยเหลือและแบ่งปันแก่บุคลากรการปฏิบัติงาน

2. ปิยวาจา พูดจริงทำจริงพูดอย่างไรทำอย่างนั้น มีสัจจะต่อคำสัญญา ทำตนให้เป็นคนที่น่าเชื่อถือเป็นกัลยาณมิตรพูดจาทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ พูดอธิบายข้อมูลข่าวสารด้วยความสุภาพ รู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำสิ่งต่างๆ

3. อตถจริยา ปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้วางไว้อย่างมีความรับผิดชอบ ปรับตัวเข้ากันได้กับทั้งผู้ใหญ่และผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ทศนคติของสังคม สร้างความสัมพันธ์ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักและมีบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับและส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตาม

4. สมานัตตตา วางตัวให้เหมาะสมแก่สถานะของตนเองเป็นกลางไม่ลำเอียงให้มีความน่าเคารพ น่าเลื่อมใส่นำศรัทธาของผู้ร่วมงาน วางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน ให้เกียรติผู้อื่นเป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรงและโปร่งใส รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์อันตัวตามเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านทาน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ มอบของกำนัลให้แก่ผู้อื่นในโอกาสพิเศษ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่คนในองค์กรในเทศกาลต่างๆ

1.2 สภาพการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านปิยวาจา พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่นุ่มนวล ดังนั้น ควรส่งเสริมให้บุคลากรแบ่งปันความรู้ ตอบคำถามและให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำที่สุภาพเป็นกันเอง

1.3 สภาพการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านอตถจริยา พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ เสนอตนเป็นอาสาสมัครในการทำงานกับทุกฝ่าย ดังนั้น ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปลุกจิตสำนึกการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานกับทุกฝ่าย

1.4 สภาพการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสมานัตตตา พบว่าข้อที่มีระดับน้อย

ที่สุด คือ วางตัวให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ของตนและผู้อื่น ดังนั้น ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบและในการทำงานให้เกียรติผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรในยุคดิจิทัลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน โดยให้มีความสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่ทันสมัย

2.2 ควรมีการศึกษาถึงกระบวนการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีความเหมาะสมกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น ศีล 5 พรหมวิหาร 4 ไตรสิกขา อิทธิบาท 4 ทิศา 6 เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีหลักการคิด หลักปฏิบัติทั้งในด้านของการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน

เอกสารอ้างอิง

- ก่อการ ไชยสงคราม. (2561). รูปแบบการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา. คุษฏีนิพนธ์การศึกษาศษฏีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ แก้ววิจิตร และคณะ. (2556). 123 สู่การเป็นองค์กรแห่งความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สองขาครีเอชั่น.
- ชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เบญจมาภรณ์ เครือสุวรรณ. (2558). วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะบุตร รักขวัช. (2556). ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระคำจันทร์ คุณวโส (วงศ์ชาติ). (2555). ทศนคติของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในโรงเรียนเครือข่ายกลุ่มที่ 1 เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลลิต เทพ ทรัพย์เมือง. (2559). ต้องเริ่มที่คนเปลี่ยนองค์กรสู่ยุคดิจิทัล. แหล่งที่มา https://tma.or.th/2016/news_detail.php?id=306 สืบค้นเมื่อ 24 ก.ค. 2564.
- วันชัย ปานจันทร์. (2560). วัฒนธรรมองค์กรและการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

คลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ : ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย* SCIENCE PHENOMENA DATA BANK : UPPER SECONDARY LEVEL

¹ศศิพร สามนกร Sasiporn Samnakorn

²ศิริรัตน์ ศรีสอาด Sirirat Srisa-ard ³นัตยา ปิลันธนานนท์ Nataya Pilanthananond

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: sasiporn.sa@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยแบบงานวิจัยพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ 1) คัดเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติ กำหนดความรู้ที่อธิบายปรากฏการณ์ 2) ประเมินความเหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) พัฒนาฉากทัศน์การสอน 4) ประเมินฉากทัศน์การสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่สอนทางด้านวิทยาศาสตร์ ครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษานิเทศก์ด้านวิทยาศาสตร์ รวม 50 คน ได้จากการเลือกโดยวิธีเจาะจง เพื่อประเมินความเหมาะสม และคุณภาพของปรากฏการณ์ องค์ความรู้ และฉากทัศน์ ด้วยแบบสอบถาม ประเมินมาตราส่วนประมาณค่า สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ได้ปรากฏการณ์ที่เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 19 ปรากฏการณ์ 2) 19 ฉากทัศน์การสอน เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) ทุกปรากฏการณ์และทุกฉากทัศน์ ใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ในการอธิบายได้เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนการสอนปรากฏการณ์เป็นฐาน และเหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนการสอนปรากฏการณ์เป็นฐาน, มัธยมศึกษาตอนปลาย, องค์ความรู้วิทยาศาสตร์, ฉากทัศน์

Abstract

The purposes of this research article were to create and assess phenomena data bank related to scientific knowledge for upper secondary level. This is a Basic Research. 4 phases of this study were 1) Choosing natural phenomena and defining the knowledge description 2) Evaluating the suitability for the upper secondary level 3) Creating instructional scenario and 4) Evaluating these scenarios. a sample group of 50 persons for evaluating the suitability phenomena, scientific knowledge and instructional scenarios included of science university teachers, high-school teachers and supervisors with expertise in science. These were selected by a purposive sampling with a rating scale questionnaire. The results of this study indicate that 1) There were 19 phenomena and 19 instructional scenarios suitable for upper secondary level students 2) There were that can be linked to scientific knowledge

*Received: November 16, 2022, Revised: December 05, 2022, Accepted: December 05, 2022.

2) Every phenomenon and every scenario using scientific knowledge to explain appropriately, consistent with the phenomenon-based learning concept and suitable at the most level for upper secondary level.

Keywords: Phenomenon-Based Learning, Upper Secondary Level, Scientific Knowledge, Scenarios

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ โดยมนุษย์ใช้กระบวนการสังเกต สำรวจ ตรวจสอบและทดลองเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและนำผลมาจัดระบบ หลักการ แนวคิดและทฤษฎี ซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นผลิตภัณฑ์ (product) ทางวิทยาศาสตร์จากกระบวนการวิทยาศาสตร์ (The Science process) ซึ่งความรู้ที่ถือว่าเป็นความรู้วิทยาศาสตร์จะต้องทดสอบยืนยันได้ว่าถูกต้องโดยทำการทดสอบหลายๆ ครั้ง โดยมีนิยามความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) คือ ความสามารถที่จะเชื่อมโยงเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวันเข้ากับวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้จะต้องมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ (Explain Phenomena Scientifically) ออกแบบและประเมินกระบวนการสืบสอบหาความรู้ด้วยตนเองได้ และแปลความหมายของข้อมูลเชิงวิทยาศาสตร์ PISA Thailand (2563) การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ได้นั้นจะต้องใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสามารถสังเกตได้ทำให้ตั้งข้อสงสัยและเกิดคำถามเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดของสิ่งนั้น หรือกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์เป็นฐาน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หรือ Phenomenon - based Learning มีแนวคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นมาจากการเรียนรู้แบบ constructivism Silander, P. (2015) ซึ่งเป็นการนำเอาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนโลกเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้จากมุมมองต่างๆ ของปรากฏการณ์นั้นแบบข้ามสาระวิชา ไม่มีการสอนวิชาเฉพาะและไม่มีเป้าหมายการเรียนรู้ที่ระบุไว้ล่วงหน้า แต่ผู้เรียนจะหาความรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยใช้ความรู้จากวิชาที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีมุมมองและเกิดความเข้าใจต่อหัวข้อปรากฏการณ์ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการถ้อยแถลง ความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ และมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนระดับลึก สามารถนำความรู้ไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้ Viviana Nielsen and Anna Davies (2018) และจากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียร์เจย์ พบว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น จรรยา สุวรรณทัต (2533) เสนอว่า สำหรับผู้เรียนที่ถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ เช่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการเรียนการสอนควรมีลักษณะให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้นำเสนอ หรือแสดงผลของกระบวนการสืบสอบความรู้ในชั้นสูง และควรที่จะได้พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลและผลกระทบของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อชีวิตของผู้คน ตลอดจนเข้าใจแนวความคิดทางวิทยาศาสตร์อย่างลึกซึ้งจนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ในบริบทต่างๆ ได้ดีขึ้น

จากความสำเร็จของการศึกษาวิทยาศาสตร์ผ่านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงบนโลก ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติรอบตัว โดยปรากฏการณ์ธรรมชาตินั้นสามารถอธิบายได้ด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำเป็นคลังปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นรอบตัวที่จะสามารถนำมาใช้เป็นคำอธิบาย หรือองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งงานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาในส่วนของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่จะต้องอาศัยความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนในวัย 15-17 ปี หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีอยู่รอบตัวและทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวันได้ และเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนวิทยาศาสตร์และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรู้และมีสายตาของนักวิทยาศาสตร์สามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจเรื่องวิทยาศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อประเมินคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบพื้นฐาน (Basic Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้วิจัยได้รวบรวมปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จากการสืบค้นข้อมูลต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น และได้กำหนดองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ทั้งสาขาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และโลกดาราศาสตร์และอวกาศ ที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ จากนั้นได้นำปรากฏการณ์ และองค์ความรู้ที่กำหนดไปสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องขององค์ความรู้วิทยาศาสตร์กับปรากฏการณ์ธรรมชาติและเหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผู้เชี่ยวชาญ รวม 35 คน จำแนกเป็นผู้สอนด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 11 คน ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 คน และศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 9 คน ที่ได้จากการเลือกโดยวิธีเจาะจง โดยใช้แบบสอบถาม ประเภท rating scale และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ คือ ความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มาพัฒนาฉากทัศน์การสอน เมื่อเขียนฉากทัศน์การสอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยประเมินคุณภาพของฉากทัศน์การสอนที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของฉากทัศน์การสอนที่พัฒนาขึ้น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด 2) ความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) และ 3) ความเหมาะสมกับการจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผู้เชี่ยวชาญ รวม 15 คน จำแนกเป็นผู้สอนด้านวิทยาศาสตร์ หรือด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน ผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน และศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน ที่ได้จากการเลือกโดยวิธีเจาะจง โดยใช้

แบบสอบถาม ประเภท rating scale 5 ตัวเลือก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1.1 ได้ปรากฏการณ์เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่นำมาพัฒนาเป็นฉากทัศน์การสอน จำนวน 19 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) เมื่อหยดน้ำลงบนใบบัว น้ำจะกลิ้งบนใบบัว 2) บริเวณใกล้เคียงต้นยูคาลิปตัสมีพืชอื่น 3) ยอดของพีชมีเอนไซม์เข้าหาแสงของดวงอาทิตย์ 4) ต้นพืชที่ถูกตัดหรือตัดปลายยอดจะแตกกิ่งออกทางด้านข้างมากขึ้น 5) ผลไม้เมื่อสุกแล้วสามารถทำให้ผลอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงสุกเร็วขึ้นตามไปด้วย 6) การมองเห็นดวงดาวบนท้องฟ้าในเวลากลางคืน 7) เมื่อน้ำกระทบโซดหิน จะเกิดคลื่นด้านหลังโซดหิน 8) สันสะเทือนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว 9) ขณะที่เรายืนอยู่กับที่ เมื่อรถที่เปิดไซเรนผ่านไป จะได้ยินเสียงสูง ต่ำ ของไซเรนแตกต่างกันไป 10) ท้องฟ้ามีสีฟ้าในตอนกลางวัน และมีสีดำในตอนกลางคืน 11) งูจะเคลื่อนที่ โดยการเลื้อยเป็นรูปคลื่น 12) บริเวณที่มีอุณหภูมิต่ำมาก จะเกิดน้ำค้างแข็งเกาะอยู่ที่ใบไม้ในเวลาเช้า 13) เมื่อแมลงบินมาบริเวณที่มีใบแมงมุม แมลงจะติดกับใบแมงมุม และไม่สามารถบินหนีไปได้ 14) การเกิดพระอาทิตย์ทรงกลด มองเห็นวงแหวนล้อมรอบดวงอาทิตย์ในเวลากลางวัน 15) ดอกทานตะวันจะหันดอกเข้าหาแสงอาทิตย์ 16) เมื่อเครื่องบิน บินผ่านไป มักจะพบแถบสีขาวออกมาจากเครื่องบิน ในวันที่อากาศเย็น 17) การเกิดคลื่นขนาดใหญ่หลังจากเกิดแผ่นดินไหวใต้ทะเล 18) เมื่อต้มน้ำจะมองเห็นไอน้ำ ลอยขึ้นมาเหนือน้ำ 19) การมองเห็นหยดน้ำ เกาะบริเวณข้างภาชนะที่ใส่น้ำเย็น

1.2 ได้องค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ ที่เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทุกปรากฏการณ์ ใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมากกว่า 1 สาขา ในการอธิบาย และมี 7 ปรากฏการณ์ ที่ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากถึง 3 สาขาในการอธิบาย

1.3 ได้ฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) รวมถึงเชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 19 ฉากทัศน์ ซึ่งเป็นฉากทัศน์ที่ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน จนได้องค์ความรู้วิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันแต่ละปรากฏการณ์ด้วยตนเอง

1.4 ได้วิธีการเขียนฉากทัศน์ที่ยึดแนวการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) กระตุ้นความสนใจ โดยให้นักเรียนสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติ 2) ร่วมกันตั้งสมมติฐานเพื่อสืบสอบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ 3) ศึกษาสืบค้นข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น 4) ร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ 5) ขยายความรู้และออกแบบชิ้นงานโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

2. ผลการประเมินคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการอธิบายแต่ละปรากฏการณ์มีความเหมาะสมทุกปรากฏการณ์

2.2 ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด ในระดับมากที่สุด การออกแบบฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ในระดับมากที่สุด และเหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมากที่สุด ดังในตาราง

ตารางที่ 1 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอนที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด แนวคิดการออกแบบการสอน โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) และความเหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอน ที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ที่กำหนด			ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอน ที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการ สอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน			ระดับความเห็นด้วยของฉากทัศน์การสอน กับความเหมาะสมกับ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เมื่อหยดน้ำลงบนใบบัว น้ำจะกลิ้งบนใบบัว	4.33	0.49	มากที่สุด	4.93	0.26	มากที่สุด	4.67	0.62	มากที่สุด
บริเวณใกล้เคียงต้นยูคาลิปตัสไม่มีพืชอื่น	4.60	0.63	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด
ยอดของพืชมักเอนเข้าหาแสงของดวงอาทิตย์	4.47	0.52	มากที่สุด	4.93	0.26	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ต้นพืชที่ถูกเด็ดหรือตัดปลายยอดจะแตกกิ่งออก ทางด้านข้างมากขึ้น	4.40	0.51	มากที่สุด	4.54	0.51	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
ผลไม้เมื่อสุกแล้วสามารถทำให้ผลอื่น ๆ ที่อยู่ ใกล้เคียงสุกเร็วขึ้นตามไปด้วย	4.87	0.35	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
การมองเห็นดวงดาวบนท้องฟ้าในเวลากลางคืน	4.60	0.51	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
เมื่อน้ำกระทบโชดหิน จะเกิดคลื่นด้านหลังโชดหิน	4.20	0.56	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
วัตถุบนผิวโลกสั่นสะเทือนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว	4.60	0.51	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
ขณะที่เรายืนอยู่กับที่ เมื่อรถที่เปิดไซเรนผ่านไป จะได้ยินเสียงสูง ต่ำ ของไซเรนแตกต่างกันไป	4.47	0.52	มากที่สุด	4.85	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
ท้องฟ้ามีสีฟ้าในตอนกลางวัน และมีสีดำในตอนกลางคืน	4.47	0.52	มากที่สุด	4.85	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
งูจะเคลื่อนที่ โดยการเลื้อยเป็นรูปคลื่น	4.67	0.49	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปรากฏการณ์	ระดับความเห็นด้วยของนักทัศนการสอน ที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่ กำหนด			ระดับความเห็นด้วยของนักทัศนการสอน ที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการ สอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน			ระดับความเห็นด้วยของนักทัศนการสอน เกี่ยวกับนักทัศนการสอนที่เหมาะสมกับ การจัดการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
บริเวณที่มีอุณหภูมิต่ำมาก จะเกิดน้ำค้างแข็ง เกาะอยู่ที่ใบไม้ในเวลาเช้า	4.60	0.51	มากที่สุด	4.85	0.35	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
เมื่อแมลงบินมาบริเวณที่มีใบแมงมุม แมลงจะติดกับใบ แมงมุม และไม่สามารถบินหนีไปได้	4.20	0.41	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
การเกิดพระอาทิตย์ทรงกลด มองเห็นวงแหวน ล้อมรอบดวงอาทิตย์ในเวลากลางวัน	4.60	0.63	มากที่สุด	4.77	0.41	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
ดอกทานตะวันจะหันดอกเข้าหาแสงอาทิตย์	4.27	0.70	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	4.80	0.41	มากที่สุด
เมื่อเครื่องบิน บินผ่านไป มักจะพบแถบสีขาว ออกมาจากเครื่องบิน	4.67	0.49	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
การเกิดคลื่นขนาดใหญ่หลังจากเกิดแผ่นดินไหว ใต้ทะเล	4.40	0.51	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด
เมื่อต้มน้ำ จะมองเห็นไอน้ำ ลอยขึ้นมาเหนือน้ำ	4.53	0.52	มากที่สุด	4.77	0.41	มากที่สุด	4.73	0.46	มากที่สุด
การมองเห็นหยดน้ำ เกาะบริเวณข้างภาชนะที่ใส่น้ำเย็น	4.47	0.64	มากที่สุด	4.73	0.59	มากที่สุด	4.73	0.59	มากที่สุด

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ว่าทุกฉากทัศน์ การสอนสอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) และเหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง 19 ฉากทัศน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่พิจารณาปรากฏการณ์ที่เหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความยาก ลึกซึ้ง และมีความละเอียด ซับซ้อน และเป็นนามธรรม บางเรื่องไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา แต่เนื้อหา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ซึ่งสามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดในธรรมชาติได้ดี ประกอบกับผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดีในแต่ละสาขาวิชา ทำให้มีมุมมองและรู้ว่ามีความรู้ที่ลึกซึ้งที่ใช้ในการ อธิบายปรากฏการณ์ได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของจรรยา สุวรรณทัต (2533) ที่ได้ให้แนวคิด เกี่ยวกับการเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเยาวชนว่า ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งถือว่าเป็นผู้เรียน ในวัยผู้ใหญ่ ผู้เรียนในวัยนี้จะมีพัฒนาการการที่สามารถเข้าใจคำอธิบายที่ซับซ้อน แนวคิดที่เป็นนามธรรมได้ สามารถที่จะเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้

2. ผลการวิจัยพบว่า มีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ผู้เชี่ยวชาญไม่สามารถตัดสินได้ว่าเหมาะสมกับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ถึง 18 ปรากฏการณ์ จาก 55 ปรากฏการณ์ ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่พิจารณาสามารถอธิบายด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากกว่า 2 สาขาขึ้นไปที่ใช้ ความลึกซึ้งของเนื้อหาแต่ละสาขาวิชาในการอธิบายแตกต่างกัน กล่าวคือ ในองค์ความรู้วิทยาศาสตร์สาขา หนึ่งอาจไม่ซับซ้อน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ซึ่งไม่เหมาะกับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์อีกสาขาหนึ่งที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์มีความซับซ้อนและเป็นนามธรรม ซึ่งเหมาะกับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้หากนำไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอาจทำให้นักเรียนไม่ได้รับประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสูงสุด เพราะอาจจะเป็นองค์ความรู้ที่เคยเรียน มาแล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน ครูควรคัดเลือกและพิจารณาเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับ ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Valamis Group (2022) ที่กล่าวว่า การเลือกปรากฏการณ์ที่เหมาะสมกับวัยหรือระดับของผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญ หากจะนำรูปแบบ การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน หากไม่ คัดเลือกปรากฏการณ์ที่มีองค์ความรู้เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนอาจทำให้เกิดปัญหาในแง่ที่ว่าปรากฏการณ์ ที่เลือกมานั้นอาจไม่นำไปสู่องค์ความรู้ในวัยหรือระดับของผู้เรียนที่ครูคาดหวังจะให้ผู้เรียน

3. ผลการวิจัยพบว่า ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สอดคล้องกับองค์ความรู้ระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย ใช้องค์ความรู้สาขาชีววิทยาร่วมกับเคมีมากที่สุด เนื่องจากปรากฏการณ์ที่นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาส่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต พืช สัตว์ เจริญเติบโต พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงหรือการ ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งมักใช้เรื่องปฏิกิริยาเคมี การเปลี่ยนแปลงของธาตุและสารประกอบ ในการอธิบาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมปรารถนา วงศ์บุญหนัก (2560) ซึ่งกล่าวถึงวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและได้ให้ ความหมายของเคมีว่าเป็นความรู้ในเรื่องสมบัติภายในเนื้อของวัตถุศึกษาส่วนประกอบและโครงสร้าง

ส่วนชีววิทยา (Biology) เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับชีวิต และความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต จึงทำให้สาเหตุของปรากฏการณ์เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ชีววิทยาและสอดคล้องกับองค์ความรู้เคมีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของพัชรี บุญศิริ และคณะ (2550) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของชีววิทยา กับเคมี ในความหมายของชีวเคมีว่าเป็นการศึกษาถึงส่วนประกอบทางเคมีของสิ่งมีชีวิตรวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับกลไกทางเคมี ซึ่งทำให้สิ่งมีชีวิตถือกำเนิด เจริญเติบโต และดำรงอยู่ได้ จนกระทั่งเสื่อมสลายและตายในที่สุด

4. ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ที่ครบทั้ง 4 สาขา เนื่องจากความรู้ในสาขาโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ จะศึกษาเรื่องเกี่ยวกับดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ดาวหาง รวมถึงวัตถุในท้องฟ้าอื่นๆ รวมทั้งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนอกชั้นบรรยากาศของโลก วิวัฒนาการ ลักษณะทางกายภาพ ทางเคมี และทางอุทกนิยมนิเวศวิทยา การเคลื่อนที่ของวัตถุท้องฟ้า ตลอดจนการกำเนิดและวิวัฒนาการของเอกภพ ซึ่งมีความรู้ที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องแรงดึงดูดของโลก ปัจจัย ผลที่เกิดจากการที่โลกหมุนรอบตัวเอง และโลกโคจรรอบแหล่งกำเนิดพลังงาน ซึ่งความรู้ในการอธิบายเป็นเรื่องเดียวกับสาขาฟิสิกส์ จึงแสดงให้เห็นว่าทำให้เนื้อหาของวิชาทั้ง 2 สาขา มีบางส่วนที่ใกล้เคียง และทับซ้อนกันอยู่ ทำให้เวลาจัดกลุ่มองค์ความรู้มักจัดเป็นความรู้สาขาฟิสิกส์ จึงไม่มีปรากฏการณ์ที่ใช้ความรู้ครบทั้ง 4 สาขามาอธิบาย สอดคล้องกับความเห็นของบ้านจอมยุทธ (2543) ที่ได้ให้ความหมายวิทยาศาสตร์สาขาดาราศาสตร์ว่าเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการสังเกตและอธิบายธรรมชาติ ของดาวและวัตถุท้องฟ้า รวมทั้งปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สามารถสังเกตการณ์ได้ในท้องฟ้า เช่น อุปราคา ดาวหาง ดาวตก เป็นต้น ซึ่งในการแบ่งหมวดย่อยในสาขาดาราศาสตร์ หนึ่งในหมวดย่อยดังกล่าว มีหมวด ฟิสิกส์ดาราศาสตร์ (Astrophysics) ซึ่งเป็นการศึกษาฟิสิกส์ของเอกภพ ศึกษาสมบัติทางกายภาพของวัตถุทางดาราศาสตร์ ซึ่งรวมไปถึงโลกด้วย สมบัติทางกายภาพดังกล่าว ประกอบไปด้วย เรื่องของแรงดึงดูด สภาพส่องสว่าง ความหนาแน่น อุณหภูมิ องค์ประกอบทางเคมี เป็นต้น

5. ผลการวิจัยพบว่า มีบางปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยตัดออก ทั้งที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ชุดเดียวกันในการอธิบาย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้วิจัยเห็นว่า หากนำมาพัฒนาเป็นฉากทัศน์ในการสอนจะทำให้ได้องค์ความรู้ปลายทางที่ไม่แตกต่างกัน การเรียนผ่านปรากฏการณ์ที่นำไปสู่องค์ความรู้ที่เหมือนกันทำให้เสียเวลาและไม่นำไปสู่ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสูงสุดได้ การคัดเลือกปรากฏการณ์มาใช้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนจึงควรพิจารณาถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย และมีการจัดการเนื้อหาที่นักเรียนจะได้รับอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Phenomenal Education (2015) ที่ให้ความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ไม่ใช่การจัดการสอนที่ไม่มีโครงสร้างที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะเกิดการเรียนรู้ได้จากสภาพแวดล้อมที่เกิดจากครูผู้สอน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือระดับของผู้เรียน จุดประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยครูต้องคัดสรรปรากฏการณ์ วิเคราะห์ความรู้ที่จะได้รับและจัดการเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนให้เหมาะสม และมีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Goodman, S. (2018) ที่ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนว่าต้องค้นหาปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในชีวิตจริง โดยปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องเป็นปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการ

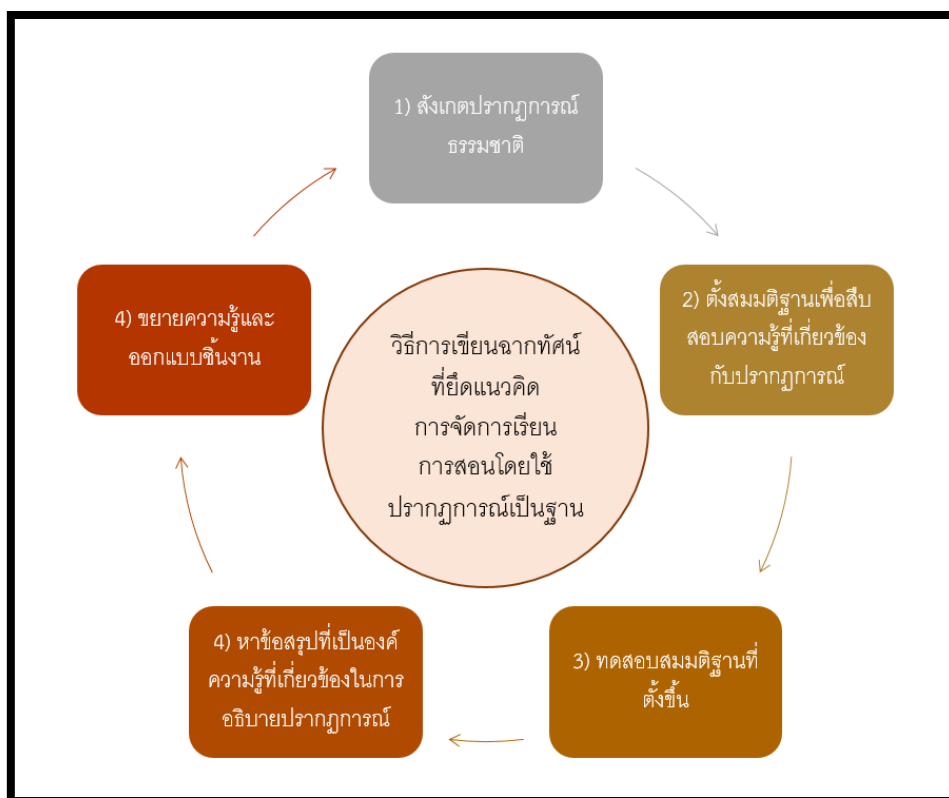

6. ผลการวิจัยพบว่า ฉากทัศน์การสอนที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าทุกฉากทัศน์ตั้งต้นการจัดการเรียนการสอนด้วยการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยให้นักเรียนสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้น มีกระบวนการตั้งสมมติฐานเพื่อสืบสอบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ตลอดจนมีการสืบค้นข้อมูลโดยกระบวนการสืบสอบหาความรู้เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นจึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ทุกฉากทัศน์สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่ง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากปรากฏการณ์รอบตัวที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้ดีกว่าการเรียนรู้เนื้อหาที่ไกลตัว ทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนมากขึ้น และยังสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะต่างๆ ของตนเองได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยพัฒนาฉากทัศน์การสอนที่ใช้การสืบสอบหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Goodman, S. (2018) ที่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ว่าครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกปรากฏการณ์และจัดการเรียนการสอน ดังนี้ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่นักเรียนมีโอกาสสัมผัสในชีวิตจริง สอดคล้องกับเรื่องที่จะเรียน 2) ใช้ปรากฏการณ์เป็นประเด็นในการตั้งคำถามในการแสวงหาคำตอบจะทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ 3) ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในระหว่างการทำคำตอบ 4) ให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผนตลอดการทำงาน 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดง/สะท้อนถึงผลการศึกษาทั้งของตนเองและของเพื่อน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นวิธีการเขียนฉากทัศน์ที่ยึดแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินคลังปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ : ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 คน พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ฉากทัศน์การสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสอดคล้องกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเหมาะสมกับจัดการสอนวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในระดับมากที่สุด โดยมีวิธีการเขียนฉากทัศน์ที่ยึดแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) กระตุ้นความสนใจ โดยให้นักเรียนสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติ 2) ร่วมกันตั้งสมมติฐานเพื่อสืบสอบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ 3) ศึกษา สืบค้นข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น 4) ร่วมกันหาข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ 5) ขยายความรู้และออกแบบชิ้นงานโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการเลือกปรากฏการณ์ธรรมชาติที่นำมาพัฒนาเป็นฉากทัศน์การสอน ควรพิจารณาถึง องค์ความรู้ที่จะได้รับจากปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ศึกษา ในขั้นตอนที่วิเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ปรากฏการณ์จะระบุความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างละเอียด แต่อาจเป็นความรู้ในเรื่องเดียวกัน ซึ่งเวลานำมาขยายความรู้และให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานจะมีลักษณะไม่แตกต่างกันมาก เช่น ใน ปรากฏการณ์ยอดของพีชัมกเอนเข้าหาแสงของดวงอาทิตย์ ความรู้เคมีที่อธิบายปรากฏการณ์ คือ อนุพันธ์ของ หมู่ Carboxymethyl group ของออกซิน และในปรากฏการณ์ต้นพืชที่ถูกแดดหรือตัดปลายยอดจะแตกกิ่ง ออกทางด้านข้างมากขึ้น ความรู้เคมีที่อธิบายปรากฏการณ์ คือ อนุพันธ์ของเบสอะดีนีน ของไซโทไคนิน ซึ่งเป็น ความรู้ในเรื่องของฮอร์โมนพืชทั้งคู่ ดังนั้น ในการนำปรากฏการณ์ไปประยุกต์ใช้สอนจริง ผู้สอนอาจเลือกใช้ ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง หรือปรับการส่วนของการขยายความรู้ โจทย์การออกแบบชิ้นงานของ ผู้เรียน เพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อนของเนื้อหาหรือชิ้นงานปลายทางของผู้เรียน

1.2 ในการเขียนฉากทัศน์การสอน สิ่งที่ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงเสมอ คือ บริบทพื้นที่ ลักษณะภูมิ ประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ที่แตกต่างหลากหลายของสถานศึกษา เนื่องจากปรากฏการณ์ธรรมชาติบาง ปรากฏการณ์อาจจะเกิดขึ้นได้เพียงบางพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ เท่านั้น ทำให้ไม่ใช่ทุกที่ จะสามารถสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติดังกล่าวที่เป็นของจริงได้ เช่น การเกิดน้ำค้างแข็งเกาะอยู่ที่ใบไม้ใน เวลาเช้า เป็นต้น ดังนั้นในการเขียนฉากทัศน์การสอน ผู้วิจัยจึงใช้คลิปวิดีโอแสดงการเกิดปรากฏการณ์แทนการ สังเกตปรากฏการณ์จริง เพื่อให้มีความเหมาะสมและสะดวกในการนำไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนในทุกสถานศึกษา

1.3 หากนำฉันทศนการสอนที่พัฒนาขึ้น ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถใช้วิจารณ์ญาณของครูผู้สอนเองในการปรับเปลี่ยนรายละเอียดของขั้นตอนการสอนได้ อาจเปลี่ยนสื่อที่ใช้ในการนำเสนอปรากฏการณ์ หรือเปลี่ยนจากการนำเสนอด้วยปรากฏการณ์จริงเป็นสื่อการสอนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้ง ครูผู้สอนควรพิจารณาองค์ความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อปรับกระบวนการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน โดยใช้ดุลยพินิจของครูผู้สอนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวทางในการพัฒนาคลังปรากฏการณ์ในงานวิจัยนี้ ไปใช้ในการพัฒนาคลังปรากฏการณ์ในรายวิชาอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เข้าไปอยู่ในกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การพ่นยาฆ่าแมลงเหนือลม การปิดจุกเมื่ออยู่ในที่ฝุ่นละอองในอากาศมาก เป็นต้น และนำมาพัฒนาเป็นฉันทศนที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ตามแนวทางของในงานวิจัยนี้

2.3 ควรนำฉันทศนการสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอนจริงกับนักเรียนในโรงเรียน และศึกษาผลสัมฤทธิ์ หรือทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนจริง ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำฉันทศนการสอนปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์นี้ไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา สุวรรณทัต. (2533) **ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูก เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บ้านจอมยุทธ. (2543). **ความหมายวิชาดาราศาสตร์**. แหล่งที่มา https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-1/definition_of_astronomy/index.html สืบค้นเมื่อ 22 ก.ย. 2565.
- พัชรีย์ บุญศิริ, พจน์ ศรีบุญลิม, ชฎามาศ พิมจิสุนทร, และเปรมใจ อารีจิตรานุสรณ์. (2550). **ตำราชีวเคมี**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก. (2560) **เอกสารประกอบการสอน SWU 142 กระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- PISA Thailand. (2563). **ความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์**. แหล่งที่มา <https://pisathailand.ipst.ac.th/about-pisa/scientific-literacy/#:~:text=PISA%20ให้นิยามความฉลาด,วิทยาศาสตร์ได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ> สืบค้นเมื่อ 10 มี.ค. 2565.
- Goodman, S. (2021). **5 Steps to Use Science Phenomena More Effectively in Your Classroom**. From <https://www.knowatom.com/blog/5-steps-to-effectively-use-phenomena-in-your-classroom> Retrieved March 10, 2022.
- Phenomenal Education. (2015). **Phenomenon Based Learning**. From <http://www.phenomenal-education.info/phenomenon-based-learning.html> Retrieved March 10, 2022.

- Silander, P. (2015). Digital pedagogy. In P. Mattila, and P. Silander. **How to create the school of the future: Revolutionary thinking and design from Finland**. Oulu: University of Oulu, Center for Internet Excellence.
- Valamis Group. (2022). **Phenomenon-based Learning: Weaknesses of phenomenon-based learning**. From <https://www.valamis.com/hub/phenomenon-based-learning#weaknesses-of-phenomenon-based-learning> Retrieved March 10, 2022.
- Viviana, N., and D. Anna. (2018). **The What, Why, and How of Phenomenon Based Learning**. From <https://www.onatlas.com/blog/phenomenon-based-learning> Retrieved March 10, 2022.

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ กรุงเทพมหานคร*
COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION DEVELOPMENT IN SOLVING PROBLEM BY
LOGICAL THINKING FOR MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS AT
BOONYAPRADIT SCHOOL BANGKOK

¹วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli ²อารีรัตน์ จันทร์บำรุง Areerat Chanbumrong

³สมิทธิ เจือจินดา Samith Jueajinda ⁴นิธิภัทร บาลศิริ Nithipattara Balsiri

⁵ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpaijidlul

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี Dhonburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ จำนวน 37 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน E1/E2 การวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยการทดสอบ t-test และ ดัชนีประสิทธิผล (E.I) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ด้วย E1/E2 มีค่าเท่ากับ 81/82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ 0.6578 สามารถอธิบายได้ว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6578 หรือคิดเป็นร้อยละ 65.78 4) ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีระดับคะแนนความพึงพอใจเท่ากับ 4.84

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ, วิทยาการคำนวณ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and find the efficiency of Computer Assisted Instruction in Solving Problem by Logical Thinking, 2) to compare their academic achievements before and after using the Computer Assisted Instruction, 3) examine index of effectiveness of the Computer Assisted Instruction, and 4) analyze the student's satisfaction towards the Computer Assisted Instruction. The sample used in the experiment was 37 students studying in grade 7 in the second of the academic year 2022 of Boonyapradit School Bangkok, by Purposive Sampling. The statistics used in this research were: percentage, mean, standard deviation, E1/E2, t-test, and Effectiveness Index. The results showed that Computer Assisted Instruction in Solving Problem by Logical Thinking had an efficiency of 81/82, which was higher than the criteria. The learning achievement found that the test scores after using the Computer Assisted Instruction were significantly higher at .01. Moreover, the effectiveness index of the Computer Assisted Instruction had a value of 0.6578. It can indicate that the students were progressed in learning increased by 0.6578 or 65.78 percent and the satisfaction of the learners towards the Computer Assisted Instruction was at highest level: the score of satisfaction was 4.84

Keywords: Computer Assisted Instruction, Solving Problem by Logical Thinking, Computational Science

บทนำ

ปัจจุบันด้วยการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ส่งผลให้การใช้คอมพิวเตอร์กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญให้ระบบการศึกษาในระบบโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากที่จำกัดการเรียนการสอนแต่เพียงในห้องเรียนและอยู่ภายใต้การกำกับของครูเป็นการให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ในมาตรา 22 เรื่องการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (พะหมี ปุลา, อับดุลรอแม สุหลง, มุหำมัดสุหมี เสงยามา, 2565) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนยังมีความสำคัญมากขึ้นเป็นเท่าทวีคูณ เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถเรียนในชั้นเรียนปกติได้ นอกจากนี้ ปัญหาหนึ่งที่พบจากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ พบว่า ผู้เรียนมักขาดความสนใจในการเรียนรู้ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ หรือขาดสมาธิในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะส่วนมากเกี่ยวข้องกับทฤษฎี สำหรับการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องใช้การอธิบายและยกตัวอย่าง และอาจมีการทบทวนทฤษฎีเพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวอาจไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนได้ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้า นอกจากนี้ในรายวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์จะมีคำศัพท์เฉพาะทางค่อนข้างมาก ผู้เรียนต้องใช้ความจำและ

ความเข้าใจในรายละเอียดสูงส่งผลให้ผู้เรียนที่ไม่สามารถจดจำคำศัพท์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เรียนรู้ในเนื้อหาได้ช้าลงส่งผลต่อความอยากร่วมส่วนร่วมในการเรียนรู้และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนโดยใช้ภาพมาประกอบการอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่อาศัยสื่อคอมพิวเตอร์ ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ มีลักษณะเป็นการเรียนโดยตรงและเป็นการเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ นั่นคือสามารถโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ได้ นอกจากนี้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังเป็นสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมมากในอดีตและยังคงพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ศิลป์ชัย พูลคล้าย, 2566) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน ซึ่งคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถนำเสนอเนื้อหา ข้อมูลต่างๆ ได้ทั้งในลักษณะของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟิก เสียงและวีดิทัศน์ อีกทั้งยังเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้แบบรายบุคคลได้เป็นอย่างดี โดยผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบกับบทเรียน โดยผู้เรียนสามารถได้รับผลป้อนกลับในทันทีจากการทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองและสามารถแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ทันที ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนตามความสามารถของตนเอง (นิเกศ อุ้นทะเล, 2560)

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางในรายวิชาวิทยาการคำนวณ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีสื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการและความแตกต่างรายบุคคล นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้พัฒนาและยกระดับความสามารถในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ ได้แก่ การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยหัวข้อย่อยได้แก่ หลักการและเหตุผล ความหมายของการคิด ความสำคัญของการคิด รูปแบบของการคิด และการคิดอย่างมีเหตุผล

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 65 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 37 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากคะแนนเก็บในรายวิชาวิทยาการคำนวณเฉลี่ยของนักเรียนซึ่งห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 มีคะแนนเก็บเฉลี่ยน้อยกว่าเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับนักเรียนทั้งหมด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และได้วิเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย จากนั้นจึงได้นำบทเรียนดังกล่าวให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพิจารณาความเหมาะสมของบทเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์ แบบปรนัย ชนิดตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ สำหรับขั้นตอนของการสร้างและหาประสิทธิภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิธีการออกข้อสอบจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้ออกแบบทดสอบจำนวน 15 ข้อ และได้ นำแบบทดสอบไปให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งในแต่ละข้อมีความเหมาะสมของข้อคำถามจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 0.67 จากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อพิจารณาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมีค่ามากกว่า 0.2 ทุกข้อ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อสอบมาใช้ในการทดลองครั้งนี้จำนวน 10 ข้อ เพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มี ต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ซึ่งอยู่ในรูปแบบของมาตราส่วน

ประเมินค่า 5 ระดับ ตามรูปแบบของ Likert Scale (Sual Mcleod, 2566) ในส่วนของการให้ความหมายของค่าที่วัดได้จากความพึงใจ ได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการอธิบายความหมายของสัทสน์ กำณิ พงนิย สุขขาวนา และอิซริฮาร เจมะ (2566)

5. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทดลองของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งสามารถแสดงแผนการทดลองได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบก่อนเรียน	การเรียนการสอน	การทดสอบหลังเรียน
E	T1	X	T2

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ใช้วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร E1/E2

6.3 การทดสอบพัฒนาการเรียนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน ด้วยการทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ การทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

6.4 การทดสอบพัฒนาการเรียนที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนด้วยการหาดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I)

สรุปผลการวิจัย

จากการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 คน ได้ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตร E1/E2 สามารถแสดงผลได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

คะแนน	กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ประสิทธิภาพ
คะแนนระหว่างเรียน (E1)	37	10	298	80.54
คะแนนหลังเรียน (E2)	37	10	305	82.43
ประสิทธิภาพ (E1/E2)				81/82

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยมีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81/82

2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนได้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลสัมฤทธิ์	กลุ่มตัวอย่าง	Mean	S.D.	t	df	P-value
ก่อนเรียน	37	4.86	.75	-15.33	36	.00
หลังเรียน	37	8.24	.83			

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($P = .00$) สามารถอธิบายได้ว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลคูณของจำนวนนักเรียน กับจำนวนเต็ม	ผลรวมของคะแนน หลังเรียน	ผลรวมของคะแนน ก่อนเรียน	E.I.
10 x 37	305	180	0.6578

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.6578 สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6578 หรือคิดเป็นร้อยละ 65.78

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเชิงตรรกะ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การอธิบายเนื้อหาในบทเรียนเข้าใจง่าย	4.71	0.56	มากที่สุด
2. เนื้อหาสอดคล้องกับบทเรียน	4.90	0.30	มากที่สุด
3. ภาพประกอบที่ใช้สอดคล้องกับบทเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. คำอธิบายเครื่องมือในบทเรียนชัดเจน	4.85	0.48	มากที่สุด
5. รูปภาพประกอบบทเรียนมีความสวยงาม	4.85	0.35	มากที่สุด

6. การนำเสนอเนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง	4.86	0.35	มากที่สุด
7. ตัวอักษรที่ใช้ขนาดใหญ่ ชัดเจน	4.80	0.51	มากที่สุด
8. สามารถนำบทเรียนมาใช้ทบทวนบทเรียนได้	4.85	0.35	มากที่สุด
9. ไอคอนที่ใช้ในบทเรียนมีความชัดเจน	4.76	0.54	มากที่สุด
10. บทเรียนใช้งานได้สะดวก	4.90	0.44	มากที่สุด
11. การเข้า – ออก บทเรียนทำได้สะดวก	4.71	0.46	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.84	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อภาพประกอบที่ใช้สอดคล้องกับบทเรียนมีระดับค่าคะแนนสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 5.00 ระดับความพึงพอใจมากที่สุด สำหรับการอธิบายเนื้อหาในบทเรียนเข้าใจง่าย และการเข้า-ออก บทเรียนทำได้สะดวก ผู้เรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.71 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบุญยประดิษฐ์ พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81/84 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 สอดคล้องกับบรรพต วงศ์ทองเจริญ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหา วัตถุประสงค์ ศึกษารูปแบบการสร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้นำบทเรียนไปตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ดำเนินงานตามที่ได้ออกแบบและศึกษาไว้ตลอดจนได้ดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก่อนและหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับสุทัศน์ กำมณี พจน์ีย์ สุขขาวนา และอิสราร เจมะมะ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่องการจัดการข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบไปด้วยภาพ เสียง ข้อความ อีกทั้งผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนและยังสามารถเรียนรู้และทบทวนได้ตามความสามารถและความต้องการของตนเองส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากเรียนเพิ่มขึ้น

3. การศึกษาดัชนีประสิทธิผลของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของผู้เรียนมีค่าเท่ากับ 0.6578 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 65.78 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ สอดคล้องกับพนันท์ สุวรรณสิงห์ สาวิตรี

เถาว์โท และเกษศิริ ทองเฉลิม (2566) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ข้อมูลข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นรูปแบบการเรียนรู้รายบุคคลผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งหากเนื้อหาหรือกิจกรรมใดที่ผู้เรียนเรียนรู้แล้วยังไม่เข้าใจในเนื้อหานั้นๆ สามารถที่จะกลับมาเรียนรู้ซ้ำได้ตามความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเนื้อหาเรื่องการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เป็นลักษณะของการบรรยาย และอธิบายที่เป็นนามธรรม การเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้อธิบายเพียงผู้เดียวอาจไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ง่ายอีกด้วย

4. การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่ต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจเท่ากับ 4.84 สอดคล้องกับฟิสิกส์ ฌอน บัวนก พงศ์วัชร พงกันทา และธวัช พุทธิรักษ์ (2565) ซึ่งได้ทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิมซึ่งใช้ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนได้ตามความต้องการ อีกทั้งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ถูกออกแบบโดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกและสนใจต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้มีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน โดยสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ**1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการไปใช้**

1. ควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ต่างสถานศึกษาเพื่อติดตามผลการทดลองและตรวจสอบผลการพัฒนาว่าการเรียนการสอนโดยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้จะยังให้ผลดีเช่นเดิมหรือไม่ เพื่อเป็นการยืนยันผลการศึกษาดังบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. ปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตมีการพัฒนาไปอย่างมากจึงอาจมีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของออนไลน์ และมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

3. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพด้านความคงทนของความรู้ของผู้เรียนหลังจากการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแล้ว ผู้เรียนยังมีความรู้ในเนื้อหาดังกล่าวอยู่หรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำมาใช้ในการยืนยันประสิทธิภาพที่เกิดขึ้น อาจมีการทดลองเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยกับกลุ่มที่เรียนในชั้นเรียนปกติเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกรณีที่มีการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้กับเนื้อหาบทเรียนอื่นๆ เพื่อให้ได้สื่อการเรียนสอนในรูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- นิเกศ อุ้นทะเล. (2560). ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บรรพต วงศ์ทองเจริญ. (2566). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 7(1). 69-76.
- พันธนันท์ สุวรรณสิงห์, สาวิตรี เถาว์โท และเกษศิริ ทองเฉลิม. (2566). วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี. 12(1). 46-57.
- พะหมี ปูลา, อับดุลรอแม สุหลง, มุหำมัดสุหมี เฮงยามา. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลฟิฆะ เรื่องการถือศีลอดโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารประเด็นอิสลามร่วมสมัย. 3(2). 13-26.
- พิสิทธ์ ฌอน บัวนก, พงศ์วัชร ฟองกันทา และธวัช พุทธรักษ์. (2565). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารจันทร์เกษมสาร. 26(1). 125-140.

ศิริล ปรัชัย พูนคล้าย . (2 5 6 6) . **Computer Assisted Instruction**. แหล่งที่มา
https://eledu.ssru.ac.th/sinchai_po/mod/resource/view.php?id=51 สืบค้นเมื่อ 10 ต.ค.
2565.

สุทัศน์ กำมณี, พจนีย์ สุขขาวนา, อิชติฮาร เจมะมะ. (2566). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชา
วิทยาการคำนวณ เรื่องการจัดการข้อมูลสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **วารสาร
วิจัยรำไพพรรณี**. 17(2). 111 – 121.

Sual Mcleod. (2566). **Likert Scale Questionnaire: Examples & Analysis**. From
<https://www.simplypsychology.org/likert-scale.html> Retrieved January 7, 2023.

การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ WORDWALL
เพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*
LEARNING MANAGEMENT USING THE NATURAL APPROACH AND GAMES ON
'WORDWALL' WEBSITE TO ENHANCE PRIMARY LEVEL 5 STUDENTS'
VOCABULARY SKILLS AND LEARNING ENGAGEMENT

¹กัญญาณัฐ วิเศษนันท์ Kanyanut Wisetnan ²ชิตชไม วิสุตกุล Chidchamai Visuttakul

^{1,2}วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต Suryadhep Teachers College, Rangsit University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Kanyanut.w58@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall 2) เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 3) แบบประเมินความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ 4) แบบสัมภาษณ์ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test for dependent samples และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสอนภาษาแบบธรรมชาติ, เกมในเว็บไซต์ Wordwall, ทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ, ความสนใจในการเรียน

Abstract

This research article aimed to 1) compare primary level 5 students' vocabulary skills before and after learning through a combination of the natural approach and games available on www.wordwall.net, 2) compare their learning engagement before and after the treatment, and 3) explore their satisfaction towards the learning management through the approach. The samples were a class of 34 students studying in primary level 5 at a public school in Ayutthaya Province, the number of which was obtained through cluster random sampling. The instruments included 1) 8 learning management plans, 2) a vocabulary skill test, 3) a learning engagement assessment form, 4) a learning engagement interview, and 5) a questionnaire on students' satisfaction towards the learning management. Data were analyzed using standard deviation, the dependent sample t-test, and content analysis. The result revealed that 1) the students' post test scores were higher than their pre-test scores with a significance level of .01. 2) The students were found to have higher learning engagement after treated with a combination of the natural approach and games. 3) Finally, their satisfaction towards the approach was at the highest level.

Keywords: Natural Approach, Wordwall, Vocabulary Skills, Learning Engagement

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของโลกเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างประเทศและพัฒนาการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนมีศักยภาพที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติมากขึ้น สามารถเรียนรู้ความแตกต่างของวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ได้ทั้งเรื่องของสังคม การศึกษา การเมือง และเศรษฐกิจ ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ซึ่งภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและแพร่หลายไปอย่างกว้างขวางมากที่สุดในชุมชนโลก และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นในด้านสติปัญญา การแสวงหาความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ การศึกษา การประกอบอาชีพ การค้าขาย และธุรกิจ เมื่อมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ จึงต้องรู้ชัดถึงเรื่อง การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจภาษา

ทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของนักเรียน เพราะยังรู้ คำศัพท์มากเท่าไรจะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษได้มากขึ้น การเรียนรู้คำศัพท์เป็นสิ่ง ที่สำคัญ ผู้เรียนต้องฝึกฝนทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ และในปัจจุบันพบว่า ปัญหาพื้นฐานของการเรียนทักษะ คือ ปัญหาด้านคำศัพท์ เนื่องจากทักษะด้านคำศัพท์ไม่มากพอจึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนไม่ ประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียน รวมไปถึงทักษะด้านต่างๆ คือ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานเกี่ยวกับคำศัพท์จึงจะ สามารถเรียนภาษาได้ดีจึงเป็นที่ยอมรับว่าคำศัพท์เป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาภาษาอย่างหนึ่ง (เจตน์สฤกษ์ สังขพันธ์, 2558) สภาพปัญหาของการเรียนภาษาอังกฤษที่ครูผู้สอนมักประสบ คือ นักเรียนไม่สนใจในการ

เรียนวิชาภาษาอังกฤษและไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เนื่องจากสาเหตุนักเรียนไม่มีแรงจูงใจในการเรียน และครูผู้สอนไม่มีวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในเนื้อหาก่อนที่จะเรียนมากพอสมควร และสิ่งที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนยังขาดเทคนิคการสอน การใช้เกม ใช้เพลง รูปภาพ หรือใช้สื่อมัลติมีเดีย สาเหตุที่กล่าวมานี้ ทำให้นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก หรือรู้สึกเบื่อหน่าย (มนัสวี ดวงลอย, 2558) ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถของนักเรียน ความถนัดในการเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดความพอใจในการเรียน ควรมีเทคนิคในการสอนที่ให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ หรือเป็นการสอนที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน รวมถึงสภาพแวดล้อมของนักเรียนด้วย (ฤทธิไกร ไชยงาม, 2561)

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พบว่ามีแนวการสอนที่สามารถนำมาผสมผสานเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้ คือ แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) คิดค้นโดย Stephen Krashen และ Tracy Terrell เป็นแนวการสอนภาษา โดยมีหลักการสำคัญคือ นักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาที่สองได้โดยธรรมชาติของนักเรียนเอง โดยจะเน้นการสอนคำศัพท์โดยการใช้สื่อในการเรียนการสอน เช่น สื่อรูปภาพ วัตถุจริง สื่อวิดีโอ หรือการใช้ท่าทางร่วมกับการสอน แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะเน้นให้นักเรียนฟังก่อนพูด เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดในชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยนำสิ่งที่นักเรียนประสบในชีวิตประจำวัน รวมถึงวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของนักเรียนโดยนักเรียนจะคิดค้นกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (อัจฉรา ผิวนพรรณ, 2558) นอกจากนี้ แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติยังเน้นให้ผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางภาษาโดยการลดความตื่นเต้น หรือความรู้สึกต่อต้านทางอารมณ์ของนักเรียน โดยผู้สอนจะไม่บังคับให้นักเรียนสื่อสารจนกว่านักเรียนจะพร้อมเพื่อเป็นการลดความเครียดของนักเรียน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจในประเด็นการเสริมความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษจึงได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเกมด้านภาษาผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน และเป็นสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนอีกด้วย โดยเกมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนร่วมกับการสอนแบบธรรมชาติ คือ เกมในเว็บไซต์ Wordwall

เว็บไซต์ Wordwall เป็นเว็บไซต์หนึ่งสำหรับการเรียนการสอน โดยจัดอยู่ในประเภทของเกมที่สามารถใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนการสอนได้ ผู้ใช้งานสำหรับเว็บไซต์ Wordwall สามารถลงทะเบียนใช้งานได้ฟรีตามเงื่อนไข เกมในเว็บไซต์ Wordwall สามารถจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ได้ การนำเกมเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา เกมช่วยให้ความสนุกสนาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ (wordwall, 2563) โดยในเว็บไซต์ Wordwall มีเกมทั้งหมด 44 แบบ 32 ภาษา เหมาะสำหรับผู้เล่นที่ต้องการพัฒนาทางด้านภาษาและคำศัพท์ มีตั้งแต่ระดับง่ายไปจนถึงระดับยาก ครูผู้สอนสามารถใช้ในการสร้างสื่อการสอนประเภทเกมออนไลน์ยอดนิยมในรูปแบบ 4.0 ซึ่งเป็นโมเดลใหม่ของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 ที่สถานศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ต้องใช้ในการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เกือบ 100% ซึ่งข้อดีของการเรียนออนไลน์ก็คือ สะดวก ไม่ต้องเดินทางไปไหน และลดความเสี่ยง แต่ข้อเสียก็มากเช่นกัน (NoLedgeness, 2021)

จากสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall เพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์

ภาษาอังกฤษและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีทักษะและความเข้าใจในการพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักเรียนและเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall
2. เพื่อเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดกับกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 66 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 34 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
  - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน รหัสวิชา อ 15101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในหน่วยการเรียนรู้: Wonderful land จำนวน 8 แผน แผนละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 60 นาที ใช้จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน รวมจำนวน 4 สัปดาห์

3.2 แบบทดสอบวัดทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษมีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยตีค่าเป็นคะแนน 30 คะแนน

3.3 แบบประเมินความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบประเมินตนเองเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.4 แบบสัมภาษณ์ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ

3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall จำนวน 15 ข้อ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ 3.1-3.5 ได้ผ่านการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน โดยใช้การประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าสอดคล้องของแต่ละรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สำหรับเครื่องมือวิจัยที่ 3.2 เป็นแบบทดสอบวัดทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.50 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สำหรับเครื่องมือวิจัยที่ 3.5 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์คะแนนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความสนใจในการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ผลต่างคะแนน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที่ t-test แบบ Dependent 2) วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6. การรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน งานวิจัยเรื่องนี้ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบตามมาตรฐานการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต ดังการยกเว้นการรับรองเลขที่ COA. No. RSUERB2022-007

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. นักเรียนมีทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ของนักเรียนทั้งชั้น (n=34)

ทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	15.87	7.14	14.948	.000**
หลังเรียน	30	26.89	1.86		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ($\bar{X}$ = 26.89, S.D. = 1.86) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 15.87, S.D. = 7.14) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall สูงกว่าก่อนเรียน และแสดงความคิดเห็นว่ารู้สึกสนุกและชอบกับการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ และสามารถพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ของนักเรียนทั้งชั้น (n=34)

ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ	รายการพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ก่อนเรียน	15 ข้อ	3.92	0.74	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
หลังเรียน	15 ข้อ	4.58	0.58	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.58) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.74)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนจำนวน 12 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน พบว่า นักเรียนกลุ่มเก่งรู้สึกสนุกมาก ได้ฝึกพัฒนาคำศัพท์ไปพร้อมกับการได้เล่นเกม ไม่รู้สึกเครียด มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น นักเรียนกลุ่มปานกลางรู้สึกสนุก แต่ยังรู้สึกไม่กล้าตอบคำถามบางในบางครั้ง กลัวผิด และมีความกดดันบ้าง และนักเรียนกลุ่มอ่อนค่อนข้างสนุก แต่ยังคงไม่กล้าแสดงออกมาก เพราะกลัวการพูดผิด ชอบการเรียนแบบเล่นเกมและการเล่านิทาน แต่ต้องให้ครูคอยช่วยในการแปลอยู่บ้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนในภาพรวม พบว่า นักเรียนชอบการเล่นเกมที่ในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะทำให้รู้สึกสนุก นักเรียนไม่มีความเครียดหรือกดดัน และนักเรียนให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างมากและพร้อมที่จะพัฒนานตนเองอยู่เสมอ

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.68) ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาบทเรียนมีความเหมาะสม เข้าใจง่ายและน่าสนใจ	4.29	0.79	มาก
2. เนื้อหาบทเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในบทเรียน	4.29	0.71	มาก
3. เนื้อหาบทเรียนมีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.59	0.06	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.56	0.61	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนานและน่าสนใจ	4.52	0.66	มากที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้กล้าแสดงออก	4.59	0.70	มากที่สุด
7. ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	4.56	0.61	มากที่สุด
8. ครูใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและน่าสนใจ	4.38	0.73	มาก
9. นักเรียนมีโอกาสในการใช้ภาษาและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.47	0.74	มาก
10. นักเรียนมีโอกาสซักถามและเสนอข้อคิดเห็น	4.47	0.66	มาก
11. นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ	4.56	0.61	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
12. นักเรียนมีความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น	4.62	0.69	มากที่สุด
13. นักเรียนนำความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษไปใช้ได้ถูกต้อง	4.50	0.74	มาก
14. นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.65	0.64	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความรู้สึกชอบวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.62	0.69	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.51	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall เพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด 4.65 คือ ข้อ 14 นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมาก และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุดจากรายการประเมินทั้งหมด คือ 4.29 เท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 เนื้อหาบทเรียนมีความเหมาะสม เข้าใจง่ายและน่าสนใจ และ ข้อ 2 เนื้อหาบทเรียนมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในบทเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนรู้อยู่โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากนักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งความรู้สึกสนุกสนานและผ่อนคลายที่ได้เล่นเกมจากเว็บไซต์ Wordwall และการจัดบรรยากาศห้องเรียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิธีธรรมชาติที่เน้นการกระตุ้นความสนใจและการสังเกตที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิธีธรรมชาติที่เน้นการกระตุ้นความสนใจภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนการสอนจากธรรมชาติของนักเรียนเอง โดยนักเรียนจะเรียนรู้จากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และครูไม่ควรเพิกเฉยต่อความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูด คิด แสดงออกด้วยตัวของนักเรียนเอง (รติรัตน์ คล่องแคล่ว, 2551) เกมจากเว็บไซต์ Wordwall เป็นเว็บไซต์ที่สร้างแบบการเรียนการสอนประเภทเกมออนไลน์ โดยเกมที่ผู้วิจัยเลือกมามีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำการจัดการเรียนรู้ นำเกมเข้ารวมกับการเรียนการสอนนั้น ส่งผลต่อพัฒนาการทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในกลุ่มอ่อนที่มีค่าเฉลี่ยการเพิ่มขึ้นของคะแนนทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมากกว่ากลุ่มอื่นสามารถอธิบายได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการสำหรับนักเรียนในกลุ่มอ่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากกลุ่มอ่อนชอบในการเล่นและเกมเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจในการทำคะแนนให้นักเรียนมีคะแนนที่สูงขึ้น

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนรู้อยู่โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall สูงกว่าก่อนเรียน และแสดงความคิดเห็นว่ารู้สึกสนุกและชอบกับการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ และสามารถพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น เนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้รับความสนุกสนาน ไม่เครียดหรือกดดัน นักเรียนรู้สึกเห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษและเริ่มที่จะเรียนรู้และพัฒนาตัวเองในเรื่องของคำศัพท์ รวมถึงการพูด การฟัง การอ่านด้วย ซึ่งสอดคล้องกับธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง (2558) ที่ได้กล่าวว่า ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อวิชาภาษาอังกฤษจะมีประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยการหาแนวทางการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนอยู่เสมอ บรรยากาศที่ไม่กดดัน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน และที่สำคัญต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับนักเรียนด้วย ผลการสัมภาษณ์ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนชอบการเล่นเกมนในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะทำให้รู้สึกสนุก นักเรียนไม่มีความเครียดหรือกดดันและนักเรียนให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์ของวิชาภาษาอังกฤษค่อนข้างมากและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับอัจฉราพรรณ โพธิ์ตุน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการสอนโดยใช้เกมตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนการสอนโดยใช้เกม ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ได้

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall การเล่นเกมช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในวิชาภาษาที่เรียนมากขึ้นและช่วยให้นักเรียนมีความก้าวหน้าด้านการใช้ภาษา และการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนก็เป็นตัวช่วยในการเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับธัญมัย สีแนน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่า อยู่ในระดับพึงพอใจมาก เนื่องจากเกมทำให้นักเรียนรู้สึกกระตือรือร้นไม่น่าเบื่อและสนุกสนาน ช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ และยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น สามารถนำไปพัฒนาตัวเองได้สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2555) ที่กล่าวว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาและการพัฒนาการทางด้านภาษาของนักเรียนเป็นแนวคิดให้นักเรียนเกิดความกล้าและความมั่นใจในตนเองในการใช้ภาษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall เพื่อพัฒนาทักษะด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษและความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระบบตามหลักวิชาการ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและภาษาอังกฤษจำนวน 3 คน เพื่อประเมินตามความเหมาะสม โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 3 ขั้นตอน ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย อธิบายได้ว่า

การจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall มีการแบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนเรียน เป็นขั้นที่ครูผู้สอนมีจุดประสงค์ให้นักเรียนเกิดความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียน โดยครูผู้สอนจะเริ่มจากการเล่าเรื่อง แสดงรูปภาพ แสดงวัตถุจริง หรือคำถามง่าย ๆ เพื่อจะกระตุ้นให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาหรือความรู้เดิมของนักเรียนกับความรู้ใหม่ที่ครูผู้สอนจะสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นระหว่างเรียน ในขั้นนี้ผู้สอนจะมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน หรือเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแยกแยะ

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการเรียน ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมเพื่อเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้สอนจะสรุปเนื้อหาที่เรียนและให้นักเรียนเล่นเกมจากเว็บไซต์ Wordwall เพื่อฝึกทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ครูผู้สอนต้องใช้ภาษาและท่าทางในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนอยู่ตลอดเวลา หรือเป็นการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น สื่อรูปภาพ หรือสื่อจากวัตถุจริง เป็นต้น

1.2 ครูควรจัดระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ให้เพียงพอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านภาษาได้ดีขึ้น

1.3 การสร้างเกมภาษาอังกฤษในเว็บไซต์ Wordwall ครูควรใส่รูปภาพประกอบที่มีสีสันเพื่อให้เกมนั้นๆ ดึงดูดใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการทำแบบทดสอบจากเกมนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall กับกลุ่มนักเรียนระดับอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถนำผลการเรียนการสอนไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่นได้เช่นกัน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall เพื่อพัฒนาทักษะอื่นที่หลากหลาย เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษ การฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียน เป็นต้น

2.3 ควรนำผลการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับเกมในเว็บไซต์ Wordwall ไปศึกษาเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2555). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: เติสันเพรสโปรดักส์.
- เจตน์สุภะ สังขพันธ์. (2558). สภาพและปัญหาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดเทศบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญมัย สีแนน. (2560). การพัฒนาเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธีรพงศ์ แก่นอินทร์. (2560). ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดวิธีธรรมชาติที่เน้นการกระตุ้นความใส่ใจและการสังเกตที่มีต่อความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มนัสวี ดวงลอย. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. 3(1). 151-165.
- รติรัตน์ คล่องแคล่ว. (2551). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวทางภาษาแบบธรรมชาติ ที่มีต่อทักษะการพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยไทยอีสาน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฤทธิไกร ไชยงาม. (2561). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนภาษาอังกฤษของ ชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 12(2). 7-17.
- อัจฉรา ผิวพรรณ. (2558). ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อการพัฒนาทางภาษาด้านทักษะการฟังและทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง. วารสารบัณฑิตวิจัย. 8(1). 99-113.
- อัจฉราพรรณ โพธิ์ตุ่น. (2559). ผลการสอนโดยใช้เกมตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- NoLedgeness. (2021). Wordwall. From <https://intrend.trueid.net/article/wordwall> Retrieved March 30, 2022.
- Wordwall. (2563) . The easy way to create your own teaching resources. From www.wordwall.net Retrieved March 30, 2022.

THE RELATIONSHIP OF SELF-EFFICACY FOR AND USE OF METACOGNITIVE STRATEGIES IN LEARNING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE WITH CHINESE ACADEMIC ACHIEVEMENT OF YEAR 5 STUDENTS AT AN INTERNATIONAL SCHOOL IN THAILAND *

¹Duangkamon Huangphattarakul ²Orlando González

^{1,2}Assumption University, Thailand

Corresponding Author E-mail: enxianhuang@gmail.com

Abstract

This study was aimed to determine whether there was a significant relationship of self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language (CFL) with Chinese academic achievement held by Year 5 students at a target international school in Thailand. A conveniently chosen sample of 70 students, enrolled in the target school during the academic year 2021-2022, participated in this study. For the data collection, Wang et al.'s (2013) Questionnaire of Chinese Self-Efficacy (QCSE), Oxford's (1990) Strategy Inventory of Language Learning (SILL): Use of Metacognitive Strategies, and the participants' Chinese subject's placement test, were used. From performing descriptive statistics on the collected data, it was found that the participants' overall level of self-efficacy for learning CFL was slightly high. The level of the use of metacognitive strategies in learning CFL held by the participants at the target school was moderately high. The overall level of the participants' academic achievement in Chinese language class was interpreted as good. From a correlational analysis, it was found that the combination of the participants' self-efficacy for learning CFL and use of metacognitive strategies in learning CFL had a significant and moderately strong correlation with their Chinese academic achievement, which accounted for 18% of its variance. Based on the research findings, recommendations for administrators, teachers, students, and future researchers are provided.

Keywords: Self-Efficacy, Language Learning Strategies, Metacognitive Strategies, Academic Achievement, Chinese Language Education

---

*Received: September 24, 2022, Revised: October 24, 2022, Accepted: October 24, 2022.

Introduction

In this globalized era, multilingualism (i.e., the ability to communicate proficiently in at least two languages) has become important for mutual understanding and as a medium of communication among people. Due to the rise of China in the world stage in the last decades, which has influenced the world both economically and politically, people around the world are learning Chinese so that they can keep up and grow with the development of China. The “Mandarin fever” has increased globally and learning Chinese as a foreign language (CFL) has also become a trend in Thailand. According to data from the Office of the Basic Education Commission of Thailand, there were more than 700 schools in Thailand providing CFL courses to their elementary, middle and high school students by 2008. (Masuntisuk, 2013).

Self-efficacy, which refers to people’s belief about their abilities to complete or perform a certain task successfully (Bandura, 1986, 1997), is known to be a prominent factor that impacts and predicts the acquisition of second/foreign language (L2). In the process of learning, when learners have a high level of self-efficacy, they will tend to perform better because they will put more effort and be more persistent on the given task than when they have a low level of self-efficacy. In a L2 learning context, self-efficacy has been found to be a significant predictor of learners’ academic achievement. (e.g., Kitikanan & Sasimonton, 2017; Klomegh, 2007; Raoofi et al., 2012; Tilfarlioğlu & Ciftici, 2011)

Metacognition, or the use of metacognitive strategies, is also an essential factor in language learning strategies that has been reported to have a significant impact on learners’ success in L2 learning (e.g., Kummin & Rahman, 2010; Oxford, 1990; Raoofi et al., 2013; Wang et al., 2009). Metacognition is the awareness and management of one’s own thinking process, and hence the reflection on one’s own thinking (Chick, 2013). When learners use metacognitive strategies in learning, they would plan and monitor their learning progress and evaluate the results for improvements and better their academic achievement (Oxford, 1990). In the context of L2 learning, many studies have reported that the use of metacognitive strategies has a positive relationship with learners’ academic achievement. (e.g., Kummin & Rahman, 2010; Raoofi et al., 2013; Wang et al., 2009)

At the target international school in Thailand, the first author has observed that the Year 5 students learn Chinese daily for many years, but sometimes they seem not confident enough in their ability to speak up in the Chinese class, read out loud the Chinese passages, or write Chinese characters on the whiteboard when the teacher asks them to, because they seem to doubt about whether they are able to perform well. These are indicators of possibly having a low level of self-efficacy for learning CFL. Moreover, metacognition is one of the main sub-skills that the target school has been teaching the students to develop their ability to learn how to learn. However, the first author has observed that some students seem not to plan,

monitor, or evaluate their Chinese learning, because it seems that these students learn the Chinese vocabulary through memorization and tend to forget not long after having a quiz, test, or examination on those contents. This is an indicator that possibly students have a low use of metacognitive strategies in learning CFL. Conversely, the first author has observed students who are confident to participate more in class and ask teachers about their mistakes in work and how to improve them, seem to have a higher academic achievement in their Chinese assessment tasks.

For these aforementioned reasons, the researchers decided to conduct an empirical study in order to examine the relationship of self-efficacy for learning Chinese, use of metacognitive strategies in learning Chinese, and Chinese academic achievement of Year 5 students at the target international school in Thailand.

Objectives of this Research

The following were the specific research objectives addressed in this study.

1. To determine the level of self-efficacy for learning Chinese as a foreign language of Year 5 students at an international school in Thailand.
2. To determine the level of the use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language of Year 5 students at an international school in Thailand.
3. To determine the level of Chinese academic achievement of Year 5 students at an international school in Thailand.
4. To determine whether there is a significant relationship of self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language with Chinese academic achievement of Year 5 students at an international school in Thailand.

Research Methodology

In this section, the research design, population and sample, research tools, data collection, data analysis, ethical considerations and the research validity are described in detail.

1. Research Design

The purpose of this research was to identify whether there was a significant relationship between of self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language with the Chinese academic achievement of the Year 5 students at an international school in Thailand. For this purpose, a quantitative correlational research design was used to examine the relationship among the research variables.

2. Population and Sample

The study employed a population sample of all the 70 Year 5 students who were

enrolled in the Chinese language class in the academic year of 2021-2022 at an international school in Thailand. The participants were 70 Year 5 students from four classes (i.e., 17 students from Class 1; 18 students from Class 2; 17 students from Class 3; and 18 students from Class 4).

3. Research Tools

For this study, the researchers used the Questionnaire of Chinese Self-Efficacy (QCSE), Strategy Inventory of Language Learning (SILL): Use of Metacognitive Strategies, and the Chinese Placement Test for the academic year 2021-2022.

3.1 Questionnaire of Chinese Self-Efficacy (QCSE). In order to measure the participants' level of self-efficacy for learning CFL, the researchers administered the Questionnaire of Chinese Self-Efficacy (QCSE; see Table 1), adopted from Wang et al. (2013), which consisted of 32 items covering the four language learning skills (i.e., listening, reading, speaking, and writing). In relation to the statement of each item, the participants were asked to rate their self-efficacy level on a 7-point Likert-type scale from 1 (I am totally unable to do this) to 7 (I am totally able to do this). The mean scores from the Likert scale ratings were interpreted using a continuum from “very low self-efficacy” to “very high self-efficacy”.

Table 1 Items in the Questionnaire for Chinese Self-Efficacy (QCSE)

Item No.	Item statement
Self-efficacy for listening	
1	Can you understand stories told in Chinese?
3	Can you understand Chinese TV programs in Chinese?
9	Can you understand radio programs in Chinese?
10	Can you understand Chinese -language TV programs?
15	Can you understand Chinese dialogue in audio recordings about everyday school matters?
22	Can you understand Chinese films without subtitles?
24	Can you understand Chinese songs?
27	Can you understand telephone numbers spoken in Chinese?
Self-efficacy for speaking	
4	Can you describe your school to other people in Chinese?
6	Can you describe the way to the school from the place where you live in Chinese?
8	Can you tell a story in Chinese?
17	Can you ask your teacher questions in Chinese?
19	Can you introduce your teacher to someone in Chinese?
20	Can you discuss subjects of general interest with your fellow students in Chinese?
23	Can you answer your teacher's questions in Chinese?
30	Can you introduce yourself in Chinese?
Self-efficacy for reading	
2	Can you do homework/home assignments alone when they include reading Chinese texts?
12	Can you guess the meaning of unknown words when you are reading a Chinese text?
16	Can you understand messages or news in Chinese on the websites approved by the school?
21	Can you read short Chinese narratives?
25	Can you read Chinese language newspapers?
26	Can you find out the meanings of new Chinese words using a monolingual dictionary?

29	Can you understand Chinese articles about Thai culture?
32	Can you understand new reading materials (e.g., news from the Chinese magazine) selected by your teacher?
Self-efficacy for writing	
5	Can you compose messages in Chinese on any of the online applications approved by the school?
7	Can you write a text in Chinese?
11	Can you leave a note for another student in Chinese?
13	Can you form new sentences from words you have just learned in Chinese?
14	Can you write e-mails in Chinese?
18	Can you produce Chinese sentences with idiomatic phrases?
28	Can you write diary entries in Chinese?
31	Can you write an essay in two pages about your teachers in Chinese?

3.2 Strategy Inventory of Language Learning (SILL): Use of Metacognitive Strategies. In order to measure the participants' level of their use of metacognitive strategies in learning CFL, the researchers administered the nine items of the metacognitive strategies subscale from the SILL (see Table 2), which were adopted from Oxford (1990). The target students were asked to rate their use of metacognitive strategies level on a 5-point Likert-type scale from 1 (never or almost never true to me) to 5 (always or almost always true to me). The mean scores from the Likert-type scale ratings were interpreted using a continuum from "low use of metacognitive strategies" to "high use of metacognitive strategies".

Table 2 Items in the Strategy Inventory of Language Learning (SILL): Use of Metacognitive Strategies

Item No.	Item statement
1	I try to find as many ways as I can to use my Chinese
2	I notice my Chinese mistakes and use that information to help me do better
3	I pay attention when someone is speaking Chinese
4	I try to find out how to be a better learner of Chinese
5	I plan my schedule so I will have enough time to study Chinese
6	I look for people I can talk to in Chinese
7	I look for opportunities to read as much as possible in Chinese
8	I have clear goals for improving my Chinese skills
9	I think about my progress in learning Chinese

3.3 Chinese Placement Test. As for measuring the participants' Chinese academic achievement, the scores from Year 5 students' Chinese Placement Test in March 2022 in the second semester of the academic year 2021-2022 were used. The test was prepared by the Year 5 Chinese teachers and middle school level Chinese teachers at the target school. The test included 20 multiple choice questions, 10 cloze items, 20 write the Chinese characters, 5 sentences arrangement, and 10 reading comprehension questions. The test was designed to determine students' Chinese knowledge and proficiency for the purpose

to allocate them into the appropriate Chinese phase classes when they enter middle school. The scores were interpreted as follows: excellent (95-108); good (76-94); satisfactory (54-75); and need for improvement (0-53).

4. Data Collection

The data were collected from the target group as follows:

4.1 In March 2022, the researchers administered to the participants, in person, the Questionnaire for Chinese Self-Efficacy (QCSE) and the Strategy Inventory of Language Learning (SILL): Use of Metacognitive Strategies. The response rate from the participants was 100%.

4.2 In May 2022, the scores from the Chinese Placement Test of the target students were collected by the researchers.

5. Data Analysis

The quantitative data collected from the QCSE, SILL: Use of Metacognitive Strategies, and Chinese Placement Test of the Year 5 students were analyzed by performing descriptive statistics (frequencies, percentages, means and standard deviations) and correlational analysis (using multiple correlational coefficient), with the support of a statistical software package.

6. Ethical Considerations

Before conducting the study, the researchers informed all the participants that their participation was not going to affect their grades. Moreover, the participants were informed that the research results were going to be used primarily for the purpose of the study, and all their identities were going to be kept confidential. For the sake of school confidentiality, the school's name was going to be left out from any document reporting the study findings.

7. Research Validity

Based on the validity reported by previous research (e.g., for the QCSE: Li, 2019; Wang et al., 2013; Yu et al., 2017; for the SILL: Use of Metacognitive Strategies: Lai, 2009; Oxford & Burry-Stock, 1995), these well-known instruments were selected for the measurement of the level of students' self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning CFL. The validity of the Chinese Placement Test was established by Year 5 Chinese teacher teachers and middle school level Chinese teachers, whom are experts in this field with at least 10 year of Chinese teaching experience and approval by the Chinese head of department and the programme coordinators of the primary and middle years.

Research Results

The main findings that emerged from this study are presented in detail, organized by research objectives.

1. Findings from Research Objective 1.

Table 3 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of self-efficacy for learning CFL, and its subscales, held by the Year 5 students at an international school in Thailand, who participated in this study.

Table 3 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Self-Efficacy for Learning CFL Held by Year 5 Students at an International School in Thailand

Variable	M	SD	Interpretation
Self-efficacy for learning CFL	5.25	1.52	Slightly high
Listening self-efficacy for learning CFL	4.81	1.68	Slightly high
Speaking self-efficacy for learning CFL	5.80	1.32	Moderately high
Reading self-efficacy for learning CFL	4.87	1.59	Slightly high
Writing self-efficacy for learning CFL	5.53	1.47	Moderately high

2. Findings from Research Objective 2.

Table 4 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of the use of metacognitive strategies in learning CFL held by the Year 5 students at an international school in Thailand, who participated in this study.

Table 4 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the SILL: Use of Metacognitive Strategies in Learning CFL Held by Year 5 Students at an International School in Thailand

Item No.	Item statement	M	SD	Interpretation
1	I try to find as many ways as I can to use my Chinese	3.73	1.12	Moderately high
2	I notice my Chinese mistakes and use that information to help me do better	3.99	.94	Moderately high
3	I pay attention when someone is speaking Chinese	4.11	1.04	Moderately high
4	I try to find out how to be a better learner of Chinese	4.03	1.01	Moderately high
5	I plan my schedule so I will have enough time to study Chinese	3.29	1.35	Moderate
6	I look for people I can talk to in Chinese	2.89	1.30	Moderate
7	I look for opportunities to read as much as possible in Chinese	3.07	1.39	Moderate
8	I have clear goals for improving my Chinese skills	3.79	1.14	Moderately high
9	I think about my progress in learning Chinese	3.90	1.24	Moderately high
Overall (Use of metacognitive strategies in learning CFL)		3.64	1.18	Moderately high

3. Findings from Research Objective 3.

The findings regarding the level of Chinese academic achievement of the Year 5 students at an international school in Thailand, who participated in this study, are reported in Table 5.

Table 5 Frequency Distribution, Overall Mean and Standard Deviation of Year 5 Students' Chinese Academic Achievement from the Chinese Placement Test Scores

Chinese academic achievement interpretation	Score range	n	%
Excellent	95-108	23	32.86
Good	76-94	22	31.43
Satisfactory	54-75	15	21.43
Needs improvement	0-53	10	14.28
Descriptive statistics			
Minimum	20.5		
Maximum	106		
M	79.82		
SD	20.87		

4. Findings from Research Objective 4.

Table 6 below indicates the bivariate correlations of self-efficacy for and use of metacognitive strategies with Chinese academic achievement, in regard to the Year 5 students at an international school in Thailand participating in this study.

Table 6 Bivariate Correlations Between Self-Efficacy for Learning CFL, Use of Metacognitive Strategies in Learning CFL and Chinese Academic Achievement of Year 5 Students at an International School in Thailand

Variables	1	2	3
1. Self-efficacy for learning CFL	—		
2. Use of metacognitive strategies in learning CFL	.75* (<.001)	—	
3. Chinese academic achievement	.42* (<.001)	.25* (.037)	—
R	.43* (.001)		
R ² × 100%	18%		

Note. *denotes a statistically significant relationship (statistical significance level set at $p = .05$, two tailed). p-values appear within parentheses below the correlation coefficients.

Research Discussion

In this section, a discussion of the research findings from the current study is provided, by relating such findings with the ones reported by previous research studies.

Self-Efficacy for Learning Chinese as a Foreign Language.

The results of the current study revealed that the overall level of self-efficacy for learning CFL held by the Year 5 students at an international school in Thailand was slightly high. This finding is in line with Kitikanan and Sasimonton's (2017) study, who found that the fourth year undergraduate L2 Thai learners had a relatively high level of self-efficacy in learning English. Both studies found the level of self-efficacy of the participants as "slightly" or "relatively" high, and not "very high", which may be due to a cultural factor: the way how Thai people self-perceive and think of themselves. For instance, Thai middle school students have been reported to ineffectively judge their own capability to achieve success in certain tasks in L2 learning contexts (Anyadubalu, 2010).

Use of Metacognitive Strategies in Learning Chinese as a Foreign Language.

The results of the current study revealed that the overall level of use of metacognitive strategies in CFL held by the Year 5 students at an international school in Thailand was moderately high. This result is similar with the one of Xiao and Lynch (2017), who found a high level of the use of metacognitive strategies of the students from Year 7 to Year 10 studying CFL at Ascot International School in Bangkok, Thailand. However, the result from the current study is different with the one reported by Lai (2009), who found that most the English L2 learners at Tunghai University in Taiwan had a moderate level of use of metacognitive strategies in learning English. Having a moderately high level of use of metacognitive strategies in CFL could be due to the students' exposure to, and knowledge about, metacognitive strategies in Chinese language class, and hence they are able employ metacognitive learning strategies appropriately (Lai, 2009; Oxford, 1990; Oxford & Burry-Stock, 1995).

The Relationship of Self-Efficacy for and Use of Metacognitive Strategies in Learning Chinese as a Foreign Language with Chinese Academic Achievement.

A significant, positive and moderately strong correlation was found between the self-efficacy for learning CFL and Chinese academic achievement held by Year 5 students at an international school in Thailand. This result was in line with Kitikanan and Sasimonton (2017), who reported a significant, positive and strong correlation between self-efficacy and the English academic achievement held by 32 fourth-year undergraduate Thai students majoring in English. Moreover, the current study's finding is also in line with Mahyuddin et al. (2006), who found a significantly, positively and moderately strong correlation between the self-efficacy and the English academic achievement held by 1,146 students from across eight secondary schools in Malaysia.

Regarding the relationship between the use of metacognitive strategies in learning CFL and Chinese academic achievement held by the participants in this study, it was found to be significant, positive and weak. This finding is in line with the study conducted by Kummin and Rahman (2010), who reported a significant, positive and weak correlation between the use of metacognitive strategies in learning CFL and Chinese academic achievement held by 50 undergraduate students of Universiti Kebangsaan Malaysia. However, this result was not in line with Lai (2009), who found a significantly, positive and strong correlation between the use of metacognitive strategies and English language proficiency held by 418 freshmen English L2 learners at Tunghai University, Taiwan. Moreover, this finding is not in line with Xiao and Lynch (2017), who reported a significantly, positive and moderate correlation between the use of metacognitive strategies and Chinese learning achievement held by 91 students from Year 7 to Year 10 studying CFL at Ascot International School, Thailand. A possible reason to obtain a different result to these previous studies could be that the Year 5 students employ other language learning strategies in L2 learning, such as direct ones, more than metacognitive strategies, and the use of these strategies usually accounts for a higher percentage of the variance in L2 academic achievement. (Oxford, 1990; Oxford & Burry-Stock, 1995)

The combination of self-efficacy for and the use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language held by Year 5 students at an international school in Thailand was found to be significantly and moderately strongly correlated with their Chinese academic achievement. This can be interpreted as the combination of self-efficacy for and the use of metacognitive strategies in learning CFL held by the participants having a moderately strong explanatory and predictive power for their Chinese academic achievement. However, this also indicates that the participants' self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning CFL combined explain 18% of their Chinese academic achievement, $R^2 = .18$. This could be due to the fact that the participants' Chinese academic achievement is influenced by other variables that have been reported to have a significant influence on learners' L2 achievement (e.g., attitude toward the language, interest, anxiety, motivation, age, linguistic heritage, learning intelligence style, and personality; Dörnyei, 1998; Ellis, 1985; Gardner, 2010), and which were not considered in the present study.

Research Body of Knowledge

The body of knowledge obtained from conducting this study is summarized in Figure 1, which displays the different factors that were found to be either significantly related or influencing participants' Chinese academic achievement.

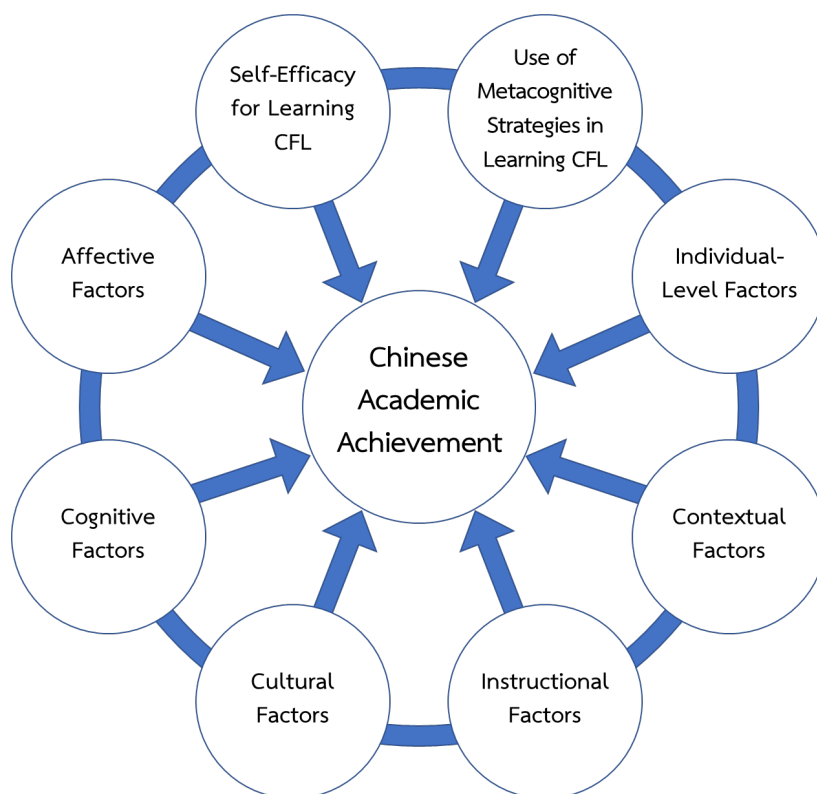

Figure 1 Research Body of Knowledge

Overall self-efficacy for learning has been shown to have a significant influence on L2 academic achievement, not only by the current study, but also by previous ones (e.g., Kitikanan & Sasimonton, 2017; Klomegh, 2007; Mahyuddin et al., 2006; Raoofi et al., 2012; Tilfarlioğlu & Ciftici, 2011; Wang et al., 2013). Similarly, the results of the current study revealed that the overall level of use of metacognitive strategies had a significant influence on L2 academic achievement, which was in line with previous results reported in the literature. (e.g., Kummin & Rahman, 2010; Lai, 2009; Oxford & Burry-Stock, 1995; Xiao & Lynch, 2017).

From the data analysis and the literature review conducted for this study, additional factors that could have a significant influence on L2 academic achievement were identified: affective factors (e.g., attitude, interest, anxiety, motivation; Anyadubalu, 2010; Dörnyei, 1998; Gardner, 2010); cognitive factors (e.g., beliefs, learning intelligences; Ellis, 1985; Oxford, 1990; Wang et al., 2009); individual-level factors (e.g., age, personality; Ellis, 1985; Oxford, 1990); contextual factors (e.g., school administration, peers, teachers, parents; Gardner, 2010; Oxford, 1990); instructional factors (e.g., lesson planning, instructional activities and materials used during the class; Dörnyei, 1998; Gardner, 2010; Oxford, 1990); and cultural factors (e.g., linguistic heritage; Oxford, 2010).

Research Suggestions

1. Suggestions in practice

1.1 In relation to the listening subscale, the findings of this study showed that the Year 5 students at the target international school in Thailand rated QCSE Items 9 and 22 with the lowest score, which indicates that their level of belief in their capability to achieve the stated tasks is neither high nor low. Therefore, the researchers suggest that students can improve their Chinese listening self-efficacy outside of the classroom by watching and listening to Chinese podcast, TV shows, videos, or films.

1.2 In relation to the speaking subscale, some QCSE items (e.g., Items 4 and 6) were rated slightly lower than others. The researchers suggest that students may practice describing and telling in Chinese how their school is or directions from places to places to their fellow classmates.

1.3 In relation to the reading subscale, some QCSE items were rated slightly lower than the others (e.g., Items 12, 16, and 25). The researchers suggest that students should practice extracurricular readings in Chinese to broaden their knowledge and ability to read various reading materials. At first, it may be difficult, hence, students may use dictionaries to help them through the readings.

1.4 In relation to the writing subscale, some QCSE items were rated slightly lower than the other items (e.g., Items 5, 18, 28, and 31). The researchers advise the students to improve their writing through more daily practice of writing Chinese characters. Chinese writing includes two parts, writing the Chinese characters correctly and composing the text. In order to improve the writing of Chinese characters, this requires time and perseverance by constant practicing and writing. While for composing the text, the researchers suggest reading various text types and genres, in order to learn the difference between colloquial and literal Chinese language and know how to write a letter, email, or essay in Chinese.

1.5 In relation to the level of use of metacognitive strategies in learning CFL, the findings indicate some SILL items (i.e., Items 5, 6, and 7) were the ones with the lowest overall rating in this study. In this regard, the researchers suggest that students may practice using Chinese language outside of the classroom or even the school, such as communicating with people who can speak Chinese, reading Chinese books in their leisure time, and planning time to study Chinese outside from doing homework.

1.6 In order to support students to have higher overall levels of self-efficacy for learning CFL, the researchers would like to suggest the teachers to incorporate more class activities or work that may boost students' self-efficacy for learning CFL, to increase students' Chinese practice in relation to all four literacy skills, and to create learning environments that are more engaging by making students a more active part of their own L2 learning process.

1.7 Teachers are suggested to encourage students to be more self-regulated and take control of their own learning by helping them to set goals every unit and helping them to regularly reflect of their own learning for improvements, in order to foster their use of metacognitive strategies.

1.8 Even though teachers are the ones that have the most direct impact on the students' learning, the school administrators' plans and decisions of the school's curriculum will affect the teacher's teaching, which in turn influence the students' learning. The researchers suggest the administrators to guide the teachers more in developing curriculum and lesson plans that help boosts students' self-efficacy and encourage students to practice their use of metacognitive skills in their CFL learning.

2. Suggestions for research

2.1 The current research was conducted only on 70 Year 5 students at the target international school in Thailand. Therefore, the findings of this study may not be generalizable to schools with different student and curriculum profile. It is suggested that future researchers may consider conducting studies on larger sample sizes, wider range of grade levels, school subjects and schools when investigating the variables addressed in this study.

2.2 Since this study was conducted over a short period of time only, it is suggested that future researchers may also consider conducting longitudinal studies to examine the research variables addressed in this study throughout a school year or years, and hence follow up the changes and the relationship between the variables.

2.3 Also, future researchers may consider conducting a mixed study of both quantitative and qualitative approaches, in order to examine the students' self-efficacy for and use of metacognition in learning CFL more in-depth and have a more insightful understanding of the factors and reasons that affect the students' Chinese language learning.

2.4 In terms of the research variables considered in the present study, it was found that the combination of the participants' self-efficacy for and use of metacognitive strategies in learning Chinese as a foreign language accounted for only 18% of the variance of their Chinese academic achievement, and hence an 82% of that variance was explained by other variables that were not included in the current study. There are many other factors that may influence and have a significant impact on learners' Chinese academic achievement, in addition to the two proposed in this study, such as: attitude, interest, motivation, age, learning intelligences, linguistic heritage, and personality (Dörnyei, 1998; Ellis, 1985; Gardner, 2010). It is suggested that future researchers may consider to include some of these variables and examine the relationship with Chinese academic achievement more in-depth.

References

- Anyadubalu, C. C. (2010). Self-efficacy, anxiety, and performance in the English language among middle-school students in English language program in Satri Si Suriyothai School, Bangkok. **International Journal of Human and Social Sciences**. 5(5). 193-198.
- Bandura, A. (1986). **Social foundations of thought and action**. Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). **Self-efficacy theory: The exercise of control**. W.H. Freeman and Company.
- Chick, N. (2013). **Metacognition**. Vanderbilt University Center for Teaching.
- Dörnyei, Z. (1998). Motivation in second and foreign language learning. **Language Teaching**. 31(3). 117-135.
- Ellis, R. (1986). **Understanding second language acquisition**. Oxford University Press.
- Gardner, R. C. (2010). **Motivation and second language acquisition: The socio-educational model (Language as social action)**. Peter Lang.
- Kitikanan, P., & Sasimonton, P. (2017). The relationship between English self-efficacy and English learning achievement of L2 Thai learners. **Language Education and Acquisition Research Network (LEARN) Journal**. 10(1). 149-164.
- Klomegah, R. Y. (2007). Predictors of academic performance of university students: An application of the goal efficacy model. **College Student Journal**. 41(2). 407-415.
- Kummin, S., & Rahman, S. (2010). The relationship between the use of meta-cognitive strategies and achievement in English. **Procedia Social and Behavioral Sciences**. 7(C). 145-150.
- Lai, Y. C. (2009). Language learning strategy use and English proficiency of university freshmen in Taiwan. **TESOL Quarterly**. 43(2). 255-280.
- Li, Z. (2019). **The relationship of self-efficacy for and enjoyment of learning Chinese as a foreign language with Chinese academic achievement of Grades 7 and 8 students at Pramandanijianukroah School, Bangkok, Thailand**. Unpublished master's thesis. Assumption University of Thailand.
- Mahyuddin, R., Elias, H., Cheong, L., Muhamad, M., Noordin, N., & Abdullah, M. (2006). The relationship between students' self-efficacy and their achievement. **Journal Pendidik dan Pendidikan**. 21. 61-71.
- Masuntisuk, R. (2013). **Chinese language teaching in Thailand at the primary and secondary education levels**. Report of Thai World Affairs Center (Thai World). Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University.
- Oxford, R. L. (1990). **Language learning strategies: What every teacher should know**. Heinle & Heinle Publishers.

- Oxford, R.L., & Burry-Stock, J. A. (1995). Assessing the use of language learning strategies worldwide with the ESL/EFL version of the strategy inventory for language learning. **System**. 23(2). 153-175.
- Raoofi, S., Chan, S. H., Mukundan, J., & Rashid, S. M. (2013) Metacognition and second/foreign language learning. **English Language Teaching**. 7(1). 26-49.
- Raoofi, S., Tan, B. H., & Chan, S. H. (2012). Self-efficacy in second/foreign language learning contexts. **English Language Teaching**. 5. 60-73.
- Tilfarlioğlu, F. T., & Ciftci, F. S. (2011). Supporting self-efficacy and learner autonomy in relation to academic success in EFL classrooms (A case study). **Theory and Practice in Language Studies**. 1(10). 1284-1294.
- Wang, C., Kim, D. H., Bong, M., & Ahn, H. S. (2013). Examining measurement properties of an English self-efficacy scale for English language learners in Korea. **International Journal of Educational Research**. 59. 24-34.
- Wang, J., Spencer, K., & Xing, M. (2009). Metacognitive beliefs and strategies in learning Chinese as a foreign language. **System**. 37(1). 46-56.
- Xiao, H., & Lynch, R. (2017). The relationship between the use of indirect language learning strategies and Chinese learning achievement in reading and writing among students in Years 7 to 10 at Ascot International School in Bangkok, Thailand. **Scholar: Human Sciences**. 9(1). 262-271.
- Yu, Y.-Y., Xu, L.-Y., & Zheng, C.-P. (2017). **The design and application of the self-efficacy questionnaire for English language learners in China**. DEC Tech Publications.

การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน *

COMMUNITY MANAGEMENT OF VOCATIONAL LEARNING OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION

¹ปราณี นาคทอง Pranee Naktong ²ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka

³อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: praneelek122507@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 384 คน ด้วยการเปิดตารางของ Taro Yamane จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านวิสัยทัศน์ร่วม และด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ, สถานศึกษา

Abstract

This research article aimed to study the state of management of the professional learning community of educational institutions under the office of the private education commission. The research methodology was quantitative research. The sample group consisted of 384 teachers with the opening of Taro Yamane's tables, the research tools included questionnaires, and the data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The results showed that the overall of the state of management of the professional learning community of educational institutions under the office of the private education commission was at the high level in all 6 aspects, arranged in descending order as follows: kalyanamitta community, learning and professional development, joint Leadership, structural support for communities, shared vision and the team work together.

Keywords: Management, Community of Professional Learning, Educational Institutions

---

*Received: July 29, 2022, Revised: November 03, 2022, Accepted: November 03, 2022.

บทนำ

PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทางวิชาชีพครู และผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลสรุปใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน คือ เพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจและเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือจากทีมการเรียนรู้ ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน คือ เพิ่มศักยภาพจากการเรียนรู้ตามความสนใจ สามารถลดอัตราการตกต่ำชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง โดยเป้าหมายของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ เพื่อสร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู พัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนเป็น การทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครู (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2563)

PLC จึงมีส่วนสำคัญกับวิชาชีพครู สอดคล้องกับการวิจัยของพรณทิภาภรณ์ อภิปริญา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษามีปัญหา ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการพบว่า 1) ขั้นตอนสร้างวิสัยทัศน์ ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดอบรมเกี่ยวกับ PLC ให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับ PLC 2) ขั้นตอนวางแผน ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดตั้งทีมทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูไม่สังเกตการสอนเพื่อนครูศึกษาปัญหา 3) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม พบว่าส่วนใหญ่สร้างกิจกรรมเชื่อมโยงหลักสูตรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ครูไม่ร่วมประชุม PLC ตามกำหนด ขั้นตอนมือสร้างชุมชนการเรียนรู้ พบว่า 1) ขั้นตอนวางแผน ส่วนใหญ่โรงเรียนสร้างการทำงานเป็นทีม ปัญหาที่พบคือ ครูมีภาระงานมาก 2) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่าส่วนใหญ่ครูร่วมวงสนทนาจากสิ่งที่ปฏิบัติจริง ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ 3) ขั้นตอนสะท้อนผล พบว่าส่วนใหญ่ครูได้ประสบการณ์ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ปัญหาส่วนใหญ่ คือ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม PLC ขั้นตอนประเมินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ ส่วนใหญ่โรงเรียนประเมินความต้องการและสภาพปัญหาหลังทำ PLC ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดการปรับปรุงการดำเนินงาน PLC ให้มีประสิทธิภาพมาก โดยกลยุทธ์การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถนำไปแก้ไขปัญหการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามุ่งพัฒนาจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาอย่างมีอาชีพมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน พัฒนาการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันยกระดับการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาให้เกิดพลังการเรียนรู้ที่ยั่งยืน พัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงของครู พัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนเป็นการทบทวนการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่าย

ในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครู โดยกลยุทธ์ PLC มี 6 กลยุทธ์ย่อย 54 ยุทธวิธี

จากความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาที่จะศึกษาสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับครูและชุมชนและเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 12,137 แห่ง จำนวน 178,172 คน (จำนวนโรงเรียน นักเรียน และครูโรงเรียนเอกชนฯ, 2563) และมีกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่ครู จำนวน 384 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ Taro Yamane

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

3. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบประเด็นคำถาม เนื้อหาสาระ ให้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับกรอบแนวคิด 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบแนวคิด แล้ววิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา หรือวิธีของ Cronbach ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.960 จากนั้นทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นรหัสตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form) 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ด้วยการหาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์โดยมีเกณฑ์ระดับการให้คะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2558)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยภาพรวม

สภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติการ	อันดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.22	0.50	มาก	4
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.20	0.50	มาก	6
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.25	0.53	มาก	3
4. ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ	4.30	0.50	มาก	2
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.30	0.52	มาก	1
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.22	0.52	มาก	5
รวม	4.25	0.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยภาพรวมมีสภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46) รายด้านทุกด้านอยู่

ในระดับมาก ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ตามลำดับ อธิบายรายละเอียดดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนคุณค่าร่วมโดยมีผลกับการตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ครูต้องเรียนรู้วิสัยทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่โดยครูก่อร่วมกัน เรียนรู้ และมีภาพความสำเร็จที่มุ่งหวังในการนำทางร่วมกันอาจเป็นการมองเริ่มจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ทำหน้าที่เหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานเห็นวิสัยทัศน์นั้นร่วมกัน และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทางเส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง

2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีการเรียนรู้ของทีม และการเรียนรู้ของครูบนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ทำความเข้าใจร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกัน เห็นและรู้เหตุปัจจัยกลไกในการทำงานซึ่งกันและกันแบบวางตัวตนให้มากที่สุด จนเห็นและรู้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกัน และมีการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีเป้าประสงค์หรือ พันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้

3. ด้านภาวะผู้นำร่วมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกันให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกันให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน และมีพลังเหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจ และมีความสุขกับการทำงานและข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วมการสนับสนุนการกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครู

4. ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ เรียนรู้จากโจทย์และสถานการณ์ที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการร่วมเห็นร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ใช้เทคนิควิธีการบรรยาย การตั้งคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และรายบุคคล การทดสอบ การแสดงบทบาทสมมติและการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครูเป็น การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองจากข้างในหรือพัฒนาความเป็นครูให้เป็นครูที่สมบูรณ์โดยมีนัยสำคัญ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ทำให้บรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครูรู้สึกไม่โดดเดี่ยว คอยสะท้อนการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย

5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ มีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชนมีคุณลักษณะคือมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุขทั้งการทำงาน และการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบวัฒนธรรมแบบเปิดเผย ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตน มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้มีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมของโรงเรียนเสริมพลังอำนาจ สร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ สร้างโอกาสในการเรียนรู้ พร้อมกับนำวัฒนธรรมของโรงเรียนบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรมค่านิยม คุณค่าของตนเองที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ และมีรูปแบบการสื่อสารด้วยใจเปิดกว้างให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชนเน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความแตกต่าง และมีระบบสารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์สัมพันธ์กันเป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นจากภายในใช้ความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกันทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครูเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพและชีวิตมีความศรัทธาร่วม

6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สื่อสารด้วยใจ เปิดกว้าง ให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการ จัดการกับเงื่อนไขความแตกต่าง และมีระบบสารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ จัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา วาระ สถานที่ขนาดชั้นเรียน ขวัญกำลังใจ ข้อมูลสารสนเทศ และอื่นๆ และมีโครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และข้อที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีโครงสร้างการปกครองตนเองของชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลงมีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

สภาพการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นต่อการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ครูต้องเรียนรู้วิสัยทัศน์ ค่านิยม และวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ มีการเรียนรู้ลักษณะทีม มีการคิดร่วมกันวางแผน ร่วมกันทำความเข้าใจร่วมกัน ปฏิบัติร่วมกัน ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน สร้างให้เกิดการนำร่วม เรียนรู้จากโจทย์และสถานการณ์ที่ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการร่วมเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ใช้เทคนิควิธีการบรรยาย การตั้งคำถาม การอภิปรายกลุ่ม มีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชนมีคุณลักษณะคือมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุขทั้งการทำงาน อยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบวัฒนธรรมแบบเปิดเผย สื่อสารด้วยใจ เปิดกว้าง ให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความแตกต่าง จัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น เวลา วาระ สถานที่ขนาดชั้นเรียน ขวัญกำลังใจ ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของวรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่าความเป็นมา ความสำคัญ ความหมาย การแบ่งระดับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในบริบทสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วม ทีมร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุน พร้อมทั้งนำเสนอบทสรุปและข้อเสนอในการประยุกต์กรอบแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสู่การปฏิบัติ และสอดคล้องกับการวิจัยของอำนาจ เหลื่อน้อย (2561) ที่ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำ เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม และโครงสร้างการพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของเอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อารีรัตน์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทุกด้าน ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวทำนายที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โดยปัจจัยทางการบริหาร จำนวน 4 ปัจจัย ที่ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) ระบบขององค์การ 3) โครงสร้างขององค์การ และ 4) การบริหารจัดการ ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 63.2 และสอดคล้องกับการวิจัยของมินตรา ลายสินเทสิกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ได้เป็น 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผล โดยมีด้านที่เป็นจุดแข็ง คือ การวัดและประเมินผล และด้านที่เป็นจุดอ่อน คือ หลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน สำหรับกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์รอง 12 กลยุทธ์ และวิธีดำเนินการ 29 วิธี เช่น ผู้บริหารสนับสนุนให้เกิดการสื่อสารสองทางระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียนด้วยช่องทางการสื่อสารที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ สร้างทัศนคติที่ดีของครูต่อการประสานความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนเพื่อลดภาระงาน และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบเรื่องที่จะเรียน วางแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการและศักยภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วยด้วยการมีวิสัยทัศน์ร่วม สร้างทีมร่วมแรงร่วมใจ มีภาวะผู้นำร่วม เรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ จัดชุมชนกัลยาณมิตร ส่งเสริมโครงสร้างสนับสนุนชุมชนเพื่อสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร ร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกันพัฒนาวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทางเส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง ดังนั้น โรงเรียนควรสื่อสารให้บุคลากรเกิดวิสัยทัศน์ร่วม มองเห็นภาพเป้าหมายร่วมกัน

1.2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีเป้าประสงค์หรือ พันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดทำเป้าประสงค์หรือพันธกิจในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วม การสนับสนุนการกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจของครู ดังนั้น โรงเรียนควรสนับสนุนการกระจายอำนาจมอบหมายงานสำคัญให้ครู เมื่อครูทำงานสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจ มีแรงบันดาลใจในการทำงาน

1.4 ด้านการเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ทำให้บรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครูรู้สึกไม่โดดเดี่ยว คอยสะท้อนการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนั้น โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศการพัฒนาวิชาชีพของครู จัดเป็นทีมคอยดูแลให้ช่วยเหลือในการเรียนรู้

1.5 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีกลุ่มที่มีวิสัยทัศน์ต่อกันเป็นกลุ่มที่เหนียวแน่นจากภายในใช้ความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกันทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครูเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันทั้งในเชิงวิชาชีพและชีวิตมีความศรัทธาร่วม ดังนั้น โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ ผลงานทางด้านวิชาการของโรงเรียนในสังกัด

1.6 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ มีโครงสร้างการปกครองตนเองของชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานสอนกับฝ่ายบริหารให้น้อยลงมีการบริหารจัดการ

และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการปฏิบัติงานในลักษณะทีมงาน ทุกคนในทีมสามารถแสดงความคิดเห็นขัดแย้งในเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครูและนักเรียน

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2558). **วิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.

พรณทิภาภรณ์ อภิปริญา. (2562). สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 14(2). 1-10.

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2563). **สรุป Professional Learning Community: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. แหล่งที่มา https://www.ubu.ac.th/web/files_up/43f2017010522270287.pdf สืบค้นเมื่อ 26 ก.ย. 2563.

มินตรา ลายสนิทเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 9(3). 392-406.

วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. **วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 25(1). 93-102.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2563). **จำนวนโรงเรียน นักเรียน และครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน**. แหล่งที่มา <https://opec.go.th/> สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2563.

อำนาจ เหลื่อน้อย (2561). **รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล**. คุษณินพนธ์ครุศาสตร์คุษณินบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อารีรัตน์. (2559). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 5(2). 36-45.

แนวทางพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย * THE LEARNING ORGANIZATION DEVELOPMENT GUIDELINES OF QUEEN COLLEGE

¹สุชาดา รักอก Suchada Rak-og ²ประเสริฐ อินทร์รักษ์ Prasert Intarak

^{1,2}มหาวิทยาลัยศิลปากร Slipakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Suchadarakog@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย 2) แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย มีประชากร คือ ข้าราชการครูของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย 43 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน และครู 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ตามแนวคิดของ Marquardt และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การจัดการความรู้ พลวัตการเรียนรู้ การเอื้ออำนาจให้กับบุคคล และการเปลี่ยนแปลงองค์กร 2) แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย มี 15 แนวทาง ดังนี้ 1) จัดทำแบบสำรวจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร 2) มีการจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของสถานศึกษา 5) รับฟังปัญหาจากบุคลากร 6) ผู้บริหารให้คำปรึกษา 7) รายงานปัญหาเกี่ยวกับงาน 8) การมอบหมายงานตามโครงสร้าง 9) การทำงานแบบมีส่วนร่วม 10) ประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะทำงานในการขับเคลื่อนงาน 11) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 12) เผยแพร่องค์ความรู้ 13) จัดทำฐานข้อมูลกลาง 14) พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต 15) มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูล

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้, การจัดการความรู้, การเปลี่ยนแปลงองค์กร

Abstract

The purpose of this research were 1) the learning organization in Queen College 2) to guide development the Queen College to be the Learning Organization. The populations were government teacher in Queen College, consisted of 1 school director, 3 deputy school directors and 39 teachers, the total of 43. The research instrument was questionnaire regarding learning organization, based on the concept of Marquardt and interview on the development guidelines of learning organization. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis. The results found; 1) The learning organization of Queen College in overall and each aspect were at high level. Sorted by arithmetic means, in descending order; technology application, knowledge management, learning organization, people empowerment and organization transformation. 2) There were developmental guidelines of learning organization of Queen College. 1) Create an interest survey regarding human development 2) Using PLC 3) Self-development 4) Collaborate to create the school's goals 5) Accept personnel issues 6) The supervisor engages in consulting 7) Report progress and issues about working 8) Assign tasks based on the structure 9) Collaborative working 10) Discussions and appointing working groups to drive work 11) Exchange the information 12) Share information 13) Database management system 14) Improve the internet system 15) Provide continuous information access.

Keywords: Learning Organization, Knowledge Management, Organizational Change

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่างอย่างรวดเร็วมาก ตั้งแต่เรื่องของการปฏิวัติเทคโนโลยี ดิจิตอล (Digital Disruption) ไปจนถึงเรื่องของการปฏิวัติอาชีพ (Career Disruption) หลายสิ่งหลายอย่างทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปเพื่อก้าวให้ทันโลกที่เปลี่ยนแปลง รวมไปถึงเรื่องการศึกษาที่เริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบตลอดจนมีสาขาวิชาใหม่ๆ ที่น่าสนใจผุดขึ้นมามากมาย แม้แต่องค์กรเองก็ต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงแรงงานทั้งหลายที่ก็ต้องพัฒนาตัวเองให้ก้าวทันความก้าวหน้าด้วย หลายประเทศเริ่มมีการส่งเสริมการศึกษาในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาประชากรให้เหมาะสมสำหรับโลกในยุคใหม่ ไปจนถึงพัฒนาศักยภาพประชากรและแรงงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วย การศึกษาทำให้มนุษย์มีองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ อยู่ในตัว และทำให้กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถตลอดจนมีศักยภาพในการปฏิบัติงานใดๆ ซึ่งจะทำให้การทำงานราบรื่นไม่มีปัญหา และในขณะเดียวกันหากพัฒนาการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ก็จะช่วยพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นได้ หรือเกิดการปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้หมดไปทำให้การทำงานดียิ่งขึ้น (th. hrnote. asia, 2565) ซึ่งจะสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 170 หมู่ 2 ตำบลอ่างหิน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประจำ (โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย, 2564)

จากที่กล่าวความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาหาข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย เพราะสถานศึกษาเป็นฐานการพัฒนา การเห็นคุณค่าและมีวิสัยทัศน์ต่อการพัฒนาร่วมกันที่ชัดเจน การใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลักและการมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเองและหน่วยงาน การสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพและกำลังความสามารถ การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ก่อเกิดพลังการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติอันเป็นรากฐานการพัฒนาสถานศึกษาที่เข้มแข็ง อันจะเชื่อมโยงและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และประเทศชาติที่ยั่งยืนต่อไป (ทฤษฎีปัญหา, 2565)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ข้าราชการครูของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย จำนวน 43 คน ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 3 คน และครู 39 คน (ไม่รวมผู้วิจัย) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ตามแนวคิดของ Marquardt ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ลักษณะโดยใช้คำถามปลายเปิด โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้น จึงได้ลำดับขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นการจัดเตรียมโครงการเพื่อให้เกิดกระบวนการของการดำเนินการตามโครงร่างของงานวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆและเสนอขออนุมัติโครงการจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือของภททยา โสมภีร์ และสายสุดา เตียเจริญ. (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 แล้วนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากประชากรจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อทำการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลจัดทำรายงานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนในการจัดทำรายงานผลการวิจัย เพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้

ควบคุม แล้วจัดทำรายงานผลการค้นคว้าอิสระฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ทั้งในภาพรวมและการจำแนกรายด้านขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย จากข้าราชการครูของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยแล้วนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบตามเกณฑ์ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

องค์กรแห่งการเรียนรู้	μ	σ	ระดับ
1. พลวัตการเรียนรู้	3.98	0.72	มาก
2. การปรับเปลี่ยนองค์กร	3.85	0.78	มาก
3. การเพิ่มอำนาจให้สมาชิกองค์กร	3.93	0.67	มาก
4. การจัดการความรู้	4.03	0.62	มาก
5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	4.04	0.68	มาก
รวม	3.98	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง ค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.68$) การจัดการความรู้ ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.62$) พลวัตการเรียนรู้ ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.72$) การเอื้ออำนาจให้กับบุคคล ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.67$) การเปลี่ยนแปลงองค์กร ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.78$)

2. แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 2 คน รวมทั้งหมด 5 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยได้ 5 ด้าน 15 แนวทาง ได้แก่

2.1 ด้านพลวัตการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดทำแบบสำรวจความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆทั้งรายบุคคลและกลุ่มงาน จัดให้บุคลากรมีการประชุมการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับกลุ่มงาน ระดับสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาอื่นๆ บุคลากรใช้ประสบการณ์ความรู้ สอนงาน (Coaching) ให้แก่ผู้ร่วมงาน สนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดอบรม การประชุม หรือผ่านทางประสบการณ์การทำงานโดยตรง มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับโครงการการจัดอบรมต่างๆ จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสม

2.2 ด้านการเปลี่ยนแปลงองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควร มีการจัดประชุมให้บุคลากรได้ ร่วมกันกำหนดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของสถานศึกษา

2.3 ด้านการเอื้ออำนาจให้กับบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา รับฟังปัญหาจากบุคลากรในกลุ่ม งาน บุคลากรมีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ผู้บริหารมีบทบาทในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ กำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ บุคลากรรายงานถึงรายละเอียด ความคืบหน้าและปัญหาเกี่ยวกับงาน มีการมอบหมายงานตามโครงสร้างของสถานศึกษา โดยยึดตามความเหมาะสมและความถนัดของแต่ละบุคคล มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม หรือการทำงานเป็นทีม ประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะทำงาน ซึ่งมีหัวหน้าใน การขับเคลื่อนงานแต่ละบทบาทหน้าที่ตามความเหมาะสม

2.4 ด้านการจัดการความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรนำเอาข้อมูลที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนและพัฒนางาน ส่งเสริมให้ บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเอง โดยนำมาขยายผลต่อภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีการ ติดตามอยู่เสมอ ส่งเสริมให้บุคลากรรวบรวมองค์ความรู้ในแต่ละด้านทำสื่อนำเสนอในที่ประชุม บุคลากร เผยแพร่องค์ความรู้ลงใน Web Site, Page Facebook, Social media ของสถานศึกษาโดยสามารถให้ นักเรียน ผู้ปกครอง หรือบุคคลภายนอก เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้

2.5 ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนในการจัดทำฐานข้อมูล กลางของสถานศึกษาเพื่อรวบรวม และจัดเก็บข้อมูลจากทุกกลุ่มงานจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงพัฒนา ระบบอินเทอร์เน็ตและข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกปีมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็น ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยที่พบมาอภิปราย ผลการวิจัย ดังนี้

1. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยในภาพรวมอยู่ที่ระดับ มาก ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เพราะโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคลากรมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับกลุ่มบุคคล กลุ่มงาน และองค์กร มีวิธีการที่หลากหลายเพื่อ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่บุคลากร นอกจากนี้ยัง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในองค์กรเพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โรงเรียนก็มีการสนับสนุนบุคลากรด้านเทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของพลธาวิณ วัชรพรธำรงค์ และศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้าน สวนอุดมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา บุญประไพ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง องค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและราย ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษยมาศ สิทธิพันธ์ (2559) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ

โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตสูงที่สุด เพราะว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการทำงานให้แก่บุคลากร มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับระบบทางเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรภัทร รักชนบท (2561) ได้ศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตรองลงมา คือ ด้านการจัดการความรู้ เพราะว่าในปัจจุบันบุคลากรเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้นเพื่อสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และรวบรวมองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของพรธิดา เมฆวัตต์ (2559) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตรองลงมา คือ ด้านพลวัตการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการคิดอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มงาน และระดับองค์กร เพื่อที่จะให้บุคลากรนั้นสามารถนำความรู้มาปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิภาพสูงสุดของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (อ้างใน วันชัย ปานจันทร์, 2564) ได้กล่าวว่า องค์กรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่บุคคลในองค์กรได้เพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่องในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ ที่บุคคลต้องการ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตรองลงมา คือ ด้านเอื้ออำนาจให้กับบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในองค์กร เพื่อสร้างสรรค์วิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธยา อร่ามรัตน์ (2562) ได้ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตลำดับสุดท้าย คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงองค์กร ซึ่งสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีการตระหนักถึงวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และบริบทของสถานศึกษา โดยให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยน ระดมสมอง รับฟังปัญหาต่างๆ ที่ผ่านมา เพื่อนำมาหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น ซึ่ง Marquardt (อ้างใน วันชัย ปานจันทร์, 2564) ได้กล่าวว่า การปฏิรูปองค์กรให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศใน

การเรียนรู้ โดยจะต้องมุ่งความสนใจไปที่ 4 องค์ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ วัฒนธรรม กลยุทธ์ และโครงสร้างขององค์กรซึ่งจะต้องก้าวไปข้างหน้าโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

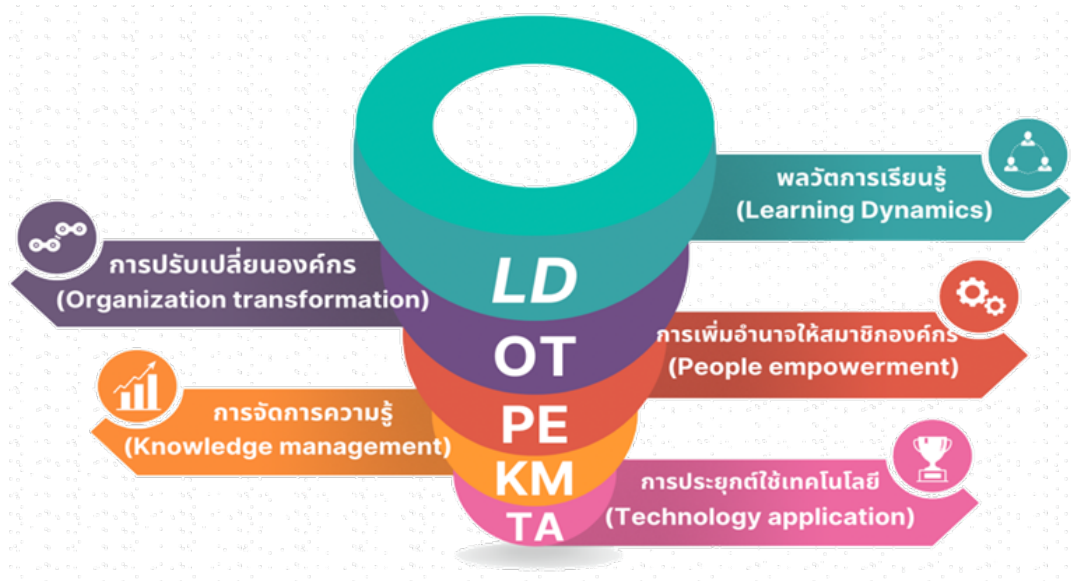
2. แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยซึ่งมี 15 แนวทาง สามารถอธิบายได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควร 1) มีแบบสำรวจความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทั้งรายบุคคลและกลุ่มงาน 2) ให้บุคลากรมีการจัดทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทั้งในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับกลุ่มงาน ระดับสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาอื่นๆ 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดอบรม การประชุม หรือผ่านทางประสบการณ์การทำงานโดยตรง 4) จัดประชุมให้บุคลากรทุกคนได้กำหนดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง 5) รับฟังปัญหาจากบุคลากรในทุกๆ กลุ่มงาน 6) มีบทบาทในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ 7) ในการทำงานบุคลากรต้องมีรายงานถึงรายละเอียด ความคืบหน้าและปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงาน 8) มอบหมายงานจะมอบหมายตามโครงสร้างของสถานศึกษา โดยยึดตามความเหมาะสมและความถนัดของแต่ละบุคคล 9) มุ่งเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม หรือการทำงานเป็นทีม 10) มีการประชุม วางแผน แต่งตั้งคณะทำงานในการขับเคลื่อนงาน ดังนั้น บุคลากรปฏิบัติงานในหน้าที่ต้องมีความรับผิดชอบและด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน 11) ส่งเสริมในเรื่องของแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรนำเอาข้อมูลที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนและพัฒนางาน 12) ส่งเสริมบุคลากรเผยแพร่องค์ความรู้ลงใน Web Site , Page Facebook , Social media ของสถานศึกษา 13) จัดทำฐานข้อมูลกลางของสถานศึกษาเพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลจากทุกกลุ่มงานให้มีความสะดวกในการค้นหาข้อมูลเอกสารเพื่อนำมาประกอบการทำงาน 14) สนับสนุนส่งเสริมความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่บุคลากรทั้งระบบและมีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม 15) จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยา สัจจะเขตต์ (2564) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ในด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้โดยมีแนวทาง 1) สถานศึกษาพัฒนาระบบ Wi-Fi ให้ครอบคลุมและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สถานศึกษาจัดทำแผนการจัดเก็บข้อมูลโดยการประชุมปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและนำมาประยุกต์ใช้ 3) สถานศึกษาสนับสนุน การนำ Google เข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การลงทะเบียน Google drive มาใช้จัดเก็บ ข้อมูลส่วนกลางภายในสถานศึกษา 4) สถานศึกษาสร้างฐานข้อมูลออนไลน์ให้เข้าถึงง่าย สะดวกต่อ การนำมาใช้และรวดเร็วต่อการรวบรวม เช่น หลักสูตรสถานศึกษา แผนการสอนและการรวบรวม คะแนนการสอบวัดผล 5) สถานศึกษาให้การสนับสนุนการจัดอบรมบุคลากรให้มีสมรรถนะด้าน การใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษาโดยบุคลากรภายในที่มีความเชี่ยวชาญ 6) สถานศึกษาประชุมและรับฟังเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบและให้ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบสรุปผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hussein N and others (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประสิทธิภาพขององค์กรและนวัตกรรมองค์กรในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่า การทำงานร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีม เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า มิติของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญเท่ากับการเรียนระดับสูงและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนั้นมีความเกี่ยวข้องการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้เป็นทีม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ คำภูลา (2564) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ ผู้บริหารและครูมีการเรียนรู้ร่วมกันในสิ่งใหม่ๆ และมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ขององค์กร มีความรักความเข้าใจ และความผูกพัน มีวิสัยทัศน์วางภาพอนาคตของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ จัปจิตต์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา ในด้านการบริหารจัดการความรู้ จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีการเก็บรักษาข้อมูลขององค์กรทั้งภายในและมีการภายนอกสถานศึกษาและการแบ่งปันความรู้กับผู้อื่นครูและทีมงานของผู้บริหารนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งสถานศึกษาควรมีแผนปฏิบัติการประจำปีที่สนับสนุนบุคลากร ศึกษาดูงานเรียนรู้ความสำเร็จของบุคลากรภายนอกสถานศึกษาและสถานศึกษาควรมีการใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายในการถ่ายโอนและใช้ประโยชน์จากความรู้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พลวัตการเรียนรู้ (Learning Dynamic) ความหลากหลายของการเรียนรู้เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในทุกระดับทั่วทั้งองค์กร ประเภทของการเรียนรู้ที่หลากหลาย ประกอบกับบุคลากรจะต้องพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ โดยทักษะที่สำคัญเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนวิธีการเรียนรู้ขององค์กรให้เกิดขึ้น 2) การเปลี่ยนแปลงองค์กร (Organization Transformation) การกำหนดให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผน มีกระบวนการต่างๆ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นด้วยการพัฒนาองค์ประกอบ 4 มิติ ได้แก่ วิสัยทัศน์ วัฒนธรรม กลยุทธ์ และโครงสร้าง 3) การเอื้ออำนาจให้กับบุคคล (People Empowerment) บทบาทของผู้บริหารเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถ มีการเอื้ออำนาจให้บุคลากรรับมอบความรับผิดชอบ 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การบริหารจัดการความรู้ที่มีในองค์กรเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยมีกระบวนการการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การเก็บรักษาและสืบค้นความรู้ การวิเคราะห์ และการทำเหมืองความรู้ การถ่ายโอนและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การประยุกต์ใช้และข้อมูลถูกต้องเที่ยงตรง 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology Application) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้งาน เพื่อช่วยเอื้อความสะดวกและง่ายต่อการจัดการความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ (Marquardt, 1996) สรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านพลวัตการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแบบสำรวจความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ ทั้งรายบุคคลและกลุ่มงาน มีการจัดทำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับโครงการการจัดอบรมต่างๆ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ให้เพียงพอและเหมาะสมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

1.2 ด้านการเปลี่ยนแปลงองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมให้บุคลากรได้ร่วมกันกำหนดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของสถานศึกษา มีการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการ โดยใช้การ SWOT Analysis เพื่อกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการพัฒนางานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการเอื้ออำนาจให้กับบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา ควรรับฟังปัญหาจากบุคลากรมีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ให้อำนาจหัวหน้างานในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงาน โดยมีการให้คำปรึกษา คำแนะนำ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ และมุ่งเน้นการทำงานอย่างมีส่วนร่วม

1.4 ด้านการจัดการความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรนำเอาข้อมูลที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนและพัฒนางาน ควรสนับสนุนบุคลากรเผยแพร่องค์ความรู้ลงใน Social media ของโรงเรียนโดยสามารถให้นักเรียน ผู้ปกครอง หรือบุคคลภายนอก เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้

1.5 ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนในการจัดทำฐานข้อมูลกลางของสถานศึกษาเพื่อรวบรวม และจัดเก็บข้อมูล ควรมีการปรับปรุงพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและข้อมูลระบบอิเล็กทรอนิกส์ในทุกปีช่องทางเข้าถึงข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการปรับเปลี่ยนองค์กร

เอกสารอ้างอิง

งานจัดการความรู้ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. (2565). องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นอย่างไร รู้ได้อย่างไร. แหล่งที่มา <https://www2.simahidolacth/km/knowledgeassets/kmexperience/kmarticle/4134/>. สืบค้นเมื่อ 28 เม.ย. 2565.

ณัชชา บุญประไพ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ทรูปลูกปัญญา. (2565). สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (A Lifelong Learning Society). แหล่งที่มา <https://www.truelookpanya.com/education/content/66056> สืบค้นเมื่อ 21 มิ.ย. 2565.

นครินทร์ จับจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บุษยมาศ สิทธิพันธ์. (2559). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรธิดา เมฆวดี. (2559). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พลธาวิณ วัชรธำรงค์ และศศิรินทร์ ศิริธาดากุลพัฒน์. (2565). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5(3). 128.

ภัททิยา โสมภีร์ และสายสุตา เตียเจริญ. (2562). การพัฒนาบุคลากรกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(1). 511-524.

ภัสราพันธ์ ยังศิริ และวิมล จันทรแก้ว. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการจัดองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในเขตสะพานสูง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารไตรศาสตร์. 7(1). 23.

- เมธาวี คำภูลา. (2564). แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 8(2). 355.
- โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR). ราชบุรี: โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย.
- วันชัย ปานจันทร์. (2564). *หลักการการพัฒนาระบบการการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรภัทร รักชนบท. (2561). *องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). *การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- สุทธญา อร่ามรัตน์. (2562). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- th. hrnote. asia. (2565). *การศึกษา (Education) สำคัญอย่างไรกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. แหล่งที่มา <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190625-education-for-hrd/>. สืบค้นเมื่อ 21 มิ.ย. 2565.
- Hussein N and others. (2016). Learning Organization Culture, Organizational Performance and Organizational Innovativeness in a Public Institution of Higher Education in Malaysia, *A Preliminary Study Procedia Economics and Finance*. 37. 512-19.
- Michael J. Marquardt. (1996). *Building the learning Organization: a Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success*. New York: McGraw-Hill.
- Michael J. Marquardt. (2002). *Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning*. Palo Alto, CA: Davies-Black Publishing.

ผลของกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมที่ส่งผลต่อการยอมรับ
และการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์*
THE IMPACT OF TRAINING ON THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL BOARD
GAMES AFFECTING ACCEPTANCE AND PERCEPTION OF SELF-EFFICACY
AMONG TEACHERS AT RATTANAKOSIN SCHOOL GROUP

¹ณรงค์พล เอื้อไพจิตรกุล Narongpon Aulpaijidakul ²วรรณภา โพธิ์ผลิ Wannapa Phopli

³สมิทธิ์ เจือจินดา Samith Jueajinda ⁴นิติภัทร บาลสิริ Nitipatara Balsiri

⁵ปัญจลักษณ์ ถวาย Panjaluck Thawai ⁶นิพาดา ไตรรัตน์ Nipada Trairut

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี Dhonburi Rajabhat University, Thailand

⁶มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wannapa.p@dru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ก่อนและหลังกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 2) เพื่อศึกษาความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 3) เพื่อศึกษาระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์จำนวน 74 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 2) แบบประเมินผลงานการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 3) แบบสอบถามการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา และ 4) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีการรับรู้ความสามารถตนเองหลังฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ในภาพรวมครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีผลงานหรือความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมอยู่ในระดับมาก 3) ครูผู้สอนมีระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา (ตัวแปรเจตนาแสดงพฤติกรรม) อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ปัจจัยด้านเจตคติต่อบอร์ดเกมมีอิทธิพลสามารถทำนายเจตนาแสดงพฤติกรรมของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ได้ ร้อยละ 48 หรือในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: สื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม, การยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา, การรับรู้ความสามารถตนเอง

Abstract

This research article was an experimental study with the following research objectives: 1) To compare the self-efficacy perception of teachers at Rattanakosin School Group before and after the training on the development of educational board games; 2) To investigate the ability of teachers at Rattanakosin School Group to create educational board games; 3) To examine the level of acceptance of educational board games among teachers at Rattanakosin School Group; and 4) To explore the factors influencing the acceptance of educational board games among teachers at Rattanakosin School Group. The sample group consisted of 74 teachers from Rattanakosin School Group, selected using cluster sampling. The research instruments used included 1) a training plan for creating educational board games, 2) an evaluation form for assessing the quality of educational board games created, 3) a questionnaire on the acceptance of educational board games, and 4) a questionnaire on self-efficacy in creating educational board games. The research findings revealed that: 1) After the training on the development of educational board games, teachers at Rattanakosin School Group showed a significantly higher level of self-efficacy perception compared to before the training, with statistical significance at the .05 level. 2) Overall, teachers at Rattanakosin School Group demonstrated a high level of ability in creating educational board games. 3) Teachers exhibited the highest level of acceptance of educational board games (Behavior Intention variable). 4) Attitudes towards board games were found to be able to predict the behavioral intention of teachers at Rattanakosin School Group with 48% accuracy, or at a moderate level.

Keywords: Educational Board Games, Acceptance of Educational Board Games, Self-Efficacy

บทนำ

ในปัจจุบันครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และเกิดทักษะการคิดที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 หรือทักษะในอนาคตตามกรอบของ OECD ซึ่งถูกระบุไว้ว่าในปี พ.ศ. 2573 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะสำคัญไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน (OECD, 2018) ทักษะต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีสถานการณ์ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ตัดสินใจ และเกิดทักษะติดตัวไปได้ ซึ่งการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐาน (Game based learning) นั้นเป็นกลยุทธ์หนึ่งซึ่งถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำทนาย ให้ผู้เรียนได้ตอบสนองและได้รับผลป้อนกลับในระหว่างการเล่นเกมช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคม และด้านของเจตคติได้ผ่านการเล่นเกม (Plass et al., 2016)

บอร์ดเกมนั้นเป็นเกมประเภทหนึ่งซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบเกมเป็นฐาน เริ่มต้นเข้ามาในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2557-2558 และได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน (สฤณี อาชวานันทกุล, 2564) บอร์ดเกมใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มาผนวกกับกลไกของเกม มีกฎและกติกาที่มีความซับซ้อนหลากหลายรูปแบบมาให้ผู้เล่นได้

ได้วางแผนและใช้ความสามารถในเชิงกลยุทธ์ หรืออาจใช้โชคดวงในการเล่นเกมส์ผสมผสานร่วมด้วย มักมีรูปลักษณะที่น่าสนใจมีความสวยงามดึงดูดใจทำให้อยากลองเล่น บอร์ดเกมส์มักผลิตจากวัสดุสิ่งพิมพ์ทั้งสองมิติและสามมิติที่จับต้องได้ไปจนถึงปัจจุบันที่มีการพัฒนาเป็นแบบดิจิทัล (รัชนิวรรณ ตั้งภักดี, 2565) ด้วยความน่าสนใจของบอร์ดเกมส์นี้เองจึงทำให้ครูผู้สอนจึงหันมาสนใจบอร์ดเกมส์การศึกษาเพื่อนำมาเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งบอร์ดเกมส์นั้นสามารถช่วยเสริมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ทั้งด้านของคณิตศาสตร์ ด้านการอ่านการเขียน เป็นต้น (O'Neill & Holmes, 2022) แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้บอร์ดเกมส์จะได้รับความสนใจและมีการเล่นอย่างแพร่หลาย แต่ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้นยังเป็นข้อจำกัดเนื่องจากบอร์ดเกมส์โดยทั่วไปอาจเล่นเพื่อความสนุกและได้รับการพัฒนาทักษะโดยพื้นฐาน ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นจะต้องมีการสร้างบอร์ดเกมส์การเรียนรู้ที่มีการสอดแทรกความรู้ทักษะเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ของตนเองได้

นอกจากนี้ การสร้างบอร์ดเกมส์การเรียนรู้ถือเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นจะต้องศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับบอร์ดเกมส์การศึกษาของครูผู้สอน เพื่อหาแนวทางในการผลักดันให้ครูผู้สอนมีการสร้างบอร์ดเกมส์การเรียนรู้และนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งปัจจัยการยอมรับนวัตกรรม (Technology Acceptance Model: TAM) ตามแนวคิดของ Davis (1989) ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived of Usefulness) 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived of Ease of Use) 3) เจตคติต่อการใช้ (Attitude toward Using) และ 4) เจตนาแสดงพฤติกรรม (Behavior Intention) ซึ่งมีตัวแปรเจตนาแสดงพฤติกรรมเป็นตัวบ่งชี้ในการยอมรับนวัตกรรม หรือเป็นแนวโน้มที่บุคคลนั้นจะยอมรับและนำนวัตกรรมไปใช้ต่อไป อย่างไรก็ตามก็ยังมีการศึกษาที่ผ่านมาของ Masril et al. (2021) พบว่า การรับรู้ความสามารถตนเองนั้นมีอิทธิพลสามารถทำนายตัวแปรเจตนาแสดงพฤติกรรมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ก็ยังมีการศึกษาของ Kuchynka et al. (2021) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการอบรมการเรียนรู้ STEM และ Active learning ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงนั้นจะมีความตั้งใจรวมถึงมีเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการศึกษาต่อและการปฏิบัติงานด้าน STEM ในอนาคตด้วยเช่นกัน

ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์และศึกษาแนวโน้มการนำสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาผลของกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์ที่ส่งผลต่อการยอมรับและการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์และเป็นแนวทางในการขยายผลการพัฒนาให้ครูผู้สอนนั้นเกิดการยอมรับนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ก่อนและหลังกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์
2. เพื่อศึกษาความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมส์ของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์
3. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับบอร์ดเกมส์การศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดผลสองครั้ง (The One-Group Pretest Posttest Design)

1. ขอบเขตของการวิจัย 1) ตัวแปรต้นในการวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 2) ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) การรับรู้ความสามารถตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 2) ความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม 3) ระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา และ 4) ปัจจัยการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนในพื้นที่บริการวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 21 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 74 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) ซึ่งกำหนดโรงเรียนเป็นหน่วยสุ่มได้จำนวน 4 โรงเรียน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้แนวคิดของ Hair et al. (2014) ซึ่งระบุว่าควรมีตัวอย่างอย่างน้อย 10 เท่าต่อตัวแปร ในงานวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาจำนวน 5 ตัวแปรจึงควรมีการศึกษาอย่างน้อย 50 ตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วยเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.1 แผนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ระยะเวลาในการอบรม 14 ชั่วโมง ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การทดลองเล่นบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกของเกมแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของเกมที่หลากหลาย และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เล่นได้รับจากบอร์ดเกมที่แตกต่างกัน

กิจกรรมที่ 2 การสร้างต้นแบบบอร์ดเกมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าอบรมสร้างต้นแบบบอร์ดเกมโดยบูรณาการเนื้อหาวิชาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยปรับปรุงกระบวนการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมตามแนวคิดของวรพล ยวงเงิน (2564) ซึ่งกำหนดเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดแก่นเรื่องของเกม 2) ออกแบบกลไกของเกม 3) สร้างต้นแบบบอร์ดเกม 4) ทดลองใช้บอร์ดเกม และ 5) ผลิตบอร์ดเกมให้สมบูรณ์ ซึ่งมีการตรวจสอบความตรง IOC (Index of Consistency) โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC เท่ากับ 0.96

3.2 แบบประเมินผลงานการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ใช้สำหรับประเมินความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม คะแนนเต็ม 25 คะแนน เป็นเกณฑ์การประเมินรูบริคม 5 ระดับคะแนนในแต่ละองค์ประกอบ ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านประโยชน์ 2) ด้านความง่ายในการใช้งาน 3) ด้านความท้าทายและความน่าสนใจ 4) ด้านเรื่องราวดำเนินเรื่อง และ 5) ด้านการนำไปใช้ได้จริง ซึ่งมีการตรวจสอบความตรง IOC (Index of Consistency) โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC เท่ากับ 0.98 และตรวจสอบความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-

rater Reliability) โดยเป็นการประเมินผลระหว่างผู้วิจัยและผู้ประเมินอีก 1 คน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation Coefficient : ICC) ในการประเมินเท่ากับ 0.889

3.3 แบบสอบถามการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมตั้งแต่มากที่สุดไปถึน้อยที่สุดตามลำดับ แบบสอบถามประกอบไปด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน ประกอบไปด้วย ตอนที่ 1 ปัจจัยการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาตามแนวคิดของ Davis (1989) คือ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การรับรู้ประโยชน์ 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน 3) เจตคติต่อบอร์ดเกม และ 4) เจตนาแสดงพฤติกรรม ตอนที่ 2 ทศนคติต่อบอร์ดเกมในการฝึกอบรม และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างบอร์ดเกมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการตรวจสอบความตรง IOC (Index of Consistency) เท่ากับ 0.96 และการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบราคแอลฟา (Cronbach' Alpha) เท่ากับ 0.757

3.4 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีการตรวจสอบความตรง IOC (Index of Consistency) เท่ากับ 1 และการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบราคแอลฟา (Cronbach' Alpha) เท่ากับ 0.810

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ก่อนการฝึกอบรม

4.2 กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม กิจกรรมที่ 1 การทดลองเล่นบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกของเกมแตกต่างกัน และ กิจกรรมที่ 2 การสร้างต้นแบบบอร์ดเกมการเรียนรู้ ตามลำดับ

4.3 ในระหว่างกิจกรรมที่ 2 ขั้นตอนการทดลองเล่นบอร์ดเกมที่กลุ่มตัวอย่างสร้างขึ้น ผู้วิจัยทำการประเมินความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม โดยใช้แบบประเมินผลงานการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม

4.4 หลังจบกิจกรรมตามแผนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถตนเองหลังฝึกอบรม และทำแบบสอบถามการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ

5.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย Paired-Sample t-test และ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น Linear Regression สำหรับข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และการแปลผลของบุญชม ศรีสะอาด (2561)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ก่อนและหลังกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ก่อนและหลังกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม

ช่วงเวลาในการประเมินผล	n	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย	t	df	Sig.
ก่อนกระบวนการฝึกอบรม	74	3.27	1.15	ปานกลาง	-9.07	73.00	0.00*
หลังกระบวนการฝึกอบรม		4.45	0.60	มาก			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย Paired-Sample t-test พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีการรับรู้ความสามารถตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม หลังการฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Sig=.000) ค่า t เท่ากับ -9.07

2. ผลการศึกษาความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านประโยชน์	4.38	0.57	มาก
2. ด้านความง่ายในการใช้งาน	4.12	1.01	มาก
3. ด้านความท้าทายและความน่าสนใจ	3.73	0.69	มาก
4. ด้านเรื่องราวดำเนินเรื่อง	2.77	0.59	ปานกลาง
5. ด้านการนำไปใช้ได้จริง	3.78	0.78	มาก
เฉลี่ยรวม	3.76	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีความสามารถในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, $SD=0.73$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านประโยชน์มากที่สุด รองลงมาเป็นด้านความง่ายในการใช้งาน และน้อยที่สุดด้านเรื่องราวดำเนินเรื่อง

3. ผลการศึกษาระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1. การรับรู้ประโยชน์	4.45	0.60	มาก
2. การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน	4.20	0.66	มาก
3. เจตคติต่อบอร์ดเกม	4.53	0.58	มากที่สุด
4. เจตนาแสดงพฤติกรรม	4.51	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีระดับการยอมรับสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การยอมรับด้านเจตคติต่อบอร์ดเกมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, $SD=0.58$) ด้านเจตนาแสดงพฤติกรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, $SD=0.58$) ด้านการรับรู้ประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $SD=0.60$) และด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $SD=0.66$)

ตารางที่ 4 เจตคติทางบวกของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ที่มีต่อประเภทบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกแตกต่างกัน

ประเภทบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกแตกต่างกัน	ความถี่	ร้อยละ
1. เกมพื้นฐาน (บันไดงู)	7	4.7
2. เกมปาร์ตี้ (อุโมงค์)	31	20.9
3. เกมครอบครัว (โกทาวน์)	19	12.8
4. เกมวางแผน (ศึกสร้างเมือง)	17	11.5

จากตารางที่ 4 ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีเจตคติทางบวกต่อประเภทบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกแตกต่างกัน สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ มากที่สุดเป็นเกมปาร์ตี้ คิดเป็นร้อยละ 20.9 เกมครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 12.8 เกมวางแผน และน้อยที่สุดเป็นเกมที่มีกลไกพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 4.7

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์

ตัวแปรทำนาย	B	Std. Error	β	t	Sig.
เจตคติต่อบอร์ดเกม	0.694	0.085	0.694	8.173	0.000**

$$R^2 = .481, F = 66.799, *p < .05, **p < .01$$

จากตารางที่ 5 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้น Linear Regression พบว่า เจตคติต่อบอร์ดเกมมีอิทธิพลทำนายการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีอิทธิพลทำนายในระดับปานกลาง (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2561) ร้อยละ 48 ($R^2=.481$, $F(1,72)=66.79$, $p<0.000^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ก่อนและหลังกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีการรับรู้ความสามารถตนเองหลังฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมการฝึกอบรมฯ ช่วยให้ครูผู้สอนได้รับประสบการณ์ตรงในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมที่หลากหลาย ทั้งการเล่นบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกแตกต่างกัน รวมถึงการได้สร้างต้นแบบบอร์ดเกมของตนเองและการทดลองใช้ ทำให้ครูผู้สอนเห็นผลลัพธ์ของการนำไปใช้หรือได้รับประสบการณ์ตรงที่ประสบความสำเร็จ (Mastery experiences) ช่วยทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมได้ (Bautista & Boone, 2015)

2. การศึกษาความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ พบว่า โดยรวมแล้วครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์มีผลงานหรือความสามารถการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมในระดับมาก แต่ในด้านที่น้อยที่สุด คือด้านเรื่องราวการดำเนินเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ครูผู้สอนมีเจตคติหรือความชอบเกมปาร์ตี้ (อุโน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.9 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่า เจตคตินั้นสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก หรือกล่าวได้ว่าหากครูผู้สอนมีความชอบในเกมประเภทใด อาจมีการสร้างเกมที่มีความคล้ายคลึงกัน (Park & Kwon, 2016) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ JuhÁSz (2021) ที่ศึกษาพบว่า ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาส่วนมากแล้วชอบเล่นบอร์ดเกมในชีวิตประจำวันและจะนำบอร์ดเกมในลักษณะดังกล่าวมาใช้ในชั้นเรียนของตนเอง นอกจากนี้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ก่อนการฝึกอบรมนั้นกลุ่มตัวอย่างเคยเล่นเกมมาในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$, $SD=1.27$) จึงอาจมีความชอบเกมที่เล่นได้ง่าย ไม่มีกลไกซับซ้อนมากนัก

3. การศึกษาระดับการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์นั้นมีเจตคติต่อบอร์ดเกมมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, $SD=0.58$) รองลงมา เป็นเจตนาแสดงพฤติกรรมซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, $SD=0.58$) ซึ่งกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์นั้นเกิดการยอมรับบอร์ดเกม และมีแนวโน้มที่จะนำบอร์ดเกมไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตนเองต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างบอร์ดเกมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“ต้องการนำไปใช้ในชั้นเรียน เพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขพร้อมทั้งได้ความรู้หรือทบทวนความรู้ไปในตัว”

“ต้องการ เพราะฝึกให้เด็กได้วางแผน คิดวิเคราะห์ สังเกต เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้”

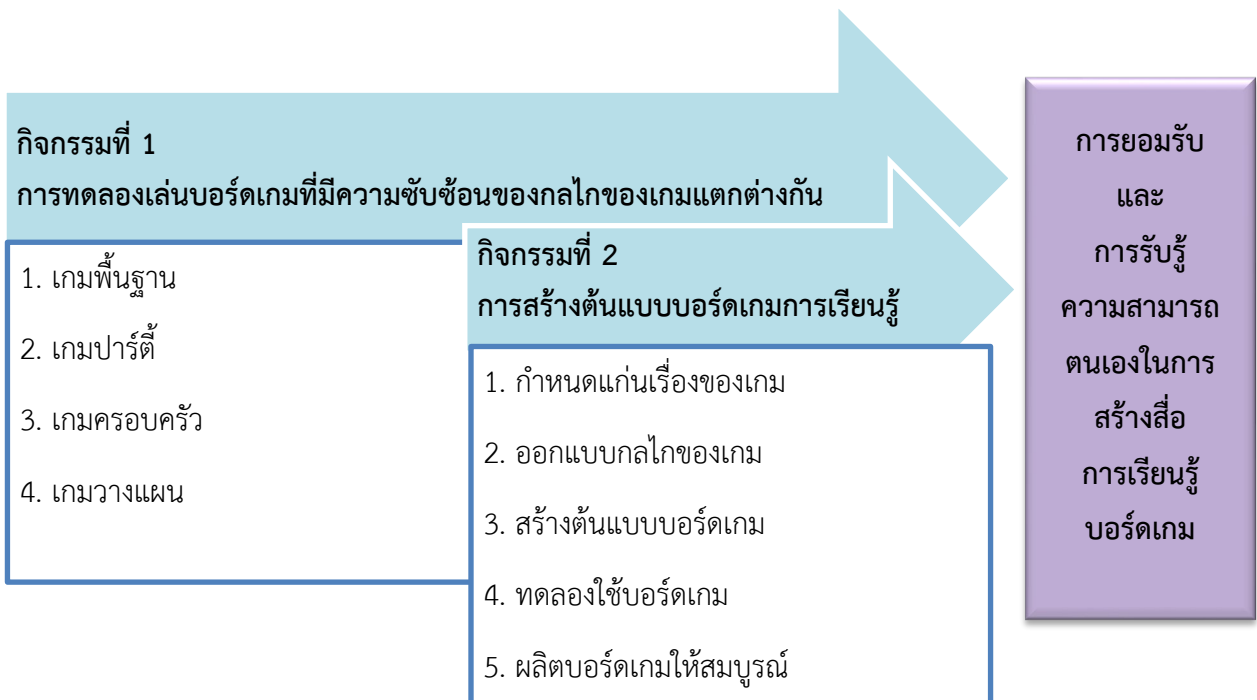
“ต้องการ เพราะนักเรียนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือทำจริง”

4. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนรัตนโกสินทร์ พบว่า เจตคติต่อบอร์ดเกมมีอิทธิพลสามารถทำนายเจตนาแสดงพฤติกรรมได้ ร้อยละ 48 หรือในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่ของ Botes & Zeeman (2019) พบว่า เจตคติต่อนวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ นั้นมีอิทธิพลต่อเจตนาแสดงพฤติกรรมในระดับมาก (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2561) หรือคิดเป็นอิทธิพลทำนายร้อยละ 68.5 แต่อย่างไรก็ตาม ในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเกิดเจตคติต่อบอร์ดเกมนั้น อาจจะต้องมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนั้นเกิดการรับรู้ประโยชน์ และรับรู้ความง่ายในการใช้งานของบอร์ดเกมด้วยเช่นกัน ตามแนวคิดการยอมรับนวัตกรรมของ Davis (1989) และก็ยังสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับของครูผู้สอนเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา ซึ่งการศึกษาของ Masril et al. (2021) พบว่าการรับรู้ประโยชน์และรับรู้ความง่ายมีอิทธิพลร่วมในการทำนายเจตคติต่อนวัตกรรม ได้ร้อยละ 51.2 เช่นกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นกระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกม ดังภาพที่ 2 ประกอบไปด้วย 2 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1 การทดลองเล่นบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนของกลไกของเกมแตกต่างกัน เป็นการให้ครูผู้สอนนั้นเข้าใจในกลไกของบอร์ดเกมต่างๆ โดยเริ่มจากบอร์ดเกมที่มีความซับซ้อนที่มากขึ้นตามลำดับ คือ 1) เกมที่มีกลไกพื้นฐาน เช่น เกมบันไดงู 2) เกมปาร์ตี้ เช่น เกมอุโน้ 3) เกมครอบครัว เช่น เกมโกทาว์น และ 4) เกมวางแผน เช่น เกมศึกษาสร้างเมือง เมื่อครูผู้สอนได้ทดลองเล่นบอร์ดเกมที่หลากหลายแล้วอาจช่วยให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของบอร์ดเกมและกลไกของบอร์ดเกม และช่วยให้รับรู้ประโยชน์ของบอร์ดเกมการศึกษาว่าช่วยส่งเสริมทักษะต่างๆ ของผู้เล่นได้อย่างไร รวมถึงรับรู้ความง่ายในการใช้งานจากการได้ทดลองเล่นเกมที่จำนวนหลายครั้ง ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดเจตคติที่ดีต่อบอร์ดเกมได้ กิจกรรมที่ 2 การสร้างต้นแบบบอร์ดเกมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนทำสร้างบอร์ดเกมที่มีการบูรณาการความรู้ ทักษะในรายวิชาของตนเอง ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ 1) กำหนดแก่นเรื่องของเกม 2) ออกแบบกลไกของเกม 3) สร้างต้นแบบบอร์ดเกม 4) ทดลองใช้บอร์ดเกม และ 5) ผลิtbอร์ดเกมให้สมบูรณ์ ด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนนั้นเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมจากการได้ลงมือปฏิบัติได้รับประสบการณ์และเห็นผลลัพธ์ของการใช้งานสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมของตนเอง และช่วยให้ครูผู้สอนนั้นเกิดการยอมรับบอร์ดเกมการศึกษาและมีแนวโน้มในการนำบอร์ดเกมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนการสอนในอนาคตได้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการฝึกอบรมการสร้างสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมที่ส่งผลต่อการยอมรับและการรับรู้ความสามารถตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มรัตนโกสินทร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในระหว่างกิจกรรมที่ให้ครูผู้สอนได้ทดลองเล่นบอร์ดเกมนั้นควรมุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนเห็นประโยชน์ของบอร์ดเกมในแง่มุมต่างๆ ทั้งบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงบวกและความท้าทายที่ผู้เรียนได้รับจากการเล่นบอร์ดเกม และควรเรียงลำดับการเล่นบอร์ดเกมจากง่ายและเพิ่มความซับซ้อนตามลำดับเพื่อให้ครูผู้สอนรับรู้ความง่ายในการใช้งานนำไปสู่เกิดเจตคติทางบวกต่อบอร์ดเกมการศึกษาและการยอมรับต่อไป

1.2 ในกระบวนการของสร้างต้นแบบบอร์ดเกมการเรียนรู้ เมื่อครูผู้สอนสร้างต้นแบบบอร์ดเกมและนำไปทดลองใช้แล้วนั้น อาจให้ครูผู้สอนนั้นได้ลองเล่นต้นแบบบอร์ดเกมจากครูผู้สอนในกลุ่มอื่นๆ หรือครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน ซึ่งอาจช่วยให้ครูผู้สอนได้แนวทางในการปรับปรุงบอร์ดเกมการเรียนรู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ น่าสนใจ และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาด้วยตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น ในพื้นที่ หรือภูมิภาคอื่นๆ หรือทำการตรวจสอบโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง เพื่อศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรส่งผ่านที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมบอร์ดเกมการศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาระดับของการนำบอร์ดเกมการเรียนรู้ไปใช้ในชั้นเรียนจริงว่ามีการนำไปใช้อย่างไร ทั้งในแง่ของปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรค

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 2(1). 64-70.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2561). เทคนิคการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการใช้สหสัมพันธ์และการถดถอยในการวิจัย. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 11(1). 32-45.
- รัชนีวรรณ ตั้งภักดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างบอร์ดเกมเพื่อการศึกษาในประเทศไทย. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 15(2). 117-132.
- วรพล ยวงเงิน. (2564). การนำเกมกระดานเข้าสู่โรงเรียน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 23(4). 448-463.
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2564). **Board game universe V2 จักรวาลกระดานเดียว**. กรุงเทพมหานคร: Salt Publishing.
- Bautista, N. U., & Boone, W. J. (2015). Exploring the Impact of TeachME™ Lab Virtual Classroom Teaching Simulation on Early Childhood Education Majors' Self-Efficacy Beliefs. **Journal of Science Teacher Education**. 26. 237-262.
- Botes, R., & Zeeman, M. (2019). **Measuring Computer Science Students' Acceptance of Arduino Micro Development Boards as Teaching Tool**. European Conference on Impact of Artificial Intelligence and Robotics, Oxford, UK.
- Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. **MIS Quarterly**. 13(3). 319-340.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). **Multivariate Data Analysis**. 7ed. Pearson Education Limited.
- Juhász, A. (2021). Primary school teachers' attitude to board-games and their board-game playing practice. **Acta Didactica Napocensia**. 14(1). 182-187.
- Kuchynka, S., Reifsteck, T. V., Gates, A. E., & Rivera, L. M. (2021). Developing Self-Efficacy and Behavioral Intentions Among Underrepresented Students in STEM: The Role of Active Learning. **Frontiers in Education**. 6. 1-14.
- Masril, M., Ambiyar, Jalinus, N., Ridwan, & Hendrik, B. (2021). Robotic Education in 21st Century: Teacher Acceptance of Lego Mindstorms as Powerful Educational Tools. **International Journal of Advanced Computer Science and Applications**. 12(2). 119-126.
- OECD. (2018). **Future of Education and Skills 2030**. Curriculum Analysis Policy review on designing, planning and implementation 8th Informal Working Group (IWG) Meeting, OECD Conference Centre, Paris, France.
- O'Neill, D. K., & Holmes, P. E. (2022). The power of Board games for multidomain Learning in Young Children. **American Journal of Play**. 14. 58-98.

- Park, E., & Kwon, S. J. (2016). The adoption of teaching assistant robots: a technology acceptance model approach. **Program**. 50(4). 354-366.
- Plass, J. L., Homer, B. D., & Kinzer, C. K. (2016). Foundations of Game-Based Learning. **Educational Psychologist**. 50(4). 258-283.

การพัฒนากรอบแนวคิดการพัฒนาครูตามแนวคิดผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้*
DEVELOPMENT OF A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR TEACHER DEVELOPMENT
BASED ON THE CONCEPT OF LEARNING FACILITATOR

¹วารี รุ่งสิริวัฒน์ Waree Rungsiriwat ²ชญาพิมพ์ อุสาโท Chayapim Usaho

³อภิรดี จริยารังษิโรจน์ Apiradee Jariyarangsiroge

^{1,2,3}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: wareerung@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเอกสารมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบแนวคิด 2 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) ผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ และ 2) การพัฒนาครู ซึ่งศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 11 ฉบับ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กรอบแนวคิดทักษะผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ และกรอบแนวคิดการพัฒนาครู โดยส่วนที่ 1 มีกรอบแนวคิดการเป็นผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ มี 2 ทักษะหลัก ได้แก่ ทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ และทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีกรอบแนวคิดการพัฒนาครูใน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน และ 2) การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน
คำสำคัญ: การพัฒนาครู, ผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้, การเอื้ออำนวยการเรียนรู้, ผู้เอื้ออำนวย

Abstract

This research article is documentary research with the objective to develop 2 conceptual frameworks which are 1) Learning facilitator and 2) Teacher development. The documentary synthesis method was used in this study. The research instrument included content analysis, frequency analysis from 11 documents. The research findings are divided into 2 conceptual frameworks: 1) The skills of learning facilitator, which consists of safe learning environment creation skill and lifelong learning promotion skill; 2) Teacher development consists of 2 main types which are on-the-job development and off-the-job development.

Keywords: Teacher Development, Learning Facilitator, Learning Facilitation, Facilitator

บทนำ

ในปัจจุบันนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตามที่รัฐบาลได้วางแผน เช่น ไทยแลนด์ 4.0 หรือแบบไม่ได้วางแผน เช่น สถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ที่ทำให้ทุกๆ ฝ่ายต้องปรับตัว ทาง การศึกษาก็มีหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตและ ประกอบอาชีพได้ในอนาคต หากเรามองภาคการศึกษาจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เราจะเห็นว่าอาจารย์ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้นักเรียนจะเป็นเพียงผู้รับความรู้อยู่ฝ่ายเดียว นักเรียนบางคนอาจจะโชคดีที่เจอ อาจารย์ที่มีการสรรหาเนื้อหาใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา แต่อาจารย์บางท่านก็อาจจะยังคงสอนความรู้ทักษะเดิมที่ ไม่ได้เชื่อมโยงกับโลกในปัจจุบัน (Rogers C. 1993; Anggraeni K. & Yusnita R., 2017)

บทบาทการสอนเดิม คือ ผู้สอนเป็นผู้ควบคุมดูแลการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งมอบเนื้อหา บทเรียน (Rogers C., 1993) แต่การเป็น Learning Facilitator คือเป็นผู้ออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์และส่งมอบให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างสรรค์ขั้นตอนการเรียนรู้ เมื่อมีการใช้ Learning facilitation อย่างสำเร็จแล้วจะสามารถสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนและมีประโยชน์อื่นๆ ให้กับนักเรียน เช่น สามารถส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ไม่เพียงแต่ระหว่างนักเรียนกับอาจารย์เท่านั้น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนสามารถจดจำเนื้อหาที่แลกเปลี่ยนพูดคุยกันได้ดีกว่าท่องจำ ส่งเสริมความสามารถในการแสดงและอภิปรายความคิดเห็น กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ เพราะนักเรียนต้องแสดงเหตุผลของคำตอบของนักเรียน รวมไปถึงการวิจารณ์คำตอบของนักเรียนคนอื่นและ ส่งเสริมให้การเรียนรู้ขึ้นสูงตาม Bloom's taxonomy (Koma V., 2009)

ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้เน้นการพัฒนาประเทศในด้านความมั่นคงด้าน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษายุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ สำหรับศตวรรษที่ 21 จากการเปลี่ยนบทบาท ครูให้เป็นครูยุคใหม่ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตและ การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยใน ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ก็ได้เน้นถึงการเตรียม ความพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรทุกช่วงวัยให้สถาบันการศึกษาพัฒนาทักษะ ที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งใน ปัจจุบันนี้ ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคน การพัฒนาความรู้ และทักษะของแรงงาน ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงานทำให้การศึกษาต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้เข้ากับบริบท ปัจจุบัน แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เมื่อพูดถึงการศึกษา ครูเป็นตัวแปรสำคัญในการให้ความรู้กับนักเรียนที่จะทำให้เด็กและเยาวชน ของชาติมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น การพัฒนาให้ครูผู้สอนมีทักษะ Learning facilitator จึงมีความจำเป็น เพราะครูผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับครูที่มีทักษะนี้ ครูสามารถนำทักษะนี้ไปใช้กับงานด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นงานแก้ไขปัญหาในโรงเรียน

ครูจะสามารถมีทักษะสื่อสารที่ดีและการชักจูงให้แต่ละฝ่ายแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้ (Rogers C., Lyon H. & Tausch R., 2014)

ในกระบวนการนี้ นักเรียนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดได้เรียนรู้ตามบทบาทของผู้เรียนในยุค ศตวรรษที่ 21 และพัฒนาความสามารถที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 นั่นคือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพราะ กระบวนการในการเรียนรู้แบบ Learning facilitation จะส่งเสริมให้ และฝึกฝนนักเรียนในการใช้ทักษะที่ กล่าวมาข้างต้นอย่างสม่ำเสมอ (Melissa K., 2021)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบสังเคราะห์เนื้อหารายละเอียด โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ ความถี่ สำหรับกรอบแนวคิดของผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาครู มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) The interpersonal relationship in the facilitation of learning (Rogers C., 1993) 2) The complete facilitator's handbook (Heron J., 1999) 3) Teacher as facilitator (Ellsworth J., 2001) 4) Guide to being a Successful Facilitator (UNEVOC, 2006) 5) Becoming a Learning Facilitator (Davis S., 2011) 6) 9 characteristics of a good Facilitator (Gospe M., 2016)

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ได้แก่ 1) The Essential HR Handbook (Armstrong S. & Mitchell B., 2019) 2) Human Resource Management (Dessler G., 2018) 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำในการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2562) 4) Teacher professional development: an international review of the literature (UNESCO IIEP & Villegas-Reimers, E., 2003) 5) Human Resource Function in Educational Administration (Castetter W. & Young P., 2004)

2. การออกแบบเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 แบบ ดังนี้ 1) แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ 2) แบบวิเคราะห์กรอบแนวคิดการพัฒนาครู 3) แบบ ประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์เนื้อหา ความถี่ และความเหมาะสมของกรอบแนวคิด

สรุปผลการวิจัย

1. กรอบแนวคิดผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้

กรอบแนวคิดผู้เฝ้าอำนวยการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยจากนักวิชาการ 6 ท่าน พบความสอดคล้องทางเนื้อหาองค์ประกอบทักษะผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เฝ้าอำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ						ด้าน	ทักษะ
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)		
1. การยกย่องผู้เรียน	✓		✓				1	1.1
2. การเคารพความคิดเห็น	✓	✓	✓	✓	✓		1	1.1
3. การใส่ใจ	✓	✓					1	1.3
4. การตระหนักถึงสิทธิความเป็นมนุษย์	✓			✓			1	1.1
5. การเห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์	✓						2	2.2
6. การเข้าใจอย่างลึกซึ้ง	✓			✓			1	1.3
7. การไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ตนเอง		✓		✓	✓		1	1.3
8. การอ่านอวัณภาษา			✓		✓		1	1.3
9. การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล			✓	✓	✓		1	1.1
10. การเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้กับผู้เรียน			✓		✓		2	2.2
11. การรับมือความแตกต่างระหว่างบุคคล				✓			2	2.2
12. การฟังและสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ			✓	✓	✓	✓	1	1.3
13. การฟังแบบไม่ตัดสิน			✓				1	1.3
14. การฟังแบบคิดตาม			✓			✓	1	1.3
15. การฟังด้วยสายตา			✓				1	1.3
16. การฟังแบบสะท้อนกลับ			✓				1	1.3
17. การฟังให้จบ			✓				1	1.3
18. ความจริงใจ			✓		✓		1	1.3
19. การให้อิสระในการพัฒนา		✓	✓	✓	✓		1	1.1
20. การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน			✓	✓			1	1.1
21. การยอมรับความรู้สึกที่แตกต่างกัน			✓				1	1.1
22. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้			✓				2	2.3
23. การมีข้อมูลในวิชาที่สอน			✓		✓		2	2.3
24. รักในการเรียนรู้			✓		✓		2	2.2
25. ทักษะการเรียนรู้			✓				2	2.2
26. กลยุทธ์ในการสอน		✓	✓	✓		✓	2	2.1
27. การรู้จักจังหวะในการให้คำแนะนำ			✓				2	2.1
28. เชื่อในศักยภาพของผู้เรียน				✓	✓		2	2.2
29. ความแน่วแน่ในเป้าหมาย				✓	✓	✓	2	2.2
30. การวิเคราะห์ผลลัพธ์การสอน			✓	✓			2	2.3
31. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้				✓		✓	1	1.1

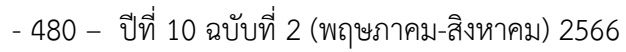

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เฝ้าอำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ						ด้าน	ทักษะ
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)		
32. ความฉลาดทางอารมณ์		✓					1	1.3
33. ความขบขัน				✓		✓	1	1.3
34. การให้คำแนะนำเชิงสนับสนุน		✓					2	2.1
35. การให้คำแนะนำที่ชัดเจน และเหมาะสม		✓		✓			2	2.1
36. การสร้างสัมพันธภาพกับกลุ่ม				✓		✓	1	1.3
37. การพูดอย่างมีชั้นเชิง				✓		✓	1	1.3
38. การพูดตามความเป็นจริง					✓		1	1.2
39. การทำในสิ่งที่พูด					✓		1	1.2
40. การสร้างความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล			✓		✓		1	1.3
41. ความกล้าในการลองผิดลองถูก			✓				2	2.2
42. การไม่มีความลำเอียง					✓		1	1.3
43. การปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์					✓		2	2.1
44. สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้				✓	✓	✓	2	2.1
45. การไม่มีวาระส่วนตัวซ่อนเร้น					✓		1	1.2

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปความสอดคล้องทางเนื้อหา โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้าน และทักษะย่อยในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ทักษะผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่ม

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เฝ้าอำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ					
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)
1. ทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้						
1.1 ทักษะการสร้างบรรยากาศเชิงบวก						
1.1.1 การเคารพสิทธิความคิดและความรู้สึกของผู้เรียน						
(1) การยกย่องผู้เรียน	✓		✓			
(2) การเคารพความคิดเห็น	✓	✓	✓	✓	✓	
(3) การตระหนักถึงสิทธิความเป็นมนุษย์	✓			✓		
(4) การให้อิสระในการพัฒนา		✓	✓	✓	✓	
(5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้				✓		✓
1.1.2 การยอมรับความคิดและความรู้สึกที่แตกต่าง						
(1) การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล			✓	✓	✓	
(2) การยอมรับความคิดเห็นที่ต่างกักัน			✓	✓		
(3) การยอมรับความรู้สึกที่ต่างกักัน			✓			

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เื้ออำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ					
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)
1.2 ทักษะการสร้างใจเชื่อใจ						
1.2.2 การรักษาสิ่งจะและคำมั่นสัญญา						
(1) การทำในสิ่งที่พูด					✓	
1.3 ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ						
(1) การสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่ม				✓		✓
(2) การสร้างความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล			✓		✓	
1.3.1 การฟังอย่างเข้าใจ						
(1) การใส่ใจ	✓	✓				
(2) การเข้าใจอย่างลึกซึ้ง	✓			✓		
(3) การอ่านอวัณภาษา			✓		✓	
(4) การฟังและสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ			✓	✓	✓	✓
(5) การฟังแบบไม่ตัดสิน			✓			
(6) การฟังแบบคิดตาม			✓			✓
(7) การฟังด้วยสายตา			✓			
(8) การฟังแบบสะท้อนกลับ			✓			
(9) การฟังให้จบ			✓			
1.3.2 การพูดเชิงสร้างสรรค์						
(1) ความฉลาดทางอารมณ์		✓				
(2) การพูดตามความเป็นจริง					✓	
(3) ความขบขัน				✓		✓
(4) การไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ตนเอง		✓		✓	✓	
(5) ความจริงใจ			✓		✓	
(6) การพูดอย่างมีชั้นเชิง				✓		✓
(7) การไม่มีความลำเอียง					✓	
2. ทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต						
2.1 ทักษะการกระตุ้นการเรียนรู้						
(1) การปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์					✓	
(2) กลยุทธ์ในการสอน		✓	✓	✓		✓
(3) การรู้จักจังหวะในการให้คำแนะนำ			✓			
(4) สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้				✓	✓	✓
2.1.2 การประเมินผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้						
(1) การให้คำแนะนำเชิงสนับสนุน		✓				
(2) การให้คำแนะนำที่ชัดเจน และเหมาะสม		✓		✓		
2.2 ทักษะการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
2.2.1 การเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน						
(1) การเห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์	✓					
(2) เชื่อในศักยภาพของผู้เรียน				✓	✓	
2.2.2 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล						

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เื้ออำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ					
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)
(1) การรับมือความแตกต่างระหว่างบุคคล				✓		
(2) ความแน่วแน่ในเป้าหมาย				✓	✓	✓
2.2.3 การเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน						
(1) การเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้กับผู้เรียน			✓		✓	
(2) รักในการเรียนรู้			✓		✓	
(3) ทักษะการเรียนรู้			✓			
(4) ความกล้าในการลองผิดลองถูก			✓			
2.3 ทักษะการบริหารการเรียนรู้						
2.3.1 การวิเคราะห์และพัฒนาการเรียนรู้						
(1) การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้			✓			
(2) การวิเคราะห์ผลลัพธ์การสอน			✓	✓		
2.3.2 การวางแผนให้พร้อมก่อนเข้าสอน						
(1) การมีข้อมูลในวิชาที่สอน			✓		✓	
(2) การมีทรัพยากรที่พร้อม					✓	

จากตารางที่ 2 สามารถสรุป และรวมทักษะผู้เื้ออำนวยการกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ทักษะผู้เื้ออำนวยการกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เื้ออำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ						รวม
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)	
1. ทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้							
1.1 ทักษะการสร้างบรรยากาศเชิงบวก							
1.1.1 การเคารพสิทธิความคิดและความรู้สึกของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
1.1.2 การยอมรับความคิดและความรู้สึกที่แตกต่าง			✓	✓	✓		3
1.2 ทักษะการสร้างความเชื่อใจ							
1.2.1 การรักษาสัจจะและคำมั่นสัญญา					✓		1
1.3 ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ							
1.3.1 การฟังอย่างเข้าใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
1.3.2 การพูดเชิงสร้างสรรค์		✓	✓	✓	✓	✓	5
2. ทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต							
2.1 ทักษะการกระตุ้นการเรียนรู้							
2.1.1 การใช้กลยุทธ์การสอนอย่างยืดหยุ่นและถูกจังหวะ		✓	✓	✓	✓	✓	5
2.1.2 การประเมินผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้		✓		✓			2

ทักษะและคุณลักษณะของผู้เฝ้าอำนวยการเรียนรู้	หน่วยงาน/นักวิชาการ						รวม
	Rogers (1968)	Heron (1999)	Ellsworth (2001)	UNEVOC (2006)	Davis (2011)	Gospe (2016)	
2.2 ทักษะการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล							
2.2.1 การเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน	✓			✓	✓		3
2.2.2 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล				✓	✓	✓	3
2.2.3 การเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน			✓		✓		2
2.3 ทักษะการบริหารการเรียนรู้							
2.3.1 การวิเคราะห์และพัฒนการเรียนรู้			✓	✓			2
2.3.2 การวางแผนให้พร้อมก่อนเข้าสอน			✓		✓		2

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปทักษะที่สำคัญจากแนวคิดนักวิชาการ 6 ท่าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้

1.1 ทักษะการสร้างบรรยากาศเชิงบวก 1) การเคารพสิทธิความคิดและความรู้สึกของผู้เรียน (f = 6) 2) การยอมรับความคิดและความรู้สึกที่แตกต่าง (f = 3)

1.2 ทักษะการสร้างความเชื่อใจ 1) การรักษาสิ่งจรรยาและคำมั่นสัญญา (f = 1)

1.3 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ 1) การฟังอย่างเข้าใจ (f = 6) 2) การพูดเชิงสร้างสรรค์ (f = 5)

ด้านที่ 2 ทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 ทักษะการกระตุ้นการเรียนรู้ 1) การใช้กลยุทธ์การสอนอย่างยืดหยุ่นและถูกจังหวะ (f = 5) 2) การประเมินผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ (f = 2)

2.2 ทักษะการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 1) การเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน (f = 3) 2) การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล (f = 3) 3) การเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน (f = 2)

2.3 ทักษะการบริหารการเรียนรู้ 1) การวิเคราะห์และพัฒนการเรียนรู้ (f = 2) 2) การวางแผนให้พร้อมก่อนเข้าสอน (f = 2)

จากการสังเคราะห์ข้างต้น จะเห็นว่า ทักษะผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน และ 3 ทักษะภายใต้สองด้านนี้ คือ ด้านทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการสร้างบรรยากาศเชิงบวก 2) ทักษะการสร้างความเชื่อใจ 3) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการกระตุ้นการเรียนรู้ 2) ทักษะการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) ทักษะการบริหารการเรียนรู้

2. กรอบแนวคิดการพัฒนาคู

สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2562) ได้สรุปไว้ว่า การดำเนินการเพื่อพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาที่ประกอบด้วยวิธีการ และแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อพัฒนาคูเชิงความสามารถสมรรถนะ รูปแบบการพัฒนาคูสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการพัฒนาระหว่างเวลาการปฏิบัติงาน (On-the-job training) 2) รูปแบบการพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-job training) และ 3) รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-learning)

การพัฒนาระหว่างเวลาการปฏิบัติงาน (On-the-job training) หมายถึง การพัฒนาระหว่างเวลาการปฏิบัติงาน (On-the-job training) เป็นการฝึกในระหว่างปฏิบัติงาน เป็นส่วนหนึ่งของงานที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้ผู้บังคับบัญชา

การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off-the-job training) หมายถึง การพัฒนาครูด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่เน้นความรู้ ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน หรือภาระที่ได้รับมอบหมาย อาจเป็นการเรียนรู้ภายนอกสถานที่ทำงาน

การพัฒนาครูในรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning: 70:20:10) หมายถึง การพัฒนาด้วยการผสมผสานวิธีการพัฒนาเพื่อให้ผู้ถูกพัฒนาเกิดทักษะ ซึ่งอาจประกอบไปด้วยสัดส่วนการพัฒนาดังนี้ 70% ของการเรียนรู้เกิดจากการพัฒนาในการทำงานหรือโครงการที่ได้รับมอบหมาย (Challenging Assignment) 20% ของการเรียนรู้เกิดจากการพัฒนาผ่านบุคคลอื่น (Developmental Relationships) และ 10% ของการเรียนรู้เกิดจากการอบรมพัฒนาในรูปแบบอบรมและสัมมนาทั่วไป

กรอบแนวคิดการพัฒนาครูจากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ 5 ท่าน ตามในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครู

วิธีการพัฒนาครู	Castetter and Young (2000)	Villeagas-Reimas and UNESCO IIEP (2003)	Dressler (2018)	สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2562)	Armstrong and Mitchell (2019)	รูปแบบการพัฒนาครู	วิธีการพัฒนาครู
การฝึกอบรมและสัมมนา		✓	✓	✓		6	6.1
การประชุมกลุ่ม				✓		5	5.1
การฝึกอบรมทางไกล		✓	✓	✓		6	6.2
การจำลองสถานการณ์			✓	✓		5	5.2
ห้องเรียนเสมือน				✓		5	5.3
การศึกษาด้วยตนเอง		✓	✓	✓		7	7.1
การศึกษาแบบรายกรณี		✓		✓		5	5.4
ระบบพี่เลี้ยง		✓		✓	✓	3	3.1
การโค้ช	✓	✓	✓	✓	✓	1	1.2
การฝึกปฏิบัติงานในตำแหน่งหรือเงาการทำงาน	✓			✓		4	4.1
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ		✓		✓		9	9.1
การเรียนรู้ทางสังคมออนไลน์		✓		✓		6	6.3
การหมุนเวียนตำแหน่ง	✓		✓	✓		2	2.1
การทำงานเป็นกลุ่ม	✓		✓	✓		4	4.3
การเรียนรู้ผ่านโครงการ		✓	✓	✓		4	4.2

การศึกษาดูงาน		✓	8	8.1
การวิจัยในห้องเรียน		✓	4	4.5
การร่วมวิจัยกับมหาวิทยาลัย	✓	✓	9	9.2
การหมุนเวียนงาน	✓		2	2.1
การฝึกงาน	✓	✓	4	4.6
การสอนงาน		✓	1	1.1
การบรรยาย		✓	6	6.5
การฝึกเชิงพฤติกรรม		✓	5	5.5
การเรียนรู้ต่อ	✓		7	7.2
เครือข่ายโรงเรียน	✓		9	9.3
การกำกับดูแล	✓		3	3.3
การเรียนรู้ด้วยตัวเอง	✓		7	7.1
การเก็บสะสมผลงาน	✓		4	4.7
การวิจัยปฏิบัติการ	✓		4	4.8

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปความสอดคล้องทางเนื้อหา โดยสามารถแบ่งออกเป็นด้าน และทักษะย่อยในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์การพัฒนาคูตามกลุ่ม

รูปแบบการ พัฒนาคู	วิธีการพัฒนาคู	Castetter and Young (2000)	Villegas-Reimas UNESCO IIEP (2003)	Dressler (2018)	Suebsakul (2019)	Armstrong and Mitchell (2019)	Total
การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน (On The Job Development)	1. การสอนงาน						
	1.1 การสอนงาน			✓			1
	1.2 การโค้ช	✓	✓	✓	✓	✓	5
	2. การหมุนเวียนตำแหน่ง						
	2.1 การหมุนเวียนงาน	✓		✓	✓		3
	2.2 การหมุนเวียนตำแหน่ง	✓					1
	3. ระบบพี่เลี้ยง						
	3.1 ระบบพี่เลี้ยง		✓		✓	✓	3
	3.2 การโค้ช	✓	✓	✓	✓	✓	5
	3.3 การกำกับดูแล		✓				1
	4. การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน						
	4.1 การฝึกปฏิบัติงานในตำแหน่งหรืองานการทำงาน	✓			✓		2

	4.2 การเรียนรู้ผ่านโครงการ		✓	✓	✓	3
	4.3 การทำงานเป็นกลุ่ม	✓		✓	✓	3
	4.4 การเรียนรู้แบบโครงงาน		✓	✓	✓	3
	4.5 การวิจัยในห้องเรียน				✓	1
	4.6 การฝึกงาน	✓		✓		2
	4.7 การเก็บสะสมผลงาน		✓			1
	4.8 การวิจัยปฏิบัติการ		✓			1
การพัฒนาอวกาศการเรียนรู้ (Off The Job Development)	5. การประชุมปฏิบัติการ					
	5.1 การประชุมกลุ่ม				✓	1
	5.2 การจำลองสถานการณ์			✓	✓	2
	5.3 ห้องเรียนเสมือน				✓	1
	5.4 การศึกษาแบบรายกรณี		✓		✓	2
	5.5 การฝึกเชิงพฤติกรรม			✓		1
	6. การฝึกอบรมสัมมนา					
	6.1 การฝึกอบรมและสัมมนา		✓	✓	✓	3
	6.2 การฝึกอบรมทางไกล		✓		✓	3
	6.3 การเรียนรู้ทางสังคมออนไลน์		✓		✓	2
	6.4 การเรียนแบบออนไลน์		✓	✓	✓	3
	6.5 การบรรยาย			✓		1
	7. การศึกษาต่อ					
	7.1 การศึกษาด้วยตนเอง		✓	✓	✓	3
	7.2 การเรียนต่อ		✓			1
	8. การศึกษาดูงาน					
	8.1 การศึกษาดูงาน				✓	1
	9. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ					
	9.1 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ		✓		✓	2
	9.2 การร่วมวิจัยกับมหาวิทยาลัย		✓		✓	2
	9.3 เครือข่ายโรงเรียน		✓			1

จากตารางที่ 5 สามารถสรุป และรวมการพัฒนาครูที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แนวทางการพัฒนาครูที่สำคัญ

รูปแบบการพัฒนาครู	วิธีการพัฒนาครู	Castetter and Young (2000)	Villegas-Reimas UNESCO IIEP (2003)	Dressler (2018)	Suebsakul (2019)	Armstrong and Mitchell (2019)	รวม
การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน (On The Job Development)	1. การสอนงาน	✓	✓	✓	✓	✓	5
	2. การหมุนเวียนตำแหน่ง	✓		✓	✓		3
	3. ระบบพี่เลี้ยง	✓	✓	✓	✓	✓	5
	4. การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓		4
การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน (Off The Job Development)	5. การประชุมปฏิบัติการ		✓	✓	✓		3
	6. การฝึกอบรมสัมมนา		✓	✓	✓		3
	7. การศึกษาต่อ		✓	✓	✓		3
	8. การศึกษาดูงาน				✓		1
	9. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ		✓		✓		2

จากตารางสามารถสรุปแนวทางและวิธีการพัฒนาครูที่สำคัญจากแนวคิดนักวิชาการ 5 ท่าน ได้ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) การสอนงาน ($f = 5$) 2) การหมุนเวียนตำแหน่ง ($f = 3$) 3) ระบบพี่เลี้ยง ($f = 5$) 4) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ($f = 4$)

แนวทางที่ 2 การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) การประชุมปฏิบัติการ ($f = 3$) 2) การฝึกอบรมสัมมนา ($f = 3$) 3) การศึกษาต่อ ($f = 3$) 4) การศึกษาดูงาน ($f = 1$) 5) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ($f = 2$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดผู้เื้ออำนวยการเรียนรู มี 2 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ทักษะหลัก ดังนี้ 1.1) ทักษะการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วย (1) การเคารพสิทธิความคิด และความรู้สึกของผู้เรียน เป็นการยกย่องความรู้สึก ความคิด และความเป็นตัวเองของผู้เรียน (2) การยอมรับความคิด และความรู้สึกที่แตกต่าง เป็นการไม่ตัดสิน การให้สิทธิ และสนับสนุนผู้เรียนที่มีความคิด และความรู้สึกที่แตกต่าง 1.2) ทักษะการสร้างความเชื่อใจ ประกอบด้วย (1) การแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เป็นการพูด การกระทำอย่างตรงไปตรงมา และแสดงความเป็นตัวเองอย่าง ไม่เสแสร้ง (2) การรักษาสิ่งจจะ และคำมั่นสัญญา เป็นปฏิบัติตามสิ่งที่ได้กล่าวให้กับผู้เรียน และไม่มีวาระส่วนตัวซ่อนเร้น 1.3) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ประกอบด้วย (1) การฟังอย่างเข้าใจความรู้ เป็นการฟังแบบ สบตา คิดตาม ไม่ตัดสิน และการฟังให้จบ (2) การพูดเชิงสร้างสรรค์ เป็นการพูดแบบไม่ตัดสิน ชัดเจน เข้าใจ

ง่าย และหวังผลดีให้กับผู้เรียนและ 2) ทักษะการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 3 ทักษะหลัก ดังนี้ 2.1) ทักษะการกระตุ้นการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) การใช้กลยุทธ์การสอนอย่างยืดหยุ่น เป็นการใช้คำถามในการกระตุ้นความคิดของผู้เรียน การรู้จักจังหวะในการเร่ง หรือให้โอกาสการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนตามเหตุการณ์ เพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้เรียนได้ (2) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ เป็นการให้ความคิดเห็นต่อผลงานของผู้เรียนแบบที่ให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดในการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ 2.2) ทักษะการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย (1) การเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน เป็นการเห็นถึงคุณค่า ความสามารถ และความเป็นไปได้ของผู้เรียน (2) การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นการเข้าใจถึงความแตกต่าง และการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล การให้ความสำคัญกับประสบการณ์และบริบทของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และการให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ (3) การเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เป็นการร่วมศึกษาการพัฒนาความรู้ และความตระหนักรู้จักตนเอง การแบ่งปันความรักในการเรียนรู้กับผู้เรียน การมุ่งมั่นในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาและเรียนรู้ของผู้เรียน การกล้าเปิดรับวิธีการสอนแบบใหม่ และกล้าลองผิดลองถูก 2.3) ทักษะการบริหารการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ และพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการเฝ้าสังเกต คิด ทบทวน และแก้ไขกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน (2) การวางแผนก่อนเข้าสอน เป็นการเตรียมรายละเอียด และทรัพยากรเกี่ยวกับวิชาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้

2. กรอบแนวคิดการพัฒนาคู ประกอบด้วย 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน เป็น รูปแบบการพัฒนาคูในขณะปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1.1) การสอนงาน คือ วิธีการพัฒนาจากการสอนโดยผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการปฏิบัติงาน 1.2) การหมุนเวียนงาน คือ วิธีการพัฒนาจากการเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การทำงาน 1.3) ระบบพี่เลี้ยง คือ วิธีการพัฒนาโดยการจัดผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ดูแล ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา 1.4) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน คือ วิธีการพัฒนาจากการลงมือทำ และการเรียนรู้จากการเผชิญหน้ากับสถานการณ์การทำงานที่แท้จริง และ 2) การพัฒนานอกเวลาการปฏิบัติงาน เป็น รูปแบบการพัฒนาคูนอกการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 2.1) การฝึกอบรมสัมมนา คือ วิธีการพัฒนาคูจากการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีทักษะ และความรู้ความสามารถ การประชุมแลกเปลี่ยน และรับฟังอภิปรายประสบการณ์จากผู้มีประสบการณ์ 2.2) การศึกษาต่อ คือ วิธีการพัฒนาคูที่ส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ทักษะจากการศึกษาเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษา 2.3) การศึกษาดูงาน คือ วิธีการพัฒนาคูที่พาครูเข้าชมหน่วยงานที่ดำเนินงานประเภทเดียวกัน เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ วิธีการการทำงานใหม่ๆ แล้วนำมาปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานตนเองได้ และ 2.4) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ วิธีการพัฒนาคูที่มาจากการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ผ่านเครือข่ายครู

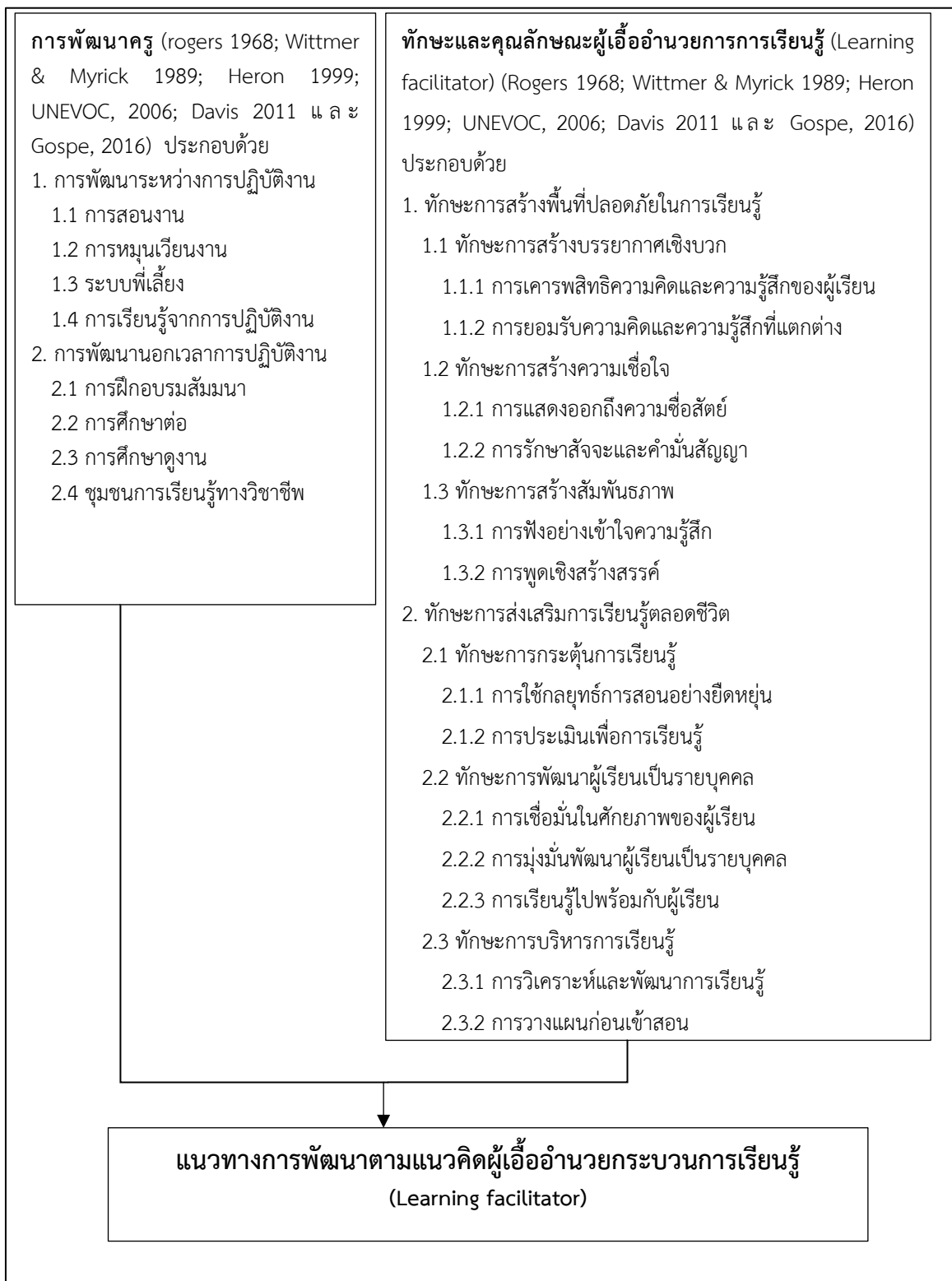
องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารอบแนวคิดของทักษะผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาคู อันเป็นแนวทางการพัฒนาคูให้เป็นผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ต้องมีองค์ประกอบที่มีความชัดเจนทั้ง 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคู ตามงานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษาทักษะผู้เฝ้าอำนวยการกระบวนการเรียนรู้ ศึกษา และวิเคราะห์จากหนังสือ และงานวิจัยของนักวิชาการ เกี่ยวกับทักษะในผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย และมีความรักในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยครูต้องมีทักษะในการสร้างบรรยากาศเชิงบวก สร้างความ

เชื่อมั่นให้ผู้เรียนและสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียน โดยในขณะเดียวกันครูผู้สอนต้องสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการกระตุ้นการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และบริหารการเรียนรู้ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ควรมีการสำรวจว่าทักษะความเป็นผู้เอื้ออำนวยกระบวนการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นในสถานศึกษาที่อยากนำไปทดลองใช้
  - 1.2 ควรให้เวลากับครูในการปรับตัว และมีกระบวนการการเปลี่ยนแปลงให้ครูรู้สึกปลอดภัยในการทดลองการเปลี่ยนแปลง และสื่อสารกับผู้มีความเกี่ยวข้องในการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลง
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรมีการศึกษา และติดตามผลการพัฒนาครู
  - 2.2 ควรศึกษาวิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับทักษะต่างๆ เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่สูงสุดในการพัฒนาครู
  - 2.3 ควรมีแนวทางการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2561). **ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556**. แหล่งที่มา <https://bit.ly/3dqCQwZ> สืบค้นเมื่อ 12 พ.ย. 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). **การอธิบายอนาคตทางการศึกษาผ่าน 5 แผนภูมิ**. แหล่งที่มา http://special.obec.go.th/bselc/wpcontent/uploads/2015/11/edu_future.pdf สืบค้นเมื่อ 13 เม.ย. 2563.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)**. แหล่งที่มา http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001 สืบค้นเมื่อ 1 เม.ย. 2564.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2562). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำในการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, J. (1998). **What is service – learning? Service – Learning ana teacher education**. From <http://www.ericfacility.net/ericdigests/ed421481.html> Retrieved May 15, 2020.
- Anggraeni K. & Yusnita R. (2017). **Teachers’ role in 21st century: teacher is a facilitator, not a dictator**. From <https://www.ejournalunibabwi.ac.id/index.php/lunar/article/download/72/59> Retrieved July 11, 2021.
- Armstrong S. & Mitchell B. (2019). **The Essential HR Handbook**. Tenth Anniversary Edition. Career Press.
- Castetter W. & Young P. (2004). **Human Resource Function in Educational Administration**. The 8th Edition. Pearson.
- Davis S. (2011). **Becoming a Learning Facilitator**. From <http://www.facilitatoru.com/data/guides/learningfacilitationguide.pdf> Retrieved June 22, 2020.

- Dessler G. (2018). **Human Resource Management**. 16th edition. Pearson.
- Ellsworth, J. (2001). **Teacher as facilitator**. From <https://jan.uccnau.edu/jde7/ese425/eco/optional/facilitator.html>
Retrieved June 21, 2020.
- Gospe M. (2016). **9 Characteristics of a good Facilitator**. From <https://www.com/9-characteristics-of-a-good-facilitator/> Retrieved June 20, 2020.
- Heron J. (1999). **The Complete Facilitator's handbook**. First edition. Kogan Page.
- Koma V. (2009). **Learner-centered facilitation of learning – a possibility for Financial Accounting I**. From <https://journals.co.za/doi/abs/10.10520/EJC46640> Retrieved April 18, 2020.
- Melissa K. (2021). **How to Facilitate Learning and Critical Thinking**. From <https://www.thoughtco.com/how-to-facilitate-learning-8390> Retrieved December 20, 2021.
- Rogers C., Lyon H. & Tausch R. (2014). **On becoming an effective teacher**. First Edition. Routledge.
- Rogers, C. (1993). **The interpersonal relationship in the facilitation of learning**. Routledge.
- Royal Thai Embassy. (2021). **Agenda 1: Prepare Thais 4.0 for Thailand becoming a first world nation**. From <https://thaiembdc.org/agenda-1-prepare-thais-4-0-for-thailand-becoming-a-first-world-nation/> Retrieved July 11, 2021.
- Thorpe, M. & Rogers G. & Freiberg J. (1994). **Freedom to learn**. Third Edition. Macmillan College.
- UNESCO IIEP & Villegas-Reimers, E. (2003). **Teacher professional development: an international review of the literature**, From <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000133010>
Retrieved July 12, 2021.
- UNESCO – UNIVOC International Centre. (2006). **Guide to being a Successful Facilitator, Learning and working, Motivation for Skills Development: A Campaign Package**. UNESCO – UNIVOC International Centre.

A COMPARATIVE STUDY OF GRADES 6 TO 9 STUDENTS' ATTITUDES TOWARD THAI LANGUAGE ACQUISITION CLASS AND THAI LANGUAGE LITERATURE CLASS AT A TRILINGUAL SCHOOL IN THAILAND*

¹Tatchanan Jirananda   ²Orlando González

^{1,2}Assumption University, Thailand

Corresponding Author E-mail: kkaotcn@gmail.com

Abstract

This study aimed to determine whether there was a significant difference, within and among grades, in Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes at a trilingual school in Thailand. A conveniently chosen sample of 239 students, enrolled in the target school during the academic year 2021-2022, participated in this study. For the data collection, the Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class Questionnaire, and the Attitudes Toward Thai Language and Literature Class Questionnaire, adopted from two subscales from Gardner's (2010) Attitude/Motivation Test Battery (AMTB), were used. From performing the descriptive statistics on the collected data, it was found that the levels of attitudes toward Thai Language Acquisition class for Grades 6 and 7 students were partially positive, and partially negative for Grades 8 and 9 students. Moreover, it was found that the levels of attitudes toward Thai Language Literature class for Grades 6 and 7 students were positive, and partially positive for Grades 8 and 9 students. From conducting a statistical comparative analysis, it was found a significant difference between participants' attitudes toward Thai Language Acquisition class and Thai Language Literature class for Grade 7 and Grade 8 students, with the mean scores difference favoring the latter class numerically. Moreover, the attitudes toward Thai Language Acquisition class were significantly more positive in Grade 6 students than in Grade 7, and Grade 8 at a trilingual school in Thailand, while the attitudes toward Thai Language Literature class were found to be significantly more positive in Grades 6 and 7 students than in Grade 9 students. Based on the research findings, recommendations for students, teachers, administrators, and future researchers are provided.

Keywords: Attitudes, Thai Language Acquisition, Thai Language Literature, Thai Language Studies, Trilingual School

---

*Received: October 04, 2022, Revised: October 24, 2022, Accepted: October 24, 2022.

Introduction

In Thailand, it is compulsory for learners at all school levels to study different aspects of Thai language, depending on the curriculum each school adopts and offers. According to Samudvajjana (as cited in Office of Basic Education Commission, 2008), the education policy that all schools in Thailand must follow the curriculum designed by the Ministry of Education (MOE) started from the academic year 2003. Each year, the MOE will follow up on the implementation of the curriculum, and evaluate the school on their applications (Office of the Basic Education Commission, 2008). As for private schools, the Office of the Private Education Commission (OPEC) is the institution in charge of curriculum design and development of all Thai language courses. All private schools in Thailand, including international ones, must offer Thai language courses in accordance with OPEC's curriculum design.

Referring to OPEC's curriculum, the Thai language department of each school must offer courses in Thai language that have to include reading, listening, speaking, writing, Thai literature, Thai social studies, along with arts and culture (Office of the Private Education Commission, 2020). According to Tongkumnerd (2015), Thai language represents the Thai identity, a cultural heritage that not only creates unity in the nation, but also enhances the Thai personality. Moreover, Thai language acts as a communication tool that bridges understandings between people in the Thai society, and an analysis tool that eases research, criticisms, and creativities at the same pace as the fast-changing world. For these reasons, Thai language classes in public and private schools in Thailand generally allow students to develop reading, writing, listening, and speaking skills, in order to use Thai language properly as a first or foreign language. Students will be taught how to use Thai to communicate in everyday life and in particular situations.

Identifying various possible elements that have the potential to contribute to learners' educational success has always been a common concern for educational researchers. As reported by Das et al. (2014) and Dagnew (2017), attitude is an important and challenging component in education, that plays a vital role in influencing academic achievement. It is often referred to as the predisposition of students to respond in a favorable or unfavorable manner toward ideas (Vargas-Sánchez et al., 2016). According to Syukur (2016), possessing a positive attitude helps learners to become enthusiastic, confident, and generate an environment that truly supports learning. When learners have positive attitudes toward a learning subject, they tend to enjoy the experiences while they learn, and are motivated to discover new skills to make themselves achieve better (Syukur, 2016).

Generally, students in the Thai Language Acquisition class have low performance in Thai language since the beginning. Nonetheless, students seem to have low motivation,

frequently loss focus, and lack participation in class activities. Also, students make repetitive mistakes on matters that were already corrected, especially in writing. Similarly, students in Thai Language Literature class seem to lose focus during the lesson. For this reason, they might be unable to understand the contents, and do not have the ability to complete the assigned tasks with better performances. For example, most of the students seem to be unable to recall characters in the literary works they studied, so they were unable to analyze their personalities or think critically about the story.

For these aforementioned reasons, the researchers decided to conduct a comparative study in order to determine whether there was a significant difference in Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes at a trilingual school in Thailand.

Objectives of this Research

The following were the research objectives that drove the current study.

1. To determine the levels of attitudes of Grades 6 to 9 students toward Thai Language Acquisition class at a trilingual school in Thailand.
2. To determine the levels of attitudes of Grades 6 to 9 students toward Thai Language Literature class at a trilingual school in Thailand.
3. To determine whether there is a significant difference between Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes at a trilingual school in Thailand.
4. To determine whether there is a significant difference between Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Acquisition class at a trilingual school in Thailand.
5. To determine whether there is a significant difference between Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Literature class at a trilingual school in Thailand.

Research Methodology

In this section, the research design, population and sample, research tools, data collection, data analysis, ethical considerations and the research validity are described in detail.

1. Research Design

A comparative survey design was employed to reach the purpose of the current study, which was to determine whether there was a significant difference in the attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes between Grades 6 to 9 students at a trilingual school in Thailand.

2. Population and Sample

The target population of this study was comprised of all the 239 Grades 6, 7, 8 and 9 students enrolled in the academic year of 2021-2022 at a trilingual school in Thailand, who were placed in either Thai Language Acquisition class or Thai Language Literature class after taking a Thai language placement test by the end of the previous academic year. Therefore, the Grade 6 students taking Thai Language Acquisition class (i.e., 40 from Grade 6, 38 from Grade 7, 16 from Grade 8, and 14 from Grade 9) were not attending Thai Language Literature class (i.e., 23 from Grade 6, 32 from Grade 7, 40 from Grade 8, and 36 from Grade 9), and vice versa.

3. Research Tools

The study was conducted based on the following research instruments: the Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class Questionnaire, and the Attitudes Toward Thai Language and Literature Class Questionnaire, adapted from two subscales in Gardner's (2010) Attitude/Motivation Test Battery (AMTB). For both research instruments, the participants were asked to rate their attitudes toward each class on a 6-point Likert rating scale from 1 (strongly disagree) to 6 (strongly agree). The mean scores from the Likert scale ratings were interpreted using a continuum from "very negative attitude" to "very positive attitude".

3.1 Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class Questionnaire. In order to measure the participants' attitudes toward Thai Language Acquisition Class, the researchers administered the Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class Questionnaire (Table 1), which consisted of an adaptation of all the 10 positively worded items comprising the AMTB subscales English Course Evaluation and Attitudes Toward Learning English (Gardner, 2010).

Table 1 Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class Questionnaire

Item No.	Item statement
1	I would rather spend more time in my Thai Language Acquisition class and less in other classes
2	I enjoy the activities of our Thai Language Acquisition class much more than those of my other classes
3	I like my Thai Language Acquisition class so much; I look forward to studying more Thai in the future
4	I look forward to the time I spend in Thai Language Acquisition class
5	Thai Language Acquisition is one of my favorite courses
6	Learning Thai Language Acquisition is really great
7	I really enjoy learning Thai Language Acquisition
8	Thai Language Acquisition is a very important part of the school program
9	I plan to learn as much Thai Language Acquisition as possible
10	I love learning Thai Language Acquisition

3.2 Attitudes Toward Thai Language and Literature Class Questionnaire. In order to measure the participants' attitudes toward Thai Language Acquisition Class, the researchers administered the Attitudes Toward Thai Language Literature Class Questionnaire (Table 2),

which consisted of an adaptation of all the 10 positively worded statements comprising the AMTB subscales English Course Evaluation and Attitudes Toward Learning English (Gardner, 2010).

Table 2 Attitudes Toward Thai Language Literature Class Questionnaire

Item No.	Item statement
1	I would rather spend more time in my Thai Language Literature class and less in other classes
2	I enjoy the activities of our Thai Language Literature class much more than those of my other classes
3	I like my Thai Language Literature class so much; I look forward to studying more Thai in the future
4	I look forward to the time I spend in Thai Language Literature class
5	Thai Language Literature is one of my favorite courses
6	Learning Thai Language Literature is really great
7	I really enjoy learning Thai Language Literature
8	Thai Language Literature is a very important part of the school program
9	I plan to learn as much Thai Language Literature as possible
10	I love learning Thai Language Literature

4. Data Collection

The researchers got the permission from the principal of the target school to conduct this research study in September 2021. The data collection was conducted in May 2022. The response rate from the participants was 100%.

5. Data Analysis

With the support of a statistical software package, the quantitative data collected from the administration of the Thai Language Acquisition Class Questionnaire and the Thai Language Literature Class Questionnaire were analyzed by using descriptive statistics (frequency, percentages, means and standard deviations), independent samples t-tests, one-way analyses of variance, and Scheffe post-hoc multiple comparison tests.

6. Ethical Considerations

Before joining the study, all the participants were informed that their participation was voluntary, and they were free to withdraw from participating in the data collection at any time, for whatever reason, specified or unspecified, and without prejudice or any adverse consequences. Moreover, the participants were told that the research results were going to be used primarily for the purpose of the study, and all their identities will be kept anonymous.

7. Research Validity

In general, the AMTB has been commonly used to study motivation and attitudinal levels in learners of first, second or foreign languages, and has been proven to have good content and construct validity (Gardner, 2010; Ushioda & Dörnyei, 2012). In order to validate it, the instrument went through the consideration of a representative collection of items along with the use of sensible methods of test construction (Gardner, 2010). Also, the pilot test of

the instrument was conducted on 552 Grades 7 to 11 students who studied French as their second language from five different schools in London, Ontario, Canada, where people have two mother tongues: French and English. The final validation test was conducted on 1,521 students from Grades 7 to 11 in the Ontario school system (Gardner, 2010).

Research Results

The main findings that emerged from this study are presented in detail, organized by research objectives

1. Findings from Research Objective 1

Table 3 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of attitudes toward Thai Language Acquisition class of Grade 6 to 9 students at a trilingual school in Thailand.

Table 3 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class of Grades 6 to 9 Students at a Trilingual School in Thailand

Item No.	Item statement	Grade 6			Grade 7			Grade 8			Grade 9		
		M	SD	I	M	SD	I	M	SD	I	M	SD	I
1	I would rather spend more time in my Thai Language Acquisition class and less in other classes	4.00	1.01	PP	3.16	0.97	PN	3.38	1.31	PN	3.14	1.17	PN
2	I enjoy the activities of our Thai Language Acquisition class much more than those of my other classes	4.15	1.05	PP	3.66	1.10	PP	3.06	1.06	PN	3.71	1.49	PP
3	I like my Thai Language Acquisition class so much; I look forward to studying more Thai in the future	3.95	0.96	PP	3.34	1.12	PN	3.00	1.16	PN	3.29	1.44	PN
4	I look forward to the time I spend in Thai Language Acquisition class	4.28	0.88	PP	3.76	1.00	PP	3.44	0.96	PN	3.86	1.41	PP
5	Thai Language Acquisition is one of my favorite courses	4.13	1.18	PP	3.26	1.03	PN	2.50	0.97	PN	3.50	1.45	PP
6	Learning Thai Language Acquisition is really great	4.38	1.21	PP	3.89	1.11	PP	3.63	0.96	PP	4.43	0.85	PP
7	I really enjoy learning Thai Language Acquisition	4.22	1.12	PP	3.47	1.08	PN	3.31	0.80	PN	4.21	1.19	PP
8	Thai Language Acquisition is a very important part of the school program	4.83	1.01	P	4.63	1.13	P	4.25	1.07	PP	4.86	0.86	P

9	I plan to learn as much Thai Language Acquisition as possible	4.22	1.03	PP	3.71	1.11	PP	3.00	1.16	PN	4.36	1.09	PP
10	I love learning Thai Language Acquisition	4.18	1.08	PP	3.53	0.92	PP	3.06	1.06	PN	4.07	1.39	PP
Overall (Attitudes toward Thai Language Acquisition class)		4.23	1.06	PP	3.64	1.06	PP	3.26	1.06	PN	3.94	1.25	PP

Note. I stands for “Interpretation”; P stands for “Positive”; PP stands for “Partially positive”; PN stands for “Partially negative”.

2. Findings from Research Objective 2

Table 4 shows the overall mean scores, standard deviations and interpretations of the level of attitudes toward Thai Language Literature class of Grade 6 to 9 students at a trilingual school in Thailand.

Table 4 Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations for the Attitudes Toward Thai Language Literature Class of Grades 6 to 9 Students at a Trilingual School in Thailand

Item No.	Item statement	Grade 6			Grade 7			Grade 8			Grade 9		
		M	SD	I	M	SD	I	M	SD	I	M	SD	I
1	I would rather spend more time in my Thai Language Literature class and less in other classes	4.39	1.17	PP	4.13	1.13	PP	3.93	1.12	PP	3.61	1.20	PP
2	I enjoy the activities of our Thai Language Literature class much more than those of my other classes	4.57	1.49	P	4.44	1.05	PP	4.00	1.01	PP	3.94	1.12	PP
3	I like my Thai Language Literature class so much; I look forward to studying more Thai in the future	4.17	1.44	PP	4.09	1.00	PP	3.90	1.06	PP	3.19	1.12	PN
4	I look forward to the time I spend in Thai Language Literature class	4.48	1.41	PP	4.59	0.98	P	4.22	0.97	PP	4.11	1.19	PP
5	Thai Language Literature is one of my favorite courses	4.57	1.45	P	4.66	1.00	P	4.18	1.30	PP	3.56	1.23	PP
6	Learning Thai Language Literature is really great	4.52	0.85	P	4.72	0.81	P	4.43	0.90	PP	3.97	0.94	PP
7	I really enjoy learning Thai Language Literature	4.65	1.19	P	4.69	0.90	P	4.53	1.04	P	4.00	1.20	PP
8	Thai Language Literature is a very important part of the school program	5.04	0.86	P	5.25	0.88	P	4.95	1.04	P	4.22	1.07	PP
9	I plan to learn as much Thai Language Literature	4.43	1.09	PP	4.44	0.98	P	4.03	1.03	PP	3.17	1.21	PN

as possible													
10	I love learning Thai Language Literature	4.61	1.39	P	4.72	0.88	P	4.20	0.94	PP	3.81	1.06	PP
Overall (Attitudes toward Thai Language Literature class)		4.54	1.22	P	4.57	0.96	P	4.23	1.06	PP	3.76	1.14	PP

Note. I stands for “Interpretation”; P stands for “Positive”; PP stands for “Partially positive”; PN stands for “Partially negative”.

3. Findings from Research Objective 3

The findings regarding whether there was a significant difference between Grades 6 to 9 students’ attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes at a trilingual school in Thailand, are reported in Table 5.

Table 5 Results of the Independent Samples t-Test Comparing Grades 6 to 9 Students’ Attitudes Toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature Classes at a Trilingual School in Thailand

Variables	Grade 6				Grade 7				Grade 8				Grade 9			
	MD	df	t	p	MD	df	t	p	MD	df	t	p	MD	df	t	p
Attitudes toward Thai Language Acquisition class	-0.31	61	-1.33	.189	-0.93	68	-5.02	<.001	-0.97	54	-4.25	<.001	-0.18	48	0.72	.473
Attitudes toward Thai Language Literature class																

Note. Significance level was set at .05 (two-tailed). MD stands for “Mean difference”.

4. Findings from Research Objective 4

Table 6 below shows the findings from the one-way analysis of variance (ANOVA) testing whether there was a significant difference between Grades 6 to 9 students’ attitudes toward Thai Language Acquisition class at a trilingual school in Thailand.

Table 6 Results of the One-Way ANOVA and Scheffe Post Hoc Test Comparing Grades 6 to 9 Students’ Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class at a Trilingual School in Thailand

Grade	n	M	SD	ANOVA		Scheffe post-hoc test			
				F(3, 104)	p	1	2	3	4
1. Grade 6	41	4.23	1.06	6.64	< .001*	—			
2. Grade 7	38	3.64	1.06			-.59* (.020)	—		
3. Grade 8	17	3.26	1.06			-.97* (.002)	-.38 (.486)	—	

4. Grade 9	14	3.94	1.25	-0.29 (.725)	-0.30 (.705)	-0.68 (.162)	—

Note. * denotes a statistically significant difference (significance level set at $p = .05$, two-tailed).

Under the Scheffe post hoc test results section, p -values appear within parentheses under the mean difference values.

5. Findings from Research Objective 5

Table 7 below shows the findings from the one-way analysis of variance (ANOVA) testing whether there was a significant difference between Grades 6 to 9 students' attitudes toward Thai Language Literature class at a trilingual school in Thailand.

Table 7 Results of the One-Way ANOVA and Scheffe Post Hoc Test Comparing Grades 6 to 9 Students' Attitudes Toward Thai Language Literature Class at a Trilingual School in Thailand

Grade	n	M	SD	ANOVA		Scheffe post-hoc test			
				F(3, 127)	p	1	2	3	4
1. Grade 6	23	4.54	1.22	7.00	< .001*	—			
2. Grade 7	32	4.57	0.96			.28 (.999)	—		
3. Grade 8	40	4.23	1.06			-.31 (.556)	.34 (.390)	—	
4. Grade 9	36	3.76	1.14			-.79* (.006)	-.81* (.001)	-.48 (.096)	—

Note. * denotes a statistically significant difference (significance level set at $p = .05$, two-tailed).

Under the Scheffe post hoc test results section, p -values appear within parentheses under the mean difference values.

Research Discussion

In this section, a discussion of the research findings from the current study is provided, by relating such findings with the ones reported by previous research studies.

Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class

The results of the current study revealed that the overall level of attitudes toward Thai Language Acquisition class were partially positive for Grades 6 and 7, and partially negative for Grades 8 and 9. These findings are in line with a previous study reported in the literature (i.e., Charoensuk, 2010). Charoensuk (2010) found that the attitudes toward learning Thai subject were more positive for earlier grades than for later ones, when studying the factors affecting Thai language reading skills of 123 Grades 4 to 6 students at Watchaichanasongkarn School, Samphantawong District, Bangkok. However, the overall levels

of attitude toward Thai Language Acquisition class were not in line with some previous studies reported in the literature (e.g., Rumakom, 2018; Sithdichoke, 1989). Rumakom (2018) found that the overall levels of attitude toward Thai language of 155 Thai Muslim bachelor degree students in Pathumthani Province was positive. Sithdichoke (1989) found that the levels of attitude towards Thai language of 530 students at colleges of physical education were positive when studying the relationship between attitude toward Thai subject and achievement in learning Thai. This can be due to various factors that may influence people's attitudes toward learning a language, such as the students' field of study (Sithdichoke, 1989), gender, beliefs, and fields of interests (Rumakom, 2018).

Attitudes Toward Thai Language Literature Class

The results of the current study revealed that the overall levels of attitudes toward Thai Language Literature class were positive for Grades 6 and 7, and partially positive for Grades 8 and 9. These findings are in line with some previous studies reported in the literature (e.g., Rumakom, 2018; Sithdichoke, 1989). However, the results of the current study regarding the overall levels of attitude toward Thai Language Literature class were not in line with a previous study reported in the literature (i.e., Charoensuk, 2010). This can be due to factors such as students' learning achievement, guardians' support, and learning environment (Charoensuk, 2010).

The Within-Grade Difference in Attitudes Toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature Classes

The data from the current study showed that there was a significant difference in the attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes in Grades 7 and 8, while no significant difference in attitudes toward the two classes were found in Grades 6 and 9. This result may occur due to different implementation and instructional approach of the school toward the Thai curriculum in those grades, in relation to the students' needs. According to Nakasonth (1997), the implementation of the Thai curriculum as required by the Ministry of Education of Thailand may not always be applicable to every school, especially international schools, due to time limits and the amount of content, and hence there might be not enough time to teach accordingly. For this reason, it is possible for students to acquire knowledge that may not be useful or practical for them, in accordance with their needs, which may cause their attitudes toward the classes to decrease as they proceed in each grade level. Moreover, possessing less or more positive attitudes toward a particular language class in Grades 7 and 8 may result in students not being motivated enough in studying the behavior and culture that comes with the language being learned (Gardner, 2010).

The Grade-Based Difference in Attitudes Toward Thai Language Acquisition Class

The data analysis from the current study showed that there was no statistically significant difference in the overall level of attitudes toward Thai Language Acquisition class between Grades 6 and 9, Grades 7 and 8, and Grade 7 and 9, students at a trilingual school in Thailand. The result from the current study was found to be in line with Charoensuk (2010)'s findings, which reported that no significant difference in attitudes toward learning Thai subject was found among Grades 4 to 6 Thai students. Also, the current study showed that the earlier grades always had more positive attitudes toward Thai Language Acquisition class than later ones (e.g., Grade 6 students had a more positive attitude than Grades 7 to 9 students). The results from the current study were found in line with those of Charoensuk (2010), who reported that Grade 4 Thai students had more positive attitudes toward Thai language subject than Grade 5 and 6 ones, respectively.

The Grade-Based Difference in Attitudes Toward Thai Language Literature Class

The data analysis from the current study showed that there was no statistically significant difference in the overall level of attitudes toward Thai Language Literature class between Grades 6 and 7, Grades 7 and 8, and Grade 8 and 9 students at a trilingual school in Thailand. The result from the current study was found in line with Charoensuk's (2010) findings, who reported no significant difference in the attitudes toward Thai language subject among Grades 4 to 6 Thai students. Also, the current study showed that the earlier grades always had more positive attitudes toward Thai Language Literature class than later grades (e.g., from the current study, Grade 6 and 7 have a more positive attitude than Grades 8 and 9). A possible explanation could be that students' age significantly affects their attitude toward Thai language, and students in earlier grades always have more positive attitude toward the mother tongue than students in later grades (Charoensuk, 2010).

Research Body of Knowledge

The body of knowledge identified from conducting this study is summarized in Figure 1, which displays the different factors that were found to be either significantly related or influencing participants' attitudes toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes.

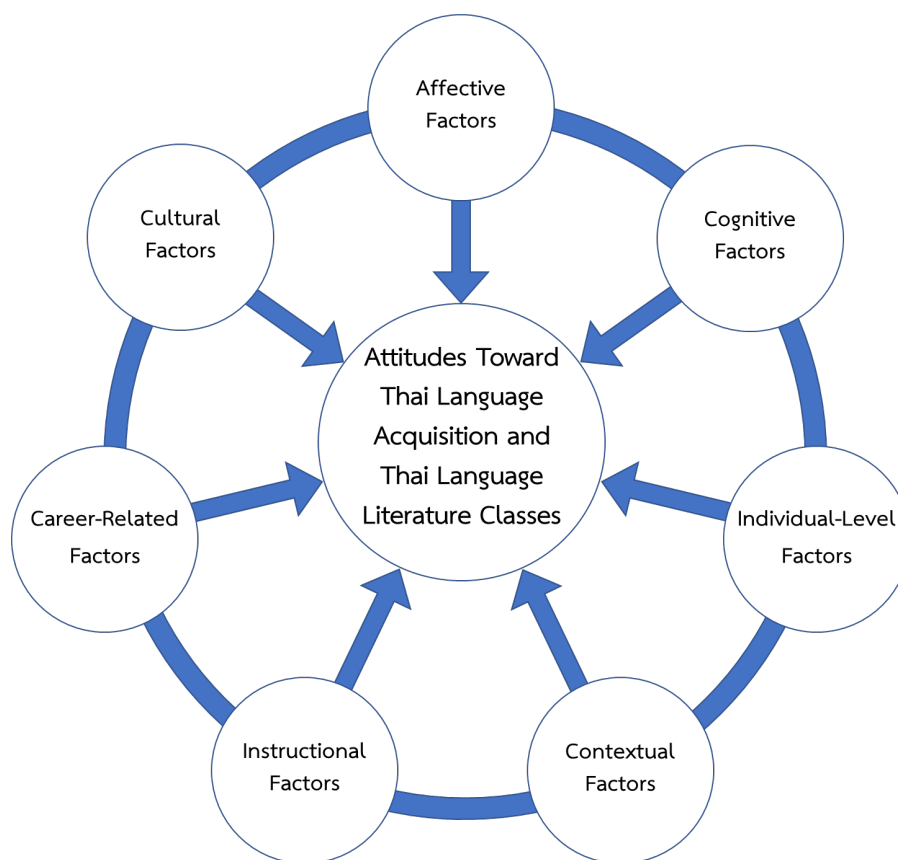

Figure 1 Research Body of Knowledge

The attitudes toward a language course or a language situation have been shown to be influenced by several factors, according to the literature and the conclusions of the current study. From the data analysis and the literature review conducted for this study, various factors that could have a significant influence on students' attitudes toward a language course or situation were identified: affective factors (e.g., motivation, interest; Gardner, 2005, 2010); cognitive factors (e.g., beliefs, learning achievement; Gardner, 2010; Rumakom, 2018; Sithdichoke, 1989); individual-level factors (e.g., age, gender, school grade in which the student is enrolled; Charoensuk, 2010); contextual factors (e.g., learning environment, school learning management model, support and guidance from school administration, peers, teachers, parents and guardians; Charoensuk, 2010; Gardner, 2010; Kohren et al., 2020); instructional factors (e.g., instructional activities and materials used during the class, Thai language learning strategies, implementation of the Thai curriculum; Nakasonth, 1997; Rumakom, 2018); career-related factors (e.g., students' field of study and field of interest; Rumakom, 2018; Sithdichoke, 1989); and cultural factors (e.g., familiarity and compatibility with Thai identity, Thai cultural heritage and Thai personality; Tongkumnerd, 2015).

Research Suggestions

1. Suggestions in practice.

1.1 The findings of this study showed that Grade 6 to 9 students at a trilingual school in Thailand had a slightly low overall level of attitudes toward Thai Language Acquisition class. In relation to this class, students at the target school were found to have a slightly low pleasure and enjoyment in the learning process, and rated some items on this subscale as slightly low (e.g., Items 1, 3, 5, and 9). Therefore, the researchers suggest that students should make a bigger effort to understand the objectives and importance of learning Thai Language Acquisition. Acquiring these language skills can be beneficial to students currently living in Thailand. The language is an essential tool that can be used to communicate with local Thai people, navigate around the country, and to prevent themselves from being harassed or deceived by frauds.

1.2 In relation to the attitude toward Thai Language Literature class, some items were slightly low (e.g., Items 1, 3, 5, and 9). Therefore, the researchers suggest that students should understand the objectives and importance of learning Thai Language Literature class. Acquiring these skills will be advantageous to students who wish to understand the Thai context at an advanced level. It is an essential tool for students who would like to become writers, news reporters, social welfare workers, and government officers. Being able to utilize Thai language analytical skills such as interpretation, writing style acknowledgment, and literary tools can help students pursue, and become a professional, in their desired career path in Thailand.

1.3 In order to support students to have higher overall levels of attitude toward Thai Language Acquisition and Thai Language Literature classes, the researchers would like to suggest teachers to integrate more activities and put more emphasis on goals that appeal to students' needs, that will help them acquire knowledge beneficial to their aims.

1.4 In addition, teachers may provide students with more opportunities to use Thai language in different situations that they may encounter in real life, such as shopping in the local area, using public transport, experiencing local Thai lifestyles, and future careers. This will allow students to apply what they have learned from the Thai Language Acquisition class and Thai Language Literature class, and they will also acquire new knowledge from direct experiences.

1.5 Moreover, teachers can also support these learning activities by giving students more opportunities to explore about what they have learned inside the classroom (e.g., students research and make a podcast about what they have learned), which will help students understand more about the importance of Thai language learning.

1.6 Also, teachers are encouraged to try to arrange more workshops and invite guest speakers from different career paths in Thailand, such as writers, business owners, or other career paths students could be interested in, in order to illustrate the importance and advantages of acquiring the Thai language.

1.7 Teachers are also suggested to increase the use of resources provided by the school library, such as magazines and databases, to teach students about Thai culture, history, current events, and lifestyles to increase their interests in Thai Language classes.

2. Suggestions for research.

2.1 The current quantitative research was conducted on 239 students (i.e., 63 students from Grade 6, 70 students from Grade 7, 56 students from Grade 8, and 50 students from Grade 9) enrolled in only one trilingual school in Thailand. Based on the limitation of access, it is suggested that future researchers could examine a larger sample size of students, from even a wider range of grade levels, which would be conducive to obtain more generalizable results regarding the variables addressed in this study.

2.2 In terms of the research variables considered in the present study, it was found that the grade in which participants were enrolled in, for some particular grade pairings, appeared to have no significant effect on their attitudes toward either Thai Language Acquisition class or Thai Language Literature class. Therefore, it is suggested that future researchers consider to include in their studies some of the variables and factors that have been reported in the literature to influence and have a significant impact on students' attitudes, that were not included in the current study, such as learning achievement, guardians' support, and learning environment (Charoensuk, 2010), students' field of study (Sithdichoke, 1989), gender, beliefs, and fields of interest (Rumakom, 2018), or motivation (Gardner, 2010).

References

- Atay, D. & Kurt, G. (2010). The socio-educational model of second language: the Turkish context. **Procedia Social and Behavioral Sciences**. 2(2). 3089-3093.
- Becker, J. M. (2013). **Attitudes towards mother tongue education in Uganda: You try to make sure that our children remain backward**. 5th European Conference on African Studies: African Dynamics in a Multipolar World. Lisbon, Portugal.
- Cahapay, M. B. (2020). Attitudes toward mother tongue and academic performance: evidence from monolingual context in the Southern Philippines. **International Journal of Language Teaching and Education**. 4(1). 1-8.
- Charoensuk, C. (2010). **Factors affecting on Thai language reading skill of the second level,**

- Primary Grades 4–6 students at Watchaichanasongkarm School in Samphantawong District, Bangkok.** Unpublished master's thesis. Srinakharinwirot University.
- Cocca, M., Garcia, J. A. P., Zamarripa, J. I., Demetriou, Y., & Cocca, A. (2017). Psychometric parameters of the attitude/motivation test battery in a Mexican environment. **Journal of Sports Psychology**. 26. 149–155.
- Dagnew, A. (2017). The relationship between students' attitudes towards school, values of education, achievement motivation and academic achievement in Gondar secondary schools, Ethiopia. **Research in Pedagogy**. 7(2). 30–42.
- Das, S. K., Halder, U. K., Mishra, B., & Debnath, D. (2014). Study on relationship between attitude towards education and academic achievement in secondary level minority student. **Indian Streams Research Journal**. 4(10). 1–6.
- Gardner, R. C. (1985). **Social psychology and second language learning: The role of attitude and motivation**. Edward Arnold.
- Gardner, R. C. (2005, May 30). **Integrative motivation and second language acquisition**. [Plenary talk]. Canadian Association of Applied Linguistics/Canadian Linguistics Association Joint Plenary Talk, London, Canada.
- Gardner, R. C. (2010). **Motivation and second language acquisition: The socio-educational model (Language as social action)**. Peter Lang.
- International Baccalaureate Organization. (2005). **Language learning in MYP**. International Baccalaureate Organization.
- International Baccalaureate Organization. (2014). **Language and literature guide**. for use from September 2014/January 2015. International Baccalaureate Organization.
- International Baccalaureate Organization. (2020). **Language acquisition guide**. for use from September 2020/January 2021. International Baccalaureate Organization.
- International Baccalaureate Organization. (2020). **Approaches to learning**. International Baccalaureate Organization.
- International School Association of Thailand. (2014). **Education systems**. From <https://www.isat.or.th/education-systems> Retrieved November 22, 2021.
- Kohren, T., Pimsan, N., & Tanawutpornpinit, S. (2020). The learning management model of curriculum for Thai language, Thai culture, and Thai history in international secondary schools. **Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU**. 7(2). 240–254.
- Nakasonth, P. (1997). **The development of kindergarten Thai language and culture curriculum for Thai children in international schools**. Unpublished master's thesis. Chulalongkorn University.

- Neev Academy. (2020). **The Middle Years Programme (MYP) Curriculum Handbook 2020–2021**. From https://neevacademy.org/images/pdf/myp_handbook.pdf Retrieved May 1, 2022.
- Office of Private Education Commission. (2021). **Announcement of the Office of Private Education Commission: Guide to international school formal education allowance**. From <https://opec.go.th/wp-content/uploads/2020/10/scan0010-3.pdf> Retrieved November 26, 2021.
- Office of Public Education and Commission. (2020). **Thai language, Thai culture, and Thai history for international schools**. Office of Private Education Commission.
- Office of the Basic Education Commission. (2008). **The Basic Education Core Curriculum**. From http://academic.obec.go.th/images/document/1525235513_d_1.pdf Retrieved November 22, 2021.
- Rumakom, W. (2018). Thai language learning strategies and attitudes towards Thai language of the Thai Muslim bachelor's degree students in Pathumthani Province. **Ramkhamhaeng Research Journal of Humanities and Social Sciences**. 21(2). 36–49.
- Sithdichoke, R. (1989). **The relationship between attitude towards Thai subject and achievement in learning Thai subject of students in the colleges of physical education**. Chulalongkorn University Press.
- Syukur, A. (2016). Encouraging students to have positive attitudes toward learning English. **Ethical Lingua**. 3(2). 122–130.
- Tongkumnerd, N. (2017). Construction of Thai reading skills exercise for Prathomsuksa 3 students of Khaochamao District, Rayong Province. **Journal of Education Naresuan University**. 19(1). 1–105.
- Vargas-Sánchez, A., Plaza-Mejía, M.Á., & Porras-Bueno, N. (2016). Attitude. In J. Jafari, & H. Xiao Eds.. **Encyclopedia of tourism**. Springer.

การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาตามหลักวุฒิธรรม*
THE PRINCIPLE OF ACQUIRING WISDOM THROUGH THE PRINCIPLES
OF VUTHIDHAMMA

พระมหาชวลิต โสชโว (โกศวรากร) PhramahaChaowalit Kosachawo (Pokawarakorn)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: phra.chaowalit2530@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ศึกษาเรื่องการแสวงหาปัญญาทางการศึกษาด้วยหลักวุฒิธรรมซึ่งหลักวุฒิธรรมคือ หลักธรรมที่จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่ความเจริญงอกงามแห่งปัญญา ประกอบด้วย 1) สปปุริสสังเสวะ คือ รู้จักเลือกแหล่งวิชา คบหาท่านผู้รู้ ผู้ทรงความดี มีภูมิธรรมและปัญญา 2) สัทธัมมัสสวนะ คือ เอาใจใส่สดับตรับฟังคำบรรยาย คำแนะนำสั่งสอน แสวงหาความรู้ทั้งจากตัวบุคคลโดยตรง และจากหนังสือ หรือสื่อมวลชน ตั้งใจค้นคว้า หมั่นสอบถามให้เข้าใจถึงความรู้ที่แท้จริง 3) โยนิโสมนสิการ คือ รู้จักกระบวนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลที่ถูกวิธีด้วยตนเอง โดยแยกแยะเห็นถึงสาเหตุและสืบสาวให้เห็นเหตุผลว่า สิ่งนั้นคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น 4) ธัมมานุวัตรปฏิบัติ คือ ความสามารถนำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและตรึงตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้ปฏิบัติหรือลงมือทำให้ออกต้องตามความมุ่งหมาย ซึ่งการแสวงหาปัญญามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เพราะสามารถค้นหาข้อมูลได้ง่ายขึ้นจากหลายช่องทาง บุคคลเมื่อได้ประพฤติตามหลักดังนี้แล้ว สามารถแสวงหาความรู้และหากนำมาพิจารณาอย่างดีย่อมเกิดปัญญา ย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมาย นำไปสู่ความเจริญสร้างประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งยังเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศให้มีหลักคิดที่ถูกต้อง สามารถขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเจริญและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ปัญญา, การศึกษา, วุฒิธรรม, หลักธรรม

Abstract

This academic article focus on the acquiring educational wisdom with the Vuthidhamma principle that will lead the practitioner to the growth of wisdom which consist of four aspects. 1) Sappurisanseva is knowing how to choose the source of knowledges, association with the learned persons, good person, enlightened and wisdom. 2) Saddhammasavana is being energetic in listening to lectures, advice and learning knowledge both directly from the person and book or the media as well as intend to research and ask to understand the real knowledge always. 3) Yonisomanasikara is the process of analytical thinking, examining the causes and effects in the right method by yourself and distinguishing

---

*Received: June 21, 2023, Revised: August 12, 2023, Accepted: August 12, 2023.

the condition and investigating the reasons that what is that, how did this happen, why is that.

4) Dhammanudhammapatipatti is being able to utilize knowledge from learning, listening and thinking carefully and use for practice by the appropriate means. However, acquiring the wisdom is very important in the present because it is easier to find information from many channels. When the person has practiced according to the following principles, who is being able to acquire knowledge and well considered, will get wisdom and succeeds in achieving his desired objectives in order to the growth for self and others. Moreover, It is also the development of human resources in the country, which they have correct principles and drive the country towards achieving growth as well as live happily in society.

Keywords: Wisdom, Education, Vuthidhamma, Principle

บทนำ

การดำเนินชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่เต็มไปด้วยสื่อต่างๆ ในโซเซียลมีเดีย สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารได้จากช่องทางต่างๆ ได้ง่าย ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมต่อกันได้ทั่วโลก หากมนุษย์ไม่มีปัญญารู้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ย่อมอยู่ได้ยาก กล่าวคือ เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ถูกสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้มนุษย์ทำสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น สิ่งนี้ล้วนเป็นเหมือนดาบสองคม ขึ้นอยู่กับผู้ใช่ว่าจะใช้อย่างไร หากใช้ไปในทางที่ดี สามารถนำความรู้ ข้อมูลข่าวสารมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เป็นช่องทางในการเลี้ยงชีพอย่างสุจริต ย่อมเกิดประโยชน์แก่ตนเอง นำไปพัฒนาองค์กรก่อเกิดประโยชน์แก่คนจำนวนมาก แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ไม่มีปัญญหากนำไปใช้ในการทำความชั่ว ก็ย่อมทำได้ง่าย เมื่อทำความชั่วไปแล้วย่อมได้รับผลของกรรมชั่วที่ตนทำทั้งในโลกนี้และโลกหน้า แม้ผู้ไม่มีปัญญารู้เท่าทันย่อมตกเป็นเหยื่อการล่อลวงของมิฉาชีพด้วยอำนาจแห่งความโลภ หรือตกเป็นทาสเทคโนโลยีด้วยอำนาจของความหลง ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น

ปัญญาก็ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต เป็นแสงสว่างที่ชี้แนะให้เราเห็นความเข้าใจ การพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเป็นเหตุเป็นผล สามารถดับทุกข์ที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในเบื้องต้น ประกอบกิจการงานสิ่งใดก็บรรลุตามเป้าหมายถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และเมื่อพัฒนาปัญญาจนถึงที่สุดแล้ว สามารถเห็นไปตามความเป็นจริง ขจัดกิเลสดับทุกข์ได้อย่างถาวร ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก” (ส. ส. (บาลี) 15/218/61, ส. ส. (ไทย) 15/80/85.) มนุษย์ตั้งแต่เกิดมานั้น เกิดมาพร้อมความไม่รู้จึงต้องมาเริ่มเรียนรู้กันใหม่ตั้งแต่เด็ก แล้วบ่มเพาะและสั่งสมความรู้ประสบการณ์มาเรื่อยๆ จนเกิดปัญญาที่เข้าใจธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ในโลกในเรื่องต่างๆ ได้อย่างชัดเจน แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงอัตภาพของมนุษย์ให้อยู่รอดในสังคม สามารถสร้างสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมีในโลกให้บังเกิดมีขึ้นมาได้ แน่่อนว่าถ้าพึงประสบการณ์ และความรู้ตัวมนุษย์คนเดียวนั้นยากที่สามารถสร้างสิ่งที่ยิ่งใหญ่ให้เกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยแหล่งความรู้จากภายนอก จากประสบการณ์ของผู้อื่นเอามาศึกษาและปฏิบัติตาม สามารถต่อยอดและพัฒนาสร้างสรรค์ให้เจริญยิ่งขึ้นไปจึงเป็นที่มาของการศึกษาการเรียนรู้ตามสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบกิจการงาน

อาชีพได้ การศึกษาจึงช่วยให้คนเจริญงอกงาม ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงมีความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็น ด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบให้วิถีชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงรวดเร็วเช่นเดียวกัน ทำให้การศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย (ธีรวัฒน์ วงศ์แก้ว, 2554)

ในเรื่องของการศึกษานั้น มีบุคคลที่ต้องทำกิจกรรมร่วมกันใกล้ชิดอยู่สองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนซึ่งมีคำที่ใช้เรียกอยู่หลายคำ เช่น นักเรียน ผู้เรียน นิสิต นักศึกษา ลูกศิษย์ เป็นต้น กับกลุ่มผู้สอน ซึ่งมีคำที่ใช้เรียกผู้สอนอยู่หลายคำเช่นกัน ได้แก่ ครู ผู้สอน ผู้ฝึก อาจารย์ เป็นต้น ในระหว่างบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้ กลุ่มที่มีบทบาทสำคัญยิ่งก็คือ กลุ่มผู้สอนหรือครู เพราะเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วย คุณวุฒิ วิทยุฒิและประสบการณ์เกี่ยวกับการสั่งสอนอบรม ถ่ายทอดความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ให้แก่ศิษย์ได้อย่างกว้างขวาง ส่วนกลุ่มผู้เรียนหรือศิษย์นั้น ล้วนอ่อนเยาว์ด้วยประสบการณ์ ซึ่งหากไม่มีโอกาสได้รับการอบรมสั่งสอนจากครู ก็จะเป็นผู้โง่เขลา ไม่สามารถเอาตัวรอดในโลกนี้และโลกหน้า (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2553) ฉะนั้นผู้ปรารถนาความสุขและความเจริญในชีวิตจึงจำเป็นต้องหันมาใส่ใจศึกษาทั้งทางโลกเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยกันได้ในสังคม และศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อสร้างปัญญา นำพาชีวิตมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดตามคำสอนในพระพุทธศาสนา สำหรับหลักธรรมที่จะอำนวยความสะดวกโดยตรง คือ หลักกุศลธรรม

บทความนี้จะนำเสนอ การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาตามหลักกุศลธรรม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการแสวงหาปัญญา ซึ่งประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของปัญญา การแสวงหาปัญญาทางการศึกษา และหลักกุศลธรรม 4 เพื่อส่งเสริมการแสวงหาปัญญาทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัญญา : ความหมายและความสำคัญ

คำว่า “ปัญญา” คือ ความรู้ทั่ว ปริชาหยั่งรู้เหตุผล ความรู้เข้าใจชัดเจน ความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ในเหตุผล ดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการความรอบรู้ในกองสังขาร มองเห็นตามความเป็นจริงซึ่งสามารถสรุปความได้ว่า ปัญญาที่จะนับว่าเป็นความรู้อย่างทั่วถึงแท้จริงในพุทธศาสนา อย่างน้อยมี 4 นัยสำคัญที่ต้องรู้จักคือ (สุรพล ไกรสรารุณ, 2552)

1. ปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ในเรื่องของเหตุและผลของสิ่งนั้นๆ ซึ่งในที่นี้หมายถึง รู้ถึงโครงสร้าง รู้ถึงองค์ประกอบ รู้ที่มาที่ไป รู้เหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. ปัญญาที่รู้ถึงคุณค่าและความหมายของสิ่งนั้นๆ ทั้งในส่วนที่เป็นคุณและโทษ ประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ที่มีต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม
3. ปัญญาที่รู้จักเข้าไปทำหน้าที่ จัดแจง จัดสรร จัดการหรือเข้าไปทำหน้าที่และเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง
4. ปัญญาที่รู้เท่าทันความเป็นจริงในกองสังขาร ซึ่งในที่นี้หมายถึง รู้เท่าทันในความเป็นไตรลักษณ์ (อนิจจัง, ทุกขัง, อนัตตา คือ ความเปลี่ยนแปลง, ความทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้, ความไม่ใช่ตัวตน) ของสิ่งต่างๆ ที่เป็นของปรุงแต่ง ซึ่งจะมีผลทำให้จิตมีความเป็นอิสระไม่มีความบีบคั้นและไม่เกิดความประมาท ไม่ยึดมั่นถือมั่นแม้ในความรู้ที่มีนั้นและพร้อมที่จะปรับปรุงความรู้ต่างๆ ให้ดีขึ้นก้าวหน้าขึ้นตลอดเวลา

มนุษย์จึงต้องอาศัยปัญญาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต ให้ปราศจากความทุกข์ทางกายและความทุกข์ทางใจ เพื่อให้มีความสุขและอยู่รอดในสังคมได้อย่างสงบสุข มีความเข้าใจในเหตุผล ดีชั่ว รู้คิด รู้วินิจฉัย และรู้ที่จะจัดการสิ่งใดเป็นประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ (พระเทพเวที (ป. อ. ปยุตฺโต), 2535) การเรียนรู้เป็นความหมายหนึ่งของการศึกษา ที่จะฝึกตัวเองพัฒนาชีวิตตนเอง ให้มีความสามารถที่จะเป็นอยู่ได้อย่างดี ซึ่งชีวิตของมนุษย์นั้นโดยปกติจะสัมพันธ์กับโลกใน 3 ด้าน (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2545) คือ

1. ด้านพฤติกรรม หมายถึง ความสัมพันธ์กับผู้คน เพื่อนมนุษย์สรรพสัตว์ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ

2. ด้านจิตใจ หมายถึง ความสัมพันธ์ในการแสดงออกทางกาย วาจาของตนเองและผู้อื่น

3. ด้านปัญญา หมายถึง เป็นการแสดงออกทางด้านความเห็น ความเข้าใจ การพิจารณาในเหตุผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้านนี้มีผลต่อเราทุกคนในการดำเนินชีวิต หากขาดปัญญาเสียแล้ว การเป็นอยู่ที่ต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีองค์ประกอบ 3 ด้านก็อาจจะนำมาซึ่งความทุกข์ ไม่สามารถควบคุมสติสัมปชัญญะและอารมณ์ได้ “ปัญญาจะเป็นตัวชี้นำบอกทาง ให้แสงสว่าง ขยายขอบเขต ปรับแก้จิตใจและพฤติกรรม และปลดปล่อยให้หลุดพ้นจากปัญหาหรือทุกข์” เมื่อปัญญาถูกพัฒนาขึ้นจนเห็นแจ้งตามความเป็นจริงของ สรรพสิ่งทั้งปวง (ชั้นบรรลुरुธรรม) จนสามารถคลายจากความยึดมั่นถือมั่นในรูปร่างกายจิตใจนี้ได้อย่างแท้จริงแล้ว ย่อมเข้าถึงความสุขสงบสันติ เป็นอิสระจากเครื่องพันธนาการทั้งปวงของโลก จะเข้าถึงความสุขสงบอย่างแท้จริง ด้วยการฝึกอบรมปัญญาให้พัฒนาขึ้นตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ประเภทของปัญญา

ประเภทของปัญญามีการจำแนกอย่างพิสดารโดยเฉพาะปัญญาในคัมภีร์วิสุทธิมรรคของพระพุทธโฆสจารย์ ซึ่งท่านได้แบ่งออกเป็นหมวดๆ ผู้ศึกษาขอยกมากล่าวไว้ในที่นี้เพียงปัญญาที่ถูกพัฒนาด้วยการศึกษาเล่าเรียน คือ การฟัง การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ทดลองปฏิบัติจริงมี 3 ประเภท (พระพุทธโฆสเถระ, 2556) ดังนี้

1. สุตมยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการฟังจากผู้อื่น การอ่านหนังสือ การสังเกต และการเล่าเรียนศึกษาจากแหล่งข้อมูลภายนอกทั้งหมด ปัญญาขั้นนี้เป็นการรับข้อมูลภายนอกเข้าสู่ ภายใน โดยอาศัยกาลยามมิตรที่สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติที่ดี หรือได้จากครู อาจารย์ ตำรา และ สื่อการเรียนการสอนต่างๆ สำหรับคนทั่วไปเป็นการรับฟังข้อรู้ต่างๆ เพื่อเป็นฐานความรู้ในการคิดพิจารณาในขั้นของจินตามยปัญญาต่อไป

2. จินตามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการที่ไม่ได้ฟังจากคนอื่น แต่เกิดจากการคิด การค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์ วิจัยและทดลองปฏิบัติ จนรู้เข้าใจและเห็นผลด้วยตนเอง หรือเป็น ความรู้ที่เกิดจากข้อมูลที่ได้รับมาจากสุตมยปัญญาอีกทอดหนึ่งคือ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นภายใน ความคิดของตนเอง โดยอาศัยฐานข้อมูลอื่นเป็นปัจจัยบ้าง เพื่อให้เป็นแนวทางในการคิดวิเคราะห์ จึงทำให้คิดได้ คิดเป็นและคิดถูกวิธี ความรู้ที่ถูกต้องจึงเกิดขึ้นภายในความคิดของตนได้

3. ภวานามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการเข้ามานสมาบัติทุกอย่าง หรือการลงมือทดลองปฏิบัติจนทำให้รู้เห็นประจักษ์ด้วยตนเอง ปัญญาขั้นนี้เป็นการรวบรวมเอาข้อมูลกับ ความคิดที่ผ่านการคิดพิจารณาไตร่ตรองมาแล้วเป็นอย่างดี ให้เป็นการสังเคราะห์เข้าด้วยกันจน ทำให้เห็นผลประจักษ์ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและเป็นประโยชน์ ซึ่งตามความหมายของภavana ก็แปลว่า ทำให้มี ทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา หรือเป็นการคิดสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาทั้ง 3 ประเภทนี้ ถ้ากล่าวโดยทั่วไปแล้วก็เป็นผลจากการพัฒนาปัญหาที่เป็นขั้นตอนตามลำดับ คือ 1) ปัญหาขั้นการพัฒนาเบื้องต้นด้วยการฟัง เล่าเรียนศึกษา คบหา กัลยาณมิตร สอบถามครูอาจารย์แล้วพัฒนาความรู้ของตนให้เกิดมีขึ้น ปัญหาขั้นนี้จึงเป็นสุตมยปัญหา 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาระบบความคิดของตนให้เป็นระบบคิดถูกวิธีและคิดอย่างสวหาเหตุผลตลอดสายได้ดีเป็นต้น จัดเป็นจินตามยปัญหา 3) การพัฒนาขั้นสุดท้ายเป็นการพัฒนาตน ขั้นลงมือปฏิบัติการในภาคสนาม แล้วจึงรู้โดยประจักษ์ด้วยตนเองอย่างปลอดโปร่งจนหมดความลังเลสงสัย จัดเป็นภวานามยปัญหา

การแสวงหาปัญหาทางการศึกษา

มนุษย์มีความแตกต่างจากสิ่งที่มีชีวิตประเภทอื่นเป็นอย่างมาก มนุษย์มีการพัฒนาระบบประสาทและมันสมองอย่างสลับซับซ้อนจนมีความก้าวหน้าเป็นพิเศษ จึงสามารถสร้างระบบเสียงและสัญลักษณ์ใช้ในการติดต่อสื่อสารและแสดงออกทางความคิดการติดต่อสื่อสารของมนุษย์เป็นไปอย่างกว้างขวาง ด้วยการพูด การฟัง อ่าน และเขียน เพื่อแสดงออกซึ่งแนวคิดและประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งการตั้งคำถามและการสังเกตเพื่อแสวงหาความรู้ความจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวมนุษย์เอง สิ่งแวดล้อมและสังคม (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553) มนุษย์มีความอยากรู้อยากเห็นโดยธรรมชาติ ต้องการแสวงหาความรู้ ความจริงอยู่ตลอดเวลา วิธีการที่มนุษย์ใช้ในการแสวงหาความรู้ ความจริง มีอยู่หลายวิธีที่ใช้เป็นหลัก พอที่จะแบ่งได้เป็น 4 วิธี ได้แก่ การใช้ประสบการณ์ การใช้แหล่งความรู้ การใช้เหตุผลและการทำวิจัย ปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการศึกษา เพราะการศึกษา คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้เฉลียวฉลาด สามารถนำไปประกอบอาชีพดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องเริ่มตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน เมื่อเยาวชนเป็นคนดีแล้วจะได้เป็นกำลังของชาติต่อไป

1. ความหมายการศึกษา

คำว่า "การศึกษา" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า การเล่าเรียน การฝึกอบรม เป็นคำที่ใช้ในความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Education ซึ่ง Carter Victor Good (1973) ให้ความหมายในพจนานุกรมศัพท์การศึกษา 4 ประการ คือ 1) การศึกษา หมายถึง การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกอย่าง ที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมตามค่านิยม และคุณธรรมในสังคม 2) การศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ที่คัดเลือกและกำหนดไว้อย่างเหมาะสมโดยเฉพาะโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม 3) การศึกษา หมายถึง วิชาซึ่งพออย่างหนึ่งสำหรับครู หรือการเตรียมบุคคลให้เป็นครู ซึ่งจัดสอนในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย วิชาจิตวิทยาการศึกษา ปรัชญา ประวัติการศึกษา หลักสูตร หลักการสอน การวัดผล การบริหาร การนิเทศการศึกษา และวิชาอื่นๆ ที่ครูควรรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามสำหรับครู 4) การศึกษา หมายถึง ศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ในอดีต ซึ่งรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบสำหรับคนรุ่นใหม่

การศึกษาตามความหมายที่ถูกต้อง คือ ความหมายที่ตรงกับความหมายของคำในภาษาอังกฤษว่า "Education" ในภาษาไทย บางครั้งคนทั่วไปใช้คำว่าการศึกษาในความหมายที่แคบเคลื่อน คือ นำไปใช้ในความหมายของ คำว่า การเรียนรู้ (Learning) และคำว่าการศึกษาค้นคว้า (Study) ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ โดยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปมีทั้งทางดีหรือทางไม่ดีก็ได้ แต่คำว่า "การศึกษา" หมายถึง เฉพาะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่

เป็นไปในทางที่ดีและสังคมยอมรับเท่านั้น ส่วนคำว่า "การศึกษาค้นคว้า" หมายถึง การเสาะแสวงหรือค้นหาความรู้ (นันทพงศ์ ปุณขันธ์, 2552)

ดังนั้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การศึกษา คือ การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกอย่าง ที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมอื่น ๆ ตามค่านิยมและคุณธรรมเป็นไปในทางที่ดีและสังคมยอมรับ

2. การแสวงหาปัญญาทางการศึกษา

การแสวงหาความรู้ของมนุษย์โดยอาศัยกระบวนการทุกอย่างเพื่อให้เกิดปัญญา สามารถทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติ และพฤติกรรมอื่น ๆ เป็นไปในทางที่ถูกต้องและดีงาม การดำเนินการด้วยกระบวนการทุกอย่างที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมอื่นๆ ตามค่านิยมและคุณธรรมในสังคม นั้นมีวิธีการที่หลากหลายวิธี (สุชาติ สุขราช, 2530) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Gagne,R. (1970) ในเรื่องการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมภายนอกกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสังเกตพฤติกรรมว่ามีการตอบสนองอย่างไร เพื่อที่จะจัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ถูกต้อง 1) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ 3) การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว 4) ความสามารถในการจำ (Retention Phase) 5) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) 6) การประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase) 7) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase) 8) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

John Dewey (1910) ได้แบ่งขั้นการคิดไว้ 5 ขั้น ต่อมาเรียกว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) มี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นระบุปัญหา ขั้นตอนนี้เกิดจากการสังเกตพบเห็นปัญหารอบๆ ตัวแล้ว นำไปตั้งปัญหาและข้อสังเกต โดยการตั้งปัญหานั้นจะต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ

2. ขั้นตั้งสมมติฐาน คือการคาดคะเนคำตอบของปัญหาที่ต้องการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลความรู้ จากประสบการณ์เดิม สมมติฐานที่ดีต้องสัมพันธ์ปัญหาและสามารถตรวจสอบได้

3. ขั้นรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสำรวจ หรือการลงมือทดลองปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ว่า สมมติฐานที่ตั้งไว้ถูกต้องหรือไม่ ในกรณีที่เป็นการทดลอง จะต้องวางแผนการทดลองเป็นขั้นตอน ระบุวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ และบันทึกผลอย่างละเอียดทุกขั้นตอน

4. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตทดลองมาแปลความหมายเพื่อจะนำไปสู่การสรุปผล

5. ขั้นสรุปผลจากการทดลอง ทำให้ได้รับความรู้และคำตอบของปัญหา

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน (2526) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ทุกวิธีจะมีขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางการเรียนรู้ สำหรับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้สิ่งแปลกใหม่ เป็นการเรียนรู้ในรูปของความรู้สึกกับความแปลกใหม่ที่ได้พบเห็นกับความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจ น่าท้าทายสติปัญญา

ขั้นตอนที่ 2 การครุ่นคิดตรึงตรอง เป็นการเรียนรู้อย่างมีระบบ มีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงพยายามให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริง อย่างมีระบบแบบแผน

ขั้นตอนที่ 3 การซาบซึ้งและการสร้างสรรค์ เป็นความพร้อมที่จะปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

Mutchnick and Berg (1998) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยใน ลักษณะวัฏจักรที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของนูแมน ที่เริ่มต้นด้วยแนวคิดในการวิจัยของผู้วิจัย แล้วศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ หลักการ แนวคิดทฤษฎีที่นำมาสนับสนุน แล้วจึงกำหนดสมมุติฐาน สร้างและพัฒนาเครื่องมือ วิธีการออกแบบการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และนำเสนอ เผยแพร่ผลการวิจัย โดยมี 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย 2) กำหนดสมมุติฐาน 3) กำหนดความหมายและการวัด 4) เก็บรวบรวมข้อมูล 5) วิเคราะห์ 6) สรุปผล และ 7) นำเสนอเผยแพร่ผลการวิจัย

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การแสวงหาปัญญาทางการศึกษา เมื่อนำกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ทางการศึกษา มาเชื่อมโยงกับการให้ได้มาซึ่งปัญญาตามความหมายปัญญา 3 ประเภทในหลักของพระพุทธศาสนา นั้น สามารถสรุปรวมลงได้ 3 วิธีหลัก คือ 1) สุตะ คือ การฟัง การอ่าน 2) จินตะ คือ การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 3) ภavana คือ การสังเคราะห์ และนำไปสู่การลงมือปฏิบัติจริง

วุฒิธรรม 4 : หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการแสวงหาปัญญา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประทานหลักธรรมสำคัญสำหรับยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตแก่พุทธสาวกทั้งหลาย โดยไม่จำกัดเพศ วัย และอาชีพ สำหรับหลักธรรมที่จะอำนวยประโยชน์โดยตรงกับการเรียนการสอน คือ วุฒิธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องเจริญ หรือธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เกื้อกูลต่อการศึกษา เพื่อพัฒนาปัญญาให้เจริญขึ้น ประกอบด้วยองค์ 4 ได้แก่ (พระมหาอดิศร อธิสโล, 2545)

1. สปัปฺริสสังเสวะ เสวนาผู้รู้ คือ รู้จักเลือกแหล่งวิชา คบหาท่านผู้รู้ ผู้ทรงความดี มีภูมิธรรมปัญญา

2. สัทธัมมัสสวนะ ฟังดูคำสอน คือ เอาใจใส่สดับตรับฟัง ทั้งจากตัว ฟังคำบรรยาย คำแนะนำสั่งสอน แสวงหาความรู้ทั้งจากตัวบุคคลโดยตรง และจากหนังสือ หมั่นสอบถามให้เข้าใจถึงความรู้ที่แท้จริง

3. โยนิโสมนสิการ คิดให้แยบคาย คือ รู้เห็นได้อ่านได้ฟังจากสิ่งใดก็รู้จักคิดพิจารณาด้วยตนเอง โดยแยกแยะให้เห็นสภาวะและสืบสาวให้เห็นเหตุผลว่า นั่นคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

4. อัมมานุสम्मปฏิบัติ ปฏิบัติให้ถูกหลัก คือ นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและตรึงตรองเห็นชัดแล้วไปใช้ปฏิบัติหรือลงมือทำให้ถูกต้องตามหลักความมุ่งหมาย

ผู้ศึกษาสามารถจึงสรุปได้ว่า การที่ใครจะหวังความเจริญรุ่งเรืองทางปัญญา ลำดับแรกสุด คือ หาคูครูดีให้ได้ก่อน แล้วก็ฟังคำสอน จึงใช้การคิดพิจารณาอย่างแยบคาย สุดท้ายจึงนำมาปฏิบัติทำให้ถูกต้องตามหลัก คือ ให้สอดคล้องพอดีตามขอบเขตความหมายและวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมข้ออื่นๆ นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนและตรึงตรองเห็นแล้วนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลัก ตามความมุ่งหมายของสิ่งนั้นๆ ก็จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่ความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาตามหลักภูมิธรรม 4

การศึกษาธรรมะต่างๆ คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องทำด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้ หลักการศึกษาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้ไว้นั้น คือ ภูมิธรรม 4 ประการ ได้แก่

1. สัมปยุตตสังสวะ: หาครูดีให้พบ

การที่ใครจะมีความเจริญก้าวหน้าในทางโลกหรือทางธรรมหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับว่าคนๆ นั้นเลือกใครมาเป็นครูสอนตัวเอง เพราะว่าสิ่งที่น่ากลัวที่สุดในชีวิตก็คือ การเลือกครุผิด เพราะนอกจากจะได้รับความรู้ผิด ต้องกลายเป็นบุคคลที่มีมิจฉาจิตแล้ว ยังส่งผลให้ตัดสินใจที่ไม่ดีมาจากครุอีกด้วย และเราก็จะกลายเป็นคนประเภทที่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมไม่หยุดหย่อน ด้วยเหตุนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงทรงให้ความสำคัญของการหาครูดีให้พบไว้เป็นอันดับแรกของชีวิต การเลือกครุนั้นต้องพิจารณา 2 เรื่องใหญ่เป็นสำคัญ คือ ต้องพิจารณาจากการมีความรู้จริงและการมีนิสัยดีจริง เราจึงจะแน่ใจได้ว่า ท่านสามารถสอนเราได้จริงทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะว่าท่านมีนิสัยดีจริงนั้นก็เท่ากับเป็นการยืนยันว่าเรื่องที่ท่านกำลังสอนอยู่นั้นท่านปฏิบัติได้จริง การเลือกครุจึงสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง นั่นก็เพราะครู คือ บุคคลที่เป็นต้นแบบด้านความรู้และความประพฤติที่ดีให้แก่ผู้เรียน ต้นแบบจึงเป็นสิ่งสำคัญ และสภาพสังคมย่อมจะสะท้อนให้เห็นถึงผลแห่งการหล่อหลอมบ่มเพาะนิสัยของครูอาจารย์ (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2550)

ดังนั้น ข้อที่ควรพิจารณาในการหาครูดี คือ 1) มีความรู้จริงในสาขาวิชาที่ตนสอน 2) ปฏิบัติได้จริงตามที่ศึกษามาและรักษาสุขภาพตนเองได้เป็นอย่างดี 3) มีนิสัยดีจริง มีความประพฤติน่าเคารพ น่าเทิดทูน เป็นกัลยาณมิตรให้ตนเองได้จริง 4) ครูสั่งสอนได้จริง สามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้ลูกศิษย์รู้จริงได้ แต่ในความเป็นจริงนั้น ครูที่จะมีคุณสมบัติครบ 4 ด้านบางทีก็หาได้ยาก คนที่มีคุณสมบัติครบ อาจไม่ใช่คนที่รู้เรื่องสิ่งที่เราจะศึกษา ควรพิจารณาเป็นรายบุคคลหรือเป็นเฉพาะเรื่องไปโดยใช้วิจารณ์ญาณของตน ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องและดีงามเป็นหลัก

2. สัทธัมมัสสนะ: ฟังคำครูให้ชัดเมื่อเราได้พบครูแล้วสิ่งสำคัญเป็นอันดับสองก็คือ ต้องฟังคำครูให้ชัด อย่าให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเพี้ยนความหมาย เพราะถ้าฟังไม่ชัดแล้วจำไปทำผิดๆ ก็จะก่อปัญหาให้มากมายในภายหลัง ซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียเงินเสียทอง เสียชื่อเสียง หรือเสียชีวิตได้เลยทีเดียว การฟังคำครูให้ชัดคือ ฟังแล้วอย่าฟังผ่าน ๆ ฟังแล้วต้องได้คำจำกัดความของเรื่องนั้นๆ ออกมาอย่างชัดเจน

การให้คำจำกัดความ คือ การกำหนดความหมายที่ถูกต้องและชัดเจนทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องความหมาย หลักการปฏิบัติ ทิศทางการปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ การศึกษาเรื่องใดก็ตามถ้าผู้สอนไม่ให้คำจำกัดความแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน หรือให้คำจำกัดความไม่ชัดแล้ว ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าใจผิดจากความถูกต้อง ส่งผลให้การคิด การพูด และการปฏิบัติ ย่อมเกิดความผิดพลาดตามไปด้วย ถ้าครูไม่ได้ให้มาก็ต้องซักถามกับครูให้เป็น ถ้าครูตอบแล้วยังไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจน ก็ต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติมเอง วิธีการหาคำจำกัดความแบบง่ายๆ ก็คือ การตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนด้วยคำว่าอะไร หรือที่เป็นภาษาอังกฤษ เรียกว่า What ก็จะได้คำจำกัดความออกมา ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเล่าเรียน การฟังธรรม หรือแม้การฟังอื่นๆ ย่อมส่งผลไปถึงการคิดถูกต้อง การพูดถูกต้อง และการกระทำถูกต้องตามลำดับ คนๆ นั้น จึงจะได้รับผลลัพธ์ที่ถูกต้องต่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต (พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2553)

ดังนั้น การที่ศิษย์จะสามารถเข้าใจสิ่งที่ครูสั่งสอนได้ถูกต้องมีวิธีการดังนี้ คือ 1) จับเนื้อความหรือประเด็นสำคัญของคำสอนของครูในเรื่องนั้นๆ ได้ถูกต้อง โดยตั้งคำถามว่า What (อะไร) 2) สามารถให้คำจำกัด

ความ หรือนิยามของถ้อยคำอันเป็นสาระสำคัญของคำสอนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน หากเกิดข้อสงสัยต้องซักถาม ให้ชัดเจนหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม ไม่ฟังผ่าน 3) สามารถจัดประเภท ลำดับ และความสำคัญของเนื้อหาสาระที่ได้ ฟังทั้งหมด 4) สามารถเชื่อมโยงเปรียบเทียบระหว่างหัวข้อต่างๆ ทั้งหมดที่ได้ฟังจนสามารถยกตัวอย่างสิ่งที่ได้ ฟังหรือประสบการณ์ที่เคยพบเห็นมา

3. โยนิโสมนสิการ: ตรองคำครูให้ลึก

เมื่อเราได้พบครูดีแล้วได้ฟังคำครูชัดจนแล้ว แต่จะเข้าใจความรู้ของครูได้ลึกซึ้งมากน้อยแค่ไหน ก็ อยู่ที่การนำความรู้กลับมาไตร่ตรองให้ลึกซึ้ง เพราะยังมีความลึกซึ้งมากเท่าไร การคิด การพูดการกระทำย่อม ได้ผลมากยิ่งขึ้นเท่านั้นด้วย

การตรองคำครูให้ลึก คือ การไตร่ตรองให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะ ศึกษาขึ้นๆ วิธีการหาวัตถุประสงค์ก็ทำได้ง่ายๆ ด้วยการตั้งคำถามว่า ทำไม หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า Why ถามคำถามที่ขึ้นต้นด้วยคำว่าทำไม ก็สามารถเห็นวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะศึกษานั้นๆ ส่งผลให้การคิด การ พูด การปฏิบัติก็จะไม่ผิดพลาด จนสามารถเชื่อมโยงเข้ากับกาลทั้ง 3 คือ อดีต อนาคต ปัจจุบัน ใช้อดีตเป็น บทเรียนมาประพาดปฏิบัติตามควรแก่กรณีของสิ่งนั้นในปัจจุบัน ใช้อดีต ปัจจุบัน เป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่อนาคต จะทำให้มีความคิดเป็นระบบและสมเหตุสมผล จนสามารถใช้ประโยชน์จากความดีและความชั่วของคนอื่น รวมทั้งของตนเองมาเป็นบทเรียนในการเว้นการประพาดในทางไม่ควรได้ (พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาณ), 2534)

ดังนั้น หลักในการพิจารณาคำสอนของครูให้ลึกซึ่งมีวิธีการดังนี้ 1) รู้ที่มาที่ไปในสิ่งที่ศึกษาจนเข้าใจ วัตถุประสงค์ของคำสั่งสอนนั้นๆ โดยตั้งคำถามว่า Why (ทำไม) 2) พิจารณาให้เห็นว่า เป็นคำสอนที่ถูกต้อง และดีงามอย่างไร 3) พิจารณาว่าเมื่อเราปฏิบัติจะเกิดประโยชน์อย่างไร เมื่อไม่ปฏิบัติจะเกิดโทษอย่างไร 4) พิจารณาว่า ควรนำคำสอนนั้นไปปฏิบัติกับเรื่องอะไร กับใคร เมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไรในชีวิตจริง โดยตั้ง คำถามว่า How (อย่างไร)

4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ: ทำตามครูให้ครบ

เมื่อเราหาครูดีพบแล้ว ฟังคำครูชัดแล้ว ตรองคำครูให้ลึกแล้ว สิ่งที่ต้องทำให้ได้ก็คือต้องปฏิบัติจริง ให้ได้เหมือนกับครู มิฉะนั้น เราเก่งแต่ทฤษฎี แต่ไม่เก่งปฏิบัติ ชีวิตนี้จึงยากจะประสบความสำเร็จ ครูที่ดีจริงนั้น ท่านสามารถสอนให้ศิษย์รู้จริงได้ และสามารถเป็นต้นแบบที่ดีจริงให้ศิษย์ดูได้ แต่ทำไมลูกศิษย์แม้เรียนจากครู คนเดียวกัน แต่กลับทำได้ไม่เหมือนกัน ลูกศิษย์บางคนกลับมาทำตามทีครูสอนแล้วก็ประสบความสำเร็จ ร่ำรวย แต่ลูก ศิษย์บางคนยังทำยังล้มเหลว นั้นเป็นเพราะทำตามคำครูไม่ครบ เพราะถ้าทำครบ ผลงานก็ต้องออกมาดู เหมือนที่ครูทำ วิธีการที่จะทำตามคำครูได้ครบนั้นมีทางเดียวก็คือต้องรับเอานิสัยที่ดีของครูมาเป็นนิสัยของตน ให้ได้ ใครเรียนความรู้เรื่องอะไรกับครูคนไหน ก็ต้องไปเอานิสัยที่ดีจากครูท่านนั้นมาให้ครบ เพราะความสำเร็จ ของคนนั้น นอกจากหาครูดีให้พบ ฟังคำครูให้ชัด ตรองคำครูให้ลึกแล้ว ยังต้องมีนิสัยทุ่มชีวิตทำจริงเหมือนกับ ครูด้วยจึงจะสามารถปฏิบัติได้ผลดีจริง (พระภวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2550)

ดังนั้น หลักในปฏิบัติตามคำสอนของครูให้ครบและต่อเนื่องสามารถทำได้โดย 1) ปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจและเต็มใจ เพราะมั่นใจว่ามีประโยชน์อย่างแท้จริง 2) พยายามปฏิบัติตามคำสอนให้ได้แม้จะลำบาก เพราะยังไม่คุ้นเคย 3) ตั้งใจปฏิบัติตามให้ถูกต้องอย่างมีศิลปะ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆ 4) เมื่อลงมือปฏิบัติแล้วก็ควรตั้งคำถามว่า Result (ผลเป็นอย่างไร) เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งๆ ขึ้นจนครบถ้วน บริบูรณ์

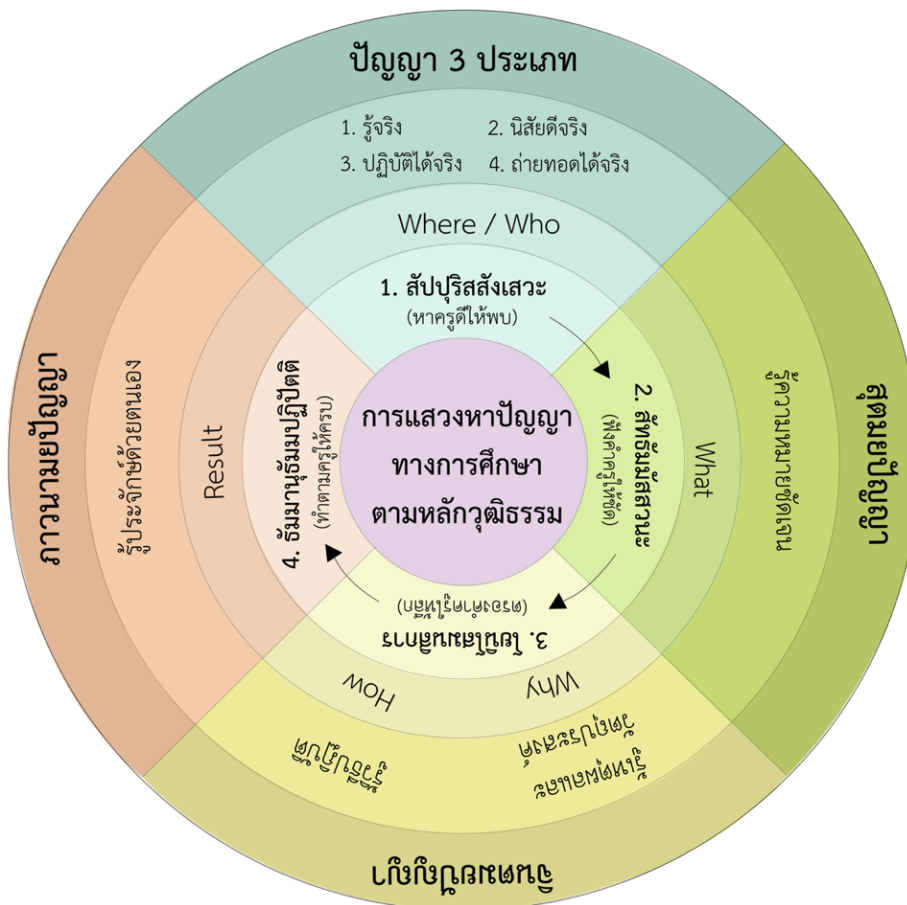
หากนำหลักการแสวงหาปัญญาด้วยหลักคุณธรรม 4 นั้นมาเชื่อมโยงกับความหมายของปัญญา 4 นั้นสำคัญ ที่เป็นความรู้อย่างทั่วถึงแท้จริง (สุรพล ไกรสรารุณ, 2552) และปัญญา 3 ประเภทตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาก็จะทำให้เห็นภาพได้ชัดว่า การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาตามหลักคุณธรรม 4 นี้แต่ละขั้นตอนต้องทำอะไร เกิดผลในแต่ละขั้นตอนอย่างไร โดยมีกระบวนการ 4 ประการ ได้แก่

1. หาครูที่ดีให้เจอ ควรตั้งคำถามว่า ใคร กับ ที่ไหน เพื่อได้แหล่งความรู้ที่ถูกต้องและดีงาม โดยอาศัยหลักในการพิจารณาหาครูที่ดีคือ ต้องรู้จักจริง นิสัยดีจริง ปฏิบัติได้จริง และถ่ายทอดได้จริง
2. ฟังคำครูให้ชัด โดยตั้งคำถามด้วย What (คืออะไร) แล้วให้ได้คำจำกัดความก็จะรู้ความหมายชัดเจนย่อมเกิดปัญญาที่รู้ถึงคุณค่าและความหมายของสิ่งนั้นๆ จัดเป็น “สุตมยปัญญา”
3. ตรองคำครูให้ลึก โดยการตั้งคำถามด้วย Why (ทำไม) อย่างลึกซึ้ง จะเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ตามเหตุและผลของสิ่งนั้นๆ ก็เกิดปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ในเรื่องของเหตุและผลของสิ่งนั้นๆ และเมื่อตั้งคำถามด้วย How (อย่างไร) ในสิ่งที่ครูสอน ก็เกิดปัญญารู้วิธีการหรือวิธีปฏิบัติ จัดเป็น “จินตมยปัญญา”
4. ทำตามครูให้ครบ ให้ลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่ได้วิเคราะห์มาแล้ว แล้วตั้งคำถามว่า Result (ผลเป็นอย่างไร) ย่อมเกิดปัญญาที่รู้ประจักษ์ความเป็นจริงด้วยตนเอง ทำให้ปลอดโปร่งโล่งใจ คลายความลังเลสงสัย เรียกว่า “ภาวนามยปัญญา” และพร้อมที่จะปรับปรุงความรู้ต่างๆ ให้ดีและก้าวหน้าขึ้นตลอดเวลา

บทสรุป

การแสวงหาปัญญาทางการศึกษาคือการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ โดยอาศัยกระบวนการทุกอย่างเพื่อให้เกิดปัญญา สามารถทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ รวมทั้งทัศนคติ และพฤติกรรมอื่นๆ เป็นไปในทางที่ถูกต้องและดีงาม โดยอาศัยหลักคุณธรรม 4 ประการ เป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จะทำให้ผู้ที่ศึกษา รู้สึกว่าตนเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ คือ ครบถ้วน ชัดเจน และลึกซึ้ง ว่าอะไร (What) ทำไม (Why) อย่างไร (How) และผลเป็นอย่างไร (Result) เมื่อผู้เรียนรู้สึกว่าคุณเองได้รับปัญญาอย่างเต็มที่ จึงเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกไปตามลำดับ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งเกิดเป็นความซาบซึ้งในปัญญาในแต่ละด้าน แต่การที่ผู้แสวงหาจะมีทักษะในการจับประเด็นคำสั่งสอนของครู จนเกิดปัญญาสามารถตรงตามคำสั่งสอนของครู อีกทั้งมีแรงบันดาลใจที่จะนำคำสั่งสอนของครูไปปฏิบัติ จำเป็นต้องได้รับคำแนะนำพร่ำสอนจากครูอย่างต่อเนื่อง โดยสรุปก็คือ คุณธรรม 4 ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สอนและผู้เรียนอย่างมาก หากเพียงผู้ศึกษาตั้งใจศึกษาให้ครบทั้ง อะไร ทำไม อย่างไร และผลเป็นอย่างไร แล้วลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว ย่อมเกิดประโยชน์ 5 ประการ คือ 1) เกิดเส้นทางการแสวงหาปัญญาที่ถูกต้อง 2) สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สอบถามได้ 3) เป็นที่พึ่งให้กับตนเองและผู้อื่นได้ 4) ประสบความสำเร็จตามอย่างครู 5) มีนิสัยและความสามารถที่ดี ความสุขและความเจริญในชีวิตย่อมเกิดขึ้นทันที เหตุนี้ การแสวงหาปัญญาด้วยหลักคุณธรรม 4 นั้นมาเชื่อมโยงกับปัญญา 3 ประเภทตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แต่ละขั้นตอนต้องทำ โดยมีกระบวนการ 4 ประการ ได้แก่ 1) หาครูที่ดีให้เจอ 2) ฟังคำครูให้ชัด 3) ตรองคำครูให้ลึก 4) ทำตามครูให้ครบ สรุปเป็นภาพองค์ความรู้จากการศึกษาในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการแสวงหาปัญหาทางการศึกษาตามหลักภูมิธรรม 4

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวัฒน์ วงศ์แก้ว. (2554). การศึกษาคือปัจจัยที่ 5 ของชีวิต. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/27NjY> สืบค้นเมื่อ 24 ก.พ. 2565.
- นันทพงศ์ ปุณขันธ์. (2552). ความหมายการศึกษา. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/nanthphngs/kar-suksa> สืบค้นเมื่อ 24 ก.พ. 2565.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาณโณ) (2534). อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2535). พจนานุกรมพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2545). ชีวิตที่เป็นอยู่ดี ด้วยมีการศึกษาทั้ง 3 ที่ทำให้พัฒนาครบ 4. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระพุทธโฆสเถระ. (2546). วิสุทธิมรรค. แปลโดย สมเด็จพระพุทธปาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์พรินติ้ง.

- พระภวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2550). **ชีวิตนี้มีไว้ทุ่มเต็มพั้น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- พระภวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว). (2553). **ศาสตร์และศิลป์แห่งความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานโรงเรียนอาชีวศึกษา.
- พระมหาอดิศร ถิรสีโล. (2545). **คุณธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). **วิธีแสวงหาความรู้/ความจริงของมนุษย์**. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/ufGQS> สืบค้นเมื่อ 24 ก.พ. 2565.
- สมบูรณ์ ศาลาชีวิน. (2526). **จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่**. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- สุชาติ สุขราช. (2530). **ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย**. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/514954> สืบค้นเมื่อ 24 ก.พ. 2565.
- สุรพล ไกรสรารุณ. (2552). **คู่มือปัญญาในพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสถาน
- Carter Victor Good. (1973). **Dictionary of education**. 3d ed. New York: McGraw-Hill.
- Gagne, R. (1970). **The conditions of learning**. Aguilar. Madrid.
- John Dewey. (1910). "What is thought?" Chapter 1 in *How we think*. Lexington, Mass: D.C. Heath.
- Mutchnick, R. J., & Berg, B. L. (1996). **Research Methods for the Social Sciences: Practice and Applications**. Boston, MA: Allyn and Bacon.

SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21*

SUPAT MODEL: A LEARNING MODEL TOWARDS INNOVATION DEVELOPMENT OF LEARNERS IN CONJUNCTION WITH THE FOUR IDDHIPADA IN THE 21ST CENTURY

¹สุภัทสร่า วันทมาตย์ Suphatsara Wantamat

²พระมหาญาณวิวัฒน์ ธิตวาทธมโน Phramaha Yannawat Thitavaddhano

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: suphatsara8510@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้เป็นเรื่องรูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 เป็นการสร้างรูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดค้นพัฒนานวัตกรรมของตนเองขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน สำหรับรูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้นั้น ผู้เขียนได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมนักเรียนขึ้นมา คือ SUPAT Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) Searching for Information สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ 2) Understanding การทำความเข้าใจ สรุปเป็นความคิดรวบยอด 3) Planning and Practice วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรม และฝึกปฏิบัติ 4) Applying the innovation นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ 5) Transfer innovation to public เผยแพร่นวัตกรรมสู่ชุมชนและสังคม ในการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียน SUPAT Model จะต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการร่วมกับหลักพุทธธรรม คือ อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ฉันทะ คือ พอใจรักใคร่ในการศึกษาเล่าเรียน 2) วิริยะ คือ ความเพียรในการศึกษาเล่าเรียน 3) จิตตะ คือ เอาใจใส่ใฝ่ในการศึกษาเล่าเรียนไม่ว่างธุระ 4) วิมังสา คือ หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น และในการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนนั้นจะต้องสอดคล้องหลักอิทธิบาท 4 ในทุกๆขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบ SUPAT Model จึงจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จ และได้มาซึ่งนวัตกรรมของผู้เรียน

คำสำคัญ: SUPAT Model, การเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียน, หลักอิทธิบาท 4, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

This academic article discusses a learning model towards innovation development for learners by integrating the four principles of Iddhipada. The primary objective of this model is to enable the learners to develop and invent their own innovations, in line with the necessary skills required in the 21st century. These skills include 1) learning and innovation skills, 2) information, media, and technology skills, and 3) life and career skills. To achieve the goal of enhancing learners' skills in the 21st century, the researcher has developed a learning model towards innovation development called the SUPAT Model, which consists of five steps: 1) searching for information, which is a process of obtaining knowledge and information, 2) understanding, which is a way to understand and conceptualize contents 3) planning and practice the design of innovation, 4) applying the innovation, and 5) transferring the innovation to the public, including the community and society. Furthermore, by adopting the learning model towards innovation development, the SUPAT Model must be integrated with the Four Iddhipada, which include 1) *Chanda*, the determination and love of learning, 2) *Virya*, effort in learning, 3) *Citta*, thoughtfulness in learning with no negligence, and 4) *Vimamsa*, investigation and self-examination in learning. The learning model towards innovation development for learners must be applied in conjunction with the integration of the Four Iddhipada in the learning processes in order to develop learners' full potential in innovation.

Keywords: SUPAT Model, Learning for Innovation Development, The Four Iddhipada, Learning in the 21st Century

บทนำ

โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้การเรียนรู้มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง จากการเรียนรู้แบบตื้นๆ เรียนแบบผ่านๆ ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ไม่รู้สึก ไม่รู้ชัด ไม่รู้จริง และปฏิบัติไม่เป็น มาเป็นการเรียนรู้แบบรู้ลึก รู้ชัด รู้จริง และสามารถปฏิบัติได้ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการเรียนรู้ในปัจจุบัน และถ้าหากต้องการจะพัฒนาผู้เรียนไปสู่สังคมนวัตกรรมในอนาคต มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนตั้งแต่วัยนี้ (OECD, 2018)

นอกจากนี้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวนความรู้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกวัน ผู้เรียนที่ท่องเก่ง เรียนเก่งอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ต้องเป็นผู้ใฝ่รู้อยากเรียนรู้ของใหม่ด้วย และต้องมีทักษะการใช้ชีวิตที่ดีด้วย ดังนั้น คุณลักษณะของคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะศตวรรษที่ 21 ร่วมด้วย ได้แก่ มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือ และการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ มีความเมตตากฎา มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ในส่วนของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งสอดคล้องกับแนวทาง

การศึกษา 4.0 ที่กำลังเกิดขึ้นในวงการการศึกษาของสังคมไทย ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ประกอบด้วย 4 ทักษะ ดังนี้ (วิโรจน์สารรัตน์, 2556) 1) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) คิดอย่างสร้างสรรค์ใช้เทคนิคสร้างสรรค์ที่หลากหลาย 2) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ความมีเหตุผลที่หลากหลายใช้การคิดอย่างเป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ องค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้มองเห็นภาพรวมที่ซับซ้อน สะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการแบบดั้งเดิมและแบบนวัตกรรมใหม่ๆ 3) การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication) มีการสื่อสารที่ชัดเจน นำเสนอความนึกคิดและความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ความร่วมมือ (Collaboration) การทำงานร่วมกับคนอื่นซึ่งแสดงถึงความสามารถที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเคารพซึ่งกันและกัน แสดงออกถึงความยืดหยุ่นและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เมื่อทิศทางของการศึกษาในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยน ครูและอาจารย์ในฐานะผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาความสามารถ ศักยภาพของตนเองให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคน พัฒนาสังคม พัฒนาประเทศ กล่าวได้ว่า ครูหรืออาจารย์คือผู้สอนให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูอาจารย์จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน บริหารจัดการการเรียนการสอน และออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เน้นการปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อสังคมได้จริง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข, 2560) ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่ตรงกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนจึงได้หยิบยกหลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จและผลที่มุ่งหมาย มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกๆ ขั้นตอนของ SUPAT Model ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ วิริยะ คือ ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ถอย จิตตะ คือ ความคิด ตั้งจิต รับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย และวิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หรือทลอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต, 2546)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนจะนำเสนอ SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์นวัตกรรมของตัวเองขึ้นมาเพื่อเป็นต้นแบบเบื้องต้นในการนำไปพัฒนาต่อยอดต่อไปในอนาคต

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลักประกอบด้วย (core subject) ดังนี้ (Kay, K. & Greenhill, V, 2011)

1. สาระวิชาหลัก (core subject) มีดังนี้ สาระวิชาหลัก (core subject) เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จของนักเรียนไว้ดังนี้ 1) ภาษาอังกฤษ (English) 2) การอ่านหรือศิลปะการศึกษา (reading or language arts) 3) ภาษาสำคัญของโลก (world languages) ศิลปะ(arts) คณิตศาสตร์ (mathematics) เศรษฐศาสตร์ (economics) วิทยาศาสตร์ (science) ภูมิศาสตร์ (geography) ประวัติศาสตร์ (history) การปกครองและหน้าที่พลเมือง (government and civics)

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้

2.1 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) การทำงานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ 3) การสร้างนวัตกรรม

2.2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ 2) การเข้าถึงและการประเมินข้อมูลสารสนเทศ 3) การใช้และการจัดการสารสนเทศ 4) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ 5) การวิเคราะห์สื่อ 6) การผลิตสื่อ 7) การพิจารณาและตัดสินใจ 8) การแก้ปัญหา 9) ความรู้ด้านเทคโนโลยี 10) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) ความยืดหยุ่น 2) การปรับตัวเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 3) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง 4) การวิเคราะห์สื่อ 5) การผลิตสื่อ 6) การพิจารณาและตัดสินใจ 7) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม 8) มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้อื่น 9) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่มีความหลากหลาย 10) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) 11) การวิเคราะห์สื่อ 12) การผลิตสื่อ 13) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

สรุปได้ว่าทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยสาระวิชาหลัก 8 วิชา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะการศึกษา ภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง และต้องมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน

การประยุกต์ใช้หลักอริยาบท 4 ในการเรียนและการปฏิบัติงาน

อริยาบท 4 (อภ.วิ. (ไทย). 35/342-347) เป็นหลักธรรมที่ไม่เคยล้าสมัย หรือหลักธรรมอันเป็นหลักแห่งความสำเร็จ หรือทางแห่งความสำเร็จ 4 ประการ ที่ในปัจจุบันแม้เราจะหลงลืมกันไปบ้างว่าคืออะไร แต่ถ้าหากได้ย้อนรำลึกกันบ้างว่ามีอะไร และคืออะไร จะเห็นได้ว่าหลักธรรมอายุ 2 พันกว่าปีนี้ ไม่มีใครว่าใดที่จะเรียกว่าล้าสมัย 1) ฉันทะ เพราะเหตุว่าทรงรักสิ่งที่ทรงทำจึงได้ทำสิ่งที่ทำอยู่ในขณะนี้ 2) วิริยะ คือความพากเพียรความพยายามไม่ย่อท้อ 3) จิตตะ คือความเอาพระทัยจดจ่อในสิ่งที่ทรงทำ เพราะฉะนั้น ท่านจึงทำได้ 4) วิมังสา ทำงานแล้วไม่ทิ้ง คอยตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณา ดังนั้น หลักความสำเร็จ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการที่เรียกว่า อริยาบท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือ

1. ฉันทะ : รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรักต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอย่างไ้รางวัลหรือผลกำไร

2. วิริยะ : สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำให้สิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดอ่ย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

3. จิตตะ : ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) คือ เอาจิตฝักใฝ่ ตั้งจิต รับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้น บ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

4. วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน เกินเลยบกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2545)

อิทธิบาท 4 คือ บทของพระธรรมเชนว่าจะมีฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ที่เรียกว่าอิทธิบาทนี้ต้องมีและทำได้โดยไม่รู้สีกตัวคนที่มีการทำงานย่อมทำงานด้วยความพอใจความขยันขันแข็ง ความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอนี้เรียกว่าเขามีอิทธิบาททั้งสี่ประการนั้นโดยไม่รู้สีกตัว (พุทธทาสภิกขุ, 2549) โดยหลักอิทธิบาท 4 คือหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จด้านการเรียนและการทำงาน ซึ่งมี 4 ข้อ ดังนี้

1. ฉันทะ รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือมีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้ผลสำเร็จอย่างดีแห่งงานหรือการศึกษาเล่าเรียน ที่ทำมิใช่สักแต่ว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากไ้รางวัลหรือผลกำไร

2. วิริยะ สู้งาน (ความเพียร ความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือพากเพียร ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำให้สิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดอ่ยก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

3. จิตตะ ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อจริงจัง) คือเอาจิตฝักใฝ่ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

4. วิมังสา ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง ทดสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินไปบอกพร่องขัดข้องในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุง เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), 2545)

สรุปได้ว่า อิทธิบาท 4 คือหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน กล่าวคือ ฉันทะคือความพอใจ มีใจรักในเรื่องที่เรียน ทำด้วยใจรัก วิริยะคือ ความพากเพียร อดทน ต่อความลำบาก จิตตะคือเอาจิต ฝักใฝ่ ใจรัก ทำด้วยความพยายาม เอาจิตพยายามในการเรียนนั้นๆ วิมังสาคือ ใช้ปัญญาสอบสวน ตีตรอง หาเหตุผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ประสพผลสำเร็จให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป จากผลการศึกษาหลักการและแนวคิดในการเรียน ให้ประสพผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาท 4 ถ้าทุกคนนำหลักอิทธิบาทไปใช้จะประสพผลสำเร็จในการเรียนทุกๆด้าน ถ้ามีความตั้งใจทำ ก็มีความสุข ยินดีในสิ่งที่ตนได้ทำ ด้วยความเต็มใจทำ ตั้งใจทำ พอใจในการทำงาน ให้ประสพผลสำเร็จยิ่งๆ ขึ้นไป

แนวทางการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรม

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “นวัตกรรม” หลายคนจะมองไปที่สิ่งประดิษฐ์กระบวนการหรือวิธีการใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี แต่ในมุมมองของการศึกษานั้นไม่ได้มองถึงความหมายผลผลิตของนวัตกรรมเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญถึงกระบวนการเตรียมบุคลากรให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัย ดังนั้น การเตรียมผู้เรียนเพื่อให้ก้าวเข้าสู่สังคมยุคนวัตกรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดค้น เสาะหาและสร้างองค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรมเพื่อเตรียมผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคตรวมทั้งเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยในยุค 4.0 (ภัทรนันท์ ไวยะสิน, 2562)

ทิสนา แคมมณี (2553) กล่าวว่า นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525 แปลว่า “การก่อสร้าง” วงการศึกษานำคำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการกระบวนการสื่อและเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา ดังนั้น แนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างนวัตกรรมในอนาคต

ผู้สอนสามารถพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้โดยมีแนวทางการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ดังนี้

1. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ท้าทายความคิด ตอบสนองธรรมชาติความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้มเหลว และเป็นสิ่งที่เขาอยากเรียนรู้ จะทำให้ใช้ความคิดของตนเองอย่างเต็มความสามารถ
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเองให้มากที่สุด โดยผู้สอนไม่นำความคิดหรือประสบการณ์ของตนเองไปตัดสินความคิดของผู้เรียน แต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตนเอง
3. ชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้กับผู้เรียน และโค้ชให้ผู้เรียนให้นำความรู้ต่างๆ มาสังเคราะห์และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยี AI (Artificial Intelligence Technology) มาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทำให้เกิดแนวคิด (Idea) ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอนวัตกรรมของตนเอง ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม คุณลักษณะจิตอาสา แบ่งปันนวัตกรรมกับบุคคลอื่น
6. ประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการประเมินอย่างหลากหลาย ในลักษณะของ การประเมินที่เสริมพลังตามสภาพจริง และให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปต่อยอดทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของตนเอง

SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียนร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ข้างต้น การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่สุดที่ผู้เขียนได้บูรณาการแนวคิดที่เกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา คือ อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จด้านการเรียน หรือการทำงานต่างๆ จากแนวคิดที่กล่าวมาผู้เขียนนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนรู้ และได้ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนานวัตกรรมผู้เรียน SUPAT Model ขึ้นมา โดยมีความหมาย SUPAT Model ดังนี้

S = Searching for Information สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ

U = Understanding การทำความเข้าใจ สรุปลงเป็นความคิดรวบยอด

P = Planning and Practice วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรมและฝึกปฏิบัติ

A = Applying the innovation นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้

T = Transfer innovation to public เผยแพร่ นวัตกรรมสู่ชุมชนและสังคม

การจัดการเรียนรู้ตามแบบ SUPAT Model ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีแนวทางดังต่อไปนี้

S = Searching for Information สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 1 สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ (S=Searching for Information) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนแนะนำการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ตรงประเด็น ตรงกับความต้องการ เนื่องจากแหล่งข้อมูลและเว็บไซต์ต่างๆมีมากมาย การที่จะค้นคว้าหาข้อมูลจึงเป็นเรื่องยากที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้นๆ ผู้สอนต้องสอนเทคนิคการสืบค้นเบื้องต้น เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว การสืบค้นข้อมูลถือว่ามีความสำคัญ เพราะจะต้องค้นคว้าเกี่ยวข้องกับหัวข้อนวัตกรรมของตนเอง

แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ขั้นตอนที่ 1 สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ (S=Searching for Information) ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ ความพอใจ และปรารถนาที่จะสืบค้นข้อมูลเรื่องหรือหัวข้อที่ขอบที่จะสร้างนวัตกรรมของตนเองขึ้นมา 2) ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม ขยัน อดทน มุ่งมั่น สังเกต สงสัย ที่จะสืบค้นข้อมูล 3) ด้านจิตตะ มีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิ ฝึกฝนในข้อมูล และตั้งข้อสงสัยกับที่ตนกำลังสืบค้น 4) ด้านวิมังสา การตรวจสอบ พิจารณา ไตร่ตรอง หาเหตุผล ตัดสินใจในการเลือกสรรข้อมูลที่เหมาะสม ถูกต้อง แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตรงประเด็น

U = Understanding การทำความเข้าใจ สรุปลงเป็นความคิดรวบยอด

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจ สรุปลงเป็นความคิดรวบยอด (U=Understanding) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น มาสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ตนเองได้รับ โดยวิธีการสรุปองค์ความรู้นั้น อาจสรุปเป็นแผนผังความคิด mind mapping เขียนบรรยาย เขียนรายงาน จัดบันทึก หรือสรุปโดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้สอนอาจใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสรุปบทเรียนเป็นความคิดรวบยอดได้หลายวิธี ดังนี้ 1) ครูผู้สอนสรุปจากการตั้งคำถาม ชักถามนักเรียนให้สรุปรวบรวมเป็นภาษาของตนเอง 2) สรุปจากการใช้อุปกรณ์ คือใช้อุปกรณ์เป็นสื่อเพื่อให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว 3) สรุปจากประสบการณ์ เช่น การสังเกตการทดลอง การสาธิต เป็นต้น 4) สรุปจากการสร้างสถานการณ์ขึ้น โดยครูสร้างสถานการณ์ขึ้น และให้นักเรียนสรุปจากสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้น ซึ่งสถานการณ์นั้นๆ อาจจะเหมือนกับสถานการณ์การเรียนที่ผ่านไปหรืออาจใช้สถานการณ์ใหม่ก็ได้ 5) สรุปจากการใช้กิจกรรม อาจให้นักเรียนสังเกตการณ์สาธิตและการทดลอง และสรุปสาระสำคัญของเรื่องนั้นๆ

แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจ สรุปลงเป็นความคิดรวบยอด (U=Understanding) ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ ความพอใจกับข้อมูลที่รวบรวมค้นคว้ามา 2) ด้านวิริยะ มีความเพียรพยายามที่จะสรุปข้อมูล แยกแยะข้อมูลจากง่ายไปยาก สรุปข้อมูลเป็นกลุ่ม เป็นประเภท จัดลำดับ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ เชื่อมโยงข้อมูลสู่โครงสร้างความคิด คุณธรรมจริยธรรมต่างๆ 3) ด้านจิตตะ มีใจจดจ่อ ศึกษารายละเอียดของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ และทำความเข้าใจแล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ตนเองได้รับ 4) ด้านวิมังสา ตรวจสอบความคิด ตัดสินใจข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามา

P = Planning and Practice วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรมและฝึกปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรม และฝึกปฏิบัติ (P= Planning and Practice) เป็นขั้นของการวางแผนเพื่อออกแบบนวัตกรรมของผู้เรียน ดำเนินการดังนี้ 1) วางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 2) ออกแบบนวัตกรรม 3) สร้างนวัตกรรม 4) ทดลองและพัฒนานวัตกรรม

แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรม และฝึกปฏิบัติ (P= Planning and Practice) ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ พอใจในแผนการดำเนินงานที่ตนเองได้ออกแบบไว้ 2) ด้านวิริยะ เพียรพยายามวางแผนพัฒนา ออกแบบ สร้าง ทดลองนวัตกรรม 3) ด้านจิตตะ มีจิตใจจดจ่อ วางแผนงาน ออกแบบ สร้าง และทดลองนวัตกรรม 4) ด้านวิมังสา ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น

A = Applying the innovation นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้

ขั้นตอนที่ 4 นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ (A=Applying the innovation) เป็นขั้นของการนำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ ดำเนินการดังนี้ 1) ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมา 2) ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น 3) นำนวัตกรรมไปใช้จริง

แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ขั้นตอนที่ 4 นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ (A=Applying the innovation) ได้แก่ 1) ฉันทะ พอใจกับการแก้ไข ปรับประยุกต์นวัตกรรมให้ดียิ่งขึ้น 2) วิริยะ เพียรพยายาม ที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพและใช้งานได้จริง 3) จิตตะ มีจิตใจจดจ่อกับการแก้ไข ปรับปรุงนวัตกรรมของตนเอง ใช้ใจคิดค้นปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม 4) วิมังสา ตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณา และไตร่ตรองในการนำนวัตกรรมไปใช้

T = Transfer innovation to public เผยแพร่นวัตกรรมสู่ชุมชนและสังคม

ขั้นตอนที่ 5 เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและสังคม (T=Transfer innovation to public) เป็นการนำนวัตกรรมที่ผู้เรียนปรับประยุกต์แล้วมาเผยแพร่ไปยังครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Websites Facebook Line You Tube โดยอาจเผยแพร่เป็นเอกสาร จัดทำป้ายนิเทศ เป็นต้น

แนวทางการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ขั้นตอนที่ 5 เผยแพร่ความรู้สู่ชุมชนและสังคม (T=Transfer innovation to public) ได้แก่ 1) ฉันทะ พอใจ มีใจรักและศรัทธาในนวัตกรรมที่ได้ พร้อมทั้งจะนำไปเผยแพร่ต่อสังคม 2) วิริยะ เพียรพยายามที่จะอธิบาย ตอบในข้อสงสัยในนวัตกรรมให้กับสังคม 3) จิตตะ มีใจจดจ่อ มุ่งมั่น ตั้งใจในการนำนวัตกรรมไปแพร่ นำเสนอสู่สังคม 4) วิมังสา ตรวจสอบ ประเมินผล การเผยแพร่ความรู้ของนวัตกรรมนั้นๆ สู่สังคม

บทสรุป

ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนควรมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม สามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม ในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมของผู้เรียนนั้น จะต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มาบูรณาการกับ SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาวัตกรรผู้เรียนทุกๆ ขั้นตอน ซึ่ง SUPAT Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Searching for Information สืบค้นความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ 2) Understanding การทำความเข้าใจ สรุปเป็นความคิดรวบยอด 3) Planning and Practice วางแผนการดำเนินงานออกแบบนวัตกรรม และฝึกปฏิบัติ 4) Applying the innovation นำนวัตกรรมที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ 5) Transfer innovation to public เผยแพร่นวัตกรรมสู่ชุมชนและสังคม สรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 SUPAT Model

(สุภัทสร่า วันทมาตย์, 2566)

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). (2545). พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดศึกษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2543). ธรรมะกับการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2549). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุง และขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2545). ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 46. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา.
- พิมพ์พันธ์เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2560). ทักษะ 7C ของครู 4.0. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2549). การงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- ภัทรนันท์ ไวกะสิน. (2562). “เปลี่ยน” ผู้เรียนเป็นนวัตกรรม นวัตกรรมใหม่ของการเรียนการสอนในยุคการศึกษา 4.0. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ECT Journal. 17. 37-51.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมบุญ สงวนญาติ. (2534). เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- Kay, K. & Greenhill, V. (2011). Twenty-first century students need 21st century skills. In Wan, G (Ed), Binging schools into the 21st century. New York: Springer Dordrecht Heidelberg.
- OECD. (2018). The Future of Education and Skills Education 2030. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development.
- Pearson cooperation. (2017). The Future of Learning: Pearson Annual Report and Accounts 2017. New York, NY: Pearson.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิต นักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธ ศาสนา การศึกษา การบริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยาและการแนะแนว ภาษาศาสตร์ การสอนสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการธุรกิจ การพัฒนาสังคม และ สาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านประเมิน ต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ ตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้นเพียงผู้เดียว และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

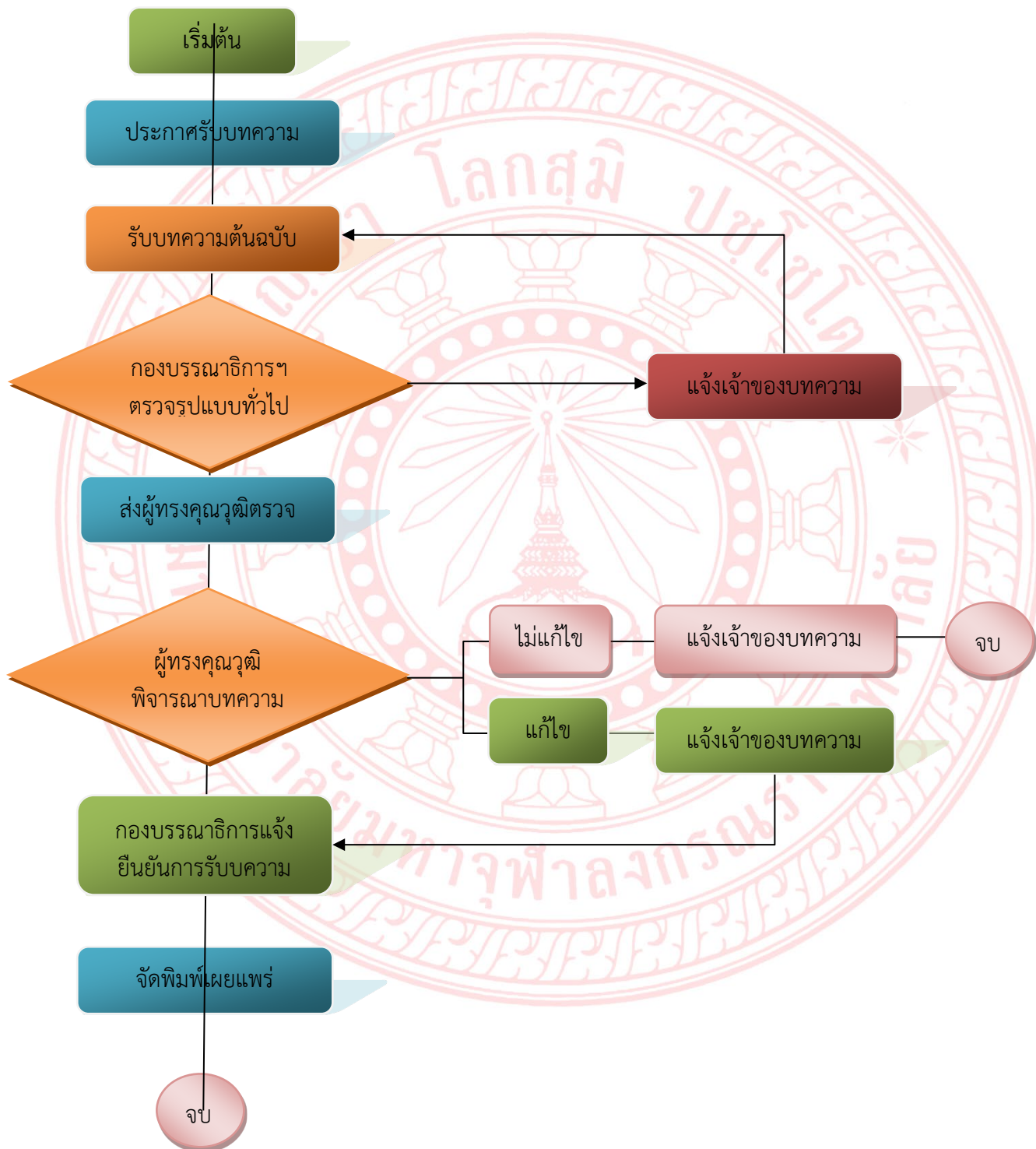
กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบ หลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

1. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์/นักวิจัย/นิสิต
2. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ อ่าน ประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง
4. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
5. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์ต้นฉบับวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. จัดส่งต้นฉบับ ดำเนินการจัดทำรูปเล่ม
7. กองบรรณาธิการวารสารฯ ดำเนินการเผยแพร่วารสาร

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ

**หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของ
วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ
6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์วารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียน
- 5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 6) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียนร่วม
- 7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 8) หัวข้อของบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 9) เนื้อหาบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 300-350 คำต่อบทความ
- 10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 11) หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
- 12) หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

13) เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทความวิจัย

- 1) **ชื่อเรื่อง** ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) **ที่อยู่** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300-350 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมีย่อประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

10) องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11) ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3) **สังกัด** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

4) **บทคัดย่อ / Abstract** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300-350 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

5) **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) **เนื้อหา (Material)** ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า

7) **บทสรุป (Summary)** เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา**. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

พระมหาญาณวฑฺฒโน ฐิตวฑฺฒโน (บุตตาวงษ์). (2558). การวิเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์). เลขหน้าที่อ้างอิง. ตัวอย่าง.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(3). 26-27

5) บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ. ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโญ. (2542). ทศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย. ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) และนันทาทศนะของนักวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (40-42). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 17 ก.ย. 2556.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สถิติสมมติเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์.แหล่งที่มา <https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 17 ส.ค. 2562.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (30 พ.ค. 2562).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โซน C ชั้น 5
ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ 035-24800 ต่อ 8284, 095-542-6695
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU>

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อ 1 เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง และส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

- ## บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

โดยวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org/>